

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA
XVII. SZÁZAD
3.

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA
XVII. SZÁZAD

SZERKESZTI:
KLANICZAY TIBOR ÉS STOLL BÉLA

1. A TIZENÖTÉVES HÁBORÚ, BOCSKAY ÉS BÁTHORY GÁBOR KORÁNAK KÖLTÉSZETE
2. PÉCSELI KIRÁLY IMRE, MISKOLCZI CSULYAK ISTVÁN ÉS NYÉKI VÖRÖS MÁTYÁS VERSEI
3. SZERELMI ÉS LAKODALMI VERSEK

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA
XVII. SZÁZAD
3.

SZERELMI ÉS LAKODALMI VERSEK

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE:
STOLL BÉLA

1961

{RMKT XVII/3. – 4}

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZETÉBEN

Lektorálta:
KISS JÓZSEF

© *Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961*

ELŐSZÓ

E kötetben a XVII. század névtelen szerelmi énekeit tesszük közzé. Névteleneket, még ha a versfőkből vagy más módon néha meg is állapítható a szerző neve. A pusztán név ugyanis semmit sem mond, és ezek a versek minden egyéni jelleg híján beolvadnak a század szerelmi közköltésének nagy folyamába. Ezért csak azokat a szerelmi verseket hagytuk ki ebből a kötetből, és közöljük majd a sorozat más kötetében, melyeknek szerzőiről többet tudunk, mint csupán a nevüket. Verseik stílusa egyébként is más, mint az e kötetben közreadottaké: az egyéni íz többé-kevésbé érződik rajtuk. Legtöbbször más tárgyú verseket is írtak (Miskolczi Csulyak István, Madách Gáspár, gróf Balassa Bálint, Eszterházy Pál, Petróczi Kata Szidónia, Cserei Mihály, Radvánszky János, Ráday Pál, Szentsei György), de még ha csak szerelmi tárgyú énekük maradt is fenn (Barakonyi Ferenc, Keglevich Miklós, Sréter János, Petróczi István), akkor is ismerjük életrajzukat, költői körüket stb; sokkal inkább magukon viselik koruk bélyegét, mint a névtelen szerelmi versek szerzői. Másrészt gyakorlati okok is szóltak amellett, hogy az ismert költők szerelmi verseinek közlése az illető évtized költészetét bemutató kötetekre maradjon. Jegyzetanyaguk ugyanis más természetű lesz, mint e kötet jegyzetei: közöljük majd életrajzukat, bemutatjuk egyéb irodalmi működésüket, ismertetjük levelezésüket stb. Sőt egy esetben, a Teleki-énekeskönyv négy énekének esetében, a szerzőnek éppen a nevét nem is ismerjük, mégis annyi minden megtudható volt róla, hogy – mint egy költői „oeuvre” birtokosa – szintén a felsorolt szerzőkkel egyenlő elbírálás alá esik, és ezért munkássága a RMKT egy későbbi kötetében kerül majd közlésre.

A közreadott énekanyag műfaji határai elég szélesek: nemcsak a szoros értelemben vett szerelmi énekeket közöljük, hanem azokat is, amelyek a szerelemmel bármilyen kapcsolatban állanak, mint például a házasesénekek, vénlány-csúfolók, lakodalmi énekek. Külön indokolást kíván néhány olyan gúnyéneknek ebben a kötetben való közzététele, melyekben semmiféle utalás nincsen szerelemre, házasságra vagy lakodalomra. Ilyen két cigánycsúfoló ének (108 és 196. sz.), a „Kényszerítem elmémrel...” kezdetű gúnydal a részegségről (259. sz.) és a „Sok ideje miulta hallgatok...” kezdetű mestercsúfoló ének (262. sz.). Egyéb ilyen műfajú darab utalásaiból viszont félreérthetetlenül megállapítható, hogy lakodalom alkalmával kerültek előadásra (42. és 122. sz.), s ezért igen valószínű, hogy az efféle gúnyolódó költészetnek a lakodalom volt a hagyományos előadási alkalma. De ettől függetlenül ezeket a gúnyverseket a névtelen szerelmi énekekkel szorosán összekapcsolja

az azonos forrásterület, és „életrajzuk”: az erős variálódás és a hosszú ideig tartó továbbélés is. Van néhány énekszöveg, amely a vázolt műfaji határokon belül van, mégis kimarad e kötetből. Ezek vagy kifejezetten vallásos ihletésűek, vagy pedig kenetes hangú szövegek, melyeket az egyház a lakodalomban előadott túlzottan profán énekek kiszorítására szánt. Az első csoportba a XVI. század elterjedt műfajának, a vallásos házaseséneknek néhány kései képviselője tartozik, a másodikba pedig az olyan darabok, mint a *Hiszekegy-ének* vagy a *Kánai menyegző*. (Vö. MNT III/A. 561–625.)

A kötet alsó időhatárát nem szabhattuk meg 1601-ben. Néhány ének bizonyíthatóan még a XVI. század utolsó két évtizedében keletkezett, de nagyon valószínű, hogy az énekeskönyvek keltezetlen énekei között is szép számmal akad ebből a századból való. Ezek kiválasztása azonban megnyugtató módon nem lehetséges. Ezért az egészen korai töredékeken (mint a *Soproni virágének* vagy a *Körmöcbányai táncszó*), Balassi János szerelmi énekén és fiának, Bálintnak énekein kívül a XVI. század szerelmi énekeit is közöljük. A felső időhatár megvonását is a szövegek bizonytalan keletkezési ideje szabta meg. A kéziratos énekeskönyvek keltezett énekei a legtöbb esetben korábbiak leírásuk idejénél. Ezt évszámmal ellátott szövegeik is bizonyítják; az 1670-es években összeírt Vásárhelyi-daloskönyv keltezett énekei között például mindössze egy akad, melyet nem sokkal az összeírás ideje előtt, 1672-ben szereztek, többi keltezett éneke mind korábbi. Nem lett volna egészen indokolatlan, ha a XVIII. századi kéziratok és ponyvanyomtatványok régies stílusú énekeit is közreadjuk. A nehézség abban van, hogy régies, XVII. századi stílusú énekeket a XVIII. század folyamán, sőt még a XIX. század első felében is szereztek, és mai ismereteink szerint nem tudjuk ezek közül kiválasztani azokat, melyek a bizonyosan XVII. századiak. Erre talán majd akkor lesz lehetőség, ha a XVIII. századi szerelmi közköltés kritikai kiadása is megjelenik. Ezért csak azokat a XVIII. századi szerelmi énekeket közöljük, melyeket a század első évtizedében írtak le, vagy amelyek különleges, a jegyzetekben tárgyalt okok miatt tekinthetők XVII. századiaknak. Nem követtük tehát THALY gyakorlatát, aki gyűjteményében több olyan régies stílusú éneket is közreadott, melyek legkorábbi előfordulása a XVIII. század közepe. Ezeknek az énekeknek keltezési problémáival nem is foglalkozunk. Itt említjük meg, hogy a Karasz Maris gyenge leány... kezdetű, különböző antológiák által népszerűsített és a XVII. század elejére datált ének nem akkor, hanem a XVIII. század második felében keletkezett, mint ez műfaji jellege, stílusa, kézírása és helyesírása alapján kétségtelenül megállapítható. – Azokat a későbbi szövegeket, melyeknek kisebb-nagyobb mértékben szó szerint egyező részei vannak hitelesen XVII. századi szövegekkel, a jegyzetekben közöljük.

Az elmondottak alapján az énekek közlési sorrendje magától adódott. A keltezetlen énekek datálása egyelőre nem lehetséges; ez majd csak behatóbb stílusvizsgálatok segítségével lesz talán megoldható, ami e kiadásnak nem lehetett feladata. Ezért ezeket első lejegyzésük időrendjében közöljük. Azokat a szövegeket, melyek szerzési ideje az utolsó versszakból megtudható, a megfelelő helyre soroztuk, bár sok esetben még ez sem egészen megnyugtató: a keletkezés évszámát gyakran a leírás idejére változtatták. Ez a kronológiai bizonytalanság volt a legfőbb oka annak, hogy a század egész szerelmi énektermését egy kötetben adjuk közre, nem pedig az időrendben haladó kötetekbe szétosztva.

E kötet kiadásának előkészítése a RMKT egész XVII. századi sorozata előkészítésének részeként folyt. A sorozat forrásainak összegyűjtésére irányuló munkát részletesen ismertettük az I. kötet előszavában; ugyanott az előkészítő munkában részt vett munkatársakat is felsoroltuk. Rajtuk kívül e kötet összeállításához többen nyújtottak segítséget. DOMOKOS PÁL PÉTER a Bándi-ék., KOCZIÁNY LÁSZLÓ a Barra- és Horvát-ék., PESOVÁR FERENC a Keller-ék., ÚJVÁRY ZOLTÁN pedig az Adorján Ferenc-ék. anyagának megismerését tette lehetővé. POGÁNY PÉTER a korábban a Népművészeti Intézet, majd a Néprajzi Múzeum birtokában levő népköltészeti kataszter átnézésében segített, CSANÁDI IMRE pedig az általa kiadásra előkészített és megjelenésre váró népköltészeti antológia anyagát engedte át használatra. A kötet jegyzetanyagát KISS JÓZSEF lektori jelentése is nagymértékben gazdagította. Szívességükért ezen a helyen is köszönetét mondunk.

1588–1655

1.

MADŽARĪ TÜRKI

- 1   1.   Fekete szemu szemuduku,
Szeretlek en tes megszeres,
Narancs csecsu kesken dereku,
Szeretlek en tes megszeres.
- 5   2.   Ejjel napval eszembe vagj,
Kerlek teged, engem ne hagj,
Oh melj fenes orcaju vagj,
Szeretlek en tes megszeres.
- 10   3.   Meljkor nem lat teged szemem,
Elvesz ottan mind urumem,
Es elhervad mind tetemem,
Szeretlek en tes megszeres.
- 15   4.   Azok dicsiretes legyen,
Vagj ljan, vagj menyecske legyen,
Kit szeretsz, szeretud legyen,
Szeretlek en tes megszeres.
- 20   5.   Se elhetem, se halhatom,
Se ulhetem, se jarhatom,
Se ehetem, se ihatom,
Szeretlek en tes megszeres.
- 25   6.   Kegyelmedtul en jot varok,
Mind ebecsked, utan jarok,
Vagj elek avagj meghalok,
Szeretlek en tes megszeres.
7.   Egj divinyi eszt megirta,
Meddig az eszivel birta,
Az szerelmet hogj forgatta,
Szeretlek en tes megszeres.

2.

GAZEL-I TÜRKI WE-MAĜARI

- 1 1. En nem bantom te kegyelmed, jöszte szivem envelem,
čekmesün hiĝrānīle ĝān u dil derd u elem,
beni terk ejleme szivem bökmesün belūmi ĝamm,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i ŝanam,
- 5 2. ačīlub gülŝenī hüsn īcre bu ĝün ŝol ĝüllerūñ,
filemile gibī aglārsa ŝahā dāñmi qulun,
szeretem en tegedet neise begum eile joluñ,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i ŝanam
- 10 3. göreli sen putī sīmīnī ŝahā īkī gözüm,
joluñda fejem adom lelkemet is odahozom,
te kegyelmes szeretumnek dājimā bu dir sözüm,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i ŝanam,
- 15 4. ŝehrumuzde sanamā olali sen hai qalamar,
eileduñ bāzarumuzi dökeli āhile zār,
ne sirazsd hasretīle engemet āh leil-u nehār,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i ŝanam,
- 20 5. nem csūdalsag ger iderseñ seir ī serw-i ĝinan,
de ne menj el ageb aĝjārīle ī rūh i rewān,
te kegyelmed rabja chosrew 'āŝiquīn söiler 'ajān,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i ŝanam.

3.

- 1 1. Régyi tüzem alat szive
Kis szikrátul fel gerjéde,
Sebességgel zugh nagy égve,
Ki bus szivem kénszeritte.
- 5 2. Olthatatlan nagy tüzémnék
Orvosságot nem lelhetek,
Ki miat már életemnek
Vege lészen halalomnak.
- 10 3. *Orvosságért sok földeket*
En be jártam sok helyeket,
Varasokat, szép várakat,
De nem leltem orvosságot.

---

1 [Az iniciálénak csak a helye van meg.] 9 Sok földeket orvosságért 32 Vigasztalá bánátimban

15 4. Hegyen, erdön bujdostomban,
Juték egy sötét berekben,
Le ülek faradságomban,
Nezek szélyel gondolkodván.

20 5. Csak nem mézsze az bokortol
Egy kicsiny vad el rejtezők,
Az Vénustol mégh láttaték,
Merges nyila rá lövetek.

6. Gyötrődik szegeny vadacska,
Kenlodik nagy sok kenyában,
De az Venus gyorsasággal
Tünék onnat sietséggel.

25 7. De én ime az szép vadon
Keserüle busult lelkem,
Ü sebeit tiszta vizzel
Mosogattam szeretettel.

30 8. Az kis vadnak merges sebe
Nem sokára mégh gyógyula,
Vele valo jo tétemért
Bánátimban vigasztalá.

35 9. Ezer ött száz kilenczvenben,
Erdön mezön bujdostomban,
Szeretömert faradozván,
Én szivemben gondolkodván.

4.

1 1. Megh chal az Cupido
Enghem az arulo,
Zerelemre hayto,
Az teörben szalito,
5 Mindenre hailando,
Enghem megh mordalo
Kedgietlen arulo.

10 2. Eö mirges nilaual
Azen uig ziuemet
Ighen sebesitj,
Arra felgeriesztj,
Ereit eluiuj,
Vagioc geötrelemben,
Tagaim ketilben.

- 15   3.   Sziuem zepsigire,
Mint andgial kepire
Egikoron talalek,
De eleölem el mulik,
Niekien igi szolik:
20   Ziuem, nagi örömem,
Hogi read talalek,
4.   Egissigel, ziuem,
Ziuem, edes lölkem,
Tekincz ream, ziuem,
25   Kegies ziep zerelmem,
En edes zereteöm,
Az ziep cipros fahoz
Hasonlo vig ziuem.
5.   Nesies enteölem,
Ad kezedet nekem,
Ereöllien uig ziuem,
Oh en uig zerelmem,
Edes geönereösighem,
30   Es ziep piros rosam,
Allando violam.
6.   Ziep piros orczaui,
Fekete zemeöldekeö,
Kegies tekinteteö,
Tekilletes szauu,
40   Es ziep feir szeneö,
Oh sziep abrazatu,
Kegies jo erkeölchu.
7.   Banatim, uig ziuem,
Teölem eltaozik,
Tagam szakatkozyk,
45   Ottan en ziuemben
Eles teör futamek,
Kj miat életem
Megh röuiditettik.
8.   Ha Istent szeretted,
Érttem ez dologban
Jary hiuen, zerelmem,
Szolgalatom neked
Aianlom ezekerth,
50   Ha lehet, uig ziuem,
55   Tarch megh életemet.

9. Az kj ez éneket
Rendelj versekben,
Az ezer eöt szazban,
60 Az eö nagj buuaban,
Az kilenczuen egiben,
Neuit nem jelentj
Verseknek feiben.

5.

SZERETÖMNEK MEGH TERT KEMENSSEGERÖL

kynek neuet nem chak az verssfeyekben, hanem az vegebenis ECHO kepen hellesztetem.

- 1 1. **B**anatul szyuemet, kyntul eletemet nem feltem mar lölkömet,
Sem hogj töb gyanosság előzne boszussag s chalardssag örömet,
Mert nagj irgalmassag s hozam hú igassag foglalta szeretőmet.
- 5 2. **A**llatot job fellől, ell vet banat melől, kyszy szyuem, vgy legyen,
Ketsseget ne hygien, remensseget vegjen, töb but mar ne retegjen,
Edigis chak probalt, s hogj igaznak tallalt, melto mar, hogj engegjen,
3. **T**etcem személyenek s megh hyt szerelmének, be uet mar jo kedueben,
Tüntety szépséget, szúne dúchösseget szep angialnak kepeben,
Ölel örömeben, syr, s szoryt kebleben, ker, legjek szerelmeben.
- 10 4. **I**lly nagy hússegeyert s buzgo szerelmeyert ky lehetne boszuuall?
Mychoda hytetlent, vak szyuö kegyetlent nem lagitna syrassuuall?
Byzony en engedek, noha kynt szenuedek, tudom, nem lesz gonoszuuaL
- 15 5. **A**ldot legj szépségem, boldogyto lölköm, szerelmem s remensségem,
Hogy byr egjúgjusseg, vezerl kegyelmesseg s nem gyoyt harag, szépségem,
Hanem örüld azt, hogj lölköm nő s vyrasst, s te vagj gyöniörúségem.
6. **N**eked az boldogssag s nekem hú igassag adatot ma feyűnkre,
Fenlyk irgalmassag, ell túnt mar hamissag, nem szal töb bu szyuűnkre,
Mert egyez kyuanssag, köztűnk hú igassag, nezűnk chak szerelműnkre.
- 20 7. **I**mar szep személyet, szemem eledelyet tükörül föl allatha,
Hogj szyuem azt algia s lölkömis imalgia, velem ö azt vallatha,
Mert Isten chudayat s dúchösseg formayat chak ö rea rakatha.

ECHO Kata.

6.

- 1   1.   Mar elieöt en vtam, elkely mar indulnom
Oh en uig zerelmem, teöled elkely valnom,
Mashoua buidosnom,
Greötrelmet ziuemben érted sokat latnom.
- 5   2.   Isten ledgien ueled, tarchon egisigben,
Es enghemet viselj mindenkor ziuedben,
Emlekezetedben,
Holtig else feleich te io uig keduedben.
- 10   3.   Chendes niugodalma marad en ziuemnek,
Mar uigassagh semmj nem kellesz keduemnek,
Mert en eletemnek
Chak edgiedeöl valla öröme ezeknek.
- 15   4.   Houa ledgiek imar en nagi banatimban,
És jdegen feölden valo buidostomban?
Mert sziuem nagi buban
Mar megh emisztetik rulad valo gondban.
- 20   5.   Juta uigassagom ottan siralmomra,
Mihelt edgiut litunk esik elualasra,
Teöled tauozasra,
Kimiát életem mar adom halalra.
- 25   6.   Jartomban keöltemben azte aiandiekot
Hidgied megh uiselem, ziuem, adomaniod,
Mert ez akaratod,
Azmellet keszenem te hiu zolgalatod.
- 30   7.   Velem valo te sok io titemeniderth
Mit adhassac, ziuem, azthe hiusegedérth,
Igaz szerelmederth?
Holtig zolgalatom aianlom ezekérth.
- 35   8.   Az Vr Isten menket gonoz hirteöl neuteöl
Mindenkör eörizzen az sok iridgiekteöl,
Ragalmazo nieluteöl,
Teis, ziuem, eörizd magad mindt ezekteöl.
- 40   9.   Rulamis szöntelen legi emlikezedben,
Kiried az Vr Istent te keöniergisedben,
Hogi io egisigben
Tarchon megh sokáig veled edgietemben.
- 40   10.   Imar az Istennek aianlak tegedet,
Es mindt eiel nappal kerem szent felsigit:
Minket, szereteöket
Jeöuendeöre hozon megh eszue beneönkhet.

11. Ezer eöt szaz vtan 93ban,
Egi szomorú ifjú szerzj ezt banadban,
Nagi kesereösigen,
Ziep szereteöiteöl tauul buidostaban.

7.

- 1 1. Sebes tenger hobja Julia haragja, kinek vagyok én rabja,
Szegény lelkém kénya, olthatatlan langja, mint párducznak predája,
Mert Venus leánya, szívemet, Juha, tűzben égni akarja.
- 5 2. Angyal ábrázatban alá s fél jártadban mint solyom, szabadságban
Énekesz magadban, nem mint én, banatban, szívem nagy kín vallásban,
Gyenge lány ruhában jársz minden órában, én viszont járok gyászban.
3. Répülsz, szabadon jársz, es semmi nemű but, én szívem, te nem viselsz,
Új verseket találsz, szívemben but formálsz, keserűséggel ruhasz,
Életem már mint gyász, mert ha nem vigasztalsz, kegyetlen, miért nem szánsz?
- 10 4. Az újságh vigasztal tegedet tavasszal, engem pedig még azzal,
Rosa, hűm szál tegedet orvosol, engem pedig agasztal,
Mert engem tavasszal bánattal ruházál, vegre törben akasztál.
- 15 5. Sietven rendelem az kilenczven hétben pünkösztnek innepeben,
Szomorú üdőben utra erédésben hamar szedem versekben,
Az kinek éneklek, sidoul jelentem nevét versek fejében.

8.

- 1 1. Vagyone szívem szándékodban, hogy be fogacz engem?
Szépis vagyok, jó is vagyok, karcu vagyok én,
Rása szoknyám, kamuka vallam, karcu vagyok én,
- 5 2. Ötven hatvan katonának szállást adok én,
Az kassai fő bironak leánya vagyok én,
Maszszoris adgyad, édes komám aszszony, az ebeket nyulászni.
3. Ha foghatok, néked is adok kéttöt az fiában,
Aszszonyom, szerelmes aszszonyom, halyon meg az urad,
Mindgyárt el veszlek, Isten úgy eltesen, szívem szép aszszonkám,
- 10 4. Gyere hozzám, gyönyörű aszszonkám, gyenge szép kis Katám,
Neked adom szép arany gyűrűmet, mert együt vagy, lelkem,
Szerzém ez verseket szép Magyar országban, az eszer hat százban.

---

1 II ö rabja 2 II Lelkemet kívánja 3 II kedves leánya; kívánja 4 II Alá s fel jártomban Angyal ábrázatban 5 II Énekelvén magadban [Csak ennyi.] 6 I járj 6–15 II [Hiányzik.]

9.

... ISTVÁN

- 1   1.   **Sz**ep ki nylt rosa, gienge viola,
             Keskeny Cyprusnak szödellő aga,
             Szivem hirvaztia, hol vidamittja
             Venus lilioma.
- 5   2.   **T**estemben immar ver erekben jar,
             Mint egj jo buar, ki orvent megh jár,
             Szivemben is mar Venus nyla jar,
             Ugj mint egj hegjes ár.
- 10   3.   **E**ngemet uldoz szep szeretomhoz,
             Gienge szivemhoz, rosa színühoz,
             Mashoz nem üldöz megh emesztöhoz,
             Mint egj keseliühoz.
- 15   4.   **P**iros orczaju, claris ajaku,
             Szengö szep szavu, szep abrazatu,
             Draga erkölcsü, kesken dereku,
             Szep ekesen szollo.
- 20   5.   **H**ervasztasz lelkiem sok szep iffiakat,
             Kik szemeliedet lattjak szivedet,
             Nymphahoz illő szengö nielvedet
             Halliak szongesedet.
6.   **Az** szep Venusnak nyilai futnak,
             Sziveben szalnak erted iffiaknak,
             Teged ohaytnak mikor .....

10.

Notaia. minden nap io reggel

- 1   1.   **W**enus kenszerite, engem arra inte, hogy egy kicsinj munkara
             Elmem meg mozdulljon es kezem indulljon irnia az pennara,
             Kire hogy kedweznek többi közzöt neznek legh szebbik leanyara.
- 5   2.   **K**iröl eteletet, nagjobb dicziretet többitöl fellieb tennek,
             Nymphai közt szebbet, termetből frissebbet czudallya mondgya, lelnek,
             Kinszerit nagy szora, iutat kedwes iora, hogy ha igazt itelnek.
3.   **N**ezelem feienkent el öket egyenként, köztök legh szep ki wolna,
             Nymphaknak sokssagha, Juno okossagha hogy mind rendet allanna,
             Szemem raiok nezzel, szivem azon beszél, szebbet ot de kit latna.

- 10 4. Egyik elöl alwan, magat meg alazwan, hat nagy szepen ekessült,
Kedwes tekintettel, illendö termettel tagaiban testessült,
Többinel ekesbben szuletettet testben s bölczebbennis eszessült.
5. Mi helyyen azt lattam, többirol forditam ottan szemem vilagat,
Mondam, ez erdemli, akar ki szemleli, iellül palmafa aghat,
15 Többi közzöt szebben hoszta fenyyessebben piros haynal czillaghatt.
6. Annal, ki szelöl al, Venussis nem talal szebbet, neis keressen,
Kit melto minden szüz, iffiaknak eghö tűz czak eggyedul köwessen,
Iffiak is szolgallyak, földön még talállyak ütet engedelmissen.
- 20 7. Minerva szeppsseghe, Juno ekesseghe eötet megh nem haladgya,
Vilaghi szüzeknek, minden kegyesseknek meltan lehet hadnagya.
Venus is kedwessen, nagy eörwendetessen szeppssegeert fogadgya,
8. Illyen iteletet tewek, s tiszteletet adek az legh elseönek,
Kinek szeppségere, wég ekessegere titkon sok sziwek eghnek,
Az musakis meltan ez szeles föld hatan job, ha ennek kedweznek.

11.

- 1 1. Ziue ne gerjezzen,
Zeme se egessen,
Cupido sebessen
Leot nilaual ne serezen.
- 5 2. Hanem eo kedueben
Edes kis öleben
Vegjen kegyelmeben,
Tartson eo czak szjueben.
- 10 3. Ne keöuesd az gonozt,
Mert bizonj jodtul fozt,
Jot beoueon rad nem ozt,
Szerez kis jot, büv sok rozst.
- 15 4. Ne fegj engem erreol,
Mert feddez az melireol,
Fejed abban mereol,
S- sok gondal tested sereol.
- 20 5. Ha meteol ki tiztul,
Jokkal ismet ujul,
S-el hagyotva tereol,
Szent lelekkal mert beovol.

6. Zent lelek agjaban
S- nem lakik hazaban,
Oupido markaban,
Kinek s-Venus agjaban.

12.

TAN CZ

- 1 1. Az rigonak eö szolasa engem vigaztal,
Kit giakorta ohaitottam fuhazkodassal,
Mert ekesen, kedvesen, le ule ö sep czendesen sugarsamiaval.
- 5 2. Aligh vartam, szep szollasat hoga neki haliliam,
Rosa színü szep orczaia hoga czokolhassam,
Kezet kezemben tarczam, szép orczaia megh cziokolliam, azt ohaitottam.
3. Megh attam neki magamat, mint szerelmemnek,
Tudom, hoga üis nem örül feiem veztenek,
Söt vigaztal enekkel, ekes trefa bezedekkel, kerli kedvemet.

AZ GIORSA

- 10 Mint az filemile madar tarsat sereti,
.....

13.

ISTEN WELONK

- 1 Elethometh zanjad, vegjed zerelmemeth, vjgazthald megh zjwemeth
Kerlek thegod azon, bochasd fwlejdben ssyralmas bezedymeth,
Merth meg ver az Isten, ha megh nem thekenthod, hjgyed, en hjwsegometh.

14.

- 1 1. Szötet keödbulj allégh tisztult valla zép hainal,
Kis kertemben hoga setalek farat sok gondual,
Hat bie fedet zép viragim vyultanak houal,
Egi zép madar raitok jarkal geöngé labaual.
- 5 2. Nem lathattam jool zemylyit az ködes derbuly,
Noha valtigh ighen nizim hiw, tiszta ziwöl,
Feölemile dn gondolom tolla fénébeöl,
Kit sokat hit, migh vallot ként ziuem teözibeöl.

- 10 3. Egy keuissi ketsigessj tarta elmimben,
De hogj az keöd feltiztula, nezem meliben,
Megh esmirim, hat vgian eö setal kertemben,
Mondek, all el, semmit se fel, vagi zerelmemben.
- 15 4. Mert régen vart s éretted jart, jool tudod, ziuem,
En ziuemnek feiedelme vagy s vyult szenem,
Nints kiuöled teöb örömem, vagy segedelmem,
Eltem, leölkem, zép zerelmem, eggietlen eggiem.
- 20 5. Néked szolgalt s hozot homalyt zép zauat nekj,
Inditottak zerelmedre versed énekj,
Te eggetted s geriesztetted vagi szwuöltnekj,
Nints kiuöled es ellened szerelme senkj.
6. Felellj hozza tehat nosza s ne bants teöb buual,
Mert zépsigem, érted mirgem, lam sem ely, sem hall,
Eyel nappal tsak geötredik, erreted kint vall,
S ha szerelmed nem jelented, ves szerniu kinnal.
- 25 7. Oruosloia, giogitoya bizonj tsak te vagy,
Halhatatlan nagi zerelme hozad kj melj nagj,
Mar kegelmet s heö zerelmet nekj melto, adgj,
Szintein vesznj es silednj nekj hogi ne hagy.

RESPONSIO

- 30 8. Im hallom szod, mond, de kinod mj en nem hiszem,
Alnoksagat tsalardsagat elmidnek nizem,
Lepre tsalnal es elkapnal, ighen jool érzem,
De megh vnnal s megh vtalnal, eszemben veszem.
- 35 9. Mert ez dolgok, kin hatalmok kis Cupidonak,
Hogi alnokok es tsalardok, zep zoual szolnak,
De yaj nekik, kik elhiszik, mitt szajal mondnak,
Ziuek tauul mert van attul, czak latorkodnak.
- 40 10. Alnok heya tauul latuán horgot siuoltj,
Okos roka tört talaluan farkat peördittj,
Masok karan jool tanuluan kj magat filtj,
Magiar mongia keöz peldaban, feit nem sirtj.
11. – Megint mondek zerelmemnek, ne szoly Istenérth,
Immar hallom, my jutalmom ennj munkamérth,
Hogi tsak tsufnak es jateknak tartasz enghemet,
Enghem giulölsz, teöb kinal eölsz mas jdegenérth.

---

32 vtalnal <ighen> 37 Alnok <héja> heya 44 jdegenér <ér>th 49 Véled <égek> élek 52 éllem 53 [Elöbb:] erretted ziuem

- 45 12. Sziuem allo, alnok halo nints beszidemben,
Mert valoban s bizoniaban fülek ziuedben,
Mars, Apollo, vizet gazlo Neruus kebeliben
Adom feiem, hogi ha ziuem gjölöl fiszkiben.
- 50 13. Véled élek s érted égek, vagiok veszilben,
Lanczon tartasz, kynosz, foitasz, szép zemiliedben,
Vagy vilagos egeö fakliam twzes ziwemben,
En joo keduem te vagy éltem nagj zerelmemben.
- 55 14. – Mindt az altal mire kint vall errettem ziued?
Nemis muttad czigansagot feir zep szined,
Im megh latom es megh varom touab te szined,
Ha igi els, feöls, es megh nem heölsz, lesznek szerelmed.
- 60 15. Mondék: aldot, sok jot adot édes madarkam,
Ulj keblemben en eleömben, en édes matkam,
Sziuem, leölkem, hiu zerelmem, leszen kalitkam,
Kiben holtig, éltem fottig tartlak, rosatskam.
16. Az nem lehet – mond – rutt telet mj en nem szoktam,
Tsak zép niarra, vj harmatra szomot megh hattam,
De kedvemet, s szerelmemet it marasztottam,
Es edgiedeöl neked ziubeöl magamat adtam.
- 65 17. Ez szot monduan nagj czattaguan teölem repeölle,
Kék egi ala sugar szarnia hegien teröle,
Vtan valo sok neztemben keönuem perdeöle,
Es vtana fohozkoduan sziuem elleöle.
- 70 18. Ez eneket az versekben szerzik Pragaban,
Niuzo foszto telben niarban, nemet hazaban,
Szerelminek eö kedueyrt es szepsigeirth,
Vdeö muluan holta vtan emlekezeteirth.
- 75 19. Eztendeöneek forgasaban mikor jrnanak
Ezer hat szaz es haromnak eö elmultaban,
Juliusnak holnapiaban, tizedik napian,
Ezt megh iruan, fohazkoduan, elrepeölt onnan.

15.

- 1 1. A szemeid két gyémátnál
Ékesebbek s rubintoknál,
Orczád gyöngébb szép rózsánál,
Nyakad szebb elefántcsontnál.

5   2.   Ezekkel az én szívemet
Nyilakkal sebesítetted,
S hozzád kötölössé tetted,
S nagy keményen megkötözted.

10   3.   Szörzém ezen énekemet,
Biztatván szegény fejemet,
Egy szép tornáczról, szívemet
Látván sétálni kert mellett.

16.

Az Myhalj waída notaiara

1   1.   Buidosuan, faraduan zerelmem *kepe*
Elmimben ugj ujol szerelmem szinnie,
Mint zaruas fiatul hagiatik mezze,
Oly nehez hogi teölem el valt zerelme.

5   2.   Az kitt nekem adot, szintein oly kedues,
Mint giemant rubintal eszuen melj ékes,
Frissen vettet adgia nalam szerelmes,
Zerelmes zep chokja orczamon édes.

10   3.   Mert lattia, hogi magat igi bie mutatta,
Zerelmes szauauaal nekem valotta,
Kezit nekem niutuan hittel fogatta,
Holtig zerelmiben éltem oltotta.

15   4.   Ily hiusiggel veöttem teöle ezeket,
Mint ora forgasa melj sörön peczent,
Ilj szeöntelen jaigat érte szerelmem,
Halaltis kisz vadgiok érte szenuednem.

20   5.   Nem choda hogi tengek, banadban élek,
Mert en zerelmenteöl mesze teuelgek,
Mint madar tars nekeöl özuegen élek,
Mikor szerelmemmel nem beszilhetek.

6.   Tudom, hogj röuid nap uigan repeölek,
Kedues violammal edgiut öröllek,
Zerelmes zep orczajat titkon chokolok,
Keserues panaszal nekie szolok.

25   7.   Ket zep feir galamb zerelmes chokjok
Enghem fel geriesztet azeö peldaiok,
Liliom zepsegek, kedues illattiok,
Minden zeöz keöuesse ilj fris formaiok.

---

1 kepem 2 Elmemben <megh uiult> 3 fiatul <elualt zerelmem> 4 teölem <tauozekek mesze> 25 zerelmek chokja 28 formaiat

30 8. Aiandekon jmar en bus ziuemnek
Versben nem jelentem zegin feiemet,
Keserues lelkenek buzgo zerelmit,
Holtig rabbul attam tellies eltemet.

17.

1 1. Megh szerettj szalaszat,
Hegieknek, veölgeknek allaszat,
Follio vizeknec zugaszat,
Az madaraknak sziepen szolaszat.

5 2. Nömes uadac tü kik uattoc,
Uaddon erdeoben lakastoc,
Sziep madar szokat hallotoc,
De az sziep szoual semmit sem gondoltoc.

10 3. Sziep zemeimnec uilaga,
Ifiusagomnac tarsosagha,
Banatimnac uigassaga,
Szerenchemnek soc jora forgasa.

15 4. Most jeöue hozam egi köuet,
Kj ollian uot, mint euet,
Szaiaba hoza egi keöuet,
Azal mutatta nekem nagi örömet.

20 5. Az keö ollian ualla, mint ikra,
Ugi finlic ualla, mint szikra,
Bie kebelembe bochattam,
Sziuemnec szerelmit ottan felgeriesztj.

6. Las, en most melliet felettem,
Keöuetet megh sem kirdettem,
Hogi hol talalnam az vulgiet,
Kiben megh fognam zerelmes hölgemet.

25 7. Kj buus ziuem uigaztalná,
Banatimat eltauosztatna,
Mely heöldgiel en edgiüt laknam,
Es holtomig ötet elsem hadnam.

30 8. Kezeidet adgiad kezemben,
Fel uiszlec hedgien eöleben,
Takargatlac lepedeömben,
Es elniugotlac hegien öleben.

9. Oh uig uiragom viola,
Ziuemnek vilagha, Sophia,
35 Mindenkor teged zeretlec,
Es en magamnac teged vetelec.
10. Az te derekat ziep keskenj,
Ziep magas az te homlokad,
40 Orczad mint ziep rosa, piros,
Azzal ighen ziep az te niaias voltod.

18.

- 1 1. Egiczer valla en életemben
Soc szereteöm en szerelmemben,
Kikkel életemben
Éltem, ereöltem igiemben.
- 5 2. Az egiknec neue Margita,
Kj magahoz vtat megh nita,
Megh haragita,
Busita, chak megh sem tagita.
- 10 3. Masodicnac neue Illona,
Eogad: Isten hoza, io vona,
Leön zene bona,
Ot iol jara zegin katona.
- 15 4. Harmadicnac neue Katusa,
Gienge feir ziep sima husa,
Bator megh ne fussa,
Az kinec ot leszen jussa.
- 20 5. Nedgiedicnec neue Barballia,
Biszegecs annac az bordaja,
Nem jo az haia,
Vagion nekj mas felteö marhaia.
6. Ötedicnec neue Ersebet,
Ot latnal ziep eleuen kepet,
Chokolnj ziepet,
Kj megh szerelemben nem lipet.
- 25 7. Hatodicnac neue Anna,
Az maganal iobat mit athatna?
Szabadon hadna,
Ha kj mit teöle kiuanna.

- 30 8. Hetedicnec neue Kristina,
Kinec giakran haiol az ina,
Eö maga hina,
Firfiuual örömet vina.
- 35 9. Niolczadicnac neue uala Sara,
Azt ne uidgyk bator az vasara,
Talalt az tarsara,
Mint az tot az io vaias kasara.
- 40 10. Kilenczedicnec neue Susanna,
Tetczic egi elseöben megh honnia,
Ligi chac vtana,
Azutan eö maga kinalna.
11. Tizedicnec neue Julia,
Nemet lean, Bechben lakasa,
Chac szonac alna,
Bechben nala ha kj megh szalna.
- 45 12. Tizen edgiedicnec neue Sophia,
Kj az iffiakot hozaiia hiya,
Ighen sia, ria,
Mert nem akar edgiedeöl halnia.
- 50 13. Tizenketeödicnec *neue* Dorka,
Ennec vagion ziep keskenj dereka,
Bar megh ne vtallia,
Ha valakj hoza kapcholhattia.
- 55 14. Haida haida, tj io menechkek,
Ier ugordgiunc, meniej kechkek,
Gienge heölgeczkek,
Jora menendeö szeözechkek.
- 60 15. Jobban jobban eleöl vgordgiunc,
Az vtolian chac hoppot mondgiunc,
Semit se bankodgiunc,
Eyelis edgiut forgodgiunc.
16. Ez uersekert az kj szerzette,
Szauauual ha kit megh sirtette
Hogi ha nem teörhette,
Legen ageb leania erette.

VIRAGH ENEC

- 1 1. Leölkeöm Katta, zerelmes lölkem, ziuem, Katta,
Tudod az vr Isten megh parancholta,
Hogi egimast szeressuc, azt hatta,
Azirt ha Istenunc azt parancholta,
- 5 2. Lölkem Katta, megh lasd iol, ziuem Katta,
Hogi az vr Isten szent akarattia
Megh tessic raitad io volta,
Szeressed, azkj magat neked atta.
- 10 3. Leölkem Katta, gondold azt ha, ziuem Katta,
Cziudalatos mindenben megh probalta,
Sziueth szuith altal latta,
Azkj magat szolgadnac bizonj monta.
- 15 4. Leölkeöm Katta, igi liuin, sziuem Katta,
Hogi sziued szuith igi megh probalta,
Tahat szueth kichoda altatta,
Hogi ilj hamar hozza megh valtoztatta?
- 20 5. Leölkeöm Katta, mitt chelekeszel, ziuem Katha?
Vallion ez valtozast kj gondolhatta?
Szerenchetlenseghem ha hozta,
Soha ziuem ezt nem vadoltha.
6. Leölkeöm Katha, vgi liuin, ziuem Katta,
Mondgiad: leölkem leolkeöd mar megh vnta,
Mert leolkeöd azt meg talalta,
Ziued kit kiuant regula.
- 25 7. Leölkeöm Katta, csak eszedben, sziuem Katta,
Jussak néha néha, bator ne giakorta,
Tudod, mint ohaitotta
Ziuem sziued kiet keziben tartotta.
- 30 8. Leölkeöm Katta, buczum ez, sziuem Katta,
Hozad ziuem senkj nem valtoztatta,
De *hogj* sziued allassat latta,
Es masérth ziued eötet megh utalta,
- 35 9. Leölkeöm Katta, azt mondom, ziuem Katta,
Isten annac beöntetisit mondotta,
Seöt vdgian megh atkozta,
Joerth gonoszt kj ad, megh utalta.

10. Leölkeöm Katta, azirt jmar, ziuem Katta,
Keserues ziuem teöled igi buczusztatta,
Hogi az the sziued mi uolta
40 Ledgien biekesigbe feleölem, hogj vgi kiuanta.
11. Leölkeöm Katta, legi egisegben mar, ziuem Katta,
Enteölem biekessigh, tiztessigh neked, jo Katta,
Isten eltessen, jo es sziep Katha,
Amigh elsz, vigan ely, virag szal, sziep Katha.
- 45 12. Leölkeöm Katta, el medgiec mar, ziuem Katha,
Sziuemnec eleömben veött meszi vta,
Az szegin geolicze peldaja,
Eletinec vige fanac aszu aga.
13. Leölkeom Katta, semmj örömem mar, ziuem Katha,
50 A mj eleb ziuemeth megh uigaztalta,
Most az megh utalta,
Nem atkozlac, *aldolac* inkap, mert Isten akartha.
14. Leölkeöm Katta, panaszat mar, ziuem Katta,
El uigezem, merth halaadatlan volta
55 Kathanac erre jndita,
Egi kis niaualiamban hogj ilj hamar megh utalta.
15. Leölkeöm Katha, Katha, leölkeöm ziep Katha,
Kara Katha, kara, leölkem Katha,
Leölkem Kata, ziep Kata, Katta kara,
60 Sziuem Katta, kiet zemem vilaga vala az Katta.
16. Leölkeöm Katta, te uigh Katta, sokaig elj, ziuem Katha,
Ziuemben fel iroth sziep neued, sziep Katha,
Katha, Kattha, mert az Kattha
Katta kara neut sziuemben holtig ot hatta.
- 65 17. Leölkeöm Katta, azen ziuem igi siratta teged, ziuem Katta,
Ez versekben nagi siralmath eretted erched, io Katta,
Noha neut eltitkolta,
Esmered iol, bator neut megh *nem* irta.

20/I.

- 1 1. Rementelen keppen minap teortenetbeöl
Egy seteth barlangban talalek tiztorra,[?]
Siualkoduan yeoue egj ember eleomben.

---

43 eltesse 52 Ne atkozlac atolac [!] 68 ne

- 5   2.   Monda: Mit keresz it? S mondek: Szeornyu halalt.
              Ismet monda: Mit sirz? Mondam: Halal kenyat.
              – Mint elz? Esmet mondek: Mint eletiteol valth.
3.   Züleimett kerde, kichodak volnanak?
              Serelem, siralom hozot ez uilagra,
              Daykamotis mondam, hogj ohaitas volna.
- 10   4.   Ruhamotis kerde, hogj miben eolteoznem?
              Vayut taghyaimat hogj miuel fedeznem?
              Az zenyuedest, tyurest mondam, hogj uiselnem.
5.   Lako helemetis teolem eo megh kerde,
              Gondual tele celam mutatam s meg neze,
15   Eledelemetys kerde, ha kenyere?
6.   Eoreoke igj elze? S mondam, hogj eoreoke.
              Okat banatidnak meg tudnya yoe?
              Mondam, hogj szereteom miat kesergetnem.
7.   Aztis kerde teolem, hogj kichoda uolna?
20   Venust es Chupidott mondám, hogj gulasztana,
              Keseore meg mondam, neue Iffis uolna.
8.   Kerde aztis teolem, Iffis hol lakoznek?
              Mondam, nem lakoznek, de kesergetetnek,
              Enis eo miatta geotrelemben uolnek.
- 25   9.   Kerde, hogj ha feoldön, azuagj vizen volna?
              Mondam, hogj az kihez az eleot bizot uolna,
              Mostan mint egj preda, zinten olyan uolna.
10.   Szanom, keseruleom, aztis mongia uala.
              Iffissem zepsege ottan keornjeol fogha,
30   Mint menibely angial, nekem teczik *vala*.
11.   Feyer karyaial engem eolel uala,
              Ekes szép zauauual meg uigaztal uala,
              Ely, ely vigh szerelmem, nekem mongia uala.
12.   Elnek, ha elhetnek, szerelmes Iffissem,
35   Atkozott iregiek mert el veztnek engem,
              Mint az aspis kigiok, olyanok ellenem.
13.   Oh en vezett feyem, keseredett lelkem,
              Nagy keseru kenra ytott az en igiem,
              El tyureom ezekett ereted, szerelmem.
- 40   14.   Oh en nagi szepseges szerelmes Iffissem,
              Ez nehanj verseket te neked eeztem,
              Iteld meg magadban, ha uagion gyötrelmem.

20/II.

- 1 1. Rementelen képpen minap történetben
Egy sötét barlangra találek veletlen,
Sivalkodván jöve égy kegyes élőmben.
- 5 2. Monda: Mit keressz it? Mondék: Szörnyü halált.
Monda ismet: Mit sirsz? Mondék: Halál kényát.
Monda ismet: Mit élsz? – Mindeneket te valsz.
3. Szüléimetis kerde, kicsoda volna?
Szerelem, siralom hozot ez világra,
Dajkamot is mondám, hogy ohajtás volna.
- 10 4. Ruhámot is kerde, hogy miben öltözném?
Vajut tagaimot hogy mivel fedezném?
Az szenvedést, türeést mondám, hogy viselném.
- 5 5. Lako helyemet is tüllem ö mégh kerde,
Gondal mégh tölt cellám mutattam s mégh neze,
Eledelemetis kerde, ha kenyere?
6. Örökke igy elsze? Mondam, hogy öröke.
Okát banatidnak mondani tudnádé?
Mondám, hogy szerelmem miat keserettem.
- 20 7. Aszt is kerde töllem, kicsodak volnának?
Vénus es Cupido, mondám, gyulasztának.
Készore *meg* mondám, neve hogy éz volna.
8. Asztis kerde tüllem, szerelmem hol laknék?
Mondám, nem lakoznék, de keséregtetnék,
Énis ö érette gyötrelben volnék.
- 25 9. Szánom, keserülöm, ismet mondgya vala,
Mondám, hogy az sok szo haszontalan volna,
Foházkodásokkal töllem él nem vála.
10. Nagy késérüséggel mégh egyedül hagyta,
Mondám, ö szépsége ismét lánytát fogá,
Mint menyei angyal, nekem teczik vala.
- 30 11. Gyenge szép szavával mégh vigasztal vala,
Fejér karjaival szépen ölélt vala,
Ély, ely, szép szerelmem! *nékem* mondgya vala.

---

12 <szem ver. sz tunesz> szenvedés türés 16 monda 17 banatimnak 18 Öis monda 21 Készore mondám 33 néki

- 35 12. Elnek, ha élhetnek, szerelmes édesem,
Átkozot irigyim de el vesztnék éngem,
Mint az aspis kegyok, olyanok ellenem.
13. O én veszet fejem, keserédet szívém,
Nagy keserüségre juta az én igyem,
Él türom ezeket ereted, szerelmem.
- 40 14. Oh én nagy szépségem, szerelmes édesem,
Ez néhány verseket tenéked ereszttem,
Iteld még magadban, vagyone gyötrelmem?

21.

- 1 1. Geönerosige ziuemnek
Megh uiult mar uegh keduemnek,
Geönerösege leolkemnek
Zabadulas leöt föiemnek.
- 5 2. Mint zaruas az orozlantul
Menekedtem fogaidtol,
Az kedgietlennek zaiatul
Zabadultam zerelmitol.
- 10 3. Sebe, merge es eö töze
Halalra kinzerit valla,
Venus aniam hogi megh szana,
Sidotul hogi megh ellenze.
- 15 4. Aenésé mar az Dido,
Az Parisé mar Hellena,
Légen pelda zep Gismonda,
Igaz ualla eö zerelme.
- 20 5. Nem töreöm az Hellenaért
Troya falat zepségéért,
Az zep Parisnak heleirt
Nem uiszek haiot zerelmeirt.
- 25 6. Chudalatos, mely nagi kenniat
Uiselte eö nagi igaiat,
De trefalta banatimat,
Sziuemnek zomorusagat.
7. Imar az mezökis niznek,
Zabad feiemnek erölnek,

---

37 O<lyanok> 43 [A *gyötrelmem* szó r-je l-ből javítva.]

Uyob enekkel töndeklnek,
Louam hatarul hallatik.

30 8. Az sok panaszy heaban
Mulianak bator *semmiben*,
Siralmas verseim korban
Nem voltam heö zolgaladban.

35 9. Lantok es az zep hegedeök
Szollianak uigan uirginak,
Enghem elteteö musikak,
Gönerösege mar veletek.

40 10. Minden ideöben nagi uigan
Nem banom bar gönerkegik
Zerelmessen nagi örömben,
Elietek joo egisegben.

22.

1 1. Jöuel az tanczban en uelem, en zép tarsom,
Kiuel kiuantam sokszor tanczolasom,
Hogi lehessen te veled en szolassom,
Keduem szerint valo niaiasaghom,
5 Bar aniad minket megh lason,
Bar apad lason niaiasson,
Tsak zerelmunk joo vton jarhasson.

10 2. Iffiakat az tancztul ageb az, az kj tiltia,
Auagi az tanczot gonosznak alittia,
Gazda hazat tancz porral rutittia,
Te leania sariat megh pulhittia,
Hasztul leaniat uadittia,
Mert hazosagra indittia,
Niertes gazda vj szokast indittia.

15 3. Ez farsangban no minden uigadgion,
Gazda leanj az tanczban faragion,
Az joo borral gazda zep szot adgion,
Az gazda aszonj etkekkkel forgodgion,
20 Ha ifiu, am bar tanczollion,
Ha kofa, ahoz ne szollion,
Veztig ollien, helin nemorogion.

4. Ninch mit miuelnunk télben, mi uigadgunk,
Joo louainkon maid niarban jargallunk,

---

30 sermeben [!]

3 <bar> hogi

- 25 Istenunknek, orszagnak zollgallíunk,
Ez országért vagi eliunk, vagi haliunk,
Maid egi egi kardot ragadgiunk,
Ellensegunkre tamadgiunk,
Ellensegunkel holtig viaskodgiunk.
- 30 5. Az gazdaert maid mezön zollgaliunk,
Leaniaért ifiak strasat alliunk,
Zep tanczaert sik mezon jargaliunk,
Zep adgiaert zöd pasiton haliunk,
Kedueket ezzel talaliuk,
Érték mezöre ha szalunk,
35 Joo hirt, neuet, tiztessiget vallunk.
6. Az megh mondot jot ha chelekedunk,
Telben gazdankhoz ismet viszaa tirunk,
Jok az gazdak, hiszem jol esmeriuk,
Ha szollgaltunk, tölek jot reminliunk,
40 Tölek egi egi leant kiriunk,
Megh adgiak, attul ne felliunk,
Ageb volna, ki tiltana teölunk.
7. Gazda leaniat maid firhez kelj kernj,
Föue, sem sötue nem joo husat ennj,
45 Gazda ne tartsa maganak megh ennj,
Megh úisz, ha sokat kezd othon lennj,
Hagia ollianhoz elmenj,
Ki job hasznat tuggia vennj,
Ki tanitsa ez vilagot elnj.
- 50 8. Haida hop haida, hop haida haida, zep Kata,
Karianal fogua ket kezem azkj forgatta,
Kar, hogi az joo *tel touab ennel* nem tarta,
Kijrt en velem hogi touab nem tanczolhatta,
Hadgiarion, az hul elhatta,
55 Ot kezdgie maszor, azt hatta,
Legen az Isten teveled eddig, joo Katta.

23.

KORODI

- 1 1. Ime, mely ujságh, de nem vigasságh érkezik,
Szivemnek bánatya mégh ujula kénya, mint járék,
Hogy siralomra és nagy banatra mint juték.

---

52 teltoua bennel [!]

- 5 2. De oka nincsen, talám szerelmem oka lön,
Hogy sok bánatom, no, kiben lelkem csak *el vesz*,
Ha te, szép rosám, kedves violám jól nem tész.
3. Oly voltál bizony, hidgyed, előttem, viola,
Tavaszi időben, mint szép virágh kertben az rosa,
Mert gyakran láttam hűséged hozzám, szép nimpha.
- 10 4. Rollad sok gondom nem volna, tudom, ha látnám,
Hogy hozzám szerelmed lenne jó hűséged, azt tudnám,
Minden szándékod volna rám gondod, szép Annám.
- 15 5. Ohajtok sokat szerelmed miat, *szerelmem*,
Mert gyakran mutatad idegennek magad ennekem,
Im, mint felejtél, ugyan él vesztel már éngem.
6. Kesergek, hidgyed, én te ereted nagy sokszor,
Mikor le feküszöm, avagy él aluszom ejfelkor,
Te is *felejtesz*, én sém láthatlak mindenkor.
- 20 7. Mást fogattál bé te kebelédben már régen,
Engem még vetettel, ugyan még utáltál, ám legyen,
Te kívánságod, az mint akarod, úgy légyen.
8. Azt nem gondoltam, hogy még csalassam te tülled,
Hogy ilyen hirtelen mesze el repülőn vigh kedved,
Hogy már ne legyen szabad szeretnem személyed.
- 25 9. Ez mint hogy légyen, dolgom hogy legyen ennékem,
Ám bár mást is szeres, csak engem se felejcs, szérlmem,
Jó kedvem, még lád, leszen te hozzád énnékem.
- 30 10. Nincsen mit tennem, szabad légy velem, ám lássad,
Ha én kedveltelek, máshoz *magad, kerlek*, ne adgyad,
Ám gonoszt mutatsz, jó kedvedert azt se mondgyad.
11. Ha szolgálatom úgy nem lött volna, mint kell volt,
Az mint az te kedved, reghi hű szerelmed tartya volt,
Ingyen sém hittem, szivem, hogy ilyen te légy volt.
- 35 12. Lám mindenkben az én eiletem tied volt,
Mi magunk nyelvünkkel, tudod, beszédünkkel most nem szolt,
Énis lám szoltam, rollad mondottam minden jót.
13. Ne kövesd, kerlek, én arra intlek tégedet,
Olyan embereket, kik szeretőjüket, hitöket
Hamar meg szegtek, még sém tekintek hütöket.

---

5 csak fonyad el vesz 13 miat szép szerelmem 16 erted 18 is el felejtesz 27 [Előbb:] kedved 29 kerlek magad 30 mutat

- 40 14. Volna panaszsza az én szivemnek te réád,
Kit most éz énekben ki nem jelenthetek te neked,
Ha nem szivemben, mint égy tömlöczben rekeszték.
15. Nem sok keresre hozhatnék erre példákat,
Kik észt cselekedték, hiteket megh szegték, sokakat,
45 Nem kel követni, de mégh tartani azokat.
16. Ertelmet vehecz ez kis keserves enekből,
Az melyet most irtam, neked ajánlottam uy vérsből,
Mégh bocsás, szivem, ha mit vetettem mindenről.
17. Eszt keservemben és bu szivemben szerzettem,
50 Az én szeretömnnek és fö orvossomnak küldöttém,
Vegye jo neven ezeket együt én velem.
18. Hat száz esztendő, hetedik üdö mikor járt,
Eszt ugy irta versül, hogy szeretöjetöl az el vált,
Ki helyet soha, aszt mondgya, hogy mást nem talált.

24.

HAINAL

- 1 1. Kely fel, ki uallal te szép leanj,
Fenies napnak szép hainallian,
Szep hainalnak harmattian.
2. Kely fell, kelly fellj, szép menietske,
5 Szöki ki, mint mennej ketske,
Jaroly, vigadgi, szép heölgietske.
3. Kelly fell, magad it ne feleitsed,
It sem voltal, azt jelentsed,
Almodban leöth, magad mentsed.
- 10 4. Kellj fell, ismet maid estue leszen,
Vrad ismet melled veszen,
Czak vard, az nap el eniszen.
5. Kelly fell, kellj fell, ne szigienled,
Nem tsak raitad teörtind, hidgied,
15 Hogi melleted halt te feried.
6. Kellj fell, kj boldogh eörömet értel,
Nagi leanj ideötteöl megh mentell,
Mert ma partadtul elszektel.

- 20 7. Kellj fell, ted fell az te kontiodatth,
Mar ne mondgiad te gondodatth,
Isten atta kiuanth jodatth.

25.

NITRAI PÁL

Ad notam Dismondae.

- 1 1. Nosza Pariz, ued kezedben niladat,
Kesd fel uelem oldaladra tegzedet,
Szep szuzeknek szuueket iraniollad,
Cupidonak ökeduet megh keressed.
- 5 2. **J**ariunk eggiut vadasasnak okaert,
Sep szuzeknek titkon semlelesekert,
Julianak hazahoz elbe mennenk,
Ö erkölchet titkon nekj semlillenk.
- 10 3. **T**alam Venus megh engestelte szuuit,
Haragianak eltorulte erejet,
Konioruluin ifiakon, keges liuin,
Julianak haragiat megh emistuin.
- 15 4. **R**abia ualik Julianak ili okkal,
Ssebesite szuueemet ö nilaual,
Delam immar koniorule, mint rabjan,
Szep Venusnak leuelet el oluasan.
- 20 5. **A**m tellik be, Venus, te akaratod,
Ifiakon ualo konioruleted,
Igen solla Juli isten assonnak,
Mutatuan haragiat mint kegesseknek.
6. **J**elen ualo oka mert ez uala,
Kire Julia haragia goriet uala,
Kit ssok ifiak igen megh bantak uala,
Igen soluan, ki ellene alhatna.
- 25 7. **P**artolassal eleit nem uehettiuk,
Ha sep szoual haragiat nem eniestiuk,
De ssöt inkab szolgalatunk uzennenk,
Nilainak sebeit elbe iriuk.
- 30 8. **A**la sfol jar, setal palotajaba,
Kis Credulus engesteli bujaban,
Lantiat veri job kez feleol mellette,
Melnek ssoua bus siuit engestelte.

9. Latad Echo te kis Dido ssebemet,
Mellett en ti erettetek senuedek,
35 Mellet el ssenuedni nem uagiok melto,
Jaj, ligi immar Venus aniam giogitom.

10. Engedelmessigem im mit hoza,
Szeretom melj alnoksaggal trefala,
40 Ki siuemnek uala altal latoja,
Alnok roka chalardsagaua chala.

11. Niaualiamot te kegetlen uer onto
Keserolled kenomot, te Cupido,
Mellet el ssenuednj nem uagiok melto,
Jaj, ligi immar Venus aniam giogitom.

45 12. Eretted lam ssok haborutt ssenuettem,
.....

26.

Ad Notam Gyamoltalan habok között eusek etc.

1 1. Czudalatos nagi banattia sziuemnek (s-lelkemnek)
Erkezik most uyob kenya feiemnek, (Testemnek,)
Szerencheje el fogiot eletemnek,
Ninczen vigasztaloja bus elmemnek,
5 Chak miatad, edes lelkem, gyötrölmimnek
Vagiok mar eöruenyeben veszelünknek.

2. Mert az te enream valo nezesid, (és intesid,)
Szerelmedbul indult fris szemek (mosolgasid)
Fel inditak szivemnek haboruit,
10 Nem külömben **mint tengernek habiait,**
Reveess ellen szel vesz nagi veszedelmit,
Veghez vinnj mint akaria szandikit.

3. Ez vegre vagitame te szerelmedben, (s-keduedben,)
Hogi igi hozad szegenj feiem veszeliben? (s-eszetben)
15 Remintelen szomoru törtinetben,
Vigasagtül üres, rab tömlöczödben?
Vartam inkább hogi be uegi te veg keduedben,
Igaz szivböl valo te szeretetedben.

4. De kerlek halehet hogi mar szanj meg, (s-engedgi megh,)
20 Nam erted sziuem panaszat, ne alj meg, (de uycz rneg,)
Az mit mostan tüled kerek, legien meg,
Jaczodtab szerelmed ne czallyon meg,

---

3 eltemnek 7 [Elöbb:] intesim 15 törtintben 17 [Vartam előbb:] raitam

Hozam ualo hiv szerelmed legien chak ugi,
Mert szivem faidalmat igi gyógythad chak meg.

- 25 5. Nem kiuan am szeretet kep mutatast, (altatast,)
Hanem igaz szivből ualo indulast, (meg allast),
Istenis ugi ad azoknak ueg aldast,
Szerenchejekben elő valo mozdulast,
30 Enbennem se ketelkegyél, de nagi bizuast
Szolgaltas, ha ezt követed mingiarast.
6. Veget vettek siralmas panaszmoknak, (uagi szomnak,)
Nem mondlak okanak sok banatimnak, (s-faidal*mim*nak,)
Mar ez utan tartlak vigasztalomnak,
Szerelmeddel gyógyto orvosomnak,
35 Hiuen igaz szerelmet te hiv voltidnak
Hozam mindenekben, szegenj fogliodhoz.
7. Istennek ayanlak mar ö keziben, (s-kedueben,)
Tarczon meg mind vegig hiv szerelmedben, (keduedben,)
But ne onczon soha te eörömedben,
40 Szerelmed nevellyen hozam hivsegeben,
Agyais szemelied latnom io egesegeben,
Rövid nap kezedet fogvan kezemben.

27.

- 1 1. **B**úm neveleö s nem kemelleo szerelem,
Engem veszteö s megh emeszteö gyötrelem,
Hova legyek miattatok, szerelmim?
- 5 2. **A**z aczelnal, vagy gyemantnal *bus* szivem,
Erösb volt lam keö sziklanal en bennem,
Hogy igy gyötresz, megis eltecz, Istenem,
3. **T**alam senkit nem vit arra szerelem,
Mint engemet mezzel megh kent nagy mergem,
Ollyat iger, kivel nem bir mar vegre.
- 10 4. **H**alal hozo, nyl hordozo kis gyermek,
Szunnyel teöllem, ne gyotrodgyem, hadd ellyek,
Adgy ki mulast, vagy nyuguvast lelkiemnek.
- 15 5. **O**h nem tudom, ha busullyak, avagy ne,
.....
.....

---

32 fadjalminak 41 [Elöbb:] latuan

3 [Elöbb így kezdte:] no 4 busb 14–15 [E sorokat a másoló nem írta le.]

6. **R**ementelen penigh nékem azt hinnem,
Hogy valaha az engemet megh szannyon,
.....
7. **I**mmar *medgyek*, hova legyek, nem tudom,
Mert nagy bumnak szörnyü kinnyat csak vallom,
Mind az ellen czak te lehecz orvosom.
8. **G**yámoltalan habok keözott evezek,
Vallyon s ki szán, illy veletlen ha veszek,
Nyavalyamban nem tudom, kire vessek.
9. **A**z rosaknak jo illattya melj kedves,
Az en szivem szinten ollyan serelmes,
En bus szivem esmet ollyan gotrelmes.
10. **B**.....

28.

1. Már könyeznek bánat miat szemeim,
Ejel napal tsak *ujulnak* gyötrelmim,
Tagaimtul jaj távoznak örömmim.
2. Oh jaj nekem szép szerelmem, kegyessem,
Mert el hadlak édes lelkem, kegyessem,
De jaj lészen nálad nélkul életem.
3. Tudom nyilván meg hervadok kedvedért,
Szép kertedben ki bimbozot rosádért,
Bánatimban vigasztalo szép szodért.
4. Nomár velem *ti* szép musák seregi,
Venus anyám viragozo leanyi,
Jajgassátok és sirgyatok, leányi.
5. Sirgon az föld, kien jarok bánatban,
Az rosa fák is zokokgyak magokban,
Szép rosám én életemert nagy gyorsan.
6. En magamis már nem szánam éltemet,
Mert az földnek adom majdan testemet,
Mert szerelem arra viszen engemet.
7. Nohát vidám, kegyes, édes Ilonám,
Siralmimban vigasztalo szép nyimphám,
Gyéngé piros rosa színü violám,

---

18 [E sort a másoló nem írta le.] 19 nedgyek [!] 25 [Előbb így:] illyattya nem kedves
2 ullynak [!] 7 hervadot 10 te szép muság [!]

8. Mostan sirván meg követlek, im lássad,
Szerehnesem, én kezemet te fogjad,
Teis nékem hűségedet ajánljad.
- 25 9. Már meg botsásd ellened valo *vétkem*,
Mert te töled távul leszen életem,
De te hozzád illen leszen életem:
10. Ez világban mig életem tártatik,
Az én szivem te éreted bujdosik,
30 Te kivüled más ö néki nem teczik.
11. Tehát teis szányad hamar szolgálodat,
Szerelmedben be rekesztéd rabodat,
Ne tiltsad meg szép almádat, tsokodat.
12. Ha szintén most egy kevesse tetöled
35 El távozom és bujdosom elöled,
Ne hülyön meg hozzám valo hűséged.
13. En meg tartom, föl sem bontom kötésed,
Miglen velem viszont leszen élesed,
Teis azért mondásodat be töltsed.
- 40 14. Hogy a lettem még ez árnik világban,
Tartatal igeekben szép testben [!]
Én kivülem más nem szolgált rabságban.
15. Mely rosádért, violádért tsak sirok,
Feketeben, gyász ruhában én járok,
45 Szép tsokodért, szerelmedért jajgatok.
16. El veszetek, hervadgyatok mindnyájan,
De én szivem, szep szerelmem had ellyen,
Éllen, éllen és engemet szeressen.
17. Masban [?] viszont szép virágját szagatnom,
50 Ki bimbozot szép almáját fogdoznom,
Meg engedi szép ortzáját tsokolnom.
18. Immár többet nem illik szollanom,
Akaratom ebben meg érted, jól tudom,
Én magamat hűsegednek ajánlom.
- 55 19. Ditsерem azon az szép Venus anyámat,
Hogy engedgyen jövendőben oll időt,
Én szerelmem hogy mutassa szep tsokját.

---

22 sirán [!] 25 valo sok vétkem 37 kötését [!] 40 világban [!] 44 [gyász későbbi kézzel gyü-ből jav.]

20. Ezt egy ifju rende le most versekben,
Szerelmétül hogy butszúznék nem regen,
60 Könyves szemmel helheszteti versekben.
21. Ezer hatszáz tizen hétben hogy volna,
Repcze mellet zöld pásiton sétálna,
Sirván magát szerelmének ajanla.

29/I.

1 1. Várj meg madaram,
Szerelmes társám,
Mit visz, had lászsám, [!]
Gyöngyöm, aranyam?

5 2. Ladde, faradok,
Utannad járok,
Sok jot hozatok,
Kit neked adok.

10 3. Téis, violám,
Edes kis Annám,
Avagy mint mátkám,
Nyujcs ide hozzám.

15 4. Nem kérek porost,
Te se adgy korost,
Tudod az morest
És az szerelmet.

20 5. Meg szánhatz azert
Éngem az joert,
Nem veszlek penczért,
Csak szépségedert.

6. Atyáink szokták,
Anyaink tudták,
Az fiak tartzák,
Mert nekik adták.

25 7. Ne nezd atyádat,
Had szolyon bátyad,
Halgasson anyád,
Csak jomot kívánd.

30 8. Szeretem ötet,
Öis engemet,

Ne bánd szivedben,
Adgy öszve minket.

9. Elek ö velle,
Halok ö véllé,
35 Mert szívem tüzre
Gerjedet erte.
10. Répüly élömben,
Rakj fészket bennem,
40 Mint egy szép kertben,
És egy mezőben.
11. Nyujcs ide karod,
Im én te társod,
No már végy csokot,
Mert hozzád hordot.
- 45 12. Tanczolyunk majdan,
Mint ökis hajdan,
Hegedü szolyon,
Tánczra indulyon.
13. Hajda hop hajda,
50 Minden aszt mondgya,
Enyim kis Kata,
Tied Borbara.
14. Verseken minap
Az ki rendeale,
55 Ezer hat szazban,
Husz esztendöben.

29/II.

- 1 (1.) 1. Várj meg madaram,
Szerelmes társam,
Mit visz, had lassam
Üstöm, aranyam?
- 5 (2.) 2. Laddé faradok,
Utannad járok,
Sok jot hordozok,
Kit neked adok.
- 10 (3.) 3. Te-is violám,
Kedves Öersokám,
Szerelmes mátkám,
Jöj ide hozzám.

- 15 (4.) 4. Nem kérek gonoszt,
Te se adgy porost,
Tudod az morest,
Ne híadgy szerelmest.
- 20 5. Tégedet tartlak,
Mátkámnak hilak,
Én meg nem tsallak,
Adgy helyt igaznak.
- (5.) 6. Mert szánhatz azért,
Engem az joért,
Nem veszlek pinzedert,
Tsak szépségedért.
- 25 (7.) 7. Ne nézd attyadat,
Hadd szollyon battyád,
Halgassan anyád,
Sok jomat kivánd.
- 30 8. Mikor kéretlek,
Felely ezekre:
Tettzik szivemnek,
Hozzája megyek.
- 35 9. Noha ő szeginy,
De lám, nem kevély,
Edgyügyü leginy,
Nem igen fösvény.
- (8.) 10. Szeretem ötet,
Ö-is engemet,
Ne bánts szivünket,
Adgy öszve minket.
- 40 (9.) 11. Elek ő vele,
Halok ő vele,
Mert szivem tüze
Görjed szivemben.
- 45 12. Így szoly atyádnak,
Te rokonyadnak,
Sok jokat kívány
Te aszszonyodnak.
- 50 13. Hozzám jöj, lölköm,
Vagyon két pinzem,
Édes szerelmem,
Edgyetlen edgyem.

55 14. Jamborul tartlak,
Nem szidlak, verlek,
Szépen jártatlak,
Tsak ne hadgy, kérlek.

60 (10.) 15. Röpüly ölömben,
Mint edgy szép kertben,
Verj fészket benne,
Mint szép mezzöben.

(13.) 16. Hajda hop hajda,
Kiki mint roja,
Enyém Öersóka,
Minden azt mondja.

30/I.

INTÖ ÉS OKTATO ENEK AZ ASZONOKNAK TISZTEKRÜL

- 1 1. Aszszony népek, vegyétek eszetekben,
Az kik éltek szent házosság rendiben,
Uratoknak mint legyetek kedvekben,
És mindenek elöt szép ditséretben.
- 5 2. Az jo aszszony diszi az ö urának,
Mint az szép hold az égen járo napnak,
De az kik az hám fán kívül tapodnak,
Azok tülem im igyen tanittatnak.
- 10 3. Aszszony ember, forogion ez elötted,
Hogy jámbor uradat nem pénzen vetted,
Szállot várban, sem ustromon nem nyerted,
Summa ez, hogy ütet nem te kerested.
- 15 4. Légyen azért urad az elöl járo,
Te olyan légy, mint kézhez kötöt ráró,
Légy minden dologban uradtul váró,
Kérlek, ne légy vissza vonyo s akaró.
5. Az mit urad akar, minden az légyen,
Urad ellen szád morganyi ne merjen,

---

2 IV éltek házassagnak 3 III, IV Mint legyetek uratoknak 4 III nagy IV És egyeb rendektül nagy tisztességben 5 III, IV olyan az 6 III Mint az hold az kék égen 7 III Valakik az hámon IV háman 8 IV szolitattnak. 9 IV [ez hiányzik.] 10 IV pénzen nem vetet 11 III sem nem ostromon nyerted, IV Szalat várbul 12 III Summája ez hogy ött nem is 13 III, IV az urad 14 III karó IV kezen 15 IV dolgodban 16 III Te ne légy vissza vonyo se akaró. 17 IV Az mit edes urad akar az legyen 18 III morogni szád IV morogni

- 20   Olly kötélben szabados nyelved légyen,
              Hogy uradon soha szégyent ne tégyen.
6.   Olly rut, az hol Simon biro jár elől,
              Az mint mastis hallom nimelleyek felöl,
              Hogy az nyerget rakták hátokon föllyül,
              Szegény bárátimnak házok égh belöl.
- 25   7.   Takargassad uradnak keresményét,
              Kiért sokszor föll törte az tenyerét,
              Bort nem ivot, vizzel öntözte inyét,
              Titkon azzal te se vásároly dinnyét.
- 30   8.   Ne éhezzél, ne költs igem böven is,
              Jo az kenyér niha tsak az sajtal is,
              Nem török el az palaczk üressen is,
              Meg nem halsz, igyál belöle vizet is.
- 35   9.   Nem mindenkor sorály az gyümölts szerben,
              Ámbár böven egyél az teresnyében, [!]
              Tsak két pénzt is be szorits az erszényben,
              Másszor azon bort vehetz az eczetben.
- 40   10.   Tiszta légy te fejér öltözetedben,
              Ne gyászollyad uradat még élteben,
              Homlokodat ne ránczollyad gerezdben,
              Ne légy komor, mint farkas az veremben.
- 45   11.   Ha pénzetskét ad urad az kezedben,
              Meg őrizzed, ne rakd örök szökrényben,
              Ne hejheztesd feneketlen edényben,
              Mikor kéri, ad elő szükségeben.
- 50   12.   Jámbor vendég ha mégyen házotokhoz,
              Mert niha az Isten kedves embert hozz,
              Tisztességet mutass édes uradhoz,
              Io étket főzz, gyakorta nyuly az tsaphoz.
- 50   13.   Tiszta légyen minden tálod, tányérod,
              Ne heverjen az hamuban kalánod,
              Magyar modra fejer légyen abroszod,
              Menten le üly, hogy az étket föll adod.

---

19 III, IV Az kötélben 20 III Hogy szégyent uradon sohol se IV Hogy szégyen uradon soha ne tégyen [!] 22 III hallom most is IV alluyuk [!] mastis 23 IV tették 24 IV barátinknak 27 IV nyelvét 28 III ne IV azért 29 II ilyen 30 II tsak sajtalis 32 II nem hosz [!] III ámbár igyál vizet-is IV hasz ambar igyál... 33 III sétálsz a gyümölcskertben IV setász az gyümölt [!] kértben 34 III, IV cseresnyében 35 IV szorits be 36 III Azzal; iczében IV Azal mászor; eczetre [!] 42 II erszényben 46 II neha Isten kedves vendeget 48 II nyuly ahoz [!] 49 II tángyérod IV az te tálod 50 III kanálad IV Az hamuba ne heverjen 51 II ábrázod [!] III tiszta IV tiszta legy [!] 52 III Mindgyárt le üly ha az étket fel hozod IV Mindjárt beül [!] mihelt étket föl hozod

14. Szemérmes légy, keveset szoly asztalnál,
Mikor néked szolnak, bár ne halgatnál,
55 Soha ne légy eszesb jámbor uradnál,
Jo magad viselés job az aranynál.
15. Ha mit költesz reád urad pénzében,
Annak száma légyen türhető rendben,
60 Sokat ne tékozoly hejtelen helyben,
Urad veritékje ne mennyen füstben.
16. Itt jol meg lásd, szemedet kire vessed,
Vigyázásban legyen te tekénteted,
Legh gyakrabban uradra légyen szemed,
Hogy meg ne itéllyen eszes vendéged.
- 65 17. Ha mit urad költ az jámbor vendéggel,
Ne morogy érette, ne sirasd reggel,
Szegény urad ne emésze méreggel,
Ö kereste, had költse békességgel.
18. Mikor utra lészen el indulásban,
70 Mint hogy az férfiu nem ül tsak házban,
Környüle légy, forgolodgyál akkorban,
Töltöt tyukot sütve tégy az iszákban.
19. Ki késérjed, ne ragagy az tűz hejhez,
Mert esküszöm az én egy Istenemhez,
75 Kapa nyéllel köl ütnyi az illyenhez,
Ki urához ugy látt, mint egy semmihez.
20. Uczát ne rój az ö távul létében,
Hazi dolgaidat végezd elsöben,
Ha tudsz hozzá, ved az varrot kezedben,
80 Hogy az szomszéd ne vádollyon semmiben.
21. Ifju legényekkel kártyát ne játszál,
Borral és rátottal ne kufárkodgyál,
Mert az gonosz hir név ha nyakadra száll,
Nem rázhodd le az mig ez világ fön áll.

---

56 III, IV Job magad viselése az aranynál **59** II rendben **61** II veted **63** II gyakortáb **65** III vendégre IV jámbor vendégére **66** II Ne modgy [!] III érte se sirasd regélyve [!] IV Ne morogj ne sirasd regvelre kelve **67** II emészd III, IV emészszed **68** II azt had költse békével **69** I [Előbb:] urad II, III urad IV urad vagyon **70** II tsak a házban IV férfi; az házban **71** II Körnnjullötte forogj légy forgolodásban III azonban IV Le ne feküdgy sött forgodgyál azonban **72** III ted IV titkot tégy az iszakjában **74** II az egy III nagy IV az én Istenemhez **75** IV Balta fokkal **76** III, IV Ki ugy lát urához **77** II rolj IV Viszszát ne vony **78** III Udvari dolgait viseld IV Minden dolgait visellyed jo végben **79** II végy varrot IV tucz varni **80** III meg ne pökjön IV meg ne pökjön szemedben **81** II jatzodjál III kártyást **82** IV rántottal ne sáfárkodgyál **83** II hir neha IV rosz hirnév ha az nyakadban **84** II rázod le azt III El nem rázhad a mig a föld színén ál IV El nem rászhad az mig az fold szín fön ál

- 85 22. Az gazdagság hirtelen el mulando,
Egészed betegségre hajlando,
Szép *termeted* hamar el változando,
Az rossz hír név veled meg maradando.
- 90 23. Jámbor urad ha haza jön fárodva,
Küszöb előtt légy te is talpon álva,
Hozza sies, az *kapu* légyen *nyitva*,
Édes szokkal ajakad légyen rakva.
- 95 24. Kerüld el hát mind egész életedben,
Tisztán ély uradnak távul létében,
Igyenessen meny együgyu erköltsben,
Hátra ne mász, mint az rák az fővényben.
- 100 25. Gyermekidet ékes erköltsre tanítsd,
Tüztől őrizd, az patakra ne taszítsd,
Szeresd őket, ruhájokat meg tisztítsd,
Kérlek, az fejeket meg ne koszosítsd.
26. Meg ne szidgyad pogány kurva fiának,
Ne mond ebtől szokat ördög magvanak,
Szénát adnék ennyi az olly aszonnyak, [!]
Ki így beszél szerelmes magzattyanak.
- 105 27. Fiaidat jártasd az oskolába,
Ne fély, azzal nem török ki az lába,
Leányodat küld el az varro házba,
Nem téssen kárt az tü gyöngö ujjában.
- 110 28. Mert ha föll nő gyermeked tudatlanul,
Semmi mivet, semmi munkát nem tanul,
Az mit hová nem tett, el vészi mástul,
Soha meg nem ohad akasztó fátul.
- 115 29. Tudnyi köl ezt emberseges embernek,
Vesző helye bünéért az gyermeknek,
Haragodban ne ígérd az ördögnek,
Mert felő, hogy téged előb el visznek.

---

85 III Ha gazdag vagy **86** II Egesség IV Egesség mert betegség [!] **87** I természet II–IV *termeted* **88** III jó IV jó himéve [!] **91** I kupa; nyulytva II kapu; nyitva **92** II nyitva **96** II fővényben **97** III jeles **98** III patakra ne igazics IV Szeressed őket ruhájokat meg tisztítsd **99** II rut hajakat IV Tüztől őrizd patakra ne igazicsd **101–105** IV Gyermekedet jártasd az oskolában, ne hevergy ithon ne sétallon, azonban ne szid ördögtől szokat eb magvának, szénát adnék enni az il rossz aszszonnyak **101** II szid **102** II ebrül; magvaknak III mond eöket ebtől **103** II ily **104** III magzatinak **105** I oskolába<n> II Fiadat jártassad III Fiadat taníttassad az Scholában **106** II Ne fély mert azzal **107** III Leányodat **108** II az ő III tesz kárt az eő **109** III Gyermeked feőlnő **110** II Semmi mies munkát semmit sem tanul **112** II Soha nem **114** II büneit

30. Aszszony ember, uradat ha szereted,
Ez verseket szivedben hejhezteted,
Mert ha hivatalodat el felejtet,
120 Tudom, hogy az hátodat meg vereted.

31. Ezt tinektek barátságokért attam,
Ezer hat száz huszon kettőben irtam,
Minden aszszony tiszta légyen, azt hattam,
Hogy az hátat meg ne üssék miattam.

30/V.

1 (1.) 1. Aszszony népek vegyetek eszetekben,
Mint legyetek uratoknak kedveben,
Es mindenek előtt nagy dicsiretben,
Es mindenek előtt nagy betsületben.

5 (3.) 2. Aszszonyi allat, forogjon ez előtted,
Hogy jambor uradat te pénzen nem vötted,
Szalot varban ostromon sem nyerted,
Summa az, hogy ötöt nem te kerested.

10 (6.) 3. Oly rut, az hol Simon biró jár elől,
Az mint mostis hallom nemellyek felöll,
Nyerges töttek uraknak hatokon felyül,
Szegeny barátimnak hazok eg belöll.

15 (5.) 4. Az mit urad akar, minden az legyen,
Urad ellen szajad mordulni ne merjen,
Az kötelben nyelved szabados ne legyen,
Hog jambor uradon szegyent ne tegyen.

20 (13.) 5. Tiszta legyen talad, tangyerod, [!]
Az hamuban ne heverjen kalanod,
Magyar modon tiszta legyen abroszod,
Mingjárt le üly, ha az etket fel hozod.

(17.) 6. Az mit urad költ jambor vendegere,
Ne morogj te masnap regel erette,
Ö kereste s had kölcsé el bekevel,
Szegeny urad ne emesze mereggel.

25 (7.) 7. Takargassad uradnak keresmenyet,
Kiert sokszor fel rontotta tenyeret,

---

117 II ha uradat III Jó aszszonyom IV Jo aszszonyom ha uradat **118** II helyheztesd IV Ez igeket **121** III Ezt Aszszonyim barátságokért mondám, IV Ezt aszszonyom barátságokért mondom **122** III eött száz [!]; irám IV irám **123** III tisztán élylen azt hagyám IV tisztán éllen azt hagyom **124** II Hogy a hatod ne üssék meg

Bort nem ivot, vizzel öntözte melyet,
Azzal titkon ne vásárolj sarga dinyet.

30 (18.) 8. Mikor urad leszen el indulásban,
Mint bogy az ferfiu nem ül csak az hazban,
Körüllette forgogj azonban,
Töltöt tyukot teg az ö iszakjaban.

35 (25.) 9. Gyermekidet ekes erkölcsre tanics,
Szeressed őket, ruhajokat meg tiszticsd,
Tüztől őrizd, patakra ne igazicsd,
Kerlek, fejeket hog meg ne koszosicsd.

30/VI.

HOGY BETSÜLLYE ASZSZON AZ URÁT, TANITTATIK.

1 (1.) 1. Aszszony népek, vegyétek eszetekben,
Akik vattok az házosság rendiben,
Uratoknak mint legyetek kedvében,
És mindenek előtt nagy betsületben.

5 (3.) 2. Aszszony ember, forogjon előtted,
Hogy jámbor uradat nem pénzen vetted,
Sem ostrommal szállot várban nem nyerted,
Summa ez, hogy ötet nem kerested.

10 (2.) 3. A' jó aszszony olyan az ö urának,
Mint a' szép hold az égen járó napnak,
De akik az hámon kívül tapodnak,
Azok tölem imigyen tanittatnak.

15 (4.) 4. Légyen azért urad előtted járó,
Te olyan légy, mint kézhez tanult ráró,
Légy minden dolgodban uradtul váró,
Kérlek, ne légy vissza vonyó, s- akaró.

20 (6.) 5. Mely rut, ahol aszszony biro jár elől,
Amint is halljuk némellyek felől,
Hogy az nyerget tették hátokon fellől,
Szegény barátinknak házok ég belől.

(5.) 6. Amit urad akar, minden az légyen,
Férjed ellen szád morogni ne merjen,
Kötélben tartsd, szabad nyelved ne légyen,
Hogy jámbor uradon szégyent ne tégyen.

25 (11.) 7. Amit édes urad ád kezedben,
Meg őrizzed, ne ragd torok érszényben,

Ne helyheztesd feneketlen edényben,
Mikor kéri, ad elő szükségében.

30 (8.) 8. Ne éhezzél, ne költs igen böven is,
Jó a kenyér néha csak sajtal is,
Nem török el az palaczk üressen is,
Ha meg nem halsz tőle, igyál vizet is.

35 (9.) 9. Ne mindenkor sétály gyümölsös kertben,
Ámbár böven egyél a cseresnyében,
Tsak két pénzt is be szorits az erszényben,
Máskor azon bort hozhacz az eczetben.

40 (12.) 10. Jámbor vendég ha mégyen házotokhoz,
Mert néha az Isten kedves embert hozz,
Tisztességet mutass te az ollyánhoz,
Jó étket főz, gyakorta nyul a csaphoz.

(17.) 11. Ha mit urad el költ jámbor vendéggel,
Ne morogj másnap érette regvel,
Jó uradat ne emészszed méreggel,
Ö kereste, had költse békességgel.

45 (13.) 12. Tiszta légyen minden tálod, s- tényérod,
Az hamuban ne heverjen kanálod,
Magyar módra fehér légyen abroszod,
Mindgyárt le üll, ha az étket föl adod.

50 13. Tunya ne légy, forogjál, főz jó étket,
Bort is hozzál, csinály jó jeges vizet,
Főző fazék mellet égjen jó tüzed,
Hogy meg ne itillyen jámbor vendéged.

55 (25.) 14. Gyermekidet jó erköltsokre tanitsd,
Tüztül őrizd, az pad alá ne taszitsd,
Szeresd őket, ruhájokat meg tisztétsd,
Kérlek, a' fejeket ne koszasétsd.

60 (26.) 15. Meg ne szidgyad pogán kurva fiának,
Ne mond ebtül szakadt ördög magvának,
Szurkot adnék enni az oly aszszonnak,
Aki igy szól szerelmes magzattyának.

(27.) 16. Gyermekidet föl járosd iskolában,
Ahol naprul napra épül a' jóban,
A leányodat küldjed a varró házban,
Nem tiszten kárt gyüszü az ujjában.

65 17. Gyermekidet ha mester meg veri,
Gonosz erköltsért meg kesergetteti,

Mint jó atya, ismét kedvében veszi,
A' jó tudományban igen épétti.

70 18. Ne duzzadgy föl mingyárt te üstököddel,
Imigy amugy ne néz széllal szemekkel,
Mert a mester ha veri veszszőjével,
Sok jót hoz ki jövődőben intéssel.

(18.) 19. Hogy ha urad leszen oly indulásban,
Mint hogy férfi nem üll tsak othon házban,
75 Környüle légy, forogjál te azonban,
Töltött kappant sülve tégy az iszákban.

(19.) 20. Ki kísérjed, ne rutzan a' tüzhelyhez,
Mert én vaksom az illetén személyhez,
Balta fokkal köl ütni az ilyenhez,
80 Aki ugy hatt urához, mint semmihez.

21. Hogy ha tudná ágy melléke szóllani,
Sok palack és fazék fogna vádolni,
Szemeidet tsak fognád meregetni,
Hogy ha urad kezdne téged vizgálni.

31.

CANTIO MATRIMONIALIS

1 1. O bodog fezek, a hol maid lezek, hol szeretömre nezek,
Hol haznot teszek, -s- hol hasznót veszek, bodog örömben lezek,
Vele mulatvan örülök, vele sok szep szót giözök, ugi örvendezek.

5 2. Bodogul elek, semmit nem felek, Istennel meg bekellek,
Mert jot remenlek, az kivel elek, tarsom leszen szep lelek,
Kihez mikor en terülök, banatot el kerülök, -s- annak örülök.

3. Tavol rokonság, közel szomzedság, ott lehet az niajasság,
Az illy hazasság bodog tarsaság, nem lez ott haboruság,
Abban lez alhatatosság, veghetetlen baratság, -s- minden bodogság.

10 4. Idegent venni, ingyen sem esmerni, nem akar az jot nyemi,
Szomszedgiat venni, vagi ahoz menni, aval job eggiüt elni,
Ismeröst job két bünnel el venni, hoga nem mint maszt eggiel el venni, kel attól felni.

15 5. Haida haida hop haida, Isten mit ada,
Jot ada, szepet ada, latnom akara,
Kit szeressek elletemben, tarsom talala.

---

8 Az illy <tarsasag>

6. Haida haida, jo szomzed leania had hallia,
Isten adgia, ne tagadgia, öis azt vallia,
Hogi szeretö szomzedgiat ö se utallia,
Öve legien a kivel kedvet talallia.
- 20 7. Követ mennien, hamar jűjön, s valazot kerjen,
Engem kerjen, tarsnak vellien, Isten sok iot tegien,
Az követnek, szerelmemnek ö is engedgien.
8. Magat adgia, vagi nem adgia, ugian meg mondgia,
Meg gondollia, szerelmetöl ha magat vonza, am meg lattia,
25 Szeretöjet hogi ha rokonlia, az vagi ötet tarsanak hiunia karollia.
9. Ellien, ellien, ellien, ellien, szep szomszed leania ne fellien,
Rokonanak, barattianak, tarsanak vellien, en felölem bar ne fellien,
Sok iot remenlien, adgia Isten, hogi en velem sokkaig ellien.

32.

- 1 1. *Be* nem telik abban kedvem,
Valamit el remenlettem,
Mert *az* én egyetlen égyem
Mesze távozek én töllem.
- 5 2. Hogy penig így léven,
Szemelyedre tekintven,
En penig nagy buban élven,
Még h álomban is szépséged nevezem.
- 10 3. Parisnak engettem Hélenát,
Euriálusnak Lucretiát,
Ám birja Cimon Viginát,
Gyisquárdus is szép Gismundat.
- 15 4. Jasonis az szép Mediát,
Csak en szomoru szivem hajlekát,
Am birja minden ö javát,
Csak én egyetlen egyemét.
- 20 5. Immar az tavasz él jövén,
En penig nagy buban élven,
Gyönyörü madár szokat halván,
De nekem azokis but hozván.
6. Isten legyen hozzád, szép rosám,
Jo illatu szép violám,

---

1 [Az iniciálé helyes üresen hagyva; későbbi kézzel ráírva: *Es*] 3 Mert én 11 Ambária [!]

Gyönyörűsége cyprus fám,
Kertemben plántált majoránám.

- 25 7. Emlékezel még én rollam,
Tudom, jo akarod voltam,
Szép szeretod is én voltam,
Vigasztalod is én voltam.
- 30 8. Ezer hat száz huszon négyben,
Böjt élő honak középiben,
Egy ifiu nagy szerelmében
Ezeket írã versekben.

33/I.

- 1 1. **J**elen vagyon már az üdö,
Meg fuvallot az szép széllö,
Erdö, mezö szép zöldellö,
Az is nekem csak but szerzö.
- 5 2. **O**h miért maradék el tölled,
Hogy el nem mehetek véled,
Valyon azon fáje szived,
Hogy személyed rám nem nezheth ?
- 10 3. **H**ogy hinnem aszt, hogy nem fajna,
Szived azon hogy nem sirna,
Lelked azon nem busulna?
Isten hozzon, szivem, haza.
- 15 4. **H**ad várjanak az irigyek,
Kik tegedet el kergetnek,
Had telyek be minden kedvék,
Félölemis majd el térnek.
- 20 5. **A**m be tölted mondásidat,
Elödben vötted utadat,
Sirván mondád te dabelát, [!]
Enekelvén szép notádat.
6. **N**em cselekedem, mint Dido,
Csak várom, mit hoz az üdö,
Mert az ut is, látom, félö,
Te hazáért el vészni jö.
- 25 7. **N**e felejcs el hát engemet,
Szivedben ird be nevemet,
Tudod, szerettel engemet,
Egyetlen egy szeretödet.

- 30 8. Enis mert teged mindennél
Tudod, hogy felyeb bécsüllek,
Szép violám, mert kedvélek,
Adgya Isten, véled élyek.
- 35 9. Sirván nagyon foházkottál,
Réám neztel, mosolygottál,
Ha nem láthattál, el holtál,
Rám találtál s mosolygottál.
- 40 10. Nem kell nekem már ez vilagh,
Mert el hagyot az szép virágh,
Hogy nem lathatlak szép zöld ágh,
Szivemben szál nyomoruságh.

33/II.

- 1 (1.) 1. Jelen vagyon *már* az üdö,
Meg fuvallot az szép szelö,
Zölld színben latom az erdöt,
De az is nekem nem kellö.
- 5 (10.) 2. Nem kell nekem *már* ez villag,
Mert majd ell hagy az szép virag,
Elek, mint utfelen nöt ag,
Kit minden szabados nyes, vág.
- 10 3. Mar ha szinten ugyan ell hatz,
Ram jo emlekezzetell legy,
Hogy meg tartasz, arroll valaszt tegy,
Butsut töllem az utan végy.
- 15 (5.) 4. Jaj, betölltöd mondassodot,
Ellödben ved utaidot,
Fudogallod bus notadot,
Sirvan kezdet ell butsudot.
- 20 (2.) 5. Oh mint maradék ell tölled,
Hogy ell nem mehetek velled.
Valljon *azon* fáé szived,
Hogy vellem nem tellik kedved?
- (9.) 6. Tudod, sokszor ohhajtottall,
Hatsak egy nap nem lathatall,
Eszkendönek allittottall,
Nem szansz, ha *akkor* nem szantal.

---

1 Telen vagyon az üdö 5 nekem ez 9 hazt [!] 19 Valljon fáé a 20 kedven [!] 21 ohhajtottall [!] 24 ha kor

- 25   7.   Ha igaz hozam az lellked,
              Eszedben is jutok neked,
              Nem tart mindenkori kedved,
              Noha megis sirat szivetd.
- 30   8.   En is szivemben visellek,
              Masset soha nem szenvedek,
              Es ma nallad jelen leszek,
              .....
- 35   (4.) 9.   Had szolljanak az irigyek,
              Kik mireank irigykednek,
              Mitöllünk majd ell terhetnek,
              Betelljhetik minden kedvek.
- 40   10.   Inkab telljes elletemben
              Tsokjaid jutnak eszemben,
              Fogjad edes gyürus kezem,
              Viselled meg emlekezetben.

34/I.

Ad Notam Jelen vagion mar az idő

- 1   1.   Kertemben nyilt piros rosam,
              Arniek tarto szep czipros fam,
              Jo szagu kisded violam,
              Egessegel, szep Juliam.
- 5   2.   Nagi keserves giazban eltem,
              Megh tölled *lön* tavolo *letem*,
              De már az mit remenlettem,
              Megh leltem s vigh az en szivem.
- 10   3.   Arani színü fenies haia,
              Tejel mezel folio szava,
              Piroslík mostan orczaia,
              Kinek bennem gerjed langia.
- 15   4.   Mint basiliscus szemevel
              Megh eöl embert nezesivel,
              Igi engemet szerelmevel
              Megh sebhét tekintetivel.

---

32 [E sort a másoló nem írta le.] 36 kedvem [!]

2 II szöld czedrus 3 II kegyes 4 II Sokáig ély gjenge rosam 5 II buban 6 I Erette megh tölled tavolo eltem II Mig tölled lön tavolo letem, 7 I mint az mit en II De már az mit 8 II vigadni lelkem 10 II Mezzel tellyes foly szallya [!] 11 II rosa 12 II gerjed bennem 13 II latásával 14 II szerelmevel 15 II engem szemlelesevel

5. Frissen jaro s czifra *páva*,
Düczöseggel ki vagi rakva,
Geöniörü kedves rosa fa,
20 Hozad vagiok en kapczolva.
6. Sebes tüznek melegetől
Az viaz olvad *hevétől*,
Igi en szivem szerelmetül
Ejel nappal ég vegh nélkül.
- 25 7. Mint draga gemant giürüben
Foglalva vagion ezüstben,
Szerelmed leszen szivemben,
Neved fel meczem elmemben.
8. Azert szivem tes eszedben
30 Legi allando szerelmedben,
Vegh nélkül való örömben
Eörülök veled eltemben.
9. Az idő, lad, multon mulik,
Az napis estve le niugszik,
35 Szep rosa, meh most viragzik,
Ki tudgia maid hol tartozik.
10. Mint mezeben ki nylt viragh,
Harmattol uiult czipros agh
40 Hoval tündökhk, mint czillagh,
De estvere kelwe megh agh:
11. Szinten igi az bolygo vilagh,
Rosa fenhk, mint szep viragh,
De rövid minden vigasagh,
Mert nincz benne örok joszagh.
- 45 12. Azert megh fen al viragod,
Boldogul eled vilagod,
Nekedis maid megh kel halnod,
Korovakel maidan *válnod*.

---

17 I czifran partia [!] II Frissen jaro kegjes páva 20 II mar 21 I melegeből II melegetől 22 I hüsegetől II hevétől 23 II szerelmétől 24 I Mind ejel nappal vegh nélkül II Éjjel nappal ég 27 I szerelmem II Szerelmed is en elmemben 28 I neked II Neved fel meczve szivemben 29 II tés ezben 31 I örömedben II örömben 32 II Tündököltyek veled egjben 33–36 II [Hiányzik.] 39 II Szepen 41 II boldog 42 II Neha fenlik 45 I vilagod II viragod 46 I elek II ujul 47 II Mert nekedis el kel mulnod 48 I lenned II Koporsoban kel majd szalnod

- 1 (1.) 1. **K**ertemben nyílt piros rosám,
Árnyek tarto szép cyprus fám,
Jo szágu kégyes violám,
Egességel, edes Annám.
- 5 (3.) 2. Arany színü fényes haja,
Szépen zengedező szava,
Piroslík rosa orczája,
Nagy szépséggel ki van rakva.
- 10 (5.) 3. Tündöklík, mint fényes páva,
Nagy szépséggel ki van rakva,
Hozzád vagyok már kapcsolva,
Gyönyörűségés rosa fa.
- (8.) 4. Azert, szivem, tés ezekben
Legy állandó szerelemben,
15 Vegh nélkül valo örömben,
Maradgy még holtig hűségben.
- (4.) 5. Mint basiliscus szemével
Embert meg ölt, szerelmével
Igy engemis, beszédével
20 Megh sephétet szépségével.
- (2.) 6. Nagy keserves buban eltem,
Hogy lön távozásod töllém,
De már az melyet reméltem,
Még leltém, vigadgyon velem.
- 25 (9.) 7. Az üdö lám multon mulik,
Az nap is estve el nyugszik,
Szép rosa, mely most virágzik,
Ki tudgya, majd hol tartozik?
- 30 8. **K**ert béli szép piros rosák,
Es szépen éneklő musák
Vigadoznak az szép nimphák,
Enekelnek szép madárcak.
- 35 9. En tegedet nem lathatlak,
Csak szivemben ohajtalak,
Elmemben be foglaltalak,
Már magamhoz kapcsoltalak.

---

19 engeméis [!]

10. Rementelen az én fejem
Ez világban az eletem,
Mert csak immár az én fejem
Ejel nappal gondolkodván.
- 40
11. Ekesen szollo madárka,
Ely vigan *te is*, vadacska,
Te szomorkodo rajocska,
Miert nem szállasz az zöld agra?
- 45 (10.) 12. Mint mezőben az szép virágh,
Harmattal nyilt zöld cyprus ágh,
Jo szagu kégyes violám,
Egesseggel, édes Annám.
- 50 13. Eletemnek szép virága,
Mostan fénlík termő ága,
Idejében ki nyilt rosa,
Kebeleben jo illatya.
- 55 14. Ritkán szünik gondolatom,
Mert vagyon nagy busolásom,
Hogy te utánnad kinlodom,
Vayon nagy szomorüságom.

35.

- 1 1. Az erös magneshez hasonlatos solimom,
Higied, megh kereslek lelkem, szep aszoniom,
Hoszu utak közt banat fogh,
Karvallasokkal giakran fozt
5 Nagi sok buidosasom.
2. Niughatatlansagom vilagban czak kerget,
Keserves zivemnek ad vegetlen merget,
Vigasagra ritkan ebrezt,
Söt fejemre giakran erezt
10 Veszedelmes merget.
3. Az erös kö sziklak, lam, megh repedeznek,
Es az nagi allo fak tövekből ki dölnek,
Nem szannale engem, hived?
Nem esneke raitam szived?
15 Ne örüli veztemnek.
4. Neked ajanlottam szegeni arva fejem,
Mert nem tudom megiek, hozad vonszon szivem,

---

38 Ez világban ez világban az sém eletem [!] 42 illis [!]
3 utat 15 veztemre 17 szived 19 kebeledben

- 20 Niugosd megh edes kedvedben,
Giöniörüseges kebledben
El bagiat bus szivem.
5. Rementelen eltem, szivem, nallad nélkül,
Mert ugian fut szivem masnak szerebnetül,
Czak budosasok közt tengek
Es arva kenierel elek
25 Vilagban egiedül.
6. Edes mely almaim elmekben forgatnak,
Kepet belem oltiak szep abrazatodnak,
De mehelt hogi nem lathatlak,
Czak hoszu utat nitanak
30 Fohazkodasimnak.
7. Hamar iöi megh hozam, eletem giamola,
Mert csak aligh varia ket szemem vilaga,
Io hir mondo követsegül
Im elődben megien s repül
35 Lelkemnek postaja.
8. Kerlek szivem teged, ez nehany versemet
.....

36.

- 1 1. Oh melly keservesen jut nékem eszemben az te gyenge szemelnyed,
Kj elmemnek jovát s eltemnek viragat mennyegben emlitted,
Oh szomorü ora, az ki ell válásra *fejemet kenszerited*,
- 5 2. Nem mulathatom el, hogy ez verseimmel ne koszöntsem sok jodat,
Hozzám hüsegedert, szep szeretetedert hogy ne emlitem szodat,
Isten ez eletben nagy jo egessegben adgya megh jutalmadat.
3. Bizonyos okokert kellettök énnekem szeretomet el hadnom,
Sok irigyim miat nem lehete tovab velle en mulatsagom,
Adgya Isten, szivem, teobszeris lehessen te veled mulatsagom.
- 10 4. Melly boldogh anya volt, az ki teged szült volt edesem, ez vilagra,
Daikad, ki szoptatott, gondal hozzad látott, aldast vegyen magara,
Megh csak böltsödētis az ki mozdította, melto jutalmat várja.

36 [A másoló nem folytatta tovább.]

1 II emlitem szivemben 2 II Az ki eletemet bu látod fejemet menyekben emelitted 3 I kenszerited fejemet II fejemet kenszeritted 5 II hü szeretetedert 8 II irigyem; velle szemben lehetnem 9 II Oh én edes lelkem hogy nem lehet tovább 10-2 II [Hiányzik.]

5. Megh bocsás, édesem, ha neked vétettem, már teobbe nem busitlak,
Vegseo buczuuzasom teolled el válasom, mar teobbe nem lathatlak,
15 Isten adgya, szivem, nagy io egessegben teobszöris láthassalak.

37.

1. **B**utul mégh hérvat, kentul el bagyat nagy szü szakadván egy árva,
Mikor szerelmet, kegyes emberét ohajtaná oly nagy sirva,
Hatyu példáját, ő álapotyát követi gyaszszal, zokogva,

2. **A**z mely halálát, végső orajat hangos torokkal kialtya,
5 Nem szánya *éltét*, söt fejérséget gyász ruhára változtatya,
Jaj, eletemet kedvezés nélkül buval valo mereg fogyatya.

3. **R**emete modra sötét barlangban igye fogyatul kesergek,
Mint ejel nappal iszonyu kénban szép személyedért fetrengok,
Melybul gyogyulást ..... mar soha nem remenlhetek.

4. **A**z havasokon, sötét völgyéken járo vadak siránkoznak,
10 Mikor felektől, kedves társoktól hirtelenül el szakadnak,
Kégyetlen helyen, sűrű berkekén le függöt fővél bujdosnak.

5. **N**o sok példákat, még lött dolgokat hatra hagyván, nem számlálok,
15 Mert sok háboruk es szelek között nem sokára el borulok,
Ha szeretömtől, izenetitül mégh bagyadván, nem ujulok.

6. **C**laris ajakát, gyenge orczáját hogy ha szememmel láthatnám,
Sok fajdalmimbül és gyötrelmimbül akkor mingyart él bucsuznám,
Rosás kertemben, mint egy selyében, fárat *testém* mégh nyugotnám.

7. **Z**engő szavával, mint orvossaggal gyogyitaná bár szivemet,
20 Mint kegyes orvos, mégh enyhitené ily keserves banatimat,
Melyre segelye *és vezérelje* az nagy Jéhova *lelketem*.

8. **I**rám éz néhány siralmas szokat keservésen *egy* szigetben,
Hogy szerelmemert, jo akaromert főnek olthatatlan *tüzben*,
Mikor irnának az ezer hát száz es huszon nyolcz esztendőben.

---

13 II neked ha vetettem Istenemnek ajánlak 14 II ez lesz ha nem láthatlak 15 II Adgya az Ur Isten elhesd szerehnesén világi eletedet

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére későbbi kéz R betűt irt.] 5 életét 6 merget 9 [E sort a másoló hiányosan írta le.] 14 háborut 18 testémben 21 éz veszelyre az nagy Jéhova Isten lelketem 22 keservésen szigetben 23 tűznek

ARANYASY ISTVÁN

- 1 1. Az egek forgási, czillagok íarasi meli szepeu megh mutattiák,
Isten aszoniokkal feienkent azzokkal bölczekis bizoniettiák,
Szeretöm szemeliet, teteöb ekeseget egen legh szebnek mondgiak.
- 5 2. Venus csak egiedül teöb czillagok keözül meli igen szepeu fenlik,
Hainalban legh szebben, estueis az eghben feliüuen megh ismerszik,
Kedues szept társáual mint önön magauual nekem oli szeptnek tetcik.
3. Ragiagh ö az eghben, mint társa szeptseghben ez földi szepek közöt,
Ki hogi en uelem bir, nem czoda ez vy hir, mert ket szemeuel giözöt,
Nezuen szemeliere, azzal szerelmere, kiuel engem megh kötöt.
- 10 4. Oly nagi meltán azért ez vezetek neuet eö magauual viseli,
Mint Venus szeptseget, kegies uigh szemeliet meli igazan erdemli,
Mert az en sziuemet magához keduetemet reghtül foghua neueli.
- 15 5. Rut fekete giaszban mint nap az homaliban noha mast eö ugi tetcik,
De megis orcáián, mint pünkösd rosaian, szept szine megh ismerszik,
Ki nekem elmemben feszket uert sziuemben, kiben eö regen fekszik.
6. Az Venus uigh keduet, hozzám nagi szerelmet ebbennis megh mutatta,
Sok faratságh után, io erdemem uttián dolgomat iora hozta,
Hogi nekem szept társát, mint kedues baráttiat kezen foghua igi atta.
- 20 7. Nagi io es szept uolta igazán eö raita megh tetcik szemelienek,
Kemeni tekenteti bizonnial ielenti éreiet kett szemenek,
Uigh szaua iarasa, az maga tartása egienlö mind kettönek.
8. Eszt nagi uigan uárta s csak ütet kiuanta sziuem, hogi megh nierhese,
Mint el reitet titkát, regen feltet ciliat es palliat el erhese,
Hogi annak iutalmát, az szept arani almát keze köze uehese.
- 25 9. Vigh leszen már sziuem, hogi mind holtigh bennem ez kegies ábra zattia
Igy belem oltatot, regeii ugis hatot, mint eghnek vy harmattia,
Ki az kikeletben szept tauasz időben meli az feöldet asztattia.
- 30 10. Ez kegies kezeben, mint lelkem kedueben magamat ugi aianlom,
Igaz hüsegemmel egiüt szerelmemmel feimet neki vallom,
Hogi sokaigh ellien, Ammen, ez ugi legien, Istentül aszt kiuánom.

KÁLAY KOPASZ PÁL

- 1 1. Lépiél csak két szóra, lássad hogy az Suera mutattya hogy Aurora,
Teöb czillagok vra egy kénczes kamora, azért fénlük mint szikra,
Éy Nap osztályára, kertek harmattýára rendeltetett ez óra.
- 5 2. Virágokat nyttya, az forrást tisztéttya akkor neö inkább az fü,
Vadak legellése, madarak eneke ez táyban szép s gyeönyeörü,
Tudomány malasztya, szerelmesek harcza szerenczésb migh fénlük ü.
3. Ez Planeta alatt nétalán óltatott sziuem belém, hogy illy vér,
Buzdúlással strásáll, ziue eleötte áll, ennél teöbbet nemis kér,
Magáénak engem hadgyon lenny kérem, ha sziuében sziuem fér.
- 10 4. Mond igenis bé tért azért az érdemért, hogy szerelmed nem forgó,
De álhatatossan, kihez szerelmed van, esmertetik hogy buzgó,
Azért tiéd vagyok, méltó és igaz ok, ígéretem lén békó.
- 5 5. Az mint neuem adgya, olly nyluán uilágra ki teczhetik mégh egykor,
Szerelmemnek s marad, mint hiued te nálad, mindenüttés mindenkor
Ayakim harmattya lobogny nem hadgya, tüzedet óltuán akkor.
6. Természeti hozza, hogy utánna uonsza az Napot s feöl támasztya,
Igy hüségh s jósağa magához kapcsollya, reménly, lészen sóldgya.
Hasomló jutalma, mit erdemlett, arra, Ad-ám okot Aurora.

- 1 1. Egi igen zep kedues,
Illö, kellemettes,
Sauaiban helies,
Czuda illemettes
5 El hatta zollassat,
Nielue czattogasat,
Uiselli cak giaszat.
2. Elleggh nagy büntettes,
Nem tudhatuan okat,
10 Latuan mas hailekatt,
Az buian nagj munkat,

---

3 [Elöbb:] enekeben 6 <vellem> nielue 7 [Utólag betoldva.] 8 [Elöbb:] nekem ez büntettes 10 [Elöbb:] latam mas kalitkat
Fekete hailekat

Ziue felül mellie
Killieb üldögeluin
Iezzi bü faidalmatt.

15 3. De hogi ekes uoltod
Kellemettes tudod,
Sokra buidat oztod,
Im ramis noditod,
20 Tauoztasd rollamis,
Magad kedues iomis
Rollad higied ontod.

25 4. Mindenben mertekett
Boldogh, ky igienkint
Hordozhat egienkint,
S mindennek keduenkint,
Kik mikent feienkint
Zereti hiuenkint,
Ostt szoldon .....

30 5. Sok bud el szalasa
Nieluednek hangiara
Tudod, töb jauadra
Igiekeztem azra,
Ne feleicz s kiuannad
35 Nam elmemet tudod,
Higied, iuthacz jomra.

40 6. Szü szerelem hiuet,
Istentulis keduet
Szeretuen czak egiett,
Uehety io neuett,
Aldasiual bünet
Telles merte könet
Kerünk hat egiüuett.

45 7. Heted szauunk legien
Minalunknal hiuen,
Kit eltünk el uegien,
S nagi kegielmet tegien,
Azert ketten igien
Aldhasunk vensegen
Haromsagott egien.

---

17 [Előbb:] masra 20 [Előbb:] tudod kedves 28 [Olvashatatlan szó.] 29 [Előbb:] Szamiad czattogásra 33 ne feleicz kiuan<iad>nad s kiuannad 41 [Utólag betoldva.] 44 [Előbb:] egien 48 ald<asunk>hasunk 49 haromsago<n>tt

AZ HÁZASSÁGRÓL

[Cantio matrimonialu.]

- 1 1. A' ki indul hoszszú útra,
Sokat busul, de nem tudgya,
Ha járása, bujdosása,
Jóra lészen, vagy fordul gonoszra.
- 5 2. Sokszor romol, kárt gyakran vall,
Kedve bomol, pokol hírt hall,
Mig vigsággal, s' jó haszonnal,
Viszsa nem tér kivánt jutalommal.
- 10 3. A' sok káron sir, bánkodik,
A' jó hasznon örül, ugrik,
S' vigan lakik, kedven nyugszik,
Eszik, iszik, semmit nem bánkodik.
- 15 4. Így van dolga a' ki gondgyát,
Házasságra adgya magát,
Az út sullyát, sok bú dallyát,
Mig vógre nem viheti szándékát.
- 20 5. Nem tudhattya nyér vagy veszté,
Ha haszonra fordulhaté,
Jót találé, roszzat veszé,
Kedve szerint ha úta fordulé.
6. Ki haszonnal s' ki jár kárral,
Ki anygallal s' ki sátánnal,
Bün attyával, szörnyü kárral,
Akad öszve lelkének kárával.
- 25 7. A' kedves társ nyilván anygal,
Ha jót találász élhetz azzal,
Kevés buval, ritka jajjal,
Nem sohajtasz lelked fájdalmával.
- 30 8. Helyén vagyon minden dolgod,
Nem lesz másen kivánsagod
Éted, itod, vigságod,
Tökölletes vigság minden dolgod.
9. Szomorkodgyál ám bár néha,
Siránkozzál s' akadgy kárra,

---

7 III nagy vigsaggal 10 IV ürül 11 III–IV kedvén 15 IV sok budallyát 34 III siránkodgyál

- 35 Juss bár bura, szörnyü jajra,
De a' jó társ lesz vidétásodra.
10. Fénlő gémánthoz, rubinhoz,
Finum aranyhoz ezüsthöz,
A' jó aszszony gyakor haszon,
40 Hasonlatos a' drága gyöngyökhöz.
11. A' tár-háznak minden szine,
Udvarának ékessége,
Szép tüköre, s' drága kintse,
A' jó aszszon' urának öröme.
- 45 12. A' jó aszszony szép korona,
Ékes bizony mint pálma fa,
Az szép rosa, sem viola,
Nem ér véle hhum illattya.
- 50 13. A' férfinak szép tzimere,
Dolgainak kivánt vége,
Tisztessége, s' hire neve,
A' jó aszszony segítsége s' élte.
14. Ne mond magad nyavalyásnak,
Ne kiáltsad magad búsnak,
55 Söt boldognak s' nagy gazdagnak,
Ha szerit tötted a' jó aszszonynak.
15. Elég vagyon mert mindene,
Kinek van jó felesége,
Tisztessége s' hire neve,
60 Nevekedik ég alatt mindene.
16. Házát belől ha el-nézi,
Minden felől el-szemléli,
Tisztán leh, mert van néki,
A' ki házát minden nap szépíti.
- 65 17. O boldogsag! ô nagy öröm!
Ô nagy jószág s' segedelem!
Én Istenem adgyad érnem,
Illy drága vendégben légyen részem!
- 70 18. De a' rosz társ merő sátán,
Mint hegyes nyárs mord az urán
Örül kárán, tapsol bűván,
Meg-emésztö tűz a' firfi házán.

19. Scorpioval edgyütt lakni,
Viperával meg alkudni,
75 Könnyebb élni, s' hasznosb járni,
Hogy nem illyel egy házban szorulni.
20. Basiliscus látásával,
Meg öl, de én még-is azzal,
80 Éjel nappal vigyázással,
Inkább lagnám mint a' gonosz társal.
21. Jaj hát annak jaj mind éltig!
Meg hólt bizony immár félig,
Rosz aszonyra s' tunya társra,
A' ki talál gyász dolga mind hóltig.
- 85 22. Nem virradhat az öröme,
Estvét nem érhet kedvére,
Vagyon része könyves szembe,
A' ki talál tunya feleségre.
23. Etel ital annak méreg,
90 Rosz aszonnyal ki ventereg,
Ô rút fereg s' kinzó méreg,
Szegén' firfi környül sértő vas szeg.
24. Haznak minden tsunyasaga,
Tiszta ágynak gyalázoja,
95 Firfi gyászsza s' kénzó lántza,
A' rosз aszszony urának hohéra.
25. A' rosз aszszony urát gyötri,
Hidgyed bizony meg-emészi,
Lelkét serti, rontya s' veszi,
100 Idő előtt aggasztya s' vénhéti.
26. Mint agyon vert ha úton jár,
Vélnéd hogy röst, mert mint a' sár
Szurkoson jár, vigyázz rá bár,
Felesége miatt meg-hólt az már.
- 105 27. Oh szörnyü bú jaj nagy eset,
Oh szomoru bajos élet,
Jaj mi lehet mondgy tsak edgyet,
A' mi szörnyebben tépné az embert!
28. Oh nagy ostor ki elöttem,
110 Sirván sokszor forgasz nékem,

---

81 I min II–IV mind 84 III holta 90 IV fentereg 93 III tunyasaga

Én Istenem s' ne add érnem,
Ily rosz vendégben hogy légyen részem.

29. Ezt kedvejért egy iffiúnak,
Iráram azért hogy jó társnak,
115 Mint aranynak, sőt gemántnak,
Keresője légyen tiszta ágynak.

30. Végyen példát baráttyáról,
Ki véle szólt bár tsak arról
120 Mert ki másrol s' nem magáról,
Tanul, az jár minden dolgában jól.

42/I.

- 1 1. Uy hirt mondok, minden reá halgasson,
Illik beszédemnek hogy hitelt adgyon,
Az itálnak bátor mast békét hadgyon,
Az utám meg lehet, bár itton igyon.
- 5 2. Hozok elő mastan egy historiát,
Hogy ha meg lölhetném annak notáját,
És ha meg tudhatnám rövid summáját,
Azért kiki hadgya mast bor itallyát.
- 10 3. Egy szegény emberrül leszen beszédem,
Ha szom iol szolgálna mastan énnékem,
De szároz az torkom, azért nints kedvem,
Köszönd reám az bort, ne tilts meg tülem.
- 15 4. Egy vén ember illyen panaszt indita,
Három felesége nékie vala,
Az szerentse neki igy szolgálta vala,
Örömet éltében mindennek hagyta.
- 20 5. Az első illyen jo és szelid vala,
Tsak hogy direl durral mindennek szolla,
Háza mig élhete, tsinossan álla,
Hat holnapban egyszer ki söpri vala.
6. Az kenyeret szépen meg tutta sütnyi,
De sott el felejtet beléje tennyi,

2–4 III Az én beszédemnek kiki helt adgyon, az után meg lehet bár iton igyon, az itálnak minden bár beket agyon [!] 5 III historiát [!] 6 III rövid notáját 7 III annak 8 III mast el bánatyát. 10 III Hogy ha meg mondhatná most az én nyelvem 12 III Köszönd reám te hát ugy leszen kedvem 15 III Az szerente [!] neki jól szolgál vala, 16 III Ő minden éltében 17 III igen jo 20 III Harmad napban egyszer 22 III köllt

Sületlen találta mindenkor hadnyi,
Igy szokot volt szegény engem tartanyi.

- 25 7. Illy természeti volt néki szegénnek,
Az dolog nem köllöt soha kedvének,
Az szemétben lába meg botlot ennek,
Savát nem érzettem soha étkének.
- 30 8. Mikor szoltam néki, engedelmes volt,
Tsak hogy mindenekben ellenem szollot,
El is tékozlotta, az mi javam volt,
Az io lakas után olyan volt, mint holt.
- 35 9. Meg hala azonban szegény nyavalyás,
Kíért reám szálla minden busulás,
Bánót, keserűség és nagy ohajtás,
Sok jajgatás után milto kár vallás.
- 40 10. De azonban ismét meg iöve kedvem,
Mert lön harmad napra más feleségem,
Az meg vidámittá bánotos szivem,
Eanek az io voltát nem felejthetem.
- 45 11. Ez mindenre io volt, az mire köllöt,
Tsak az szövés fonyás nóki nem köllöt,
Az hol czégért látot, oda sietöt,
Akarki itta megh, de ö fizetöt.
- 50 12. Sött mikor szegénynek pénze el fogyot,
Az kontyát bé itta, megis io lakot,
Niha négy kéz láb is el haza mászot,
Nagy lustán ágyomban én mellem csuszot.
- 55 13. Nagy kegyessen akkor tsokkal imádot,
Sok nyálot orczámon gyakorta hagyot,
Néha nyakamon is áltol okádot,
Kebelem is akkor teli rakodot.
14. Ugyan az korczomán szegény meg hala,
Nékem nagy bánatot és sok but hagyta,
Könyvem nem hulhata soha utanna,
Hogy eszemben iuta ö állopottya.
15. Harmadikat el vém én feleségül,
Kinek az én szivem fölötte örül,

---

24 III érzette soha itkinek 27 III Mindenkor sületlen találta hadni 28 III engem szegént 34 III agodás 35 III minden busulás 36 III Sirás es jajgatás minden kárvallas 39 III Az miad [!] az én bánatimat nagy sirván [!] 40 III nagy jo 42 III De az 48 III mellém agyamban 52 III atul 54 III Nekem nagy siralmat nagy sok but hagyta 55 III hullatám 56 III jo állapotya

- 60   Örömben hajam tsak meg nem oszül,
Gyakorta rám teként, rajtam könyörül.
16.   Vala az nagy kegyes maga viselő,
Minden dolgaiban io dolog tevő,
Tsak hogy télben nyárban vala henyélő,
Őszel és tavaszal vesztég heverő.
- 65   17.   Gyors volt mindenekben, föl költ io reggel,
Mikor tik szeméten vakarcsál széllyel,
Még akkor sem látot iol szemeivel,
Csipáját töllötte also üngével.
- 70   18.   Nem elég volt néki déhg alunyi,
Hanem mindenkoron szokot szunnyadnyi,
Mikor föl ébredet, tudot koslatnyi,
Az egyik szomszédtul másikhoz futnyi.
- 75   19.   Engedgyünk már utát az hegedüsnek,
Had vonnyon szép notát az nász népének,
Bánom, hogy ennyi tál étket el visznek,
Énnékem nem annak benne szegénnek.
- 80   20.   Azért ránts keresztül rosz hegedüdet,
Hüvelyedben tegyed rosdás késedet,
Ne ásztosd io borral hitvány tődödet,
Hogy ne ved héjában fizetésedet.
- 85   21.   Hogy ha iámbor volna az io völegény,
Nékem innom anna, ne lenne fösvény,
Ha nem ád, szállyon rá az szároz köszvény,
Ne légy hát bárátom én hozzám kemény.
- 90   22.   Ag eb volna az, ki ezt meg masolná,
Hogy az énekesnek ö pénzt nem anna,
Mert lám ö is szegény sokat kiálta,
Az szegény deák is tsak pénzt kívánna.
23.   Az ezer hat százban és harmitz hatban,
Karátson havában aratás tájban
Egy iámbor ö társat minden dolgában
Eképpen ditséré az malom házban.

---

59 I Örömben III Örömben fejem 61 III ez 65 III az mire köllött 66 III Mikor az tik regel vakalgál szélel 67 III szemivel 68 III keszkenyőjével 69 III ejel 70 III minden órán 72 III Az egyik szomszédbul másikhoz menni 73 I [Előbb:] notát III időt 75 III enyi étket föl visznek 81 III mast az völegény 82 III nem volna 83 III Hogy ne szállyon réa 84 III Ne légy hát baratom hozzámil fösven 87 I pénz 89 III nyolczvan hatban 91 III Egy jámbor társait minden dolgokban

42/II.

- 1 (4.) 1. Egy vén vitez ilyen panaszt inditta,
Három felesége nekie vala,
Az szerencse neki igen szolgala,
Örömet élteben mindennek hagyta.
- 5 (5.) 2. Az első igen jó és szelid vala,
Csak hogy derrel durral mindennek szolla,
Háza még elteben csinoson álla,
Hat hónapban eszer ki seprti vala.
- 10 (6.) 3. Ily természeti volt neki szegénynek,
Az dolog nem tezet soha kedvének,
Az szemében laba meg akat ennek,
Sovat nem erzettem soha etkenek.
- 15 (7.) 4. Az kenyeret szépen meg tudta sütni,
De sot el felejtette bele tenni,
Sültelen is sokszor ki tudta szedni,
Igy szokot volt szegény engem tartani.
- 20 (8.) 5. Ha mit szoltam neki, engedelmes volt,
Csak hogy én ellenem mindenkor szollot,
Elis tékozlotta, az mi jóvam volt,
Az jó lakás után olyan volt, mint holt.
- (9.) 6. Meg hala azomban szegény nyavalyás,
Edert réám szálla minden busulás,
Ily nagy késérőség, sirás, jajgatás,
Ezek után való melto kár vallás.
- 25 (10.) 7. De azomban ismét meg jöve kedvem,
Mert lön harmad napra más feleségem,
Az meg vidámitá keserves szivem,
Kinek még jó voltát nem felejthetem.
- 30 (11.) 8. Ez mindenre jó volt, az mire kellett,
De az szöves, fonás neki nem kellett,
Az hol korcsoma volt, oda sietet,
Akár ki itta meg, de ő fizetet.
- 35 (12.) 9. Söt mikor szegénynek pencze el fogyot,
Az kontyát be itta s megis jól lakot,
Néha negy kéz lab is el haza maszot,
Nagy lassan az agyban én mellem csuszot.
- (13.) 10. Nagy kegyesen akkor csokkal imádot,
Sok mocskokat rajtam gyakorta hagyot,

- 40 Neha nyakamon is által okadot,
Kebelemis akkor tele rakodot.
- (14.) 11. Ugyan az korcsomán szegény még hala,
Nekem nagy banatot, siralmat hagyta,
Könyvem nem hullattam soha utánna,
Hogy eszemben juttat ő alapotya.
- 45 (15.) 12. Harmadikot én el vőm feleségül,
Kin az én szívem most felette örül,
Oromemben hajam csak még nem öszül,
Gyakorta ohajtok, rajtam könyörül.
- 50 (16.) 13. Vala ez nagy kégyes maga viselő,
Minden dolgaiban jó dolog tevő,
Csak hogy telben nyárban vala hevérő,
Tavaszzal és őszel veszteg henyellő.
- (18.) 14. Nem elég volt neki eжел alunni,
De sőt mindenkoron szokot szunyodni,
55 Mikor fel ebredet, tudott koslatni,
Egyik szomszegyából másikkban menni.
- (17.) 15. Gyors volt mindenebben, fel köt jó reggel,
Mikor az tyuk delben vakarcsált szelyel,
Csipáját törölte készkényőjével,
60 Még akkor sém látot ő jól szemével.
- (21.) 16. Hogy ha jámbor volna az jó vologény,
Mostan innom adna, nem volna fősvény,
Köszönd réám azért, ne légy oly fősvény,
Ne szályon reád az szárazban köszvény.

42/IV.

- 1 1. Uly hirt mondok, minden réá halgasson,
Illik, beszédemnek hogy helyet adgyon,
Az itálnak minden bar békét hadgyon,
Az után meg lehet, bar itton igyon.
- 5 2. Hozok elő mostan egy historiat,
Hogy ha meg lölhethnem annak notajat,
Es ha meg tudhatnam rövid sumajat,
Azert hadgya mostan ki ki banattyat.
- 10 3. Egy szegény emberről leszen beszédem,
Ha szám szolgálna, lenne énekem,

---

41 [Előbb:] még hala szegény 49 [Előbb:] mérgyes

De száráz az torkam, azért ninez kedvem,
Köszönd réám s mindgjar s meg hallod énekem.

4. Egy vén ember ilyen panaszt indita:
Harom feleségem en nekem vala,
15 A szerenese nékem igen szolgálá,
Örömet eltekben mindenik hagyá.
5. Az első jambor és szilid vala,
Nagy derrel s durral én hozzám vala,
20 Hazam mindenkor szép csinos vala,
Egyszer hat hétben ki sepri vala.
6. Jo természeti vala szegénynek,
Dolog nem tetczet soha kedvinek,
Szemetben laba meg botlot ennek,
Savát nem erzette soha etkenek.
- 25 7. Az kinyeret szegény meg tutta sütni,
De sot el felejtette beleje vetni,
Sültelen talalta mindenkor hadni,
Igy szokot vala engem tartani.
8. Ha szoltam néki, engedelmes volt,
30 Csak hogy mindenkor én ellenem szolt,
El is tikozlotta, ha mi jova volt,
A sok ital miat semmie nem volt.
9. Meg hala azonban szegény nyavajás,
Melyért réám szalla minden busulás,
35 Banat, keseruség, sirás, aggodás,
Halala miat a sok kar vallás.
10. Azonban ismét más feleségem
Lön harmadnapra jo segitcsegem,
Az meg vidamita keserves szívem,
40 Kinek jo voltat nem felejthetem.
11. Ez mindenre jo volt, a mire kellett,
Csak a szöves fonás neki nem kellet,
A hol csögért latot, oda sietett,
Akár ki itta meg, de ő fizetett.
- 45 12. Söt ha az pénze néki el fogyot,
Kontyat be itta, meg is jól lakot,
Neha negy kéz láb hogy haza mazot,
Szep lassan mellem az agyban csuzot.
- 50 13. Nagy kegyesen akkor csokkal imadot,
Sok nyalat gyakorta orczamon hagjot,

Neha nyakamon atal okadot,
Kebelem is attul teli rakodot.

14. Ugyan az korcsoman szegény meg hala,
Nekem nagy siralmat és sok but hagyta,
55 Hogy eszemben jutot eő allapottya,
Könyvem nem hullot soha utanna.

15. Harmadikot el vöm én feleségül,
Kinek az én szivem felette örül,
60 Örömemben hajam szinten meg özülni,
Sok banatimban rajtam könyörül.

16. Gyors volt mindenkor, fel költ jo reggel,
Mikor tyuk szemeten vakaraz szellyel,
Akkor sem latot jól szemeivel,
Csipajat torlötöte keszkenyivel.

65 17. Nem volt eleg néki ejel alunni,
Hanem minden oran szokot szunyodni,
Mikor fel ebredet, tudot koslatni,
Egyik szomszedbul masikba futni.

18. Engedgyenek már üdöt hegedüsöknek,
70 Vonnyanak notat az naz nepinek,
Latom, hogy feles etkeket visznek,
Nekem nem adnak benne szegennek.

19. Azert ráncz keresztül roz hegedüdot,
Huvedben tegyed rosdas kesedet,
75 Ne asztasd borral hitván tömlödöt,
Hogy ne ved hejaban fizetesünköt.

20. Hogy ha akarna a jo volegeny,
Mostan innom adna, nem lenne fösveny,
Ha nem ad, szalyon réa a fonyat koszvény,
80 Hogy többször ne legyen eo hozsam kemény.

21. Ezer hatszazban és harmicz hatban,
Karacson havaban, aratás tajban
Egy jambor eő tarsát minden dolgában
Ekkeppen dicsire a malom házban.

43.

1 1. Egy keserves,
Joktol fosztatot szegeny rab,
Kinel talam nyomorultab
Nincs világon él ájultab.

- 5   2.   Lám, égy kis ráro
Minap nékem szinten így tön,
Hogy kezemtől vált el, jomtol
Marattam immáron attol.
- 10   3.   Hegy, völgy, barlangban
Minap erted budostomban
Jártam egyiktől másikban,
Még sém juték aszszonkámhoz.
- 15   4.   Kertem, Istentől vártam
Szivemből kívánt jókat,
Még adta nékem jutalmat,
Ez világi kénos gondat.
- 20   5.   Vagyon egy nekem,
Mert regolta remenlettem,
Hogy az én egyetlen egyem
Meszsze távozik el töllem.
- 25   6.   Nem melto szolnom,
Erted, szivem, hogy bánkodom,
Ha nekem szol haragoson,
Szinten gondban terd hajtásom.
- 30   7.   Ime jutok,
Szivem szerent mint oajtok,
Ha járok is, buban forgok,
Kinban vagyok, járok, mozgok.
- 35   8.   Neptolmus szépe,
Szerelemnek csatlot szive,
Dido, Enéás szerelme,
Nyakában hatot vigh kedve.
- 40   9.   Priámus tűzben,
Paris Helenáért volt véggh,
Az én szivemben sötetséggh,
Rajtam forogh késérüséggh.
- 45   10.   Tudom, hogy nincsen
Circe veszeje kezemben,
Kin el hozzád véggh almodban,
Jutok én aligh ágyadban.
- 50   11.   Mégyek s ot lészek
Nála, kit én remenlettem,

---

30 szive <Ha járok is buban forgok> 38 kezemben Circe veszeje

Aszszonyomhoz vigan mégyek,
Kedvem szerent majd él érek.

- 45 12. Megyek, mint tégyek,
Hová légyek, mit remények?
Irigylenék, az migh élek,
Mert nem szánnak elenségek.
- 50 13. Nem melto volna,
Az ki éngedne vejenek,
Az jámbor és házi társnak,
Eleiben állana társának.
- 55 14. Aspis, vad, fene,
Basiliscus merges feje
Szályon szive rejtekére,
Szályon szerelmem öliben.
- 60 15. Lucrétia
Még hala nagy banatyában,
Hogy el hagyatek utában,
Euriálustol váltában.
16. Megh csalaték,
Dinophotul el hagyaték,
Hogy ily hamar töllem válék,
Tarsaitol él hagyaték.
- 65 17. Badgyat leleknek
Utolso orája mert erkezők,
Ily kegyestöl el maradék,
Mert ő néki nem éngedek.
- 70 18. Bezzégh nagy kár volt
Ez világban annak élni,
Mely ferfiunak szép szerelme
Válék él ily hamar tölle.
- 75 19. Hogy be rendelék
Eszt vers főkben egy aszonyért,
Sokert és egessegkert,
Velle valo vigh éltéjért,
- 80 20. Eszer hat százban
Es az negyven esztendőben,
Valának s vadnak sok szépek,
Emlicsek megh kedvem érte.

- 1 1. Sok bum es faratsagim vtan
Vgian ottan el aluam,
Feyemet kezemre haytam
Es ott almamban azt latam.
- 5 2. Czak keözel egi szep rosa fa,
Kinek ott massa nem vala,
Kett szep kwsded fiatallya,
Mely alat nyugossom vala.
- 10 3. Hat el meszsze er arnyeka,
Czudalatos szep illattia,
Egi meheccke nagi faradua
Edesseggel magat rakya.
- 15 4. Kihez keözelitek, monduan,
Kenaimat megh enyhiten
Rabsagabol ki mentenem,
Iutalomnal kwl nem lennek.
- 20 5. Funi kezde szep notayat,
Szamlallya elteben jartat,
Mellyel sziuemnek nagi kinyat
Meg uyta sok banatiat.
6. Nagi banattal jarni kezdek,
Egi mezeöben ha lathatnek
Hasonlot kws mehecckemhez,
Vagi ikes eneklesehez.
- 25 7. Iuta azonban egi daras,
Mint egi eöreös vitez puzdras,
Kerem ha mehemre talalsz,
Meg ne fogd, mit nala talalsz.
- 30 8. Nagi haraggal meg felele,
Noha nem vala ereye,
Monda, az volna feö etke,
Az mit keres az meheccke.
- 35 9. Kegietlen fenekedesel
Siet vtanna fegiuerrel,
Rakua kett feleöl mereggel
Nez ream meg dwhwt szemmel.

---

1 [Elöbb:] faratsagom 13 Kihez <hogi el> 34 [Elöbb:] mereggel

10. Menek azonban egi hegire,
Edes mehem eörzesere,
Hogi az daras szerenczere
40 Ra ne találna szegenre.
11. Juta azonban az hegire
Meszsze feöldreöl egi geörlicze,
Kerdem, latade yeöteödben
Mehemet io egessegben.
- 45 12. Latam, monda, nagi faradua,
Viragokkal szarnya rakua,
Darasis csak hamar iuta,
Kiteöl mehem szabadula.
- 50 13. Eöreömemben hogi eszt hallam,
Istenemhez fohaszkodam,
Io hirt ki monda, meg aldam,
Es igi teöllem el boczatam.
- 45.
- 1 1. Gondolkodvan eczer, egy iffiu monda:
Akarnám, ki nekem kenyeret adna,
Az melle egy kupa bort is fel hozna,
Ugyanis az nekem *ajándekot* adna.
- 5 2. Az melle egy szép tal etket is *hozna*,
Bator nagy sok szoival ö ne kénálna,
Ha nem ennem, bator mégh pirongatna,
Házábolis engem ki taszigálna.
- 10 3. No türök én azzal, az mit kaphattam,
Mert egy vélös koncrot alig kaphattam,
Aszt is az hegedüs seaböl loptam,
Migh négy kupa bort is fél köppentetem.
- 15 4. Adgyon jot az Isten az vö legénynek,
Mert majd inya adat az enekesnek,
Az hegedüsökét vessék az ébnek,
Mért rosz notát vonson az nasz nepenek.
- 20 5. Asztalnál mulato tisztés aszszonyok,
Mostan én réám ti mit mosolyogtok?
Szép léányok egy egy csokot adgyatok,
Amaz szép pohárból innom adgyatok.

---

4 nagy ajándekot 5 fél hozna

6. Vigan tart az gazda, ne bankogyatok,
Ha penczetek vagyon, bort hozassatok,
Meny aszszony kedvejert egyest igyatok,
Az vitez modra egy hajdát mongyatok.
- 25 7. En édes vendegim, ne bánkogyatok,
Vigan jo boromban tiis igyatok,
Szolgák, ti mingyájan pohart fogjátok,
Mindennel egyemben vigan lakjatok.
- 30 8. Vongyad az hegedüt, pendics az lantot,
Ifiak, kik érkeztek, járjatok tánczot,
Völegeny, vid te élöl az menyaszszont,
El ne hullassátok az velös kontzot.
- 35 9. Hajia, rám mely sok szép semek tekintnek,
Felek, hogy ma engem mégh reszegitnek,
Talam az menyaszszony mellé ültetnek,
Völégénye, félek, engemet tesznek.
- 40 10. Nem ülök oda, mert mégh reszegitnek,
Nezd az hegedüsök mint fenyegetnek,
Hogy egy rosdás notát nem pendithetnek,
Szakadgyon el hurok hegedüsöknek.
11. Öszve horgat vargak, örömet mondok,
Tudom, felyül réá innom adnátok,
Egy czipellüsselis fel ruháznátok,
Ha tü eszt mostan mégh tanulhatnátok.
- 45 12. Im mégh mondom, hogy ha mégh halgatyátok,
Az hammasban holt az szegeny atyátok,
Job, ha mind fel keltek és haza futok,
Mert mégh büszszöt immár, ha ki vonyátok.
- 50 13. Az szegeny anyátok ki vonya vala,
Laba fel merede, beleje hala,
Az mi kis szerszáma szegennek vala,
Aszt testámentomban *vargaknak* hatta.
- 55 14. Igen észtek isztok, nekem nem attok,
Bizony nem emberség, hogy nem kénáltok,
Job volna az konyhán ti halgatnátok,
Mint egy falka gunár, ne csacsognátok.
- 60 15. Mit mosologsz, szabo, ott az asztalnál?
Tudod, minap nekem ruhát csinálál,
Penczemből mert akkor te ki pusztítál,
Bár most felyül réá bort innom adnál.

16. De tũ jo borbelyok, mit mosologhtok?
Minap az fejemet ti męgh mosátok,
Ött penczt akkor rajtam kũnyorálátok,
Bár felyül most réa innom adnátok.
- 65 17. Hallgassátok męgh, mit én *mondok nektek*,
Amaz pelyhes szöcsöt bár ki vessétek,
Mert męgh pelyhessédik tölle az étek,
Nagy boszszuságh leszen, ha nem ehettek.
- 70 18. Amaz ajto meget állo rosz varga
Rosz kurva fiának engemet szida,
Cseper rudon vessek ki az hámasban,
Mert nem ada innom amaz jo borban.
- 75 19. Guson tekerjék ki amaz rosz csiszárt,
Mert csak csikorgatya rosdás szablyáját,
Az meszárosnak is vonyak ki *fogát*,
Mert csak bömbölteti város bikáját.
- 80 20. Szürkos kovács batya, honnan szaladál?
Minap mint egy ördögh, te olyan valál,
Az ejel alunnom sém hagyál,
Vakarj ki házambol, ot kin kalapály.
21. Az szegeny meny aszszony igen bánkodik,
Ném tudgya, az ejiel rajta *mi esik*,
Igen feltem szegent, hogy által vérik,
Az szemem valoját nékie męgh veszik.
- 85 22. Röhögj néki, röhögj, *orodra* vonszák,
Aszt tudod, hogy mingyárt *keszedben* adgyák,
Talám męgh élöször rámára vonszák,
Az után az szörit męgh berétvályák.
- 90 23. No ne bányad azért, mert jodra ésik,
El hidgyed, az szemed nagyobbban nyilik,
Job leszen osztán, ha szörit męgh nyirik,
Mert olyan gyakorta nem csipásodik.
- 95 24. Nagy szuszogást hallok az ajto melet,
Poszognak az bábák ö vigh kedvekben,
Rosz szelet bocsátnak az al felekből,
Ebet itassanak olyan pohárbol.
- 100 25. Ez eneket egy ifiu gondolkodván,
Nem vala kényere akkor házában,
Vagyon éhezésben és koplalásban,
Bár enni vinnének az scholában.

---

65 nektek mondok 75 az fogát 82 raj [Csak ennyi.] 85 az örödra [!] 86 az (orodra vonszák) keszedben

- 1 1. Bánatya nincs éz világon annak,
Az ki nevet tугya ö férjének,
Vigassága lészen ö szívenek,
Mert holtkor lesz vege örömenek.
- 5 2. Igaz Isten, lám te irgalmas vagy,
Bus sziveknek vigasztaloja vagy,
Kerlek, hogy engemet is el ne hagy,
Az pártaban meg agganom ne hagy.
- 10 3. Sok ideje, hogy fel nevettem,
De soha ily banatot nem ertem,
Azert az mint én eszemben vöttem,
Az nász nepe soha nem *jö* értem.
- 15 4. Bár csak nekem kontyom, gyolcsom volna,
Mely jo reggel fel öltöztem volna,
Az peaczra ki sétáltam volna,
Magamot ott mutogattam volna.
- 20 5. Száz pártánnis nem adnék egy kontyot,
Száz *koszorun* sém adnek egy fő kötöt,
Vagy fejémről alá függő fatyolt,
Ferre tennem az talleros haj fonot.
- 25 6. Anyám mikor ez világra hozza,
Talám ugyan éngem még átkoza,
Mert semmi szemely rajtam nem kapa,
Nem forog hát rajtam most az koczka.
- 30 7. Sok léány barátimot viszik él,
Talám engem soha nem vesznek él,
Mert im, látom gyakran szeméimel,
Nagy bánátban csak így épedek el.
- 35 8. Iszonyatos az léányoknak az nagya,
Kinek *harvan* singből télik egy szoknya,
Kilencz singből az csecsinek zacskoja,
Egy bialy bőrből az lábának egy kapcza.
9. Jobb lött volna, hogy az ténger hobja
Kis koromban él boritot volna,
Így nagy bura nem jutottam volna,
Így szívemnekis könyebb lött volna.

10. Sok esztendők multanak immár el,
Meg is senki nem nez kégyes szemmel,
Meg elegszik ki ki szerelmével,
40 Én egyedül csak így épedék el.
11. Magnak való volnek, minden látya,
Szépségemet de nem sok kíványa,
Mert az vénség virágomat rontya,
Mint az földet, úgy ez meg szárazsytya.
- 45 12. El viseltem harmincz három pártát,
De meg én soha nem lattam gatyát,
Es gatyának ő édes falatyát
Soha nem kostoltam ő mivoltát.
- 50 13. Nem tom, mikor löttem éz világra,
Mert sémmi szemely rajtam nem kapa,
Szeretömmel Isten meg nem álda,
Akár sánta s akár benna volna.
- 55 14. Ha soha oly szeretöm nem lészen,
Ki maganak feleségül végyen,
Banatimnak akkor vége lészen,
Mikor testem koporsóban megyen.
- 60 15. Ha én valakit meg kerethetnek,
Egy deákat bizony választanak,
Bátor varga, azzal sem gondolnek,
Csak az féjer vénségre ne jutnek.
- 65 16. Immár ugyan szívem szerent félek,
Holtam napig hogy csak buban élek,
Fökötöt konty alá nem vehetek,
Keservesen az máséra nezek.
- 70 17. No nem nyujtom tovább panaszimot,
Mert nem lathatom, ime, naszomot,
Nem erdemlettem kedves mátkámot,
Magtalanul töltöm ez világot.
- 75 18. Fel vettem szépen nyoszolyámot,
Ki terjesztettem gyenge karomot,
Várom vigan jó akarojimot,
De nem jönnek s nem szanyak kénomot.
19. Legyen elég ez néhány versecske,
Neked irtam, te kis görliczecke,
Mert ha meg jö tavaszszal az fécske,
Akkor leszen minden örömecke.

46/II.

- 1 1. Igaz Isten, hát én hova legyek,
Es egyedül ez világban megyek?
Talám nem akarod, hogy örvengyek?
Ferjem legyen, kivel holtigh ellyek ?
- 5 (3.) 2. Sok ideje, hogj fel nevededtem,
De megh ilyen banatot nem ertem,
Mert az mint eszemben vettem,
Talám nem jo az nász nepe ertem.
- 10 (7.) 3. Azt en gyakran látom szemeimmel,
Sok leány barátimat viszik el,
De lám engem senki nem viszszen el,
Nagy bánatban azért epedek el.
- 15 (2.) 4. Szent Jehova, lám te irgalmas vagj,
Bus sziveknek vigasztaloja vagj,
Kerlek, hogy nekem is örömet agy,
Az pártában *meg* agganom ne hagy.
- 20 (16.) 5. Ugyan szivem szerént félek,
Halalomigh hogy tsak buban elek,
Fő kötöt kony [!] alá nem tehetek,
Söt keserven az masera nezzek.
- (9.) 6. Job let volna, hogj az tenger habja
Kis koromban el boritot volna,
Ily nagy bura ne jutottam volna,
Igj szivemnek is könnyeb let volna.
- 25 (10.) 7. Sok esztendők multanak imar el,
Most is *senki* nem nez kegyes szemmel,
Megh elegszik ki ki szerelmevel,
Én egyedül czak igy epedek el.
- 30 (11.) 8. Magnak valo volnek, minden látya,
Szépsegemet de nem sok kivanya,
Mört az vensegh viragomat rontya,
Mint az földet, ugyan megh szarasztya.
- (17.) 9. No nem nyujtom tovább panaszomat,
Mert nem látom jöni én nászomat,
Nem erdemlettem megh szep mátkámat,
35 Magtalanul töltem világomat.

---

4 fejem 9 Az 10 barátim 16 [*meg* hiányzik.] 23 [*Ily* hiányzik.] 26 [*senki* hiányzik.] 35 erdemlem 36 tölem

- 40 (18.) 10. Fel vettetem szépen nyoszolyamat,
Ki terjesztetem gyenge karomat,
Vártam igen jó akaróimat,
De jól látom, nem szányák sok bumat.
- (6.) 11. Anyam mikor ez vilagra hozot,
Talám engem ugyan megh atkozot,
Mert eddigh senki rajtam nem kapot,
Szeretövel Isten meg nem aldot.
- 45 (14.) 12. Ha soha oly szeretöm nem léssen,
Ki magának feleségül vegyen,
Banatomnak akkor vege leszen,
Mikor testem koporsóban megyen.
- 50 (15.) 13. Ha valakit en megh kerethetnek,
Egy deakot *bizony* megh keretnek,
Bátor vargát, azzal sem gondolnék,
Tsak az pártában megh nem agganek.
- (19.) 14. Légyen elég ez néhány versetske,
Neked irám, te kis görliczeczke,
Mert ha megh jö tavaszszal az feczke,
Akkor leszen minden örömetzke.
- 60 15. Ezer hat száz és az negjven hadban,
Az *Marosnak* vize le menteben
Ezeket igj iram keservemben,
Egy vén léány özvetsegh eltében.

46/III.

- 1 (1.) 1. Banotya nints ez világon annak,
Az ki nevét tudgya ő férjének,
Sött vigsága nagy vagyon szivének,
Holtig nem lesz vége örömének.
- 5 (2.) 2. Szent Istenem, lám te irgalmas vagy,
Bus sziveknek vigasztaloja vagy,
Énnékem is, kéllek, örömot agy,
Az partában meg agganom ne hagy.
- 10 (7.) 3. Mert im látom az én szemeimmel,
Sok leány barátimat viszik el,
De lám engem senki nem vészen el,
Sok gondolatimban epedek el.

---

50 deakot en megh 57 [és hiányzik.] 58 ha maradnak vize [!]

- 15 (11.) 4. Magnak valo volnek, minden láttya,
Szépsegemet senki nem kivannya,
Mert az vénség virágomat rontya,
Mint az füvet, ugyan el szárosztya.
- 20 5. De ha engem valaki megkérne,
Annak bátor csak fé [!] szeme lenne,
Az lábo is bátor bankos lenne,
Tsak hogy az en szükségemrül tenne.
- 25 6. Készen volnék bizony, ha köllenek,
Tsak kérnének, mindgyar el is mennék,
Szegény legént én mast nem utálnék,
Üngöt, gatyát szépeket tsinálnék.
- 30 7. Az fársáng is im hol iön nagy lassan,
Szintén mast volnék virág koromban,
De férfival nem fekszem egy ágyban,
Meg epedek sok gondolatimban.
- 35 8. Nem mondhatok jot az én anyámnak,
Mert engemet szida vén kurvának,
Lapiczkának és az vas kalánnak,
Rajtam kétje az ö haragiának.
- 40 (15.) 9. Ha szabados volna, meg kéretnék,
Egy deákat bizony valosztanék,
Akkar vargát, azzal sem gondolnék,
Tsak az fejér vénségre ne jutnék.
- 45 10. Az tűz az oldalam meg sütötte,
Az orso az ujomat föl törte,
Az dagasztas könyökem ki ette,
Az tűz hely farom szélesítette.
- 50 11. Reám fogták azt is nagy hamissan,
Férhez nem megyek, azt kiáltottam,
De bár kalodában tegyék nyakam,
Ha el mulik akar mikor rajtam.
12. Ha tisztességemet nem félteném,
Az pártámat mindgyárt tűzben vetném,
Az fejkötöt az fejemben kötném,
Az kontyot is mindgyárt föl tekerném.
13. Eörök Isten, hát én hová légyek,
Talám nem akarod, hogy örüllyek,

---

22 Tsak <kérnének tsak> kérnének

Ez világban hogy én vigan élyyek,
Vagy férfival én együt fekügyek?

55 14. Ambár nékem arra engednének,
Hogy fársángban legént kéretnének,
Bizony hármát mindgyárt meg kéretnék,
Nyegyediket szeretöül vénnék.

60 15. Elsöben én deákat kéretnék,
Mert az deák nékem is teczenék,
De mivel hogy othon nem ülhetnék,
Az menyetskék tülem el szeretnék.

16. Im minden nap pártámat el veszttem,
Azt kölletlen délig el keresem,
Ha meg lölöm, ohajtván föl tészem,
De még egyszer bizony meg égetem.

65 (12.) 17. El viseltem nyolczvan három pártát,
De nem vettem soha bizony hasznát,
Az gatyának csömögös falattyát
Nem érzettem soha használottyát.

70 18. Ez éneket az ki versben rakta,
Öreg leány árvóságát szánta,
Sirásokat fülével hallotta,
Versek szerént ekképpen formálta.

75 (19.) 19. Legény elég ez nyihány versetske,
Néked irám, te szép gelliczeczke,
Az tavaszal, mikor meg ön fötske,
Akkor lészen néked örömötske.

47.

1 1. **Immár tülled egy kevésse megh válom,**
Tudom, vigan nem elhetem világom,
Melyen ismet személyedet mégh látom.

5 2. **Ugy mégh untam csak az keves üdöt is,**
Erted, lelkem, buban vagyon szivem is,
Nincs orvossom, töllem távol vagy téis.

3. **De azzalis anyira nem gondolnek,**
Csak néked követemtöl izenhetnék,
Bizony ismet személyedet mégh látom.

- 10 4. **I**gy osztán mégh erteném szivem langját,
Ha szivemnek mégh érthetnem valaszszát,
Ha szánnád jobbagyodnak szornyü kenját.
5. **U**gyan örül, örvendezvén *én* szivem,
Hogy láthatom személyedet, szerelmem,
15 Véd kedvedben személyemet, szerelmem.
6. **T**udom, hogy szánsz, de nem tehetek rolla,
Nincsen szárnyam, hogy mehessek *el* oda,
Asztis *el* türöm, csak vállál vonitok.
- 20 7. **J**ute neha, mit mivelünk, eszedben,
Mikor voltunk ketten gyönyörőségben,
Tudod, bár be ne irjam aszt versékben.
8. **A**ttad gyürüt én mógh küttem, *vedd* vissza,
Homály fogta köve fényét s nem tiszta,
Viselye *el* az, ki mégh rutította.
- 25 9. **E**z verseket az ki szerzé enekben,
Banat vala akkoron ö sziveben,
164VIII esztendőben.

48/I.

- 1 1. **B**ánatban hagyád szivemet,
És *el* bágyasztád lelkemet,
Árvául hagyál engemet,
Te vig kedves szerelmedet.
- 5 2. **S**irván nézem *el* mentedet,
Nem szánom én életemet,
Az foldnek adom testemet,
Az emészen meg engemet.
- 10 3. **V**ég butsut vészek már töled,
Mert nem vigadhatok veled,
Nálam forgodik szerelmed,
Én előtem te szépséged.
- 15 4. **B**izony nagy bánatban hagyál,
Hogy tölem mesze távozá,
Szivemben bánatot hagyál,
Szerelmemben holtig hagyál.

---

12 Hogy ha 13 [*én* hiányzik] 17 [*el* hiányzik] 21 irjad 22 ad
2 [*És* hiányzik] 3 árul [!]

5. Agyomban meg álmambanis
Szivem szakad eretedis,
Tudom, szerelmem, neked is
20 Szakad szived eretemis.
6. Noha Istenünk így hozta,
Idővel meg el választya,
Szerelmünket hozsabitya,
Szent áldamassát is nyulytya
- 25 7. Ha el válunk egy mástul is,
Ne utallyuk egy mást meg is,
Tsak izengető szoval is
Ajanluk magunkat megis.
8. Bár utállyon meg ez világ,
30 Tsak ujullyon meg az zöld ág,
Mienk legyen az meny ország,
Tündöklő, fenyés boldogság.
9. Meg vállom, szerelmem, töled,
Kiért busulok, *el* hidgyed,
35 Nálam forgodik szerelmed,
Én előttem szép szerelmed.
10. Mast lesz meg válasam töled,
Mellyen fáj, édessem, szived,
Hogy el hagyot szép szerelmed,
40 Mert nem vigadhatok veled.
11. Szivemnek holtig valo gyaszt,
Testemnekis nagy kinlodást
Hadtál, szerelmem, ohajtást,
Elmémnekis nagy kinlodást.
- 45 12. Am menyel, szivem, békevel,
Lassan Isten egessegel,
Ha beszéllek szerelmeddel,
Könyveznek szemeim érted.
13. Eleg nagy szivem fájdalma,
50 Mellyért szivem buval rakva,
Hogy tőlem leszesz el válva,
Legyen Isten akaratya.
14. Juson eszedben mondásom,
Elötöd *tett* fogadasom,

---

20 [Előbb:] szivem 33 szerel<el>mem 34 [*el* hiányzik.] 38 [Előbb:] szivem 54 te [!]

- 55   Hogy ha szintén el válásom
              Töled leszen távozásom,
15.   Nem lesz máshoz kívánságom,
              Töled is csak azt kívánom,
              Fogadasodat meg tartom,
60   Árva fejed nem utálom.
16.   Szerelmünkért már mit tégyek,
              Kivánam, hogy veled ellek,
              Neked sirván énekellek,
              Keservessen butsut veszek.
- 65   17.   Keserves szível ezt irám,
              Szeretömtül hogy meg válám,
              Pünkösd hetiben számlálám,
              Akkor kedventül meg válám.
- 70   18.   Ezer hatszáz és ötvenben
              Hogy volnék nagy gyötrelemben,
              Kezdék gondolkodni eben,
              Ezeket irám versekben.

48/II.

- 1   (1.)   1.   Bánatba hagyád szivemet,
              És el bádgyastád lelkemet,
              Arvaul hagyál engemet,
              Egyetlen egy szerelmedet.
- 5   (2.)   2.   Sirva nézem el mentedet,
              Nem szánam én életemet,
              Földnek adni én testemet,
              Hogy emészszen meg engemet.
- 10   (4.)   3.   Bizony nagy bánatban hagyál,
              Szivemben bánatatt nyujtál,
              Hogy töllem meszsze távaztál,
              Engem árvaságban hagyál.
- 15   (5.)   4.   Ejtzakais álmambanis
              Erted bánkadik szivemis,
              Tudom, szerelmem, nékedis
              Szived szakad érettemis.

---

59 fogadasod 68 me [!]
3 Arván 15 szerelmed

- 20 5. Hadd szollyanak az irigyek,
En felöllem majd el férnek,
De te nefelejtsel, kérlek,
Meg szolgálam, a mig élek.
- 25 6. Te neked szivednek fészken
Két szép narants kebeledben,
Szép vagy, szivem, személlyedben,
Ráro modi termetedben.
- 30 7. Angyali ábrázatadat,
Kebeledben nyilt rosádat,
Keskeny hátú derekadat
Add nékem, kérlek, magadat.
- 35 (12.) 9. Ámbár menny, szivem, békével,
Várt szerentsés egésséggel,
Ha beszélhetz szeretöddel,
Emleges engem békével.

49.

- 1 1. El kel valnom, latom, tölled, edesem,
Kent lat, busul, tsak megh nem hasad szivem,
Vallyons mikor leszen haza teresem?
Oh nem tudom, Isten hozzad, edesem.
- 5 2. Vallyons mikor latnak immar szemeim?
Vigan ismet ha ölelnek karjaim,
Vagy czokollyak piros orczad ayakim?
Ha viradnak ream illyen napaim?
- 10 3. Oh nem szanom ismet viszsza teresem,
Azert nalad hagyom en bus szivemet,
Senki pęnigh nem lattya vigh kedvemet
Mind addigh, migh nem lathatom szinedet.

---

22 Kit 25 te ábrázatadat

1 II El kel mennem nincs mit tennem edesem 2 II Kin úgy busul 3 II hozzad teresem 4 II Isten hozzád legyen immár edesem 5 II Nem tom mikor 6 II Valyon s mikor oloelgetnek 7 II Ha 9 II Ird fel kerlek szivem az én nevetem 10 II Ime nalad 12 II adiglan; látom személyedet

15 4. Szomorú lesz mind írásom, keleşem,
Semmi vigşagh nem kell immar ennekem,
El nem apad orczamrol sőrü könyvem,
Mig nem latlak teged, edes szerelmem.

20 5. Azert kerlek, maragy megh hűsegemert,
Hozzad valo allando szerelmemert,
Ne utaly megh bár akarki kedveiért,
Fely Istentől szamos fogadasodert.

6. Isten hozzad, már fek emlő kezemben,
Labamotis maydon teszem kengyelben,
Szallasom lesz az föld kereksegeben,
Mert te hived leszek tellyes eltemben.

50.

1 .....
1 ..... kinomnak oka testemet mardossa, szemeim elöt forogh.

2. Titkon fogyat az bu, mint az mely fat ragh szu, szép levelej hulnak,
Nekemis az keppen orczam hervad szörnyen, tagaim fogyatkoznak,
Vegreis az leszen, mert kinnya keptelen oka ki mulasomnak.

5 3. Vajha meg valaha vege szakadhatna szerencsetlensegemnek,
Örülhetnek enis akkeppen mind masis iffiusag idejenek,
Vigan enekelnek, szép aldast nyujtanek az mennyei felsegnek.

51.

1 1. Oh en edes nagy jom, kiert regen egek,
Az kiert en bennem bujdosik az lelek,
Mindenüt siralmas, valahova nézek,
Mert sok faratsagom csak erted keseregh.

5 2. Sok buval güzölög szivem buban érted,
Sok fohazkodásra indet az jo neved,
Kit gyakorta hallok lölkem te felöled,
De sok buval elegy örvöndetes neved.

10 3. Szamtalan gondolat, az ketsegh megh emeszt,
Bumra termet nekem, az ki ezzel emeszt,
Mert szerelem bennem meg hült, mar nem melegh,
Csak lenne eltemben gyorsan bar immar vegh.

---

13 II Szamon leszen mind 14 II Semmi nyájas mulatság nem kel nekem 15 II Nem szakad le 16 II Mig nem latlak vagy csokollak edesem 17 II emlics meg 19 II kerlek senki kedvejert 21 II fekemlöm 23–24 II Legyen Isten oltalmazod eltedben, Isten legyen immár hozzád edesem. 24 I te <hozzad>

4. Az halal keserü, de te keservesb vagy,
Mert az halal kinnya en előttem nem nagy,
15 Kit szerelmed velem immar megh kostoltad,
Remensegem kívül hogy tülöm ily vad vagy.
5. Lam nincs semmi allat, ki megh nem szelidül,
Szep szokkal, peldakkal az ki megh nem tanul,
Madarasz kezere szep raro el repül,
20 Ninesen semmj allat, ki megh nem szeledül.
6. Mondgyak, ez vilagon haromféle allat
Vagyon, az kj ellen hogy senki sem alhat,
Az tenger és az tűz, az aszszonyi állat,
De te megh annalis feneb s kegyetlenb vagy.
- 25 7. Gerjesszen az Isten az ö erejével,
Bunodetis mossza szent fia vérével,
Tölcese be kedvemet isteni erővel,
Kiert dicsirhessem en minden időben.

52.

- 1 1. Reghi remensegem, kedves szerelmem,
Miert felejtél el ily hamar engem,
Hogy soha sem *szanod* en szegeny fejem,
Noha nyilván tudod hozzád hüsegem.
- 5 2. ....
Mint szallot vár allat megh vert segetsegh,
Az benne levőknek nagy keserüség,
Igy szegeny fejemet farasztya ketsegh.
- 10 3. Mint annyatul el vált kis arva barany
Bujdosik alá s fel bolyogvan, revan,
Igy bujdosik lelkem egyedül járván,
Érted sok könyveket gyakran hullatvan.

53.

- 1 1. Egy bizot barátom engömet szolléuán
Monda, hallád, mond még, de szemed mit kiuán,
Talán io lako helt, uagy ruhát szol niluán?
- 5 Felelék: asz sem kel, en aszt sem kiuánom,
Ezüstön, aranion nintsen mit uigadnom,
Méltossággal mecze, ha gongiát köl látnom?

3. Meszételen iöttem ez árniek uilágra,
Meszetelen mégiek ismég föld giomrába,
De kiuánsagom ez ugian bizoniába:
- 10 4. Nehez bu s gond nélkül hogj uigan élhessek,
Egy néhány viteznek előtte lehessek,
Io hamar louakon giakorta ülhessek.
5. Kérdi ismét tölem, kiuánsze egiebeth?
Felelék: tsak aszt, hogj egiedöl engemeth
15 Szeressen az, a ky giuitotta sziuemeth.
6. Ez megh léuén nékem semmi egiéb nem kel,
Bár akar ky birion Darius kentséuel,
Nem leszek érette hozzá giülölséggel.

54.

ENNIHANI UERSEK, MELLIEKBEN EGY IFFIU UEZI BUCHUIAT KEDUES SZERETÖIETÜL ES
BARATITUL

- 1 1. O geöniörüseges, o the edesseges,
Minden nad mez fölöt ky uagi kellemetes,
Edes uigassagom, kedues niugodalmom,
Isten legen hozad, en edes szep hugom.
- 5 2. Keserü kar uallas imar az en dolgom,
Nem lezen elmemben semi uigassagom,
Mint az sürü felhö, keörniül uet banatom,
S uallion mikor tamad ismet feöl en napom?
- 10 3. Ha sziuem keö uolna, magam acczel uolnek,
Szerelmedtul mint ercz ugian szikrat adnek,
Mint laagy viaz naptul, ugy megh melegednek,
Touab ugian talam erted el oluadnek.
- 15 4. De miuel sziuemet erzem, hogj el loptak,
Es annak heleben banattiat czak hattak,
Szerelmemet tülem igy el ualaztottak,
Kyert meszi utra feiemet boczattak.
- 20 5. O ti edes orak, szep giöniörü napok,
Mezzel folinak uala minden pillantassok,
Eszemben sem iutnak uala kedues almok,
Mikor szerelmemet hozam foglalattok.
6. Edes bezedeben uala mulatsagom,
Giöniörü czokiaban kedues uigassagom,

Giakran eö eöleben melj giöniörü almom,
Eölelgeteseben uala niugodalmom.

- 25 7. Boldogtalan ora, imar im el iüttell,
Kiben mind ezekben uegeth szakzottall,
Szerelmemtul engem mikor ualaztottall,
Tölle nagi banattal hogi el buczusztatall.
- 30 8. Te kegietlen Uenus, szerelemnek annia,
Ky noha latatol kegessegh arannia,
Volte ualakinek ualaha illien kinnia,
Az nagi szerelemtul illj sullios probaia?
- 35 9. Nem elege probalt uoltame tüz által,
Mikor legh elözör szerelemre attall,
Mint tanulo uiteszt probara boczattall,
Sok irigök által megh ustromoltattall ?
- 40 10. Immar mind azokrul megh sem emlekezmem,
Teöbekreis feiem ugian ra uihetnem,
Pallia futasomnak haznat czak uehetnem,
Vtamat keuisse touab hallazthatnam.
11. Ez eleött utamis, munkamis keönieb uolt,
Eletem uezere mert sziuem uelem uolt,
Immar sziuemtul engem ha megh foztoth,
Mit probal, s uezeljre mert boczat, mint latrot?
- 45 12. No latom, megh nem szan, ualasom kj atta,
Talam az idöis magauaal igi hozta,
Tudom, iöuendöben ismet megh halallia,
Tob faratsagimnak tob iutalmat adgia.

szeretoietul buczuzik

- 50 13. Azert iffiusagom tundöklö czillaga,
Szep kis azonioknak giöniörü uiraga,
Vitez vrfiaknak tiztes keuansaga,
Isten legen hozád, szerelmemnek langia.
- 55 14. Mint kerti szep rosak az egi harmattull
Nilnak s illatoznak giöniörü tauazall,
Igi sziuedet Isten taplallia sok iokall,
Kiben giümölcsözzekek szerelmed rosakall.
- 60 15. Rolam, szerelemnek uadazo leania,
Kalaris kertebül szarmazot szep rosa,
Kit megh sebessetet szerelmednek nila,
Legy emlekezetben, sziuemnek hajleka.

16. Tarsatul megh foztot girliczenek kara
Teörtenik ennekem, kinek ö haznara
Tekentek kepednek csak szaraz ágára,
Siralmat zauarja sziuem italjara.
- 65 17. Meli giöniörü uolna nekem, ha lathatnam,
Ottan bar csak horet giakorta halhatnam,
Hozam ualo keduet honan tanulhatnam,
Szerelmenek langiat tauul probalhatnam.
- 70 18. Tik leztek ennekem postaim, kek daruak,
Hangas trombitaim uiteszleö madarak,
Kik fen nap keletre röpöltök hazamnak,
Hozuan szerelmetul eöreömöt tarsanak.
- 75 19. Azert ti hozzatok feiemet forditom,
Szerelmentül ualo hogi ha el uallasom
Venusis nem szannia ilhen kar uallasom,
Am bar madar lenne illien uigasztalansom.
- 80 20. Ki ha hozu uttiat rettegne hazamnak,
Es tölem peldaiat nem uenne uttianak,
Legen ielensege sziuem hü uoltanak,
Ki olj mesze feöldrül iuttem te szolgadnak.
21. No erzem oramat, szomoru buczumatt,
Isten legen hozad sziuem, szeretödet
Ne felejch, szeressed, mint magadat, eöttet,
Tobbet nem szolhattok, Istennek ajanlak.
- 85 22. Nagy hatalmu Isten, legi ennek oltalma,
Ky az mi sziuünknek kötelezö lancza
Voltal, szerelmünknek ereös diadalma,
Hogy lehes **u**italmunk ismegh latasunkba.
- Anniatul buczuzik
- 90 23. Tegedis io termeö fa, ki ez uilagra hoztad,
Az fuuo szeltulis utet oltalmaztad,
Szerelmemet nekem draga kinczül adtad,
Sziuet en sziuemben uionnan hogi szülted,
- 95 24. Az vr Isten anni aldassal megh algion,
Meni csillagh egen, föueni feöldon uagion,
Semi keserüsegh szemedre ne szallion,
Pellikan fészkeeben niaiadal megh tarczon.
- Baratitul
- 100 25. Tijs sok igemben szolgalo baratim,
Az igaz hüsegeben uoltatok tarsaim,
Hiremben neuemben en oltalmazomim,
Sokaigh ellietek, kedues niaiassagim.

Gonoz akarojtul

26. Gonoz akaroim miniaian kik uadtok,
Kik nagy eztelenül az szel utan futtok,
Tijs ennekem mind megh boczássatok,
Ragalmazast rolam többet ne szolliatok.
- 105 27. Vtolzor en tulem azt megh tanulliatok,
Rosdauaralaninak semit ne arczatok,
Engem noha szoltok, de nem gialazhatok,
Isten ugi nem adta, az mint kiuantatok.
- 110 28. Legien pelda poknak ö munkas haloia,
Kinek halalara uagion ö hajleka,
Igy kiknek az nieluek kez ragalmazasra,
Masok kent magoknak sietnek karokra.

Vtolzor szolitia szeretoiet

- 115 29. Megis ecezer hozad fordetom szememet,
Hogi ha tauul letem megh fogta nieiuemet,
Szivem barczak mastan lasam szemeledet,
Vtolso tekentet enihecze sziuemet.
- 120 30. Mint test a lelektül, ugi el nem ualhatnam,
De az kit magamnak czelul föl uettetem,
Vezerlö io Isten, eregi mar eleöttem,
En utannad megiek, mert utra indultam.

kibul Isten ismet uiszha fordetuan adgia, hogi lathasalak, az mint szibül kiuanom, io egesegben.

55.

- 1 1. Mutata szerencze egy almat kezeben,
De vizont kigyojat tartja elleneben,
Azert, hogy ki kivan részt vennie ebben,
Ne vesse remenyet czalatlanul ebben.
- 5 2. Ui esztendö napja bezzegh gömbölyüven
Terczel [?] fel s jüvel ram setetodet ködben,
Kiert gyaszt viselek holtigh mar szivemben,
Nem errek vigh napot, el kel vesznem ebben.
- 10 3. Oh te czalard kigyo, miért tekeredel ram?
Mert egyerlited meg mergeddel nyavalyam?
Szerenczetlenseghgel mert mulek el oram?
Mert kapad el tülem ily hirtelen almam?
- 15 4. Szereneze mint alma kerekded s forgando,
Ha el haitjakis, sohul nem allando,
Igy en vigh napomis tülem czak mulando,
Mint mostani peldam ezt ki mutatando.

- 20 5. De ezt szegenj arva, en meltan szenjvedem,
Mert maid szemtelenül magam ra kötöttem,
Veget szerenczemnek mi leszen, nem neztem,
Alhatatlansagat czak semminek veltem.
- 25 6. Tudtam, hogy szerencze mindeneket megh czal,
Hitető szavaval ő maganak foglal,
De hogy en szivemet ily hamar kinokkal
Olye megh, nem veltem tüle el valassal.
- 30 7. Tudod te edesem, ki megh vetel engem,
Nem masban, ha benned vala remensegem,
De ladde, mit hoza szerenczetlensegem,
El üzi mar szived magatul en lelkem.
- 35 8. Mert uan mar oly, ki szeb s job, igazbb nalamnal,
Szep szerelmednelis jobban kedvet talal,
Ha kivannod tüle, hivebben is szolgál,
Holtigh tied leszen, fenlik udvarodnal.
- 40 9. Te valal az, az ki en szivem megh fogad,
Sok ajanlasiddal szegent el altatad,
Edes beszededdel horgodrais czalad,
Mar most mint az ebet el veted nyavalyast.
- 45 10. Noha nem kellek mar, de ugian en szivem
Eretted gyötrödik naponkint eletem,
De mind ezeketis örömmel szenjvedem,
Tudvan, hogy vetkemert nem szerecz mar engem.
- 50 11. Atkozot mereggel elegitet ital,
Ki sokfele kinnal ma torkomra forral,
Pokolnak tüzevel te temperaltattal,
Kinek egeseben engemet ot hagjal.
- 55 12. Mely nehez Istenem, hogy igy megh alaztal,
En szerelmesemtül engem el valasztal,
Ily szomorusagra s kinokra jutattal,
Mint akaszto fara engem fel akasztal.
- 60 13. Ream mondot atkod tülem mar vond vissza,
Olthatatlan tüzed lelkem ne mardossa,
Mert fel van mar nekem teczve az az ora,
Kiben lelkemnek lesz tüled el valasa.

---

17 [Előbb így:] Ezt en szegenj arva meltan is szenjvedem 29 [Előbb így:] Van mar oly; igazab

56.

- 1 1. Nincz mar eletemnek remenye szivemnek, mert latom, hogy kedvesem
Nem beszél mar velem, söt szantszandek kepen kerültön kerül engem,
Fel s ala setalvan, hazban jardogalvan ram sem nez mar ket szemem.
- 5 2. Az te szep szavaid, töt sok fogadasid jai mar mire hozanak?
Keserü kinokkal, lelki faidalmokkal engem fel ruhazanak,
Tudom, hogy mar abban, mint emesztö langban holtigh egnem ot hadnak
3. Maga hogy engemet, el busult szivemet ö maganak foglalala,
Akkor eskuvessel, sok igaz hitivel ennekem azt fogada,
Hogy szegeny fejenmek mint maga lelkenek olyan javat akarna.
- 10 4. De lam, megh valtozot az idö, mert hozot neki ujjob napokat,
Hainalban szep vigh szint, delben tündöklö fenyt eleiben allatot,
Czak engemet szegent, mint veszet idegent oh mely nagy bura hagyot.

57.

- 1 1. Megh adak nem regen giöny virag leverre,
Nekem jo hirt irvan aranyas szelire,
Hogj szemed ugy veted ream, mint tiedre,
Nem nesz te ezekben semmi tekintetre,
5 Sem barsoni színüre, sem selyem köntösre,
Czak igazsagh, huseg legjen holtigh sziveben.
2. Angyal abrazatban sugar szarnyaidon
Repülsz es szaldogalsz ciprus fa agakon,
Ha megh unod magad az hivés arnikon,
10 Nem meszsze Venusnak egy barlangja azon,
Hizlalgatod szemed sok szep viragh szalon,
Kivant szerelmedben vehecz ot reszt szamoson.
3. Oh vaiha edesem te engem be hinal,
Viragos kertedben kertesznek fogadnal,
15 Hol szep szerelmesen njarban mulatozal,
Bar csak laboczkadnal velem szolgaltatnal,
Vagy ha arra melto nem volnek tapodnal,
Mint padimentomot, szep laboddal nyomdosnal.
- 20 4. Legottan en szivem mindgyart vidamulna,
Ha neked valaha egyszer szogalhatna,
Rettenetes teher lelkerül szakadna,
Mert nincz szepsegednek sohult töb oszlopa,
Kihez, mint köfalhoz ö tamaskodhatna,
Hanem csak te vagy az, kihez van bizodalma.

25 5. Aggyon Isten neked jo boldogh etczakat,
Edes tagaidnak czendes megh nyugovast,
Az holnapi napra jo kedues fel virradast,
En ertemis, kerlek, formaly egy almoczkat,
30 Kiert az migh elek, tesztek ily fogadast,
Hogy kivuled lelkem soha mar nem szeret mast.

58.

1 Vinnyeb leány nem volt az városon,
Kaczagniis nem tudtak már másón.
Aszszony vagyok, mint akar ki, oda van az párta,
Iffiu uram van énnekem, én szivem azt varta,
5 Kurva az annya, ki irigjli és ki nem dicsiri,
Arra vágytam, en szeretem, adta én Istenem.

59.

1 Ereöss, teökeletes aszony allatot
Széles ez vilagon ha talahacz hatot,
Ky az természetén tarhatna lakatot,
Kinek osstablajan koczka hogy nem vetne vakot.

60.

1 Czak addig tart az aszszonynak az hiti,
Mig az labat az kuszöbön ki teszi,
Mingiart mindeneknek chak azt beszilli,
Hogi voltak eö nala jo akaroi.

61.

OLAH TANCZ NOTA

1 1. Oh buban be merult, el epedet szivem,
Mint arva pellican, el marada tulem,
Hogy ha Isten engedi, tied leszek, edeszem.

5 2. Az mely szuben be akad az szerelem,
Nehez attol *menekedni* elteben,
Igy szivemis langal eo szerelmében,
Nem nyughatik, gyotrodik elmejében.

Cím [Előbb:] Tot tancz nota. 3 <2> Hogy ha 5 megh menekedni 6 szivenis [!]

- 10
3. Szot eltemben nem volt, ki vigasztallyon,
Czak te voltal, szivem az kit ohajczon,
Hogy igy szivunk holtigh egymashoz vonnyon.

  4. Ezerhatszaz otven otben ezt iram,
Ezekkivol edeszemet hogy latam,
Mint angyal kep, tolem repulven latam,
Hogy en szivem személyetol buczuzvan.

A TELEKI-ÉNEKESKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

62.

TANCZ NOTA MAGJAR

- 1 1. Bizonyos ok az el válasra,
Hogy kivülem mast kedveltel,
Az inditot engem az el hagyasra.
- 5 2. Gyürüczkettel, mellyel engem megh keötel,
Im megh kültem, ved visza, ha mast leltel,
Visellye megh, kit kivülem kedveltel.
3. Bizony regen vartam ily akaratyat,
Mert mar elem iffjusagom viragat,
Bar masnak ad szived hirvat bimbojat.
- 10 4. Az szep rosa kedves mint nyarban,
Midön vagyon eö gyenge nylasában,
Sok szep szüzek *elnek* illattyaval.

63.

TOROK NOTA

- 1 1. Szivem szakad, meghis ohajt hozzad, edes hiv szerelmehez,
Mert szepseged, edesseged edesitet szep beszedehez,
Vagy agyambol es melyszegbol igy fel serkentet.
- 5 2. Eletet hozo, vidamito gyonyoruszegem edes istapja,
Hova löl el, hogy hagyal el idvoszegemnek szep kis oltara,
Bezzegh kicziny oromunkre lon az szerencze,
Hamar minket ily veletlen mely bura hoza.

---

3 [Előbb így:] Most ellenzet engem [Majd így:] Az mozditot engem 7 <kevantam> regen vartam [Előbb így:] Bizony bator azt sem banom lakattyat, [!] 8 [Előbb így:] Mert en el vüm 9 bimboja [!] [Előbb így:] Szakasza le azis hirvat bimbojat 12 elnek <mesze> elnek [!] illyattyaval, akkor enis ujjulok szabadulvan.

2 beszedehez, <varj Jeövendeott> 3 fel <szek> serkentet 4 [Előbb:] vidamo [!] 7 [Előbb:] men [!]

- 10 3. Azt ne vellyed, hogy te tolled, mikent Aeneas, mar el tavozzam,
Hogy mar szoha fene modra orczam te hozzad vagyne fordiczam,
Varj jovendot, erhecz job udöt, hidgyed, edeszem.
4. Gysz ruhadat mint le hanyod, hogy szivem ne keseregne mar tobbe,
Mert ily banat nem szep latat, hogy ha magadnak nem lesz kedvezo,
Varj jovendot es erhecz job udot, hidgyed, edeszem.

64.

- 1 1. Roszaly kert mostan *teled* majd ezenel el mulik,
Kedveszkedö melegh tavasz ezenel rad erkezik,
Diczoszegre, vidamszagra majd fenlik,
Szep tiszteszeged, beczületed tundoklik.
- 5 2. Majd viceje leszesz, hidgyed, az szep paradiczomnak,
Mert roszaid kulomb kulomb szagokkal illatoznak,
Utaidon szep ifjaid szetalnak,
Szep violaid faid alat ujjulnak.
- 10 3. Beled szokot, szepen szollo filemiled majd el ju,
Kin orvendez szok szep kegyes vidam szü,
Viragodnak jo illattya majd ki ju,
Nem leszesz akkor oly szomorodot igyü.
- 15 4. Piros hajnal had tamadgyon, tundoklik czillagaval,
Szuruszeges fenyas aer vigasztal arnyekaval,
Diczekedik szep madarak szovaval,
Es bimboztaszal melegh nap vilagaval.

65.

- 1 Kizded kozep karczu gyenge lilium szal,
Kinek szep orczajan al ket szep rosza szal,
Gyenge moszolygaszi ajaki nylaszan,
Szivem vidul -s- ujjul szemei forgaszan.

---

10 edeszem <gy> 11 [Elöbb:] mind

1 teheled [!] 4 tundoklik <m> 6 [Elöbb:] kulonb kulomb 9 filemileczked 12 [Elöbb:] szomorov [!]

66.

TOT TANCZ NOTA

- 1 1. Egy szép szelid kis szolmoczka szugar szarnait
Arany színvel, látom, tollat tundokolteti,
Tollaskodvan, nezem, magat utnak készíti,
Ket szép szarvyat szellel tartya csak el repulni.
- 5 2. Viszont eois ne szietne, nekie mondam,
Szép szolymoczka huszegeert megh apolgam,
Mint elmentet megh allaszra visza fordita,
Isten hozzad edes lelkem, nekem azt monda.
- 10 3. Mint az testnek az lelektul nehez megh valni,
Ket egyenlo igaz szivnek egymast nem latni,
Oly nehez lon szolymoczkaamtól nekem tavozni,
Ket *szememmel* mesze latvan tulem repulni.
- 15 4. Hozza Isten viszont hozzam jo egeszegben,
Hogy szerelmem en szivemmel egyeszulheszen,
Igy en szivem eö lelkevel holtigh elheszen,
Szemelyevel en lelkemis orvendeszheszen.

67.

HAMARJA TOT TANCZ NOTA

- 1 1. Szivemnek remenye, edes kis Aniczka,
Szép személyedet en sok kinczen nem adnam,
Ha edes czokodnak izit kostolhatnam.
- 5 2. Meze ajakidnak edes csokolasa,
Adgya Isten, orczam tölled azt kaphassa,
Es te szadnak en szám megh visza adhassa.
3. Jo illatu edes eörvendetes rosam,
Nezzen edes szivem engedelmesen rám,
Hogy enekelhessen neked megh viszont szám.
- 10 4. Esmerte lött nallam tökelletesseged,
Mezzel búzogh es fórr szeled emberseged,
Edvel mint gyemantal ekesült szépeged,
Rúbintokkall melto, hogy tundöklyek kezéd.
- 15 5. Annak az szép keznek legyek birtokaban,
Az ki sok szép hasznot szoritot markaban,
Orvasagot visel bumnakis magaban,
Csak teölle vidul megh szivem gyult langjaban.

---

12 szenenet [!]

8 [Elöbb:] Nezzem 13 Rubintokkall <Rubintokkal> melto

68.

TOT TANCZ NOTA HAMARJA

- 1 1. Reggel szép arnyekben csipdesven *violat* járek rosas kertemben,
Azon közben tavúl ..... jár egy kegyes az kertben,
Hellyből ki indulek, elejben járulek, eöis közellyeb lepek.
- 5 2. Gyötrödik en szivem eretted szerelmem, en szivem te utannad,
El sietek es ha el erkezem, veled egy uton el megyek,
Mint egy szép madarkat, csaczogo szajkoczkat kebelemben rekesztek.
3. Ime mely hirtelen, szerenczetlen keppen kellettik utra mennem,
De bar csak lathatnam, avagy hogy halhatnam, egesseged mint legyen,
Kedves jarasidat, szép mosolygasidat lathatome, avagy nem.

69.

- 1 1. **Kedvemet ujétto, öröm bátorito musaknak szép aszszonya,**
Im élödben megyen, ajandekot viszen Venus szegeny szolgája,
Fogadgyad jo kedvel, szübeli örömmel, szegeny szolgád aszt várja.
- 5 2. **Alázatossággal, noha bátorsággal az követséget *mondja,***
Vénus izenetit, ékes, szép beszédit im élödben számlalya,
Még h lassad s még hadgyad s magadban még szanyad, jo valaszszal bocsásad.
3. **Te szép termetedet, gyönyörüségedet mihelt én még láthatom,**
Az én szerelmemet, hozzá hüségemet én ö neki ajánlom,
Már légy egessegben, neved vérs fejekben rövid szoval *foglalom.*
- 10 4. **Az kinek *nevére,* gyöngy virág levelre éz néhány versét iram,**
Regi szerelméért, hozzam hüségeert ö nevére formálám,
Az ki még gondolya, nevet fel tanalya, ki legyen *formáloja.*

---

1 violakat 2 közben <ha>; [a sor hiányosan van leírva.]

1 II, III nymphaknak 3 II jo szivel; igaz hived III Fogadod jo szivel; kedves hived ezt 4 I várja II, III ez; mondgya III néha 5 II, III kedues szép verseit III most élödben számlálom 6 II Megh lassad megh szannyad magadban megh hánnyad III Megh lassad s megh hanyad, szivedben megh szannyad 7 II, III gyönyörü kepedet II az mint mostan megh lattam III en mihelten megh lattam 8 II Elebbi szerelmejert szibelj kedvejert ezt eö neki ajánlam III Régi személyedet hozzam hüségedet en magamnak 9 II Elebbi ked etc. [Csak ennyi.] I fogadgyad III Most légy egisségben s-nevedet rövid szoval be fogtam 10 I neveert; virágok II Az kinek nevere gyöngy viragh levelre ez verseket [Csak ennyi.] III Az kinek nevére gyöngy virág levelére 11 I szerelmemet II [Hiányzik.] III szerelméért; azt ö neki ajánlom 12 II [Hiányzik.] III Hogy ha meg olvasod ottan meg találod ki legyen meg tudhatod

70.

MELOS

- 1 1. Orvossagot badgyat lelkem nem talal,
El közelget már en hozzam az halal,
Megh hült bennem az remensegh, nem taplal,
Mert el válek töllem plantalt rosa szall.
- 5 2. Megh hült bennem immar minden remensegh,
Mint szallott vár alatt megh vont segítsegh,
Az benne levöknek nagy keserüsegh,
Igy en szegeny fejem badgyazttya ketsegh.
- 10 3. Nem szünhetik megh sirastol ket szemem,
Nem birhattya magat badgyadott testem,
Minden időben *keseregh* en szivem,
Szemelyedet ohajtozo eletem.
- 15 4. Paris keönnyen kapta volt el Helenat,
Kiert lám fejere *rontak* szep Trojat,
Nem gondolta kárát, mert szep matkajat
Inkab szerette, hogy nem mint birodalmat.

71.

TANCZ TOT

- 1 1. En vagyok az mesze foldrol repullo kis madar,
Nyughatatlanszagban el faradtam immar,
Altalis jutem regen az Tiszan
Ahhoz, ki engemet szibol latni kevan.
- 5 2. Viszek neki kovetszeget keszeredet szibol
Attol, az ki megh valt jo akarojatos,
Elis tiltatot mar szegeny attol,
Mint kis gerhcze eo szep tarszatol.
- 10 3. Ime, latod szivem te jo akarodat,
Az ki fogadaszal szerelmedbe jutot,
Az ki szivehez szived kapczoltatot,
Holtigh szeretetel oszve lanczoltatot.
- 15 4. Magnesznel kemenyb az te szereteted,
Mert szebes szivemet mihennel erteted,
Azonnal kesz menni hozdad szemelyem,
Kihez mutatad te nagy huszeged.

---

11 csak keseregh 14 lerontak

4 Az ki engemet 10 [Előbb:] jutom

5. Kerlek azert, kis roszaczkam, hogy feledékeny
Ne legy immar hü rabodrol olyan igen,
Titkon italodban emliczed nevem,
20 El azert rabod szolgálatodra hiven.

72.

TANCZ NOTA OLAH

- 1 1. Mikor el indulek, nem lathatom vala,
Hat egy rejtek helybol eö engem nez vala,
Eö piros orczaian az konyv le czordula,
Az en szivem rajta csak megh nem haszada.
- 5 2. Hozd el immar, kerlek, jo szolgám, lovamot,
Had vegyem eleömben az en utajmat,
Talam le vethetnem rollam gyasz ruhamat,
Hogy ha megh lathatnam az en aszonykamot.
- 10 3. Az minemü szivel az anya fiahoz,
Enis ollyan szivel volnek Ersokamhoz,
Minden draga kincznel dragab gyemantomhoz,
Isten utan valo kedves gyamolomhoz.
- 15 4. Az ki nem regenten válek el en teollem,
Melly siralmas szoval lön búczú vetelem,
Csak keves ideigh leön beszede velem,
Mint arva Pellican, el marada teöllem.
- 20 5. Engem csak egyedül szomorú bánatra
El hagyot mint arvat, nem vigasztalásra,
Kit nem erdemlettem, hogy megh vegre arra
Jusson szegeny fejem illy keserves búra.
- 25 7. Mert csak eö egyedül, az kire sir szivem,
Mert nem talaltatik ennel dragab kinczem,
Músak seregiben vigasztalo szivem,
Az kinek sziveben fel jegyezven nevem.
- 30 8. No nem illik immar erröl teöbbit szolnom,
Mert nem hadgya szivem tova halasztanom,
Ideje immaron az utnak indúlnom,
Csak Isten engedgye személyedet latnom.

---

18 [Elöbb:] olyo fele [!] 19 [Elöbb:] nemem
9 [Elöbb:] szivet 15 <k> csak

73.

TANCZ TOT

- 1 1. Kedvek vidamszaga tolem el tavezek,
Mert en szerelmemtol lelkem megh foztatek,
Mely keszerves gyszra, szivem erte nagy bura
Keszeregven erkezek.
- 5 2. Azomban mint raro, avagy mint praedalo,
Szarnyain repülven, kezemen repdesven,
Hogy marat, mikent arva, ki társat ohajtozza,
Es eö ottan el juta.
- 10 3. Hogy immar kedvesen akar vennj hiven,
Czokolvan edesden ajakink olly szepen,
Szerelmunket egy mashoz szepen mutatnank nagy hiven,
Czokolvan kedvesen.
- 15 4. Csokjaival utra engemet boczata,
Hogy eörömmel viszont eö megh visza varja,
Eö utj levelevel en szivemet vigasztallya,
Eörömmel hordozza.

74.

TOROK NOTA

- 1 1. Kegyeszemet immar regen nem lattam,
Venus eo tuzetol kire mostan gyulattam,
Annak eorogben en magamot attam,
Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
5 Tèrd hajtaszal czokokat adok hü személyenek.
2. Annak eörögben en magamat attam,
Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
Terd hajtaszal czokokat adok hu személyenek,
Mert csak eö egyedul, kihez lelkem ugy ful,
10 Faradok, mint meh edes megh kent lepert.
3. Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
Terd hajtaszal czokokat adok hu személyenek,
Mikor latom, ujjulok,
Az eöleben borulok,
15 Romlok, mint edes kis alakomval.

---

11 mutatnak

Cím not 5 [Előbb így:] szerel

75/I.

- 1 1. Mit vetettem, idegenert hogy megh utaltal,
En helyettem, edes szivem, mast valasztottal?
2. Senki vetke, csak magame, azt nylvan tudom,
Mert az te szep szodnak hittem, voltal biztatom.
- 5 3. De meregh volt az te szep szod, kit meznek veltem,
Azon törben magam ejtem, kit en kerültem.
4. Wehecz azért rollam peldatt, edes szerelmem,
Mert valasztottal magadnak kedves szeretöt.
- 10 5. Ugy ne jarjon, mint en jartam, azis te veled,
Megh ne csallya az te szep szod, es szep beszeded.
6. Szerelemnek sok sebeit szivem tittkollya,
Sok gyötrelmit es fajdalmit kinem szamlallya.
7. Az ki indul szerelemben, okoson jarjon,
Hogy az meznek szine alatt merget ne nyallyon.

75/II.

- 1 (1.) 1. Mit vetettem, idegenert hogy meg utáltál,
En helyettem, szep szerelmem, mást valasztottál?
2. Sok kénokat te eretted gyakran fél vöttém,
Hűségért ily gyötrelmeket, aszt erdemléttem?
- 5 (2.) 3. Senki vetke, csak magame, aszt is meg vallom,
Szép szavaidnak mert hittem, volta/ árulom.
- (3.) 4. De mereg volt az te szép szod, kit meznek veltem,
Azon törben én most estem, ki/ mind kérültém.
- 10 5. Hogy szerelmed ugy még csalyon, soha nem hittem,
Allandonak hűségedet én hozzam veltem.
- (4.) 6. Vehetz példát azért rollam, édes szerelmem,
Mást választottál magadnak, ki kédves leszen.
- (5.) 7. Ugy ne járjon, mint én jártam, azis te veled,
Még ne csallya az te szined, kedves beszéded.

---

9 [Előbb így:] Ugy ne jarjon az is veled az mint en jartam
1 idegenem **4** hűséget **6** voltam **8** ki

- 15 (a) 8. Már eitem nem kévonom én ez világon,
Legyen Isten boszszu állo, ö reá hagyom.
- (7.) 9. Szerelemben az ki indul, okoson járjon,
Hogy az mezne szine alat merget ne nyalyon.

75/III.

CANTIO DE AMORE

- 1 (1.) 1. Mit vettem, édes szüvem, hogy meg utáltál,
Én helettem, szép szerelmem, mást választatál?
Te vagyé az, az ki engem régen el hadtál?
Hüsegemert szerelmednek ezzel szolgáltál.
- 5 (2.) 2. Nem más vétke, tsak magame, nyilván jól tudom,
Az te szépegedre voltál nekem biztatom,
(3.) De méreg volt az az szép szod, kit miznek véltem,
Azon törben magam estem, az kit kerültem.
- 10 (4.) 3. Vehes azért példát rolam, édes virágom,
Valasztottál mást magadnak, kedves gyémántom,
(5.) Ugy ne járjon azis veled, az mint én játam,
Meg ne tsallyad szép beszede*l*, édes virágom.
- (a) 4. Nem kívánam immár éltem ez rosz világban,
Légyen boszu álo rajtad, sok bu rád szállyon,
15 (7.) Szerelemben az ki indul, okossan járjon,
Hogy az miznek szine alat *mérget ne nyaljon*.

76.

- 1 1. Teged szivem nem regen esmertelek,
De szivemben oly igen szerettelek,
Szerelmes szivemnek tegedet veltelek,
Hidgyed bizony, hogy nem most kerestelek.
- 5 2. Igaz volt lam bolczeknek szavok ebben,
Az szerelem az kit megh gyo*z* sziveben,
Tellyes eleteben, az eö idejeben
Nincz vigaszagh szoha az eö sziveben.
- 10 3. Gondom azért nagy vagyon mint szolganak,
Mint szolgallyak az en szep aszonykarnak,
Kedves legyen annak, mint hü szolgajanak,
Mert szolgaja, rabja vagyok immar.

---

3 vagy 12 beszedes [!] 16 mizet ne adgyon
5 lam <szive> 11 [Elöbb:] szolgálnak

77.

1. Oh czendes almok es nyugodalmok, but hoztok,
Ti czendeszeget es kedves ejtet kevantok,
De lam engemet, mas nem egyebet, megh farat elmemet csak buszityatok,
Szot mint egy praedat, bus szegeny arvat kinoztok, faraztotok.

51 2. Ejjel kialto, fészkekben szolo madarak,
Kik szep tarszokert es kegyeszokert faradnak,
Es szok bajt vinak .....

78.

1 1. Szok bu es faratszagh en szivemet gyotri,
Mert szok gond elmemet gyakran hanya, veti,
Megh emesto langja szivemet szepheti.

5 2. Megh szephet en szivem eretted, szerelmem,
Halalnak nyilait bennem mar jol erzem,
.....

79.

1 1. Gyenge szok szep szinu viragok kozt jarvan,
Venus kis fiaval ekeszen szetalvan
Inditanak egy szot egmas kozt trefalvan.

5 2. Okon penigh csak ez nemis kioziny vagyom,
Hogy az kire mostan kenszeritetem nagyon,
Nemis jelentem megh, vallyons de mi okon.

3. Tuzes veres rosza szerelmunket jedzi,
Mely szep gyengededen levelet neveli,
Igy szep szerelmeszek kozot szerelmunket jedzi.

10 4. Rejtektebe hordoza viszontagh nevemet,
Az ki szederjeszbe viszeli kepemet,
Czak titkon czokolya ujjulo szinemet.

15 5. Zoldello szep vigh szin, de elo remenyszegh,
Mi szerelmunk felol nem kicziny neheszegh,
Vagyodaszal valo fajdalmas remenyszegh.

6. Buszulas az kek szin edes szerelmeert,
Mint ki szokot farad annak megh nyerteert,
Veretegzik heaban edes szerelmeert.

---

1 Oh <ed> czendes 2 czendeszegek; [Előbb:] es nyugodalmot kevantok ejtet
3 szivenet [!]

- 20 7. Olvadot hamva vált szerelmes hamu szín
Jedzi a haj szín gyast, holtigh valo nagy kint,
Az fekete holtigh gyasz nagy keszerves kint.

80.

TOT TANCZ

- 1 1. Az minap egy kegyes eö eoltozetiben
Mint egy eros vitez latek ellenben,
Nez szellel, tuszakodek eö elmejeben,
Mert nem lattya azt, kit kevan sziveben.
- 5 2. Gyengeb ket orczaja ki nylt szep roszanal,
Ragyagob szemei szok szep rubintoknal,
Kevanatosb moszolygaszi az piros hajnalnal,
Nem kulomb szemmiben Venus isten aszonynal.
- 10 3. Hamar kezen fogva megh eölelgetem,
Isten hozot, monda, eltemnek remenye,
Mert regolta var mar ket szemem fenyé,
Hogy lathaszon teged kedves egeszegbe.
- 15 4. Ottan ream vete ket szep szemeit,
Fenyés czilagoknal ragyagob fenyéit,
Moszolygyaszra kesziti edes kis ajakit,
Isten aszony modra termet szemeit.

81.

TOROK NOTA

- 1 1. Buczumat veszem immar töled, jo illatu
Roszahoz haszonlo ifjuszagomnak ideje,
Vigaszagal regen keszult, fel nevelt es szerdult
Banatimtol mento szivemnek elesto kedve,
5 Kozelget eletem vege,
Majd el fogy szivemnek minden eörome,
Hogy nincz szegedelme.
- 10 2. Mert eöromom napja fenyet felho burita,
Nagy homaly koveti friszen tundoklo vilagat,
Szerenczemis tolle megh vonta job karjat,
Nem ostya erdemre szolgalatomnak jutalmat,
Megh az foldis ram kialt,
Kiert fejem keres maganak halalt,
Hogy vallana kinyat.

- 15 3. Vallyons mit vetetem volt Venusnak, Junonak,
Hogy ream artatlan szivek szerent haragusznak,
Hozzajok valo huszeghert .....
Mely kegyest attak volt, veletlen attol megh fostnak,
Arvan csak rabul hordoznak,
20 Bus szivem, fejemnek szerelmet hoznak,
Ily jutalmot adnak.

82.

- 1 Az Ur Isten minket az mi szerelmunkben sok ideigh tarczon megh,
Seött az igaz hitben, az földön eltünkben minket szerenczeltessen,
Ez vilaghi gonosz irigy emberektől minket megh oltalmazzon.
.....

83.

TOT TANCZ

- 1 1. Teölled eletem remenye
Megh sebhét immar szerelme,
Mert szerelmednek hiv volta
El tavezek allandosagha.
- 5 2. Alhatatos igaz szivnek
Isten aldasa kedvenek
Adatik az illyetennek,
Mint igassagos eltünek.
- 10 3. Nezven tavaszal madarkat,
Ki tarsatol el valasat
Erzi arvan maradasat,
Sohayttya, mint kedves tarsat.

84.

MELOS ETC. OLAH TANCZ

- 1 1. Az minapi szodat most ki nem jelentem,
Senkinek sem mondom, csak magamban tartom,
2. Mert ha kijelentem, irigyektől feltem,
Ha pedigh titkolom, csak magam fárásztom.
- 5 3. Kapczollyad ki lelkem mellyeden ingedet,
Had lassa megh szemem ket fejer czezedet.

---

17 huszegh [a sor többi része hiányzik.]

4. Czinadoff ingh vállat ket fele boczatod,
Ugy setalsz előttem, nem tudod kinomat.

10 5. Kezed ha foghhatnam, orczád csokolhatnam,
Elmemis vidamul, ugyan megh vidulna.

85.

ALIA TRISTISSIMA, EHEÛ!

1 1. Oh gyönyörűséges szép alak,
Kit esokolgatvan majd el hadlak,
Vallyons szemeim ha lathatnak?
Edes kezeim ha tapasztnak?

5 2. Az te szemednek rám nezesi
Engem megh eolnek mosolygasj,
Mellyel en szivem edesgetj,
Hozzad hüsegre kenszeritj.

10 3. Mert taplal engem hü szerelmed,
Orvaslast veszen szivem teölled,
Ezert edesgetven személyed
Nem lehet eltem te kívülled.

15 4. Kedvesen vizont beszéllessem
Ha lehet illy gyönyörű eltem,
Kedvesen kezed eölel engem,
Ekes abrazatod szemlelem.

20 5. Fejer kebeledben ket alma,
Kinek keözeöpin az bimboja,
Kedvesen sajattyat apollya,
Csokolgattvan eött, mint sajattia.

6. Ez két egyenleö test válassall
Nem busittyak eök egymast azzall,
Mert mint ket eoszve folt vér egy taggall,
Kegyesszemelyek elven azzall.

86/I.

1 1. Egyeb rab azt halvan, hogy az ayto zeörögh,
Mjngyarast el ijed szegeny s ugy keönyörögh,
En penigh ezt halván, hogy az sok kolcz zeörögh,
Eörülven repülök, mert szivem nem rettegh.

---

8 [Elöbb:] előttd

5 nezesi<t> 10 sziven [!]

3 [Elöbb:] zeörök

- 5   2.   Nem felem bironak kemeny iteletit,
Sem alnok peresnek hamis feleletit,
Sem kegyetlen hoher eles kardgya elit,
Ki szokta fogyatni szegeny rabok elit.
- 10   3.   Sententia helyet mondott edes szokot,
Perpatvar helyeben ad sok ezer czokot,
Engem tömlöczeben ki tartani szokot,
Már nekem szegenynek szabadsagot adott.
- 15   4.   Rekeztve hogy volnek egy fris palotaban,
Jeöve titkon hozzam gyenge rokolyában
Julya, az lelkem, kiröl vigh voltomban
Ez verseket iram ugyan az oraban.

86/II.

- 1   (1.)   1.   Egy szegeny rab halván, hogy az ajto zörögh,
Igen mégh iede szegeny s ugy könyörögh,
Én peniglen halvan, hogy az sok kolcz zörögh,
Örülék s vigadek, mert szivem nem réttegh.
- 5   (2.)   2.   Nem felem bironak kemeny iteletit,
Sem alnok peresnek hamis feleletit,
Sém kegyetlen hoher éles kardgya élit,
Ki *szokta* fogyatni szegeny rab életit.
- 10   (3.)   3.   Sententia helyet mondat ékes szokat,
Per patvar helyében ad sok ezer csokot,
Engem tömlöczében ki tartani szokot,
Már szegeny fejemnek szabadsagot adot.
- 15   4.   Kapcsolyad ki, szivem, kamuka szoknyadat,
Had lássam, edesém, két arany almádat,
Két arany almadnak aranyas bimboját,
Had csokolyam, szivem, piros két szep orczád.
- 20   5.   Rut dologh vala *az* hamisságh emberben,
Az ki megh nem marad az ö beszedeben,
Az ki megh nem álhat az egy szeretetben,
Ki mingyárt mást vehet szünek szerelmében.
- (4.)   6.   Rekesztven hogy valék egy fris palotában,
Jöve titkon hozzam gyenge rokolyában
Julia, az lelkem, kiröl vigh voltomban
Iram ez verseket ugyan az orában.

---

8 Ki el szokta 17 vala hamisságh

87/I.

- 1 1. Edes Juliam, gyenge violam,
Piros rosaczkam, majorannaczkam,
Szep természetü es jó kedvü szöllo madarkam,
Szally batran én kezemre,
5 Hozz örömet én szívemre,
Semmit nefelj, edes solymoczkam.
2. Vajha kezemre egy madar szálna,
Kivel engemet megh vigasztalna,
Azzal az én bus szívemre eöromet hozna,
10 Szep tollajt tapogatnam,
Orczajatis megh csokolnam,
Nagy bekevel el boczatanam.
3. Sugár szárnyaid melly szep hegyessek,
Piros ajakid, kire csak egek,
15 Derekadat szep tollajd be foghta neked,
Szarnyaid szep fejerek,
Éretted csak halok s- veszek,
Ejel nappal fővök, epedek.
4. Edes ... szanny megh engemet,
20 Kerlek, ne kivand veszedelmemet,
Vigasztald megh én arva, bú latot szíveimet,
Elly vigan, szep aszonykam,
Ne bánkodgyal, edes rosam,
Algyon Isten sok jóval, nympham.

87/II.

- 1 (1.) 1. Edes Juliám, gyenge violám,
Arany almascskam .....
Jó illatu és vig kédvü solyom madárkám,
Szály batran én kezemre,
5 Hoz örömet *én* szívemre,
Ne fely semmit, edes solymocskám.
- (3.) 2. Sugár szárnyaid mely szép ékesek,
Piros ajakid, kire csak égek,
10 Derekadot be fogta veres tollad neked,
Labaid szép fejerek,
Te éretted halok, veszek,
Ejel nappal fővök s epedek.

---

18 [Előbb:] mappal [!] 20 [A név helye üresen van hagyva.] 21 [Előbb:] megh arva
2 [A másoló a sor második felét kihagyta.] 5 örömet szívemre

- (2.) 3. Vajha kezemre ily madár szalna,
Bátor szárnyával engem sujtolna,
15 Akkor az én bus szívemre örömet hozna,
Szép tollát tapogatnám,
Szép orczáját *meg* csokolnám,
Nagy bekevel el bocsatanám.
- (4.) 4. En edes rosám, szárny meg engemet,
20 Kerlek, ne kevánd veszedelmemet,
Jövel hozzám, vigasztald még én bus szívemet,
Szép szárnyaid alá hajtom,
Egy kevésé meg nyugotom
Keseredet árva fejemet.
- 25 5. Menyi csillagok vadnak az égen,
Füvék, virágok menyi az földön,
Valaményi főveny *nagy* tenger fenekén,
Anyi jokkal aldgyon Isten,
Az mit kévász te szivedben,
30 Halgasson még könyörgésedben.
6. Légy egészségben, szerelmes Annám,
Bizony holtomot erted nem szánnám,
Ha valaha szárnyad alat én nyugodhatnam,
Ély vigan, édes rosám,
35 Légy jo szivél, kérlek, hozám,
Ne felejcs el, édes Annácskám.

87/III.

- 1 (1.) 1. Edes Juliám, gyenge violám,
Piros rosácskam, majoránácskám,
Szép termetü és jo kedvü szollo madárkam,
Szály batron én kezemre,
5 Hoz örömet *én* szívemre,
Ne fely semmit, edes Katácskam.
- (3.) 2. Sugár szarnyaid oly szép fejerek,
Piros ajakid, kiert csak egek,
Derekadadt fenyos tollad be fogta neked,
10 Labaid szép fejerek,
Erted én csak halok s vészek,
Ejel nappal fogyok s epedek.
- (2.) 3. Vajha kezemre ily madár szallana,
Bator szarnyával engem sujtolna,
15 Akkor az en bus szívemre örömet hozna,

---

17 Szép orczáját csokolnám 27 vagy [!]

5 Hoz örömet szívemre

Szép tollát tapogatnám,
Szép orcáját csogolgatnám,
Nagy bekevel el bocsatanam.

- (4.) 4. Szerelmes Annam, szany még engemet,
20 Kerlek, ne kívánd veszedelmemet,
Jövel hozzam, vigasztald meg szegeny szívemet,
Szep szarnyad alá hajtván,
Egy kevésse még nyugotván
Nyomorodot, arva fejemet.
- 25 5. Ujulok, mikor csak halhatlak is,
Ugy teczik nekem, meg szívemnekis,
Ha nem szolhacz is nyelveddel, csak mosolygaszis,
Te szineddel ha rám neszis,
Olyan nekem, mint lépes mez,
30 Ha élöttem csak el répülszis.
- 35 6. Menyi csillagok vadnak az egen,
Füvek, virágok, menyi az reten,
Apro füvény menyi vagyon az nagy tengeren,
Anyi jokkal lásson Isten,
Az mit kívánsz te szivedben,
Halhasson még konyorgesedben.

88.

- 1 1. Oh gyönyörüsegés edes kis Juditkam,
Klaris szep ajaku kedves arany almam,
Vidam tekintetü edes angelikam,
Vigasztally, had ellyek, gyönyörü szep roszam.
- 5 2. Mert te szep személyed kedveseb rúbyntnal,
Aranynal, ezustnel, kedvesb draga keönel,
Mind fellyeb beczullom szep termeted ennel,
Libanus hegyenel, es szep Bibljs viznel.

89.

- 1 1. Minap, lattam, eppült egy szep viragos kert,
Mellynek Venus *asszony* gyöngyböl mostan falt vert,
Mellynek viragjara vajha tehetnek szert,
Fogadnam, nem innam soha bu hozo sert.

---

22 hajtán [!] 27 nyelveddelis

4 had ellyek <edes Ang> 6 [Elöbb:] kedved 7 [Elöbb:] beczülly

1 eppült <nem regh> 2 venus Arany; fal<a>t

- 5   2.   Rosabol plantalvan van abban egy berek,
Nem bantyak viraghját annak hideg derek,
Mert környüle forogh az szerencze kerek,
Bizvast jarhatnak ott hat az badgyat erek.
- 10   3.   Szelyd, engedelmes, galamb természetü,
Szerelemre hajlot, kegyes szemöldeoku,
Sok szivet hozza von, mert mosolygo szemü,
El hittem bizonynyal, hogy kegyelmes szívü.
- 15   4.   Sok isten aszont ez szepseggel haladott,
Gyengye fejerseggel megh czalta az holdot,
Mellynek kebeleből ha vehetnek soldott?
Mutass ebben modott, bar szallyak föld boltott.
- 20   5.   Keöverke, edeske, mint az szep kiczin furj,
Gyönyörüsegejert mindent lelkem el tür,
Eltejert halalom eöreömest által tür,
Edes mellyeczkeje olyan, mint rakot tsür.
- 25   6.   Nevedet ugy hallom neked, hogy Ersebet,
Musak seregiben ki meltan be *lephet*,
Mert regulta szemem nem latott illy szepet,
Aldott az a ferfi, ki nyerhet illy képet.
7.   Lelkem csak azon kér, ezert ne szigy s atkoz,
Szomorü eltemteöl hogy ezert megh ne fosz,
Egy keves eörömet inkab szivemre hoz,
Gyonöru sok jokban edesem ramis osz.

90.

- 1   1.   Holt eleven jaro, gyast magan viszelö zengedező mehecze,
Hol van regi kedve, el mult az eo tole, mert csak keszeregh szive,
El mult az eo tole, mert keszeregh szive, gyast viszel holtigh erte.
- 5   2.   Ime az poetak hat igazan irjak, hogy keves eörom utan
Banat kovetkezo, eöromok el uzo napok viszont fordulnak,
Mely ket egyenlonek vallasza kettonek egymastol nem szakadnak.
3.   Demikor az napnak es az fenyos holdnak megh szunigh eö vilaga,
Akkor en szivemnek, annak gyotrelmenek leszen megh nyugovasza,
Melyert szivem gyasza keszerven ohajtva lesz rajtam maradasza.

---

8 nyughatnak bizvast jarhatnak **22** [Elöbb így:] lepet [Majd így:] lepehet [!] **28** gyon<y..>öru; <h>osz
1 eleven <alok> jaro **6** szakadnak <d> **8** leszen <nyugova>

91/I.

- 1 1. Draga személyedert hat en hova legyek?
Mire veszem fejem, hogy kinban ne elyek?
Bizony nincz oly proba, kire ra nem megyek,
Ezzel enyhitoje legy te is tuzemnek.
- 5 2. Nem kulomben mostis szokszor az kegyeszegh
Szokat szokra viszen az aszony szépszegh,
Kirul szok példakat számlalnom nem szukszegh,
Mert szenkinel ninczen arrul szemmi ketszegh.
- 10 3. Egy szoval valami dicziretre melto,
Szep aszonyszagodhoz az megh lathadando,
Szepszegh es ekeszegh, kegyeszegh, ekes szo,
Ifjak labainak keszitetet beklyo.
- 15 4. Eleven nem volna, az ki nem kevanna
Veled mulatozni ottan kesz nem volna,
Mert mikor előmben allasz, mint egy pava,
Kegyes tekintettel moszolyogdogálva.
- 20 5. Konyoruly mar rajtam, megh gyozot rabodon,
Lam megh atta magat, te kototted karon,
Azert te személyed foglyul tartya lanczon,
Ne legy hat gykosza, eszek szived azon.
6. Ez verszeket iram szépszeged kedveert,
Hozam valo regi jo akaratodert,
Ez egynehany szoczkat iram csak amazert,
Hogy varro ladadban tarcz emlekezetert.

91/II.

- 1 (1.) 1. Draga személyedért hat én hova legyek?
Mire haitsam fejem, hát csak búban élek?
- (1.) 2. Bizony, nincs olly proba, *kire rá* nem megyek,
En csak el-olthassam *ezzel* szerelmemet.
- 5 3. Valamig nem lészen szerelmedben részem,
Addig mint csak buban foglalom életem.
4. Bizony ha ujonnan adatnék születnem,
Phoenix madar modra megh égetnék testem.

---

16 tekintetedel

3 kin nem [!] 4 olthassam szerelmemet

- 10 (4.) 5. Eleven nem volna, az ki nem kivanna
Veled mulatozni ottan kész nem volna.
- (3.) 6. Egy szóval valami dicsiretre-méltó,
Szép aszonysagokban mind fell-talalando.
- (3.) 7. Kegyesség, ékesség, szépséges ékes szó,
Az iffiak labanak készitetett béko.
- 15 8. Mond szolgálatomat ötsém aszonyodnak,
Hogy széntén most élem buba világomat.
- (6.) 9. Ez verseket szerzem csak az te kedvedért,
Az en hozzam való kegyes szerelmedért.

92/I.

- 1 1. Szandeka szivemnek megh nem elegithed,
Engem szép személyed oly igen hiteget,
Az te szép termeted engem fel gerjestet,
Enged megh edeszem, had oledben ullyek.
- 5 2. En farat testemet had nyugothaszam megh,
Meszeul jut ifjunak csak az ejjel adgy helyt,
Az mely jó voltodert neved beczulesb,
Szot maszok elottis szokkal inkab kedvesb.
- 10 3. Sany megh edes lelkem, lasz hozam jó moddal,
Orvoszoly megh engem edes szavaiddal,
Vekony ket *karodat* vesd nyakamon által,
Talan megh vidulnek, csak lasz hozam hamar.

92/II.

- 1 (1.) 1. Szándéka szivemnek még nem elegethet,
Vénus játékára engemet hitéget,
Az te szép személyed engem fél gerjeztét,
Enged meg edesem, had ülyék élődben.
- 5 2. Oh egyenes, magas, szép lilium szálam,
Oh én szép virágom, szerelmes tárházam,
Ki betegségemben voltál fő orvosom,
Él ne feletkezzel rollam, szép Annokom.
- 10 (3.) 3. Szány még immár végre, las hozzám jó moddal,
Vigasztaly meg engem ékes szavaiddal,

Késkeny két karodat vesd nyakamon által,
Ugyan meg ujulok, csak lás hozzám hamar.

- (2.) 4. El batdgyat testemet had nyugodhassam még,
Meszszül jöt testemnek csak az ejel agy hélt,
15 Az mely jo voltodert meny országban végy reszt,
Csak mostan segeld még én szegeny fejemet.

93.

- 1 1. Vagyone szivem szandekodba, hogy be fogadgy engem?
Hol gerjesti te szivedet, ott nesz szerelmedet,
Vid el inet kontoszodet, mit probalgacz engem?
- 5 2. Az hol neked így felelnek, jöj be edes lelkem,
Nem leszen ot utalatos, hidgyed, en személyem,
De szot inkább apolgyatyak ragyago ket szemem,
Mert megh vidul mindenestol keszeredet szivem.

94.

- 1 1. Hogy agyambol, mely almimbol reggel szerkenek,
Az szep hajnal piroszagal elo allapek,
Eö vilaga, szargaszaga elomben tunek,
Monda: „Szegeny arva legendy, neked kart tevek,
- 5 2. Mert hamareb, szokkal eleb szoktam el joni,
Mely almidbol, nyugalmidbol fel ebresteni,
Hogy szem szived, kello kedved kevanta lenni,
De eregy be az kis kertbe uy eget venni.”
- 10 3. Eleb menven es tekintven bumat enyhitem,
Szep mezei diczoszeget kornyul tekintven,
Harmat vizel, mint szep gyongyel minden elestven,
Folden pazit, mint *zold* karpit valla terjestven.

95.

- 1 1. Hajnal vitorlajan, arany szinu szarnyan minap latek egy tündért,
Kit mindgyart kedvellek, hogy elomben lepek ekes abrazatyaert,
Gyengen hozam czapa, szarnyaval megh szujta, aligh erzek bennem vert.
- 5 2. Egyedul ijedek, megis hozza szolek, kezeben egy szep roza,
Aztis ide nyujtya, magatis ajanla, hat gyonyoru illatya,
Nekem atta magat, ne kereszem masat, kezet hittel be atta.

---

2 [Elöbb:] odt 5 hidgyen

6 [A kézirat szakadt.] 9 bunat [!] 12 [A kézirat szakadt.]

1 tündért 6 ne <kesz> kereszem

BORNEMISZA

- 1   1.   **B**anati szivemnek, nyomorult fejemnek
Naponkent, orankent ugy latom, csak nőnek,
Szivemben gotrenek, majd megh emesztenek,
Kivanam, bar mar ream az egek esnemek.
- 5   2.   **O**h keserves gyazra jutot szegeny fejem,
Suru jajra, bura hozatatot igyem,
Holot mar tsak jaj szo mind napom es ejem,
Mert nem tud egyebet keseredet szivem.
- 10   3.   **R**ementelen eset bumnak orvosloja,
Istenem, *ki* leszen szivem gogietoja?
Mert az, ki szivemnek volna orvosloja,
Orvosolni talan az nem is akarja.
- 15   4.   **B**odogtalansagom, kinom az neveli,
Hoza husegemet hogy el nem hiheti,
Azok kozul valo vagyok, ü azt *veli*,
Kiknek registromban valo hamis *hiti*.
- 20   5.   **A** [!] sokaigh elyen az megh torodöt szü,
.....
.....
.....
- 25   6.   **A** [!] nem adta volna Isten szemeljedet
Latnom, azzal egyut szep gyenge testedet,
Gerlicze modgjara dagado meljjedet,
Mert tsak az votte el eszemet, kedvemet.
- 30   7.   **L**asd meg azert szivem, szany meg mar kegyesen,
Hitesse *el* véled hüségemet Isten,
Kiert kérem Istent, sokaigh eltessen,
Aldozatott neki szivem holtig teszen.
- 35   8.   **I**nduly edes versem kedvelt aszszonyodhoz,
Mint vilagi joknal leg kedveseb jomhoz,
Ki noha szivemre czak jait, siralmat hoz,
De megis en szivem czak vagyodik ahoz.
- 35   9.   **V**idmeg követségem s hitesd el, hogy rabja
Vagyok, lészek s lenni kevanok szolgaja,
Mert égeti szivem serelmének langja,
Köszönczed illy szokkal hüségem ajánlva:

---

2 Napokent 10 Istenem mar ki 15–16 [A kézirat kopott.] 26 Hitesse véled 30 kedvesb 35 [Előbb:] égesz [!]

10. Idvöz légy eltemnek szep edes remenie,
Az en szivemnekis vilagos szép fénye,
Ely, ely, eli sokaigh, kedves napom fénye,
40 Egy napnakis budra nejusson fel eje.
11. Egességel en bus szivem vidamsága,
Lelkemnek, szivemnek edes kevánsága,
Mert te vagy eltemnek minden boldogsaga,
Idvöz légy szivemnek kevánt szép czilaga.
12. Idvöz légy szivemnek ekes vjolaja,
45 Jo ilattu, kedves ki nyilt szep rosaja,
Mert azoknál, szivem, edesb mellyed taja,
Ki miatt szivemnek vagyon mostan buja.
13. Hanem könyebithed sulyos nyavalyamat,
50 Ne nehezicz, kerlek, nehéz rabságomat,
Mert csak regen ohait szivem, orvosomat,
Kiért adgya Isten kevánt jovaidat.
14. Szerelmedre meg gyült s fel lobbant szivemet
Hogy ha nem oltod is langalo tüzemet,
55 Akar csak ved kedven ez nehány versemet.

APENDIX

15. Gyöngynel kedvesb rosam, oh már fordulj hozzam,
Bumnak orvosloja mert csak te vagy az, lam,
Nalad van egy eltem boldogito oram,
Rolad boldogságom aradhat lam ream.
- 60 16. **B**anatos jai szora, holtig valo gyaszra kinyilt mosolgo rosa,
Sűrű könyvezesre s csak jai veszek leszre indito violaczka,
Ki egyebet jainál, ohatozo szoknál nem hozhat mind azokra.
17. **R**etenetes mérget, szibeli gyötrelmet, but ,banatot, serelmet,
Halál hozo lépet szemei mint mézet mert azokra hinteget,
65 Kiszet [!] szemeinek, kegyes szemelyenek szemlelesere lepet.
18. **O**h szivek gyaszára, szemek siralmara plantalt ekes rosa szál,
Kiben kegyessegnel, rosai szépségnél senki semmit nem talál,
Mert Julia képe, Helena szepsege kegyes szemelyében ál.
19. **N**incz oly okos es szép, kinek ez angyal kép ne tessék ez világon,
70 Nincz olly fene tigris s olyan merges aspis, ki neki ne szolgállyon,
Nincz vilagi szépség, elet, gyönyöruseg szemellye kívül, latom.

---

37 temenie 38 szivemnek 39 ele [!] 53 [Előbb:] Szelemere [!] 61 [Előbb:] jai leszek lesze [!] 63 szibel [!] 66 [Előbb:]
gyaszára szivek; siralmra [!]

20. **Mert** kegyessegevel, ékes termetevel eö Medeat meg dulta,
Lucretia képet, Lida szép személyét szépsége fellyül multa,
Nincz ég alatt olly szép s nem volt soha olly kép, aki azt megh halatta.
- 75 21. **Ennek** szépségeért, kegyes természetért Eneas ha most élne,
Régen halalos bajt, hogy erthetne csak jot, vit volna, csak hogy lenne
Neki kegyességgel rea nezesével hosszasodnak [?]
22. **Isten** aszszonyokhoz, vilagi nimphakhoz hasonló természeted,
Minden ekeségét, vilagi szépséget fellyül mult kegyességed,
80 Mint ezt meg mutattya ajakad nyílása s mosolygo két szep szemed.
23. **Zorgo** szép forrasnal, sebes patakoknál sebesben foly szep hired,
Mint szep természeted, ekes beszédidet neveli kegyességed,
Czudalkozván nezi minden, ki szemleli te kegyes tekinteted.
24. **Sirvan** ohaitoznak, csak tegedet szannak, hogy szerentsetlenül,
85 Mint sebes szél vész kozt, tengernek habja közt élsz, vilagi joknelkül,
Majd megh hervacz s el mul, s viragod is el hul vilagod oknelkül.
25. **Angyali** szépséget, mennyei szep képet mutato abrázatod,
Noha ohajtassal, sok panaszszal s buval jai ki kár, hogy hervasztod,
Noha sirassalis az kit nem latnakis, szemeidet asztatod.
- 90 26. **Kevanságod** szerent s szivedbeli nagy kint orvosollya meg Isten,
Es hogy viragozzal, de meg ne hirvagyál, sziböl kívánom s hiszem,
Bud, banatod és kart, siralmot s nyavalyát ne hogy engedgye Isten,
Teged szerenczessen hogy Isten eltessen, *csak azt kívannya szívem.*

---

72 kegye<lme>ssegevel 73 személyéd 75 szépségért kegyes természetért 76 hogy <erthetne csak> erthetne 81 [Előbb:] szepen hired 84 sir<a>van 86 el <el> mul 89 szemedet 93 [Előbb:] tegy 94 szívem csak azt kívannya [Rímhibá.]

1659–1672

GYŐRI GYURKÓ

- 1   1.   Tudod, régen ohaitalak,
             Szivem szerént kivantalak,
             Mindenkoron kedveltelek,
             Es kedvessen kedveltelek.
- 5   2.   Végre együt mulatoztunk,
             Kedves csokokat váltottunk,
             Nem vólt nekünk olly banatunk,
             Kit egy másért el nem hattunk.
- 10   3.   Kedves voltal kedvesednek,
             Kedves voltam kedvesemnek,
             Örültél mint kegyesednek,
             En is néked, kegyessemnek.
- 15   4.   Jaj melly árvájul maradtam,
             Az oraban, hogy el váltam,
             Szóp szeretőmtül bucsusztam,
             Duna felé vandorlottam.
- 20   5.   *Téged* hagyalak bánatban,
             Magam is essem nagy búban,
             Minden felöl busulásban
             Gyakran *forogok* sok kinokban.
- 25   6.   Gyakran hűségünknek lángja,
             Gyönyörűségünknek szarja
             Szivemet méltán hervasztya.
             .....
- 25   7.   Oh vajha még hűségünket
             Ujithatnank szerelmünket,
             Szerelmessen életünket
             Tölthetnének kedves időnket.

---

5 [Előbb:] mulatozzunk 17 Tégedet [Szótagszámhiba.] 20 forogh 24 [E sort a másoló kihagyta.]

8. Nem gyötrene annyi bánat,
30 Bú -s- keserőség, gondolat,
Ejjel is szörnyü kinokat
Nem latnék csuda almokat.
9. De jaj, csak magam maradtam,
Kedvesemtül már el-valtam,
35 Vág vize melló buidostam,
Nincs ki szanakozzon raitam.
10. Nosza ti sötétes völgyek,
Erdök, mezök, magas hegyek,
40 Szannatok meg folyo vizek,
Azokban kik kedven élnek.
11. Ezeket félben szakasztam,
Te hozzad, Isten, folyamam,
Csak te légy en batoritom,
Banatimban vigasztalom.
- 45 12. Ez verseket busultomban,
Györi Gyurko bánatomban
Mondam Solna városában,
Mulatván földim hazaban.
- 50 13. Az ezer hat szaz otvenben,
És azon fellyül kilenczben,
Küszök felöl beszéd közben,
Jutván szeretöm eszemben.

98/I.

CANTIO DE AMORE

E - gő lángban fo-rogh szi-ve-m, [hid-gyed, é - ret - ted,
Mert mi - kor e - szem-be jut-nak be-szél - ge - té - sid,
Ked - ves-sen ve - lem el töl-tött szép mu - lat - sá - gid,
Nagy gya - kor - ta or-czám - ra hánt szép gyön - ge tso .. kid.]

- 1 1. Egő lángban forog szivem, hidgyed, éretted,
Mert mikor eszembe jutnak beszélgetésid,
Kedvessen velem el töltött szép mulatságid,
Nagy gyakorta orcámra hánt szép gyöngé tsokid.
- 5 2. Termiszetuk az darvaknak, őszzel el mennek,
De tavaszszal az jó időn ismét meg jönnek,
Az mezzőben ő társokkal szépen örvendnek,
Akkor sem lesz vigassága szeginy fejemnek.
- 10 3. Mint társátul el hagyatott solyom, olly vagyok,
Az nagy kinban, siralomban lám tsak ohajtok,
Szabadságra, vigasságra jó szot sem adok,
Mig kedvesem velem nem lesz, meg nem ujulok.
- 15 4. Vajha valaha még edgyszer olly időt érnék,
Mellyben te szép személlyeddel szemben lehetnék,
Iszonyu fekete gászban meg fejérednék,
Tülöm el mult vigasságom még meg adatnék.
- 20 5. Te szép gyöngé tsötsötskédet tapogathatnám,
Két szép fejér mellyetskedet ki kapsolhatnám,
Rosa szinu szép ortzádat ápolgathatnám,
Claris szinu ajakidat tsóolkathatnám.
- 25 6. Mennyi tsillag van az égen széllyel étzakán,
Annyi jokkal áldgyon Isten, szép piros rosám,
Mennyi fővény vagyon széllyel tengernek partyán,
Annyi jokkal áldgyan Isten, gyönyörű rosám.
- 30 7. Piros rosám, elhadlak már, nékem meg botsás,
Hogy ha ez nyéhány versekben van folytatkozás, [!]
De lám ez nyéhány versekben rolad *van* írás,
Hozzád valo szeretetem vett erre, nem más.
- 35 8. Nem maradhatt sok irigytül én árva fejem,
Bujdosásra én magamat hanem ha vetem,
Sok helyeket bé bujdosván vadul köll élnem,
Mert el válék már én tülöm az én édessem.
- 40 9. Vajha az én kegyessemnek ő szép személyet
Láthatnam, avagy halhatnám ékes beszédét,
Foghatnám kezeimben szép fejér tsötsét,
Tsokolhatnám ajakimmal angyali képét.
10. Sebes langja égő langnak mikor meg szünik,
Szivemtül is az sok bánat akkor el oszlik,
Vagy szélvészütül tenger habja ha tsendeszedik,
Bus szivem is talám akkor meg vidámodik.

---

2 beszélgetésed 3 tölt 5 Termiszet<n>ek 12 [Előbb:] veled 27 nem [!] 33 [Előbb:] azért 38 szivemtül<ed> 39 [vagy nagy-
ból jav.]; tsendeszedek

11. Hogy így járjak, erre jussak, meg sem gondoltam,
Szerentsémnek változását mert meg nem tudtam,
Jaj de im magam kárával mind meg próbáltam,
Álhatatlan tsalard voltát meg tapasztaltam.
- 45 12. Gonosz szerentse, mit örülsz veszedelmemnek?
Hogy nem szánod köny hullását két szép *szememnek*,
Vallyon így kellé el mulnyi *én* életemnek?
Oh ur Isten, ha lesz vége én gyötrölmemnek?
- 50 13. Hangos szavu filemile kedves szollását,
Szép kertemben ciprus fámon hangitsállását
Nem kívánam, tsak ohajtam nyelved szollását,
Láthatnám szép ajakidnak ream mosolgását.
- 55 14. Sok etszakák álam nélkül mulnak el tülem,
Ha történnek aluvásom akkor-is nékem,
Ugy tettzik, hogy téged látlak, tsokollak, szivem,
Ha fel serkenek, hát senki nintsen mellettem.
- 60 15. Autorát ez verseknek mostan meg nem mondam,
De kirül van, vers fejekben el nem halgatom,
Söt inkablan szép rendessen elő számlalom,
Ezer hat száz és hatvanban az kinek irom.
16. Szintén kis aszszony havának ideje taiban,
Személyedtül el vallásom, keseru buban,
Iram ez néhány verseket Szebény várában,
Személyedet ohajtottam iszszonyu lángban.

98/II.

- 1 (1.) 1. Egő lángban forog szivem, hidgyed, ereted,
Mikoron eszemben jutnak beszélgetesid,
Gyakorta velem el közlöt sok vigasságid,
Szerehnesen orcámra handt kedves csokjaid.
- 5 (4.) 2. Vajha valaha még *etszer* oly időt ernek,
Hogy szép személyeddal eszer szemben lehetnek,
Iszonyu szin gyászom nekem meg fejerednek,
Töllem el mult vigasságom még még adatnek.
- 10 (2.) 3. Termeszetek az darvaknak, őszszel el menek,
De tavaszszal *szép* időben ökis még jönnek,
Ő társokkal az mézőben szépen örvendnek,
Akkor sém lesz vigassága szegeny fejemnek.

---

41 Hogy <ha> 46 szivemnek 47 azén 48 gyötrölemnek 50 fámom 56 serkenek <szí>
5 még én etszer 10 az szép

- 15 (5.) 4. Te szép gyenge testecskedet tapogathatnám,
Két szép fejer kebeledet ki kapcsolhatnam,
Rosa színü *ajakidat* meg csokolgatnam,
Töllem el mult vigasságom hozzám vohatnám. [!]
- 20 (13.) 5. Hangos szavu fülemüle kedves szollását,
Én kertemben cyprus fámon hangicsálását
Nem kívánnám, csak halhatnam nyelve szollását,
Láthatnám szép ajakidnak ram mosolygását.
- 25 6. Tudom, te is, édes szivem, hogy meg vidulnál,
Engem, te szegeny rabodat meg nem utálnál,
Kit regolta kebeledben fogván tartottál,
Szerelemnek kötelivel meg kalodásztál.
- 25 7. Azert kerlek, szány meg engem, én szerelmésem,
Ne gyötörjed azert tovább az en bus szivem,
Mert nem lehet ez világban tovább eletém,
Ha nem birhat személyeddel az en személyem.
- 30 8. No nem szollok immár többet, legy egeességben,
És engemet, te foglyodot, irj be szivedben,
Hogy ne legyek el felejtve te kebeledben,
Engem fen tarcs mindenkoron az te elmedben.

98/III.

- 1 (1.) 1. Egö lánban forog szivem érted, edessem,
Hidgyed, ha eszemben jutnak beszélgetesink,
Velem együt néha *meg* tött szép mulatásid,
Nagy gyakorta orcámra hánt gyönyörü tsókid.
- 5 (4.) 2. Vajha valaha még egyszer oly időtt érnek,
Hogy teveled, szép szerelmem, *szemben* lehetnék,
Iszonyu fekete gyászam meg fehérednek,
Tülem el mult vig örömöm még meg adatnék.
- 10 (2.) 3. Természetek az darvaknak, őszel el mennek,
De tavaszal az szép idön ismet meg jönnek,
Ő nyájakal az mezőben szépen örülnek,
Akkor sem lesz vig öröme én bus szivemnek.
- (10.) 4. Sebessege s egö lángja mikor meg szünik,
Szivemről is az sok bánat akor tavezik,

---

15 szép ajakidat 18 hangicsálását [!]
2 jutna 3 néha tött 6 szeben

- 15 Nagy szelektül tenger habja ha tsendeszedik,
El hervadot szép ortzámis meg vidámodik.
- (3.) 5. Mint társátul el hagyatot solom, olly vagyok,
Az nagy buban, gyöttrelemben mert tsak nyomorgok,
Vigassagra, szabadságra jo szott nem hallok,
20 Mig kedvessen velem nem lész, meg nem ujulok.
6. Hozzád valo szerelmemet *nem* titkolhatom,
Szép termetü szemellyedet gyakran ohajtom,
Bus tengernek örvényeben magamat látom,
Nem mesze majd következik szörnyü halalom.
- 25 (12.) 7. Gonosz szerencse, mit örülsz veszedelmemnek,
Hogy nem szánad kön hullását két szép szememnek?
Vallyon igy kelle el meni kedves iddömnek?
Oh ur Isten, ha lesz vege én gyötrelmimnek?
- (14.) 8. Sok etczakák álom nélkül mulnak el tölem,
30 Ha tötenik aluvásom akoris nékem,
Teged lálak, tsokolgatlak, ugy tecik nékem,
Ha serkenek, há nints senki akkor mellettem.
9. Nem gondolok irigyeknek ö rosz nyelvekkel,
Kik engemet rágalmaznak hamis hirekkel,
35 Tsak élhessek kedvem szerent az szép kegyessel,
Koporsomig meg elekszem szep szerelmemel.
- (6.) 10. Menyi tsillag vagyon, szivem, egen etczakán,
Annyi joval áldgyon Isten gyönyörü rosám,
Menyi fővóny vagyon szelel tengernek partyán,
40 Annyi sok jo szállyon read, szep majoránám.
- (7.) 11. Piros rosám, ól vigan már, nekem meg botsás,
Hogy ha ez kis írásomban nints fogyatkozás,
Mert ez nehán verseimben rolad van írás,
Hozzád valo szeretetem vit erre, nem más.
- 45 (15.) 12. Autorát verseimnek el nem titkolom,
Az kirül van, vers fejekben el nem mulatom,
De sött inkább szép rendessen elől számlálom,
Ezerhatszaz hetven egyben az kirül irom.
- (16.) 13. Szinten penig szent Jakab honak ideje tájban,
50 Szemeledtül el válásom igen bánkodván,
Iram ez verseket rendel Györ városában,
Szemelledet ohajtottam iszonyu buban.

---

21 nem nem 22 Szép termet <szepen> szemellyedet 25 szeren [!] 29 etczák [!]

98/IV.

- 1 (1.) 1. Egő langban forog, edes szivem eretted,
Az mikor eszemben jutnak kedves beszeded,
Gyakron egj más között el tölt tselekedeted,
Szerelmesen szep orczád és ölelgetésed.
- 5 (4.) 2. Vajha jaj még én valaha olly idöt érnék,
Hogy te veled, szép szerelmem, szemben lehetnek,
Iszonyu fekete gyászom meg fejerednek,
Régen el mult vigasságom még meg adatnek.
- 10 3. Meg ujjulnék, buját hadnám bagjat szivemnek,
Mikor téged két karjaim ölelgetnének,
Gyenge piros szép ajjakid beszélgetnenek,
Beszedemnek s kérésemnek ök engednének.
- 15 (5.) 4. Hogy ha te szép mejjettskedet tapogathatnám,
Rosa színü szep orczadot tsolkolgathatnám,
Te ket arany almaidot kezemben fognam,
Edesgető szavaidot hogj ha hallanám.
- 20 (2.) 5. Természetek az darvaknak, őszszel el mennek,
De tavaszra, szep időre ismét meg jönnek,
Ő tarsokkal az mezőkben szepen örülnek,
De akkor sem lész vigása szegény fejemnek.
- 25 6. Mert en nekem az tavaszi udök folyási,
Vigasságra nem mutatnak illatozási,
Nem örvendeztetnek engem ékes virági,
Sem az kedves tsergedező vizek folljasi.
- 30 7. Csak szomoru érted szivem, hidgjed, édesem,
Hogy mikoron szép szavaid jutnak eszemben,
Banatimban vigasztalom nintsen énnékem,
Jaj, mint juta enyi bura én árva fejem.
- 35 8. Mint görlicze szép társától el hagjattatik,
Sok helyyeken nagj bánattal szegeny bujdosik,
Mig tarsára bágjat szive nem talakozik,
Nem lesz addig vigassaga, söt tsak bankodik.
- (10.) 9. Sebes Ethna égő langja mikor meg szünik,
Szivemtölis az sok bánat ugj ha el oszlik,
Az bus tenger zugo habja ha csendesedik,
El hervadott szép orczámis meg vidámodik.

---

13 tapogathanám [!]

- 40 10. Azert tölled vagj két szoval lesz butszuzásom,
Isten hozzád, szep szerelmem, én azt kivanom,
Bujdosasomnak uttyára már indul lábom,
Bekessegben maradgj el mar, kedves virágom.
11. Keskeny, magos, szep dereku gjenge lilium,
Rejtsd szivedben en nevemet, edes citrusom,
Mert olyan vagj termetedben, edes galambom,
Mint mezőn több viragok közt gjenge lilium.
- 45 (7.) 12. Elly már vigan, edes lelkem, nekem meg botsass,
Hogy ha ez kis írásomban van fogyatkozás,
Mert ez néhány verseimben rollad van írás,
Hozzád valo szeretetem vit erre, nem más.
- 50 (16.) 13. Szinten Kis Aszszony havanak ö el fojtában,
Ohajtam szep szerelmemet nagj banatomban,
Egy nympháért s egj viragert en busultomban,
Magyarárván ez verseket ezer hét szazban.

99/I.

- 1 1. Siralmas hatyu Néánder partyán,
Egyedul szegeny sétál jajgatván,
Vagy eszak fele szemet fordítván,
Honnan szerelmet bus szivel varván.
- 5 2. Fejer tollai még feketetek,
Sirástol szemei még nem szünhettek,
Mind azok addig verben fetrengnek,
Valamig tölled szot nem vehetnek.
- 10 3. Mikent kicsinded anya tejetöl
Nehez meg valnia ö dajkájától,
Vagy anya kedves, szép magzatyától,
Oly nehez válnom én aszszonkántól.
- 15 4. De kerlek teged az nagy Istenért,
Avagy lelkednek idvességéjért,
Mond meg idvezült jo szerencsedert,
Engem szerecze, vagy mást ezekert?
- 20 5. Zokokás miat magam nem birám,
Mert szeretomnek szavát nem hallám,
Kin az szüzek is bánkodnak, látám,
Ki miat vagyon szörnyü siralmam.

6. Bankodva megyek én utaimra,
Mert meg kötözöt szerelem láncza,
Fejemre borult már fényes faklya,
Kiről el veszet eletem napja.
- 25 7. Mert nem Minervát, sem Lucretiat,
*Tege*d szeretlek, szívem, de nem mást,
Az én hitemre mondom eszt bizvást,
Kit édes szívem gyakran meg próbált.
- 30 8. El hidgyed, szívem téged választot,
Szeles világon mást nem is tartot,
Melyet nagy hittel magához kapcsolt,
Az mellet egy szép csokot is adot.
- 35 9. Mely ritka madár fekete hatyu,
Oly ritka bizony igaz szerető,
Nem lakik másut, hidgyed, olyan szü,
Egyhez világon ki volna oly hü.
- 40 10. Tichius kényát írják poeták,
Pokolban szivet két sasok rágják,
Mind éjjele nappal tépik, szagatyák,
Ha el fogy, ismet meg nő, aszt írják.
11. Így azért szívem gonosz két sastul
Ejle és nappal kenczatik attul,
Kik menthetnenek engemet butul,
Keserves szívem ragatik attul.
- 45 12. Jaj nem csudálom hasonló sorsom,
Mint ha meg szünnék neha siralmom,
Tichius kényát fejemen tartom,
Viszont keserves ennekem gyászom.
- 50 13. Hy bukkal elyek, soha nem hittem,
Kit csak eretted szenved bus szívem,
Nem mást már lelkem, édes kedvesem,
Szány meg már, szívem, végy be kedvedben.
- 55 14. Adgyon az Isten minden jot annak,
Ki nyavalyámot szánya, mint rabnak,
Éssek meg szive én galambamnak,
Szánjon meg engem, tartson magának.
15. Legyen Héléna bátor Parise,
Az tündér leány az Argiluse,

---

26 De teged 56 Jártam mint magam hü szolgálidnak

60 Neanda penig az kis Quadruse,
Csak te legy enyim, szivem, *nem* másé.

16. Az ezer hat száz és hatvan kettő,
Szivem gyász után örömmel fénlő,
Lám edes deden oly kedveskedő,
Szivből ezeket sziv légyen égyénlő.

99/II.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattu Neander partyán,
Egyedül szegény iajgat sétálván,
Vagy eszak fele szemet fordítván,
Honnet bus szive örömet várván.
- 5 (10.) 2. Titius kinnyát irják poéták,
Pokolban szivét két sasok rágiák,
Mind éjjel nappal tépik, szágattyak,
Ha el fogy, ismét meg nő, azt mongyák.
- 10 (12.) 3. Jai nem csudálom hasomlo sorsom,
Titius kinnyát fejemen látom,
Noha meg szünik néha én kinom,
Meg ujul ismet fekete gyászom.
- 15 (11.) 4. Mert az én szivem az én N:tul,
Mind ejjel napal kinzatik attul,
Ki meg menthetne engem sok butul,
Mast az én szivem kinzatik attul.
- 20 (2.) 5. Fejér tollaim meg feketülnek,
Szemem sirastul meg nem szünhetnek,
De söt mind addig vérben förtöznek,
Valamig tüled szot nem vehetnek.
- (6.) 6. Zokogásommal szemem asztotom,
Mert szeretömnnek szavát nem hallom,
Kin az szüzek is bánkodnak, latom,
Mely miát lészen szörnyü halálom.
- 25 (14.) 7. Adgyon az Isten sok iot azoknak,
Kik nyavalyamat szannak, mint rabnak,
Essek meg szive szép aszszonkámnak,
Szanyon meg engem, tartson maganak.
- 30 (3.) 8. Mint kisded gyermek anya tejetül
Nehezen valik ö dajkájátul,

---

60 szivem de nem más [!]

Vagy pedig atya ő magzattyátul,
Olly nehéz válnom szép szeretőmtül.

35 9. Simony Tornyában egy bus léleknek
Irák ezeket, mert szerelmesnek
Vallya ő magát, mert nem szünhetnek
Szemei sirástul, tsak könyveznek.

40 10. Az ezer és hét száz esztendőben
Egy iffiu igyen sira szivében,
Magát bánotnak atta lölkében,
Néki örömot ádgyon még Isten.

99/III.

1 (1.) 1. Siralmas hatju Neander partjan
Egjedül szegenj jajgatvan setal,
Valamelj fele szemet fordítja,
Onnan szerelmet bus szüvel látja.

5 (2.) 2. Fejer tollai meg feketettek,
Sirastol soha mar meg nem szüntek,
Szemei addig verben fetrengnek,
Valamig tölled szot nem vehetnek.

10 (13.) 3. Melj buval eljek, soha nem hittem,
Kit csak eretted visel bus szivem,
Nem masnak votam, szivem, kedveben,
De szanj meg szivem, veg be kedvedben.

15 (3.) 4. Mikent kicsinnek anja teljetöl
Nehezen *valik* ő dajkajatol,
Vagj edes anja o magzatjatol,
Ugj nehéz valnom en edesemtöl.

20 (4.) 5. De kerlek tegedet a nagj Istenert,
A vagj lelkemnek kedvessegert,
Mast meg üdvezülsz jo szerencsedert,
Ha engem *szerecz*, mond meg ezekert.

(7.) 6. Mert nem Minervat, sem Lucreciat,
Teged szeretlek, edesem, nem mast,
Az en hitemre mondom ezt njilvan,
Kit edes szivem gjakron el hid bar.

---

32 nehéz <vállnom> válnom

5 meg <feketet> feketettek 6 szüntet [!] 14 valikik [!] 18 kedvessegert 20 zerencz [!]

- 25 (10.) 7. Titius kenjat irjak poétak,
Szivet pokolban ket sasok ragjak,
Mind ejel napal tepik, szagatjak,
Ha el fogj, ismet meg nö, azt irjak.
- 30 (12.) 8. Jaj most ennekem hasonlo sorsom,
Titius kenjat szüvemen tartvan,
Noha meg szünik sürü siralmam,
Ismet meg ujul fekete gjaszom.
- 35 (9.) 9. Melj ritka madar *fekete* hatju,
Olj ritka bizonj igaz szeretö,
Senki nem veli bizonj vilagban
Eghez volna hü .....
- 40 (12.) 10. Jaj nem csudalom hasonlo sorsom,
Mert mindenkoron ötöt ohajtom,
Meg halok erte, ha nem lathatom,
Szep gjenge csecset ha nem foghatom.
- (a) 11. Mert ejel nappal en csak gjötretem,
Sok kenaimtol meg emesztetöm,
Titius kenjat testemen erzem,
Sok fele kenjnjat testemen erzem.
- 45 (13.) 12. Olj buval eljek, soha nem hittem,
Kit csak eretted szenved bus szüvem,
Acesnek [!] voltam edig kedveben,
De szanj meg, tekencs ream ismet szivem,
- 50 (15.) 13. Legjen Helena bator Parise,
Az tünder leanj az Argjiruse,
Gyismonda pedig szep Gyiskarduse,
Csak te enjim legj szivem, nem mase.
- 55 (14.) 14. Adgjon az Isten minden jot annak,
Ki njavajamot szanjnja, mint rabnak,
Esek meg szive en aszszonjomnak,
Ha engem szeret, tarcson maganak.

99/IV.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattyu Neander partján
Egyedül szegény jajgat, sétálván,
Valamely felé szemét fordítván,
Onnan bus szive örömet várván.

---

27 szagatja 33 a fekete 36 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 5 (2.) 2. Fejér tollai meg feketültek,
Sugár szárnyai meg rövidültek,
Ékes szemei vérben fetrengnek,
Sirástul soha mert meg nem szünnnek.
- 10 (9.) 3. Melly ritka madár fekete hattyu,
Olly ritka, higgyjed, egymás-szerető,
Tsak ritkán válik ollyatén szívü,
A ki egymáshoz volna igaz, hü.
- 15 (10.) 4. Titius kinját poéták írják,
Pokolban szemét két sasok vágják,
Mind éjjel nappal tépik, szaggatják,
Ha elfogy, megnő viszont, azt írják.
- 20 (12.) 5. Jaj nem csudáalom hasonló sorsom,
Mert éjjel nappal ötöt óhajtom,
Meghalok érte, ha nem láthatom,
Piros orcáját nem csókolhatom.
- (13.) 6. Ily búval éljek, soha nem hittem,
Kit csak éretted szenved bús szívem,
Másé nem voltam eddig, édesem,
De szánj meg, szívem, végy szerelmedben.
- 25 (4.) 7. De kérlek téged a nagy Istenért,
Avagy lelkednek idvességeért,
Mondd meg idvezült jó szerencsédért,
Engem szeretsz-é, avagy más szegént.
- 30 (15.) 8. Légyen Heléna bátor Párisé,
A tündér leány szép Argirusé,
A szép Gysmunda a Gisqvardusé:
Tsak te, szívem, légy enyém, ne másé.
- (7.) 9. Minem Minervát, sem Lucreciát,
Szeretlek téged egyedül, nem mást,
Az én hitemre mondom azt bizvást,
Kit az én szívem nálad feltalált.
- 35 (3.) 10. Miként a kisdéd anyja tejétül
Nehezen válik el szerelmétül,
Avagy anyjának ő szépségétül:
40 Eképen válék el szeretőmtül.
- (14.) 11. Adjon az isten minden jót annak,
Ki nyavajámat szánja, mint rabnak,
Essék meg szive szép Ersokámnak,
Szánjon meg engem, tartson magának.

99/V.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattyu Neander partyán
Egyedül szegény jajgat sétálván,
Ha észak fele szemét fordítván,
Onnet bus szivet meg vigasztalván.
- 5 (2.) 2. Fejér tollai meg feketültek,
Sugár szarnyai meg rövidültek,
Sirástul szemek soha nem szunnek,
Valamig tölle szot nem vehetnek.
- 10 (9.) 3. Melly ritka madar fekete hattyu,
Olly ritka, hidjed, egy mást szerető,
Világban, hidjed, alig van kettő,
Kiknek a szivek volna egyenlő.
- 15 (10.) 4. Titius kinnyát poëták irjak,
Pokolban szivet két sasok rágjak,
Mind ejjel nappal tépik, szagattyák,
Ha el fogy, ismét meg nő, ugy irjak.
- 20 (12.) 5. Jaj nem tudhatom hasonlo sorsom,
Titius kinjat fejemen látom,
Kin a szüzekis bánkodnak, látom,
Ki miat vagyon sűrű siralmom.
- (a) 6. Mert ejjel nappal tsak gyötrettetem,
A nagy kinokban meg emésztetem,
Titius kinját gyakran szenvedem,
Sok féle törít szememben érzem.
- 25 (13.) 7. Hogy buval éllyek, soha nem hittem,
Kit te éretted gyakran szenvedtem,
Nem másnak voltam, egynek kedvében,
Hát szány meg engem, fogadj szivedben.
- 30 (4.) 8. De kérlek téged a nagy istenért,
Avagy lelkednek idvességéért,
Mond meg énnékem jo szerentsédért,
Engem szeretzé a vagy más szegényt?
- 35 (6.) 9. Bánkodva megyek az én utamra,
Mert meg kötözött szerelem lántza,
Fejemre borult a fényes fáklya,
Mellyben bé borult életem napja.
- (3.) 10. Mikent a kisded anya tejétül
Nehezen válik ő szüleitől,

40   Vagy edes anya gyermekeitől,
                      Olly nehéz válnom én édesemtől.

(5.)   11.   *Zokogás* miat pennám sem birom,
                  Mert szeretömmnek szavát nem hallom,
                  Mellyen a szüzek bánkodnak, látom,
                  Homálly miat van nagy bujdosásom.

45   (15.) 12.   Legyen Héléna bator Parise,
                  A tündér leány szép Árgyéhusé,
                  A szép menyetske a legenyeke,
                  Csak te lógy enyim, szivem, nem másé.

99/VI.

1   (1.)   1.   Siralmas hattyú Neander partyán
                  Egyedül szegény jajgat sétálván,
                  Hol észak feló szemét fordítván,
                  Honnét bús szivét meg vigasztalván.

5   (2.)   2.   Sugyár szárnyai meg rövidültek,
                  Fejér tollai meg feketültek,
                  Sirástól szemei mert meg nem szünnnek,
                  Minden dolgai tsak keservesek.

10   (12.) 3.   Jaj nem tsudállom búsuló sorsom,
                  Mert éjjel nappal ötet óhajtom,
                  Meg halok érte, ha nem láthatom,
                  Ö szép ortzáját nem tsokolhatom.

15   (a)   4.   Mert éjjel nappal tsak gyötrettetem,
                  Sok szörnyü kintól meg emésztettem,
                  Az én szivemnek sok jajját érzem,
                  Titkos kinjait gyakran szenyvedem.

20   (5.)   5.   Zokogás miatt pennám nem birom,
                  Mert szerelmesem szavát nem hallom,
                  Az szüzekis bánkódnak, jól tudom,
                  Ki miatt szörnyü siralmom vagyom.

(14.) 6.   Adjon az Isten minden jot annak,
                  Enyhiti kinját ki nyavallyámnak,
                  Essek meg szive szép Máriámnak,
                  Szánnyon meg engem, tartson magának.

25   (10.) 7.   Titius kinját poeták irjak,
                  Pokolban szivét kik sasok rágják,

Mind éjjel nappal tépik, szagottyák,
Ha el fogy, meg nyö ismét, azt mondják.

- 30 (15.) 8. Tündér leány szép Argirusért,
Gismonda pedig szép Disgnárdusért, [!]
Legyen Helena ambar Parisé,
Tsak te szivem legy enyim, nem másé.

99/VII.

- 1 (1.) 1. Siralmas battyu Lerander [!] partyánn
Egyedül szegény bujdos sétálván,
Hol észak felé szemet fordította,
Honnet bus szivét meg vigasztalja.
- 5 (12.) 2. Hogy nem tsudalod hasonló sorsom,
Midön kinyajit szivemnek látod,
Hogy ha meg szünik az en siralmom,
Ismet meg ujull fekete gyaszom.
- 10 (10.) 3. Tirissnak [!] kinját poétak irjak,
Pokolban szivét ket sasok ragjak,
Ejjel es nappal tipik szagotjak,
Ha el fogy, ismét másutt ujjitjak.
- 15 (13.) 4. Jaj hova legyek, soha nem hittem,
Hogy amit erted szenved bus szivem,
Nem is masokban, egyedül nekem
Benned volt kedvem, edes szerelmem.
- 20 (3.) 5. Mint edes anya ö gyermeketöl,
Töle született egy szülöttyetöl
Mely nehezen valik ö tseledjetöl,
Olly nehezen valok én edesemtöl.
- (9.) 6. Hej, ritka madár fekete hattyu,
Oly ritka, hidjed, egymás szeretö,
Hej, ritkan valik azokban olly hü,
Kiveled legyen egyenlö szivü.
- 25 (5.) 7. Zokogas miatt pennam nem birom,
Mert szeretömmnek szavát nem hallom,
Kin a szüzekis bankodnak, latom,
Nekem is illik azon bankodnom.
- (14.) 8. Adjon az Isten minden jot annak,
Ki nyavajamat szanja, mint rabnak,
Essen meg szive en Elonámnak,
Ha engem szeret, tartson maganak.

---

3 Halaszok [!] 25 miatt <ben> 26 szeretöm<et>nek

99/VIII.

- 1 (1.) 1. Sirallmas hattyu a tenger partjan
Egedüll szegeny jajgat setall,
Vagy eszak fellöll szemmit fordittja
Honnat bus szivet örömet várván.
- 5 (2.) 2. Fejer tollai meg feketüllnek,
Sugar szarnyai meg rövidülltenek,
Mind addig szemei verben
Valamig tölle jo szot nem vehetnek.
- 10 (10.) 3. Ticius kinyat poetak irjak,
Pokollban szivit ket sassok ragjak,
Mind ejell, mint nappall lépit szagattyák,
Had szedgje ismet meg nő azt irjak.
- (9.) 4. Mellj ritkamadar .....

99/IX.

- 1 (1.) 1. Leander partyán egy fejer hattyú
Egyedül marad, jajgat sétálván,
Vagy éjszak felé szemét fordétván,
Honnéd bús szíve örömet várván.
- 5 (9.) 2. Melly ritka madár illy fejer hattyú,
Olly ritka, hidd el, igaz szerető,
Aki egymáshoz lenne igaz hű,
.....
- 10 (10.) 3. Promoteus kinnyát irják poéták,
Szívét pokolban két sosok marják,
Mind éjjel, mind nappal tépik, szaggattyák,
Hogy ha el fogy is, meg nyól, azt mondgyák.
- 15 4. Szintén úgy annak, ki az ő társát
Nem szánnya szivót, el hadgya párját,
Pokolban fogják enni ő háját,
Mérge viperák szaggattyák szárát.
- (2.) 5. Fehér tollaim meg feketültek,
Síralom miatt gyázban öltöztek,
Szemeim addig még vízben lesznek,
Méglen te töled jó szót nem vesznek.
- 20

---

13 [A másoló nem írta le tovább a szöveget.]

8 [A szöveg hiányos.]

- (14.) 6. Adgyon az Isten minden jót annak,
Ki nyavalámat szánnya mint rabnak,
Essen meg szíve én Tercsikámnak,
Szánnyon meg engem, tartson magának.

100.

EGYNEHANI SZEP RITHMUSOK

- 1 1. Kalitkamban rekeztett solymomot
Minap latam ismerem fogljomot,
Vjetam velle kinomot,
Keuantam czaknem holtomot,
5 Mert hozzam jaruluan
Gienge szauat haluan
Nagy panaszat így kezdé el siruan :
2. Setet keoddal be borult szerenczem,
Ki megh emeszt, mint lobbant kemenczem,
10 Viulast en bus elmem
Erhete? s te Isten felem
Ha ters irgalmaddal,
Hogy scorioimmal
Vgy ne jarjak, mint praedaloimmal?
- 15 3. Megh untalak te rossz, hitvan vjlagh,
Mert kis korig vagy zöldellő virag,
Fegyvered artatlantis vag,
Latom, vagy alhatatlansag,
Erzem fulakodot,
20 Ad masnak te jodot,
Elig varnam en ueg oramot.
4. Szollek neki keseredet szíuel:
Ne küskögiel te rossz veszeliddel,
Magad budal ne fogiasd el,
25 Fogad megh szomot es hjdd el,
Latom kinaidot,
Tartoztasd magadot,
Szenued bekeuel rad mert probaidot.
5. Mert vilagnak ez tulaidonsaga,
30 Egy arant foly tisztauul zauaria,
Hertelen arad patakia,
Eörüeni mereggel rakua,
Türjed hat bekeuel,
Vary napot fenieuel,
35 Fel virrad megh viragod szep színel.

---

2 [Előbb:] soljmot [Majd:] foglymot 9 emesz [!] 28 szeued

6. Rabsagodrol ha mit tehetnek,
Erted, solymom, mindent en fel vennek,
Szarniadnak sugaria lennek,
Repülesben segitenek,
40 Terhednek palmaia,
Igadnak kis iarma
Lennek merges tüzednek oltoia.
7. Sebes heia el kapot praedaiat,
Keörme között leuö martalekiat,
45 Vig eörömmel viszi kostiat,
Nem remeluen semmi karat,
De megh czalatkozik,
Remenie változik,
Kesz praedaia keörmeből kiesik.
- 50 8. Sokkal inkább Isten ez fogsagbol,
Bukkal sürün füzött kalitkadbol
Megh ment irigid torkatul,
Ne felj merges fulakiatul,
55 Kit hogy megh nierhessek,
s Hamar el erhessek,
Istent kerem, hogy tied lehessek.

101.

... MIHÁLY

CANTIO ALIA DE MULIERIBUS

- 1 1. Az minap egy aszszony az többi közöt,
Ki lakozik vala két ucza közöt,
Illy tsudát indita bor ital közöt,
Eb egyék benne, ha tsak bélt főzöt.
- 5 2. Aszszony barátim, ier, ugy mond, igyunk,
Az urunk vesztéért mast vigan lakjunk,
Két három rosz pénzel ne is gondollyunk,
Holnap éged borra meg ide hajtsunk.
- 10 3. Job kezét azonban száíában ölti,
Az mit előb ivot, azt elől tölti,
Mit alul szalasztot, azt maga költi,
De lám elől hátul egy aránt méri.
- 15 4. Két féle dolgát egyszer végézi,
Fölső also borbul egyaránt méri,
Két felöl hurut vizet ereszti,
Mágát illy terhektül meg könnyebitti.

---

44 között <e> leuö 48 változok 49 keörme <kozu>ből

- 20 5. Az bornak ö szágát hogy el fuithassa,
Fogh hajmát vagy tormát igen hapsollya,
Noha torkát, gyomrát az igen rágya,
De io, hogy az urát el álmitthattya.
- 25 6. Mint az tátosok, ugy meg vivának,
Nem régen urával vonyakodának,
Efféle dolgáért harczolodának,
Mind az egész éjjel harczot tartának.
- 30 7. Urának szakállát marokkal tépi,
Esse lélek fianak ötet nevezi,
Nem vala olly szitok, kivel nem jedzi,
Meg öllek, az ejjel azzal ijeszti.
- 35 8. Noha mind ezek megkeztek lennyi,
Akará urával el felejtetnyi,
Torkon vervén mind ezt él kölle nyelni,
Vert farkasnak köllöt rokát hordoznyi.
- 40 9. Ura othon létekor az ágyát örzi,
Bugyogos korsoját párnában röjti,
Ha ura nem láttya, akkor hörpenti,
Bortul lobbant torkát azzal enyhitti.
- 45 10. Ha ura néki szol, erőssen morog,
Ha torca bőfögis, hasa korog,
Ugy tetszik nékie az ház is forog,
De szivében vetve van álnok horog.
- 50 11. Ura mások elöt igen esküszik,
Hogy az bor nékie semmit nem teczik,
Maga ha tekented, torkáig iszik,
Meg köszönd az vizben ha meg is mosdik.
- 55 12. Oh bezzeg utálá az bornak szagát,
Ugyan utálá meg innya az borát,
Mint koldus szégyénli az más garássát,
Mégis föl hajtá ivos korsoját.
- 60 13. Mely igen beteges, mig nem ihatik,
Hidegen melegen tsak az mit iszik,
Rágotlan az bor is tüle nyeletik,
Jai mint szánom szegént, hogy igy kinlodik.
- 65 14. Isten oltalmazzon illyen vendégtül,
Minden io férfiát illy feleségtül,
De hogy meg ohassuk magunkat ettül,
Kérjük az Ur Istent tellyes szivünkbul.

15. Héj hogy ha látnád ezeknek dolgát,
Ötöd magával nagy vig lakását,
Tartozál io Örsik, dudolván mondgyák,
60 Bugyogos korsoját tánczban taszitták.
16. Az kibül hajdina darab szalanna,
Tudgya az korcsomát az posta szolgál,
Kakas bé vakarja, jércze ki rugia,
Ura keresményét gyakorta szorja.
- 65 17. Jai szegény aszszonynak meg szárot torka,
Mint perecz sütőnek alfele tagya,
Ha meg nem könyebszik, mint lészen dolga,
Tudom, Tantalusnak bővül meg kádgya.
- 70 18. Az ezer hat százban és hatvan hatban,
Az kedves fárságnak közepi tájban,
Az keserves aszszon iszik buvában,
Két féle hurutot kezde magában.

102/I.

Ho-vá készülsz szí-ve-m tül-lem el-bui-dos-ni, tül-lem el-
bui-dos-ni? Az ide-ge-n föld-en ki fogh téged szánn-
ni? Hogy ha meg be- teg-szel, ki fog hozzád lát-ni?]

- 1 1. Hová készülsz, szíved, tüllem el-buidosni?
Az idegen földön ki fogh téged szánni?
Hogy ha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
- 5 2. Most utra mentedbe méltó meg követnem,
Egy ideig való butsondat es vennem,
Miglen engem nem látsz, bús szívet viselnem.
3. Mi lehet szebb dolog világi életben,
Mint két szív egymashoz igaz szeretetben,
Hogyha talaltatnak egyenlő mértékben.

8 [Előbb:] szép; igaz (:buzgo:)

- 10 4. Csorgodozo vizben járo kis halatska,
Halász alnokságát ki megh sem gondollya,
Az mérget méz gyalant [!] el-neli gyakorta.
5. Az szabad madárnak mint addig sipolnak,
Alnok madaraszok hamis nyelvel szolnak,
15 Hogy ha meg foghattyák, rekesztek fogolnak.
6. Ki jarni sem szabad, [!] kalitkában tartják,
Sugar szép szarnyait túbül ki szaggatyak,
Kitsin szabadsága, szoros helyyen tartják.
- 20 7. Meg fogott madárhoz életem hasonló,
Napnak fényét látom homályban borulo,
Szép gyönyörüségem naponkint el-mulo.
8. Mint meg faradott méh, ki mezőben le-szál,
Kedve szerént való virágra ha talál,
Mézet szedvén gyakran követi az halál,
- 25 9. Sokszor mizes buzat hintnek az galambnak,
S-az alá lép veszöt csalardsaggal raknak,
Végre melyeszteni vizet is foralnak.
10. Sorsa s- allapattya igy vann már fejemnek,
Az ki szerelmiben estem egy kegyesnek,
30 Soha nem lesz vége érte gyötrölmimnek.
11. Siryán én szivemnek nevededik gyasza,
Mert nem vigasztallya Venus szép leanya,
El-hagyatott, nincsen, ki meg vigasztalna.
- 35 12. Oh én szerencsétlen, idegen és arva,
Az ki szeretömet nem lattom régulta,
Kiért magam adom az szörnyü halálra.

102/II.

- 1 (1.) 1. Hova keszulsz, szivem, töllem elbujdosni?
Az idegen földön ki fog teged szanni?
Hogj ha meg betegszel, ki fog hozza latni?
- 5 (2.) 2. Most utra mentemben melto meg követnem,
Sok ideig valo butsut tölled vennem,
Miglen engem meg latsz bus szivet viselnem.

---

10 [Előbb:] vérben 22 el-szál 26 <álnokul> s-az alá 27 forallyak 29 kinek az ki 34 arva (:oh en tsak egyedül el hagyatott arva:)

- (3.) 3. Mi lehet szebb dolog világi életben,
Mint ki hív egy máshoz igaz szerelemben,
Hogy ha találtaik egyenlő mértékben.
- 10 (4.) 4. Mint az szép forrásban lakozó halacska,
Halász alnokságot kik meg sem gondolják,
Tszel helyett a horgot el nyelik gajakortak. [!]
- (8.) 5. Mint meg faradt mecske, ki mezőben le szal,
Kedve szerint való virágra ha tanal,
15 Mezet szedven gajakran követi az halal.
- (9.) 6. Gajakran mezes búzat hintnek az galambnak,
Azonban lép veszot melleje le raknak,
Gjaszos állapotja így van az sorsanak.
- (11.) 7. Sirvan én szívemnek nehezkedik jajja,
20 Mert nem vigasztalja Venus szép leánya,
El hagyott engemet, nincs ki vidámitna.
- (12.) 8. Oh én csak egyedül hadjattatott arva,
Az ki szeretőmöt nem láttam regulta,
Az ezer hat száz hatvan hatodikban.

102/III.

- 1 (1.) 1. Hova készülsz töllem, szívem, el bujdosni?
Az idegen földön ki fog teged szanni?
Vagy ha meg betegszel, ki fog hozatlatni?
- 5 (2.) 2. Most utra mentedben méltó meg követned,
Egy ideig való vig bucsutis vened,
Míglen engem nem lacz, bus szívet viselned.
- (3.) 3. Mi lehet szép dolog világi életben,
Mint két szű egy máshoz igaz szeretében,
Hogy ha találtaik egyenlő [!] mértékben.
- 10 (4.) 4. Csergedőző vízben jaro kus halacska,
Halász alnokságot kik meg nem gondolja,
Mez gjanant a merget gajakorta el kapja.
- (5.) 5. Az szabad madárnak mind addig sipolnak,
15 Alnok madaraszok csalárd [!] néven szólnak,
De ha meg foghatják, rekesztik fogoljnak.

---

7 eleben [!] 8 szeretében [!]

- (6.) 6. Kün jarni nem szabad, kaliczkaban tartjak,
Repülő szarnjait töböl ki szaggatjak,
Kicsin szabacsagat szoros heljben zarjak.
- 20 (9.) 7. Lam az galambnakis mezes buzat hannak,
Az lep veszzöt csalardul el raknak,
Vegre mejjeszteni vizetis forrasztnak.
- (7.) 8. Meg fogot madarhoz eletem hasonlo,
Napom fenjet latom, homaljban borulo,
Szep gjönörüsegem naponkent el mulo.
- 25 (8.) 9. Mint a meg farat mejj mezöben ha leszal,
Kedve szerent valo viragra ha talal,
Egjkor mezet szedven követi az halal,
- (10.) 10. Sorsa s állapotja igj van eletemnek,
Az ki szerelmeben estem egj kegesnek,
Kiért veg nem leszen soha eletemnek.
- 30 (11.) 11. Sirvan bus szivemnek nevededik arja,
Mert nem vigasztalja Venus szep leanja,
El bagjat szivemnek nincs vigasztaloja.
- 35 12. Pava modra termet gjönjorü Boriczam,
Ekes tekentetü szep piros rosacska,
Hol vadnak ajakid, hogj nem csokolhatom?

102/IV.

- 1 (8.) 1. ....
Kedve szerent valo virágra ha talál,
Sokszor mézet szedvén követi az halál.
- 5 (10.) 2. Sorsa s állapotja így van én szivemnek,
Az ki szerelmében estem egy kegyesnek,
Erte nem lesz vége soha gyötrelmemnek.
- (9.) 3. Gyakron mézes buzát hintnek az galambnak,
Az alatt lép veszzöt tsalardsaggal raknak,
Végre mejjeszteni vizetis forralnak.
- 10 (11.) 4. Sirván én szivemnek nevededik árja,
Mert nem vigasztallja, kit szivem kívána,
El hagjatott vagyok csak edgjedül árva.

- 15 (12.) 5. Oh én tsak edgjedül el hagjatott árva,
Az ki kedves rosám nem láttam rég olta,
Azert adtam magam szomoru bánatra.
6. Az ki ez verseket rendel igj formalta,
Annak az szerelem szivet gjujton gjujtya,
Végre ő pennáját ezen meg állittyta.

103.

K O M L Ó S

- 1 1. **K**eserüsséggh miatt maid megh emésztetem,
Mert tavúl vann tülem, az ki szeret engem,
Gyakran langal bennem meg emésztő tüzem,
Almamban is tüled gyakran rettegtetem.
- 5 2. **O**h mind egy, reménlem, mar ugy tart ez világ,
Csak proval, visel, s-nem kell semmi vigassággh,
Azért en előllem csak méreg, boszuság,
Cupido Venussal fiát el arultak.
- 10 3. **M**int társatul meg vált szép gerlicze madar,
Szomorkodván szegény, bolog, ala föl jár,
Igy szegény fejemis csak szomoruvan jár,
Mert szeretőjétül el tavozot immar.
- 15 4. **L**e gordulvan hulnak szemembül könyveim,
Keserőség miatt nyönek vallaim,
Szivembül ujlnak gyakor ohaitásim,
Esedesem helyyett ennekem könyveim.
- 20 5. **O**h gyönyörüséges édes szép asonykam,
Nyelved szép zöngését vaiha halgathatnam,
Rosa szin orczadat en csokolgathatnam,
Kézben derekadat hozzam kapcsolhatnam.
6. **S**iralmas gyaszomat rolam mind el hannam,
Te szép személyeddel ha szemben juthatnam,
Minden bu banatul én meg fosztattatnam,
Szomoruságimban meg vigasztaltatnam.
- 25 7. **E**des szivem, hidgyed, rövid nap megh térek,
Haza szeretömhez azzonnal siettek,
Virágos kertedben rosat szedegetek,
Piros két orczadon gyenge csokot tészek.

---

4 almában [!]; rettegettetem 18 halgathatnam (:meg halhatnam:) 19 [Előbb:] csogolgathatnam 27 <hozzam> haza 28 viszek (:tészek:)

30 8. Ezer hatszaz fölött és az hatvan hatban,
Karacson havának tizedik napjában
Szerzem ez verseket krivannyi kastélyban,
Nevemet fell jedzém az versek számában.

104/I.

1 1. All előttem egy virág szál,
Örvendetes liliom szál,
Kis kertemben szép virág szál,
Ki előttem ekessen áll.

5 2. All előttem egy virág szál,
Rosa színü szép violám,
Kegyess tekéntetü rosám,
Röpülő mellyeö szajkotskám.

10 3. Ilonám olly szép virág szál,
Kis kertemben ékessen áll,
Annakolj drága virágja,
Örvendetes szép notája.

15 4. Kis kertemben szép virágok
Illatoznak liliomok,
És tündöklö piros rosák,
Gyönyörüsegess violák.

20 5. Oh drága látos szép rosám,
Szepen tündöklö violám,
Ékessen szollo kegyessem,
Mosolodgyál, szívem, lölkem.

6. Oh szép rosám, szerelmedben
Mikor jutok szép kertedben,
Rosa, lihom szedesben,
És az te szep szerelmedben?

25 7. Akor *lészen* szabadtságom,
Rosa ortzádat ha látom,
És ekessen tsokolgatom,
Akkor *lészen* ujulásom.

30 8. Néked egészseg adassék,
Szép termeted bötsültessék,
Jo hired, neved hallassék,
És én tölem ditsértessék.

9. Vegyed immár hüsegemet,
Forditsd reám szemeidet,

35 Szánd meg keserüségemet,
Tarst [!] meg az én életemet.

10. Az ezer hatszaz hetvenben
Ezeket irám egy kertben,
Szeretöm mellett ültömben,
40 Gyönyörkedvén szerelemben.

104/II.

1 (1.) 1. Áll előttem egy virag *szál*,
Örvendetes lilium *szál*,
Kis-kertemben ékessen áll,
Ed életem egy virág száll.

5 (2.) 2. All előttem szép violam,
Rosa színü szép Ilonam,
Kegyess tekintetű rosam,
Gyönyörűségess violam.

10 (4.) 3. Kis kertemben szép viragok,
Jó illatu szép virágok,
Tündöklő szép piros rosak,
Gyönyörűségess violak.

15 (6.) 4. Oh szép virag szerelmemben
Mikor volnék szóp kertemben,
Rosa viola szedesben,
Az nagy és szép kedvedben. [!]

20 (7.) 5. Akkor lészen vigasságom,
Rosa orczadat ha látom,
És ékessen csókolgatom,
Akor lészen ujulássom.

(8.) 6. Néked egészség adassék,
Szép termeted böczultessék,
Jó hired néked hállassék,
És en tölem szeretessék.

25 (9.) 7. Vegyed immar füleidben,
Fordics ream személyedet,
Hald meg keserüségemet,
Tarcss megh az en életemet.

30 8. Legyen bocsánat énnékem,
Tüled, oh en szép szerelmem,
Noha mostan tavul vagyok tüled,
Ne feleics-el azért engem.

105/I.

- 1 1. Mint az uton jaro, ki ket utra tanal,
Nem tudvan az jarast, gondolkodik s meg all,
Törödik magaban, elmejere gond szal,
Jobra eredgyene, vagy mely bal fele val?
- 5 2. Fel ha rosz osvenyre talal tekeredni,
Oly fortelyos helyre fog ot keveredni
Áhol nem vel gonoszt, kezd rea eredni
Az melybul jo utra nehez verekedni.
- 10 3. Igy az en elmemis nem tudgya, mit kezdgyen,
Ket ut van elötte, melyikre eredgyen?
Az jartalan uton fel, el ne tevedgjen,
Remelt rosak helyet tovisset ne szedgjen.
- 15 4. Az az ha tovabis nótelenen eljek,
Vagj meg hazasulvan, feleseget vegjek,
Ketseges az elmem, ezekköszit mit tegyek
Ket ut van elöttem, melyikre eredgjek?
- 20 5. Meg vallom, az arva eletet meg untam,
Mint hogj az gyermeki korbul mar ki multam,
Mit kezgyek? elmemet ezen sokat hantam,
De tanaczot ani magamnak nem tudtam.
- 25 6. Meg kellene azért felesegesülnom,
Paros gelicze kent mar feszekben ülnöm,
Tarsom melegetül ot kedvessen fülnöm,
Ilylyen arvasagban tova nem öszülnöm,
- 30 7. De az mar a kerdes, kit kelyen el vennem,
Az jo felesegre mert nehez szert tennem,
Hogj sem pedig roszszul meg veretnek lennem
Job nótelensegben örökke venhednem.
- 35 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkahoz,
Nem kel bizni annak gazdaszonysagahoz,
Az sült galamb pedig nem repül szajahoz
Ha maga serinyen nem lat az dolgaihoz.
9. Ha varosit veszek, azok czifrak, gögök,
Selyem s parta övet szerezni nem gyozoek,
Minden eleg legyen, azt kivannya szivök,
Mas kint scola fele hunyorit az szemök.

---

4 bal <fele fele al> fele val

10. Ajjtatosságok igen nagy ezeknek,
Mingjart felben szakad munkajak kezeknek
Mihent az templomban halyák hogj czengetnek,
40 Az melynek örvevel mashova be mennek.
11. Ha falusit veszek, hol nevelt, tudatlan,
Az szep nyajassaghoz, jo kedvhez szokatlan,
Akarmi trefa szot nem hagy mordulatlan,
Nem kap az szep czinyon, lustan jar, mosdatlan.
- 45 12. Mondanam, job volna, ha özvegyet vennek,
Mert ket három vetet agjas ember lennek,
Egy rakasban sok szep ezközt keszen lelnek,
Teknöt, bölczöt, nyerget mas kent penzen vennek.
13. Ezis egj elsőben szol alazatossan,
50 Pityergessel kezdi beszedit mondasan,
Az utan kerkedven mond: it keszen vagjon
Szeke es lo fel ranto szijjan, czatosson.
14. Mig magat arulya, penze eleg vagyon,
Köntöse uranak s maganak a rudon,
55 Magat mustralgatvan jo kedve is vagyon,
Nyajas ember nala, ki hozza nyul batron.
15. De ö jo idejen nagy batran azt mongya,
Ki ötet el veszi, azt tudgya, tanulya
Ha dolgozik ö, bar legjen kutya lyanya
60 Hanem ha el veszi, ötet el is tarcza.
16. Elegedgjek azzal, ha gjakran vele hal
Es valamit kivan, mindent keszen talal,
Azon kivul poronytyat fel tarcza, ha czinal,
Ha pedig nem ember, arrais mast talal.
- 65 17. Ezis minden apro szon indul haragra
Bar rossz voltis masik ura, magasztalya,
Hanemha gonoszul tortent ki mulasa,
Mas kepen ö szajat senki be nem dugja.
18. Söt mikor szivesen ugjan meg haragszik,
70 Ha boszut nem alhat, melyen igyekezik,
Hogj ha meg nem verhet, meg hal, majd ugj tetczik,
Harag erejetül halalra betegszik.
19. Nehez eltartani, hogj ha szegent veszek,
Mostis szegenj vagjok, annal szegenyeb leszek,

---

40 be mennek (masutis ug<y>ölnek). 41 honyavelt (hol nevelt) tudatlan 74 szegenyeb

- 75 Egj koldusbul kettöt, njomorultat tesztek,
Lesz igj hazassagom gondbul rakot feszek.
20. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos kereztem,
Azt hanya szememre, hogj csak keszre jöttem,
80 Öve mind az joszag, mert nem en kerestem,
Aztis panaszolya, az mit iszom, eszem.
21. Ha rut lesz, az rutat hogj hogj szerethetem,
Imelyedes nelkül mikent olelhetem,
Minden örömet rutul el temetem,
Veszetség, karhozat lesz vele eletem.
- 85 22. Ha szep leszen, szepet alig fejem gyözi.
Mert ötet strasalni mindenkor ki gyözi?
Elhodittyak pedig, ha ember nem örzi,
Az en fazekamban koncztat mas is főzi.
23. Mas sok okokbul is nehez az hazassag,
90 Kivantatik ahoz sok alkalmatosság,
Mely nelkül az hazas dolga nyomorusag,
Örökke iga es nem egy napi fogsag.
24. Most ket hitvan lovat nehezzen tarthatok,
Czak azis nagj gondom, mikor patkoltatok,
95 Hat ha az hazosság terhe ala jutok,
Az sok szükseg közöt tenni mit tudhatok?
25. Ha kezre nem megyek, az oly pedig ritka,
Kivantatik mingyart tal, tanyer, fazaczka,
Rostely, nyars, tekenö, korso, desa, roczka,
100 Amelle etel is, nehany korty boroczka.
26. Azomban ha edgyütt heverünk szaporan,
Tudom, lobban az tuz aszonyom nyers faran,
Melybül hog elei kezd nőni domboran
Szükseg bölczore is gondolkodni koran.
- 105 27. Az mellet ruhazni kel az feleseget,
Telhetetlen gyomra kivan sok kölczeget,
Hogy sem mint szenvedgjek, anyi sok inseget,
Job holtig viselnem arva özvegyseget.
28. Az ezer 600 es hetven esztendoben,
110 Mikor gondolkoduan szöld színü szekemben,
Iram ez verseket ez kis konyveczkemben,
Meg unvan magamat egjedül eltemben.

---

85 Ha szep leszen, szepet alig fejem gyözi

105/II.

- 1 1. Mint az uton járo, ki két utra talál,
Nem tudván az iárást gondolkodik s megh áll,
Törödik magában, elméjére gond száll,
Iobra eregyen é vaj mely bal fele váll.
- 5 2. Fél ha rosz ösvényre talál tekerednyi,
Olly fortélyos helen fogh ott *keveredni*,
Az hol nem fél, gonosz kezd reá erednyi,
Az melybül io utra nehéz verekednyi.
- 10 3. Igy az én elmém is nem tudgya, mit kezgyen,
Két ut van előtte, melyikre eredgyen,
Az iárotlan uton fél, el ne tévedgyen,
Hogy az io utrulis gonoszra ne térjen.
- 15 4. Az az ha tovább is nötelenül éllyek,
Vagy meg házoslván feleséget vegyek,
Kétséges az elmém, ezek közt mit tegyek,
Két ut van előttem, mellyikre eredgyek.
- 20 5. Megh untam, megh untam az árva életet,
Mint hogy az gyermeki sorbul már ki költem,
Mit kezgyek, elmémet ezen sokat hántom,
De tanátsot adnyi magamnak nem tuttam.
- 25 6. Megh köllene azért felesegesülnöm,
Páros gelliczeként már fészkenben ülnöm,
Társom melegetül ott kedvessen fűlnöm,
Illy árvasagban is tovább nem öszülnöm.
- 30 7. De az már az kérdés, kit köllyön el vennem,
Az io feleségre mert nehez szert tennem,
Hogy sem penig rosznak megh veszetnek türnöm,
Iob nötelenségben örökkén maradnom.
- 35 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkához,
Nem köll biznyi annak gazdaszszonyságához,
Az sült galamb penig nem röpül szájához,
Ha maga sörényen nem lát dolgaihoz.
9. Ha városit veszek, azok czifra gögök,
Selyem párto üvet szereznyi nem gyözök,
Minden elég légyen, azt kivánnya szivek,
Máskén sohola fele hunyorit az szemek.

---

7 [*keveredni* hiányzik]

10. Ahitatosságok nagy vagyon ezeknek,
Mingyárt félben szakad munkájok kezeknek,
Mihánt az templomban hallják, hogy csöngetnek,
40 Az melynek színével másut is egetnek.
11. Ha falusit veszek, othon nyöt s tudatlan,
Az szép nájossághoz, io kedvhez szokatlan,
Akar mi tréfa szot nem hágy mordulatlan,
Nem kap az szép csinon, lustán iár s mosdatlan.
- 45 12. Mondanám iob volna, ha özvegyet vennek,
Mert két három vetet ágyos ember lennék,
Egy rakásban sok szép ezközt készen lölnek,
Teknyöt, bötsöt, nyeret ottan én meg nyernék.
13. Ez is egy elsőben szol aláztatossan,
50 Pityergessen kezdi beszédét modossan,
Az után kérkedvén mond, itt készen vagyon
Szekér, lo, föll ránto szijjam is csatossan.
14. Migh magát ajánlya, pénzem elég vagyon,
Köntöse magának, urának az rudon,
55 Mágát mosogatván io kedvén is vagyon,
Nyájos ember nála, ki hozzá iárhosson.
15. De az io idejen nagy bátran azt mondgya,
Ki ötet el vészi, az tsak ugy gondollya,
Ha dolgozik ő bár légyen kurva az annya,
60 Hanem ha el vette, ötet el is tartsa.
16. Elégedgyék véle ha gyakran véle hál,
És valamit kíván, mindent készen talál,
Azontul porontyát föl tartsa, ha tsinál,
Ha arra néz ember, annal mást is talál.
- 65 17. Ez is minden apron föl indul haragra,
Bár rossz volt is, másik urát magasztallya,
Hanem ha gonoszul törtenik halála,
Másképpen ő száját senki be nem dugia.
18. Sött niha kevésen ugyan meg haragszik,
70 Ha butsut nem athat, melléd igyekezik,
Hogy ha meg nem verhet, azon igyekezik,
Megh hal, maid ugy tetszik, halála érkezik.
19. Nehéz el tartanom, hogy ha szegént veszek,
Mastis szegény vagyok, annál szegenb lészek,

- 75 Egy koldusbul kettőt nyomorultat tészek,
Lesz így házosságom gondal rakot fészek.
20. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos keresztem,
Azt hányva szememre, hogy csak készre iöttem,
80 Övé mind az ioszág, mert nem en kerestem,
Azt is panaszollya, az mit eszem iszom.
21. Ha rutt lesz, az rutat hogy hogy szerethessem?
Imöllyögés nélkül meg sem ölelhetem,
Minden örömömet ruttal el temettem,
Veszetség, kárhozat lesz véle életem.
- 85 22. Ha szép lesz, úgy is lesz elég fejem gözi,
Mert ötet strásályni mindenkor ki gyözi?
El holdittyák penig, ha ember nem örzi,
Az en fazokamban más is kontzát főzi.
- 90 23. Más sok okokbul is nehéz az házossággh,
Kivantotik azhoz sok alkalmatossagh,
Fazék, kalán és táll, minden fele ioszággh,
Bu bánot, kár vallás és nagy nyomorusággh.
24. De Uram, Istenem, kit nékem rendöltél,
Avagy io voltodbul énnékem igertél,
95 Anyámnak méheben mikoron teremtél,
Az idötül fogva rám gondot viseltél.
25. Oltalmaz meg mast is az csalárd ördögtül,
Egy io feleséget agy nékem kedvedbül,
Kit bizonynyal kérek csak Istenségedtül,
100 Tudom, meg is adod nékem io voltodbul.
26. Szaladot halatska mint az folyo viznek,
Ugyan örvendezzel az io hirnek, névnek,
Légyen kívánoia minden io erköltsnek,
És vidámittoja bánotos szivemnek.
- 105 27. Az mi marhainkat soha ne fogyassa,
De az miben lehet, inkább szaporitsa,
Hogy azt felöle ne kezgyék mondanyia,
Az mit ura keres, mind meg tudgya innya.
28. Ez éneket szerzem minap mulattomban,
110 Bakany s Vértes közöt nem régen laktomban,
Az Ur Istent kérem, hogy io házosságghban
Részét tégyen ennekem minden ö javában.

105/III.

- 1 (1.) 1. Mint az uton járó ki két utra talál,
Nem tudván a járást gondolkodik, s meg ál,
Törődik magában elméjére gond szál,
Jobra eredgyene vagy melly bal felé vál.
- 5–16 (2–4.) 2–4. ....
- (5.) 5. Megvallom az árva életet meguntam
Másként is a Gyermekségből már kimultam,
Elmémet mit kezgyek tovább sokat dultam,
De tanácsot adni magamnak nem tudtam.
- 20 (7.) 6. De azt már .....
.....
.....
- 25 (25.) 7. Ha készre nem megyek, az olly penig ritka,
Kévántatik mindgyárt tál, kalán, fazécska,
Rostély, nyárs, tekenyő, korsó, désa, rocska,
Ahoz étel, ital, néhányszor borocska.
- 30 (26.) 8. Azomban ha együtt heverünk szaporán,
Tudom, lobban a tűz Aszszonyom nyers farán,
Melytül bár eleje kezd nőni domborán,
Szükség bölcsörül-is gondoskodni korán.
- 35 (27.) 9. Szüntelen ruházni keöl a Feleséget,
Telhetetlen gyomra kéván sok kölcséget,
Hogy sem mint szenyvedjek ennyi sok inséget,
Job holtig viselnem iffiu legénységet.
- 40 (8.) 10. Mert ha udvari lesz, nem szokott munkához,
Nem köl annak bizni gazdaszonyságához,
A sült galamb penig nem repül szájához,
Ha nem tekint maga serényen dolgához.
- (9.) 11. Ha városit veszek, ...
.....
.....
- 45 (10.) 12. Ha falusit veszek .....
.....
.....

- 50 (22.) 13. Ha szép lesz .....
.....
.....
- 55 (21.) 14. Ha rut lesz .....
.....
.....
- 60 (20.) 15. Ha gazdagot veszek .....
.....
.....
- (19.) 16. Nehéz eltartanom .....
.....
.....
- 65 (23.) 17. Más sok okokból is .....
.....
.....
- 70 18. Ha jó tanácsot adsz, az Isten megáldgjon,
Beő borral, buzával téged látogasson,
Ha rosztat adsz penig, az Isten megroncson,
Télben hideg házban téged ostorozzon.

105/IV.

CANTIO DE JUVENTUTIS

- 1 (1.) 1. Mint az uton iaro, ki ket uttra talál,
Nem tudgja az járást, gondolkodvan meg áll,
Törödik magaban, elmeire gond száll,
Jobra eredgyene, vagj mely bal keszre áll:
- 5 (3.) 2. Igj az én szivem is nem tudgya, mit tegyen,
Ket ut van előtte, melyikre eredgjen,
Az járatlan helyre fel eő, hogj ne terjen,
Piros rosa helyet tövisszet ne szedgjen.
- 10 (4.) 3. Nem tudom, ha tovább nőtelenül eljek,
Vagj meg haszasodgjam, feleseget vegjek?
Ketseges az elmem, ezek köszt mit tegyek,
Ket ut van előttem, melyikre eredgjek?

- 15 (5.) 4. Meg vallom, az arva életet meg untam,
Az gyermek korból is immár ki ugrottam,
Ki ki hogj mint elyen, sokat tanyitottam,
De magamnak adni tanatsot nem tuttam.
- 20 5. En hasznát nem látom udvarban laktomnak,
Semmi ele mente nincz abbul dolgomnak,
Ha más kint nem veszem gongyát én magamnak,
Le szal minden dolga igj állapotomnak.
- 25 (6.) 6. Meg kellene azert feleslegesülnöm,
Paros gölicze kent feskemben már ülnöm,
Társam melegiben kedvesen fekünnöm,
Hogy sem igy arvául eppen meg öszülnöm.
- 25 (7.) 7. De itt az az kerdes, kit kelyen el vennem?
Az jo felesegre mert nehez szert tennem,
Job nötelenseget örökke viselnem,
Hogj sem mint az roszal magamot vesztenem.
- 30 (8.) 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkához,
Nem kel semmit bizni gazdazszonságához,
Az sült galamb pedig nem repüi szajához,
Ha maga nem tekint sereny dolgaihoz.
- 35 (9.) 9. Ha városit veszek, azok csupa gögök,
Selyem patra [!] övre vágnak, mind ördögök,
Nyárban pedig nekik nem tetcznek az meszők,
Ulyab ujab csizmát szerezni nem gyöszök.
- 40 (11.) 10. Ha falusit veszek, hon nevelt, tudatlan,
Es az csinasaghoz rosz kedvü, szokatlan,
Semmi szep trefa szot nem tud mordulatlan,
Nem kap tisztasagon, rusnyán jar, mosdatlan.
11. Regel az tüz helyet sepretlenül hadgya,
Az hasznak szemetit ajto mellet tartya,
Tálát az ágj ala mosatlanul rakja,
Pad alat kalajnyát az macska suolja.
- 45 (19.) 12. Nehez el tartani, hogj ha szegeny leszen,
Most is szegeny vagjok, meg szegyenyebe leszek,
Egy koldusbol kettő, nyomorodot leszek,
Es igy haszassagom gondal rakott feszek.
- 50 (20.) 13. Ha gazdagot veszek, az is egy baj nekem,
Azt hájnya szememre, hogj csak keszre mentem,
Öve az az jóság, azt nem en kerestem,
Azt is panaszolja, az mit iszom s eszem.

- 55 (21.) 14. Ha rut leszen pedig, mikent szerethessem?
Mert tiszta jó szibül meg sem ölelhetem,
Minden örömemet en igj el temetem,
Gyülölseg, kárhoszat leszen igj eiletem.
- 60 (22.) 15. Ha szép leszen, ugy is megyen fejem gözi,
Mert azt strásálni akár ki sem gyözi,
Haszul ki mentemet más gyakorta lesi,
Az en fazakamban masis konczát fözi.
- (23.) 16. Egyeb okokbul is nehez az haszasság,
Kevántatik ahoz sok nyukhatatlanság,
Ki nélkül az haszasság dolga nyomoruság,
Nagj igy a vilagon örök nyomoruság.
- 105/V.
- 1 (6.) 1. Hej meg kelenék már feleségesednem,
De még az a kérdés, kit kéne el vennem,
Az jó feleségre mert ritka szert tennem,
Pava s görlitzeként már feskemben ülnem.
- 5 (19.) 2. Hogy ha szegényt vészek, hogy elyek el velle?
Mostis szegény vagyok, de szegényeb lések,
Egy emberből kettött nyomorultatt tések,
Leszen házasságom gondol rakott fészek.
- 10 (11.) 3. Ha falusit vészek, hon nevelt s tudatlan,
Az szép nyájassághoz s jó kedvhez szokatlan,
Nem kap tsinosságon, lustán jár, mosdatlan,
Minden tréfa szót ő nem hágy mordulatlan.
- 15 (9.) 4. Ha varasit veszek, tzifrák és gögösek,
Ujab ujab köntöst szerzeni nem gyözek,
Ha pedig érettek nagy bövön nem költök,
Kedvetlent hunyarint másként az szemöldek.
- 20 (8.) 5. Ha nemesből vészek, nem szokot munkához,
Nem kell sokat bizni gazdaszonyságához,
Az sült galamb pedig nem repül szájához,
Ha mindenkor nem lát serinyen dolgához.
- (21.) 6. Hogy ha rusnyát vészek, hogy hogy szerethessem?
Imelyedés nélkül meg sem ölelhetem,
Veszetség, kárhozat lesz velle éiletem,
Minden örömemet rajta el temetem.

---

59 <en hon nem letemben tarsam csokját veszi>

- 25 (20.) 7. Ha gazdagot vészek, lesz sulyas keresztem,
Azt hánya szememre, hogy tsak keszre jöttem,
Övé itt az joszág, azt nem en kerestem,
Aztis panaszollya, mit meg iszom s eszem.
- 30 (22.) 8. Ha szép lesz, azis lesz fejemnek nagy gözi,
Mert azt meg örizni mindenkor ki gyözi?
El hodittyák töllem, ha ember nem örzi,
Az én fazakamban másis kontzát fözi.
- 35 (26.) 9. Azomban ha együtt heverünk szaporán,
Tudom, loban az tűz aszonyom gyors forán,
Kitől ház eleje nőni kezd domborán,
Szükség bölcsörölis gondolkodni osztán.
- 40 (24.) 10. Most egy hitván togát elig ragaszthatok,
Meg aztis sajnalom, ha dolmányt szabatok,
Hát ha a házasság terhe alá jutok,
Az sok gondok között tenni mit tudhatok?
- (27.) 11. Azomban ruházni kel az feleséget,
Telhetetlen gyomra kíván sok költséget,
Mint sem hogy viselyek ennyi sok szükségét,
Baj nélkül viselek jobb nötelenséget.

105/VI.

- 1 (1.) 1. Mint az úton járó, ki két útra talál,
Nem tudván az utat, gondolkodik, meg áll,
Törődik magában, elméiére bú száll,
Jobbra ereddyen é, vagy nelly bal felül áll:
- 5 (3.) 2. Így az én elmém is nem tudja, mit tégyen,
Két út van előtte, mellyikre eredjen,
Az járatlan helyen elne tevedjen,
Pirós rosa helyett töviset ne szedjen.
- 10 (5.) 3. Meg vallom, az arva eletet meg untam,
Maskentis az gyermeksegtul is ki multam,
Bujdoso elmemet sokat farasztottam,
De tanatsot adni magamnak sem tudtam.
- 15 (6.) 4. Meg kellene imár feleségesülnöm,
Páros gerlicze ként fészakamban be ülnöm,
Kedves melegtül egy kevesse fülnöm,
Ily árvaságomban tovább nem öszülnöm.

---

8 ne (végyen) szedjen 9–12 [Utólag pótolva.] 13 [Előbb így:] feleségesednem

- (7.) 5. De még az a kérdés, hogy kit kék el vennem,
Az jó feleségre mert nehéz szert tennem,
Hogy sem életemet rosszal eltemetnem,
Jobb legyenyegemet mind holtig viselnem.
- (9.) 6. Ha városit veszek, a csak cifralkodik,
Ujjab ujjab cifrat vennyi igyekeznek,
Selem ezüst övre a szive vagyodik,
Kedvetlen hómórú, hogy ha kinem telik.
- (8.) 7. Ha udvarit veszek, nem szokott munkához,
Nem szokot ő bizony a gazdaszszonysághoz,
A sült galamb pedig nem röpül szájához,
Ha maga serényen nem lát ő dolgához.
- (11.) 8. Ha falusit veszek, az igen tudatlan,
Minden nyájassághoz, játékhöz szokatlan,
Akar mi trefa szót nem hágy mordulatlan,
Nem kap a szép csinon, lustán jár, mosdatlan.
- (22.) 9. Hogyha szépet veszek, lesz fejemnek gözi,
Ötet istrázsálni az ördög sem gyözi,
El vadúl csak hamar, ha ember nem örzi,
Az én fazekamban más is konczát főzi.
- (21.) 10. Hátha rútat veszek, mikép szerethetem?
Imeledés nélkül meg sem ölelhetem,
Minden örömet csak el temethetem,
Veszszödség, kárhozat lesz véle életem.
- (20.) 11. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos keresztem,
Azt hánya szememre, hogy csak készre jöttem,
Az öve a jóság, azt nem én kerestem,
Azt is panaszollya, mit meg ittam, ettem.
- (19.) 12. Ha szegényet veszek, azzal mikép élek?
Most is szegény vagyok, meg szegényebb lések,
Egy koldusból kettőt nyomorúlta tések,
Lészen hazassagom gondal rakott fészek.
- (12.) 13. Ha özvegyet veszek, úgy is lesz nagy gondom,
Mert bús léssen nékem esetem és sorsom,
Hogy hánya szememre nekem minden napon:
Jobb volt másik uram, mint te, ebtül szakadt.

19–20 [Előbb így:] Hogy sem mint rosszal veretessék (büntetessék) életem Jobb holtig viselnem ifiu legyenységem 21–
24 [Előbb így:] Ha városit veszek annak cifra kontyát Ujjab, ujjabb cifrát szerezni nem gyözők Selem párta, övre ha szert nem
tehetek Kedvetlen másképpen hunyorgattya szemit 26 Nem (kell annak hinni) szokot ő bizony a gazdaszszonyság<á>hoz 30
nyájassághoz jó kedvre játékhöz 38 meg sem <emelhetem> ölelhetem 40 Mert veszedelem lesz véle 44 (a) mit (eszem) meg ittam
45 mikép (kell tartanom) élek

- (23.) 14. Mas okokból is nehéz a hazasság,
Kivantatik ehez sok nyughatatlanság,
55 Ki ezt nem teheti, dolga nyomoruság,
Örökös iga ez, nem egy napi fogság.
- (24.) 15. Most egy hitvan lovat nehezen tarthatok,
Meg az is nagy gondom, mikor patkoltatok,
60 Hatha az hazassag terhe ala jutok,
A nagy koltseg között tenni mit tudhatok.
- (26.) 16. Azomban gyakortabb heverünk az agyban,
Aszonyom gyors faran meg lobbanik a tűz,
A haz eleje is nyólni kezd domborán,
Szükség bötsörül gondolkodni korán.
- 65 17. Azért szegény fejem lássad, mit cselekszel,
Im előtted vagyon minden veszedelem,
Az házások között való nagy gyötirelem,
Vigyázz, virág helyett hogy kórót ne nyerjen.

106/I.

QUAERAELA PUELLAE NUPTURIENSIS

- 1 1. Szerelem annyának, a nap leannyanak vagyok én seregébül,
Ott tartottam s nőttem, s mivel már ki költem üdöm gyermekségébül,
Velem nagy jot tenne, ki engem ki venne partam gyűlölségébül.
- 5 2. Az üdö multon mul, az iffiuságh avul esztendök folyásával,
Gyül orczamnak rancza, restül az in tancza tagok avulasával,
Változik a' szépségh, mint a' nyari zöldségh telnek hervattságával.
3. Sok tel szomorodot, sok nyar mosolyodot enis miolta elek,
Ha üdöm tova mul, gyengéségem le hull, ithon ne agyak, félek,
Mellyrül gondolkodvan, busul szomorkodvan bennem a' gondos lélek;
- 10 4. Oh mi oka annak, hoga nemellynek vadnak keröi sok helyekrül,
Fel sem nevekettek, immár ertekesztek férhez menetelekrül,
Engem el feleytnek, s hozzam nem eresztnek jo hir mondot ezekrül
- 15 5. Sok embert ismertem, sokatis szerettem sokszor jo végh kedvemben.
De lám engem senki, nem vállalok olly, a' ki kedvellene szivében,
Talam le kötötték, s varaslok szerzették, hogy legyek gyűlölségben.
6. Megh vallom, nemellyek bisztatnak, hoga legiek jo hitü remensegben,
Mongyák, hogy szeretnek, sayatul el vesznek eorök kötelesseghben,
Osztják büvön a' szot, de adnak kevés jót alhatatos hüséggell.

- 20 7. Oh sok szép szó nyuyto, azzal földre ronto alnak iffiu legények,
Ha csak játóktoké, s így tréfáltatnake a' leányok szegények,
Csalardé kezetek, így hallé bennetek helyheztetet remények?
8. Az üdö multon mul, gyengesége le hull lassan lassan orczámnak,
Annal inkább senki nem léssen olly, a' ki valya magát mátkámnak,
Jay hát mit mivellyek, jot hunnat müelleyek hon feleytet partamnak?
- 25 9. Oh ha szabad volna, szokásban jöt volna, egy deákat megh kérnék,
Vagy egy jo katonát, avagy csak bár vargát, azzalis nem gondolnek,
Csak hogy a' partaban, ilyen gyalazatban holtomigh *ne* maradnék.
- 30 10. Oh melly régtül fogva nagi szivem szakadva várom a' ferhez menést,
Sokat imatkoztam, gyontam és aldoztam, s töttem sovany büytelést,
Hogy pártam szenyebül, mint bünöm terhebül adna Isten ki kelést.
11. Da szerencze keset, nehéz sebet véset az kettségh bus szivemre,
Mayd megh hül reményem, hoga ohajtot fenyem nem jö ködös telemre,
Ha férhez nem vesznek, fü kötöt nem tesznek a' farsangon feyemre.
- 35 12. Eleggé megh nöttem, s nezd, melly szépen töltem mellyem dombosságában,
Testem epegeis, orczam szépegeis ninczen fogyatkozásban,
Birok jo erővel, s iffiu legénnyel megh küszködném egy ágyban.
13. De mi haszna ennek, ha üresen mennek napyaim a' várt joktul?
Vagyok el feleytet, s majd kettséghben esset a lány kérő nászoktul,
Mellyen könyvem indul, elmem majd meg bodul a' sok gondolatoktul.
- 40 14. Oh ha már valaki talalkoznek, a' ki enghem szübül szeretne,
Bator szegény lenne, bár fel szeme lenne, *bár* ugyan santa lenne,
Nem gondolnek vélle, csak enghem el venne, es szükségemrül tenne.
- 45 15. Szány Isten, s ne hagy el, engemetis agy el, szány, partamtul szabadicz.
Szány sok keseremre s esedezésemre, szány, s kedves napot fordicz,
Szány egy jo legénnyel, kivántam szemelleyel, szany, s engemet boldogicz,

106/II.

- 1 (1.) 1. Az Florentinának, Altades lányának vagyok én seregéből,
Ott tartattam s nöttem, mint hogy márki költem üdöm gyermekségébül,
Vellem nagy jót tenne, ki engem ki venne pártám gyülölségébül.
- 5 (2.) 2. Az üdöm multon mul, az iffiuságh avul esztendök folyásában,
Gyül orczámnak ráncza, restül az in tánczra, tagok avulásával,
Változik az szépség, mint az nyári zöldségh télnek hervadásával.

---

21 halla [!] 27 megh maradnék 32 Maydon 41 bator ugyan

- (3.) 3. Sok tél szomorodott, sok nyár mosolyodott, én is mi *ulta* élek;
Ha üdöm tovább *mul*, gyengeségem le hull, otthon ne aggiam, félek,
Mellyről gondolkodván, busult szomorkodván bennem az gondos lélek.
- 10 (10.) 4. Az melly réghtül fogva nagy szivem szakadván várom az férhez menést,
Sokat imátkoztam, gyontam és áldoztam, s tettem sovány böjtölést,
Unt pártám senyébül, mint bünöm terhébül, adna Isten kikelést.
- (11.) 5. De szerenezém késet, nehéz sebet véset az kétségh bus szivemre,
Majd megh hült reményem, hogy ohajtot fényem nem jön ködös telemre,
15 Ha férhez nem vésznek, fökötöt nem tésznek e' farsangon fejemre.
- (4.) 6. Ah mi oka annak, hogy némelynek vannak kérőj sok helyekről,
Fel sem nevelkedtek, már is értekeztek férhez menetelekről,
Engem el felejtnek s hozzám nem eresztnek jó hir mondot ezekről.
- (12.) 7. Eléggé meg nőltém, nézd, melly szépen töltem mellyem dombosságában,
20 Testem épsége is, orezám szépsége is nincsen fogyatkozásban,
Birok jo erővel egy iffiu legénnyel megh küszködöm egy ágyban.
- (13.) 8. De mi haszna ennek, ha üressen mennek napiaim az várt joktul:
Vagyok el felejtet, majd kétségben eset az leány kérő nászoktul,
Mellyen könnyvem indull, elmém majd megh budul az sok gondolatoktul.
- 25 (6.) 9. Megh vallyom, némellyek biztatnak, hogy tellyek jó hitü reménséggel,
Mongyák, hogy szeretnek, saiatul el vesznek eörök kötelességgel,
Osztják böven az szótt, de adnak kevés jott álhatatos hűséggel.
10. Ravasz az ö horgok, körülettem dolgok tökéletlen csél csapságh,
Tudom, nekj mi kell, de nem talállya fell nálam azt az nyalkaságh,
30 Maszlagként szédítne, gyomrot émelétne az tölök vett nyalánkságh.
11. Ah távul légyen az, hogy ilyen mocskos gaz sércze böcsületemet,
Noha nehéz várnyi, de jobb lánczra zárni mégh is természetemet,
Hogy megh *mértékellye* s keménnyen visellye ki vágyodo hevemet.
12. Az iffiu legények mint csaló sirények ollyak természetekben,
35 Mást énekel nyelvek, mást gondol a szivek álnokok beszédekben,
Tisztel, mégh megh csalhat, csufol, ha befalhat *csaláldul* gyümölcsökben.
- (7.) 13. Oh sok szép szó nyuito, azzal földhöz suito álnok iffiú legények,
Hát csak játéktok é s igy tréfáltatnak é az leányok szegénynek?
Hamiss é hitetek, s igy hal é bennetek helyheztetett remények?
- 40 14. Nem kell más azoknak, az dus gazdagoknak, dongnak csak házok körül,
Hogy más eléb ásott, az köve megh vásott, kopot helen köszörül,
Nem gondol sok véle, mind be veszi béle, mert az pénzének örül.

- 45 15. Ah eszekben bodult, Mamonnának hodult iffiak gondatlansága,
Mint olyan aggh testet, kit mogorván festet az esztendők soksága,
Ha illy delit venne, nem de kedvesb lenne az széppel házasságba.
16. Ad Isten nékem is, ha így el késtem is remélt tüzet ágyamban,
Ha volt eddigh lassu, az farsang most hoszu, gyors lábot kap azomban,
S az szerencse be lép, érkezik az nász nép énnékem is házamban.
- 50 17. Lesz mennél későbbben, annál édesebben falnak az kívánt jokban,
Jo kedvemet érzem, hány nap van, megh nézem ez mostani holnapban,
Elég ideje mégh, nem lesz olly hamar végh az farsangi napokban.
18. Ah mi dolgot látok s mi rettentő átok ieszti reményemet,
Reméltem, két holnap, de immár csak két nap, ah veszet esetemet,
Iai el mul ezennel, az réghi unt szinnyel haggya pártás feiemet.
- 55 19. Ah ha lehetséges, ilyen sietséggés ne legyen el mulásod,
Várj, édes Farsangom, ne öllye világom hamar el bucsuzásod,
Várj az mégh jobb napott, hozz eskütö papot továbbra halladásod.
20. Ah nem tanult várnj, folyva szokot jární az üdö folyásában,
Hát ugyan el mégyen, el, nincs, à ki tégyen akadált járásában,
60 Jaj iai mitt mivellyek s jot honnét reméllyek szivem pusztaságában.
- (8.) 21. Az üdö multon mul, gyengesége le hull lassan lassan orczámnak,
Annál inkább senki nem lesz ollyan, az kj vallya magát mátkámnak,
Jaj iai mitt mivellyek s jot honnét reménlek hon felejtet pártámnak.
- (15.) 22. Szánny Isten, ne hadgy ell, engemet is ugy ell, szány, pártámbul szabadécs,
65 Szány sok kérésemre s esedezesemre, szány, kedves napot fordécs,
Szány egy jó legénnyel s kívántam személlyel, szány, engemet boldogécs.

107.

- 1 Nem szoktam, nem szoktam kalitkában lakny,
De szaktam, de szaktam mezöben legelny,
Nem szoktam, nem szaktam vén aszszonnyal hálny,
De szaktam de szaktam szép aszszonyt czokolny.

---

1 kalikában [!]

CZIGÁNYRUL SZEREZTETET HISTORIA

- 1   1.   Néktek hogy ha tettzenek,
Egy eneket mondanék,
Szépen enekelnek,
Hogy ha torkom megh nyilnek,
5   Egy notát ki fejeznek,
Ugi megh rikoltanék.
2.   Egy cigány az innepben,
A' templumban létében
Vólt nagy felelésben,
10   Eszsze kedve volt ebben,
Mehetne seregekben
Oda fel menyégben.
3.   Az pap praedikalnia
Kezde ez szot mondany,
15   Erössen allatny,
Menyországban készülny
Szoros uton kel iárny,
Mezitelen menny.
4.   Czigány hogy aszt megh halla,
20   Ottan talpára alla,
Menten megh indula,
Satorához ballaga,
Es gondolkozik vala,
Mely fele indulna.
5.   Le veté eö ruháyat,
25   És mind ingit, gatyáját,
Le vona nadragyát,
Eö szürke czondoráját,
Kinek hadgya a' fuvoját,
30   Nem talailya modgyát.
6.   Tekinté satorában,
A' kissebbik rudgyára,
Közepsö falára,
Kin az egész palota,
35   Minden fundamentoma
Ekesitve vala.
7.   Immár Isten hozzatok,
Enghem többé nem láttok,
Ithon maradgyatok,

- 40 Czerelleyetek, lopyatok,
De szépen alkudgyatok,
Utánnam hárczatok. [?]
8. Az kisebbik leánya
Nagy fel szoval kialtya,
45 Edes Dade, mondgya,
Kinek marad a' gatya,
Mert a' pendellyem allya
Rosz hatul a' rancza.
9. Egyetlen egy Frusinam,
50 Edes fekete czokam,
Kedves kinczem, dadám,
Néked hagyom a gatyám,
Egy fel czipelyü kanczám,
Minden ezüst marham.
- 55 10. Immár szegény el iuta
A' boldogh meny országra,
Nagy örömmel vala,
De két felé tekintven
Hát rosz pusztá házban
60 Mezitelen iárna.
11. Hól egy reszeg katona,
Kinél egy törok balta,
Néz rutul vajdára,
Czigányok hadnagyára,
65 Hezelkedő szavára
Le ugrék talpara.
12. Mit keresz te it, Gyurka,
Ese lelek vajdaja?
Azonban az házban
70 Hipet hopot kialta,
Mert a' részegh katona
Ighen veri vala.
13. Nem ladde most meny egben
A' szent patriarkakkal
75 Vagyok a' szentekkel?
Mostan királlya töttek,
Hadmagsagra emeltek
Angyali seregnék.
14. Soha immár roszszabbat
80 Nem láttam hitványabbat,

Mint ily menyországot,
Mert nehéz vajdaságot
It lelny hadnagyságot,
Avagy uraságot.

85 15. Vajdanak it lakása
Nem ighen tettzik vala,
Mert sok kékket háta,
Eh koplalást a gyomra
Sok izben szenved vala,
90 Oly ighen karollya.

16. Haza felé indula
Eh dade, szegény vajda,
Magát is danollya,
Ale, ha tuttam volna,
95 Én e' sovány országra
El nem iöttem volna.

17. Hogy szegény satorához
Közelitvén hazához
Fenyés palotajához,
100 Gyermeki mennek vajdahoz,
Futnak édes atjokhoz,
Kerdik, hogy ha mit hoz?

18. Kerde: Dade, hol voltal,
Ily sokaigh hól iartál,
105 Hogy ithon nem voltál?
Talam az erdön voltál,
Madar fiat szúkártál,
Vagi czeresnyét hoztál?

19. Kurvanyátokban voltam,
110 A' meny országban voltam,
Es csak aligh szalattam,
Rosz helyre kivankoztam,
Iób volt ithon lakásom,
Iób az én satorom.

115 20. Mert enghem megh czalt vólt
Egy pap el amitot volt,
Menyegben küldöt volt,
Ebül czelekedet volt,
Hogi oda mutatot volt,
120 Bezzegh megh trefalt volt.

---

102 mit hoz, hogy ha mit hoz [Így, megismételve.] **120** trefalt volt, bezzegh megh trephalt volt.

21. Az Ur Isten atyánknak
Ne engedgye anyánknak,
Semi rokonyinknak,
Hogi ily here iussanak,
125 Menyegben iussanak,
Inkáb megh ballyanak.

22. Példájával most inti,
Vajda erőssen kéri,
Hogi minden, valaki
130 Menyországban készülny
Akar oda fel menny,
Mandratot is kel vinny.

23. Azért titeket kérlek,
Az Istenért is intlek,
135 Oda ne mennyetek,
Valabol papot leltek,
Ra keresztet vessetek,
Tavul kerüllyétek.

24. Ezeket mikor irám,
140 A' fuvomat suhaytam,
Itituti, kialtam,
Az esztendöt szamlalam,
Aratásban rikantam,
Böyt más hoban irám.

108/II.

- 1 (8.) 1. ....
Kinek marad a gatyá,
Mert az pendele rancza
Rosz hatul az alya.
- 5 2. El késéredék rajta
Az dade, szegeny vajda,
Hogy ily mesze földre
Egyedül magát adta,
Sátorát is el hata,
Leányának mondgya.
- 10 3. Az cigány mezeitelen
Uton megyen erőssen,
Mely szoros és keskény,
Dade azért menyégben
Fel juta seregében,
15 Oda fel menyégben.

- (11.) 4. Ot egy részeg katona,
Kinél egy török balta,
Néz rutul vajdára,
Czigányok hadnagyára,
20 Hízeltedő szavára
Fél ugrik talpára.
- (12.) 5. Mit keresz itt, te Gyurka,
Esselelek vajdája?
Azomban az háta
25 Híppot huppat mond vala,
Mert az részeg katona
Igen veri vala.
6. Vaj made gulye
Románi csemia vakadály
30 Puna mia vavavaj
Made gulye roma
Álámici alá
Szalathati raclo.
- (13.) 7. Nem ladde, angyalokkal
35 Menyben patriarkakal
Vagyok az szentekkel?
Mostan vajdává töttek,
Vajdaságra emeltek
Angyali serégben.
- 40 (16.) 8. Haza felé indula
Nagy sohajtván az vajda,
Magában gondolya:
De ha tuttam volna,
Ilyen sovány országban
45 Soha nem jöttem volna,
- (6.) 9. Tekentven az sátorra,
Az nagyobbik kocsinak
Kissebik rudgyára,
Kin az egész palota
50 Minden fundámentoma
Helyezettét vala.
- (17.) 10. Negy szégü sátorához
Közelitvén házához,
Fris palotájához,
55 Gyermekék vén vajdához
Futnak edes atyokhoz,
Kerdik, dade, mit hoz?

- 60 (18.) 11. Kerdik: Dádé hol voltál,
Ily sokáiigh hol voltál,
Hogy ithon nem voltál?
Talám az érdön votal,
Madár fiat szürkottál,
Vaj cseresnyet hoztál?
- 65 (19.) 12. Kurvanyátokban voltam,
Az menyországban voltam,
Csak alig szalattam,
Rosz herre kavartam,
Job volt ithon lakásom,
Job az én sátorom.
- 70 (20.) 13. Azert éngem még csalt volt
Egy pap el ámitot volt,
Menyégben küldöt volt,
Ebül cselekedet volt,
Hogy oda mutatot volt,
75 Bezzeg még tréfált volt.
- (22.) 14. Peldájával mert inti,
Vajda erősén kerí,
Hogy minden, valaki
Menyországban készülni
80 Akar oda be menni,
Mandrotis kell vinni.

108/III.

CZÉGANY ENEKE UTROLL

- 1 (1.) 1. Egy éneket mondanik
Niktek hogy ha tetczenik,
Vigan énekelynik,
Ha egy notat föl vennik
5 És a torkom megh nyilnik,
Nagyot rikkantanik.
- (2.) 2. Czégany jeles ünnepeben
Az templomban .....
Vala félyelyemben,
10 Erze, kedve megh bomla,
Hogy menyorszagban menne,
Mentin el indula.
- (3.) 3. Az pap predikallanj
Kezdi e szot mondanj,
15 Nagyon alitanj,

Menyorszaghban köll mennj,
Szoros uton köl jarnj,
Mezételen ménnj.

- 20 (4.) 4. Vajda hógy ezt megh hallá,
Mingyart talpra föl allya,
Satorhoz indula,
Már azon gondolkodik,
Mellyik utra indulna,
Menyben hamar jutna.
- 25 (6.) 5. Tekentj eö satorat
S annak fundamentomat,
Helyheztetj modgyat,
Szemlyilyi sok szerszamat,
Sator koszoru fajat,
30 Az nagyobbik rudgyat.
- (5.) 6. Le vetette gyólcs ingit,
Le vetette gatyajat,
Le rugha czezmajat,
De eö rongyos czundrajat
35 Kinek hadgya fujojat,
Nem lelhetj modgyat.
- (8.) 7. Legh kissebbik leanya
Nagy föl szoval .....
Édes dadém, mongya,
Kinek marad az gatyá,
40 Mert pöntölömnek az rancza
Rosz hatal az allya.
- 45 8. Dadé kezde szollanj,
Tölök szépen búczúznj,
Ökött vigasztalnj,
Cserire tanitanj,
Lopasra is oktatnj,
Végh bocsojat venni.
- 50 (7.) 9. Immar Isten hozzatok,
Soha többj nem lattok,
Ithon maradgyatok,
Cseréllyetek, lopjatok,
Masokat megh csallyatok,
Rolam jott mongyatok.
- 55 10. En el megyek örömben
Paradicsom fényiben,
Örvendek ezekben,

- 60 Leszek emlyikezetben,
Cziganyok seregében,
Vigadok menyigben.
- 65 11. Ezen szokkal az czégany
Hoszszu utnak indulvan,
Nagyokat sohajtvan
Eö kedves hütvöss tarsan,
És szép atyafisagan
Keservessen sirvan.
- 70 12. Dadé mikor ballagna,
Ott egy reszegh katona
Eleiben nyargala,
Czégant hogy megh alita,
Tülye megh tudakoza,
Hogy hova ballagna.
- 75 13. Az vajda hogy megh monda,
Mi volna eö szándéka,
Hoszszu fel vett uttya,
Mert az paradicsomban
Sietne menyországban,
Lenne vigassaghban.
- 80 14. Amaz részegh katona
Hogy czeganytul azt halla,
Baltat elyü ranta,
Jóll megh balta fogazza,
Kit vajda nem alhata,
Csak aligh szalada.
- 85 15. Azon közben az czégany
Sator felyi szalada,
Banattya nagy vala,
Czéganyok köze juta,
Dadét cselidgve lattya,
90 Imigyen szoléta:
- (18.) 16. Haj haj dadé, hol voltal,
Talan az erdön voltal,
Verébb fiat szartal?
A vagy cseresnyit loptal,
95 Nékünk örömet hoztal,
Velyunk vigan lakjal?
- (19.) 17. Szegény dadé bujaban
Vala szorongatasban,
Igy szólla bujaban:

100 Kurvannyatokban voltam,
Én menyorszaghban voltam,
Aligh szaladhattam.

105 18. Addigh addigh verének,
Adigh adigg törének,
Jaj, majd megh ölének,
Az Ur Isten megh mentsen,
S arra ne is segítsen,
Hogy oda menyetek.

110 19. Ha oda igyekeztek,
A hol jart ti atyatok,
Balta hagh ratok,
Hogy sem oda menyetek,
Inkabb ithon legyetek,
Jobb, hogy kovacsollyatok.

115 20. Ettem ittam satorban,
Kandacsoltam poharban,
De nem menyorszaghban,
Jobb enékem az satorban,
Mint veretnj az hatom
120 Menyorszagh uttyaban.

109.

1 1. Ninczen az ég allat kedvesseb *gyemantnal*,
Hozza megh hasonlo az finom aranyal,
Isten aszonyok köszt nincz szeb *az Venusnal*,
Füldi aszonyok köszt ninczen szeb *Jutkanal*.

5 2. Edes személyedet noha ritkan latom,
Kedves abrazatod gyakorta ohaitom,
Szerelmes beszidit szivemben titkolom,
Jai ki nagj banatom, hogy szivem hervasztom.

10 3. **K**egyetlen havasban lako fene vadak,
Noha hajlot testem mar regen praedanak,
Szamtalan banatim naponkint farasztnak,
Edes Juliamért agasztnak s- fonyasztnak.

15 4. **E**letem uiulast gyenge szerelmeddel
Özd el banatimat enyi keressemmel,
Bisztassad szivemet szerelmed tüzivel,
Hogy veled elhessek szép örvendezéssel.

---

102 aligh <szolg>

1 az gyemantnal 3 szeb venusnal 4 nincz

5. **Didonak példaia jusson jól eszedben,**
Az ki Aeneassért szenvedet szívében,
Meg öle ö magát keserőségekben,
20 Hogy szép szeretőie lön el menetelben.
6. **Ez szomorú hírrel szép Lacedonia,**
Az ki szeretőiét el menésben látta,
Gyenge szép két szeme sírásba fordula,
Királi ruháit gyászra fordította.
- 25 7. **Didalus magának szárnyat csináltatta,**
Szép szeretőivel hogy szembe juthatna,
Azomba a szárnya ottan el olvada,
Csuda nagy veszéllyel az tengerbe hala.
8. **Ez képpen történik nekem is halálom,**
30 Czak hogy egyszer lenne veled mulatassom,
Bátor vadak között lenne én lakassom,
Czak hogy be tölthetnem kedves kivanságom.
9. **Szárnyat csináltatnék, ha azzal használnék,**
Czak hogy szerelmedben én részesülhetnék,
35 Didalus modgyára haláltis nem szannék,
Czak hogy edesemmel gyakran beszilhetnék.
10. **Jutnának eszedben régi ajánlassid,**
Masok elotis töt edes ígéretid,
Gyász szomorúsága szívemnek csak addigh,
40 Míg szokot nem vesznek orczámról ajakid.
11. **Ujabb egészségben tartson meg az Isten,**
Ígaz szerelmedért lasson kegyelmessen,
Engem is eltessen veled egyetemben,
Elhessünk kedvünkre jövődöben szépen.
- 45 12. **Tudom irigyimnek fenekedéseket,**
Noha ritkán tartyuk titkon szerelmünket,
Mind az által meg is igen berzenkednek,
Ne féllünk semmitis, higyük Istenönket.
13. **Kedves szerelmedért ez verseket íram,**
50 Kérlek edes szívem, gyakran tekencz reám,
Ígíreted szerint forduly szemben hozzam,
Tégy részt szerelmedben, edes szép *csiprus* fam.
14. **Aldgyon meg az Isten minden jó kedvéből,**
Az ki ránk nezdégek az magas menyekből,
55 Tartson már magának minket mindenestül,
Hogy véle elhessünk öröke vege nélkül.

---

28 hala. Be ki szakat szegény 47 berzendnek [!] 52 csiprus [!]

15. Mosolygo viragos pünkösdi innepében,
Az ezer hat szaszban és hetven ketőben,
Edessemrül iram ez verseket épen,
60 Kerest föl az nevet verseknek feiben.

110.

- 1 1. Oh gyönyörűség, mindeneknél kedvesb, hervathatatlan rosa,
Kinek arnyekában, gyenge hajlékában én fejem nyugszik vala,
De töllem távozok, hirtelen el mulek eletemnek istápjá.
- 5 2. Valamedeg elek, mind addig ohajtlak én szerelmem, tegedet,
Noha most el hadlak, de szivemben irtom az te ekes nevedet,
Nagy homályban szivem, siralomban lélkem, mig nem latlak tegedet.
3. Ram fordult az koczka, eletem mint hozta szerencsem job korába,
Eletem remenyit, két szememnek fenyit fordította homályban,
Vigasságom el költ, szomorúsággal töltt, vagyok immár nagy buban.
- 10 4. Verje meg az Isten, ki miat lött nekem te tölled el válásom,
Az magas menyegből soha az Istentől áldás réá ne szalyon,
De tegedet szivem, hozzám hűségdben sok ideig még tarczon.
- 15 5. Hal, vesz, busul szivem, mikor jut eszemben szivem gyönyörűsége,
Immár bár csak eszer szivem, jövendőben ülhetnek szép ölödben,
Bátor az én lelkem, mely vagyon testemben, mulnek ki ket kezedben.
6. Örömet szollana, az hol engem látna, de nincsen bénne modgya,
Keservesen szemet en réám forditya, fejet csak hajtogatya,
Fel fohazkodással, lassu ohajtással szolgalatyát ajánlya.
- 20 7. Im, mire jutottam, hogy eretted szivem ohajt, sir keservesen,
Gyakorta szemembül eretted könyv gördül, *könyveim szerelmemben*,
Tudom, hogy ha szerez, tenekedis szivem esik ez keservesen.
8. Szivemben feszket vert már az te szépséged, előttem forog képed,
Ejelis almomban, edesem, gyakrabban almadozom te veled,
Nagy homalyban szivem, siralomban szemem van, mig nem latlak teged.
- 25 9. Enis azert mostan szép alázatosan tölled bucsumat veszem,
Meg bocsás edesem, hogy ha mit vetetem szivem, gyönyörűségem,
Agya az Ur Isten, rövid idő mulva lasalak egessegben.
- 30 10. Ved jo neven töllem ez néhány tiz verset, melyet hetven kettőben
Iram hűségdről, melyet szived félől jártattál kebeledben,
Kik neked irigyid, meg rágalmazoid, verje még az Ur Isten.

A VÁSÁRHELYI-DALOSKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

- 1 1. Napom s orám az elöt ez vala,
Hogy szerelmem, akadhas halomban,
Szerentsemre bele van akadva,
Edes szivem, haj, it az etzaka.
- 5 2. Valyon elsze szivem, edes rosám?
Emlegetze lelkem, szep violam?
Vajha mostan személyed la/hattnám,
Szep ortzadot, higyed, meg tsokolnam.
- 10 3. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül,
Mint gelitze, kesergek egyedul,
Nem szeretek senkit raj/dad kívül,
Kiert kinom naponkent öregbül.
- 15 4. Vajha tudnad az en banatimot,
Erted valo sohajtozasimot,
Talam szannad könyhulatásimat,
Meg vigasztalnad árva voltomot.
- 20 5. Engem kinzo gyenge liliom szal,
Soha szivem szivettől el nem vál,
Mig egj mastol nem valasztya halal,
Vagj irigység reajok nem talal.
6. Termezettől hogj ha engettetnek,
Ha kertedben rosava lehetnék,
Kebeledben ha fezket rakhatnék,
Higyed szivem, töled elnem valnek.
- 25 7. Fejem felet bator eles fegyver,
Annak legjen maroklatyan ember,
Nem valaszt el, szivem, tölled töbzer,
Mert magamnak valasztalak egjszer.

---

7 lahattnám [!] 11 rajdad [!] 20 irigyek rajok 28 maganak

- 30 8. Egj irigem nalad nyilván vagjon,
Ki utanam olalkodik titkon,
Azon jár, hogj halojaban ejtsen,
Vagj irigjek nyelve kaphasson.
- 35 9. Mint az raj meh, ugy foj ö bezedé,
De nyelvevel nem egyez ö szive,
Mert méz gyanant mereg van ö bene,
Mely által eletemnek veget vetne.
- 40 10. Nem arthatnak nekem az irigjek,
Noha igen éles az ö nyelvek,
De had, vegre mind adig kerülnek,
Nekem asot veremben be esnek.
11. Ambar mennek ez vilag vegere,
Az tengernek utolso szelyere,
Bujdosnamis en szinten enyire,
Meg kereslek, szivem, esztendőre.
- 45 12. Ely sokaig, szivemből kivanom,
Mig nem latlak, elhes, jo akarom,
Talam szived töbe nem busittom,
Isten hozad, én kedves Annokom.
- 50 13. Mint gelicze, ki tarsatol meg val,
Zöld erdőben aszu agra ha szál,
Ot kesereg, sok bu s banat ra szál,
Szegeny fejem imar ere jutal.
- 55 14. Ez eneket Venus taborában
Keservesen eneklem magamban,
Az tavasznak szinten az fogytában,
Edes kis Annamtól el valtatasomban.

111/II.

- 1 (2.) 1. Vallyon élszé, kedves, édes rosam?
Emlegetzé engem, szip violam?
Vajha mostan szemiledet latnam,
Szip orczadat, hidgyed, megh csokolnam.
- 5 (3.) 2. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül,
Mint gerlicze, kesergek egyedül,
Nem kivanok senkit nalad kívül,
Hüvségeden maradok egyedöl.

---

29 irgem [!] 33 az <ja> raj
4 hidgyet 8 hüvségedven [!]

- 10 (5.) 3. Engem kinzo gyenge líliom szál,
Tökilletes hivségünk egyben all,
Szivtül szivem ell válni nem kévan,
Válameddig nem valaszt ell halal.
- 15 (7.) 4. Fejem föllet bator éles fegyver,
Markolattyan bator legyen ember,
De mivel már megh foghtalak egyszer,
Hidgyed, szivem, nem bocsajtlak többször.
- 20 (12.) 5. Elly sokaig, gyönörö viragom,
Noha tüled vagyon ell valasom,
De rövid nap vissza fordulasom
Adgya Isten szemiledet látnom.
- (11.) 6. Akar menyek az vilag vigire,
Az tengernek tulsó szegletire,
Én szivembül nem *lisz* ki rekesztve,
Megh kereslek, szivem, esztendöre.

111/III.

- 1 (2.) 1. Vallyon élsz é kedves, ékes rósám?
Emlegeczé engem, szép violam?
Vajha mostan szemiledet látnam,
Két orczadot, *higgyed*, megh csokolnam.
- 5 (3.) 2. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül,
Nem kedvelek senkit nalad kívül,
Mint gerlicze, kesergek edgyedül,
Kénom értet naponként örögbül.
- 10 (11.) 3. Ha el mennil az vilag vigire,
Az tengernek külső szeglétire,
Még sem vólnal nálam el feleitve,
Én szivemből soha kérekeszve.
- 15 (1.) 4. Napom s oram az ellöt az vala,
Hogy szerelmem, akadhas horgomra,
Vagy fiszkemben szép modgyara, [!]
Kis kertemben [?] viragos táblara.
- 20 (4.) 5. Hogy ha latnad keserves *ügyemet*,
Érted való nagy sok gyutrelmemet,
Tudom, szannad én arva fejemet,
Vigasztalnad szomoru szivemet.

---

9 kinyo [!]; Laliom [!] 10 [Előbb:] egyedül 23 bisz [!]

4 hagyva [!] 11 vóltal [!] 16 Kécsemben [!] 17 vigyemet [!] 18 éted [!]

- (5.) 6. Engem kinzo gyenge liliom szál,
Tökilletes hivsigünk ebben áll:
Szivem szivedtül soha el nem váll,
Vala meddig nem választ el halal.
- 25 7. Nem csuda ez, ha én ugy jarok is,
Szemilyedért hogy ha kint latok is,
Szépségedért hogy ha megh halok is,
Nem csak rajtam törtintek ezek is.
- 30 (6.) 8. Termiszettül hogy ha engettetnik,
Hajlikodon ha fiszket rakhatnik,
Vagy kertedben viragga lehetnik,
Soha, szivem, tüled el nem válnék.

111/IV.

- 1 (1.) 1. Napom s oram ez elöt ez vala,
Hogj szerelmem akadna halomba,
Szerencsemre bele vagj akadva,
Edes lelkem, haj, it az eczaka
- 5 (7.) 2. Fejem felet bator eles fegjver,
Markolatjan annak legjen ember,
De mivel el foglaltalak egjszer,
Hidel, szivem, nem hadlak el többször.
- 10 (6.) 3. Termeszettöl ha meg engettetnek,
Tornacziidban ha fészket rakhatnek,
Vagj kertedben viragga lehetnek,
Soha, szivem, tölled meg nem valnek.
- 15 (8.) 4. Egj irigjem nalad *njilvan vagjon*,
Ki utannad arulkodik gjakron,
Titkon jar, hogj haloban hajthasson,
Vagj irigjek kezeben kaphasson.
- 20 (9.) 5. Mint raj mejnek, ugj foj ö beszede,
De njelvel nem egjes az szive,
Mert mez gjanant *méreg* vagjon benne,
Azon jar, hogj eltem *el* veszeszsze.
- (11.) 6. Ambar menjnjek e vilag vegere,
Az tengernek ö külső szeljere,
Bujdosom el szinten meszsze foldre,
Meg kereslek, szivem, esztendore.

---

31 viragja

8 dídel [!] 10 tomancziidban [!] 13 vagjon njilvan 15 hajthassom [!] 19 gjanant vagjon 20 eltemmel [!]

- 25 (3.) 7. Arva vagjok, szívem, nalad nélkül,
Mint gelicze kesereg egedül,
Nem keresek senkit ratad kívül,
Kenom erted napon kent öregbül.
- 30 8. Venus kerteben njilt ekes rosa,
Kinek kedves nalam *viragzasa*,
Ki banattjat szívem vigasztalja,
Hogj örökke lesz hoszszu jo volta.
- 35 9. Allapotja ugj vagjon fejemnek,
Szerelmeben estem egj edesnek,
Erte *vagyon* nagj gjötrelme szívemnek,
Vig öröme *nem lehet* en szívemnek.
- 40 10. Mikor leszen szüvemnek öröme?
Fordul jora szerencsem kereke?
Mikor ohajt meg kötöt szerelme?
Adgja Isten, ke [?] napra el erjem.
11. Bar Parise legjen az Helena,
Gjiscarduse az kegjes küs Anna,
Akar kie szep szemü Helena,
Lennel frigjem csak te, szep Julia.
- 45 12. Az hol *jársz is*, rosa szal teremjen,
Aldot legjen gjenge labad njoma,
Njiljek kertedben szep piros rosa,
Forduljon vigsagra szívem *bánata*.

111/V.

- 1 (3.) 1. Arva vagyok, szívem, nálad nélkül,
Mint gerlicze, kesergek egyedül,
Nem szeretek senkit rajtad kívül,
Meg elégszem teveled egyedül.
- 5 (4.) 2. Hogy ha látnád keserves kinomat,
Erted való szomorúságomat,
Tudom, szánnád én árva sorsomat,
Vigasztalnád sok bujdozásimat. [!]
- 10 (2.) 3. Ily sokkáig, kedves édes rúzsám,
Talán többször meg nem látsz, violám,
Hogy ha mostan személyed láthatnám,
Szép kót ortzád, hidgyed, meg tsókolnám.

---

28 napom [!] 30 vilaglasa [!] 35 erte nagj 36 öröme van en 45 jaszir [!] 48 forduljon vigsagra szívem [Csak ennyi.]

- 1 *Bajnokja ifiúnak szerelmesekről*
.....
1. Monda: „Hallotade en hatalmamot?
Meg hodoltattam már sok szép ifiakot,
El nem kerülhettek vettet *hálómot*,
5 Sok megis köszönte baratsagomot.“
2. Tevek neki vallást ö kerdesere:
„Hallotam, hogy Venus te szerelmedre
Sokakat indított fel tettekre,
De meg csaltad őket s meg ölted vegre.
- 10 3. Amaz gyöngén tartot sok szép ifiakat
Meg kerülted s csaltad, mint bolondokat,
Szüzeket, menyecskéket, szép aszszonyokat,
Vegre az halalra adtad azokat.“
- 15 4. „Retteg az en szivem csalárdságoktól,
Monda, ki rettegne te szerelmedtül?
Szeretöm vagy lelkém, ne fel bár áttul,
Szivedet őrized ily gondoláttul.
- 20 5. Tudatlan ifiaknak goromba voltok,
Latorságok miat lött ö halálok,
Nem volt szerelmekben semmi jó modgyok,
Nem Venus az oka, hogy ők bolondok.
- 25 6. Ojad csak magadat, igen őrized,
Okkal, moddal csinald, igen kerülyed,
Szeretőd ha vagyon, aszt ne jelencsed,
Ifiusagod idejet kedvedre elyed.”
7. „Örülöm, hogy hallom tanács adásodat,
Mondék, meg szolgálom az szép két almat,
Még h viselem, lölköm, az szép bokretát,
Jo egessegedert az majoránát.”
- 30 8. Így hodoltattam még zaszloja ala,
Fegyveret el hanyá s válamra hajla,
Nem tagadom bizony mert még csokoltam,
Két szép arany almáját kezemben fogtam.
- 35 9. Nem regenten irtam, egy palotámban,
Szeretömnek küldem csak mostan tájban,
Vénus fel öltözek az ö langjaban,
Kapu fölöt keresd egy kis föl hazban.

---

1 [A kézirat 357b. lapjáról] 4 [*hálómot* hiányzik] 15 mondak [!] 27 monda [!]

- 1 1. Mond még szegény árva, merre siránkozol,
Sűrű kony hullással s merre sohajtozol?
Sarga halál szined es igen változol,
De te az halaltól még ostoroztatol.
- 5 2. Keservesen irám neked ez verseket,
Melyen még tudhatnád, ha latnad szivemet,
Kevánom Istentől, hogy te személyedet
Levelem tanalya, ercsem jo hiredet.
- 10 3. Azert egessegem egyebkent jól volna,
Ha szivem eretted mind unta nem sirna,
Ha sok fogadasod eszemben nem jutna,
Veled mulatásom ha nyugodnom hadna.
- 15 4. Ez valae nem rég neked fogadasod?
Igy allode meg te hüttel tött mondasod?
Igy szánsze engemet, ki voltam titkosod?
Igy hagyode veszni szibeli orvossod?
- 20 5. Ejel is almomból gyakran fel rankodom,
Csuda, mely dolgokrol szivemben bánkodom,
Es ha velem járnál, szivem, mint szép hatyum,
Nem jüne szivemre többbe ily nehez bum.
6. Aldvan nap kelettül fogvan nap nyugotig,
Hirdetem nevedet utolso palyámig,
Csak hogy engedgy csendes nyugovást mind adig,
Miglen eletemnek jutok hataraig.
- 25 7. Azert sietseggel, mikent palyásomra, [!]
Menyek en te hozzád, mint ki kötő partra,
Vitorlásim vadnak az szelnek bocsatva,
Megyek, mint tengeren ragaszkodot sajka.
- 30 8. Repéső allat közt szemleld az görliczet,
Szerelmes társáert banatnak ő szivet
Adgya s így mutatya meg az ő szerelmet,
Bennem is lathad most ennek természetet.
- 35 9. Rabotás világnak ments ki mihelyeből,
Sok bujdosásimnak bűdös tömlöczéből,
Engegy még ujalást [!] valaha meg ményből,
Az te szentsegednek aldot kebeleből.
- 40 10. Nem tudom ki volna, az ki mégh nem szanna,
Vagy töllem siralmas eneket hallana,
Avagy hogy ha szive csak egy csep sem volna,
Avagy eletében but nem latot volna.

114/I.

- 1 1. Fris színbeu tündöklő, edes szép aszszonkám,
Vigassagra! [!] termet arany veszső szálám,
Minden kenaimban csak te vagy orvosom,
Tekentetre melto lelkem, szép aszszonyom.
- 5 2. Nagy sok nyavalyámban már eleget töttél,
Hogy kóvánságomnak, aszszonyom, engettél,
Mint Dido Eneast, igazán szerettel,
Kemeny fogságodból hamar el eresztel.
- 10 3. Rajtad az en szivem immár még nyugodott,
Ily szép szerelmeben regen be fogadot,
Foglalo pecsettel egy csokot is adot,
Vigasztalo szokkal szepe batoritot.
- 15 4. Panaszsa szivemnek im meg nyugodva nincs,
Nincs, kiert adnalak, ez világon oly kincs,
Kerlek, hogy orczamra rosa csokokat hincs,
Kedves szemeiddel gyakran reám tekencs.
- 20 5. Csuda változando az szerelem dolga,
Én csak trefálodván, veled jádzom vala,
Rementelen hozzám vig szived még hajla,
Az mely jó voltáért az Isten még aldgya.
6. Az angyali kepet szépen szokták irni,
Tülle személyedet még sem ismerhetni,
Holtig csak te szolgad akarok már lenni,
Erte sok kenokat kész vagyok szenvedni.
- 25 7. Reszetlenül ne hadgy az te szerelmedben,
Kerlek, bokrétát adgy gyakortab kezemben,
Engem szabade hagy virágos kertedben,
Hogy mikor akarok, nyulhassak kebledben.
- 30 8. Hallottam az elöt egy kerben hiredet,
Miglen nem ismertem az te személyedet,
Ugy kívántam latni az te szépségedet,
Mint holtom után *az* én idvessegemet.
9. Eetem kívüléd már soha se legyen,
En hozzám te neked nagy szerelmed legyen,

---

5 nyavalyáimban 14 [*Nincs* hiányzik] 18 trefálván 25 [Előbb:] szerelmedből 29 ker<be>ben 32 után én

35 Mint egy szegen szolgát, hogy el ne felejcsen,
Mint görlioze társát, igazán szeresen.

10. Ezerszer meg halnek, ha fel tamadhatnek,
Erted, szép aszszonyom, kenokat szenvednek,
Hogy sem mint valaha ellened vetenek,
40 Inkab aszszonysagodnak szolgálnek, ha tudnek.

114/II.

1 (3.) 1. Rajtad az én szivem immár megh nyugodot,
Ki szep szerelmeben engem be fogadot,
Foglalo pecsettel egy csokot is adot,
Vigasztalo szokkal engem batoritot.

5 (4.) 2. Panasza szivemnek immár elened nincs,
Ez világon oly kéncs, kiert adnalak, nincs,
Kerlek, hogy orczamra rosa csokokat hincs,
Kegyesszemeiddel gyakran rám is tekéncs.

10 (7.) 3. Reszetlenül nem hatsz az te szerelmedből,
Kerlek, igereted ad meg vig kedvedből,
Legeltes engemet anyali [!] kepedből,
Hogy veled lehessen öröké szivemből.

15 (5.) 4. Csuda, mely hajlando az szerelem dolga,
Az minap trefában veled jaczam vala,
Remensegem félét szived hozzam hajla,
Az te gyenge melyed, mint rosa, még nyila.

20 (9.) 5. Rajtam kívül bátor más szolgád ne legyen,
Hozzám, szép szerelmem, szivedis hü legyen,
Mint görlicze társát, halálíg szeressen,
Engemis, rabodat, bár csak ne felejcsen.

(8.) 6. Hallottam az elöt egy kertben hiredet,
Noha nem ismertem akkor szerelmedet,
Ugy kívántam látni ékes *személyedet*,
Mint halalom után én idvessegemet.

25 7. Csak ő az egyedül, az kin ojat [!] szivem,
Mert nem tanaltatik annal dragab kencsem,
Musák szigetében ki biztatya lelkem,
Kinek ékes szava fel gerjezte vérem.

114/III.

- 1 (1.) 1. Fris színben tündeklő lelkem, szép aszszányam,
Vigasságra termet arany veszső szálam,
Minden kenaimban csak te vagy áldasam,
Tekentetre melto gyönjörü virágam.
- 5 (3.) 2. Rajta az én szivem immar meg nyugodat,
Ki hü szerelmében engem be fogadat,
Foglalo pecsetül egy csokot is adat,
Vigasztalo szokkal engem batoritatt.
- 10 (4.) 3. Panaszsa szivemnek ellened immar nints,
Ez világon olly kints, kiert adnalok, nints,
Kerlek hogy orczamra gyakran csokokat hints,
Kegyesszemeiddel gyakran réám tekints.
- 15 (7.) 4. Reszetlenül ne hadgy kegyes szerelmedben,
Kötet bokretadat adgyad en kezemben,
Hogy mikor akarok, nyulhassak kebledben,
Titkan en te velled jarhassak az kertben.
- (5.) 5. Csuda, melly hajlando az szerelem dolga,
Ez minap trefolvan velled jadzam vala,
Remensegem kívül szivem hozad hajla,
.....
- 20 (2.) 6. Nagy sok kenaimmal mar eleget *tettel*,
Hogy kívánságimnak, szep szivem, *engettel*,
Mint Dido Aeneast, igazan szerettel,
Kemény rabságimból mar el eresztettel.
- 25 (8.) 7. Hallattam az előtt egy koronn hiredet,
Noha nem ismertem akor szemellyedet,
Ugy kivanam latni ékes termetedet,
Mint az szomju *szarvas* az hideg kut fejet.
- 30 (6.) 8. Az angyali kepet szepen szoktak irni,
Attól szemelljedet nehez meg ismerni,
Holtig mar te velled akarok maradni,
Erted nagy kenakot kész vagyok szenvedni.
- 35 9. Merek ditsekedni gyemant termeteddel,
Noha szep szemelljed az nélkülis elkel,
Zöldellő cyprus vagy, nem art néked az tel,
Az Isten aldgyan meg, hogy vellem jot tettel.

---

1 Eris 7 Foglalalo [!] pecsetül csokot 13 hegyes 21 ertettel, 22 kívánságimnak [!]; eregettel 26 Neha 28 farkas

- 40 (10.) 10. Ezerszer meg halnek, ha feltámadhatnak,
Erted, edes szivem, kinokat szenvednek,
Hogy sem mint személyed en töllem tavaznek,
Szep aszszonyáságnak szolgálnek, ha tudnek.

141/IV.

- 1 (1.) 1. Friss *szinben* tündöklő lelkem szép virágom!
Vigasságra termett arany vessző szálom,
Minden kínaimban csak te vagy orvosom,
Tekintetre méltó szép rózsám, csillagom.
- 5 (3.) 2. Rajtad az én szivem immár megnyugodott,
Ékes szép termeted engöm befogadott,
Foglaló pecséttel uj gyűrűt is adott,
Vigasztalásával engöm bátorított.
- 10 (2.) 3. Nagy sok kénaimnak már eleget tettél,
Hogy kívánságnak ennyire engettél,
Kemény fogságomban sokáig nem gyötrél,
Mint Didó Éneást igazán szerettél.
- 15 (4.) 4. Panassza szivemnek ellened immár nincs,
E világon oly kincs, kiért adnálak nincs,
Kérlek, hogy ortzámra pároson csókot hints,
Kegyesszemeiddel gyakran reám tekints.
- 20 (5.) 5. Csodálatos valami a szerelem dolga,
A minap tréfából veled játszom vala,
Gondolatlan képpen szivem hozzád hajla,
Két szemed szivemet én töllem ellopta.
- (10.) 6. Egy-kétzer meghalnék, ha feltámadhatnék,
Érted édesem kénokat szenvednék,
Hogynem, mint ellened valamit vétenék,
Nagy, szép szerelemmel csak neked szolgálnék.

114/V.

- 1 (1.) 1. Friss *szinben* tündöklő lelkem, szép alakom,
Vigasságra termett arany vessző szálom,
Minden kínaimban te vagy én orvosom,
Tekintetre méltó, fénylő szép gyémántom.
- 5 (4.) 2. Panaszsa szivemnek bizony tereád nincs,
Mellyért is adnálak, nincsen olyan egy kincs,

Kérlek, hogy orczámra, rósám, csókokat hincs,
Kedves szemeiddel, kérlek, reám tekincs.

- 10 3. Be óltotta magát szerehned szivemben,
Bátran melegitem kezem kebeledben,
Minden vigasságom vagyon termetedben,
Nem is kételkedem, rósám, hüségedben.
- 15 (10.) 4. Egy szer én meg halnék, ha fel támadhatnék,
Eretted, violam, kinokat szenvednék,
Hogy nem mint valaha ellened vétenek,
Ekes személlyednek szolgálni akarnék.
- 20 5. Arannyal kellene nevedet fel irni,
Ekes termetedet táblára mettzeni,
Rubintból készített ládában tartani,
Ajakid csókjával bé is petsételni.
6. Érsz még te olly időt, hogy nem láttz engemet,
Meg ott is meg sirattz, hol hallod hiremet,
Mert természetemben angyali képemet
Nem felejtheted el ékes személlyemet.
- 25 7. Vagy enyimmé tészlek, vagy meg halok érted,
Vagy el bujdosom én, vagy te hozzád mégyek,
Tudod, édes szivem, hogy szivből szeretlek,
Szány meg, édes szivem, igen szépen kérlek.

114/VI.

- 1 (1.) 1. Del színben tündöklik lelkem virág szálom,
Vigasságra termet arany veszső szálom,
Minden kinaimban tsak te vagy orvoslom,
Tekéntettre méltó lelkem gyöngy virágom,
- 5 (3.) 2. Rajtad az én szivem immár meg nyugodot,
Ki hiv szerelmében engem befogadott,
Foglalo petsétül tsokokott is adott,
Vigasztalo szokkal engem bátorított.
- 10 (4.) 3. Panaszsa szivemnek im már ellened nints,
Ez világon olly kints, kiért adnálak, nints,
Kérlek, hogy ortzámra gyakron tsokokat hints,
Kegyesszerelmeddel kérlek *reám* tekints.
- (5.) 4. Tsuda melly hajlando a szerelem dolga,
A *minap* tréfából veled jadzom vala,

---

11 termetedbe

2 arany <szalom> veszső 11 tsokot 12 kérlek letekints 14 minapi

- 15 Rosa szín ortzádót tsokolgatom vala,
Reménségem küvül szivem hozzád hajla.
- (7. 5. Rész nélkül elne hagy kegyes szerelmedben,
Kötött bokrétádott adgyad én kezemben,
20 Hogy mikor akarok, nyuljak kebeledben,
Titkon én teveled járhasak a kertben.
- (8.) 6. Hallottam az előtt régen te hiredett,
De még sem láhattam szivem szemellyedet,
Ugy kívántam látni ekes termetedet,
Mint a szomju szarvas *hideg* kut fejekett.
- 25 7. Rég olta már szivem eretted fáradok,
Rég már az ideje, hogy utánnad járok,
Mond meg ha nem szeretz, utánnad nem járok,
Ez versemre szivem hamar választ adok.
- 30 8. Örökke tégedet sziböl szeretlek,
Édes virág szálom, el nem felejthetlek,
Mert az én szivemben ugy fel jegyeztelek,
Mint éppen magamot, ugy téged szeretlek.
- 35 9. Ez verseket a ki meg olvasod rendre,
Jajos szerelmemet vegyed értelmedre,
Kérlek, hogy ne légyen ez nehézségedre,
But erettem ne végy, kérlek, te szivedre.

115.

[CANTIO JOCOSA]

- 1 1. Nosza, sohajcs egyet, gondoly valahová,
Hund be szemeidet, neis nez sohová,
Közep taja arant, csak imide alá,
Mond meg, hogy itt lakik, de ne mutas reá.
- 5 2. Mely gondolkodásra bocsásd le elmedet,
Világ negy reszere vessed szemeidet,
Gondoly ez világon minden féle rendet,
Ki hamissan kaszál s ki vág igaz rendet.
- 10 3. Alhatatosságot szived ott nem lelhet,
Rementelensegben minden tested reszket,
Rövid eleted is naponken [!] ád merget,
Rabul se kötözd még én szegeny fejemet.

---

19 nyiljak 24 a hideg

1 II Noha s-ohaits 2 II az szemedet 3 II táján; fel amoda alá, 4 II Mondjad hogy ott 5 II botsássad 6 I nagy II négy részre;
szemedet 9 II itt 11 II naponként 12 II Job jól se tartanál, hogy még meg emisztesz

4. Az ki mit nem kostolt, nem tudgya kéváni,
Az ki mit nem szokot, hogy tudgya dicsirni?
15 Bizony job meg halni, hogy nem mint kéváni,
Kivált keppen hogy ha aszt el nem nyerheti.
5. Vitezek haloban mennek az predáert,
Kereskedök tüzre vizre nyeresegert,
Kinek mire gondgya, fut és farad azert,
20 Halalra eletem kicsiny szerelmedert.
6. Ne kenoz, csak meg öly, ha *meg* akarsz ölni,
Csuda leszen, hogy így mersz hatalmaskodni,
Lám ajándekoddal még tucz hodetani,
Nincs rab szijad, még is ugy még tucz kötözni.
- 25 7. Nem gondolok jobbat, mert el szomorodtam,
Nem is atkozodom, mert en aszt nem szoktam,
Mennel akár hová, ne lehetne látnom,
Örökke uttánnad csak kel sohajtánom.
8. Gondolode, hogy ha szabad volna mennem,
30 Rostellenem hozzád gyakorta menesem?
Mint hogy már regolta nem lathatlak, lölköm,
Rövid nap meg latlak, ugy vadol az szivem.
9. Mikoron tanacsot hallasz valakitől,
Ha nem fogadodis, okos lehecz ebbul,
35 Ha nem laute cantes, az mint szolnak errül,
Ez deakul vagyon, kerd meg az mestertül.
10. Megh hid, vagy meg halok, vagy enyimme teszlek,
Vagy el futok tölled, vagy kezemhez veszlek,
40 Szány meg, edes lellem, ugyan kenszeritlek,
Isten ugy segelyen, szivemből szeretlek.
11. *Éltemet* eltedig kévánom, nem tovább,
Ne legyen halálod késön vagy hamarabb,
Az meg busult ember elmejeben vidámb,
Ez derekas dolog, nem valami dib dáb.
- 45 12. Irám ez verseket tulajdon kedvedert,
En hozzáam mutatot kedves szerelmedert,
Már tobbet nem szollok felöled ezekert,
Csak azon foreodom, hogy hozad mehetnek.

---

13 II szokott 14 II Az ki mitt szeretet szokta ohaitanyi 15 II hogy sem 16 II hogy azt 17–32 II [Hiányzik.] 21 I megy 31 I lathalak [!] 32 I Rövid <idő mulva> 33 II kérdész 35 II – cante az mint 36 II más embertül 37 II vagy tüled el futok, 38 II Vagy érted elveszek, vagy enyimé teszlek, 39 II szivem 41 I Eletedet II Eltemet éltedig nem kívánom tovább, 42 II később sem 43 II dib deb, [!] 44 II lib láb. [!] 46 II mutatod kedves személyedet, 48 II Az Isten áldgyon meg az te jo voltodért.

116/I.

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in a single system. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the first staff, the lyrics are written in Hungarian: "So - kan szol - nak most én re - ám [nagy ar - tat - la - nul, Had kop - tas - sák ö nyel - ve - ket ha - szon - ta - la - nul, Engem sem hágy én Is - te - nem gyá - mol - ta - la - nul.]". The second staff continues the melody, ending with a double bar line and repeat dots. The lyrics "Engem sem hágy én Is - te - nem gyá - mol - ta - la - nul.]" are written below this staff.

- 1 1. Sokan szolnak most én réám nagy artatlanul,
Had koptassák ő nyelveket haszontalanul,
Engem sém hágy én Istenem gyámoltalanul.
- 5 2. Panaszom is volna nekem, de had gyarek az,
Kurva az anya rossz embernek, egy szó oly mint száz,
Az ki engem hatam mege, nem szemben gyaláz.
3. Csak az legyen jó akarom, az kit kívánok,
Holtig való szolgálatom nekik ajánlom,
Rossz embernek hogy kedvezzek, még sém gondolom.
- 10 4. Nem jó magát az embernek hamar el hinni,
Jó szerencsés állapotban fél fuvalkodni,
Sokan szoktak elegeert szegyet vallani.
- 15 5. Nem gondolok az irigyel, mint rossz emberrel,
Had koptassák ő nyelveket rakva fekeylel,
Hályon meg maga mergeben, engedgye Isten.
6. Nem gondolok rossz embernek rám szollásával,
Mint valami rühes ebnek ugatásával,
Nem írhatok en most többet, meg eri azzal.
- 20 7. Kegeyo modra sokan funak követ ellenem,
Ritkán vágyon ő miatok jó iszű etkem,
Hálot hantak, de meg eddig mind el kerültem.
8. El hagyattam mindenkétől, vágyok mint árva,
Az kitől én várhatnek jó, nekem mostoha,
Noha mostan szegény fejem mindennek szitka.
- 25 9. Mert nem meszsze már az üdö, el hozza Isten,
Melyben az szabadságomat meg látja minden,
Ellenségem még szegyenül, kárt vall sokkepen.

10. Nem állom én már boszszumat sok irigyemen,
Hanem sok oajtással mind el szenvedem,
Ezek ellen boszszu álló legyen az Isten.
11. Imár ne hagy, én Istenem, hogy essem sárban,
Hanem irigyimnek száját tarcs zabolában,
Mert nem hagyod az artatlant az gyalázatban.
12. Igekeztek sokan immár gyalázatomra,
En szegeny árva fejemnek nagy romlására,
Senki nem lát azért engem immár vigh napban.
13. Könnyü bizony az ártatlant nyelvel mégh ölni,
Fökepen jo akaroja gyallaza, vészti,
De el hittem, jövendőben számot kell adni.
14. Tsak oly könnyü sok irigynek egyet mégh ölni,
Mint két sasnak egy galambat semmive ténni,
Hogy nem szányák jo barátim fejem gyalázni.

116/II.

- (1.) 1. Sokan szolnak most én réám nagy ártatlanul,
Am kaptassák eö nyelveket haszontalanul,
Enghem sem hágy én Istenem gyámoltalanul,
Enghem sem hágy én Istenem gyamoltalanul.
- (4.) 2. Nem ió magát az embernek hamar el hinny,
Ió szerenczés állapotban fel fuvalkodny,
Sokan szoktak effélékben szégyent valany,
Sokan szoktak effélekben szégyent vallanyi.
- (2.) 3. Panaszom is vólna nékem, de had iáryon az,
Kurva az anya ros embernek, egy szó ugy mint száz,
Az ki enghem hátam meghe s szemben nem gyaláz,
Az ki enghem hátam meghe s szemben nem *gyaláz*.
- (6.) 4. Nem gondollok ros embernek rám szollásával,
Mint egy hitvan rühes ebnek ugatasával,
Nem szükséggh már többet szolnam, megh éri azzal,
Nem szükséggh már többet szolnam, megh éri azzal.

116/III.

- (1.) 1. Sokan szolnak most én réám nagy ártatlanul,
Ám koptassák ö nyelveket haszontalanul,
Engem sem hágy én Istenem gyamotalanul.

---

12 [A másoló a *gyaláz* szónak csak az első betűjét írta le.]

- 5 (4.) 2. Nem jo magát az embernek hamar el hinni,
Jo szerentsés állapotban föl fuva/kodni,
Sokan szoktak é félék kozt szégyent vallani.
- 10 (2.) 3. Kurva az annya rosز embernek, egy szo ugy mint száz.
Az ki engem hátam megé, nem szemben gyaláz,
A rosز ember ebmodgyára ugatással rág,
Kedve ellen öt kevesé szomorodot gyász.
- (a) 4. Noha mostan kis hajotskám szélvész közt haboz,
Irigy nyelvek habjaitul gyakran akadoz,
Evezomis en kezemben romlik, hasadoz,
Hiszem, Isten nem sokára az partra ki hoz.
- 15 (3.) 5. Csak az légyen jo akarom, kit én kívának,
Holtig valo szolgálatom néki ajanlom,
Rosز embernek hogy kedveznek, meg sem gondolom.
- 20 (7.) 6. Kigyo modra követ fujnak gyakran ellenem,
Ritkan esik ezek miat jo izü étkem,
Halot hantak, de még eddig mind el kerültem,
Boszszejukon továbbrais meg tört az Isten.
- (14.) 7. Vaiki könyü az ártatlant nyelvel meg ölni,
Mint az sasnak az galambot, könyü le ütöni,
De jövendoben ezekrül számat kel adni.
- 25 (8.) 8. El hagyattam mindenektül, vagyok mint árva,
Az kitül jót várhatnékis, hozzam mostoha,
Noha mostan szegén fejem mindennek szitka,
De bizonyal nagy sokaknak lésezek én példa.
- 30 9. Volna bizony mit szollanom, de had járjon már,
Türesimmal szegén fejem tob jot remél s-vár,
Noha mastan irigy miat kertemben sok kár,
De meg zödül még én fámis tavaszal immár.
- 35 10. Sok kiáltás eb ugatás égben *nem* hallik,
Mint az nyulnak ö futása meszi *nem* hallik,
Rosز embernek hire neve igy nevelkedik.
- (9.) 11. Már is el jo az az idő, el hoszta Isten,
Kiben nékem jo szerentsém meg látya minden,
Ellenségem meg szégyenül, kárt val sok képpen,
Éngem pedig boszszejukra meg tart az Isten.

---

5 fuvad kodni [!] 7 fo [!] 26 Az kitül az kitül [!] 31 mitat [!] 33 nem nem [!]

116/IV.

- 1 (1.) 1. Sokan szolnak mast én reám nagi ártotlanul,
Had koptassák ő nyelveket haszontalanul,
Rám támottak az irigyek, gyaláznak rutul,
Engem sem hágy en Istenem gyámolatlanul.
- 5 (4.) 2. Nem io magát az embernek hamar el hinnyi,
Io szerentsés állopotban föl fuvalkodnyi,
Sokan szoktak efféléért szégyent vallanyi,
Az Isten is illyeneket szok meg alaznyi.
- 10 (2.) 3. Kurva az anya rosz embernek, egy szo ugy mint száz,
Az ki engem hátom mögül, nem szemben gyaláz,
Az rosz ember eb modgyara ugatással rágh,
Kedve ellen ött kövesse szomorodot gyász.
- 15 (a) 4. Noha mastan kis haiotskám szél vész közt haboz,
Irigy nyelvek habiaitul gyakran akadoz,
Evezöm is én kezemben romlik s hasadoz,
Hiszem Istent, nem sokára az partra ki hoz.
- 20 (6.) 5. Nem gondolok rosz embernek rám szollásával,
Mint egy hitván gubas ebnek ugatásával,
Nem illik már többet szolnom, meg éri azzal,
Nem illik már többet szolnom, meg éri azzal.
- 25 6. Nem árt nékem az irigynek reám szollása,
Mert van nékem vigasztalom, szándékom tudgya,
Hiszem Istent, előtt vézsem, nem üz el soha,
Hiszem Istent, elöt veszem, nem üz el soha.
- 30 7. Felti magát én rám szollo gonosz irigyim,
Rosz emberré nem akarna ő mágát tennyi,
De mast im mar tsak ruháját annak viseli,
De mast im mar tsak *ruháját annak viseli*.
8. Zörgölödö s morgolodo gonosz irigyim,
Mit használtok ti mast azzal, gonosz emberim,
Irigy nyelvek, ne öllyétek azzal öröimim,
Irigy nyelvek, *ne öllyétek azzal öröimim*.
- 35 9. Mint várgának cseres kádban ő tiprodása,
Igy tinéktek én rám valo goriet haragia,
Gubás ebnek borzas szöri, rám tátva szája,
Gubás ebnek borzas szöri, *rám tátva szája*.

---

8 effélert 23 üz el <tüle> 29 [A másoló az ismétlődő 4. sorokat nem írta le végig.]

- (7.) 10. Kigyo *modra* küvet fujnak gyakran ellenem,
Ritkán essik ezek miát io izü étkem,
Hálot hantok, de meg eddig mind el kerültem,
40 Buszujokra továbbra is meg tart Istenem.
- (13.) 11. Jaj mely könnyü az ártotlant nyelvel meg ölnyi,
Mint az sasnak az galambot, könnyü le ütnyi,
De iövendöben ezekrül számát köll adnyi,
De *iövendöben ezekrül számát köll adnyi.*
- (8.) 12. E hagyattam mindenektul, vagyok mint árva,
Az kitül jott várhotnék is, hozzám mustoha,
Noha mastan szegény fejem mindenek szitka,
De bizonynyal nagy sokaknak lészek en példa.
13. Volna bizony mit szollanom, de had járjon már,
50 Türesemmel szegény fejem többet remil s vár,
Noha mast van irigy miát kertemben sok kár,
De megh zöldül még én fám is tavasszal immár.
14. Elég néktek immár eddig mind ez például,
Ha vészitek intésemet példa adásul,
55 Ezek után adom magam tinéktek társul,
Ezek után adom magam *tinéktek társul.*
15. Mégh érrül is majd beszéllek, ha nem értitek,
Akaratom és szándékom eszben vegyétek,
De utobban beszédembül iobban értitek,
60 De utobban beszédembul iobban *értitek.*
16. Sok kiáltás, eb ugatás égben nem hallik,
Mint az nyulnak ö futása, meszi nem hallik,
Rosz embernek hire neve nem nevelkedik,
Rosz embernek *hire neve nem nevelkedik.*
- 65 17. Am lássátok ti dolgotok ha viselitek,
Rosz embernek hirét nevét rátok veszitek,
Holtig abban mind végiglen már ti élylyetek,
Holtig abban mind végiglen már *ti élylyetek.*
- (3.) 18. Csak az légyen io akarom, az kit kívánok,
70 Holtig valo szolgálotom néki ajánlom,
Istenemnek nagy io voltát sok képpen látom,
Rosz embernek hogy kedvezzek, meg sem gondolom.
- (9.) 19. Márís el iön az az idö, el hoza Isten,
Kiben nékem io szerentsem meg láttya minden,
75 Ellenségem meg szégyenül, kárt val sok képpen,
Engem penig boszujokra nyertessé téssen.

116/V.

- 1 (1.) 1. Sokan szolnak most én reám nagy artatlanul,
Had koptassák az szajokat haszontalanul,
Engem sem hágy en Istenem gyámoltalanul.
- 5 (4.) 2. Nem jo magát az embernek mingyárt el hinni,
Jo szerencses alapotban fel fuvalkodni,
Sokan szoktak eféléért szegyent vallani.
- (7.) 3. Követ funak kigyo modra gyakron ellenem,
Nincs miattok csak egyszeris jo izü étkem,
Hálot hántak én ellenem, de el kerültem.
- 10 (2.) 4. Panaszom is volna nékem, de had legyen az,
Kurva az annya rosz embernek, egy szo ugy mint száz,
Az ki engem hatam melle, nem szembe gyaláz.
- (a) 5. ....
.....
15 De meg hiszem, en Istenem az partra ki hoz.
- (6.) 6. Mit gondolok rosz embernek ram szólásával,
Mit egy rühös komondornak ugatásával,
Nem szollok már többet arrol, meg eri azal.
- 20 (3.) 7. Csak az legyen jo emberem, kit én gondoltam,
Holtig valo szolgalatom annak ajallom,
Rosz embernek hogy kedvezzek, meg sem gondoltam.
- 25 8. Eljenek mind azok az kik igazak,
Piruljanak irig hamis hazugok,
El ne feleljcsenek minket amazok,
Kiket mü szeretunk minket is azok.

117.

- 1 1. Szivem vidámsága, gyönyörü szép Sára,
Szerelmem oltoja, ékes szép palma fa,
Szepséged Minervát sokal felyül mulya,
Helenat személyed joval meg haladgya.
- 5 2. Irjak az poetak Julia szépséget,
Es az Susannának ékes szép termetet,
Gismundának penig ékes szep szerelmet,
Teneked szépséged még dulya ezeket.
- 10 3. Sugar te derekad, mint szinten lilium,
Ajakid olyanok, mint királyi sceptrum,

Labaid lepese, miként az szép flastrum,
Szemeid nezesese, mint ékes balsamum.

4. Szodnak halgatása hangos, mint trombita,
Ajakid nyílása, mint pünkössti rosa,
15 Annak kaczagása, mint hajnal csillaga,
Es annak ő csokja, mint lepes mez jova.
5. Boldog azért immar, kit az te ajakod,
Kinek orcájára hányod az te csokod,
20 Meg ölelven ötöt, magadhoz kápcsolod,
Mindenestől ennek magadot ajánlod.
6. Rárohoz hasonló gyönyörű szép szemü,
Cyprus modra fél nőt, ékes tekintetü,
Olyan az te szemed, mint az szép koraly kö,
Ékes tekinteted gyemánt modra fénlő.
- 25 7. Arany, gyöngy, gyemánthoz hasonló szép rosám,
Isten aszszony modra termet én szép Sárám,
Akarnám szavadat hogy ha én halhatnám,
Es az te orezádat vigan csokolgatnám.
8. Valahol jársz, szivem, jó szerenczed legyen,
30 Istennek aldása te réád terjedgyen,
Még az nyomodonnis rosa szál teremjén,
Es az agyadban is majorranna nőjön.
9. Gyönyörű személyed, az kiert én égek,
Es minden óránként kénokat szenvedek,
35 Te szép személyédért majdon el épedek,
Kegyese termetedert koporsóban lépek.
10. Ezerszer meg halnek, ha fél tamadhatnek,
Eretted, szép Sárám, kenokat szenvednék,
Hogy sem mint ellened valaha vetenek,
40 Teneked szép Sárám, szolgálnek, ha tudnék.

118.

- 1 1. Bágyadt lelkem, mit remenlhez tovább magad felől,
Ki kinban egysz belől,
Mert szeretöm ezén ment el, csak nem kapum elől,
Hogy be nem tert erről.
- 5 2. Oh mely nehez, ki kit szeret, annak tavorzása,
Egy mástól válása,

Csak egy szempillantásigis annak nem látása,
Halal bucsuzása.

3. Az kit az én szivem szeret, mely nehez, hogy velle
10 Most én nem elhetek,
Mert az Isten csak mutatot, vele eletemet
Nem engete ernem.
4. Tudod Isten, ki szerelmes szivekkel birsz eppen,
15 Magamis egészlen
Vagyok aze és ném másé, az kinek kedveben
Magam kötelesztem.
5. Tugyad bizony, ha halalos seb szivemen lenne,
De megis el menne,
Csak lathatnám, gyenge tested lenne egessegben,
20 Elné nagy örömben.
6. Az én szivemnek orvossa az ki lehetne is,
De kegyetlen öis,
Mert sok sűrű köny hullásban hogy ha szivem megis,
Megh nem szán sohais.
- 25 7. Remenseggel utat vöttel, irám te élödben,
Noha most kétségben
Forog szivem, hogy nem mehet szined eleiben,
Hogy gyötrecz elmemben.
8. Legyen Isten oltalmazod, kinek neve Kata,
30 Szivemnek orvossa,
Ezt teneked az ki irta, szeretöd ö maga,
Ha kévanod, mongya.

119/I.

- 1 1. Ném szollok én senkiröl,
Csak az aszszony nepekröl,
Irok természetekröl,
Magok viselesekröl.
- 5 2. Lég első leszen Anna,
Magát nevevel hoszta,
Ha tölle kernel, adna,
El hid, hogy még nem csalna.
- 10 3. Második leszen Clára, [!]
Kinek ékes az fara,
Fogd az csecsidt, nem bánya,
Meg az mast is még alya.

4. Harmadik leszen Ilko,
Mindennel barátkozó,
15 El hid, hogy szépen szollo,
De gyakorta meg csalo.
5. Negyedik leszen Dorotya,
Étkét jól meg borsolya,
Feletem meg sém soza,
20 Az izét is még adgya.
6. Ötödik leszen Suska,
Ki magát csak ajanlya,
Ifiaktól magát nem oja,
Az farát oda agya.
- 25 7. Hatodik leszen Rebeka,
Szerelemnek hajleka,
Ifiaknak kívánsága,
Rutoknak utáloja.
8. Ismertede Frusinát?
30 Még utálá az inát,
Fogd meg neki az malyát,
És tapogasd az inát.
9. Jutka sarkan forgodo,
Az cseleddel koczodo,
35 Mindennel morgolodo,
Szeretem, mert csokolodo.
10. Ersebet is még lehet,
Szemelye talál kédvét,
Vid az tanczban, el mehet,
40 Ladde, mely szépén nevet.
11. Az déákne vásznanál
Az szözis [!] nem jobb annal,
És velle meg nyughatnál,
Ha néki szépén szolnál.
- 45 12. Margit aszszony dérés lo,
Ritkán valik abban jó,
Csecsi, fara domboru,
Aszt mondgyak, hogy rossz dolgu.
13. Alá néző kis Éva,
50 Jó kédvü, nyegedes rosa,
Bort ha emlegetz gyakorta,
Ugy lehetz részés benne ma.

14. Kata urát gyűlöli,
Tánácsát sém kedvelli,
55 Az kontyát félén teszi,
Az farát sem kémelli.
15. Az Maria szerelmes,
Ura szerető, kedves,
Bizonyal tökeletes,
60 Szeretem, mert hüseges.
16. Igen jo léány Martha,
Kit egy ifiu meg csala,
Kit ugyan ot meg foga,
Miert ment akkor oda?
- 65 17. Borka sém lesz ki vétő,
Mert ifiakat szemlélő,
Kiknek öis szepen tecző,
És azokkal szerelmeskedő.
18. Christina nem volt ithon,
70 Hogy élő ne forgassam,
Szegent hogy még ne valyam,
Noha fel fogot neve van.
19. Sara megyen vásárra,
Hogy tánályon társara,
75 Adpmanyoknak arra,
Hogy ne legyen héjaban.
20. Magdolna is szép czifra,
Az uton jár sétálva,
Olyan ő, mint szép pava,
80 Mert van piros csizmája.
21. Ezeket ved kedvedben,
Az al földre mentemben
Aszszonyokrol versekben
Szedegetem nagy szépen.

119/II.

CANTIO LUDICRA

- 1 (1.) 1. Nem szollok en senkiről,
Tsak az aszony népekről,
Magok viselésekről,
Irok természetekről.

---

80 csizmája (orczája)

2 [népekről felett:] nevéül

- 5 (2.) 2. Leg első léssen Anna,
A nevét véle hozta,
Ha kémél benne, adna,
Bizonyal megh sem tsalna.
- 10 (8.) 3. Esmeredé Frusinat,
Megh ütette az inát,
Ne fogjad az holnalyat,
Hanem inkább az maját.
- 15 (12.) 4. Margit aszony deres ló,
Ritkan valik abbul jó,
Csetse, fara domboru,
Azt mondgyak, hogy rosz dolgu.
- 20 (3.) 5. Az masodik léssen Ilona,
Kinek szép fejér az ina,
Fogják csecsét, nem bányá,
Még a mástis meg állya.
6. Harmadik léssen Dorko,
Urával szemben ugro,
A korcsmát gyakorló,
Iffiakat nem utalo.
- 25 (14.) 7. Kata urát gyüölöli,
Tanacsát nem kedveli,
A kontyát fére teszi,
A farat nem kiméli.
- 30 (11.) 8. A deákné vásznánal
Sophiis nem jobb másnal,
Ha néki szépen szólnal,
Ö véle meg alkudhatnal.
- 35 9. Szép szavu Ersok aszszony,
Az ki a végét meg nyom,
Ne fél, hogy el-taszicson,
Söt inkább hozzaja vonson.
- (a) 10. Nymphák között Borbala
Az tapogatast állya,
Az legenyet hozzaja vonsa,
40 Testét tüle nem szanya.
11. Serényen forgo Magdo,
Tsak legyen öt kivanó,

---

17 [Előbb:] Ilko 18 [Előbb:] Masokkal barátkozó 22 szemben <morgo> 30 [Előbb:] Sophia sem 33 [Előbb:] Ersi 36 [Előbb:] Hanem magához vonson 39 [Előbb:] Allássért hozza varja 42 [Előbb:] kit kivanó

- Nem lesz tüle tagado,
Mivel igen mosolgo.
- 45 12. Kemény beszédő Suska,
Urát titkon megh csallya,
Szépen szolást megh allya,
Szeretőjét taplalya.
- (9.) 13. Judka sarkon forgodo,
50 A cseléddel atkozodo,
Mindennél morgolyodo,
Szeretőjét csokolodo.
14. Sarának szép a szava,
Lator belül az gyomra,
55 Mert urat hamissággal
El hiteti, azt mondgya.
15. Petronak halám hirét,
Kivanya más személyét,
Ki ontani az vérét
60 Nem szánna az deákért.
16. Rebekának az nyaka
Merö az mint vann tudva,
Velös kontzot megh várja,
Mert igen éh az gyomra.
- 65 (b) 17. Az iffiakat gyakorta
Clara hija az hazra,
Hogy néki akarattya
Megh lenne kívánsága.
- (c) 18. Maria alazatos,
70 Téteti, hogy aranyos,
De ö igen játékos,
Meg hidgyed, hogy kantoros.
19. Szépen lépő Piroska
Az tanczát megh czifraza,
75 Farát szépen mozgattya,
Magát ö kivantattya.
20. Agota kereseti,
Fara a mint jelenti,
Mert ennek természetü,
80 A mit adnak, el-vészi.

---

44 [Előbb:] Mert ö 46 titkon<y> 47 [Előbb:] megh varja 58 [Előbb:] Szereti 66 [Előbb:] Ö el hija 67 [Előbb:] Mert néki
68 <Hogy> megh lenne 77 [Előbb:] Agnéta

21. Agota is azt mondgya,
Magát szivbül ajánlya,
Ha léssen benne modgya,
Nem lesz tüle tagadva.
- 85 22. Dorottyat nem ostromlyak,
Mert hortyogását hallyak,
Félnek, hogy véle kapjak,
Öt szegényt szüzen hadgyak.
- 90 23. Ezeket mikor iram,
Éhezem, szomjuhozam,
Aszonyokat hogy láttám,
Vigan lakának nálam.
- 95 24. Az ki ezeket ira,
Baratit jól tartotta,
Szépen fell-ruhaztatta,
Utra ugy botsatotta.

119/III.

- 1 (1.) 1. Nem szollok én senkiről,
Csak a fejrénépekről,
Irott szép termetekről,
Magokviseletekről.
- 5 (2.) 2. Legelső léssen Anna,
Nevét magával hozza.
Ha kérnél tölle, adna,
Elhidd, hogy meg sem csalna.
- 10 (3.) 3. A második Ilona,
Fejér néki az ina.
Fogd a csecsit, megállja,
Még alább is, nem bánja.
- (d) 4. Az harmadik Kalára,
Nem tudom, mi az oka,
Szép piros az orcája,
Mosolygó az ajaka.
- 15 (10.) 5. Csinos asszony Erzsébet,
Személyében meglehet,
Vidd a táncba, elmehet,
Meghidd, hogy csak rád nevet.
- 20 (8.) 6. Esméred-é Druzsiát?
Megütötte az inát.

Ne fogd neki a lábát,
Fogd inkább a rózsáját.

25 (15.) 7. A Mária szerelmes,
Urát szerető kedves.
Szeretem, mert természetes,
Bizony nagy tökéletes.

30 (e) 8. Boris igen szerelmes,
S szerelmével természetes.
Termete kellemetes,
Déákoknak is kedves.

35 9. Judit is szép léányzó,
Csókját ajándékozó.
Ha módját feltaláló,
Kölcsön is adakozó.

40 (f) 10. Sára virághordozó,
Szép koszorucsínáló,
Mindennel barátkozó,
Szívét másnak ajánló.

(b) 11. Krisztina asszony gyakorta
Hivja legényt egy szóra,
Hogy néki akarátja,
Bételnék kívánsága.

45 12. Pando csak bokorugró,
Férjhez menni nem való,
Borszérető, megívó,
Legények alá való.

50 (11.) 13. Még Zsofi sem jobb annál,
A Deákné vásznánál.
Ha velle szépen szólnál,
Ő velle megalkudnál.

119/IV.

1 (1.) 1. Nem szóllok én senkiről,
Tsak az aszszony népekről,
Irok természetekről,
Magok viselésekről.

5 (2.) 2. Az első lészen Anna,
Nevét magával hordgya,
Ha kérnél tölle, adna,
Hidgyed, hogy meg nem tsalna.

- 10 (3.) 3. Második lesz Ilona,
Kinek fejr az ina,
Fogd a tsetsit, nem bánnya,
Még alábbis el állya.
- 15 4. A harmadik Kristina,
Az olly forma, mint Anna,
Veled frissen jádzana,
Néki szépen zeng szava.
- 20 (10.) 5. Tsinos aszszony Ersébet,
Személlye is meg lehet,
Hidd a tántzra, el mehet,
Nem láddé, hogy meg nevet?
- (c) 6. Mária alázatos,
Mert a pendellye szaros,
Tetteti, hogy aranyos,
A setetbe játékos.
- 25 7. Borka tsak bokor ugró,
Uttzában szó hordozó,
Szomszédban ember szólló,
Gyülölöm, ragalmazó.
- 30 (b) 8. Klára hivja gyakorta
Legényeket a padra,
Hogy néki akarattya
Bé telnék kivánsága.
- 35 (19.) 9. Sára méne vásárra,
Ott talala társára,
Véle méne kortsmára,
Társa düle hasára.
- 40 10. Suskának nem kell puska,
Mert van néki puskája,
Kit ö most meg töltene,
Ha te veled beszélne.
- (8.) 11. Esméred é Rebekát?
Meg ütötte az inát,
Ne fog neki az haját,
Inkább fogd meg a fonát.
- 45 (14.) 12. Kata urát gyülöli,
Tanátsát sem kedvelli,
A kontyát fére tészí,
A farát sem kiméli.

- 50 (12.) 13. Margit aszszony deres ló,
Rirkán vállik abbul jo,
Tsetsi, fara domboru,
Tsak a legény legyen jó.
- 55 (11.) 14. Sófi is nem jobb másnál,
A deákné vásznánál,
Véle hamar alkudnék,
Tsak néki szépen szólnék.
- 60 (9.) 15. Jutka sarkon forgódó,
A tseléddel kotzódó,
Ifjakkal tsókolódó,
Mindennel morgolódó.
16. Ester a bort szereti,
Ifjakra köszöngeti,
Kupidót kedvelli,
Abbak kedvét keresi.
- 65 (15.) 17. Lidiának szerelme
Urát szerető kedve,
Szeretném, mert szükséges,
Bizonynyal tökéletes.
- 70 18. Légyen elég immáron,
Mostan tsak abban hagyom,
Mert elég dolgom vagyon,
Az időmetis szánom.

119/V.

- 1 (1.) 1. Nem szollok én senkiről,
Tsak az aszszony nepekről,
Irok természetekről,
Magok viselesekről.
- 5 (2.) 2. Leg első léssen Panna,
Magával nevit hozza,
Ha kérnél benne, adna,
Hid meg, hogj meg nem tsalna.
- 10 (3.) 3. Második lesz Ilona,
Kinek fejr az ina,
Fogd a tsetsit, nem bányá,
Még alábbis el álja.
- (e) 4. Maria alázatos,
Teste hogj aranyas,

- 15 De ő igen patzéros,
A setétben játékos.
- (b) 5. Klára hívja gyakorta
Legényeket az ágjban,
Hogy neki akaratya
20 Bé telnék kívánsága.
- (10.) 6. Tsinos aszszony Ersébet,
Termeteis meg lehet,
Vid a tántzba, el mehet,
Láddé, hogj réád nevet?
- 25 (15.) 7. Eva igen szerelmes,
Urat szerető kegjes,
Mert látom, hogy természetes,
Bizonyal tökéletes.
- (14.) 8. Kata urát gyűlöli,
30 A kontyát is férre teszi,
Tanátsát sem kedvelli,
A farát sem kémelli.
- (19.) 9. Sára mene vásárra,
35 Ö talala társára,
Társa fekvék hasára,
Ketten mennek kortsomára.
10. Ersok aszszony bizonyal
Fösvény ő a gazdaggal,
Meg tsal mindent sok szoval,
40 Teli ő alnoksággal.
- (f) 11. Sára virág hordozo,
Minden dolgot meg uno,
Tsak pompára vágyodo,
Ifjakra vigyázo.
- 45 12. Borka a bort szereti,
Az urára köszönti,
Kupidotis kedvelli,
Annak kedvét keresi.
- 119/VI.
- 1 (1.) 1. Nem szóllok én senkiröl,
Csak a fejér népekröl,
Irok természetekröl,
Magok viseletekröl.

- 5 (3.) 2. Legg első lesz Ilona,
Fejér néki az ina,
Fogd a csecsit, nem bánnya,
Még alább is megállya.
- 10 (2.) 3. Második léssen Anna,
Magát nevével hozza,
Ha kérnél tölle, adna,
Hidd el, hogy meg nem tsalna.
- 15 (d) 4. Harmadik lesz Kalára,
Nem tudom, mi az árra,
Nem piros az orczája,
De piros az ajaka.
- 20 (15.) 5. Máris igen szerelmes,
Urat szerető kedves,
Szeretem, mert hűséges,
Mivel hogy engedelmes.
- (b) 6. Susánna is gyakorta
Hivja legendyt a gazra,
Hogy néki kíványsága
Bár telnék akarattya.
- 25 (f) 7. Sára virág hordozó,
Szép bokréta tsináló,
Mindennél barátkozó,
Liliomhoz hasonló.
- 30 (e) 8. Borbála is szerelmes,
Bizony igen fertelmes,
De legényeknél kedves,
Mindennel engedelmes.
- 35 (a) 9. Nymfák között Borbála,
Tapogatást meg állya,
A legendyt hozzá hívja,
Fogadását meg állya.
- 40 (11.) 10. Sófi is nem jobb annál,
A deákné vásznánál,
Ha vélle szemben szólnál,
Hidd el, meg alkudhatnál.

---

14 [*mi az árra* felett:] van fínyás orra **20** [*engedelmes* felett:] nem is kényes **22** [A sor felett:] leanyágát siratja **24** [*Bár telnék* felett:] nem telik **30** [*igen fertelmes* felett:] ő sem felelmes **31** [*De legényeknél* felett:] De legennyel is

11. Tanúly ebből valamit,
Ne gondolly ezzel semmit,
Meg érheted a végit,
A házasság erejét.

119/VII.

- 1 (1.) 1. Nem szollok én most senkiről,
Tsak az aszszonyi népekről,
Irok természetekről,
Magok viseletekről.
- 5 (2.) 2. Első légyen az Anna,
Nevét magával hordozza,
Ha kérel benne, adna,
Hidjed, hogy meg nem tsalna.
- 10 (3.) 3. Második légyen Ilona,
Mindenekkel ki birna,
Fogd a' tsetsét, meg állya,
Még alábbis nem bánnya,
- 15 (8.) 4. Esméredé Frusinát?
Megütette az inát,
Ne fogjad az honyollyát,
Inkább fogjad a' májját.
- 20 (16.) 5. Igen szép léány Ester,
Ki egy ifjat meglese,
Edt ugyan ott meg feste,
Miért járt ő estve.
- (12.) 6. Margith aszszony deres lo,
Ritkán válik ebbol jo,
Teste, fara domboru,
Azt mondják, hogy rosz dolgu.
- 25 (11.) 7. Sophiis nem jobb annál,
A' Déákné vásznánál,
De ha vélle szolhatnál,
Hidjed, vélle hálhatnál.
- 30 (14.) 8. Kata urát gyüölöli,
Tanátsát nem kedvelli,

---

1 VIII Nem szollok egyebekrol 2 VIII aszszony 3 VIII természetéről 4 VIII viselésekről 5 VIII Első is léssen Anna 6 VIII hozta 7–8 VIII Higyed hogy meg sem tsalna Ha kernél tölle adna 9 VIII lesz 10 VIII Mind ezekkel 11 VIII nem bánnya 12 VIII meg álya 13 VIII krisinát [!] 16 VIII Inkáb fogd oda majját 19 VIII ott ugyan 20 VIII jár ő ott 22 VIII abbol 25 VIII Sofi sem job azoknál, 28 VIII Hiddel 30 VIII Tanátyat [!]

A' gatyát fere tészí,
A' farát sem kiméli.

35 (10.) 9. Tsinos aszszony Ersébet,
Személyével meg lehet,
Vidd a' tántzban, elmehet,
Mert látod, hogy rád nevet.

40 (9.) 10. Judith sarkán fordulo,
Tselédekkel kotzogo,
Mindennel morgolodo,
Szeretem, mert tsokolodo.

(13.) 11. Alá néző Kiriske,
Jo kedvő, de nyegödő,
Bort ha néki emlegetz,
Nála kedves ugy lehetz.

45 (19.) 12. Sára mene vásárra,
Hogy találna társára,
Kurvájának az ora
Hogy ne lenne hijába.

50 (17.) 13. Barka sem lesz kivető,
Mert ifjakat szerető,
Ki néki igen tettző,
Azokkal szerelmeskedő.

55 (e) 14. Susánnais szerelmes,
Mert ő mindennél kedves,
Ingyenis ád, mert kegyes,
Szeretem, mert hűségés.

60 (16.) 15. Igen szép leány Mártha,
Edt egy ifju megláta,
Kit ugyan ott meg foga,
Mert miért ment ő oda.

(15.) 16. Az Mária szerelmes,
Urát szerető, kedves,
Hidd el, hogy kellemetes,
Szeretem, mert hűségés.

65 17. Ezeket vig kedvemben,
Scholában laktomban
Léányokrol számláltam,
Itt vettem egy summában.

31VIII A kontyat 36 VIII Meg lád hogy reád nevet 37 VII [Előbb:] sarkáig VIII sorkán 38 VIII Legenyekkel kotzodo 40 VIII [mert hiányzik.] 41 VIII Aláis néző kriska, 42 VIII de ingado 47–48 VIII Seggel esék a sárba mint a tott a kásába 52 VIII Azzal [Több nincs.]

- 1 1. Az mezőre ki menek,
Szép virágokat szedek,
Kit bokretában köték,
Az ifiaknak él küldek.
- 5 2. Szépen aszt meg köszönék,
De kevés jó adadek,
Bárátzak [!] izentetek,
De az sém telyesedek.
- 10 3. Végre én meg haragvam,
De nem felnek, jól látam,
Ottan magam még bizam,
Hamar el futamodám.
- 15 4. Igen hamar égy házhoz
Be futek az gazdához,
Hát égy nagy lapátot hoz,
De nekem nem teczek az.
- 20 5. Gyorsan hatot elsőben
Üte rajtam az közben,
Ötvent az szerzesében,
Esek égy más végtében.
6. Azzal az mit kaphattam,
Im halyátok, mint jártam,
Aszt örömet meg osztom,
Ha keványátok töllem.
- 25 7. Az szomszed faluczkában
Vadnak nagy vigasságban,
Egy vón vitez meg nözőt,
Egy igén vén agnet vött.
- 30 8. Gyakran oly nagy fél szoval,
Az vén tehen husával
Kénálya batósággal,
Az nagy füstös csánkoval.
- 35 9. Igen vigan lakoznak,
Gyakran üstököt vonsznak,
De haja az gazdának
El hullot mint jámbornak.
10. Söt meg ahoz hasonlot,
Egy nagy tökel az birot

---

2 virágokokat [!]

40 Ugy ütötte, hogy meg holt,
Testamentomot sem tött volt.

11. Így az nagy vig lakásnak
Vége bot az fárságnak,
Kit most el nem hattanak,
Maszorra marattanak.

45 12. Igen nagy buban vala
Füst miat czellájában,
Egy ifiu ö magaban
Szerze gondolátyában.

121.

1 1. Csak nem régen látek egy szép virág szálát,
Hogy nem beszélhetek velle kettőt, harmat!
El esnek szivemről az iszonyu banat,
Az eczaka látek felöle ily almat:

5 2. Orozva hát mellem feküt én ágyamban,
Csak gyengen serkenget, hallom, hogy aszt mondgya:
„O en edes szivem, alom mint el nyomta,
Kely fél ifiu, ez volt szived kívánsága.”

10 3. Mingyarást fel ugrám, agyamot tapasztam,
De hogy csak almomban látám, aszt megh tudám,
Szivem nagy banatban ések, im eszt mondám:
O én edes arva, jaj mint még csalattam.

15 4. Panaszimat neki meg beszéllem vala,
Rosa szín orczáját meg csokolom vala,
Hogy velle almadom, ez bizony nem csuda,
Mert gyötör engemet szerelmednek langja.

20 5. Az te szodat, szivem, mi helyen meg hallam,
Enis óttan neki panaszim még mondam,
Más orvosom, tudom, nem talalom, látam,
Ha ö el hágy, akkor lesz nekem halálom.

6. Igen vilámcsozo szeine, mint rokának,
Gyenge fejer teste, mikent szep hatyunak,
Meltán mondhatom, hogy társa Helenának,
Tündöklük orczája, mint isten aszszonynak.

25 7. Laba setálása, mikent szép pávának,
Nem gyözöm csudálni testét allásának,
Szep mosolyodásit gyenge ajakinak,
Ekes magas voltat gyenge derekának.

- 30 8. Oh vajha meg eszer oly idő lehetne,
Melybe én szívemnek vig öröme lenne,
Sok gondolatokat szívem le tehetne,
Akkor el távoznak szívemnek gyötrelme.
- 35 9. Nagy dolog volt szünek szütől szakadása,
Meg hűtt titkossától valo meg valása,
Bus szünek az massal *nem* lehet panasza,
Keserves panaszszát nincsen kinek mondgya.
- 40 10. Az ki eszt el mondgya, legen hangos száva,
Apollonak lantját bár felyül haladgya,
Az ki penig mondgya, az Isten még aldgya,
Eszt is, ha valaki jutalmát még adgya.

122/I.

CANTIO NUPTIALIS

- 1 1. Lakiatok vigan, igyatok bátran, Eja,
Az idő mondgya, gazda kiáltja,
Fusson az bánót, töltsed az *pohárt*, hei io io io io.
- 5 2. *Boldog az élet, ha mind így lehet, Ejja,*
Fekete kenyér mostan többet ér,
Hogy nem sült kappan, kit tegnap láttam, Falalala.
3. Nem vizet annak innya torkomnak, Eia,
De tarczah bort, mézes mádi bort,
Töltsed az pohart, ne lássunk töb kárt, hej fa la la la.
- 10 4. Megh ne reszegüly, gögössen se üly, Eja,
Gazda adgy innom, régen kívánom,
Üres erszenyem, mert nintsen penzem, hej io io io io.
- 15 5. No ne bánkodgyunk, de vigan lakiunk, Eia,
Gazda, vigadgyunk, mind estig igyunk,
Maid le fekugyünk és el alugyunk, hej fa la la la.
6. Reggel ismétlen föll kellyünk szepen, Éja,
Maj lett vétkeed semmi előtted,
Elő ne hozuk, sött el felejtsük, hej io io io io.
- 20 7. Kádban ugráló cser törő vargák, Eja,
Izderé fóré büdös gyomrotok,
Nem szükség néktek elő iönnötök, héj fa lala la.

---

35 meg

1 I Lakiatok <ainakio> 3 I poharat II pohárt 4–6 I [Hiányzik.] II [Lásd a főszövegben.] 6 II láttunk

8. De tirolatok mit mondgyak, szütsök? Eia,
Pölyhösök vattok, tudom, bánnyátok,
Megh botsássátok, hogy mast így szolok, hei io io io io.
- 25 9. Várgáknak bátya, nem hallak hátra, Eia,
Az bika hustul, ketske fagyutul
Fénlik az nyaka, meg nyött az hasa, héj fala la la.
10. Héi melly szurkos vagy lakatos bátya, Eia,
Kováts bátyaddal talám nem régen
30 Iöttel az kóhóbul, szaros fortélybul, hei io io io io.
11. Tetves barbélyok, mely rutak vattok, Eia,
Mely czifrán iártok, kevélyek vattok,
Hegykére vágytok, nagy fönnyen szoltok, héi fa la la la.
12. Csiszarok, rátok mast szépen szollok, Eia,
35 Hogy ti is mastan ajándékoznátok,
Kardokkal engem föl ruháznátok, héj io io io io.
13. Mivetek ékés és igen kedves, Eia,
Mert nagy szép fényes, pogányon éles,
Edtül rémülés hamar nékik lesz, héj fa la la la.
- 40 14. Kevély ötvösök rá halgassatok, Eia,
Miként az üstöt és az aranyot
Megh olvasztyátok, így sokat loptok, héj io io io io.
15. Bezzeg nevetek szabok már néktek, Eja,
Mert kitsinyenként ti sokat loptok,
45 Pokolba mentek, ha meg nem tértek, héj fa la la la.
16. Mastan nem szollok többet rolatok, Eja,
Ednek mit szoltam, csufságbul mondtam,
Megh botsássotok, kik mast itt vattok, héj io io io io.
17. Mastan rolatok, ti menyegzősök, Eja,
50 Mondok ujságot, kit ma hallotok,
Ti ne bánnyátok, sött vigadgyatok, héj fa la la la.
18. Az meny aszonymnak és völegénynek, Eja,
Vonynyanak hajnalt gyönyorü notát,
Adgyak meg modgyát és ő iutalmát, héj io io io io.
- 55 19. Az meny aszonyért és szolgálóért, Eja,
Tartozik csokkal, kedves játékkal,
És egy szép tánczal s egy pohár borral, hej fa la la la.

20. Nyoszolyo aszony lászson dolgához, Eia,
Az mézes borra, vajban sült fánkra
60 Légyen nagi gondgya, mert minden várja, héj io io io.
21. Szakáts aszonyok, ne pazollyatok, Eja,
De barátságot velem tegyetek,
Étkekkel engem mast jól tartsatok, héj fa la la la.
22. Azért szép moddal dolgunkhoz lászunk, Eia,
65 Tyukot, malacgot, minden féléket,
Szep szerszamokkal iol meg vajazván, héj io io io io.
23. Vöfény, tisztedet el ne felejtsed, Éja,
Az fön szollásra, gazdálkodásra,
Pohár töltésre, vigyáz mindenre, hej falala la.
- 70 24. Ez kis énekem, velem személyem Eia,
Noha kedves volt, ad meg iutalmát,
De nem nyak tsapast, hanem mézes bort, Héi io io io io.

122/III.

- 1 (1.) 1. Lakjatok vigan, igyatok batran, io io io,
Az idő mondgya, gazda kíványa,
Tölcsed az pohárt, ne valyunk töb kárt, fa la la la.
- 5 (2.) 2. Boldog az élet, ha mind így lehet, io io io,
Fekete kenyér mostan többet er,
Hogy nem sült kaban, kit minap lattam, falala.
- (4.) 3. Meg ne reszeguly, de egyenest üly, io io io,
Az idő mondgya, gazda kíványa,
Tolcséd az pohart, ne valyunk több kárt, falala.
- 10 (3.) 4. Nem vizet adnak inya torkomnak, io io io,
De tarczali bort, mezes madi bort,
Tölcsed az pohart, ne valyunk töb kárt, fala.
- (5.) 5. No ne bánkodgyunk, de vigan lakjunk, ioio,
15 Az idő mondgya, gazda kíványa,
Fusson az banat, tölcsed az pohárt, fallala.
- (6.) 6. Reggel ismetlen fel kelyünk szépen, io io,
Mái töt vetket semminek velyünk,
Söt el fedezzük, élő ne vegyuk, falala.
- 20 (7.) 7. Kadban ugráló csör törő vargák, io io io,
Az bika hustol fenlik nyakatok,
Kecske fadgyutol meg nőtt hasatok, falalala.

- 10 3. Oh te Venus huga, szememnek világa,
Ô kégyes palma fa, szivemnek orvossa,
Mi lehet az oka, hogy adál ily bura,
Tölled el szakasztál, ejtetel rabságra.
- 15 4. Megyek, hová legyek? mert immár csak téngék,
Szerelmed tűzében, hidgyed, csak épedek,
Mind ejel es nappal teged emlegetlek,
Mert kégyes voltodert el nem felejthetlek.
- 20 5. Ô te kegyes nimpha, talam ugyan nem szánsz,
Hogy ilyen igem most engemet meg utálsz,
Valyon ily hiv társot hozzád mikor találsz?
El jö még az idő, bizony sziböl még szánsz.
6. Bár él vés, el kerges, szemed élöl el rejcs,
Az fekete földben két kezeddal temes,
Ekes személyeddal csak eszszer reszeltés,
Hogy az más életben koronát viselhés.

124.

- 1 1. Laték minap még rekesztven egy kis madarat,
Csak egyedül repül szegeny, el sém szaladhat,
Keservesen esék nekem, hogy ugyan jajgat,
Allatya, hogy szabadulást többbe nem várhat.
- 5 2. Enis hozzá hasonlonak magamot mondám,
Látván kéngyát, nagy rabságát, ugyan megszánám,
Az rabságbol mindgyárt szegent ki szabadítám,
.....
- 10 3. Dicsekedik, ugyan repül, szabadon járván,
Azonközben egy vad madár hozzá járulván
Még ragadá, körme közöt mind el szaggatá,
Ily hirtelen eletetöl szegént még fosztá.
- 15 4. Eszt hogy látam, rajta ugyan el szomorodam,
Azonközben látek jöni egy ifiat hozzám,
Rá tekintek s ő mindgyárást el mosolyodék,
Monda, hogy: „Mit panaszoddal akárnál nekem?
- 20 5. Nem de gondold még, csak te vagy mindenek oka,
Kis madárnak ő halála teneked pelda,
Mert miattad lön szegenynek szörnyü halála,
Nem hittem, hogy az önéki végső orája.”

---

8 [E sort a másoló nem írta le.]

125.

- 1 1. Minap kezemben vöm musikámot,
El penditém keserves notámot,
Meg ujettá az én bánatimot,
Es ig kezdem él gondolatimot.
- 5 2. Mert szivemet szerelemnek lángja
Környül fogta, mint egy tűzés fáklya,
Az sok bunak az mérgéis rágja,
Aszt nem tudom, mikoron el hadgya.
- 10 3. Jaj hát hová légyen szegeny fejem,
Bu bánat ha nem távozik tölem,
Szerelmesem kerlek, ne hagy engem,
Akár csak te légy már könyebségem.
- 15 4. Tekencz réám kégyes szemeiddel,
Nyakamot öleld meg kezeiddel,
Enyhicz szivem edes beszédidel,
Had elhessek hü szereteteddel.
- 20 5. Ez szot halván, szeretöm nyakamra
Gyenge kezét veté az vállamra,
És szép csokot hinte az orcámra,
Annak utanna így vigasztala:
- 25 6. „Ne szánkodgyál, eletem istápja,
Mert szivemnek nálad vagyon vára,
Szerelmemnek nálad vigassága,
Mindenkor, mikor szivéd akarja.”
- 30 7. Hogy örvendezven, néki ily szokat
Szeretömtől el vévén sok jokat,
Ismet hátra veszem mind azokat,
Hátra vessünk minden bánatokat.
8. Isten legyen hozzád, édes nimphám,
Én rám kegyesen tekincz, Annokám,
Ne légy feledekeny, szép Ilonám,
Ély sokaig, édes szép violám.

126/I.

- 1 1. Egy fileműle kis madár,
Miolta el jöt az jo nyár,
Kertemben szoldogalni jár,
Oh hogy nem tudtam, mely nagy kár.

- 5   2.   Eszemben vöttem szollását,
Mindenfele musikáját,
Agrol agra setálását,
Hogy nem tudtam szolgalatyát.
- 10   3.   Nem *tudok* hozzá hasonlot,
Ilyen draga erkölcsüét,
Aranyal festetem szárnyát,
Hogy maszszoris jöjön hozzám.
- 15   4.   Isten hozzád én szerelmem,
Még bocsás, ha mit véttétem,
Ély vigan lelkém, kedvesém,
Kis görliczém, szerelmesém.
- 20   5.   Ezeket vegyed kedvesén,
Kis görliczem, szerelmesém,
Mint te magad és ugy szintén
Csokolgassad edesdeden.

126/II.

- 1   (1.)   1.   Egy filemile kis madár,
Miolta eljött a szép nyár,
Kertemben szoldogalni jár,
Oh! hogy nem tudtam, mely nagy kár.
- 5   (2.)   2.   Eszembe vettem szollását,
Mindenfelé vigasságát,
Agrol ágra sétálását,
O! nem tudtam szolgalattyát.
- 10   (3.)   3.   Nem tudok hozzá hasonlot,
Illyen drága jó erköltsüt,
Kine tudjon gonoszt, vagy jót,
Bánatra indulni kár volt.
- 15   4.   Szép filemile kis madár,
Menyel, mert meg vagyon a nyár,
Istentől még csak kincset várj,
Szerencséd talám *jobban jár*.
- 20   5.   Azt a kegyest elne vigyed,
Eletemet mert elvesztem,
Szivemet csak *keserited*,
Az halálra érte veted.

6. Ha lövöd is közép aránt,
De jól meg lássad, hogy találod,
Gyöngyvel tüzed meg a szállást,
(3.) Hogy másszor is jöjjön hozzád.

25 (4.) 7. Isten hozzád o! szerelem,
En szívem is menten mégyen,
Élj azért immár, kedvesem,
Küs kalitzkádiban ékessen.

127.

1 1. Hallade, pendics az lantot,
Had járjam szépen az tántzot,
Léány, kös fel arany lánczot,
Ne tegyen közöttünk gánczot.

5 2. Söpörtesd, gazda, az hazat,
Hordas ki tángert és talat,
Vitesd ki az hoszszu asztalt,
Rendely helyt tánczhoz, jo tágast.

10 3. Az ki nem akar tanczolni,
Nagy pohár bort el köszönni,
Idejen mondgyák még neki:
Rendeltek más szállást néki.

15 4. Ereis, gazda, rá vigyáz,
Ifiakat mikor tánczban látz,
Akkoron vígan aszt kiálcs:
Hegedüs, három most az táncz!

20 5. Táncz közben tölcs az pohárt is,
Ne legyen panasz abbolis,
Vigyáz az aszszonyokrais,
Ne had szomjazni ökét is,

6. Ehez tarcs, gazda, magadot,
Higyed, nem vallasz kutarczot,
Vonassad az lengyel tánczot,
Had oszszam már az menyaszszont.

25 7. Ály felyre itt, ki bánkodol,
It bizony nem szomorkodol,

---

2 II had oszam 3 II fogd az 4 II az köztünk 8 II tanczot és tagast 9 II mulatni 10 II Avagy 11 II menyenki 12 II Rendelyük
13 II Erre gazda jól vigyáz 15 II Olyankor 17 II tülczed az bortis 18 II ebőlis 20 I szomjuhozni II Ne hadgyat szomian 21–4 II
[Hiányzik.] 25 II az ki 26 II morgolodol

Vagy igyál, vagy penig tánczoly,
Egyebkent köztünk nem lákol.

- 30 8. Vonassad az ifiak tánczát,
Had fogja ki ki ő társát,
Dudás, hosszan fud az dudát,
Ne kimeld aszszonyok tálpát.
- 35 9. Vö legény, meg kimeld magad,
Sok borral magad ne báncsad,
Tanczban labadat ne fárazd,
Hogy virattig meg ne banyad.
- 40 10. Lesz neked meg más dolgod is,
Munka kel, hidgyed, ahozis,
El ment már az menyaszszony is,
Végy bucsut töllünk már téis.
11. Ez igy elmedben forogjon,
Most rövid eszaka vagyon,
Az alom rajtad ne fogjon,
Partais kontya változzon.

128.

- 1 1. Poéták hol vattok, talam mind alusztok,
Szép eneket musák, hogy nem hangicsáltok?
Egy nemes emberről, Deli paprol szolok,
Vártam az idötül, hogy mástol halyátok.
- 5 2. Nagy elipsis eset mostan Remetein,
De meg nagyobb eset Szabo Pálon s Delin,
Mert az szolgálóját hordojára döjtven
Meg concruciálá, felyül réa dölven.
- 10 3. De ne haragudgyál, mert tudom dolgaid,
Az pinczeben voltak minden multságid,
Akár meg mutassam labaid nyomaid,
Kán agár mogyára voltak az fogásid.
- 15 4. Aszszonyomis tudgya, noha most tagadgya,
Az szolgáló lábát kicsoda tapogya.
„Halgas te szolgáló” Deli pap azt mondgya,
„Szoknyát csinaltatok, csak aszszony ne tudgya.”

29–32 II [Hiányzik.] 33 II kimely 34 II Az borral gyomrod 35 II labod 36 II Viratigh hogy megh ne unyad. 40 II Meny
utana sirva teis 41 II Es ez 44 II Az parta
2 enekes 3 szoltok

5. Még fiadczek szegeny Rákos falujában,
Az hidtol nem meszsze, csak harmadik házban,
Egy fiat topanta igen hamarsággal,
20 Hogy arulyon szegeny Deli pap boltyában.
6. Eszt soha nem hittem, hogy aszszonyom szülte,
Talám az szolgalo az pinczében lelte,
Nem fájdalmas, látom, az aszszonyom szive,
Talám ugyan fatyu, hogy olyan fekete.

129.

- 1 1. Kégyes dolgot hallasz most én töllem,
Hajes le füled és halgas meg engem,
Mert vagyon örömem,
Kedves egeségem,
5 Mert az bánat nem jár most élöttem.
2. En az agyon meztélen hálok,
Aszszonyoknak kiben leszen hasznok,
Kemenyül az fárok,
Meg telik az markok,
10 Mert melletek meztelen halok.
3. Az deákok lesik az menyégzöt,
Kiben nekik böven leszen hasznok,
Kezekben penájak,
Végig csont koczkájok,
15 Még kemenyül gatyában czordájok.
4. Etket hoznak szépen az asztalra,
Gongyok vagyon ifiaknak abrozra,
Rut, mocskos tángyerra,
Szémek az pohárra,
20 Szivék szép aszszonyra,
Vigadozván, visznek leánt tánczban.
5. Az éneket az kántor el kezdi,
Az menyégzöt szépen ekesitti,
Az soltárt énekli,
Az nyakát nyeggeti,
25 Nagy szép szoval eneket vegezi.
6. Az asztaltol im mind fel kelének,
És mingyaján vigadni kezdének,
Szépen gyönyörködnek,
30 Ide s tová neznek,
Mint az bakok, oly szépen szökdösnek.

7. Az vargák is rendre bort hordatnak,
Mint az szarkák, házban karicsálnak,
Pintyel [!] egyest isznak,
35 Éb szarán osztoznak,
Mint az éb s az macska, oly szépen alkusznak.
8. *Csizmadia tánczát frissen járja,*
Mert keziben ám fordító fája,
Nem koczog mustája,
40 Utanna kaptája,
Hátul az formája,
Ezek után ékes czifrázoja.
9. Tobor szikra borbély él indula,
Mert kezében vagyon fog vonója,
45 Élés beretvája,
Ezüstös puzdrája,
Laba közöt füstös fül vájoja.
10. Az ötvös is gajdolnia kezde,
Mert keziben van üres erszenye,
50 Porolyenek nyele,
Szép bellet süvége
Az ujában szép gyöngyös gyűrűje.
11. Az szabois aszszonyom szoknyáját
Ám most méri, tapogatya mályát,
55 Méri az honyalyát,
Gyakja az picsáját,
Mert gatyában tenne kapocs lyugatóját.
12. Meszárosnak ne csudáld ő dolgát,
60 Hogy kezében gyakran fogja faszát,
Mert az barom csontyát
Még fogja az hasát,
Felesegenek mindenkor nem veheti hasznát.
13. Pelyhes szöcsis musikát indita,
Az menyegzöt ő mind tele szarta,
65 Kiben nincsen haszna,
Söt nagy galázatya,
Mint az ébnek, oly szörös orczája.
14. Az madarak most fogadnak tarsot,
Kecskekhézés most mennek az bakok,
70 Deákok pénnájok,
Szüzeknek bolhájok,
Izzad az homlokok,
Hogy töllök most igen mesze járok.

75 15. Hires nyilván az jó vitéz ember,
Ki nem olyan, mint Pál Konya, kender,
Im Jancsi mint ugrál,
Ha nem vitéz ember,
Ellenseget vitéz modra még vér.

80 16. Mit sompolygasz az kajla süvegből?
Hajcs le magad, igyál az segemből,
Hogy már az üvegből,
Mint tiszta edenből,
Mert nem lehet bársony az éb börből.

85 17. Ez eneket az ki jól szerzette,
Fejér márván köre fel mezette,
Meg ekesittete,
Söt meg is tetette,
Ilyen modon versekben rendélte.

130.

1 1. Két szép fejer almát minap hogy láték,
Hozzája hogy nyulék, ugy meg ujulék,
En nagy szerelmemből nekie mondék:
Tied vagyok holtig, nekie így szollék.

5 2. Erre kerlek, lelkem, ne vond még töllem,
Gyönyörű beszeded ne vond meg töllém,
Kiert szép beszédet téis várj töllém,
Az te gyenge szined ne vond még töllém.

10 3. Szivem, vesd nyakamra gyéngé karodat,
Had csogolgassam meg két szép orczádat,
Abbol meg ismerem hozzám kedvedet,
Abbol meg ismerem hü szerelmedet.

15 4. Tarcs meg azért nalad, szerelmes Katám,
Gyönyörű beszédü édes Ilonám,
Tejel mézzel folyo szép szavu Máriám,
Tiéd vagyok holtig, edes kis Borkám.

20 5. Az te gyéngé szined csak éngem bagyaszt,
Szép virágzo szemed immár él hervaszt,
Mind éjel és nappal ugy álmadozot,
Két fejér csecseddel ugy jáczadozot.

6. Mint az fogoly madár szabadulását,
En szivem ugy varja hozzád járását,
Mind éjel es nappal hozzád menését,
Él nem ungya szemem réád nezezét. [!]

---

1 [Előbb:] álmát

131/I.

- 1 1. Langal égh az szerelem az ifiak szivében,
Mint az szép égő fáklya Venusnak kezében,
Nap ragyok, tűz villog ráro szemeiben,
Liliumbol frissen kötöt bokreta kéziben,
5 Nap ragyok, tűz villog ráro szemeiben.
2. Szép Venust nem hejaban irják az poeták,
Hogy zengve, enekelve fejer hatyuk vonyák,
Hegyeken, völgyeken edgyaránt hordozák,
Ifuságnak, szép szüzeknek szivet hodoltatyák,
10 Hegyeken, völgyekén egy aránt hordozzák.
3. Az én szerelmemnek, mint rosa pünskösdben,
Vagyok szerelmében, virágos kerteben,
Kinek ő illatya fel hata szivemben,
15 És az ő vég kedve hatya szerelmében,
Kinek ő illatya fél hata szivemben.
4. Istenem, im hol ittis keserég egy árva,
Az kinek szivet gyujtya szép Venusnak langja,
Masutt hal, rejtve ál, az ki meg olthatya,
Minden órán az szerelem szivet gyujton gynjtya,
20 Masut hal, rejtve al, az ki *megolthatya*.
5. Akarnam, ha rám vetned kégyes szemeidet,
Rogyogo s meg ujetto gyönyörüségedet,
Alutnám, oltanam égő szerelmedet,
Pecsetelned jo sziveddel hozám jo szivedet,
25 Alutnam, oltanam égő szerelmedet.
6. Ki kapcsolá szivem kamuka szoknyáját,
Meg mutatá nekem két arany almáját,
Es még vigasztala virágom engemet,
Az melyert menyégben végyen örök eletet,
30 És meg vigasztala viragom engemet.
7. Még most is hajnal hasad előttém, hogy látlak,
Ha rám nesz, réám jünek még mégh any álmok,
Almomban, agyamban gyakrán teged hilak,
Mutas kedvet, vig örömet hozám, edes alak,
35 Almomban, agyamban gyakran teged hilak.
8. Im hol az borostyán közt fel nőtt kis székfüém,
Jeriko mezejében termett kis görliczém,
És mint vagy es hogy vagy zengő philemilém?
Fogjunk kezet régen kévánt szivem, szép szivecském,
40 És mint vagy es hogy vagy *zengő philemilém?*

---

20 [Némely versszak 5., ismétlődő sora nincs végig leírva.] 36 <kiert> Im hol

9. Es sokszor jutnak nekem eszemben csokjaid,
Mikeppen csüggetenek vallamin karjaid,
Orczámon, szajomon voltak az te csokid,
Mutogadtad kebeledből fejer csecsecskeid,
45 Orczámon, szájamon voltak az te csokid.
10. Es ha ma avagy holnap szemedben nezhetnek,
Melyeden arany almat kettőt tapogatnek,
Rosa színü szép orczadrol szép csokokat szednek,
Nagy örömem, vigasságom miat reszeg lennek,
50 Orczadrol szajadrol szép csokokat *szednek*.
11. El hittem, hogy elmedben harczol két indulat,
Szivedben mind az ketten inditnak nagy hadat,
De mégis szép Cyprus érösben regnálhat,
Soha szived szerelmedből engem ki nem véthet,
55 De mégis szép Cyprus *erösben regnálhat*.
12. Az galamb hogy ha neha bordekbol [!] társára,
Ismetlen baratsaggal ternek ekes csokra,
Nem csuda, ha neha tarsarol fut társra,
Mert így szokot nevedekni az szerelem lancza,
60 Nem csuda, ha neha társárol *fut társra*.
13. Hejaban hadakozik az szegeny görlicze,
Mert nekie *s* az galambnak nincs egy csép epeje,
Mind ketten egészen baratsagnak feszke,
Mind kettőnek csak szivevel telyes begyecskeje,
65 Mind ketten egészen *barátság*nak *fészke*.
14. Ugyanis mert az hatyuk égy mást nem kerülük,
Bár néha még tollát is egymásnak ki tepik,
De várva nem soká égy mást szépen nezik,
Noha mostan ő társokat előlök él üzik,
70 De várva nem soka égy mást szépen *nézik*.
15. Noszsza most forduly jobban, repedez *én* malmom,
Mert immár még h adatot dupla diadalmom,
Kezemben, kebelemben akat kis galambam,
Noh vigadgyunk, mert még jot már szivem vigasságom,
75 Kezemben, kebelemben akat kis galambom.
16. Karomra szállot immár kis sivo solymocskám,
Vallamra réá répült siroka madárkám,
Nem regen eszt eppen almomban még latam,
Mert törömből él szalasztot galambom még fogtam,
80 Nem regen eszt eppen almomban *meg latam*.

---

48 rosa (piros) színü 62 [s hiányzik] 71 [én hiányzik]

17. Hincsetek lábunk alá rosát, kies nimphák,
Mert öszve hajlottanak ket ékes palma fak,
Kik regen szivesen egy mást ohajtották,
Ök egy másnak ö fejeket birtokában adtak,
85 Kik regen szivesen *egy mást ohajtották*.
18. Kévánom, agya Isten, hogy ma holnap azzal
Vigadgyak, kin busultam régi lotot gyaszal,
Orczámot, szajamot ujécs csokaiddal,
Ölelyen meg két szép fejer karjaival,
90 Orczámot, szajamot ujécs csokaiddal.
19. Jöjön *el*, sziböl varom, az az aldot ora,
Melyen én bujdosásim fordulyanak jora,
Szep rosát s violát szajam ha csokolna,
Vigassággal *mondnám* akkor: dejnám, dejnám, dejna,
95 Szép rosat s violát *szajam ha csokolna*.

131/II.

- 1 (1.) 1. Langal egy az szerelem az iffiak szüveben,
Ugyan jo egö fakja Venusnak kezében,
Tuz villog, nap rogjog hunyorgo szemeben,
Liliumbol kötöt bokreta kezében,
5 Tüz villog, *nap rogjog hunyorgo szemeben*.
- (2.) 2 Szep Venust nem hejaban hijak az poetak,
Hogj zengedve, zengedve fejer hattjuk vonnjak,
Hegjeken, volgjeken egj arant hordozzak,
Iffiaknak, szüzessegnek szivet hajtogadtjak,
10 Hegeken, volgjeken *egj arant hordozzak*.
- (4.) 3. Istenem, im hol itis kesereg egj arva,
Kinek szivet gjujton gjujtja cedrus fanak ago,
Im it ül itis al, az ki meg olthatja,
Mindenkoron az szerelem szivit gjujton gjujtja,
15 Im it *ül itis al, az ki meg olthatja*.
- (8.) 4. Im hol al viragok kozt felnöt kegjes Delphim,
Jerico mezejen reposlo gjolicem,
Ej hogj vagj, ej mint vagj zengö fülemilem,
Fogjuk kezet regen kevánt szivem, szep szerelmem,
30 Ej hog *vagj, ej mint vagj zengö fülemilem*.
- (5.) 5. Akarnam, ha ram vetned kegjes szemeidet,
Rogjogo hajnal csillag, noha szemejedet

---

91 élő 94 mondanam

3 rogjogj [!] 5 [A másoló a versszakok 5. sorát nem írta le végig.]

- 25 Oltanam magamot egjö szerelmedben,
Pecseteld meg sziveddel hozzam vig kedvedet,
Oltanam *magamot egjö szerelmedben*.
- (7.) 6. Meg mostis hajnal hasad elöttem, hogj latlak,
Megh mostis ram jonek, hogj ram nez az nyla,
Almamban s agjamban gjakron teged latlak,
30 Mutas kedves vig öromet hozzam, kedves alak,
Almamban s agjamban gjakron teged látlak.
- (12.) 7. Az galambam, hogj ha feddetik tarsara,
Ismetlen paroson ternek edes csokra,
Nem csuda, ha neha tarsatol fut tarsa,
Mert szokot nevedkedni az szerelem dolga,
35 Nem *csuda, ha neha tarsatol fut tarsa*.
- (13.) 8. Hejaban tusakodik az kicsin gerlicze,
Mert ö neki szep galambal nincsen nagj ereje,
Mind kencsem egeszszen baracsagnak feszke,
Kik egj mast szeretik, azoknak tuköre,
40 Mind kencsem *egeszszzen baracsagnak feszke*.
- (16.) 9. Karomra szallot immar kis szarnju madarkám,
Vallamra ropult immar e konju soljmocskam,
Az ejel almamban azt szeppen meg latam,
Mert szivemtöl el valasztot galambam meg fogtam,
45 Az ejel *almamban azt szeppen meg latam*.
- (18.) 10. Kivanom, adgja Isten, hogj holnap kicsodammal [!]
Mulatassal [!] szivem szerent meg ujult rosammal,
Orczajat, szep szajat rakhassam meg csokkal,
O is en szomoru szivem tölcse meg vigassagal,
50 *Orczajat, szep szajat rakhassam meg csokkal*.
- (19.) 11. Joljon el, szivem szerent varom, az az ora,
Az meljben neha bum fordulhatna jomra,
Szep rosat, violat szam had csokolhatna,
Olelne meg ket szep fejer gjenge karjacska,
55 Szep rosat, violat szam had csokolhatna.

131/III.

- 1 (1.) 1. Langal égh az szerelem az iffjak sziveben,
Ugjanis égö fakya Venusnak kezében,
Nap rogjog, tüz villog hunyorgo szemében,
Liliumbol fris kötöt bokréta kezében,
5 Nap rogjog, tüz villog hunyorgo *szemében*.

---

5 [A versszakok utolsó, ismétlődő sorát a másoló nem írta le végig.]

- (2.) 2. Szép Venust nem hejaban irjak az poeták,
Hogy zengve s enekelve fejr hattyuk vonnyák,
Hegjeken, völgyeken edgy aránt hordozzák,
Iffjusagnak, szüzességnek szivet holdoltattyák,
Hegjeken, völgyeken edgy arant *hordozzák*.
10
- (4.) 3. Istenem, im hol mostis kesereg egj árva,
Az kinek szivet gyujtya az szerelem langja,
Im hol áll, amot áll, az ki meg olthattya,
Minden kor az szerelem szivet gjujton gjujtja,
Im hol all, amot al, *az ki meg olthattya*.
15
- (8.) 4. Im hol áll burustyán közt fel nőtt gjenge Daphné,
Jerico mezejeben repeső gerlice,
Hej hogy vagj, hej mint vagy, zengő phülemüle?
Fogjunk kezét, régen várt szivem szép szerelme,
Hej hogj *vagj, hej mint vagy, zengő phülemüle?*
20
- (5.) 5. Akarnam, ha rám vetnéd kegyes szemeidet,
Rogjogo hajnal modra tündöklo szinedet,
Alutnád, oltanád égő szerelmemet,
Engesztelnéd hozzád sziböl hajlando szivemet,
Alutnád, oltanád *égő szerelmemet*.
25
- (7.) 6. Még mostis hajnal hasad elöttem, hogj látvlak,
Ha rám nöz, róám jönnek meg meg annyi nyilak,
Almamban, ágjamban gjakron téged latlak,
Mutas kedvet, vig örömet hozzam, kedves alak,
Almamban, agjamban gjakron téged latlak.
30
- (10.) 7. Ha ma, szivem, vagj holnap ölödben ülhetnék,
Mejjeden két arany almát ha tapogathatnék,
Orczadrol, szájadrol szép tsokokot szednék:
Nagj öröm s vigassagban mint részeg, oly lennék,
Orczadrol, szájadrol *szép tsokokot szednék*.
35
- (11.) 8. El hittem, hogy szivedben harczol két indulat,
Elmédben mind ketten inditnak nagj hadat,
De mégis szép Czipris erősben regnalhat,
Soha, szivem, szerelmedtől engem ki nem zárhat,
De megis szép Czipris *erősben regnalhat*.
40
- (12.) 9. Az galamb néha néha feddődik tarsara,
Ismétlen barátoson ternek édes tsokra,
Nem tsuda, ha neha társától fut társa,
Mert igj szokot nevedni az szerelem langja,
Nem tsuda, ha *neha társától fut társa*.
45
- (13.) 10. Hejában tusakodik az kitsin görlicze,
Mert néki s az galambnak nints semi epéje,

- 50 Mind ketten egészszen barátságnađ fészke,
Mind kettőnek szerelemmel teli begjetskéje,
Mind ketten egészszen *barátságnađ fészke*.
- (14.) 11. Ugyanis mert az hattyuk edgj mást nem gjülőlik,
Jollehet őđ edgj másnađ tollait ki tépik,
De várva nem soká edgj mást szépen nézik,
Noha gjakron ő társokot elöttök el üzik,
55 De várva nem soká *edgj mást szépen nézik*.
- (16.) 12. Karomra szálot im már kis sivo solymotskam,
Vállamra repült immár gerlicze madárkám,
Nem régen ekképpen álmomban meg láttam,
Mert ölömből el szalatt galambom meg fogtam,
60 Nem régen ekkeppen *álmomban meg láttam*.
- (17.) 13. Hintsetek labunk alá rosát, kegjes Nymphak,
Mert edgjben hanyotlottak két ékes pálma fák,
Kik nem rég szivesen edgj mást ohajtották,
Őđ edgj másnađ eleteket birtokaban adták,
65 Kik nem reg *kegjesen edgj mást ohajtották*.
- (18.) 14. Kivánom, adgja Isten, hogj ma holnap azzal
Vigadhassak te veled régi le tett gjászszał,
Orczamot, szájamot enyhitse tsokjával,
Ölelgessen engemet kegjes karjaival,
70 Orczamot, szájamot *enyhitse tsokjával*.
- (19.) 15. Jöjjön el, várom szibol az az boldog ora,
Az melyben nehai bum fordulhasson jora,
Szép rosát, violát, ha szájam tsokolna,
Nagy örömmel mondanam: rosa, lelkem, rosa,
75 Szép rosát, violát, ha szájam tsokolna.

131/IV.

- 1 (1.) 1. Langal ég a' szerelem iffiak szivében,
Ugy mint égő fáklya Vénusnađ kezében,
Nap rogyog, tűz villog hunyorgo szemében,
Liliombol kötött friss bokréta kezében,
5 Nap rogyog, **tű** villog hunyorgo szemében.
- (2.) 2. Szép Vénust nem hijában irják a' Poéták,
Hogy zengve 's énekelve fejer hattyuk vonnyák,
Ifiuságnak, szüzességnek szivét hodoltattyák,
Hegyeben, völgyeben egy aránt hordozzák,
10 Ifiuságnak, szüzességnek szivét hodoltattyák.

- (4.) 3. Istenem, im hol itt is kesereg egy árva,
A' kinek a' szerelem szívét gyujtván gjujtya,
Im hol áll, másutt áll, a' ki meg olthattya,
Minden órán a' szerelem szívét gyujtán gyujtya,
15 Im hol áll, másutt áll, a' ki meg olthattya.
- (8.) 4. Im hol áll borostyán közt fel nőtt kisded Daphném,
Jériko várossában repeslő gerlitzém,
Hélly mint vagy, hélly hogy vagy zengő fülemlém,
Fogjunk kezet régen *várt* szívem, szép szerelmem,
20 Hélly mint vagy, hélly hogy vagy zengő fülemlém..
- (5.) 5. Akarnám, ha rám vetnéd kegyes személlyedet,
Ragyogo hajnal modra csillag szemeidet,
Alunnád, oltonád égő szerelmemet,
Edesgetnéd hozzád szivből szívem én szívemet,
25 Alunnád, oltonád égő szerelmemet.
- (7.) 6. Még mostis hajnal *hasad* előttem, hogy látlak,
Ha réám nész, réám jönnek még meg annyi nyilak,
Almomban, ágyomban téged gyakran hivlak,
Mutass hozzám vig örömet, kedves édes alak,
30 Almomban, ágyomban téged gyakran hivlak.
- (10.) 7. Hej ha ma vagy holnap szemedben nézhetnék,
Mellyeden arany almát kettőt tapogatnék,
Nagy örömem, vigasságom *miatt* részeg lennék,
Ortzádrol, szájodrol szép tsokokat szednék,
35 Nagy örömem, vigasságom miatt részeg lennék.
- (11.) 8. El hiszem, hogy elmédben hartzol az indulat,
Szivedben, mint a' kertben indítanak tsudát,
De mégis szép Cziprus erősben regnálhat,
Soha szívem szerelmedtől engem ki nem zárhat,
40 De mégis szép Cziprus erősben regnálhat.
- (12.) 9. A' galamb néha néha feddődik társára,
Ismétlen barátoson térnek szép tsokakra,
Nem tsuda, hogy néha társától fut társa,
Mert így szokott nevedkedni a' szerelem langja,
45 Nem tsuda, hogy néha társától fut társa.
- (13.) 10. Hijában hadakozik a' kitsin gerlitze,
Mert néki és a' galambnak nints egy tsepp epéje,
Mind ketten egyenesen barátságna fészke,
Mind kettőnek kis szemekkel tellyes betgetskeje,
50 Mind ketten egészszen barátságna fészke.

- (14.) 11. Ugyanis mert a' hattyuk egy másra nem vadnak,
Bár néha tollakat is ki tépik egymásnak,
De várva nem soká egy mást szépen nézik,
55 Noha gyakran ö társokat egymástól elüzik,
De várva nem soká egy mást szépen nézik.
- (16.) 12. Karomra szállott immár kis siro sojmotskám,
Vállomra repült immár hirsoka [!] madárkám,
Nem régen eképpen álmomban meg láttám,
60 Mert karomrol elszaladott galambom megfogám,
Nem régen eképpen álmomban meg láttám.
- (17.) 13. Hintsetek lábunk alá rosát, kitsin Nymfák,
Most öszve hajlottanak két kis ékes pálmák,
Kik régen szivesen egymást ohajtották,
65 Ök egy másnak ö sziveket birtokába adták,
Kik régen szivesen egymást ohajtották.
- (18.) 14. Kivánom, adja Isten, ma vagy holnap azzal
Vigadozhassak, kin busultam nagy gyászszal,
Ortzámat, szájamat ujjittya tsokjával,
70 Öleljen meg két szép fejr vékony karjaival,
Ortzámat, szájamat ujjittya tsokjával.
- (19.) 15. Jöjjen el, szivből várom, az az ora,
A' mellyen néhai bum fordullyon jora,
Szép rosát, violát szájam tsokolandna,
75 Nagy vigassággal mondanám, rosa lelkem rosa!
Szép rosát, violát szájam tsokolandna.
16. E' verseket én irám az én keservemben,
A' Karátson havának utolso hetében,
Szerelmem ohajtván nevem nints versekben,
80 Ne keressed, mert el vadnak rejtve én szivemben,
Szerelmem ohajtván nevem nints versekben.

132.

- 1 1. Szivemnek panaszkodását
Majd meg mondom nagy siralmát,
Bujdosásimnak az okát,
Mert hagyám él szép Juliát.
- 5 2. Ülyön csak kevésé mellem,
Had légyen én szivem helyen,
Beszelhessen nyelve eszen,
Mondhassa meg, mi van szivén.

- 10 3. Réám mosolygo szép szemed,
Kiert én most csak epedek,
Testem szenved nagy gyötrelmet,
Mert gyujtogatya szerelmed.
- 15 4. Jaj már nekem s jaj mind holtig,
Mert bizony még holtam felig,
Nincs biztatom koporsomig,
Kihez hajcsam fejem holtig.
- 20 5. Ne vond meg töllem szerelmed,
Mutasd hozzám régi kedved,
Legyen elebbi hűséged,
Bus szivemet ne gyötörjéd.
- 25 6. Mert mikor veled mulattam,
Sok szép trefaid halgattam,
Sokat akkor gondolkottam,
De hogy így járjak, nem tuttam.
- 30 7. Nincsen semmi remenségem,
Hogy veled lehessen eltem,
De kerlek, édes szerelmem,
Légyen személyed én velem.
- 35 8. Jutnak eszemben beszédid,
Kedves szép oledgetésid,
Kit nem felejték sokáig,
Koporsomnak be zártáig.
- 40 9. Latom, irigyeknek nyelvek
Töllem el idegenetnek,
Kiert száragyon meg testék,
Mint mezön le kaszált fűvék.
- 45 10. Nem tudom, mi lön az oka,
Hogy vakot vetet az koczka,
Te engemet ily nagy bura
Jutas, én nem hittem volna.
11. Talam nincsen igaz hited,
Sem allando hű szerelmed,
Hogy hozzám nem tart hűséged,
Változo vagy, uj tételed.
12. De kerem azon szerelmed,
Hogy szivem szived enyhicse,
Bus szivemet ne gyötörje,
Söt fájdalmát könnyebbicse.

50 13. Kit ha élek, meg szolgállok,
Mig az életben maradok,
Istentől áldást rád várok,
Édesem, sziből kívánok.

55 14. Ez néhány szot neked küttem,
Kégyes választ várok, szivem,
Ihon megyen kis levelem,
Benne reszketve bus szivem.

60 15. Nem jedzem most fel nevetem,
Tudom, ismertel engemet,
Egyetlen egy szeretödet,
Most is annak tarcs éngemet.

133.

1 1. Zöldnek mondnak egy madarat,
De nem láttam az madárat,
Csak sohajtom az madarat,
Mert nem türhetem magamot.

5 2. Az zöldséget ha lathatnám,
Es szépséged ha lathatnám,
Meg ejelis nem alhatnám,
Meg agyamban sém nyughatnám.

10 3. Aranyal aszt zendittenem,
Ezustel fejerré tennem,
Hogy mástul aszt meg ismernem,
Es csak magam szerethetném.

15 4. Jer ide, jer ide, kerlek,
Ne bánkodgyál együt velem,
Hogy lakozzál édes lelkém,
Szép szivem, édes violám.

134.

1 1. Tekentek egy igen szép kertben,
Hát egy kegyes mulatozik helyben,
Ilyen modon szollek örömemben:
Egességel, édes szivem, ebben.

5 2. Ez szot halla, hozzám közelitte,
Kézet nyujta, ékes terdet hajta,
Szép virágok közöt hogy sétálna,
És ö engem szépen vigasztalna.

10 3. Diánnának te vagy az másikja,
Az szép Cyprus aszszonynak magzatya,
S én szívemnek ő szép virág szála,
És egyedül csak egy Cyprus ága.

15 4. Oh gyönyörűséges szép violám,
Én kertemben fel nőtt majoránnám,
Vajha, szívem, személyedet látnám,
Szép orczádat bizony még csokolnám.

20 5. Ne utályad tehát én szívemet,
Hidgyed, szivből kíványa eltedet,
Az sok után aldigyon Isten teged,
Hogy holtiglan ély jó egészségben.

135.

1 1. Piros hajnalkorban szollo kis madárkám,
Bum viditto, zengédező ékes musikám,
Vadon erdőn fel nőtt palma fa ágam,
Ugy teczénék nekem ékes musikám.

5 2. Az szép tavasz melég idő tavaszt ékesít,
Fülemüle ékes szava bus szivet vidit,
Csak engemet égy virág szál szivemben vidit,
Hogy szerelmem nem lathatya, gyötrelme ujit.

10 3. Karcsu, magas, szép termetü, ékes jó szava,
Rosa színü tekintetü, ékes szép karja,
Engem *éleszt* rosa színü piros orczája,
Kebelében meg bimbozot két arany alma.

15 4. Oh mit tegyek vagy örülyek ez draga jonak,
Hiszem, szívem vigadozhat én aszszonkammak,
Szagadhatya szép virágát genge ágyának, [!]
Immár el jöt szép ideje ifiuságomnak.

20 5. Légy vig azért, szép szerelmem, telyes eltedben,
Mikent az szép vidám solyom preda üzésben,
Mikor volnek ő predája nekie nyertében,
Tudom, énis volnek nála nagy böcsületben.

6. Teczen színü lány ruhadnak világossága,
Két szép fejer labacskadnak pálya futása,
Most ki teczik sokak közül szád mosolygása,
Azert te vagy én szívemnek szép vidámsága.

---

11 el éjszt [!] 13 d<g>raga

25 7. Lassu gyenge edes voltát szép ajakidnak
Erezhessem jó illatját gyenge csokodnak,
Noha szívem te eretted öltözött gyaszban,
Ugy tündöklök, mint az rübit az szép gyemántal.

136.

1 1. Im hol nyitva én kebelém,
Kiben rakva sébes tüzem,
Jaj, csak halálra keszultem,
Erte, oh én árva fájem.

5 2. Noha nem szász, vagy keserülsz,
Még sém esel veszelyemen,
Sebesiteted szívemet,
Árva, bu látodt fájémet.

10 3. Oh én szegeny árva fájem,
Kiben vessem már reményem,
Mert el hagyot én kegyesem,
Meg utált szerelmetesem.

15 4. Nincs eg alat oly fene vad,
Kire szilidseg nem virad,
Ország ronto kegyetlen had,
Idövel meg szál s el badgyad.

20 5. De te sohá nem szilidgyülsz,
Sem meg nem szász, sém keserülsz,
Söt valamely félöl kérülsz,
De sok bukat én réám fűsz. [!]

6. Meg gyözöt engem szerelmed,
Rabjáva tött te szépséged,
Ne kötöz még, kerlek teged,
Szányon meg te szép szerelmed.

25 7. Sokaig ely, édes rosám,
Ne bankodgyál, szép aszszonkám,
Élödben ülök, Annokám,
Ely sokáig, virágocskám.

30 8. Isten hozzád, szép violám,
Még bocsás, kérlek, aszszonkám,
Ha vetettem, majorannám,
Bocsásson meg Isten, rosám.

---

14 [Elöbb:] szilidgseg

137.

- 1 1. En bus gondolatim, beket hogy nem hattok,
Keserves kenaim miért nyujtyátok?
Kincse anelkültis veszelyem eleg sok,
Hogy tiis kenaim ily buval toldgyátok?
- 5 2. En szegeny nyavalyás, buban fárat arva,
Kinek mind ősz, mind tel, egy nyára sincs soha,
Meg nem szünek jova, meg meg árad buja,
Megyek? szerelmemnek már le töröt zárja.
- 10 3. Faj szivem, hogy jomtol veletlen el váltam,
Keserves utamra szomorun indultam,
Kapuján ki jövén sokat fohászkottam,
Szivem, könyvéimmal orczámot asztattam.
- 15 4. Hogy ily változo légy, vajha tudtam volna,
Langolo beszeded el kerültem volna,
Szerelmes hálodban nem volnek most fogva,
Erted enyi bura nem jutottam volna.
- 20 5. Engem erdemem felett *vött volt kedveben*,
Szerelmeben kedvelt, szépen gyönyörköttém,
Lákván szép rosámnak ékes termeteben,
Magam vigasztalom bumnak örvényiben.
6. Egyedül csak te vagy, az kiert sirt szivem,
És nem tanaltatik annál dragabb kénczem,
Musák seregében vigasztalo szüvem,
Kinek neve nalam most is fel jégyszívén.
- 25 7. Ely vigan te kegyes, szerelmes kedvelt jom,
Noha személyédet én most nem lathatom,
Adgyon *Isten* jo hirdt felöled hallanom,
Rövid idő mulva szemtől szemben látnom.

138.

- 1 1. **B**umra termettel volt nekem világra,
Bár nem estem volna vetedt hálodban,
Ha meg fogtál, kerlek, ne tarcs halálra,
Bocsasd el már szegent szolgálatodra.
- 5 2. **R**ejtek tagaidnak egyik bekoja,
Sok kénaim közöt szivemet tokja,
Cupido leánya, nem vettem soha,
Kerlek, lelkem, szány meg, ne hadgy ez kinban.

---

17 kedveben vött volt 27 Adgyon az Isten

- 10 3. **E**letemet szívem, veled kívánnám,
Mert szép személyedtől még sém válhatnám,
Csak szabadulásom immár láthatnám,
Várj meg virágok köszt, szerelmes rosám.
- 15 4. **V**enusnak szerelme testem gyulasztya,
Mikor személyedet szemem láthatya,
Erről is csak nyul itt testem fájdalma,
Ám legyek te rabod, csak legyek jodra.
- 20 5. **I**sten aszszonyoktól maradtál nékem,
Kicsin *szolgatod* jó neven veszem,
Az míg elég, rollad nem feletkézem,
Rövid idő múlva meg is fizetém.
- 25 6. **S**zigoru az napnak nekem fel jöte,
Hogy szívünk egy testben ketten nem lehet,
Lelkünk az Istenhez égyüt nem mehet,
Igy én banatimnak vege sem lehet.
- 30 7. **A**lhatatlan koczka, ez é te dolgod,
Igaz szeretőktől meszsze járásod,
Sziből várnám, hid el, nálam szállásod,
Bár fáradva hoznád hozzám aszszonyod.
- 35 8. **M**ég nyugotnám ötet *szivem* házaban,
Neki adnám magam ejel *nyugtában*,
Nem kívánnék senkit velünk egy hazban,
Meg nyugodnek lelkem velle egy ágyban.
- 40 9. **Ö**rvendetes*b* napot énnel nem érnek,
Mikor szeretőmmel szabadon elnek,
Sok titkos panaszszim akkor el mulnek,
Mert szép orczáidrol csokokat szednek.
10. **R**endelem ez néhány verseket titokban,
Szivemben hordozom nevét fel irva,
Verje meg az Isten, ki meg átkoza,
Talam meg ennekiem hozza a koczka.

139.

- 1 1. Minap epült, látám, egy szép virágoss kert,
Kinek Venus aszszony gyöngyből most falat vert,
Melynek virágjára ha tehetnek most sért,
Fogadnam, nem innám soha bu hozó sért.

---

18 szolgatodat 29 szívemnek 30 nyugottában 33 Örvendetesb [!]

- 5   2.   Abban állatátot égy igen szép kerteszt,
Kinek ajakárol szedhetnek szép raj meszt,
Gyönyörű csokkokra ott tehetnék most szért,
Tudom, meg ujulnek, ha vehetnek ot reszt.
- 10   3.   Rosából plantáván [!] van abban egy berék,
Nem bántyák virágját annak hideg derek,
Mert környül forog ot az szerencse kerék,
Azert vigan járnak ott az badgyat erék.
- 15   4.   Szilidgy, engedelmes, galamb természetü,
Szerelemre termet, kegyes tekintetü,
Sok szivet hozzá von, mert mosolgo szemü,
El hittem bizonyal, hogy kegyelmes szívü.
- 20   5.   Merek dicsekedni veled mindeneknel,
Noha te szerelmed annelkül is el kél,
Szép zöld cyprus fáanal szined rezededel, [! ?]
Az Isten meg aldgyon, hogy velem jól tövél.
- 25   6.   Oltotta be magát szépséged elmemben,
Az te szép szerelmed viselem elmemben,
Nem fogyatkozol meg hozám hüségedben,
Bizvást melegitem kezem kebeledben.
- 30   7.   Minden kenaimnak már eleget töttel,
Hogy kívánságomnak, aszszonyom, engettel,
Mint Dido Aeneást, igazán szerettel,
Jobb bizonyságára ertem vert öntöttél.
- 30   8.   Az te karjaidnak szép ölelgetésit,
Gyenge ajakidnak nyujtot szép csokjait,
Mezzel folyo szodnak gyönyörű vérséit,
Valyon s mikor látam szemeid járásit?

140/I.

- 1   1.   Mint az törben kériittedt árva madár,
Maga félöl vigasztalást ki nem vár,
Banatyában halálához közel jár,
Mit remenlhet szegeny fejem is immar?
- 5   2.   Igaz bizony, az mint szokták mondani,
Nincs oly eszés, az kit még nem csalhatni,
Könyü bizony az halacsját meg fogni,
Ki az merget mez gyanánt alá nyeli.
- 10   3.   Kész akarván én magamot mint veszttem,
Mezzel meg kent horgodat alá nyelem,

Édes beszédidet hogy miért hívem,
Hogy így járjak, csak ingyen sem remenlem.

4. Szerelmedet mikor hozzám mutatád,
Job kezedet te magad nekem adád,
15 Édes csokkal meg csokoládé s azt mondatád,
Szerelmedet él fogatni *nem* szánád.
5. De lám, velem mint cseleküdel,
Noha élek, de lám, régen meg öltél,
20 Holtig vált bumnak saraban ejtél,
Mint Dido Eneást, ugyan el vesztél.
6. De jaj nekem, ki hittem beszédidnek,
Tár házában be rekesztven szivednek,
Nem vagy immár biztatója lelkennek,
Még hült lángja én bennem szerelmednek.
- 25 7. Kiáltást hallék én most minden felől,
Sok sirással, az napnak le nyugvással,
Ohajtással, minden szém pillantással,
Holtig várván, ohajtván szerelmedet.

140/II.

- 1 (1.) 1. Mind az türben keritet ama madár,
Zabadulást maga felől ki nem vár,
Banat miatt halalahoz közöl jár,
Mit remilhet szeginy fejem is im mar.
- 5 (2.) 2. Igaz bizony, az mint szoktak mondani,
Nincs olly okos, az kit megh nem csalhatni,
Könnyü bizony az halacskat meg foghni,
Ki az mérget miz gyanant ala nyeli.
- 10 (3.) 3. Szantszandikkal magamat *én* csak vesztim,
Idesgető beszígyit hogy el hívém,
Mireggel kent horgodat ala nyelim,
Hogy így járjak, csak *ingyen* sem reminlém.
- 15 4. Lelked erre vallyon tigid hogy vihet,
Hogy engemet illy viletlen veszteget?
Nem félszé, hogy liszen, ki meg böntethet?
Te kegyetlen, mért hogy nem szansz engemet?
- (7.) 5. Kialtással hallok immár minden szót,
Ohajtással, minden szempillantással,

---

15 csokoládé 16 te nem

7 dekén nő [!] 9 és [!] 10 beszígyit [!]; hívom [!] 12 ingyen sem reminleni [!] 14 viletben vesztegecz[!] 15 folszé [!];
böntetked [!] 16 kegyetben [!] 18 szempillantassok [!]

20 Sok sirással, napnak alla nyugvással,
Estig sirván, kialtván viragomat.

6. Nincsen ora, *kiben* csendes lehetnék,
Vagy én elmim rolad ne gondolkodnik,
À vagy hogy neked gonoszt kívánhatnék,
Inkáb halalt érted, szívem, szenvednik.

141.

- 1 1. Soha nem volna job, mint ven aszszont venni,
Kinek sok pencze van, aszt meg olvasgatni,
De az vén orczáját nem kel meg csokolni,
Mert az meg fonyat már, nincsen annak büzi.
- 5 2. Nem volnék én meg vén, csak az lo razot el,
Az sok dühös paraszt ember fejszejevel,
Még csak azis nekem nem eset kedvemmel,
Kötő fejsze helyet vert volna süveggel.
- 10 3. Bolond, az ki égy mást fejszevel tángalya,
Mert meg romol azzal szégennek az csontya,
Aszt tudgya, ki látya, hogy az vénség agja
Meg ütötte teten, azért görbe hata.
- 15 4. Ha meg tekintenem, ifiu legeny volna,
Csak hogy sok gond miá meg öszült az haja,
Tanczot is járhatna, ha birná az ina,
Sok szötyentés miá még réstült az fara.
- 20 5. Réá vágyna szegény az ifiu aszszonra,
De olyanra, kinek üres volna szotyra,
Nem gondolya szegeny, nincs ki kapna rajta,
Mert tetén ütöte az venségnek agja.
6. Mit gyalasz barátom engem olyan rutul?
Ha előtted mennek, tekintenel hátul,
Gondolnád, hogy ifiu volnek én még arczul,
Csak hogy az nagy vénség gyalázot mégh rutul,
- 25 7. Ifiu legenségem mostis meg mutatnam,
Ha aszszonyom mellet az ágyban nyujtoznam,
Le vetkeznem szépen, az gatyát le rugnam,
Kedvem szerent neki mályát tapogatnam.
- 30 8. Jo lovam paripám az gatyában vagyon,
Abrakos tarisznyám szép aszszonynál vagyon,

---

19 sarással [!]; nyugovast [!] 20 estik [!] 21 kiben kiben [!] 22 rosad [!]
13 [Előbb:] volnek

Nyergem, hevederem az derekán vagyon,
Puskám mind tokostol lába közöt vagyon.

9. Szép aszszont szeretnek, ha öis szeretne,
De hogy réám szállot az vónségnek terhe,
35 Az olyan kemenczét fűteni kellene,
Tudom, roszzsul járnék, hogy ha nem lehetne.
10. Ki tennek az szüröm, ha nem forgodhatnam,
Ot lenne énnekem keserü nyavalyam,
40 Hogy ha vegig rajta en nem nyujtozhatnam,
Talam fejembenis vonna az én gatyam.
11. Vagyon azert nekem egy lövés porocskam,
Labam közöt vagyon két szép golyobiskam,
Tartozzál, mert azzal még lölék, aszszonkam,
Köldöködön alol szinten ot találnam.
- 45 12. Enged meg, édesem, had ölölyelek még,
Labad közöt valo csecsed had fogjam még,
Ezer huru hegedüdot had igazgassam még,
Frissen csinált peczkecskedet had facsaricsam még.
13. Ez eneket az ki rendelé versekben,
50 Maga meg probalta éjziel, verö fenyben,
Tetzetis ez világh neki ilyen képpen,
Ifiakat tanitya, elyenek ekképpen.

142.

- 1 1. Nem de nem te vagye az szép fülemile,
Kiböl Vénus aszszony gyönyböl feszket raka,
Szép piros hajnalban eneket formála,
Hogy szivere öis örömet hozhatna?
- 5 2. Mond még, szivem, ennek, de abban nincsen mód,
Kötve vagyok addig, miglen ö meg nem od,
Ha akarod, szivem, holtig leszek rabod,
Kedved szerent rajtam pengedhed az békot.
- 10 3. Erös kötellekkel kötözik Sámsomot,
Megis el szaggatya, mint erös lo hámot,
Mágnés követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szálonis oda vohatna [!] most.
- 15 4. Haj szálnál is sokkal erősebb pok kötel,
Csak addig még birna, mert mikor meg ölel,
Dobog szivem akkor, mint junak mezöben,
Az farkasok öket ha kergetik szélyel.

143/I.

- 1 1. Oh en keserves eletem,
Mely nagy bura hozál engem,
Nincs mertekletes életem,
Banatimtol ürességem.
- 5 2. Istennek törvénye szerent
Senki nem elhet egyedül,
De megis könyeb egyedül,
Mert sok bukat könyebben tür.
- 10 3. O tü szep szavu galambok,
Ti ot jártok, hun akartok,
De az halot nem látyátok,
Mely miat leszen fogságtok.
- 15 4. Ha tü fogságban akatok,
Szarnyatokat mind ki tepik,
Ha az után el szaladtok,
Ot nem jártok, hun akartok.
- 20 5. Az violát akkor szedik,
Mikor reggel hajnal fénlík,
De az utan el változik,
Nemis kedves, nemis szedik.
6. Oh én kedves ifiuságom,
Kertemben plántált virágom,
Mikor leszen szabadságom,
Akkor leszsen ki mulásom.

143/III.

- 1 (1.) 1. On en keserves eletem,
Melly nagy bura hoztal engem,
Nintsen mértékletességem
Banatimtol, en Istenem.
- 5 2. Tudom, uram, sok bünömet,
Nem ..... llem meg lelkeket,
Botsasd meg, uram bünömet,
Szántalan sok vétkeimet.

---

5 II <engem> nincsen mertekletességem 9 II ti 10 II Hol akartok, ti ot jártok 12 II ki miá 13–15 II Ha fogságban ti akadtok, Az élettől megh fosztattok, kalitkában szorítottatok, 16 II s ott; 17–20 II [Hiányzik.] 22 II fel nőtt 23 II ki mulásom 24 II vigasságom

6 [Olvashatatlan szó.]

10 (2.) 3. Istennek törvénye szerint
Senki nem lehet egyedül,
De mégis könyeb egyedül,
Mert sok bukot könyeben tür.

15 4. Oh gyönyörűséges tavasz,
A ki mindent meg ujítasz,
Engem pedig busítasz,
Bánatimban el hervasztasz.

20 (3.) 5. Oh tü *szép* szavu galambok,
Tü ot jártok, hol akartok,
De az halot nem várnátok,
Tör *miat* lészen halálotok.

(6.) 6. Oh en edes iffiuságom,
Kertemben ki nyílt virágom,
Mikor lészen ki mulásom,
Akor lészen vigaságom.

144.

1 1. Eiletem hervasztya szerelemnek langja, Venusnak merges nyila,
Mert mint tenger habja az hajokat rontya, ugy szivemet szagatya,
Örömem fogyatya, bánatom ujitya szeretöm el válása.

5 2. Rhiasztván Diánna szivemben but hozá, mert szomoru hirt monda,
Hogy kalitkam nyitva, solymom el szalada, kit minap fogtam vala,
Az késérves ora, melyen el szalada szivemnek vigassága.

3. Sir már Venus tagja, mert görlicze társa él távozot s ném latya,
Kiert magát bura s holtig valo gyaszra adni magát nem szánya,
Oh jaj szegény arva, görliczenek tarsa, ohajtok nagy zokogva.

10 4. Olyan vagyok immár, mint tollatlan madár, ki hol akar, ot ném jár,
Mert van szivemen vár, hol csak szeretöm jár, ő tavezása mely kár,
Nincs örömem immár, mert szárnyam nem sugár, jaj csak fetrengék immár.

15 5. Keserves banatim, szomoru jaj szoim *megujulnak* kénaim,
Mert erted siralmim, sok köny hullatásim meg nem szünnek banatim,
Kiert violáim, gyenge lihomim nem kedvesek már nekem.

6. Az szerelem tuzze erted rám gerjede, mely, nézd, *mint* meg emészte,
Végre Cupido merge eretted meg sérte, kinek *nincsen* kegyelme,
De legy enyhítöje, szivemnek erdeme, lelkem edes Ersokam.

---

9 Istenemet törvény [!] 16 [*szép* hiányzik.] 20 Törimat [!]

9 [*Oh* hiányzik] 13 ujulnak 14 szünnek <kenaim> 16 nézd meg 17 minden

20 7. Már teged el hadlak, Istennek ajánlak, kinel mindenek vadnak,
És az sok tréfának, kedves nyajassagnak én bocsánatot várok,
De rád sok atkokat terjedni kívánok, ha szivedben nem forgok.

145/I.

- 1 1. Eiletemnek s vigh kedvemnek fényes csillaga,
Ez világi dücsösegek szep palotája,
Hova készülsz meni töllem, lélkem hajloka?
- 5 2. Fogagy be már vig szivednek kedves hazaban,
Had öltözem, mint egy kegyes, draga ruhaban,
De ha el hacz, en eiletem keserves gyaszban.
3. Kerlek, szivem, hogy maradgy még szolgálatomert,
El hadnále hozza vala nagy hüségemert?
Szörnyü halált kel szenvednem nagy szerelmedert.
- 10 4. Ám bár meny el, mert jól látom, hogy ugyan nem szánsz,
De el hidgyed, hogy lelekben engem nem találász,
Ám meg lathad, édes lelkem, velle mit használász.
- 15 5. Oh Cupido, már él mene töllém ez vilagh,
Csak mutatad, meg sém adta, nem kél ez világh,
Él temeted, mert már nekem az szomoruságh.
6. Bizony soha te naladnál szebbet nem láttam,
Az te képed az anyalhoz [!] hasonlitatam,
Bezzégh nagy kár, hogy te tölled így el marattam.
- 20 7. Haragunnam sziböl réád, kis Cupidocska,
Miert engem így trefálgacz, kis madaracska,
Csak gyödrödöm, mint hagyatot özvegy árvácska.
8. Lám mégh mondám, hogy így járok, ugyan nem hived,
Csak mutatad, megh nem adta, az mit ígerel,
Ám él mene már én töllem, hogy így el üzéd.
- 25 9. Ha így történt, sies erte, fáradgy utánna,
Édesgétő beszédidel csalogásd vissza,
Ne *adgy* erte ily hirtelen szörnyü halalra.
- 30 10. Ha iámbor vagy, mond én szommal szolgálatomat,
Kerjed igen, térjen vissza, szánya kenomat,
Higye bizony, velle közlöm világi jomat.

---

27 adgya 29 térjen térjen [!]

145/II.

- 1 (1.) 1. Eletemnek vig kedvemnek fenyes csilaga,
E vilagi dicsösegnék fris palataja,
Hova készülsz menni *töllem*, *szivem* hajleka?
- 5 (2.) 2. Fogodgy be mar vig szivednek csendes hazaban,
Had öltözem, mint egy kegyes, gyenge ruhaban,
Ha te el hadcz, en öltözem fekete gyaszban.
- (3.) 3. Kerlek, szivem, hogy marodgy meg szolgálatomert,
El hadnale, nem szannale nagy szüksegemert,
E vilagi hazzad valo szeretetemert?
- 10 (4.) 4. Ambar menyel, edes szivem, latom, hogy nem szansz,
Azt bar el hid, hogy eletben engem nem talalsz,
Am te lattod, edes szivem, velle mitt hasznalsz.
- (5.) 5. Oh Cupido, mint elmene vellem e vilag,
Tsak mutatta, meg sem adta, mert arnyek vilag,
15 Ö helyeben marod nekem tsak szomorusag.
- (9.) 6. Hogy igy törtent dolga neki, futna utanna,
Edesgető beszedekekkel hitegesd viszsza,
Hogy ne adgyom en magamot szörnyü halalra.
- (10.) 7. Ha igaz vagy te en hozzam, *mond* szolgálatamot,
20 Edes szivem terjen viszsza, szanya kinomat,
Hidel bizony vele közlöm *vilagi* jomat.
8. Mert ha *nem* szansz, sok kinokat kel *érte* latnom,
Merget, halalt ö erette meg kel kostalnom,
Eletemet s örömemet en nem tudhatom.
- 25 (6.) 9. Bizony mondam, hogy nalanal szebbet nem lattom,
Ö szepseget angyalokhoz hasonlonak tartom,
Jaj be nagy kar, hogy ö tölle meszsze tavoztam.
10. A hol pedig jart, költ, meg a föld is meg örült,
30 Elöttem szemem lattara *töllem* el repült,
Jaj be nagy kar, hogy ö töllem illy meszsze repült.
- (8.) 11. Mert meg mondam, hogy igj jarok, szivem, te veled,
Tsak mutattad, meg nem adtad, magad igirted,
Ki el mennel s arva fejem buval terheled.
- 35 12. Nem jo senkit, edes szivem, törben ejteni,
Hitegető beszedekekkel szivet el fogni,
Jövendőben mert ö arrol szamat fog adni.

---

3 szivem töllem 19 most 21 e vilagi 22 meg nem; erette 29 [*töllem* hiányzik]

- 1 1. Gyász ruhámis nekem, mint hollo,
Az orámis mi nem utolso,
Tehát mit sirsz kis Apollo, kész az koporso.
- 5 2. El epedet az én eletem,
Sir, keserégh, ohajt én lelkém,
Szerelmesem ki volt nekem, azért kesergek.
3. Nagy bánattal tele szollásom,
Melyet hozot nekem eletem,
Oh keserves, szerencsétlen, utolso napom.
- 10 4. Halojiában éngem fogot volt,
Talam ugyan akaratyá volt,
Sebeimnek gyógyitoja bizony csak ő volt.
- 5 5. Mert az minap Vénus utában
Fel öltözöt gyász ruhájában,
Mint egy kégyes, vidám solyom, vigyaz utaban.
6. Szép szablyája vagyon oldalan,
Kéz ijie is vagyon ki vonván,
Merges nyilát csak ő tartya kezit mégh vonvan.
- 20 7. Futtat szelyel, mézőben nyargal,
Haragoson magát hantatya,
Arany színü szép sár haját szelnék bocsatta.
8. Jövel, jövel szép philemile,
Te se kessel semmit, görlicze,
Mert szerelmem *immár* nekem mégh kegyelmeze.
- 25 9. Az mezőben egy szep viola,
Közel hozza egy bokor rosa,
El faradván ot nyugodni akar Diánna.
10. Hogy szerelmet ott mégh varhassa,
Melyel hüséget mutathassa,
De Julia ot vadaszván réá találá.
- 30 11. Merges nyilát hozzája löve,
Mely ő szivét megh sebesitte,
Ily hirtelen szegeny fejem halalra ejte.
- 35 12. Már panasgom tovább nem nyujtom,
En magamot neked ajánlom,
Éz volt az én kóvánságom, szived láthassam.

- 1 1. Gondal télyés üdö, siralmas esztendő,
Bumra termet szellő, eilem kesergő.
2. Oh miert, Ur Isten, attal ez vilagra?
Miért attad latnom szép nap fenyet bumra?
- 5 3. Vigasságom helyet banatom érkézék,
Mer [!] ellenségimnek örömekre jutek.
4. Boldogtalanb valyon ki lehet nalamnál,
Az kinek eilete ném egyeb, csak halál.
- 10 5. Már bucsumat veszem az en edesemtől,
Mégk követem ötet minden vetcségemről.
6. Siralmas jaj szoval kézdém él beszedeim,
Nem lön vigasztalom él badgyat fejemnek.
7. Zokogásim miat, mikor nem szolhatnek,
Tekentek az földre, gondolám, por lennek.
- 15 8. De miert, ur Isten, egy más szerétöket
Keserüségekre el választod ökét?
9. Tudám, nincs hirekkel ez az poetaknak,
Hogy iszonyu voltát szánnák kénáimnak.
- 20 10. Mert ök szép versekkel mégk vigasztalnának,
Keserüségemről öröme hoznának.
11. Mely áldot ember volt, ki but nem látot volt,
Soha eiletében banatot nem tud volt.
12. Ha lehetne, szivem, bizony az szivemet
Ki ontanám erted szép piros véreimet.
- 25 13. Vadak etelire adnám az én testém,
Haláltol nem szánnám az én eiletemet.
14. No többet nem szollok, hanem csak halgatok,
Keserüségemben mert majdan él fogyok.
15. Isten legyen hozzád, edesem mégk bocsás,
30 Mert, szivem, ellened volt nagy fogyatkozás.
16. Az görlicze madár, mikor ö társától
Hirtelen el válik, nem szál az zöld agra.

17. Hordozzon az Isten teged szerencsesen,
Es tarcson megh, szivem, teged szerelmesen.
- 35 18. Nem hiszem már többbe, hogy lássam személyed,
Valyon s mikor fogom, edesem, kezedet.

148/I.

- 1 1. Meny el edes versem, violám köszöncsed,
Egy el lankat szivet, ha ot lác, emlicsed,
Tömlöczben tartyáke nyavalyást, tekéncsed,
Ne kegyetlenkegyek, mit szolyon, megh ercsed.
- 5 2. Nagy szolgálatomot mondgyad én mehecskem,
Kerjed, kezeségen adgya ki szivecském,
Kegyesén tekéntő edes kis szemecském,
Ne késsek már többet, had ilyen lelkecskem.
- 10 3. Mondgyad, magam mennek, de abban nincsen mod,
Noha ö én réám gyakorta sok ként hoz,
Kötve vagyok addig, vala medig mégh od,
Ugy szoly neki, az mint te legh jobban tudod.
- 15 4. Erös kötelekkel kötöztek Sámsomot,
Megis el szaggatta, mint érös lo hamot,
Magne követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szalonnis oda vohatna [!] most.
- 20 5. Haj szalnál nem sokkal erőssb az pok kötél,
Megis meg birhatna, mikoron még ölel,
Szivem dobogh, mint az junak, mikor delel,
Mezőben farkastol kergettetik szelyel.
6. Aristippus vala nekem edes apam,
Florida peniglen kelemetes anyam,
Idejen megh hala, ki vala én batyam,
Ki rniat sok nagy bu csak magamra szál már.
- 25 7. Nem dicsirem, de szép, mint az hajnal csillag,
Melyet emberi szem jo reggel meg láthat,
Angyalica modra én előttem ballágh,
Neveti, ha kerdem, hol járál, szép alak?
- 30 8. Küsded kösziklánál laték egy szüzeckét,
Odebbis ballagek, látek holt testecsket,
Szemből hullatya sűrű könyve csepet,
Gyenge lagy ruhával tapogatya sebet.

148/II.

- 1 (1.) 1. Menj-el édes fetském, viólám köszönteed,
Nagy alázatossan házban-valót kérjed,
Ezen fáradt szóval nékie jelentsed,
Ne hirtelenkedjék, a' mit szöll, meg-éertsed.
- 5 (4.) 2. Erös kötelekkel kötözték Sámsomot,
Még-is el-szakasztá mint erös ló hámot,
Mágnés követ visel, a' ki sok igámot
Tsak egy haj szálon ö hozzáhuzhatná most.
- 10 (a) 3. Arannyal kellene nevedet fel-irni,
Gyémánt kö táblára szépen le-rajzolni,
Rubint-köböl formált ladában tartani,
Innepet kellene nevednek szentelni.
- 15 (7.) 4. Nem ditsérem de szép mint hajnali tsillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
Neveti ha kérdem, hol lakol szép alak,
Két szép szemeivel integet, ugy ballag.
- 20 (b) 5. Vagy meg-halok érted, vagy enyimé tészlek,
Vagy el-válok tölled vagy hozzám keritlek,
Szánj-meg édes rózsám igen szépen kérlek,
Engem ugy segéljen szivemből szeretlek.

148/V.

- 1 (1.) 1. Meny el édes fötském, violám köszöntsed,
Nagy alászatossan jázban [!] valo kérjed,
Ne kegyetlenkedjél, a mid szól meg éertsed,
Ne kegyetlenkedjél, a mid szól meg éertsed.
- 5 (4.) 2. Erös kötelekkel kötösztek Sámsomat,
Még is el szakoszte én erös igámat,
Bár tsak egy hajszállal hozsám huzhatnalok,
Bár tsak egy hajszállal hozsám huzhatnálók.
- 10 (b) 3. Vagy meg halok értet, vagy meg válom tüled,
Vagy piros viremmel földöt föstök érted,
Szány meg édes rózsám, igen szépen kérlek,
Isten ugy segillen, szivembül szeretlek.

---

2 III–IV házban-valók [!] 3 III–IV Egyel járat [!] 4 III–IV Ne kegyetlenkedgyél, 6 IV szalasztá 8 III haj-szálon most IV haj szálon is 13 IV Hogy kel détsérnem szép mind 14 IV Angyelika módgyára 15 III hogy kérdem; alag IV álag [!] 18 III–IV hogy hozzám hodítlak 19 IV édes Bábi 20 III Én ugysegélen IV Én úgy segéllyen

148/VI.

A SZERETÖJITT KÖSZÖNTŐ NATA

- 1 (1.) 1. Meny el ides fetskem vijolám köszöntsed,
Nagy alázattossan házban valótt kirjed.
- (7.) 2. Nem ditsirem de szip, mint hajnali csillag,
Angyalka mógyára ki előtem ballag.
- 5 3. A nevitt ha kérdem, holy lakoly szip alag,
Kétt szip szemejivel integett, ugy ballag.
- (a) 4. Aranyal köllyene nevedett le irnyi,
Gyémántt kü táblára szipen le rajzulnyi,
- 10 5. Rubintt kübüll formált ládában tartanyi,
Ünnepett köllyene nevednek szentülni.
- (b) 6. Vagy enyimmé teszlek, vagy el vállok tüled,
Vagy hozzám keritlek, vagy meg halok érted.
7. Szány meg ides rúzsám igen szipen kirlek,
Engem ugy segillen, szivembül szeretlek.

149.

- 1 1. Nincsen ez világon keserüség nagyob, mint az szomorodot szü,
Ki szép beszédével jo akarójától megh fosztatik ok nélkül,
Igy engem veletlen ez gonosz szerencze megh foszta szeretőmtől.
- 5 2. Bumra termettel s világra jöttél nekem edes aszszonkam,
Mert az te termeted s ékes mosolygasid vadnak szivemben hatván,
Ujityák szerelmem, badgyasztyak vigh kedvem trefaid, szép aszszonkám.
3. Szerencsés Cupido iob karján fel nevelt ifiak és szép kegyesék,
Appollo kertiből, Leánder házából mégh valaha ki esték,
Mint én aszszonkámton és jo akaromton, tudom, tüis ki esték.
- 10 4. Eletét te neked és boldogh örömet kíván ez kis énekem,
Szivedben foglalván legyek megis neked, aszt kíványa ez versem,
Ély, ély, szerehnesem, vigh kedvedre szivem, ély, ély, edes aszszonkám.
- 15 5. Es nem szabad nekem immár ahoz mennem, kit ohajtot én szivem,
Eletém árnyekát, lelkem nyugodalmát ném szabad köszöntenem,
Az ő jo voltáért s édes beszediért nem szabad mégh ölelnem.

---

6 szerelmemet; kedvemet

6. Oh nem régen minap, vagy mondgám, csak tegnap lepém egy *kerteczkében*,
Hogy egy szép rosa szál vagyon virágjának szintén ő idejében,
Hozzá közelítvén és réá tekintvén mingyárt ejte az törben.
7. Az én aszszonkámhoz mégh hájtám fejemet távol hogy közelíték,
Isten aszszony modra termet abrazatya mingyárt szivemben ötlek,
Gyenge szivem hajla, szerelmem indula, hogy mégh vigasztaltatnek.
8. Eő szép ajakárol egy csokot *kedvémből* el vök szép aszszonkámtool,
Magam pénig mingyárt adám vigh kédvemnek, piroslo szep rosámmak,
Eszt mondám: „Ely vigan, ely vigan violam!” eszt mondam szerelmemnek.
9. Ez versem ne késsek, mégh ne gátolodgyek, hanem mindgyárt adassék,
Annak, az ki elöt nevem nem titkolám, de másoktol réjtessek,
Az én edesemnek és en aszszonkammak per postán vitettessek.

150.

1. Keserves panaszim mi haszna, hogy tészem,
Ha én kenaimban senki nem szán engem,
Mi haszna gyödrödnöm,
Ha soha semmiben kedvet nem lelhetem?
2. Az oroszlány élöt magam még hajtanam,
Én szilidységemet elötte mutatnam,
Magam megh álásznám,
Tudom, még atolis mógh nem bantattatnam.
3. Minden fele vadat ember szelidithet,
Süvöltö karultis karjára süvölthet,
Tigris mégh kotoszhet,
Mégh rávasz rokát is haloban kérithet.
4. Irjak, hogy Orpheus ékes lantalással
Minden fele vadat szilidithet azzal,
Sok ékes szavával
Mégh az kö sziklakis sirtak köny hullással.
5. *Merkurius*, az nagy Jupiter *köвете*
Sipolással *Argust* alomra ereszte,
Noha sás volt szeme,
De mégis az sip szo el szenderitette.
6. De te, fene vadam, enyi hívásomra,
Gyakran edesgétö versem szavaira,

---

16 küs kerteczképen [!] 22 vigh kedvémből 24 vigan [!]

9 vadad 16 sirtanak 17 Mer kuriust; követet 18 Argyilust; eresztet [!]

S köny hullatásimra
Csak jo szot sem adál sok ohajtásimra.

- 25 7. Istened vagyone? szent nevet felede?
Engem, szeretödet mégh utálhatnále?
.....
Sok bánatim után szemed réám sem vetede?
- 30 8. Isten ugy legyen io az te hüségednek,
Ne légy ily ok nélkül gyilkossa fejemnek,
Haragját szivednek
Ved el s fordics réám fenyit szemeidnek.
- 35 9. El hagyatot noha vagyok mindenektöl,
Fenyegetnek sokan, de várok Istentöl,
Fel jö még sötétböl
Az én csillagom is, kit ojajtok szüböl.

151,

- 1 1. Mikor vadászna minap Dianna .....
Kis fianak el tevedet utya vadon érdöt járja, siratya,
Igen kiált sirva, mikent Minerva írja, ...
- 5 2. Atkozot érdö, merges feredö, engem mint vesztél,
Ki elmemnek jovát, eletem virágát be feded,
Apollo lányát, musák plectromát mégh serted.
3. Semmi tagomban es csontaimban nincs épség,
Izrael pasztora s árváknak tutora élsze mégh?
Venned fel bajam, lenne siralmam már elégh.
- 10 4. Az napnak fenyet, urnak kegyelmét már tobbe
Felek, nem láthatom, talam itt kell járnom örökké,
Am bator még halnek, csak hogy lehetnek mussákke.

152.

- 1 1. Kevés szoval vegyed jo akaratomat,
Hogy csak neked adtam egyedül magamat,
Engemét te ugy tarcz, mint szegeny rabodat,
Mindenben követnem jo akaratodat.
- 5 2. Zengenek az erdök sok szép madár szokkal,
Mégh ujiulnak az fak gyönyörü agakkal,
Ékések az mezök sok szép virágokkal,
Csak én szivem télyes sok bu banat, gondal.

27 [E sort a másoló kihagyta.] 28 veted

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére egy későbbi kéz T betűt írt; a sor második felét a másoló nem írta le.] 3 [A sor végét a másoló nem írta le.] 6 Apollok [!]

- 10 3. Társod fékszik melled, az kinek karján hály,
Kedvejert, kedvedert csak jó szível szolgálý,
Az kit kezel el érsz, ahoz ne hanyigály,
Hol rosát szaggathaz, laput ott ne gyomlály.
- 15 4. Rabja vagyok immár fene Cupidonak,
Énis így engedek, mint világh bironak,
Ugy felelék, mondám: Ne tarcza csudának,
Mert ött bizony tartom holtigh csak magamnak.
- 20 5. Immár, en edesem, tegedet el hadlak,
Amazokkal tudde, most én nem vadollak,
Csak Isten engegye, rövid nap lássalak,
Mert jó akaromnak én teged tartalak.

153/I.

- 1 1. Szomoruságh után ha öröm érkezik,
Kevés öröm után bánat következik,
Az kéttö egy mással gyakran tusakodik,
Miglen az egyike az mastol futamik.
- 5 2. Gondolatos szívem, mar él fogyot eltem,
Mert napoként éröm fogyatkozik bennem,
Buban, mint szélvészben hanyatatik fejem,
Szememnek bő vize asztatya készkenöm.
- 10 3. Téis kedves üdö, örömem élesztö,
Ki valál én nekem igen kedveskédö,
Volt talám ennekem mereggel hitetö,
Mostan *bujdostomban* nagy buval fizetö.
- 15 4. Edes *halcionom* majd mégh emesztetem,
Az tenger habjátol majd el borítatom,
Nalad nélkül nincsen sémmi vigasságom,
Majd csak lenne jelen utolso orámon.
- 20 5. Nagy keserves szível mikoron sétálnék,
Szomoru szívemböl akkoron így szollék:
Vajha szárnyam volna, bizony él répülnék,
Szeretöm hol vagyon, majd oda répülnék.
6. Bizony mégh ölelnem s az ölében ülnék,
Gyönyörü csokokat orczájáról szednék,
Tudom, irásom ottan érkezhetnek,
Kire töllem neki ily szó adadtatnék:

---

7 hanyatatik fejem [Csak ennyi.] 12 borostomban [!] 13 volciomon [!]

- 25 7. Az havasok között lakom az hegyekben,
Hol nagy sebességgel foly az Jára vize,
Noha születésem nem volt kietlenben,
Szeretömnek kédvé hozzád éngém inte.
- 30 8. Postán leveletem hozzád bocsátanám,
Melyben én magamat hiven ajánlám,
Mint szívemnek titkát, véd édes aszszonkám,
Rám ne haragudgyál, lelkem, édes rosám.
- 35 9. Aranyal ezeket, ha lehetne, irnám,
Melyben én magamot hiven ajánlám,
Mint szívemnek titkát, ved édes aszszonkám,
Rám ne haragudgyál, lelkem, arany almám.
- 40 10. Legyen azért vége *szivem siralmának*,
Köszönhetem én eszt Vénusnak magának,
Velle egyetemben Venusnak fiának,
Vegezetre pedig Venus léányának.
11. Rekesztven hogy volnék egy fris palotában,
Jöve hozzám titkon gyenge rokolyában
Szeretöm, az lelkem, *kiről* vigh voltomban
Iram ez eneket ugyan az orában.

153/II.

- 1 (1.) 1. Szomoruság után öröm ha erkezik,
Kevés öröm után bánat ha érkezik,
Az ketto egymással ugyan ellenkezik,
Mint két erős vitéz, ugyan tusakodik.
- 5 (2.) 2. Gondolatal szívem már meg fogyott elmém,
Mert naponket öröm fogyatkozik bennem,
Buban, mint szélvezben hányatatik elmém,
Szömennemnek bö könyve asztatya keszkenyöm.
- 10 (3.) 3. Oh gyönyörü üdö, örömöm illesztö,
Ki voltál én nekem igen kedveskedö,
Mostan büjdostomban nagy buval sirato,
Votál lám méregel énnekem fizetö.
- 15 4. Az én kedves házam, ki föl nevelt vala,
Már többször te benned lakásom nem volna,
Ez volte szivednek az o szolgálatya,
Hogy háládátlanság légyen ö jutalma?

---

37 siralma szívemnek 38 köszöntetem [!] 43 hiven [!]
1 után <bánat>

- 20 (5.) 5. Nagy keserves szível mikoron setalnék,
Szomoru szivemből akkoron így szollek:
Vajha szárnyam volna, szeretömhez mennék,
Szeretom hol fekszik, én oda röpnék.
- (6.) 6. Bizon meg ölelném és öliben ülnék,
Gyönörü tsokokat orczájárul szennék,
Tudom járasom ugyan értékesnék, [!]
Kitül énnékem is illy szép szo adatnék.
- 25 (7.) 7. Az havasok között lakom az hegyekben,
Amaz nagy zugással foly az Körös vize,
Magam is en voltam, jaj ki ellenben
Szeretöm szemellet láttam bizony ebben.
- 30 (10.) 8. Légyen vege immár mastan siralmimnak,
Köszönhetem én azt Vénus leányának,
Az én életem az ő két fiának,
Vegezese tudom, Vénusnak magának.

154.

- 1 1. Élyetek vigan
Mostan minyájan,
Szüretünk mégh lött,
Jo borunk termet,
5 Ki ad jo éröt,
Tánczra gerjesztöt.
2. Igyunk, mert ez bor
Bizony hogy jo bor,
Jámbor az gazda,
10 Mégh tölti sokszor,
Jámbor az gazda,
Mégh tölti sokszor.
3. Gazda, agy innom,
Bizony kevánom,
15 Azt hogy nem adnak
Inya torkomnak,
Ürés erszényem,
Mert nincsen pénczem.
- 20 4. Edesb az ital
Ily malosánál,
Meser italnál,

---

12 [E sort a másoló nem írta le.]

Job az kanfortnál,
Érösb az ital
Tarczali bornál.

- 25 5. Pecsénye, czipo
Ehezönek valo,
Az ki bor ivo,
Annak sült rigo,
30 Az ki bankodik,
Nem ide valo.

155.

- 1 1. Hamisságban foglalatos,
Gonoszságban alhatatos,
Verjen mégh az Isten, te utalatos.
- 5 2. Mégh váltam tölled, legy bár magadnak,
Engemet ne tarcs jo akarodnak,
Tarcz hüséged is ageb fiának.
3. Olyan volt szived, mint vipérának,
Mereggel télles, mint az darasnak,
Es ondoksággal élő nadálynak.
- 10 4. Lám nem titkolá vetkét atyanak,
Söt ki kiáltá vetket batyának,
Az után penigh mind ez világnak.
- 15 5. Irja Salamon, hogy inkább *sárkányal*
Bár inkább laknék az oroszlányal,
Hogy sem egy hitván gonosz aszonyal.
6. Salamon kiralyt hogy ha mégh csalta
Ez rut féle dögh ugy el altatta,
Az nagy bölcs embert ugy mégh gyalaszta,
- 20 7. Nem kell csudálni, hogy most engemis
Ugy mégh tréfála, mint az Lototis,
Mégh csalta régen az Ádámotis.
8. Nincsen kegyetlenb áspis kégyonál,
Pokolban lako rut sárkányoknál,
Es az fajtalan gonosz aszszonnál.
- 25 9. Most vagyon kedvem, minden örömem,
Örül én szivem, vigh az én lelkem,
Hogy bánatimtol mégh menekedtem.

---

13 Salamom [!]; az sárkányal

10. Ezt azért szerzem egy barátomnak,
Példaul küldöm régi társomnak,
30 Engedgye Isten, küldhesse másnak.

156/I.

1 1. El nyertem az pályát, vígan örvendek,
Ez után but soha én nem szenvedek,
Ékes enekimmel élöttes zengek,
Ékes enekimmel élöttes zengek.

5 2. Eszt várta, kevánta régi bus szivem,
Mert él jöt s rám *röpült* régi jo kedvem,
Már él nem veheti senki én töllem,
Már el nem veheti senki én töllem.

10 3. Ugy élek, mint Páris szép Helénával,
Kedvesen nevezet szep matkájával,
Frissen halad mégh ö gyenge csokjával,
Frissen *halad mégh ö gyenge csokjával.*

15 4. Hajda, már mégh fogtam sivo solymomot,
Addig igazgattam vetét halomot,
Még ékesitetem fris kálitkámot,
Még ékesitetem *fris kálitkámot.*

20 5. Ez utan halgatom szép énekléset,
Minden nap szemlelem ö szép személyét,
Meg is sanyargatom gyenge szep testét,
Meg is *sanyargatom gyenge szep testét.*

6. Vajha meg foghatnám az ö szép társát,
Hozzám szoritanam ö álapotyát,
Megis csokolgatnám piros orczáját,
Megis csokolgatnám piros orczáját.

25 7. Mingyarást ölelném gyenge szép nyakát,
Ékésen csokolnám piros orczáját,
Ugy sziligyiteném fene vad voltát,
Ugy sziligyitenem *fene vad voltát.*

30 8. Az Arion sem elt ily gyönyörűségben,
Noha mulatot Hesperidon kertben,
Noha holtigh ö nem *forgot* veszelyben,
Noha holtigh ö nem forgot veszelyben.

---

4 [A másoló a versszakok 4., ismétlődő sorát nem írta le végig.] 6 rám régi 29 [Előbb így:] Azon személyt 31 nem volt forgot

9. Noha ő nálánál az musikában
Nem volt senki job az cziterában,
35 De mégis még *ölte magát buvában,*
De *mégis még ölte magát buvában.*
10. Csak járok, sétálok fris palotámban,
Solymomot rekesztem vetet halomban,
40 Titust is kaczagom, hogy ugy égh lángban,
Titust is kaczagom, hogy ugy égh lángban.
11. Eszt én nem csudálom, hogy így volt dolga,
Mert él jöt s rá répült az halál solya,
Él vötte jutalmat az hamis solga, [!]
Él vötte jutalmat az hamis solga.
- 45 12. Követem Diánnát minden dolgában,
Az ki mint változtat mást abrazatban,
Ha ki bus, be viszi Vénus agyában,
Ha ki bus, be viszi Vénus agyában.
- 50 13. Ez után nem hagyom magam bujdosni,
Mert látom solymomot még sziligyülni,
Hiszem, hogy él jö s fogh élőmben ülni,
Hiszem, hogy él jö s fogh élőmben ülni.

156/II.

- 1 (1.) 1. El nyertem az pallyat, vigan örvendek,
Soha en az utan but nem szenvedek,
Ékes enekemmel előtted zöngök,
Ékes enekemmel *előtted zöngök.*
- 5 (2.) 2. Ezt varta s- kivanta régi bús szivem,
Mar el jött rám röpült régi jó kedvem,
Már el sem veheti senki en tölem,
Már el sem veheti senki en tölem.
- 10 (3.) 3. Ugy élek mint Paris szép matkájával,
Kedvessen nevezett Helenajával,
Philis sem hatta meg gyenge csokjával,
Philis sem hatta meg gyenge csokjával.
- 15 (4.) 4. Haida mert megh fogtam szivem solymomat,
Addigh igazgattam vetett hálómat,
Megh ékesitettem fris kalitkamat,
Megh ékesitettem fris kalitkamat.

---

42 rám

4 [A másoló a versszakok ismétlődő 4. sorát nem írta le, vagy nem írta le végig.]

- (13.) 5. Ez utan nem hagyom magam busulni,
Mert látom solymomat már megh szelödni,
Hiszem, hogy ö fogh ölemben ülni,
20 *Hiszem, hogy ö fogh ölemben ülni.*
- (8.) 6. Harion sem él illy gyönyörűségben,
Hogy mulatozván Hesperidus kertben,
Noha holtig lan nem vólt veszedelemben,
Noha holtig lan nem vólt veszedelemben.
- 25 (9.) 7. Noha ö nalánál az musikában
Nem vólt jobb ez földön az citheraban,
De még is megh ölé magat bujában,
De még is megh ölé magat bujában.
- (11.) 8. Ezt nem csudalom, hogy így len dolga,
30 Tudom, hogy az halál szállott solgyára,
El vette jutalmat az hamis szolgálga,
El vette jutalmat az hamis szolgálga.
- (12.) 9. Követem Dianat minden dolgában,
35 Ki mindent helyhettett szép ábrázatban,
Hogy banat eleget vész Venus langjában,
Hogy banat eleget vész Venus langjában.
- (10.) 10. Csak jarok, tanczolok fris palotamban,
Solymomat keresem vetett hálomban,
Titius csak koczogjon az nagy langban,
40 *Titius csak koczogjon az nagy langban.*

157.

- 1 1. Ajak verén termet sugár lilium szál,
Kinek az ajakán fel nőt két virágh szál,
Oh mely boldogh ember, kit az csok el táplál,
Talám engem végre követ szörnyü halál.
- 5 2. Czirczenek veszszeje ha keszemben volna,
Avagy Argirüsnek palástya nyakamban,
Hidgyed, mégh kereslek ma élsö álmomban,
Titkon csokot hintek rosa szín orczadra.
- 10 3. Hozd él hamar, szolgál, jól tartot lovamot,
Had vegyem élömben régi utaimot,

---

22 Hesperidus <könyben> 29 [Ezt fölött:] En 30 [Előbb így:] solgyára szállott 34 minden

2 II Az kinek ajakán; szép 3 II az ki tsak 5 I Cziczernek II Czircinek 6 II árgelusnak 9 II Hozd ele jo szolgam én fő paripamat 10 II az en

Had menyek látnia az én aszszonkámot,
Az én aszszonkámot, édes Annokámot.

4. Hon vagy, hon vagy, lelkem, szép aszszonyom?
Hon vagyok, hon vagyok, szerelmes virágom.
15 Jövel bé, jövel be, szerelmes virágom,
Sérémis jo vagy, boromis jo vagy.

5. Innodis iot adok, enned is jot adok,
Neked on kupából, másnak fa küpából,
Neked ingyen adok, másnak penzert adok,
20 Ágyat is jot adok, jól élis nyugotlak.

158.

1. Három féle dologh világban tartoztat engem, gyönyörüségem,
Ágyamban szép aszszony fekvén mellettem, taplál buba örömem,
De mind ezekkel csak egy kegyes eltet szépségével éngemet.
2. Mégh vallom igazán, szerelmes kégyesem, eletem tü tártyátok,
5 Vadászvan agaram, mezőben jo lovam ugrál, mikor akarom,
De mind ezek felet gyönyörüségesbek, kik előtt udvart állok.

159.

1. Gyönyörü szép triumphussát Vénusnak látom,
Mert minden oláhokat nagy vigan én látok,
Nagy fél szoval aszt kiáltyák, az tánczot tombolván:
2. Tombolom az ifiakkal, hatra hagyom az agat,
5 El nem veszem az sántáját, mert el rugja az gatyát,
Szeretömmel el indulok, mégh vetem az modgyát.
3. Drága szép supulyzásza, lelkem szép aszszonkám,
Jere velem az tánczban, edes rosa szálacsám,
Dörögjön amaz irigy, csak légy szerelmes mátkám.
4. Sivalkodgyék az sip szo, dörögjön az durgo,
10 Hadgyuk hátra banatot, csak légyen tele hordo,
Erszényüinkből az moneta el ne fodgyon az mandro.
5. Hopontáre hopassa, no ugorgyunk frissen,
Mert nem látode, higyed, szeretöd az testben,
15 Csak aszt várja, hogy melyitek járja ékesebben.

---

11 I Aszszonkámnak II had megjek el latni az én aszszonykamat

12 I Aszszonkámnak; Annokámnak II Aszszonykamat; Anokamat 13 II Hon hon vagjé [!] 17 II Néked ingjen adok,
másnak penzen adok 18 II on kanabol 19 II enned is jot adok innod is iot adok
2 mellette 5 agara

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére későbbi kéz K betűt írt.] 7 suplllynásza [!]

6. Ne kemelyed lábodat, az földis had rengjen,
Drága penezünkön mégh vot csizmánk had kopogjan,
Szep piros patkos sarunk cseregjen, csatogjon.

20 7. Az enekes el unta, mert mégh szárat az torka,
Ha magára hagyatok, hidgyed, csak kicsint választ,
Csak két ejteles kupat az kezében maraszt.

8. Megh bocsássatok nekem, tü vitez pandurok,
Ha vetettem az énekben, tü fene pajkosok,
Nektek adom az murkat, havasi tovajok.

160/I.

1 1. Jaj nekem szegennek, idegen legyenek, ki most utra indulok,
Idegen helyyeken, szokatlan völgyékén csak egyedül bujdosok,
Lelkem aszszonkámnak fris palotájának *mégh* füstit sém láthatom.

5 2. De lelkem faradva, testem él badgyadva, szivem penigh szakadva,
Az szomorúságbol, mint sűrű párából tündökölék eleted,
Szivem, cláris gyöngyöm, gyemántom, aranyam, aldgyon mégh Isten teged.

3. Mégis mind az által szivem gondolattal kéván sok jot tenéked,
Hogy tölle bucsumot, kitől vartam sok jot, nem várhatok már soha,
Éltem taplálója, szivem orvosloja, keskeny, magas cziprussa,

10 4. Hozzám hüsegedről, régi szerelmedről mikoron elmelkedem,
Palotában veled valo sok játékim, edesem, hogy emlitem,
Reszketek, mint nyár fa, vagyok félig halva, csak sir, hogy nem lát szivem.

15 5. Sött mégh álmomban is, sokszor agyamban is, csácsogo edes lelkem,
Oly nagy edesdeden az én kebelemben szépen mint képed szivém, [!]
De ha fel serkenek, ket felé tekintek, nem látlak, angyal képem.

6. Szüzek, szép virágok, én vagyok peldátok, Istennek szolgalyatok,
Söt itt ez világon az szerelem miát ti még ne hervadgyatok,
Bu és keserőség az szerelem miá ne szályon tü réátok.

20 7. Lelkem aszszonkámnak mond szolgálatomot, hogy ha tezik, avagy nem
Mert az ő szépsége és gyönyörősége, mint az égen az csillagh,
Az te ajakidnak ékes mosolygása, mint ha hajnal hasadna.

8. Te peniglen immár soha nem látz többbe, mégh hült benne remenség,
Veled égy táborban, be zárlot kö várban lakozik az ellenség,
Nevem mégh emlicsecl, szerencsesé tegyed mindenüt életedben.

---

3 mégh csak 23 zárlot <táborban>

160/II.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 (1.) 1. Iaj nékem szegennek, idegen legyenek, ki mast utra indulok,
Szokatlan helyekre, hegyekre, völgyekre immar ma s hulnap iutok,
Az én aszonkámnek szép palotájának füstire tsak vigyázok.
- 5 (6.) 2. Szüzek, szép virágok, én vagyok példatok, istennek szolgállyotok,
Hogy itt ez világon az szerelem miát törben ne akadgyatok,
Bánót, keserüség és siralom miát ti el ne hervadgyatok.
3. Nohát édes lölköm, kihez hajtsam fejem, mert nints nékem szerelmem,
Sok irigyek miát, gonosz nyelvek miát el hagyattatek tülem,
Kegyetlen vadakkal, avagy farkasokkal együt hagyot már engem.
- 10 4. Siralmas életem, szomoru en lölköm, nints semi keservessem,
Mert még az vadak is és az oroslányok még ök is szánnak engem
Szép szavu rigotstkák, csátsogo szajkotstkák együt siratnak engem.
- 15 5. Atta volna Isten, az te szépségedet hogy ne láhottam volna,
Vagy anyád méhében soha ez világra ne születettél volna,
Atta volna Isten, az te szépségedben ne részesültem volna.
- (7.) 6. Lölköm, szép aszszonyom, mond meg szolgálótom, hogy ha köllok e vagy nem,
Mert az hajnal csillag mikoron el föl jün, phülemüle akor szol,
Az ö szép szavával és szép énekével hasogattya ö szavát.

161.

- 1 1. Minap mulatni mentemben
Egy szüzet láték kertemben,
Rosát, violát széd vala,
Szép enekeket mond vala.
- 5 2. Arra menék, hozzá térek,
Mihelt az aszonyhoz juték,
Ket kezemmel neki intek,
Kin ö csak él mosolyodek.
- 10 3. Mondék, ugy mond: „Egesseggel,
Isten lasson mégh jo szemmel,
En bizony, tudom, jo szivel,
Tesis lacz engem rut szemmel.”
4. Monda: „Azon mit kesergesz,
En szivemhen mit kesergecz?

---

3 palotájához
13 azon <fáje sz>

- 15 Engemet megh ne jáczodtas,
Mert engem mindenre hajthacz.”
5. Monda aszszony: „Mit keresz itt?
Nám az élet nem iártál itt,
De hogy engemet láttál itt,
20 Engem mátkádnak alittal.”
6. „Mátkámot bezzeg, felelék,
Regh nem láttam violámot,
Majdon mégh szedem virágom,
Neked ajánlom magamot.”
- 25 7. „Im adok neked egy rosát,
Ki kertemben mostan ki nyilt,
Viseld megh, szivem kedvemert,
En ifiu szeretetemért.”
8. Rosa szalat tölle el vöm,
30 Süvegemben aszt én be töm,
Migh el nem aszsza, viselem,
Hogy el aszsza, én el vetém.

162.

- 1 1. Oh *szivem* gyönyörüsége,
Szivemnek szép ékessége,
Lelkémnek szép öröksége,
Kénasagh telyesítője.
- 5 2. Regen ohajtom az választ,
De szivem több idöt halaszt,
Kivel engem majd él bagyaszt,
Kivel több siralmat áraszt.
- 10 3. Ohajt lelke, ha tudhatnám,
Mégis könyebben várhatnám,
De ha szemeiyed láthatnám,
Bizony gyakran mégh csokolnám.
- 15 4. Nincsén semmi reménségem,
Hogy veled lehessén eltem,
Mert az irigyeknek nyelvek
Talam el idegenitnek.
5. *Nem* tudom, mi lön az oka,
Hogy vakot vete az koczka,

20 Mert hogy személyed ily bura
Juttasson, nem hittem volna.

6. Essék még, kérlek, az szived,
Ne ved el mosolygo szemed,
Fordics réám vidám képed,
Hogy lehessek holtigh tied.

25 7. Az regi kötelességről,
Regen kötöt szövetségéről
Emlékezem hűségéről,
Nékem igirt szerelmedről.

163.

1 1. Mozduly notám, szivem vigasztáloja,
Induly pennám, életem taplaloja,
Mit bánkodol te csak az schola házban?
Latod, minden vigad korcsoma házban.

5 2. Regtül fogva szivem ez üdöt várta,
Az jo borral töltöt kupát forgassa,
Minden ember dolga most heje huja,
Jo lakásra minden magat foglalja.

10 3. Hozd rá, gazda, fél éjteles kupával,
Vagy mit használsz szü fonyasztó banattal?
Nem örökke élsz ez gyarló világban,
Sokat sém érsz egy kupa bor árával.

15 4. Bor italban sok bün, az papok mondgyák,
De te ne hid, mert lám ökis még iszák,
Kik nem iszszák, oka, hogy nem kaphatyak,
Az kösséget ök azzal csak boszontyák.

20 5. Eszt nem illik napról napra halaszszad,
Mert talám aszt magadnak sém engedtek,
Sokan keresmenyeket másnak hatták,
Kik magokra költéni nem akarták.

6. Hiszen vigasságh job szomorusághnál,
Az melyet még talalsz korcsoma haznál,
Nincs az tisztán job az vigan lakásnál,
Viszont nehezeb sincs szomorusághnál.

25 7. Az korcsomán sem vagy együtt az bünnel,
Ottis lakozol Istennek hírével,

---

3 csak schola 16 köcséget [!]

Ki vagy leszen vagy nem Isten hírével,
De aszt hidgyed, léssen erszeny hírével.

8. Az bor az Istennek jo ajándeka,
30 Ki nem iszsza, az nem tudgya, micsoda,
De ki gyakran az nagy kupát forgatya,
Annak dolga mindenkor heje huja.
9. Tudod, *az* földön hir az vitezségis,
35 Az mely gyakran esik az korcsománis,
Morgás után gyakran üstök vonás is,
Néha által rántyák az asztalonnis.
10. Gyalazatra méltó szidalom, tanczis,
Kiert mégh holt régen az szent Jánosis,
40 Kit nem követ mostán csak egy jámboris,
Az mely gyakran ésik az korcsománis.
11. Bátor légyen nyolczvan esztendős aszszony,
Mégis mozdul, indul, vidul az boron,
Ha lábával nem járhatya az tánczot,
Kezével is el probalya az padon.
- 45 12. Hajia fiam, hajia fiam az boron,
Reszegetem ag éb adta pin borral,
Látod, hogy nem birok ifiusággommal,
Mert ha birnék, mégh forgodnám az tánczon.
13. Keresményed, de mond mégh, kinek hagyod,
50 Ha magadot bor italtol mégh vonod,
Maradékidra *nem* illik tartanod,
Még gondolyad ime minémü hasznod.
14. Én az tanács, intlekis beszedemmel,
Az mid vagyon, te kerested két kezzel,
55 Az boros kupához is nyuly két kézzel,
Aszt köszönd el az nagy Isten hírével.
15. Tele hassal job asztal mellet ülnöd,
Az éjteles kupát gyakran emelnéd,
60 Hogy nem magad dologgal emesztened,
Holnap ismegh keres mást, ha aszt éred.
16. Látod, az bor elmedet vigasztalya,
Az pencz pedig szivedet agasztalya,
Azert kerested, hogy kölcsed magadra,
Mert nem viszed veled az más világra.

---

33 Tudod földön 51 aszt nem 58 gyakran <hordoznod>

- 65 17. Intlek azért, hol pengh az hegedü szo,
Gyakran érjen asztal mellet kakas szo,
Síp szo helyen néha enek szo is jo,
Enek helyen neha hajdenánomis jo.
- 70 18. Soha pohárt addig elebb ne adgyad,
Migh feneket bor italtol mégh látod,
Magadnakis karodat ne akarjad,
Söt poharod mindenkor fel boricsad.
- 75 19. Tele kupa ha vagyon job kezedben,
Az bal kezed aszszonyom kebelében,
Gyors szemeid vigyázzanak mindenben,
Nagyot sikolcs, igyál is azonközben.
- 80 20. Török Bálint szolgális igy tettek,
Kupa völgyén nyereséget kerestek,
Ital mellé mikoron erkesztenek,
Telé erszent vittek, üresen hozták.
21. Ezt paniédes [!] poeta igy irta,
Egy reszeges déák magarol monta,
Egy korcsomáros aszszonynak ajánlotta,
Isten néki jot adgyon, mert jól irta.

164/I.

- 1 1. Bátor bár ugy légyen, mint hoszta szerencse,
Mégh nyugodtam rájta, telyek kedve benne.
2. Iszonyu *gondoktól* eimem fogyatkozik,
Szivemis mindenkor nyughatatlanokodik.
- 5 3. Mert te szép személyed ékes én előtem,
És te hozzád vonson szübéli szerelmem.
4. Kárt töttél én nékem, nagy gyászt hattál réám,
Hogy igy mégh fonyasztád gyenge piros orczám.
- 10 5. Lám, nem ellenséged voltam én te neked,
Mert hü szolgálatom ajánlottam néked.
6. Legy vigasztaloja az én bus szüvemnek,
Melyet mégh szolgállok te szép személyednek.
7. Aranyal kellene nevedet fel írni,
Egy rubint tablára szépen fel rajszolni.

---

80 eszent [!]
3 gondolattul

- 15 8. Szivem nyughatatlan erted, edes szivem,
Mighlen nem láthatlak, szomoru én lelkem.
9. Oh mely nehez busult szünek varakozni,
Várakozásának jutalmát nem tudni.
- 20 10. Egy napis, ugy teczik, hogy esztendő nekem,
Miglen nem láthatlak, szomoru én lelkem
11. Ilyen szerencsére de fejemet vetem,
Nem szánnek eretted rabságot szenvednem.
12. Nincsen olyan ora, eszemben nem jutnál,
Mert két szép szémeddel engem megh hajtottál.
- 25 13. Régi fél tött czelya az volt eletemnek,
Hogy lássam szépséget te fejer testednek.
14. Hogy te tülled, szivem, várhassak sok jokat,
Engem te hivednek bizony holtigh tarthacz.
- 30 15. Megh sebesült szivem, talám mégh is halok,
Ha velem jol nem tész, egy orát sém várok.
16. Engedek mindenben, csak legyen erdemem,
Holtigh rabod leszek, csak végy be kedvedben.
17. Egyedül orvossa él badgyat szivemnek,
Légy gyámolitoja én szegény fejemnek.
- 35 18. Temessenek ketten hát egy koporsoban,
Csak elhessek veled bár csak egy órában.
19. Oh gyönyörüséges kertben ki nyilt rosa,
Venusnak kertiben bimbozo alma fa.
- 40 20. Mondek: Oh kegyetlen, mit hagyattam szegent,
Mire, hogy nem szánod az idegen legent?
21. Az magas kö sziklák lám engemet szánnak,
Könyveznek az félhök, engemet siratnak.
22. Szamtalan sok volna, edesem, panaszom,
Hogy ha lehetne most élötted állásom.
- 45 23. Adgya az Ur Isten rövid nap ismernem,
Hozzád hodolt szivem buktol mégh enyhítnem.

24. Látom, már szivedtől senki el nem szakaszt,
Noha illendő, hogy igyekezet áraszt.
25. Mágnes követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szálonnis oda vohatna most,
26. Hogy haza jötömben jo hiredet halyam,
Egességben az te személyedet lássam.
27. Jaj nékem, szegennek, arva idegennek,
Ki szeretőjétől csak hamar mégh válék.
28. Az merges scorpiot job lött volna nekem
Az én szájjammal ött mingyárást mégh énnem.
29. Tudom, annak merge megh emesztet volna,
Az lelkem nyugodnek Isten országában.
30. Azert kerlek, lelkem, szánd mégh árva fejem,
Had dicserjen teged, számban szolyon nyelvem.

164/II.

- (1.) 1. Bator bár ugy legyen, mint hozta szerenese,
Telyek kedved benne, mit gondolok velle?
- (16.) 2. Mindenben engedek, csak vagy be kedvedben,
Holtig rabod leszek, ha fogacz szivedben.
- (24.) 3. Az magas kö sziklák engem már mégh szántak,
Egh, mény, föld könyveznek, ökis jajt kiálnak.
- (9.) 4. Oh mely nehez busult szünek varakozni,
Varakozásának jutalmát ném tudni.
- (13.) 5. Régi fel töt czelya ez volt eiletemnek,
Hogy én csak lathassam gyenge szeretömet.
6. Hogy mégh ismerhessem szive álapotyát,
És te siralmidnak retenetes gyászszát.
7. Szányon mégh az Isten, adgyon szabadulást,
Szabadulás után örömet, vidulást.

165.

- 1 1. Teremtet állat közt nincs szeb az embernél,
Nyavalyásabis nincs, hidgyed bár, ezeknél,
Mert csak az ember lát nagyob but mindennél.
- 5 2. Látom, az madarak az szép zöld érdöben
Ketten üldögelnek az ö szép fészkekben,
Gyönyörüségesen szolnak örömökben.
3. Nem lehetek tehát énis hasonlatos
Erdöben vadászó Diánna aszszonyhoz,
Az kinek hajol mégh szive Cupidohoz.
- 10 4. Avagy mint erdőben szépen fel nőtt fahoz,
Ki csak egyedül ál, nincs más közel ahoz,
Ha az szel fujais, nem hajolhat máshoz.
- 15 5. Adcze szivem szalást, szivedben nyugovást?
Tesze oly fogadast, hitből igaz vallást,
Hogy csak engem szerezcz egyedül és nem mást?
6. Tudom, hogy emlegezcz, elis nem felejtesz,
Szivedből is engem, tudom, ki nem vethecz,
Felölem mindenkor magadban beszelesz.
- 20 7. Soha énis teged el nem felejthetlek,
Álmomban is téged gyakran emlegetlék,
Mint két szemem fenyet, teged ugy feltelek.
8. Nem lehet éz vilagh napnak fénye nélkül,
Az test is nem lehet, higyed, lelek nélkül,
Szivem is nem lehet te szerelmed nélkül.
- 25 .....

166.

- 1 1. ....
Vigye ördögh ött pokolban,
Lucipernek táborában,
Tantalusnak ö kágyában,
Ültesse seggel az toban.
- 5 2. En szivem, eszt ebben hagyom,
Réád soha nem haragszom,
Vagy szerezcz, gyülölsz, nem bánom,
Az Isten téged mégh aldgyon.

---

9 Kinek 10 [Előbb:] fel nőt szépen 13 Adcz 25 [A kézirat csonka.]
5 szivem <én>

BARI ISTVÁN

- 1   1.   **B**ukkal emesztö szomorü tél,
El mul, folydogal az szép szél,
Kivel ember lelke repesve el,
Most ki ki jo embérekél
5   Elhet nagy gyönyörüséggel,
Fenlik az erdő mostan zöldséggel,
Zöldséggel.
- 10   2.   **A**rva fejem, ne légy szomoru,
Hogy ne emészszen keserü bu,
Nyelve irigynek noha sanyaru,
Lengedez az szél, szépen fu,
Butol én orczám rut, aszszu,
Gondok emesztnek, mint fát apro szu,
Apro szu.
- 15   3.   **R**ollad az ifiak hát példát,
Vehesse ki ki magát,
Nagy vigasságban farasztya lábát,
Kencsel se tölcson bár lábát,
Kapná szerencse sik haját,
20   Nosza most nyomjad az paskametát,
Paskam^étát.
- 25   4.   **I**ndulyon azért az musika,
Sok kegyes észet örömmel várja,
Látod, hogy menni keszek az tánczra,
Viszketö talpát vakarja,
Tanczban ö magát iszasztya,
Ifiak, örömmel hozá most, nosza,
Most nosza!
- 30   5.   **I**ngadoz az gyonyörü korona,
Hajladoz tánczban ifiak ina,
Lépik, aligh hágh Ciprus léánya,
Tanczban most Vénus maga hina,
It penig örömet mulatna,
Mít sir amaz bus? hoz bort, adgy inna,
35   Adgy inna!
6.   **S**enki banattal nem használ,
Vig szivet el veszt most azzal,

---

7 [A másoló a versszakok 7., ismétlődő sorát nem írta le végig.]

- Szive szomoru léssen Saturnussal.
Házad élöt az halal,
40 Banat az ellen nem használ,
Sött hamar él veszt, ha élsz sok gondal,
Sok *gondal*.
7. Trombita, dob szo hadban zéng,
Tombolo sok lo csak keréng,
45 Teczik, alattok az föld mozogh és réngh,
Lelek örül, sok jokkal téng,
Sziv repés, széllö fu és zéngh,
Nosza vigadgyunk, mert koboz is pengh,
Koboz is pengh.
- 50 8. Verni kész lánytát Apollo,
Gyászra termet, oly mint hollo,
Ne keseregj, mert még fog az hollo.
Kedves az hadban ugro lo,
Nyárban keresnel [!] az sarlo,
55 Nosza vigadgyunk, mert tánczol az Clio,
Az Clio.
9. Irtozik az keserü butol,
Noha nem irtozik mástol,
Venus anyamnak el jöt hadabol,
60 Lött kegyeseb haragjátol,
Mint Jupiter tüzz nyilátol,
Rettegh az ilyen, irtozik az táncztol,
Az táncztol.
10. *Az vig* életnek minden örül,
65 Lelkem, rajtad ki könyörül?
El hittem, hogy majdon előmben ül,
Lelkem is hozzá inkább fül,
Ujiaban ez vilagra szül,
Hogy ha ki nem vet engem kedvebül,
70 Kedvebül.
11. Nem élek azért bus szivel,
Söt vigadok gyonyörü kédvel,
Noha az idő telyes mereggel,
Csokkal vályunk égy mástol el,
75 Mikoron inset oszlunk el,
Nosza vigadgy, mit élsz keserüséggel,
Keserüséggel.

---

64 Az kik [!] 69, 70 kedveből

168/I.

- 1 1. Titkon Vénus egy szép kertet *mostan* plantala,
Plantálásának, higyed, jutalmát *is* várja,
Várásának, tudom, két csok *leszen* az ára,
Mégis adgya, mert van néki nagy gongya arra.
- 5 2. Azon kertben égy szép kerteszt ö helyhesztete,
Az mely kertesz szép rosa fát bele ültete,
Annak ága ablakomon szépen be növe,
Virágjának szaga házamban él terjede.
- 10 3. Maga közép, szép termetü, mint az szép hatyu,
Járása, mint ráronak, sereny es nem lassu,
Dereka penig gyönyörü, *neki* szép karcsu,
Mint az tuz, ha réám tekent, olyan ö arczul.
- 15 4. Ö melyén vagyon gyönyörü, két *arany* alma,
Mely ha ki nyil, olyan mint *a* pünkösti rosa,
Kit ha mégh lácZ, megh tapogacz, oly, mint viola,
Szajanak is szep beszede engem ujeta.
- 20 5. Nyári széllö s nem enyhettö én édes Katam,
Jüj ide, had szollyak veled, édes violám,
Nem vetetem, mert haragszol ok nélkül réám,
Jo illatu és vigh kedvü, piros rosácskám?
6. Anyák közül soha mégh olyan szépet nem szült,
Ráro szemüt, szép termetüt, ékes beszedüt,
Sok szép drága ékességgel fel öltöztetüt,
Ily vigh kedvüt, szép személyüt s maga viselöt.
- 25 7. Te vagy, az kit az én szivem kedvében be vöt,
Gyenge szép két piros orczád nekem mégh tezet,
Valami szivemben volt, neked még jelentet,
Mutasd hozzám hüsegedet, ha már éz így lött.
- 30 8. Oh hogy mérjem élő hozni sok panaszimot,
S mégh számlálni nem tudhatom én gondaimot,
Könyeb, hogy élő szolléthatom virágomot,
Személy szerent akarnám látni Máriámot.
- 35 9. Mégh áldgyon már teged s engem az nagy Ur Isten,
Hogy sokáig, édes szivem, együt elhessünk,
Magunkat irigyek nyelvétöl megh ohassuk,
Azert, szivem, minden üdöben imátkozzunk.

---

1 kertet plantala 2 jutalmát várja, 3 lesz 11 gyönyörü szép 12 réa 13 két szép arany 14 mint pünkösti 29 panaszimot

10. Sziböl kerjük az nagy Istent, minket mégh áldgyon.
Az ő gazdag irgalma rajtunk *meg* maradgyon,
Szent kegyelme mi fejünkön örökke ályon,
40 És ő minket menyországban mégh koronázzon.

168/II.

- 1 (1.) 1. Titkon Vénus egy kis kertet mostan palántála,
Plántálással el hitettem, iutalmát is vária,
Várásának tudom, két tsók lészen az ára,
Meg is adgya, mert nagy gongya vagyon néki arra.
- 5 (2.) 2. Azon kertben egy szép kertészt ő bé helyhesztete,
Az mely kertben szép rósa fát beléis ültete,
Mellynek ága ablakomon szépen bé nyöve,
Virágoknakis szep szaga házamban teriede.
- 10 (3.) 3. Maga közép szep termetü, mint az feiér hattyú,
Iárása pedyg mint rárónak, seriny ő, nem lassú,
Dereka pedig gyönyörü néki, szép karcsú,
Ha reám néz, mint a' tűz láng, ugy lobog arczúl.
- (6.) 4. Magyar anya nem szült soha világra olly szepet,
Fris termetüt, szép beszédüt és fris tekintetüt,
15 Mellyn visel szép köveket, arany lánczokat,
Az fülein gymántokból csinált függöcskéket.
- (9.) 5. Meg áldgyon már téged, engem az nagy Úr Isten,
Hogy sokáig, édes lelkem, élhessünk mi ketten,
Irigyeknek el vesztekért gyakori időben
20 Imádkozzunk, édes szivem, mi minden időben.

169.

- 1 1. Az vén aszszony borjut öriz, mind el szalazgatya
Icze széna, nyaláb szerdék, korpa harisnya,
Ször furko, daroczi kalán, vászon czipelös,
Az apádis, varga mester, lo bör gelezna.
- 5 2. Sos turo, sotalan málé, lapos kislicze,
He szoba, meleg szoba vegig ki nyitva,
Az sátoznak az udvarán nagy rakás faja,
Szaraz helyen, viz fenekén kit szerzet vala.
- 10 3. Papiros talpu, cipellös száju, hajia hop hajda,
Darás dereku alacs diszno, varju rivása,

---

38 rajtunk maradgyon

10 pedyg [!] 14 szép (termetüt) beszédüt

Kurta kecske az farkasnak nem rossz barátja,
Huzza vonsza utána, lassan kullogva.

4. Az hasáb fa az embernek töredésére,
Vajki hasznos az görcsös bot ebédlésére,
15 Olyan kedves ven aszszonynak som bot farára,
Mikor ura melle fekszik futva agyára.
5. Az ok tuzok, az vén bárány, ifiu czinege,
Kan verebnek az laba körme,
Szépen eneklő szunyognak feje veleje,
20 Vajki hasznos az aszszonynak mégh ételére.
6. Czigány fuvo, varga festek, kuldus véritek,
Káposztának torsájából csinált vas fazék,
Kasza könek az élivel meg fénetessék,
.....
- 25 7. Ökör ikra, rák fagyú, lonak bögése,
Az szép fejer vak bolhának nagy prüszentése,
Az embernek tetü börből csinált kesztyüe,
Vaj ki meleg, ha az tüzhöz ülhez ő vélle.
8. Eget borban az fok hágyrát olajjal öszve,
30 Szunyog háját velejevel öszve szerevze,
Prücsök talpát, kégyo máját hatra nem vetve,
Prücsök tenyerét kecske bakkal öszve szerevze.

170.

- 1 1. Együt vagyon Vénusnak két léánya,
Az Vernika, haragos Margita,
De rád is nez Margita,
De banya Vernika,
5 Az kalaphoz illendő bokréta.
2. Az mén lonak nem árt kancza rugás,
Az szerelém kelletlen, ha viasz.
Nem jo az sok morgás,
Te se légy hát durczás,
10 Az kásáis akkor jo, ha trágás.
3. Idejében kel az sást kaszálni,
Az harsatis akkor kel hantani,
Mikor kezd foszlani,
Most kell vigadozni,
15 Ha ifiu vagy, szerelmed jelencs ki,

---

17 cznege [!] 24 [E sort a másoló nem írta le.]

4. Az szerelmet de mi haszon mosni,
Teglávalis nem jo szappanozni,
Borsot falra hánni,
Az szelhez kapdosni,
20 Az kegyetlent mi haszon untatni.
5. Mit nesz, kicsiny, az nagy oriásira?
Ha nincs körmöd, miért hagsz az falra?
Ki esik talpára?
Ha fel nem tersz arra,
25 Aly csak az csatlora.
6. Mit hunyorgasz az kajla süvegéből?
Szid le magad, igyál az ebekbol,
Hogy már az évégből,
Mint tiszta edenből,
30 Mert nem lehet barszony az éb börből.
7. Nem por étek, tudgyátok, az bak szar,
Atya fiak közt kedves az kopacz szár.
Rosz betegnek az var,
Kellő kedves az szar,
35 Nem aluszik, ki valamit akar.
8. Nyoszolyamban nem hever akar ki,
Cselekedni egy akar, valaki,
Bds kertemből jár ki
Ajtomra zörgetni,
40 Nincs itt helyed, marczona, vakarj ki.
9. Mit kerkedik minden tetves nyalka?
Akkor mondgya, mikor tele marka,
Ugy akarja szarka,
Hoszszu légyen farka,
45 Tollávalis akkor szép, ha tarka.
10. Elég legyen most az tormás csuka,
Bövön leggyen saphranyos tyuk husa,
Csiga biga, habornicza, kecsége falattal,
Fris fürj madár pisztranggal.
- 50 11. Huros madár, fekete rigo pintyökével legyen,
Vajba rantva, megh szaggatva kecségével légyen,
Buzán hizot sárga bégyü pipégő csirkekel,
Malacz hus is avagy nyul hus jo fekete lével.
- 55 12. Testes potyka vas nyárson sül. asztis majd fel hozzák,
Bornyu is nem bögh, aszt is nyuzák,

Hoszszu nyaku gunár nem ri, mért az fülét furják,
Hogy hamaréb vas fazékban ötet fel forralyák.

13. Vigan, vigan, még is vigan, lám jól hegedülnek,
Trombitáknak, virginaknak hurjain pengenek,
60 Magam is az mint lehet, hátul éneklek,
Pohárok is jó borokkal lám télétöltettek.

14. Oh fondaré, fazakaré, kés oka, városa,
O én édes vasko késem, majd még köszörülek,
65 Tul kényű, tul, kényű, árok, vagyon itt arok,
Hátul kopacz barát szárik, marod aszt.

171.

Bum él felejtésére, [Jom közlőb eresere,
Virágos fak és violáknak nezesere,
Azoknak szedésére, Szeretöm nezesere
Menek egy kis vögyecske, juték sűrűre.]

1 1. Bum él felejtésére,
Jom közlőb eresere,
Virágos fak és violáknak nezesere,
Azoknak szedésére,
5 Szeretöm nezesere
Menek egy kis vögyecske, juték sűrűre.

2. Le ülek ott arnyekben,
Hogy nyugodnám, azonban
Esék szívem, fáradozván, titkos gondokban,
10 Vagyok nagy vigyázásban,

57 ött

2 II Jom közlőgetésére 4 II Virágok 5–6 II Kedvem bé töltésire indulék egy völgyeckire ivék [?] sűrűre 7 II egy 8 II mulatnék 9 II faradoszot: dolgokban 10 II Valik

És sok gondolkodásban,
Kitől merülven legy ottan szemem álomban.

3. Hogy én ott nagy kedvesén
Nyugodnám szép csendesen,
15 Azomban égy kis rárocska oly egyenesén
Repül szárnyon sebesen,
Kit én látok kegyesén,
Szálla alá, tartya magát éngedelmesen.
4. Kérdem: „Honnan jutotál?
20 Mely igen meg farattál,
Talam éli vagy s preda után sebest futottál],
Sik mezőre szállottál,
Tovab hogy nem juthattál,
Mond okát, álmombol miért háboritottál?”
- 25 5. Monda: „Égy hollo kerget,
Ki halálra üszöget,
Felek tölle, hogy ha él ér, vagy mégh serteget,
Régtől fogván keserget,
Engem, szegent, üzőget,
30 Okát penig nem mondgya meg, miért fenyeget.”
6. Mondek: „Ne fely, vesztégh légy,
Utadra nyugalmat végy,
Maszoris, ha kívántatik, velem együt légy,
35 Im hol az én *versecském*,
Kit hogy jo neven is végy,
Utaidban olvasgassad, valahová mégy.”
7. Melyen igen örülé,
Hozzám jo kedvel döle,
Verseimet olvasgatván, rajta él hüle,
40 És igy szepen beszélve,
Nem szerelem megh vetve,
Tölem, töled, töllem, tölled, töllem repülve.

11–12 II És nagy fohaszkodásban, kintül merültek szemeim ottan almomban 13 II szép csendessen 14 II Aludnam nagy 15 II hat egj kis Raro 16 II szörnyön 17 II Holott valék egjessen 18 II Latam ala hajta 19 II Mondék honnit 20 II Hogy igy megh faradoztal 21 II sebesen juttal 22–23 II Mond itt miért allottal hogy tova nem szállottal, 24 II almomban 26 II Ki reghulta fenyeget 27 II Filek rajta; megh is serteget 28–30 II Engem szegeny fejemet mar reghulta fenyeget, okat nékem nem is mondja, miért üzőget. 32 II is nyugodalmat vigy, 33 II ily jott tégy 34 I versemkent [!] II Im hol verseczkem fogd igj 35 II Kit én tülem te el végj 36 II Olvasgassad utaiaban [!] 37 II örüllő 38 II jo kedvet veve 39 II rajta oh hülő [!] 40–42 II Azonban szép aldással, és nagy fohazkodással, egj néhány szép sok [!] adással tülöm röpillő

- 1 1. Faradoz elmém szelyel,
Tusakodik szívemmel,
Nem nyughatik csendes szívem napal és ejel.
De megis mind ezekkel,
5 Szívemnek gyötrelmével
Nem gondolok irigymnek ö rosz nyelvekel.
2. Ohajtok én gyakorta,
Jut eszemben kis nhim fa, [!]
Hol borzadok, hol hévülök gondolatimban.
10 Le feküvém agyamban,
Felöled légh gyakrabban
Álmadozom, álmadozom csendes almomban.
3. Remete modon élek,
Erteed sokat szenvedek,
15 Soha téged másért el nem cseréllek,
Migh éz világban élek,
Ha enyimme tehetlek,
Szepen frissen, szepen frissen még elégitlek.
4. Halálom él kozelget,
20 Az remenségh engemet
Hogy ha megh csal s él fogyatya árva fejemet..
Szerencsének nem hiszek,
Sött minden jot remenlek,
Veled együt, edes szívem, nagy vigan élek.
- 25 5. Olyan vagyok gyakorta,
Mint viraszto az várban,
Kiáltozván, nagy szivesen virrattát varja,
Elmém faradozása
Megh nem szünik már soha,
30 Mig szépséged az én szívem nem vigasztalya.
6. Dolgaimot jo rendben
Alitanám nagy szépen,
Ha az Isten meg engedne az üdöt érném,
Hogy teged, edes szívem
35 Neked adná eletem,
Mégh tartáná veled egyutt jo egesseghben.
7. Zöld érdöben egy fácska
Többtöl ki választva,
Melynek igen ritkán vagyon meg hervat ága,
40 Irigymnek ha neha
Az ö merges fulákja
Nyelvevel agai közül egyet le váгна.

8. Irigym él ályanak,
Mert semmit nem árthatnak,
45 De söt azzal ö magokra nagy átkot vonsznak.
Isten akaratyának,
Kit ök el nem bonthatnak,
Engedni kel, engedni kel nekikis annak.
9. Agyon Isten jo üdöt,
50 Bort, buzát, bö esztendöt,
Ne szomorics én szívemet ugy, mint az élöt,
Hogy miis ketten együt
Szent neved dicsérhessük,
Nagy örömmel, nagy örömmel együt elhessünk.

173/I.

- 1 1. Egy philémüle zengesét
Hallam minap eneklését,
Gyönyörüséges enekét
Mondogalya rendel versét.
- 5 2. Kezdék utánna ballagni,
Mesterségésen mégh fogni,
Kezde szárnyával repdésni,
Uj enekeket mondani:
- 10 3. „Balgatagh, ki utannam jársz,
Nem nyerted, az mit töllem vársz,
Mert látom, él vesztemre jársz,
Kalitkában fogni akarsz.
- 15 4. Ne köves ebben ily szokást,
Sém emberi kép mutatást,
Agy ebben nekern jo szokást,
Szivemnek mégh bátoritást.
- 20 5. Felelek ismet: „Hozzám lás,
En vagyok szeretöd, nem más,
Neked adot Vénus, Pallás,
Erteled eletem ily munkás.
6. Ne fus el töllem, kis mádar,
Mert nem mult mégh el az jo nyár,
Ne gyötörd szívem, mint egy ár,
Mert tied vagyok, szívem, már.”
- 25 7. Ez szot hallá, töllem valék,
Szerelmem tölle el valék,

Philemüemtől bucsuzék,
Kinek szaván így riadék.

- 30 8. É szot hallá, töllem vála,
Kemeny szivem megh lágyula,
Vigh szerelmem mégh indula,
Ohajto nyelvel így szolla.

173/II.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 (1.) 1. Egy fülemüle zengését
Hallám minap énekleset,
Gyönörüséges éneket
Mondogalla szép verseit.
- 5 (6.) 2. Oh filemile kis madár,
Ne menyel, lám, van meleg nyár,
Talán szerentséd joban jár,
Minden jot tsak ő tole vár.
- 10 (2.) 3. Kezdek utánna balagni,
Mesterségessen megfogni,
Kezde szárnyával röpülni,
Szép énekeket mondani:
- 15 (3.) 4. Balgatag, utannam mit jársz?
Nem nyered azt tölem, mit vársz,
Hogy tsak én utánam jársz,
Kalitkában fogni akarsz.
- 20 5. Szabad itten rabbá tenned,
Szivemet el hervasztanod?
Akarod éltem fogyatnod,
Világbulis kimulatnod?
- (a) 6. Az dicsőség az Istené,
Az corona királoké,
Az menyecske meszárosoké,
Az szép leán deákoké.
- 25 7. Az ifjaknak bokrétákat,
Az szüzeknek koszorukat,
Menyetskeknek virágokat,
Az véneknek nyugodalmat.

---

9 Kezde 11 szárnyán

30 8. Virágoknak ékesegek,
Az szüzeknek szép termetek,
Mesarosoknak ékes szemek,
Kedves mindennél beszedeik.

35 9. Kinek kedvejt ezt irám,
Tegnap azt én hozzám hívám,
Vatsoráman ottan irám,
Jo regelis hozzám vonszám.

173/III.

1 1. Egy fülemüle kis madár,
Miulta kezdetett a nyár,
Oh hogy nem tudom, melly nagy kár,
Kertemben szóldogálni jár.

5 (6.) 2. Ne menj el tölem, kis madár,
Lám vagyon még jó meleg nyár,
Csak istentül két élet vár,
Talám szereneséd jobban jár.

10 (3.) 3. Balgatag! utánnam mit jársz?
Nem nyered meg tőlem, mit vársz,
Látom, hogy csak utánnam jársz,
Kaliczkádban .....

173/IV.

1 1. Majd el jönn már a' meleg nyár,
Egy kis fülemile madár
Kertemben sirdogálni jár,
Hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.

5 (2.) 2. Kezdek utánna indulni,
Mesterségessen meg fogni,
Szárnyaira kezd repülni,
Illy verseket kezd mondani.

10 (3.) 3. Balgatag, mért jársz utánnam?
Soha nem lészel én társam,
Nem tészel engem rabságban,
Sem bé nem zársz kalitkádban.

15 (a) 4. Hatalom a' nagy Istené,
Korona a' királyoké,
A szép lyánkak ifiaké,
Magam vagyok a' rózsáme.

5. Meg kell a' búzának érni,
Mert mindennap a' fény éri,
Meg kell szívemnek repedni,
Mert minden nap a' bú tépi.

20

174.

1. Péndics mégh te az hegedüt, vony egy szep tánczot,
Majd él járom, csak nyakamban vetek égy lánczot,
Szép arany lánczot,
Kivel magam ekesítvén s but felejtven hozok ennek jot.
2. Ily vig vagyok s vigan járom kédves tánczomot,
S vonyad vigan, mégh mutatom akaratomat,
Mely az tánczomban emez szép aszszont
Él farasztom, neki vallom csak én magamot.
3. Oh mely draga szép gyemántom fénlik aranyban,
Orczája így ezenképpen fejer voltában,
Vér ajakában, kötő szénában, [!]
Ugy piroslik, mint az rubint az szép gyemántban.
4. Szinten ilyen reménségem vagyon társomban,
Kivel gyönyörü eletem velle szoltában,
Kedves voltában, örül rosában,
Miként az vad szas [!] keselyü préda hajtásban.
5. Pháéton csak aszt várja jo lovaival,
Dedálustol küldöt szép hintojával,
Az ki után erkezhessen haragos szokkal,
Hogy ne késne, hanem jöne nagy hamarsággal.
6. Enis várom immár szép Cybáliát,
Szomoru szívemnek vigasztalóját,
Csak héjában futyák értem sokan az pályát,
Mert el nem nyérhetik töllem szép Cybáliát.

1

5

10

15

20

175.

1. Hozzon Isten, hozzon jo egeességben,
Láthassam személyed jo szerencsesen,
Az ki engem szeret vala tökéletesen,
Énis az mig élek, szolgállok hűségesen.
2. Kirül gondolkottam mostan magamban,
Íram ez verseket egy néhány szoban,
Kinek ő szépségöt lattam minden üdőben,
Hogy mégh ujulna lelkiemnek személye ebben.

1

5

- 10 3. Nagyot fohászokda s monda énnékem:
„Miert ijedel megh, oh én szerelmem?
Te ereted szomorkodik gyakran én szivem,
Jövel hozzám, teged várlak én vigh életem.”
- 15 4. Zöldellő szép fának ő árnyékából
Eleiben járulek jo akaratbol,
Ajándékot nyujta nekem szive lángjából,
Hogy el ne fogyatná eltem ő ez világbol.
- 20 5. De azonban nekem két Isten aszszony,
Thalia és Clio szollának gyorson:
„Ez után nem lészen terhed az te valladon,
De kedvesen, vigan elhez mind éz világon.”
- 25 6. Szomorú szivemnek gyötrelmes lángja,
Még h ujula bennem éghő fáklyája,
Nem türhété még h ölélnem ötét, aszt mondgya,
Mert él boritya életét szerelem lángya.
7. Legyen egessegben, az kinek irtam,
Ne kénlogyek soká Vénus langjában,
Sott ezóket tarcza titkon ő ládájában,
Az mikor kell, enekelye vigan magában.

176.

- 1 1. Talia eneket el kezdette,
Appollo lantját még zénditette,
Mert gyönyörüséges,
Szellős, hives, kedves,
5 Virágokkal ékes,
Butol, gondtol cséendes
Helyet tölte.
- 10 2. Tália Isist hozzá inté,
Neptunust álmából fel sérkente,
Butul farat szivet,
Szibeli keservett,
Olthatatlan tüzet,
Fel lobbant szerelmet
Még h enyhítte.
- 15 3. Már régen szépen jáczodoznak,
Otét követőknek sok jot hoznak,
Gyönyörüségesen,
Kedvesen, kegyesen,

- 20 Sziböl szerelmesen,
Ketten, ketten szépen
Jáczodoznak.
4. Saturnus el juta haragoson,
Egy oltárt csinála köztök gyorsan,
Melyen szépségeket,
25 Gyönyörüségeket,
Hozzá hüségeket
Probálya mind őket,
Nez okossan.
5. Thalia fejét le hajtotta,
30 Saturnust ekképpen pirongatya:
„Te miért irigyled
Dolgunk, nem kedvelled?
Szépségünk szemléled?
Nem gondolunk veled,
35 Vénus hatta.”
6. Haragját szálitván, hozzánk hajla,
Saturnus ekképpen szovát szolya:
„Sok bunak, bánatnak,
Szomoru orczának,
40 Fel lobbant nagy lángnak
Oltoja vagy annak,
Vig Tália.”
7. Vigh kedvü Tiéstes eszt mégh irta,
Egy páris almára ragasztotta,
45 Aszszonkám nagy buját,
Látván gyász ruháját,
Szibéli fájdalmát,
Öliben az almát
Hajtotta.

177.

- 1 1. **K**eserves panaszszal kezdem énekémet,
Jaj soval imádám az én Istenémet,
Hogy nekem adgya még az én szeretömet,
Ki mégh vigasztalya szomoru szivemet.
- 5 2. Az én kiáltásom, tudom, mégh halgatya,
Enyi beszédemnek jo valaszát adgya,
Még valaha együt lakásunkat adgya,
Éz mi szerelmünköt együvé kapcsolja.

---

30 Saturnus 40 lobbant <haragnak>

10 3. Teis szány még immár, én edes kis Katám,
Szerelmed gyümölcsét így mutasd én hozzám,
Ugy leszen mi igyünk mégh igazítván,
Szólhassunk bátrabban hogy mi ezek után.

15 4. Adgyon Isten sok jot tenéked szep mátkám,
Enekedet mondgyad szivem, edes csokám,
Had örülyön szivem, szagos majoránám,
Szivedben nevetem ird be, gyenge Katám.

20 5. Ved jo nevem töllem ez kis enekemet,
Viseld egességgel én kisded gyürümet,
Ez után veheted töb emberségemet,
Adgya az Ur Isten, hogy szeres engemet.

178.

1 1. Jo illat mezőkben tavasszal kertekben minden fele érkezik,
Csak az én szivemben, szomoru testemben szerelemben férkezik,
Az én Juliámnak, kedves virágomnak haragja él erkezik.

5 2. Virágos szep kertek, kedves folyo vizek elesztnek bü sziveket,
Gyönyörü madár szo, mint angyali szép szo vigasztal szép züzeket,
Minden féle állat vigasságot állat, mégh vidit szeretöket.

3. Draga szép beszeddal, kedves szép énekkal az érdö zengedezik,
Kertbéli szóp rosák, virágos cyprus fak te személyedet nézik,
Uzákon járásid, gyenge mosolygásid szivemet még emesztik.

10 4. Jaj ne kénoz immár, mikent az hégyes ár ember szivet meg járja,
Te ékes beszeded és gyönyörüségid szivemet ne kenozza,
Mint Sisiphust kénra, olyan nyavalyára szivem ne hajtogassa.

15 5. Telyes siralommal, késerves jaj szoval látom, éz az esztendő,
Noha örvendetés és gyönyörüséges, nála vigasságh tevö,
De mindazon által ifiakat aggasztal, szivemben csak bu szerző.

6. Nám Cupido fia, Vénus unokája, ki eltemet kenozza,
Vitetek hernyonak, nem az szép Clarisnak vagy vadaszo léánya.
Venus unokája eletem kenozza, ...

20 7. Arionnak lantya, gyönyörü notája nem hozhat már örömrre,
Sém az szép musáknak és az Sibillaknak gyönyörü szép éneke
Nem vigasztal engem, söt kénozza fejem Minerva szép beszéde.

8. Keserüségemre, jaj, nem életemre termet ez az rosa szál,
Mert mind bélöl, kívül csak ujulton ujul, szivemben csak aggasztal,
Immár rabja vagyok, ötölle halgatok, még rakot szörnyü kénnal.

---

12 Hogy mi ennek utánna szolhassunk bátrabban 18 gyürümöt
7 [Előbb:] kedves szép beszedel 11 kenozzad 18 [A sor végét nem írta le a másoló.]

- 25 9. **Ixion** kereken s Karabdis örvényén hordozod eletemet,
Mint ha azzal, szívem, én édes szerelmém, hoznál nékem örömet,
Maga ha tekintem, szemeim fel vetem, hozol szívemnek merget.
10. **Régtől** fogva immár szívemben kénlodom, én édes virágh szálam,
Te utánnad járok, sirok és nyomorgok, kedves szép rosa szálam,
30 Könyörűly már rájtam, hogy ne kenosztassam én édes szép violám.
11. **Tálám** az Diannát, *Acteon* példáját akartad most követni,
Azert nagy kénokkal, végetlen langokkal szívemet sujtogatni,
Én szegény fejemet, szomoru szívemet így fogode kénzani?
12. **Az** én eletemet, cselekedetemet csak az Istenre biztam,
35 De kerlek, édesem és gyönyörűségem, tülled ne kenosztassam,
Végy be szerelmedben, vigy fel kebeledben én édes kis Juliám.
13. **Mikor** ezt bujában egy ifiu sirtában szedegete versekben,
Akkor szerelmétől, gyönyörűségétől él távoztot éltében,
Nevet nem titkolya, söt ugyan még h valya az verseknek fejében.

179.

- 1 1. Szívem szakad s még h is ohajt, hü szerelmem,
Noha él üsz, nem keserülsz immár éngem,
De még tartod, fél sém bontod ésküvésem,
Te utánnad, ne utályad, hal vesz szívem.
- 5 2. Nem emberség, sém tisztesség volna tülled,
Ha tavoznék, máshoz lépnék *te* szerelmed,
Lám még h régen attad nekem az te hited,
Ne veszed él *ily* hirtelen hired neved.
- 10 3. Tudde, miben ál fő képpen az szeretet?
Jo hűséget kíván, hidgyed, az ismeret,
Aszt ne gondold mindenkoron, hogy ha szeret,
Bátor legyen, felre tégyen szü felelmet.
- 15 4. Tudod mitől, asztis, kitől felted magad,
De az irigy, mint aszu ág, még h ál s hervad,
Az együgyü, mint szép zöld fü, éppen marad,
Azert te is dolgaidodt ehez szabjad.
- 20 5. Udvaromnak szegeleti gyázban vadnak,
Jo barátim, edes társim siránkoznak,
Ésétimen s nyávalyámon jajt kiáltnak,
Mind kicsiny s nagy éngem mondnak él hagyotnak.

---

26 nékem <eletet> 31 Acleton

2 kerülsz 6 lépnék szerelmed 8 él hirtelen

6. Job volt volna tenger hobja hogy engemet
Él borítot s mégh emesztet volna szegényt,
Ne gyötrődnek but se látnek szerelmedért,
Kit ha érnek, nem is adnék száz aranyért.
- 25 7. Mért él hidgyed, ha szivedet tudtam volna,
Hüségédért, *lelkem*, ként nem láttam volna,
Ismeretem veled nékem nem lött volna,
Most szivemnek s mind lelkemnek könyeb volna.
- 30 8. Czimbalmoknak, sem lantoknak nem kell szavok,
Szebnek teczik s inkább illik, hogy ha sirok,
Citéráknak, mind lantoknak veszszén hurok,
Job, ha sirván most nagy gyászban le borulok.
- 35 9. Sirjon az föld, az zöld érdő esetimen,
Az szép rosák, kegyes musák könyveimen,
Mert szeretöm én elöttem él hagyatot,
Keserü jaj, siralom, gyasz rám áradot.
- 40 10. Szány mégh, te föld, ily keservest, ha mást nem szánsz,
Mert szeretöm földhöz vetet, *már* nem kéván,
Nem is hordoz, mint jo orvos engem karján,
Végy öledben, vagy temes el, mint jo anyám.
11. Oh keserves, buval telyes elensegim,
Rám kiálto, bumra forro öldözoim,
Hogy nem szántok, vagy nem attok immár mérget,
Hogy nem ástok, vagy nem hántok réám földet.
- 45 12. Oh ti szemek, kézek, labak, kikel jártam,
Mint egy kis csür mezei fürj kikel birtam,
Eretteté halok, veszek, nyomorodtam,
Mint az nyájtól él szakadt juh, mégh ájultam.
- 50 13. Nem szolhatok, nem sirhatok immár többet,
Mert bánatim, jajgatásim attak merget,
Es keserves bánatim el hatottanak,
Mindenektol fejem látom él hagyatnak.

180.

P A X I M Á T É

- 1 1. **P**eldázta *a* minap eszakai álmom,
Az én szeretömet rovid nap mégh látom,
Xenophontés sipiát az mikoron hallom,
Ilyen szép versekkel énekemet mondom.

---

26 hüségédért szerelmedert lelkem 38 mást
1 Peldázta minap

- 5   2.   **Az** én szép szeretöm, ha mostan előmben
Talalkoznék jöni fris öltözetiben,
Örvéndeznék neki én jeles kedvemben,
Kezemet nyujtanám nekie kezében.
- 10   3.   **Xantus** folyo vizben mint Croesus emberi
Kévánkoztak inya szép fejer lovai,
Igy az én szerélmem személyedet látny
Akarna mindenkor veled együt lenny.
- 15   4.   **Igen** kerlek téged, en édes szerelmem,
El ne feletkézzel soha én felölem,
Énis nem felejtlek, az migh lész eletem,
Parancsoly, mert tartozik *ezzel én* szerelmem
- 20   5.   **Tudom** csak ez néhány aszszony kedvednek.
Nem voltál értője akkor én szivemnek,
Hogy élőmben ültél az én személyemnek,
Ki miat banatya vagyon szeretődnek.
- 25   6.   **Azért** szep személyed nékem megh bocsason,
Hogy ha mit vetettem, arrol tudositson,
Éz néhány kis versem szivedben be hasson,
Szeretöd szép szava hogy eszédben jusson.
- 30   7.   **Mert** akar igazán te néked szolgálni,
Gyenge szined félöl sok jokat hallani,
Kit ez enekében akar mégh mutatni,
Kit mostan ujságul akar neked adni.
- 30   8.   **Ez** néhány kis verset irtam személyednek,
Kit kedvesén nyujtok, mint hü szerelmemnek,
Nevét fel jeczettem elein versemnek,
Légy mégh enyhitője bánatos szivemnek.

181.

- 1   1.   **Mint** vagy, édes lelkem, gyönyörüsegem?
Csudálkozol, hogy kezemet tartom kebeledben?
Avagy talam akarod,
Szerelmem, örömben,
5   Tied léven, köveselek telyes eltedben?
2.   **Két** szép szemeidet mert hogy mégh látám,
Csudálkozván rajta, él álmelkodám,

- 10 Szivemben is be irám,
Elmemben be foglalám,
Szerelmedet attol fogva mind ohajtottam.
3. Légyen azért, szivem, éz nalad tudva,
Hogy én szivem te éretted bánattal rakva,
Kezemis már bé adva,
Szegény fejem is hodolva,
15 Tiéd vagyok, édes lelkem, ne tarcs már fogva.
4. Ily jó akarodat ne utály éngem,
Mert csak te eretted hal, vész én szegény fejem,
Te vagy minden örömem,
Kedves gyönyörüségem,
20 Draga gyémántból rakot szép ember képem.
5. Telyes színü, kedves, ékes szép rosám,
Szerelmedre kerlek, enyhicsed most hozzám,
Vajha én aszt tudnám,
És ha megh láthátnám,
25 Minden bánatimat azzal el távoztatnám.
6. Két szép szemeiddel mert rabbá töttél,
Mint egy érös lánczal ugy mégh kötöttél,
Törbenis be ejtettél,
Már szinten mégh gyöztél,
30 De szolgálodon, tehát rajtam, ne kegyetlenkegyél.
7. Irám ez verseket egy palotában,
Juta mingyarást eszemben azon órában,
Kiröl mingyár magában,
Kedves nyajaskodásban,
35 Szerelmemről im eszt irám gondolkodasimban.

182.

- 1 1. Atkozot szerencse, ki nekem szolgáltál,
Él kezdet dolgomban ellent ki állottál,
Vigh örömet nekem soha bár ne hoznál,
Csak hogy bánatimra uj tüzét ne raknál.
- 5 2. Nem hiszem, hogy dolgom külömben léhessén,
Gisquárdus is mint járt, pelda csak ez lészen,
Gismonda hogy még holt, oka mi lehessén:
Bizony az szerelem vitte eszt mind vegben.

- 10 3. Nem tudom, panaszul ellene mit vessek,
Nyilával ha még h lö, földön hogy él veszszek,
Mert látod, világban mostamis mint élek,
Szép személyed nélkül bizony csak fetrengék.
- 15 4. Atta volna Isten, te szép személyedet
Bár ott hatta volna te gyenge testedet,
Az hol születted, te lako földedet
Sirostitodtad volna kicsiny érkölcsödöt.
- 20 5. Még erted az okát, miért aszt kívánom,
Föld sirosítását veled hogy jóvállom?
Mert szép személyedtől hogy el kéllet válnom,
Az gonosz szerencse hagyot így kenlodnom.
6. Ez néhány keserves verseket hogy írák,
Bánat miat ottan én úgy el nyomatom,
Hogy kis keszkenyömis könyvemmel asztatám,
Isten adgyon sok jot, neked eszt kívánám.

183.

- 1 1. Csendes szép időhöz hasonlatos érkölcs,
Valyon s kibén volna most illetén gyümölcs,
Kibén Lucrecia volna felete bölcs?
- 5 2. Semmi imár mostan ördögi practika,
Még halatta régen aszszony csalárdsága,
Engemis nem regen, ladde, mint trefala.
3. Elegnek itélném már, gonosz szerencse,
Merges sebek ellen mint orvos szelencze,
Szép szin alat mint főz, mint tüzés kemencze.
- 10 4. Rogyogo szép csillagh alat születtetni,
Töb szép virágok közt felyeb bécsültetni
Tartom vala ötet hozzám hünek lénni.
- 15 5. Ki volt, mint en voltam, hozzád tizta sziböl,
Hogy másért ki vetel edes kebeledből?
Kívánom halalom immár tizta sziböl.
6. Elegnek magamot arra nem itilem,
Hogy sok kénáimat elé beszélhessem,
Szanyon még az Isten immár, szegeny fejem.
- 20 7. Retege már benned szomorodot lelked,
Hamissagod bánván, ki volt ellenséged?
Tudom, siralmason járja iteleted.

8. Üreséggel kerlek legy fris sétálástol,
Kinek ellen tapocz az mely el predául,
Anyira levón még sém szánsz rothadástol.
- 25 9. Legyen Isten hozzad, immár nem busitlak,
Mert el fogta szivem merge banatimnak,
Felyen az Istentől, ki volt *oka annak*.

184.

- 1 1. Piha esse feszeke, még untam magamot,
Az élet enis vigan eltem világomot,
Mostan jeles házamban fonyaszt csak bu bánat,
No had jöjön csak elő az sötét nap nyugot.
- 5 2. Mert akkor az irigyek mind el csilapodnak,
Nem vigyáznak utánnam, ám akar hun jarjak,
Banom, hogy szeretöje van más barátomnak,
Ennekem egy csép sincsen, tartom gyalazatnak.
- 10 3. Amot lakik egy aszszony az sikátor mellet,
Igen szép az járása s magais még lehet,
Majd él megyek, él oda, mégh látom, mit beszélget,
Maga ajánlására mutat é jo kedvet.
- 15 4. Ha szemben jutok velle, aszt mondom ö néki:
„Egességgel aszszonyom, eregy be, *ne* jüj ki,
Igen bánám, ha it kin mégh látna valaki,
Zárd be ajtodot s mondgyad: nincs hon senki.
- 20 5. Bezzeg regen kívántam látni személyedet,
Sokat is farasztottam te erted szivemet,
Szivem, hogy ha szivből szeretnel engemet,
Ki ontani sém szánnám eretted vérémet.
6. Ime, mely nagy falu ez, ha mind él nezedis,
Sok szép aszszonyok vadnak, ha még tekented is,
De nem ér, szivem, veled annak egyiké is,
Nem adnálak én teged mind ez világonnis.”
- 25 7. Az zöld szoknyás aszszonynak hát rendel az preme,
Bele vagam az csakant, fogig mene bele,
Viola szín szoknyásnak hasat az pendele,
Meg ugratám magamot, fokig esém beie.
- 30 8. Aszt mondgya az eb séggü, hogy nem szeret engem,
Maga bizony ugy szeret, csak még nem hal ertem,
Szive szakad utánnam, hogy nem látya személyem,
Az vere is még posdul, mikor még lát engem.

- 1 1. Tudode, miért jöttem élödben?
Talam nem veszed te aszt eszedben,
Hogy minap éstig farattam ebben?
- 5 2. Nagy szorgalmatoson kerestelek,
Minden utzában teged lestelek,
Igen akarom, hogy megh leltelek.
3. Ma gondolám gonoszsagodát,
Hogy be tölcsed adossagodát,
Ketelen minden fogadásodat.
- 10 4. Jo illatokkal telyes az házam,
Elég van mindenem és jo mirhám,
Szepen fustölgö minden jóságom.
- 5 5. Szép nyoszolyámot már mégh vetettem,
Selyém paplannal be teritettem,
Szép szönyegekkel ekesitettem.
6. Most jöj el velem és arra menyünk,
Ketten egy mással szerelmeskegyünk,
Szép játókokkal még elégedgyünk.
- 20 7. Nincs uram ithon, el ment nagy mesze,
Tudom, mikor lész haza jövése,
Csak tegnap ment él, nem kel felnié.
8. Utra valo penczt is eleget vitt,
Arannyal töltötte még erszényit,
Most elyünk vigan, ne felyünk semmit.
- 25 9. Mert senki semmit nem tud mi hozánk,
De ha valakitöl még halhatnám,
Az nyelvét is mingyárt ki vonatnam.
10. *Etel* nám elégh elöttünk vagyon,
Vagy az szolgáló jo bort fel hozzon,
Az én szeretöm hogy vigan lakjon.
- 30 11. Csak kedvedert is vitézül járok,
Nem ugy, mint nemely tunya aszonyok,
Az derekamban mégh sém mozdulok.
- 35 12. Ha réád nézek, mingyárt mosolygok,
Tudgyad, mit téssen, ha hunyorgatok,
Mellöled szépen él paraszkolok.

---

11 minden 16 s 20 jövele 22 el vitt 28 Ejel [!]

13. Kerlek, engemet hogy még ne utály,
Migh uram mégh jö, én mellettem hály,
Velem együt légy, töllem él ne ály.
- 40 14. Ifuságodat ne tölcs héjában,
Miglen vagy élted szép virágában,
Járj, szívem, kedved kívánságában.
15. Melyemet néha selyem sinorral,
Neha aranybol vert pánthkával
45 Tüzöm, meg rakom szép virágokkal.
16. Mint nevedékeny planta, oly vagyok,
Ugy mint pünkösti ki nyilt virágok,
Hol fejedek, hol pirosodok.
17. Vagyok szerelmes, mint nöstén szarvas,
50 Kerlek, kedvedre hogy még tapogas,
Ha lehet tülled, velem is mulás.
18. Neha fejemre csak fatyolt vetek,
Melyre szép szemmel ifiu legenyek
Neznek, de rola ök mint tehetnek?
- 55 19. Keskeny derékam arany parta övél,
Mely vagyon rakva szép draga kövél,
Kontyomis ékes szép arany tökkél.
20. Aranyos végit patyolatokkal,
60 Szép himmel varot gyenge fátyollal,
Nyakamot környül veszem fodrokkal
21. Még ékesitem magam ezekkel,
Gyönyörüséges élő türkekel,
Az tiz ujomot arany gyürükel.
22. Ing vallam vékony gallerből valo,
65 Gyenge testemen által még látzo,
Ifiu legenyek, éz nektek valo.
23. Pendelem gyocsa hat arany ára,
Az fel hajtása hat forint ára,
Minden öltése hatvan pencz ára.
- 70 24. Aranyal töltöt szép készkénöim,
Ajándékbol valo ékes gyürüim,
Vadnak nekem szép ajándékaim.

---

41 virágokban 42 kívánságokban 63 [Előbb:] gyürümel 72 ajándékaim

25. En él nem unnám veled jáczodni,
Jeles beszédben el gyönyörködni,
75 Tudok emberrel én beszélgetni.
26. Kamuka szoknyámon hat rendel az prém,
Mint egy grádicsos, melyre nez sok szem,
Melyre fél hágni, kész lesz, el hittem.
27. Ne gondoly azért sénkivel semmit,
80 Még ályon mind kettőnk közöt az frigh,
Mert az többin nem adnék valamit.
28. Ne szomorkodgyál, lám senki nem bánt,
Tölcs be kedvedet, kit szived kívánt,
Majd egészen süttetem az báránt.
- 85 29. Most ez égy fel nap mégh vendegellek,
Mert csak egyedül teged szeretlek,
Uramban már szerelmet nem lelék.
30. Ne hajoly, szivem, máshoz senkihez,
Ez telyes földön immár senkihez,
90 Te is hát bizál az én kedvemhez.

185/II.

- 1 1. Hallode iffiu, iöi te egy szomra,
Nem mondok gonoszt, sött intlek jora,
Nem sokat téssen egy fertály ora,
Nem sokat teszen egy fertály *ora*.
- 5 (1.) 2. Tudode mastan elödben iöttem,
Avagy nem veszed azt is eszedben,
Hogy ma *napestig fárottam ebben,*
Hogy ma napestig fárottam ebben?
- 10 (2.) 3. Nagy siralmassan téged kereslek,
Minden utakon téged lestelek,
Igen akarom, hogy föll löltelek,
Igen *akarom, hogy föll löltelek.*
- 15 (3.) 4. Mondgyátok mastan nagy hamissággal,
Bé töltöm minden fogadásimat,
Meg adom minden adosságimat,
Meg adom minden adosságimat.

---

4 [A másoló az ismétlődő 4. sorokat nem írta le végig.] 7 nepestig [!]; ebben bis

- (5.) 5. Szép nyoszolyámat is meg vettem,
Selyem paplannal béteritettem,
Szép szőnyegekkel bé földöttem,
Szép *szőnyegekkel bé földöttem*.
- 20
- (6.) 6. Mast iöi el velem, arra fekügyünk,
Ketten kedvessen szerelmeskedgyünk,
Szép iátékokkal meg elégedgyünk,
Szép iátékokkal meg *elegedgyünk*.
- 25
- (7.) 7. Nints uram itthon, el ment nagy mesze,
Tudom, mikor lesz haza iövése,
Tsak tegnap ment el, nem köll félnyie,
Tsak tegnap ment el, nem köll félnyie.
- 30
- (8.) 8. Utra valo pénzt is eleget vitt,
Arannyal tölté meg az erszénnyét,
Mast legyünk vigan, el vitte az kint,
Mast legyünk vigan, el vitte az kint.
- 35
9. Kezedben vagyok, szabad legy velem,
Te se keméllyed magad én tülem,
Járuly közeleb, ölej meg, szivem,
Járuly közeleb, ölej meg, szivem.
- (14.) 10. Iffiuságodat ne tölts hejában,
Mert mast vagy virág szép illattyában,
Fáj az te szivéd kivánságában,
Fáj az te *szivéd kivánságában*.
- 40
11. Hiszem, nem lehet ördög az ember,
Kinek ura van oly aszszony ember,
Hogy meg ne unnya, ha itthon hever,
Hogy meg ne unnya, ha itthon hever.
- 45
12. Sem testemnek, sem lölkömnek nem köll,
Tsak téged, lölköm, ohajtlak szivel,
Soha te tüled nem is állok el,
Soha te tüled nem is állok el.
- (13.) 13. Kéllek, te engem hogy meg ne utály,
Mig uram meg iön, addig nálom hálly,
Együt légy velem, tülem el ne vally,
Együt légy velem, tülem el ne vally.
- 50
14. De tsak veszne el az kura fia,
Mászor lennék én akkor világra,
Oh, hogy meg nem tud rolam halnyia,
Oh, hogy meg nem tud rolam halnyia.
- 55

15. Majd reám veszem kamuka szoknyam,
Lábomban vonszom karmasin csizmám,
Ékessen járok, néz bár én reám,
Ékessen *járok, néz bár én reám.*

60

(23.) 16. Péntölöm gyoltsa két forint árra,
Az föll hajtása kilencz pénz árra,
Minden munkája hat arany árra,
Minden *munkája hat arany árra.*

65

17. De tsak iönne el az sokodalom,
Az vásár fiát néked meg adom,
Tsak vegyed tülem io akaratom,
Tsak vegyed *tülem io akaratom.*

(11.) 18. Csak te kedvedért ékessen járok,
Nem ugy, mint egyéb tunya aszszonyok,
De derekamban tsak meg sem hajlok,
De derekamban *tsak meg sem hajlok.*

70

19. Hogy ha kívánod, majd hegedülök,
Avagy cziterát vervén örülok,
Lantot pöndittek, öledben ülök,
Gyöngé orczádra szép csokot tészek.

75

185/III.

1. Hallode ifiu, jöszte egy szora,
Nem mondok gonoszt, söt intlek jora,
Nem sokat teszen egy fertály ora.

1

(1.) 2. Talám nemis veszed azt te eszedben,
Hogy ma nap estig fáradtam eben,
Véled hogy még ma lehessek szemben.

5

186.

1. Ez volte, szerelmes szivem, *te* kívánságod,
Hogy ily hamar szegény fejem gyászban boritod,
Veletlenül szegény arvat hogy így kenőzod?

1

2. Mond még nekem, piros Annok, az mit vetettem,
Ha valaha te náladnál többet szerettem?
Mert nem kellett, tudod szivem, senki ennekem.

5

3. Hajoly még már, szép violám, ily kerésemre,
Ne keményicsd te szivededt, térj kegyelemre,
Kerlek, szivem, tekéncz ilyen keseredetre.

- 10 4. Ne éges már szavaiddal, mert lángban vagyok,
Még kötozhez, én edesem, te szajkod vagyok,
Szerelmeddel meg lanczoltál, te rabod vagyok.
5. Sziböl akarom, edesem, mert csak éz kellet,
Kit én szívem szerelmedtől régen kéreset,
15 Már mégh lelte, az ki neki légh inkább teczet.
6. It hadlak már, ékes rosám, gyenge virágom,
Ély sokáig, én edesem, sziböl kívánom,
Irigyektől itt nem lehet az én lakásom.
- 20 7. Inkáb, él hid, hogy megh halok eretted, lelkem,
Hogy sém éz után sok buval, bánatal, szívem,
Ejel nappal nem nyughatom erted, edesem.
8. Adgya Isten, szép kis Annám, hogy láthassalak,
Kévánságos eességben találhassalak,
Az Istentől nagy sok jokkal mégh aldhasalak.

187/I.

- 1 1. Egy violát nevelt Vénus szerelemre,
Az kinek szépsége vagyon gyötrelemre,
Ékes tekintete indit szerelemre,
S angyali termete szolgál él vesztemre.
- 5 2. **R**egen dicsekedet Delus szigetével,
Ifiakat mégh gyözöt Piránus testével,
Enis dicsekednem ennek természetével,
Hogy ha engedne most titkos szerelmével.
- 10 3. **S**oha nem kívánnám azoknak szépséget,
Meg sém emlitenem Dianna természetét,
Nem is ohajtanám Elisa szerelmét,
Csak ének hajthatnám szívemhez ő szívét.
- 15 4. **O**rczájat tartanám szemém tükörének,
Csilagzo ket szemét bum él üzésinek,
Mosolygo ajakát fülémilecskemnek,
Vegezetre magát szívem szerelmének.
- 20 5. **K**lárís alá termet fejer nyakaczkáját
Karjaim tartanák batran ő banatyát,
Nem kívánnám látni szive hérvadását,
Mégh becsül*nem* ebben Vénus ajándékát.

---

10 szavaddal 15 teczet <kellet>

20 becsül*lenem*

6. Alhatatlan szivet hozzá nem viselnék,
Akaratya szerent dolgaiban járnék,
Senki szerelmejert túlél nem futnek,
Egy szivet ő velle holtiglan viselnék.
- 25 7. Szivemtől szakasztám, szivédhöz foglalám,
Szived ajánlásit szivemnek mutatám,
Ez néhány verseket szivedről formálám,
Ved jo neven azért, szerelmes Annokám.
- 30 8. Ez versek szivednek tájára czéloznak,
Bocsánatot s választ csak te tülled varnak,
Ne lödözzed szivét erte hü szolgáltnak,
Mert nyilaid merge hamar halált hoznak.

187/II.

- 1 1. Egy violát nevelt Venus szerelmemre,
Az kinek szépsége vagy on gyötrelmemre,
Ékes tekintete indit szerelemre,
Angyali termete szolgál el vesztmemre.
- 5 2. Régen dicsekedett Delus szigetivel,
Epákokat győzött Diánna termettel,
Énis ditsekedem kedves személlyedel,
Hogy ha meg engeded, lészek szerelmédel. [!]
- 10 3. Nem kívánnám soha Didonak szépségét,
Meg sem emlétem Venusnak termetitt,
Nem is ohajtanam Elisa szerelmet,
Tsak néked hajthatnám szivedhez szivemet.
- 15 4. Orczádott tartanám szivem tükerinek,
Csillagzo két szemet bumnak üzőjének,
Mosolygo ajakát gyenge piros mégynek,
Végezedre magát hiv szivem tökörének.
- 20 5. Kláris alá termet feje nyakacsakáját
Csokkal öllelgetnem bár piros orczáját,
Nem kívánnám látni soha szomoruságát,
Meg becsülnem ebben Venus ajándékát.

188.

- 1 1. Egy szép tánczot jo kedvemből szép szerelmem küldek,
Kit gyakorta én magamban te nalad eneklék,
Tánczolok, veled örülök,
Vigan tezik, hogy repülök,
5 Nagy boldogul élek.

2. Boldogh vagyok, mert hogy szerez, de boldogab lennék,
Éz ujonnan szerzét tánczban ha ketten mehetnek,
Veled együt ha lehetnek,
.....
10 Együt tanczban mennék.
3. Boldog szémek, kik eszt látyák, labak, kik eszt nyomják,
Fejer színü szép sarukat sarkok kik hordozzák,
Késkeny derekat *hordoznak*,
Gyenge kartis tapogatnak
15 Es az mint akarnak.
4. Mert én szemem szemeiddel szepen üsmerkédik,
Kezem akkor kezeidnek szépen hizelkédik,
Tánczban lábom kedveskedik,
Ezek mert akkor aszt velik,
20 Hejában nem esik.
5. Nem csudálom, szép tánczodat ezek ha kíványák,
Aszt csudálom, ejel nappal azok él nem unyák,
Mentem őket, mert jól tudgyák,
Ag irigyek igen bannyák,
25 Sok gonoszal szolyák.
6. Az vén ember ifiak tánczát házában ha erti,
Feleséget, mint jászolyban kuvasz szénát, örzi,
Nem teheti szemmel nezni,
Ifiat, mint irigy, él *üzi*,
30 De mi hasznát vészi?
7. Tanczban orczád pirulása, mint rosa nyilása,
Ajakidnak mosolygása, mint égh villámása,
Tagaidnak hordozása,
Mint vizeknek szép folyása,
35 Cséendes el mulása.
8. Csudalatos szép terdeknek ékesen hajlása,
Mint angyalnak mégh regenten földre le szállása,
Kezhez magát szép adása,
Nyárban mint szölő nyilása,
40 Neki ujulása.
9. Sebes solyom jó kedvében magát mint mutatya,
Répül vigan, de szárnyait vesztég, szépen tartya,
S tánczát néki ha ki látya,
Hogy nem mozdul, aszt alitya,
45 Minden ugy csudályá.

---

9 [E sort a másoló kihagyta.] 13 kik hordoznak 24 agok irigyek <mert> 29 üzni 32 ajakidnak <villámása>

10. Sok szép szemnek mindén félől te réád nézése,
Mint csiszártól tisztított fényes fegyver fénye,
Szép szavadnak beszélése,
Mint cziterának *pengése*,
50 Nagy szépen zéngése.
11. Az pünkösztnek idejében virágh szál kertedben,
Ugy virágzik kebeledben, mint rosa kertemben,
Oly kedves vagy mindenekben,
Mint narancs is idejében
55 Az te kebeledben.
12. Még töb volna, szép szerelmem, kivel hizelkedném,
Elég eddig, mert sok lenne, inkább még szeretnel,
Ki miat *engem még vetnél*,
Szeretődöt nem szeretnél,
60 És él felejténél.
13. Irám ezeket versekben egy nagy palotában,
Szombat mőlöl él tavozvan én gondolatimban,
Szeretömtől él váltomban,
Gondolván eszt én magamban,
65 Éneklem utamban.

189.

- 1 1. Szereimemnek szerelmejért gyötrödnöm,
Ki látta ily veletlénül gyötrödnöm?
Ha lész vége gyötrelmemnek,
Keserves sok siralmimnak?
- 5 2. Életemnek mezeinek virágja
Fenlik vala s még ujjula csillaga,
De el fordult s buba merült,
S még hervadot szép zöd ága.
- 10 3. Mint égy predát, az nagy árvát, ugy hagjot,
Sok vétkemert sok buba be meritet,
Kötösz odasz édes lelkem,
Keservesen *bántál* velem.
- 15 4. Pünkössti szép rosa fénlík harmattól,
Még hírvat színe pirosult esettül,
Az én szemem de sirástul
Ázik, fonyad köny hullástul.

---

49 ö pengése 58 még vetnél engem 60 s
12 bántok

5. Ily keserves butul, jól tőt Istenem,
Tudom, még számlálván bennem én *vetkem*,
20 És be viszen jó kedvében,
Örömet ad bus szivemben.
6. No had járjon keserves panaszom,
Mulyék bátor mind semmiben én károm,
Ha ez keserves panaszom,
Még h kegyelmez szép aszszonyom.
- 25 7. Szány még azért, édes gyönyörűségem,
Tégy szolgaddá bátor édes szerelmem,
Ne hülyön még h immár bennem
Tülléd várt jó remenséghem.
8. Mind öröкке, edes lelkem, így *elsze*?
30 Keservemért öröкке így gyötreszé?
És mind eltig így kénoze?
Szüntelenül csak kenozze?
9. Isten hozzád, aldigyon rosám kertedben,
Meg h ujulván szépen az te kertedben,
35 Aldjon Isten, te kertedben
Légyen rosa *én* szerelmem.
10. Fülemlé, szép görlice társával
Énekelnek, beszélgetnek egy mással,
De én akkor is nagy buban
40 Csak kesergek nagy bánatban.

190/I.

- 1 1. Istenem sok jokkal, mint mezőt virággal edes lelkem, aldigyon még h,
Jó egességedben és jó szerenésédben sokáiglan tarcson még h,
Mít Istentől kévánsz és csak alig is vársz, az Ur Isten adgya még h.
2. Lelkem, édes szivem, soha feledékeny én te rollad nem leszek,
5 Én te beszódidről, csendes tréfáidról én *minden* jót remenlek,
Kit engedgyen Isten hamar időn ernem, én csak azon könyörgök.
3. De lám, edes szivem, az én Istenemnek csak ez volt akaratya,
Hogy szegény fejemet, szomorú szivemet ü, csak ő el kénosztta,
De hiszem, még h szánya, csak hogy sanyargatya, migh akaratya tartya.
- 10 4. Az én Istenemnek alázatos szivel én csak azon könyörgök,
Szivem az sziveddel, lelkem az lelkeddel hogy ha együtt lehetne,
Bátor ez világban keserves életem ki mulásra él menne.

---

18 bennem én *vetkem* 28 remenségh 29 elesz 31 kénoz 33 rosád 36 rosa szerelmem
5 mindenben

5. Az én könyörgésem, bizonyal él hiszem, Istenem megh halgattya,
Mégis adgya nekem, az mit keván szivem, ha kedves akarattya,
Csak hogy igaz hitből, lelki szeretetből könyörgésemet várja.

190/II.

- 1 (1.) 1. Istenem sok jokkal, mint mezőt viragal, édes szivem, algyon megh,
Sok jó szerencsikben, kedves egéségben sok ideig tarcson meg,
Kit Istentül kévansz és csak allig is varsz, rövid időn adgya meg.
- 5 (2.) 2. Lelkem, édes szivem, soha feleidikeny én *te* rolád nem leszek,
Te szép beszididről, csendes trifaidrul én minden jót reminlek,
Kit Isten engegyen rövid időn irnem, én azzon örvendezzek.
- (4.) 3. Ollyan nagy kegyelme az én Istenemnek vaiha rajtam lehetne,
Hogy szivem sziveddel, lelkem *te* lelkeddel ha parossan élhetne,
Bator éz vilagbul, keserves kinokból rövid időn ki menne.
- 10 (3.) 4. Az nagy Istenemnek, én édes violam, csak ez volt akarattya,
Hogy az én szivemet, szomorú lolkemet *sok* ideig kinozza,
De bizony meg szanya, csak hogy sanyargattya, valameddig akarja.
- 15 (5.) 5. Az én könyörgissem, *bizonyal el hiszem*, Istenem megh halgattya,
Meg adgya meg érnem tüle az mit kirek, ha kedves akarattya,
Csak hogy igaz hitből, lelki szeretetből könyörgéssemet varja.

191.

- 1 1. Édes szerelmem, kedves örömem, mit szomorkodol?
Fejed le hajtván, színéd hervadván mit gondolgodol?
Avagy talám nagy szerelmemen *te* csudálkozol?
- 5 2. Nem csuda, higyed, ha még *te* tekénted ennek az okát,
Mert szép Venus is, Juno, Pallás is szegyenli magát,
Mikor látya szerelmemnek ilyen nagy voltát.
3. Görög országban és szép Spártában Hana látta, [!?!]
Kinek már mása mind ez világon mongyak, nem volna,
De most benned szépségének mását találta.
- 10 4. Paris Venusnak, *s én* Cupidonak sokkal tartozunk,
Mért az ki légh szép, gyönyörüségésb, azzal mi élünk,
Éz világon sénki abban nem volt mi társunk.
- 15 5. Örüly azert, mert kedvedért vigan tánczolok,
Sok szép szokot, ékes verset *te* rollad irok,
Él nem fogyok, mert én tülled ugyan ujiulok.

---

4 [*te* hiányzik] 11 csak 12 te 13 el hiszem bizonyal
8 mongya 9 benne 10 sém [!]

6. Ezér csokkál, sok szép szokkal szerelmesemtől
Hogy még válám s él bucsuzám, mint eletemtől,
Gondolkodván im most iram nagy szerelmemről.

192.

- 1 1. Néktek szemetek fekete,
Két két narancs kebletekben,
Vattok szépek *személytekben*,
Édesek beszédetekben.
- 5 2. Gyönyörüséges szavatok,
Rosa színü szép orczátok,
Mondhatatlan álapotyok,
Vénushoz hasonlok vattok.
- 10 3. De im hol néktek az igaz,
Szépségtekről igaz válasz,
Szömölcsöt visel mellyén az,
Az ki légh szeb, kössebbik az.
- 15 4. Ö szeme, piros orczája
Gerjezte igen hozzája,
Itiletemert, szép rosa,
Adassék nekem két alma.
- 20 5. Ha nem adod két almádot,
Öleld megh, szivem, nyakamot,
Had csokolyam megh orczádat,
Távoztasd el halálomat.
6. Tüzet, szivem, *gerjesz* tüzél,
Engem ényhicz szerelmeddel,
Még elég szem szerelmeddel,
Légyen Isten szépségekkel.

193.

- 1 1. **M**int parducz predára, kegyesem ily bumra szüntelen igyekezik,
Kinom hogy láthassa, örülhessén rajta, csak azon gondolkodik,
Nem gondol fejemre, készül gyötrelmemre, kenommal ugyan hizzik.
- 5 2. **Az** fene vadaknál, tigris, oroszlánnál kegyetlenb természeti,
Mert megh azis szánnya fiat, mikor látya veszedelemben lenni,
De szerelmem nékem az én sok gyötrelmem vidám orczával nézi.

---

18 szerelmedről

2 kebletekben 3 szemetekben 4 édességi [!] 11 gyümölcsötök adassék nekem az 21 ne gerjesz

3. **R**ementelen sorsom réám hogy but forjon, remenleni sém tuttam,
Hogy attol veletlen ugyan történetlen kelletik el távoznom,
Ki volt személyével, fris tekintetivel szabadságomtól fosztom.
- 10 4. **G**yönyörü nyelvednek kedves szép zéngési mikor gyönyörköttenék,
Akkor én szivem is butol vetkezik le és örökre indul fel,
Talám mind örökre tündöklő napjaim érted homályban jö fél.
5. **I**gye fogyot fejem, gyász viselő lelkem, hát mint reménlhetz immár?
Ha nem szánya kenom kegyetlen aszszonyom, halojával keszen vár,
15 Telyék kedve benne, hogy éltem üldözze, felölem él tér immár.
6. **T**alám mégh, tudom, él s könyvben fordult szemmel keserves verseimet
Kezdi tekinteni, magában így szolni: „Oh Ur Isten, hogy szegent
Még nem szántam akkor, mikor láttam sokszor erterm szenvedni sok kent?”
7. **O**h szerencsetlen nap, mely már tölled el kap, miért akkor homályban
20 Hogy nem borultál volt, látnom miért hattál volt élsöben ot bulcsuban?
Oh mely keserves kár, hogy töllem távol jár szivem erted már gyászban.
8. **M**eny, föld, tenger mulok, kösziklák is romlok hoszszu üdö jártára,
Tudom, ily sok bumnak, kik erted hervasztanak, vége lészen valaha,
Semmi nincs világon, ki örökke tarcsón s él nem mulnék sokára.
- 25 9. **E**zeket sietve gyűlés után versben egy ifiu ü szállásán
Szerze, szerelmének mikoron bánkodnék tölle el távozásán,
Sir, kesérégh érte szüüből fohaszkodván, most utyára indulván.

194.

POGRÁNI

- 1 1. **P**iros rosa színü, sok vigasság szerző kegyes isten aszszonyok,
Bumat, banatimat, sok oajjtásimat *mingyájan sirassátok*,
Mert az kit szerettem felyeb, hogy sem mint mást, él hagyot, jól látyátok.
- 5 2. **O**lyan vagyok immár, mint szintén az madár, kinek szárnya még széget,
Avagy az pusztában, idegen országban mint egy szám ki vettetet,
Sir es csak bánkodik, szivem így kenlodik, nem tanál segítséget.
3. **G**onosz szerencsének vélik aszt mindenek, mikor ember még botlik,
Hasonlatos képpen az ki hűségiben mástól még csalatkozik,
Avagy barátjától, szép szeretőjétől az ki mészé távozik.
- 10 4. **R**éám is hasonlo es csak lelkem kenzo szerencse találkozik,
Mindennek láttára idegen országra szerelmétől bucsuzik,
Im majdan el megyek, de keserűségben nem mind örökre leszek.

---

9 fosztot 22 mulik

2 sirassátok mingyájan 9 Az nagy [!]

5. Am bator el menyen, nem bánom, csak legyen mindenkor egészségben,
Isten megh őrizen, szerencsese tégyen teged minden helyekben,
Csak el ne feleljcsen, sött inkább szeressen és viselyén sziveben.
6. Nem lesz vigh örömem mind addig is nékem, valamegh vissza nem tér,
Mert el hervat szivem és el badgyat lelkem, csak mosolygani sém mér,
Semmi mulatságom nem lesz vigasságom ugy teczik, hogy meg sém tér.
7. Igen szomorú volt vegre mégh is holt volt Lueretia buvaban,
Hogy szeretőjetől, szép Euriátustól el hagyaték utában,
Megh átkozá magát, megh állá boszszuját, mégh hala bánatyában.
8. Orpheus halálát, rettenetes kenyt sirattyák mégh az fak is,
Szüzek, szép virágok, valakik hol vattok, sirassatok engemis,
Sött edes szerelmem, ki ma el hacz engem, bánkodgyál te magad is.
9. Noha immár el mégy, csak kegyetlen ne légy, vid el immár kedvemet,
Hogy sénki ne lássa és hirét se halya sénki csak nevemnekis,
De te valamikor ha szinten tánczolszis, mégh émleges éngemet.
10. Immár én tegedet tovább nem busitlak, oh en edes szerelmem,
Sokat gondolkodik, el nem feletkezik te rollad az én szivem,
Már Isten mégh áldgyon, jo uton hordozon, megh bocsás azért nekem.
11. Adgya az Ur Isten, lássam egészségben haza jöveteledet,
De jaj, félek rajta, addig megh forditya nekem is szerencsemet,
En azért mind holtigh kedvedért mind fottig eneklem ez eneket.

195.

1. Aldot pünköstnek fel teczet ujsága,
Szép rosakkal ékes az erdőnek fája,
Az szép madár szokkal ékes az erdőnek ága.
2. Hallod az fecskéket az ő szollásokban,
Vigasságot mutat minden nap magában,
Bus sziveket megh vigasztál mindén nap magában.
3. Kinek kel bánkodni, ha az szép violák,
Minden féle rosák magok látni hadgyák,
Gyengén ő mégh hajtya, színétis mégh hagyta,
Egyik kégyes le szakasztya, az másiknak adgya.
4. Az üdö tavaszra, rosa megh nyilásra,
Fa megh virágzásra, erdő zöldelésre,
Az jo katona legény kész menni csatára,
Bátorsággal megyen lován kopia rontásra,

---

17 mosolyani [!] 19 vol [!] 20 Euriátustól [!]
8 magat

15 5. Mi oka, edesem, hogy így küldesz engem?
Telyességgel, látod, rakva az én szívem,
Neked adom jegy gyűrűmet, ved jo neven töllem.

6. Ved jo neven töllem és ne légy szomorú,
Ha személyem tezik, és ne légy háború,
20 Mert még emeszte miattad immáron az boszszu,
Félő, nekem az szép rosa nem lesz jo szagu.

7. Csorgo szép forrassok már mindénüt folynak,
Folyo vizen járo hajok is indulnak,
Fekvés után az vadak is szépen jaczodoznak,
25 Zöld kertekben szépen repdesnek az madarak.

.....

196/I.

1 1. Egy új historiát mondanék tő nektek, ha réá halgatnátok,
Melyet többé töllém, vagy mástolis talam tő eszt nem hallottátok,
Czigányok dolgokrol, vagy kívánságokrol, kikről ily szépen szollok.

2. Eszer az cigányok az magyarok közöt derék gyűlést hirdettek,
5 Hogy az Jupiternek egész nemzetségül ezen könyörögnek,
Hogy egy szent egy házát nekik is adnának valaha az Istenek.

3. Az fundámentoma és az két oldala bátor csak kenyér volna,
Folyo gerendája és *padlo* deszkája szalonnából állána,
Gerendáján alol az menyezet helye szép pánkobol állanna.

10 4. Minden ő ajtaja hogy kétfelé nyilnék, két két öreg szalona,
Vono karikáji kolbászbol legyenek jo vastagon még fonva,
Az csuka pecsenye jo léssen zárjának, gömbocz legyen lakatya.

5. Az kö lábak helyet mind sodorral bélől megh támogatva volna,
Faragot kö helyett majossal, kolbaszal felyül rajta czifrázva,
15 Az férfiak széki, az oltár környéke hordo borból állana.

6. Az aszszony emberek, az szegény gyermekek csak az földön ülnenek,
Vajas kalacs volna az szék ő előttök, kire könyölkölnének,
Hogy buzgob elmével, nagyob ohajtással ő könyöröghessenek.

7. Hejzatya penig eget cserép helyet mind vajas béles volna,
20 Köszte az mész helyet sajt, turo, káposzta kaporral egy légyen,
Ha aszt akarjátok, hogy egész cigánságh mind kereszténye légyen.

8. Mind *egyenlő szívvél* és egy akarattal telik ez az kívánságh,
Kit ugyan még adgyon, *megh kéri*, formályon Jupiteri méltóság,
De ha megh nem adgya, mind el ál mellöle, aszt mondgya az cigánságh.

---

26 [A kézirat csonka.]

3 dolgokrol kívánságokrol 6 az Istennek könyöröghetnének. 8 és az padlo 22 Mind egy akarattal telik ez az kívánságh 23
megh is kéri formályon Jupiter méltósága

196/II.

- 1 (1.) 1. Egy uly historiat mondok tü néktek, ha réa halgatnátok,
Kit én töllem többé, vagy talám mástol is soha nem hallottatok,
Cziganyok dolgarol vagy kivánsagokrol én ilyen képpen szollok.
- 5 (2.) 2. Egykor a czigányok a magyarok köszöt ilyen gyülest tettenek,
Hogy az Jupiternek egez nemzetségük azon könyörgötenek,
Hogy egy szent egy házát nekiek valaha adna az eök Istenek.
- (3.) 3. A fundamentuma és a két oldala bator csak kinyér volna,
A padlo dezkája, fojo gerendaja szalonából állana,
A gerenda alat meg czifrazot helye pánkobul ki faragva.
- 10 (5.) 4. A kö lába helyet mind sodarral légyen erőssen támogatva,
Faragot kö helyet hurkával, kolbázzal jo vastagon czifrázva,
A ferfiak széki és ajtok melyéki hordo borokkal rakva.
- (6.) 5. Az aszony emberek s az czigány gyermekek csak az földre ülyenek,
Vajas kalacs légyen szék helyet előttök, kire könyököllyenek,
15 Hogy csendes elmével, buzgo könyörgessel eök könyöroghessenek.
- (4.) 6. Ajtaja oly légyen, mely két felé nyilyék, két nagy kövér szalonna
Vono karikaja csak kolbázbul légyen jo vastagon meg hajtva,
A sült hus peczenye jo leszen zárjának, gömbezc légyen lakattya.
- 20 7. Az ajto melyekit fejer marván köbül kellenek ki faragni,
De it nem találni, mesze nehez menni es igy kel gondolkodni,
A nád méz is fejer, jo leszen so helyet abbul is szopogatni.
8. Harangrol is szugség, nincsen arrol ketcség, hogy kellyen beszélgetnünk,
Ama nagy sajtokbul vagy fejer ordából jo leszen azt itilnünk,
Uteit turobul, tengelyit sodorbul, kötelit csak kolbazbul.
- 25 9. Sos tejel oldalat mind külyel s mind belöl méz helyet kel meszelni,
Fogás kalácsokbul az oltárok helyit magassan kel csinálni,
Csinalt eget borral szentelt viz tartokot teli kelyen tölteni.
- (8.) 10. Mind egyenlő szivel és egy akarattal e töllünk a kivánság,
Kit ugyan meg adgyon, hittel confirmalyon Jupiteri meltoság,
30 Mert ha meg nem adgya, mind el al mellolle, azt mondgya az czigansag.

197.

- 1 1. Bár csak ejel hadnál énnékem alunnom,
Ha nappal eretted nyughatatlankodom.
De lám, ejel nappal csak erted kénlodom,
Fel serkent almamban rollad valo gondom.

- 5   2.   Az északais sok gondolatim után,
Tezik hajnal tájban, hogy én el alunnám,
Szeretöm személyét én almomban látám,
Megh rettenek tölle, haragvék én réám.
- 10   3.   Teczik, mint ha volna égy kéz iy kezében,
Kinek merges nyila vetven idegében,
Arányozni kezde nagy hirtelen engem,
Ily szokot felelék neki ijetteben:
- 15   4.   „Ne siés mégh ölne, lelkem, szép aszszonyom,
Észt érdemlette é tölled szolgálatom,
Hogy miattad essék ily szörnyü halálom?
Oh lelkem, mit kénosz, te lész é gyilkosom?“
- 20   5.   De éz ilyen szokra nékem észte felelé:
„El költél már arról, könyörgésed semmi,
Még halsz, ugy mond, még halsz, nem menthet még sénki,
Világhbol, akarom, kezém miá muly ki.”
- 25   6.   Megis mint ártatlan, kezdék könyörgeni,
Mely szomra kedvesen igy kezde felelni:
„Ne fély semmit, ifiu, nem bánt téged sénki,
Sött inkább mind holtigh akarlak szeretni.
- 30   7.   Isten oltalmazzon, nem lészek gyilkosod,
De söt inkább te néked lészek titkosod,
Csak hogy arra kerlek, tarcs még h fogadásod,
Ha énis be tölcsem kedves kívánságod.
- 35   8.   Nem hittem észte hozzád, hogy ily lágy szivü légy,
Termétedhez képest hogy ilyen félénk légy,
Gyenge tetemimtől hogy igy *te* még h ijedgy,
Sött *hittem*, én hozzám jo reménséggel légy.
- 40   9.   Kévánom Istentől jo egésségedet,
Egéséged után én velem éltededt,
Gyönyörködven élni égy más közöt münkött,
Ragalmazó szoktol oiya még h szivünkött.”
- 45   10.   Ez szok után mingyárt én nagy örömemben
Serkenék almamban nagy hirtelénséggel,
Tehát nincs szeretöm én előttem jelen,
Melyen csak még h esék véletlenül szivem.

---

30 ily 31 igy még h 32 söt én

A MÁTRAY-KÓDEX KELTEZETLEN ÉNEKEI

... ANDREAS

- 1   1.   Sötétség foga napom világot,
             Homaly borítá fényes csillagát,
             Szerencse rántya ő adományát,
             Megh öregbiti szivem faidalmát.
- 5   2.   Az erős gallyak mikint haboktul
             Széllyel hanyatnak sebes szélvésztil,
             Így elmém busul nyukhatatlanul,
             Farad, gyötrődik illy szertelenül.
- 10   3.   Ennyi sok kinom szivem ha látnad,
             Sok gyötrödesim tudom megh szanad,
             Előbbi kedvedet hozzam mutatnád,
             Arva szivemet megh vigasztalnad.
- 15   4.   Reméntelen lesz higyed életem,
             Te nalad nélkül édes szerelmem,
             En hűségemért ha el-hadsz engem,
             Jai az koporso lészen en helyem.
- 20   5.   De kérlek lelkem tekints szolgadra,
             Ne siess kérlek nagy halálomra,
             Fordullyon kedved én siralmimra,
             Éretted sok könnyulátásimra.
- 25   6.   Néked szolgaltam tudod édessem,
             Te is ajanlad magad akképpen,
             Még maradsz hozzam végigh hűségben,
             Mire hát gyötresz illy keservessen?
- 25   7.   Arany, ezüst, gyöny, minden marhánál,
             Kedvesb vagy lelkem nálam azoknál,
             Nem kívánok már többet naladnal,
             Valamig lelkem testemtul megh vál.

- 30 8. Szomoru szivel földnek gyomrában
Jai maid be szállok az koporsóban,
Nem leszen tovább éltem világban,
Ha szerelmednek gyötresz langjában.
- 35 9. Oh kedveskedő szép mulatások,
Gyönyörtiséggel folyo szép csokok,
Gyengéden való ölelgetések,
Nem hittem bura hogy jutassatok.
- 40 10. Read szemeim vérrel fordulnak,
Minden vér erek bennem posognak,
Hol piros fejér gyakran változik,
Szerelmed miatt mert nem nyughattik.
11. Orvendezettő kedves viragom,
Én kinlodásomban *te* légy orvosom,
Lám néked adtam én abrázatom,
Hittel fogadom, megh sem masolom.
- 45 12. Tölcs be édessem ajánlásidat,
Ne tarcs kötözve gyenge rabodat,
Mit vétet szegény, hogy haragodat
Raita így tartod, allod boszszudat?
- 50 13. Vallyon mit használsz fris termeteddel,
Hogyha nem közlöd te szeretőddele?
Viszont el mulik, hidgyed ezennel,
Hanem vigadsz is szép szeretőddele.
- 55 14. Illy sirást tön egy iffiu magában,
Halálát varja vigh orájában,
Csak szérelmének volna ölében,
Rátor ki mulnék lelke az helybe.

199/I.

- 1 1. Oh atkozot kis Cupido,
Piros vérem szomjuhozo,
Szerelmemben engem tsaló,
Szép iffiaknak te vagy háló.
- 5 2. Ne *gyötörjed* en szivemet,
Add megh nékem szeretömet,
Ne adgy nékem innom mérget,
Ujics megh elébbi kedvemet.

---

42 kinlodásomban légy 47 mit <t> 50 nem <köz...> 54 orájának [!]
5 gyötörö [!]

- 10 3. Tündéres vagy, mert nem latlak.
Ha latnálak, megh fognalak,
Vass bikloban jartatnálak,
Mint te engem, kinoznalak.
- 15 4. Szabadságod úgy nem lenne,
Mert hatalmad mind el-veszne,
Szép szeretöm is kedvelne,
Ha nyelvem nem hizelkedne.
- 20 5. De nem latlak, azért kinoz,
Szerelemtől már megh fosztasz,
Mulatságban veled nem hatsz,
Söt halálomra mérget adsz.
6. El bagyadat széntén szivem,
Hogy nincs előttem szerelmem,
Ujuntan ujul gyötrölmem,
Szemből ki tsordul könyvem.
- 25 7. Nem lathatom szeretömet,
Farasztom érte szivemet,
arok sok üres rut földet,
Tsak lathatnam szerelmemet.
- 30 8. De kétséges ötöt latnom,
Noha gyakran én ohaitom,
Kinaimat úgy szamlalom,
Érted szivemet farasztom.
- 35 9. Az tavasszal az szép szüzek
Az mezöre ki sétálnak,
Tsak egy másra mosolyognak,
Azon közben csokolodnak.
- 40 10. Más rosat-is szakaszthatnék,
Hogy ha kedvemnek tetzenék,
Kiben vigságot találnék,
De ezzel tsak but szerzenék.
11. Venus szerelem aszonnya,
Iffiak szivét busitoja,
Kinek keziben kézija,
Idegeben vetet nyila.
- 45 12. Megh töré ö az artatlant,
Nem szanya, valakit kaphat,
Gyönyörkedik, hogy vért onthat,
Kedves nala illy aldozat.

---

10 Ha <lathatlak> 16 nem <ki> 19 [Elöbb:] nyulatságban [!] 23 gyötrölem 24 Szivemből [!] 44 Idegeben [!]

- 50 13. Minap hogy egyik leanya
Engemet elő tanála,
Megh löni engem akara,
Meg ijedék, mondék arra:
- 55 14. „Oh Venusnak szép leánya,
Mit haragszol te szolgadra,
Tulaidon saját rabodra,
Ha nem vitet néked soha?
- 60 15. Tudatlanságombul néked
Ha vétettem te ellened,
Ream ne onts azért mérget,
Engedelmes légy ezeknek.”
16. Ezeket siralmas szokkal
Irtam könyhulátásokkal,
Hogy sokáig én csokommal
Nem lathattam vigassaggal.

199/II.

- 1 (1.) 1. Oh atkozott kis Cupido,
Piros vérem szomjuhozó,
Szerelemben igen hozó, [!]
Szep iffjakon uralkodo.
- 5 (2.) 2. Ne gjötörjed *én* szivemet,
Ad meg nekem szeretomet,
Ujicsad elobbi kedvemet,
Ne adgj, ne adgj immar merget.
- 10 (3.) 3. Tunderes vagj, mert nem latlak,
Ha latnalak, meg fognalak,
Vas bekoban tartanalak,
Mind te engem, kenoznalak.
- 15 (5.) 4. De nem latlak, azer kenosz,
Szeretomtól *te meg* fosztasz,
Veletek [!] mulatnom nem hacz,
Uj haragra te merget adcz.
- 20 5. *Im* mar tölled meg kel valnom,
Idegenben kel bujdosnom,
Mezőben, erdőben laknom,
Mert nincz itt *már* maradasom.

---

51 löné [!] 61 [Előbb:] Ezeknek 62 [Előbb:] könyhulátásimmal

2 [A kézirat szakadt.] 5 [*én* hiányzik.] 6 szeretomot 10 me [!] 14 [A kézirat szakadt.] 17 Istenem mar 18–19 [A kézirat szakadt.] 20 nincz; [*már* a kézirat csonkasága miatt hiányzik.]

(7.) 6. Nem lathatom szeretomet,
Farasztom erte szivemet,
Jarok erte sok heljeket,
Hol lathatnek olljan kepet.

25 (8.) 7. De sohult oljant nem lattam,
Noha gjakron ohajtottam,
Lelkem erte farasztottam,
Hogj kenaimban tsak sirtam.

200/I.

1 1. Minden állat örül a tavasznak,
Kedvel varja nyilását rosanak,
Mint szép leany gyöngé koszoronak,
Fejét haita ékes madar szónak.

5 2. Minden állat eö tarsával sétál,
Nints olly fene, ki szelidben nem vállal,
Még egy mastul el-valasztya halál,
Vagy irigy nyelv reajok nem talál.

10 3. De te tengö szegény arva fejem,
Semmi hasznot nem találhatsz ebben,
Az szép tavasz mi haszon ennékem,
Ha az itt nincs, az kit szeress hiven.

15 4. De ha szintén most nem lathatomis,
Szép orczáját nem csokolhatom is,
Meg adhattya az Isten még azt is,
Nem lesz késsö, tudom, még akkor is.

20 5. Ha egy mastul szintén el-valunk is,
Ne utalyuk, szivem, meg egy mast is,
Tsak izengelő [!] ékes szodal is
Ajanlad holtodig .....

6. Am meny el, szivem, mostan békével,
Lásson Isten sokszor *egészséggel*,
Ha beszélhetsz éltig szerelmeddel,
Könyvez akor értem szemeiddel.

25 7. Es még egyszer, szivem, jövendöre
Lépek akor aítod küszöbére,
Én is akkor gyöngé köszkenyödre
Könyvet önték te szép személyedre.

---

25 latok

1 örül tavasznak 9 zengö [!] 10 engem [!] 17 [Elöbb:] széntén 18 mig [!] 20 [A sor végét a másoló nem írta le.] 22
[*egészséggel* hiányzik]

- 30 8. Ha lehetne, koporsóban érted
Szállanék mint Dianáért, [!]
Te éreted má vadda változnék,
Tsak szép személyed tülem latatnék.
- 35 9. Utallyon meg immar bár ez világ,
Tsak akoron ujulyon az zöld ág,
Miénk lenne akkor az menyország,
Vénus aszszony játéka, vigasság.
- 40 10. Egy tekintet szerzi az szerelmet,
Szerelemnek lángja egyességet,
Venus aszszony játéka ezeket,
Gyenge színü sok szép nézéseket.
11. Authorat most meg nem mondom,
Négy verseit ez éneknek toldom,
Janko neve, ha jól megh gondolom,
Venus aszszony játékát forgatom.

200/II.

- 1 (1.) 1. Latom, minden örül az tavasznak,
Kedven várják nyilásit rosaknak,
Fulököt is hajtyák madar szoknak,
Kelleti lesz az szép koszoruknak.
- 5 (2.) 2. Minden allat ö társával sétál,
Nincs oly féne, ki szelide nem vál,
Mig egy mástol nem valasztya halál,
Vagy mig irigység rájok nem talál.
- 10 (3.) 3. Oh én tengő szegeny árva fejem,
Vig örömet nem remenl én eltem,
Ez kis tavasz mit használ en nekem,
Ha távol van, az kit szeret szivem.
- 15 4. Bár csak etszer látnám személyedet,
Magas, karcsu, ékes termetedet,
Foghatnam is, edesem, kezedet,
Csokolgatnám szép fejer melyedet.
- 20 5. Akkor mindgyart buban epet lelkém
Meg ujulna el badgyadot szivem,
Ha foghatna arany almat kezem,
Meg ujulna akkor lelked s lelkém.

(4.) 6. De ha szinten most nem láthatom is,
Szép orcáját nem csokolgatom is,
Meg adhatya meg az Isten aszt is,
Tudom, nem lesz késő meg akkor is.

25 7. Ald meg, Isten, az egy más szeretőt,
Szeretettel áld még mind az kettőt,
Ne adgy közzek semmi oly ész vésszöt,
Adgy ö nekik igaz hitet kettőt.

200/III

1 (1.) 1. Minden allat örül az tavaznak,
Vigan varja nyilasat rosaknak,
Hajtya magat sok szep madar szonak,
Kelleti lész az szep leanyoknak.

5 (2.) 2. Minden, latom, ö tarsaval setal,
Nints oly fene, ki szelide nem vál,
Mig egj mastol nem valasztya halál,
Vagy irigység reajok nem talál.

10 (a) 3. Minden hegy, völgy, mező is szengedez,
Fülemile nyelvevel örvendez,
Latom, meg az fais tsak levelez,
Az effiakban szerelem gerjedez.

15 (b) 4. Ki ki kezen fogja szeretőjét,
Vigan varja kerti ekessegét,
Mutogatya viragok szepseget,
Mely el hitegeti szeretőjét.

20 (3.) 5. De en szegeny, arvan tengő fejem,
Vig örömet nem remel en szivem,
Az szép tavaz mi hazon ennekem,
Ha tavul van, az ki szeret engem.

(4.) 6. Noha mostan en nem lathatom is,
Szep ortzaját nem tsokolhatom is,
Meg adhatya meg az Isten aztis,
Nem lez késő, tudom, meg akoris.

25 (c) 7. Oh mely nehez, ki szenved kegyesert,
Nem varhat az vigan napot ejjert,

---

2 IV rosanak 3 IV fejet hajcsa az; szoknak 4 IV [Hiányzik.] 5 IV Minden alatt az 6 IV ollj fene s vad ki 7 IV mastol valasztja el 8 IV hogj ha rajok talál 9 IV Minden hegy es <mező> völgy s mező zengedöz 10 IV zegedez [!] 11 IV viragzik 13 IV Az ki 16 IV Hintőgeti szelő szep szerelmet 17 IV tengedöz [!] fejem 21 IV mostan nem latom is 22 IV Meg adgja meg az nag Isten nekem is 23 IV Szep orcáját nem csokolhatom is 24 IV Nem lesz késő <nekem> meg akkor nekem is 25 3V kegesen 26 IV napot eljen

Kivalt kepen, ki gjötrödik szepért,
Hoza valo engedelmes hüert.

- 30 8. Mert eszeben jutnak szep bezedi,
Gyakron vele valo mulatsagi,
Rea mosolygo rogyogo szemei,
Kedves tsokja s szép ölelgetesi.
- (d) 35 9. Egj tekintet szerzé az szerelmet,
Edvalt képen az ki szeret szepet,
Kitöl sziböl var követsegeket,
Hoza valo engedelmes szivet.
- 40 10. Oly nehezen esék az ennekem,
Hogj hertelen törtenek menesem,
Kebeliben nem tehetem kezem,
Kiben nekem meg nyugut volt szivem.
- 45 11. Vajha tudnad az en banatimot,
Erted valo sohajtozasimot,
Éjel napal sűrű siralmimot,
Tudom, szanad en arva voltomot.
12. Meg botsás mar szivem, edes rosam,
Nevekegjél gyönyörű palma fam,
Engem vigasztalo szep Annokám,
Ed gyakron tsokolad hervat artzam.

200/V.

- 1 (1.) 1. Minden allat örül az tavasznak,
Vigan varja nyilasát rosaknak,
Fülit hajtya az szep madár szonak,
Keleti lesz az szep leanyoknak.
- 5 (2.) 2. Minden allat eö tarsaval setál,
Nincs oly fenye, ki tarsatul el vál,
Mig egymastul nem valasza halal,
Vagy egyeb veszedelmes akadály.
- 10 (a) 3. Minden hegy, völgy, meszők zengedeznek,
Az göliczék tarsokkal örvendnek,
Latom, erdön fak is leveledznek,
Szep pünkösti napok jelen lesznek.

---

27 IV Kival keppen ki gonoszcodik szepert 28 IV hutert 29 IV eszeben 30 IV velem 31 IV Ram 32 IV Az ö kedves szep ölelgetesi 33 IV tekintes szerzi 34 IV ha szeret 35 IV szövecsegeket 36 IV engedelmessegeket 37 IV eset 47 IV Illonam 48 IV Kit [!] gjakron csokolod hervad

- 15 (b) 4. Kezin fogja minden szep szerelmit,
Vigan várja kedves ekessegit,
Mutogattya viragok szepsegit,
Szep lilium szalnak ekessegit.
- 20 (3.) 5. Hat hova lesz en szegeny bus fejem?
Vig örömet nem lelhet en szivem,
Mert tavul van az, ki szeret engem,
Nagy banatban forog en eletem.
- (4.) 6. De ha szinten most nem lathatom is,
Szep orczáját nem csokolhatom is,
Meg nem keső, meg találom akkor is,
Mikor Isten meg adgja nekem is.
- 25 (c) 7. Oh mely csendes minden keresekre,
Nem varhattya vig napjat estvere,
Kivalt kepen ki gyötrődik szepre,
Hosza valo engedelmessegre.
- 30 (d) 8. Egy tekintet kez az szerelemmel,
Ki egy mastul var kötelességgel,
Holtig valo engedelmesseggel,
Kevanom, hogy eljenek tökelletessegel.

200/VI.

- 1 (1.) 1. Minden örüll a tavasznak,
Vigan varja nyillasat a rosanak,
Füllet hajtsat [!] a szép madar szonak,
A folyo szereti mas [!]
- 5 (a) 2. Minden hegy völlgj mezök ingadoznak [!]
Füllemüllek tarsokkall örvendnek,
Latom meg azok is örvendnek
Szep pünköst napjara jelentnek
- 10 (2.) 3. Minden allat szep tarsavall
Nintsen ollj felle kinek tarsa nintsen,
Mig egj mastoll az hallall megj valasztaya [!] egy mast
Az vagj a gonosz reatalall
- 15 (d) 4. Egj tekintet szerzi az szerellmet,
Bussulljon az ember követtséget,
Holtig követ engedellmességet
Az ki szeret engedellmest s szepet
- (3.) 5. De en szegeny arva bus fejem
Vig örömmet nem remellhet szivem

- 20 Az szép tavasz mi haszna ennekem
Ha tavull van aki szeret engem.
- (c) 6. Oh mellj nehez kint szenved kegyesert
Nem varhat az bolldog nappot azert
Kivallt keppen ki gyötrödik szeppen
Hozza vallo vallo [!] engedellmessegre.
- 25 (4.) 7. De ha szemben nem lathatom is
Szép ortzajat nem tsokollhatomis
Meg allgja az isten aztis
Nem lesz tsak ket het mullvais.

201/I.

- 1 1. Hól vadtok Pegasus, Parnassus leanyi,
Szép éneklő musak, Apollo hugai?
Legyetek szivemnek ti vigasztaloi,
El mult örömemnek vissza térítői.
- 5 2. Nem kérem tületek Tullius szép nyelvét,
Sem az Herculesnek bátor kemény szivét,
Tsak egyedül szivemnek régi örömét,
El múlt jó kedvemnek vissza térítőjét.
- 10 3. Nem is igyekezem Troját oltalmazni,
Achyles fegyveren Ajaxal osztozni,
Akarom szivemet butul oltalmazni,
Kit sok féle kinok szoktakis kinozni.
- 15 4. Mikint tüzon, vizen nyargaló Phaeton
Fel s- ala vonatik lovaitul szabadon,
Igy az én szivemis igen gyakran vagyon,
Eell s- ala vonatik, mert buja nagy vagyon.
- 20 5. Annyira el gyötrött már az szomoruság,
Hogy tsak olyan vagyok, mint fél uton nőt ág,
Kit minek utanna valaki ha le vág,
Minden uton járo raita tapod es hág.
6. Mikint az szélvészben el tévedett madár,
Kit az zapor essö ugy el farasztott már,
Faradsága miatt tsak alig s- gyöngen jár,
Jai, mert minden felöl halálos fegyvert vár.
- 25 7. Vaiha Mercurius ez vilagban élne,
Jelen vólna régi hatalmas ereje,

---

7 egyedül <régi> 14 [Előbb:] lovatul

Jupiter kedvibül ream tekintene,
Engemet, mint Bellist, folyo vizzé tenne.

30 8. Bizony jobbis volna nékem el tavoznom,
Kis viragok közöt csendessen nyugodnom,
Avagy zöld erdőken, pasiton buidosnom,
Mint sem koporsomig így kell szomorkodnom.

35 9. Könyveim forrási aradnak naponkint,
Soha el-nem fogynak Ponthus vize szerént,
Keseredett szívem valamellyre tekint,
Talál ő maganak mindenüt nagyobb kint.

40 10. Azért az koporso hamar légyen készen,
Az hól pedig nékem temetésem lészen,
Föllyül koporsomon ez nehany szo legyen,
Hogy en felölem is emlekezet légyen:

11. Itt fekszik egy árva, itt *el* temettetett,
A kinek éltében az bú véget-vetett,
Jai, ez is éltében eleget keserget,
Nyugodjék tsendessen, birja az egeket.

201/II.

1 (1.) 1. Hol vattok Pegasus, Parnassus leany,
Ékes szavu musák, Apollo hugai?
Legyetek szívemnek megh vigasztaloy,
Az el múlt örömnök visza *téritői*.

5 (2.) 2. Nem kérem tületek Tulus szép nyelvet,
Hectornak vitizlö, hadakozó kezét,
Hires Herculesnek bator, erős szévét,
Egyedül szívemnek az régi örömit.

10 (3.) 3. Nemes égyekezem Trojat oltalmazni,
Achilles fegyverin, aranyan kapdosni,
Sött az Phlegetomat, Cerberust atkozni,
Akarnam szívemet butül megh mentenyi.

15 (4.) 4. Mikint tözön, vizen nyargaló Phaëton
Föl s alla vonnyatik lovatúl szabadon,
Ugy az én szívem is ebben gyakran vagyon,
Titova vonnyatik, mert nagy buban vagyon.

(5.) 5. Annyra el gyutröt már à nyomoruság,
Olyan vagyok, mint az ut mellet lévő ágh,

---

30 közt 41 [*el* hiányzik.]

4 tiutoy [!] 11 Ceberust 16 vonnyaitik

- 20   Kit minek utana ha valaki le vág,
Minden után járó rea tapod és hág.
- (9.) 6.   Könyveim forrassi aradnak naponkint,
Soha megh nem szunnek Pontus vize szerint,
Kesseredet szivem valahova tekint,
Szerez ő maganak mint nagyob nagyob kint.
- 25   7.   *Jaj*, nem varok immár semi vigasztalast,
Masnak sem adhatok semmi nyugasztalast,
Edgyedül szivemnek csak kiminy busulast,
Ki arva fejemnek tiszten vigső romlast.
- 30   (7.) 8.   Vajha Mercurius è vilagon élne,
Ki nylatkozhatnék kezinek ereje,
Jupiter kedvibül ream tekintene,
Engemet azzonnal folyo vizzate *tenne*.
- 35   (8.) 9.   Bizony jobb is vólna nékem el változnom,
Hives völgyök között szép csendessen folynom,
Ékes pásitokat, mezöket üniteznom,
Hogy sem ez életben sirnom, szomorkodnom.
- 40   (10.) 10.   Azért à koporsó legyen hamar kisen,
Hogy én felettem is emlekezet ligen,
À hol pedig nekem temetisem lisen,
Felöl koporsomon enyihany szó ligen:
- (11.) 11.   Itt fekszik egy arva, itt el temettetet,
Kinek illetiben, lad, bu viget vetet,
Itt nyugszik már szeginy, birja az égeket,
Mert romlot *éltiben* eleget szenvedet.

201/III.

- 1   (1.) 1.   Holl vattok Parnassus, Pegassus leanyi,
Ikes szavu musak, Apollo hugaj?
Legyetek szivemnek meg vigasztalaj,
El mult oromemnek vissza teritöj.
- 5   (2.) 2.   Nem kerem töletek Tulius bölcs nyelvít,
Hectornak vitezlö, hadakozo kezít,
Hires Herculesnek bator s merez szivet,
Csak egyedül regi szivemnek örömit.

---

19 Ki 21 ferrassi [!] 25 Faj [!] 26 nyugástalast [!] 32 tenér [!] 42 vigit [!] 44 életiben
1 Pelausus [!]

- 10 (9.) 3. Könyvemnek forrasi arradnak naponkent,
Soha el nem fogynak Pontus visze szerent,
Keseredet szivem vala mire tekint,
Szerez eö maganak mindenüt nyagyob kint.
- 15 (5.) 4. Anyira el rontott mar az nyomoruság,
Hogy *csak* olyan vagyok, mind uton levö agh,
Kit *minek* utana ha valaki le vag,
Minden uton jaro rea köpdös és *hág*.
- 20 (6.) 5. Vagy mint az szelvezben késeredet madar,
Kit az *záporeső* ugy el bagyaztott mar,
Hogy magat nem birja, szarnyajn ahg jar,
Es ugy minden felöl magara halalt var.
- (7.) 6. Talam Merkurius ha vilagon elne,
Keszen volna neki hatalmas ereje,
Jupiter kedveből ream tekenthetne,
Engemet mjnd holtig fojo visze tenne.
- 25 (8.) 7. Bizon job is volna nekem el változnom,
Hegyek, völgyek között szep hivesen folynom,
Sok szöd pasintokott meszőben asztatnom,
Hogy sem koporsomig igy kel szomorkodnom.
- 30 (a) 8. De mivel nem lehet nekem el taveznom,
Nalatok is, musak, helyem nem talalom,
Sok buban, banatban meg kellett halmom,
Talam az koporsom leszen nyugodalmom.
- 35 (10.) 9. Azert az koporsom legyen hamar kezen,
Ahol az testemnek temetese lezen,
Felyül koporsomra irva egy *szó* légyen,
Hogy en rolam is *még* emlekezet legyen:
- 40 (11.) 10. Itt fezik egy arva, itt el temettetett,
Kinek életében az bu veget vetett,
Ez it eletiben eleget szenvedett,
Nyugogyek mar itten, mert sokat szenvedet.

201/IV.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Pégázus s Párnásus leányi,
Ekes szavú másák, Apolló hugai?
Légyetek szivemnek meg vigasztalói,
El mult örömömnek vissza térítői.

---

14 Hogy olyan 15 neseg [!] 16 hany 18 Kit az ugy el 21 Merkaries [!] 35 szü [!] 36 is emlekezet

- 5 (4.) 2. Miként tüzön, vizen nyargaló Faeton
Föl s' alá haboktul hányatik szabadon,
Ugj az én szivem is igen gyakran, gyakran
Föl s alá hányatik, mert nincsen vig napja.
- 10 (5.) 3. Annyira el gyözött már a szomorúság,
Csak ugj vagyok immár, mint ut félen az ág,
Mellyet minekutánna ha valaki le vág,
Minden úton járo reá tapod és hág.
- 15 (8.) 4. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Egj hegy oldalábon pásitokat mosnom,
Hogy sem mint világi éltemben kinlodnom,
Akkor lenne nékem bizonynal vig napom.
- 20 (10.) 5. Azért a' koporsóm légjen hamar készszen,
Holot pedig nékem temetésem lészen,
Az koporsom fölött egynéhány szó légyen,
Hogy én felölem is emlékezet légyen:
- (11.) 6. Itt fekszik egy árva, itt el temettetett,
Kinek életének sok bú véget vetett,
Hadd nyugodgyék szegény, birja az egeket,
Mellyeket Isten szerzett az ő hiveinek.

201/V.

- 1 (1.) 1. Hol vadtok Parnasus, Pegasus leanyi,
Ekes szavu musák, Appollo hugai?
Legyetek szivemnek meg vigasztaloi,
El mult örömmnek vissza teritöi.
- 5 (2.) 2. Nem kérek tölletek Tullius szép nyelvét,
Sem a Herculesnek vitézlä erejét,
Tsak egyedül varom szivemnek örömet,
El mult örömmnek vissza teritöjét.
- 10 (3.) 3. Nem is igjekezem Troját el rontani,
Achiles fegjverit Ajaxtol oszsztani,
Akarom magamot butol oltalmazni,
Kit sokféle kinok szoktanak gjötreni.
- 15 (4.) 4. Mikent tüzen, vizen nyargalo Phaeton
Tetova hanyatik lovaktol szabadon,
Jaj, az en szivemis szinten aként vagjon,
Tetova hanjatik, mert nagj buban vagjon.

- (6.) 5. Avagj mint szelvestöl el tevedet madar,
Kit a zapor essö ugj *el* farasztot mar,
Faratsagi miat szarnyain alig jár,
20 Jaj, az én szivemis szinten akent van már.
- (5.) 6. Anjira el giotrot mar a szomoruság,
Hogj tsak olyan vagjok, mint a felem nőt ag,
Kit minek elötte valaki ha le vág,
Minden uton jaro rajta jár és hág.
- (9.) 7. Könyeim forasi áradnak naponként,
Soha el nem fogjnak Kuger vizeikent,
Keseredett szivem valahova tekint,
Szerez ö maganak mind nagjobb nagjobb kint.
- (7.) 8. Vaj ha Mercurius ez vilagon elne,
30 Jelen volna néki vitezlő ereje,
Jupiter kedveből karom tekintette,
Engemet, mint Biblist, foljo vize tette.
- (8.) 9. Bizony jobbis volna nekem el változnom,
35 Ekës viragok köszt tsendesen nyugonnom,
Szép zöld pazintokot szellel meg asztatnom,
Mint sem koporsomig öröke tsak sirnom.
- (a) 10. De mivel nem lehet nekem el változnom,
Engedgjetek, musák, tsendesen nyugonnom,
40 Latom, banatimban meg kellett halnom,
Mert mar koporsomig keszen vagjon lakom.
- (10.) 11. Azért koporsomot tegjete elömben,
Akiben énnékem temetesem legjen,
Hogj én felölemis emlekezet legjen,
Koporsomon feljül ez versecske legjen:
- 45 (11.) 12. Itt fekszik egj árva, ide temetetett,
Az ki eleteben eleget szenvedet,
Minden banatunknak *ez* mar veget vetet,
Nyugogjal, nyugogjal, birja az egeket.

201/VI.

Ad Notam köszöntlek tegedet etc

- 1 1. Jaj mely keservessen jutnak én eszemben,
Valljon mikor léssesz, szivem, velem szemben,
Keserves panaszim terjesztem elödben
.....

---

18 ugj farasztot 19 szarnyai 27 Kesered [!] 34 kösz [!] 40 koporsomig 44 koporsomon [!] 47 banatuhknak mar
4 [E sort a másoló nem írta le.]

- 5   2.   Az gerlicze madár, ki társatul elvál,
Sirankozik szegény, zöld ágra nem is szál,
Mindaddig bánkodik, míg társára talál,
Avagy szerelmébül követi az halál.
- 10   3.   En is olyan vagyok, mint gerlicze madár,
Koporsóm zártáig gyászban járok imár,
Örvendetes napot addig szívem nem vár,
Valamég személyed én előttem nem jár.
- 15   (1.) 4.   Hol vattok Pegasus, Parnassus leányi,
Ékes szőlő músák, Apollo hugai?
Legyetek szívemnek meg vigasztalóji,
Elmúlt örömömnek vissza térítőji.
- 20   (2.) 5.   Nem kérem tületek Tibullus szép nyelvet,
Vagy az Herculesnek bátor vitezségét,
Sem az Achillesnek hadakozó kezét,
Hanem csak kívánom szívemnek örömét.
- (8.) 6.   Jobb volna nimphaknak kúttýáva változnom,
Az heves völgyeken szép csendessen folynom,
A zöld pásitokat, mezőket ásztatnom,
Holtig arva lennem.
- 25   (5.) 7.   Nam annyira gyözött ez az csalárd világ,
Szünöm olyan vagyon, mint út mellett *nőtt* ág,
Kit minek utánna *ha* valaki levág,
Minden úton járó rea tapod és hág.
- 30   8.   Nem tudhatom vétkét én arva fejemnek,
Ki szánnya gyötrelmét sebesült szívemnek?
Mert az tehetsége *nints* semmit nyelvemnek,
Az melly ki mondhassa bánattyát *szívemnek*.
- 35   (6.) 9.   Mint búban, szelvészben hanyattatott madár,
Kit a zápor esső ugy fárasztott immár,
Hogy társa el hatta, *mezőben* hátra jár,
Minden fekete ként [!] fejére halált vár.
- 40   (10.) 10.   Tudom, hogy az halál nyugodalmam lészen,
Nohát koporsóm is légyen hamar készen,
Koporsóm fölött is ennyehany vers légyen,
Melly emlékezetett felölem had tégyen.

---

10 Koporsóm <ban gonosz> zártáig 26 nőle 27 utánna valaki 31 nintsen 32 bánattyát [Csak ennyi.] 35 mező

201/VII.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Pegasus, Parnassus leányi,
Ékes szavú músák, Apolló hugai?
Legyetek szívemnek meg vigasztalóji,
Elmúlt öröimnek vissza térítőji.
- 5 (2.) 2. Nem kérem tületek Tullius bölts nyelvét,
Sem pedig Hectornak hadakozó kezét,
Hires Herculesnek bátor, mérész szívét,
Tsak kérem egyedül szívemnek örömét.
- 10 (4.) 3. Midön tűzön vizen *nyargaló Phaeton*
Alá 's fel vitetik lovaktúl szabadon,
Égy az én szívem is igen gyakran, 's nagyon
Alá 's fel vitetik, mert búja nagy vagyon.
- 15 (5.) 4. Annyira el gyötröt már a szomorúság,
Hogy tsak olyan vagyok, mind út felen az ág.
Kit minék előtte ha valaki le vág,
Minden úton járó reá tapos és hág.
- 20 (6.) 5. Vagy mint az szél vézben tévelledet madár,
Kit a zapor esső úgy le bágyasztott már,
Hogy magát nem bírja, nem járhat a szárnyán,
Szegény minden felől *fejére* halált vár.
- (9.) 6. Könyvem forrásai áradnak naponként,
Soha meg nem szünnék Pontus vize szerént,
Keseredet szívem valamerre teként,
Szerez eő magának mind nagyobb, nagyobb ként,
- 25 (7.) 7. Ha meg Mercurius az világon élne,
Jelen volna régi vitézlő ereje,
Jupiter kedvébül engem ki nem vetne,
Engem is, mint Biblist, folyó vize tenne.
- 30 (8.) 8. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Hogy sem mint holtomig ilyen buba élnem,
Az szép völgyek között tsendessen el folynom,
Fövet, virágokat nékem öntözgetnem.
- 35 (a) 9. De mivel nem lehet nékem el változnom,
Rólatok is, Músák, nem lehet szállanom,
Látom, bánatimban meg kellek halmom,
Talan az halál lesz tsendes nyugodalmom.
- (10.) 10. Azért az koporsóm légyen immár készen,
Az hol pedig nékem temetésem lészen,

40 Az fejem föliben ennyihány vers légyen,
Hogy én rólam is még emlékezet légyen:

- (11.) 11. Itt fekszik egy árva, itt eltemettetett,
Ez is életében eleget szenvedet,
Kinek immár az bú mostan véget vetett,
Hat nyugodjon szegény, birja az *egeket*.

201/VIII.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Parnasus Pagesus [!] leanyi,
Mulatozo muzsikak, Appollo hugai.
- (2.) 2. Nem kérem töletek Jullius [!] bölts nevit,
Sem vitiz Horanok [!] bator, s mireg szivit,
- 5 (2.) 3. A' vagy Achillesnek vagdalkozo kezit,
Tsak egyedül kirem szivemnek örömit.
4. Bujdosok erdőkön, kies kis mezőkön,
Nintsen maradasom sem hegyen, sem volgyön.
- 10 5. Mint a' könyü labda a jadoz kezipre,
Ugy vagyen én iltem habok tengeribe.
6. Ritka tiszta buza, melyben konkol nintsen,
Ritka a szerelmés, mellyben hiba nintsen.
7. Lam meg monttam néked, ne szeres engemet,
Kettös az en kedvem, meg tsal az titedet.

201/IX.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Pegasus, Parnassus leányi
Mulatozó Muzsák, Apollo' hűgái,
Legyetek szivemnek meg-vígasztalóji
El-múltt öröimnek vissza térítőji.
- 5 (2.) 2. Nem kórem töletek Tullius bölts nyelvét,
Sem Vitéz Hektornak bátor, 's mérész szívét,
A' vagy Achillesnek vagdalkozó kezét,
Tsak egyedül kérem szivemnek örömit.
- 10 3. Bújdosok erdőkön, kietlen mezőkön
Nints meg maradásom sem hegyen, sem völgyön,
Mint a' könyü labda a' jádzó kezében,
Szinte úgy van él'tem habok' tengerében.

---

44 egekkel [!]

7 Bujdosó [!] 9 Mirt [!]

9 Bújdosó [!] 10 maradáson [!]

202.

- 1 1. Isten veled édes kedves Minervam,
Adgyon Isten lelkem, hogy lehess matkam,
Engedgye megh Isten, szivem Ersokam,
Hogy szived lagyulyon, fordulyon hozzam.
- 5 2. Engedgye megh Isten, hogy lehetsz enyim,
..... mostan minden bánatim,
Tülem tavozanak sok gondolatim,
Kit Isten engedgye, hogy lehetsz enyim.
- 10 3. El hidgyed bizonnyal, édes kis rosam,
Claris ajaku szép kedves Ersokam,
Szép gyenge testédet hozzam szoritanam,
.....
- 15 4. Oh kedvedre tartott édes kis Nympham,
Isten aszony modra született rosam,
Vaiha azt érhetnék szivem Ersokam,
Akkor lennél bizony maszor világra.
- 20 5. Bár csak egyszer nékem édes Ersokam,
Ugy szolnal ennékem, az mint akarnam,
Pünkesdben virágzó édes kis rosam,
Gyenge két orczaat megh csokolhatnam.
6. Edes szép Ersokam, te személyedért
Irtam ez éneket szivem szivedért,
Engedgye megh Isten, kit kivansz, azért,
Kérlek, mondgyad egy szót, ha lehet, azért.

203/I.

- 1 1. Mutatta Venus két almat,
El kapá tülem az rosat,
Láta szivemnek banattyát,
Ada Cupido jutalmat.
- 5 2. Vigyaznék rad, ha látnálak,
s- En magamhoz hozhatnálak,
És en magammal hadnalak,
Téged is lopogatnalak.
- 10 3. Az hól te jársz, rosa kellyen,
Az hova lépsz, gyöny teremjen,

---

6 [A másoló e sort csonkán írta le.] 7 [Előbb:] Tüled 11 [A másoló e sort nem írta le.]
5 [Előbb:] Vigyaznalak 9 [Előbb:] Az hova; kellyem [!]

Ez vilagon hirünk legyen,
Szerelmünknek oka legyen.

15 4. Az hól te jarsz, az nap megh áll,
Pava modon nézven csudal,
Minden ember téged kíván,
Soha téged nem bant halál.

20 5. De tégedet ki vállalatlak,
Ha lehet, magamnak tartlak,
Mas hova el-nem bocsatlak,
Kiki keressen maganak.

6. Iffiu Paris Helenae,
Dido aszony Aeneasé,
Gismondais Gisquardusé,
Megh engette, legyen övé.

203/II.

1 1. Mutata Venus egy almat,
S el kapá tölém az rosát,
Látá szivemnek banatyát,
Ada Cupido jntalmat.

5 2. Vigyáználak, ha *latn*álak,
És magamhoz kapcsolnálak,
Bizony szepen tartanálak,
Kedvesen is csokolnálak.

10 3. Az hol te jársz, rosa kelyen,
Az hová lépsz, gyöngy teremjen,
Mosolygásodon örvéndgyen,
En szivem teged szeressen.

15 4. Az hol páva modra sétálsz,
Nap fenye még ál s ugy csudál,
Midön ember teged csudál,
Szivem tegedet nem utál.

20 5. En tegedet ki válásztlak,
Ha lehet, magamnak tartlak,
Más hovais nem bocsátlak,
Ki ki szeressen magának.

6. Ifiu Páris Haelenae,
Dido aszszony Eneáse,
Még h engedem, legyen övé,
Csak te legy enyim, nem máse.

---

5 lathatnálak 6 kapcsolnálak (hozhatnalak)

- 1   1.   Meny-el madar, meny el,
              Mond szolgálatomat
              Az en aszonyomnak,
              Kedves szép rosamnak.
- 5   2.   Vidd-el leveletem,
              Mond meg hűségemet,
              Engem oda varjon,
              És el ne aludgyon.
- 10   3.   Szive ne busullyon,
              Azon ne ohaitson,
              Ha véle szolasom
              Gyakran nem volt titkon.
- 15   4.   Ez jövendő éjel
              Ötet nagy örömmel
              Hidgyed, megh keresem,
              Csak legyen örömben.
- 20   5.   Mondgyad, hogy keressen,
              Engem megh ne vessen
              Egy hitvan nyalkaért,
              Egy rut fertelmessert.
- 25   6.   Mert ha egy nyalkaért
              Meg vet tsak egy roszért,
              Kész az koporsóban
              Vagyok le szállanom.
- 30   7.   Mint az gerliczének,
              Nem szabad már nékem
              Zöld ágra szallanom,
              S- tiszta vizet innom.
- 35   8.   Tudod, hogy szeretlek,
              Tégedet kedvellek,
              Gyenge liliumom,
              Gyenge majoranom.
9.   Kertembe mint rosam,
              Arany veszö szalom,
              Olyan vagy te nalam,
              Mosolygo szép Zuskam.
10.   Megh nyugottam raita,
              A mit minap mondal,

40 Minden szép esokokkal
Engem látogattal.

11. Ha tetzem kedvednek,
Ékes termetednek,
Engedek mindenben,
Tsak legyek kedvedben.

45 12. Hogy te vég kedvedet
Meg nem [!] szerelmedet,
Soha mast kívüled
Nem keresek, szívem

50 13. Soha az mig élek,
El-nem feleitkezek,
Mert szívem közepin
Fel jedzettelek.

55 14. Legyen egészségben,
Az két [!] verseimben
Most kit emlegetek
Ez kis énekemben.

205.

1 1. Friss ékes termetü kedves virágh szálom,
Venus kertében nőtt arany alma agom,
Kiórt mult sok almom,
Nem enyhödik kinom,
5 Csak öregbül faidalmom.

2. Az te szépsógedért ki sok but szenyvettem,
Noha kinaimat meg nem jelentettem,
Szivemben viseltem,
Mikor read néztem,
10 Sebessen égni keztem.

3. Fogadasod tartya, hogy igazan szeretsz,
Senki szépségéért kedvedbül ki nem vetsz,
Miért hát nem ölelgetsz,
Csokaiddal nem értesz,
15 Szerelmeddel nem iltetsz?

4. Fel teczett napocskam homalyban burula,
Szelid galambocskam tülem el vadula,
Kin szívem jaidula,
Ugyan el-ajula,
20 Hogy Venus el-arulla.

5. Pártot ütött, latom, az Venus ellenem,
Nem hadgya virágnak gyümölcsét meg-szednem,
Hozzája kell mennem,
Kedvét kell keresnem,
25 Csak hadgya hasznát vennem.

6. Szally kezemre immár, édes galambocskam,
Fogadj-be kedvedben gyengén nőtt rosacskam,
Szány megh, madarocskam,
Gyönyörű solmocskam,
30 Éltető friss szaikocskam.

7. Láthassam általad szerencsém job kedvét,
Hogy veszerlyen engem, tegye ream jobb kezét,
Mert szivem *aligh* vann, [!]
Gondban, sok buban jár,
35 Láthassam személyedet.

206.

1. Oh kedves filemilecske,
Zengedező rai méhecske,
Szepecske fejr menyecske,
Szánd szivem, széntén ideje.

5. 2. Ajánlom szolgálatomat,
Mindenbe barátságomat,
Ha viszed en jó voltomat,
Néked adom én magamat.

10. 3. Jöi be, hadd lassam személyed,
Tenéked ékes termeted,
Csokolyam gyenge szemedet,
Mert meg halok maid éretted.

15. 4. Kit ha élek, megh szolgállok,
Mig ez életben maradok,
Szivemben maid bé-kapcsollak,
Szivem, meg is csogolgtlak.

33 szivem már aligh

12 ha <l>lok 15 <ha> maid 16 <maid meg> meg is

- 20 5. Ujodban kedves györömet,
Tekints én személyemet,
És ne feleits el engemet,
Szivedben ird be nevemet.
6. Kertemben fel-nőtt szép rosám,
Most fel-nőtt szép virag szálom,
Zöldelő szép majorannam,
Kericsen Isten kezemhez.
- 25 7. Az Isten aldgyon megh, rosam,
Eltedben, édes aszonykam,
Sok jokkal aIgyon madarkam,
Ékessen szolló szaikocskam.
- 30 8. Bir már ugy, mint sajátodat,
Egyetlen egy viragodat,
Fel nevelkedet rosadat,
És meg fogott madarkadat.
- 35 9. Szolgálatomat ajánlom,
Mert en szeretlek, viragom,
Bár röviddüllyön világom,
Csak lenne veled vigságom.
- 40 10. Az Isten azt adta vólna,
Read sem találtam volna,
Megh se ismértelek vólna,
Most szivemnek könnyebb vólna.

207.

- 1 1. Vékony cyprus fához hasonló vig szivem,
Angyali orczával vetekedik képed,
Tehát én szivemet, kérlek, miért sérted?
- 5 2. Nem vólté érdemem, hogy hűségben vigy,
Vagy hogy szerelmedben kedves gyamolom légy,
Hogy már szemlatomást más kebelében mégy.
3. Ámbár hasznaly véle, de lasd mit nyersz végre,
Ha solyom volnalis, ne szaly bár kezemre,
Ha már szemlatomást jobb masnak személye.
- 10 4. Csak ne ésmértelek volna, könnyebb vólna,
Tudom, kegyességed most így nem szaggatna,
Ezzel sem gondolnék, csak már ne kiozna.

---

22 Most<an> 23 majoranna [!]

5. Hasonlo derekad sudarult cyprushoz,
Jarásod közelép [!] szép Venus aszonyhoz,
15 Mind kétféle format vonszon ő magához.
6. Alcinous kerte nem termet oly almat,
Mint melyed közepén foitogatsz két rosat,
Meg hallatt ő mindent, fel sem éri gyemant.
7. Es domboru volta mint kerék kis alma,
20 Ki teczik gallosbul tej fejr szín volta,
Mint ha szököllenék, magat mutogattya.
8. Hiszem tsuda dolog, hogy nőhet magatul,
Talam eredetit vett az ur gombatul,
Az ki öntözissel sáros földbül burul.
- 25 9. Nem art kevés harmat ezt is ha érdekli,
Mert ugy nevelkedik ő gyenge gyökere,
Nem jó gorombaul ez almához nyulni.
10. Körmös kezet utal, gyenge kézre vagyol,
Természeti kemény, ő soha nem lagyul,
30 Az hól nevelkedik, onnét ki nem vadul.
11. Te is ezzel raggatsz inkab szerelmedhez,
Ha en bankodnam is, be visz az képedhez,
Kegyességgel ottan fordulok szivedhez.
12. Ha ez meg szünnékis, mikint szádnak sipja,
35 Szomoru szivemet melléje szolitya,
Aszonyom lám arany almajat mutattya.
13. Erkölcse szerelmes, nem vagy eszszel szeles,
Mint masok elméje, fel havas sötetes,
Engemet hogy szánsz, vagy érette kegyes.
- 40 14. Nő, meg adád magad, fogjad job kezemet,
Hogy ugyan meg varod hozzád hűségemet,
Ugy adgyon Isten szerencsét mindenben.

208/I.

- 1 1. Meny-el két kezemmel irott kis levelem,
Tudakozzad titkon, hól légyen szerelmem,
Kérjed ötet igen, legyen szemben velem,
Hadd vigasztallya meg keseredett szivem.

- 5   2.   Köszöntséd én szómmal, mi helyen meg látod,
Virágos kertiben aluva tanáloed,
Kölcs fel mingyart, ha lesz benne modod,
Tudom, meg mutattya, ha lesz jó választod.
- 10   3.   Mond szolgálatomat, engem oda varjon,
Piros orcাজারul szép csokokat adgyon,
Más szeretöt soha kivülem ne tarcson,
Söt szép beszédével engem vigasztallyon.
- 15   4.   Azonnal be lépem virágos kertében,
Irott levelemet latom kebelében,
Meg felele mingyart ö nagy örömében:
Isten hozott, szivem, viragos kertemben.
- 20   5.   Mingyart ide nyuita kötött bokkrétáját,
Kire illatozvan jó szagu illyatyát,
Monda, hogy meg tarcсам kedves ajándékját,
Magat is ream biza, ne keressem massat.
6.   Jobb vólna, hogy engem ha nem probalगतnal,
Szép piros rosambul szakasztanom hadnal,
Egy nehany szép csokkal engemet táplálnal,
Hogy sem mint engemet arvaságra hadnal.

208/II.

- 1   1.   Mény el, két kezemmel irott kis levelem,
Tudakoczd [!] még titkon, hol legyen szerelmem,
Kerjed igen ötet, legyen szemben velem,
Had vigasztalya meg szomorodot szivem.
- 5   2.   Mond szolgálatomot, melyen te meg látod,
Az virágos kerteszt aluva találod,
Kölcsed fel nagy gyorsan, ha lesz benne modod,
Mi valaszszal bocsát, nekem meg mondhatod.
- 10   3.   Mondgyad szolgálatom, engem oda várjon,
Piros ajakiról gyenge csokot adgyon,
Más szeretöt soha kívüllém ne tarczon,
Ékes beszédével inkább vigasztályon.
- 15   4.   Azomban be lépék virágos kertében,
Irott levelemet látom két kezében,
Még felele s monda ö nagy szerelmében:
Isten hozot, szivem, virágos kertemben.

---

14 <szép> irott 21 [Előbb:] Jobb vólna ha nem probalगतnal

5. Azon ide nyujtá kötöt bokretáját,
Kinek illatozám jo szagu illatyát,
Hagya, hogy tarcsam még kedves adományát,
20 Magát is rám bizta, nem keresem mását.
6. Jobb volna bizonyal, hogy ne próbálgatnál,
Piros szép almádban szakasztani hadnál,
Szép ékes csokokat utánnam hordoznál,
Hogy sém mint engemet arvaságban hadnál.
- 25 7. Ha Istent szereted, még ne trefály engem,
Régi fogadásid jussanak eszedben,
Tudod, mit fogadtál az te szerelmedben,
Hogy meg maracz végigh titkos szerelmedben.
- 30 8. Szokták aszt mondani, az poetak irni,
Hogy az édes gyakran bura kezd fordulni,
Ugy leszen én dolgom, ha nem kezdesz száni,
Eretted nem szánom koporsóban menni.

208/III.

- 1 (1.) 1. Menj el kétt kezemmel irat kis levelem,
Tudakozd megh titkon, hol légjen szerelmem,
Kerjed ide ötett, legjen szemben velem,
Had vigasztalya megh szomorodot szivem.
- 5 (3.) 2. Mond szolgálatomat, engem oda várjon,
Piros orczájarol gjakran csokot adgjon,
Más szeretöt kivülem soha ne tartson,
Csak szep beszédével inkább vigasztalljon.
- 10 (2.) 3. Mond szolgálatomot, mihelyen megh látod,
Az virágos kertben aluva találod,
Költsed fel .....vá há lesz benne modod,
.....
- (4.) 4. Azonban bé lepem virágos kertében,
Irot levelemet adám két kezében,
15 Megh felele, monda ő nagy örömében,
Isten hozot, szivem, virágos kertemben.
- (5.) 5. Azon ide adá kötött bokretáját,
Melyrol illatozam jo szagu illatyát,
20 Hadgja, hogj megh tartsam kedves adományát,
Magát is rám bizta, ne keressek mását.

---

24 avaságban [!]

8 [A kézirat rongált.] 11 [Olvashatatlan.] 12 [E sort a másoló kihagyta.]

- (6.) 6. Job volna bizonyjal, ha nem próbálgatnál,
Szép piros ros..... szakasztanal,
..... edes tsokot utannam hordoznál,
Hogj sem mint engemet árvaságra hadnál.
- 25 (8.) 7. Szokták az Poeták mind azt mondani,
Hogj az édeseknek bura kel fordulni,
Igj leszen én dolgom, ha nem kezdesz szanni,
Eretted nem soka koporsoban szálni.
- 30 8. Könjeb az kö sziklát lágj viaszá tenni,
Az tengernek vizét egy kannában venni,
Hogj sem, én szeretöm, tölled el szakadni,
Két szép édes szivet egj mástol el venni.
- 35 9. .... szerelmed mit akar .....
Mert nagj gondod vagjon az én beszédemre,
Nem szedek már többbe szászor szép virághban,
S az kit edik szettem, elég h leszen abban.
- 208/IV.
- 1 (1.) 1. Menny el két kezemmel irott kis levelem,
Tudakozd meg titkon, hol légyen szerelmem,
Kérjed, hogy ö jöjjen veled edjütt szemben,
Hogy *meg* vigasztallya szomorodott szivem.
- 5 (3.) 2. Mondjad szolgálatom, engem oda várjon,
Piross ajakival szép tsokokat adgjon,
Más szeretöt soha kívüllem ne tartson,
Tsak szép beszédével engem vigasztalljon.
- 10 (2.) 3. Mondj szolgálatomat, mihellyen meg látod,
A' virágos kertben ha aluva látod,
Költsd fel nagy tsendesen, ha lesz *benne módod*,
Mi válaszszaal botsátt, nékem meg mondhatod.
- 15 (4.) 4. Azonban be lépek virágos kertében,
Irott leveletem adjad ö kezében,
Meg felele néked, monda örömében,
Isten hozott, szivem, virágos kertemben.
- 20 (5.) 5. Akkor ide adá kötött bokrétáját,
Illatozom veled jo szagu illattyát,
Hadgya, hogy meg tartsam kedves *adomannyát*,
Magát is rám bizta, ne keressem mássát.

22–23, 33 [A kézirat rongált, olvashatatlan.]

4 Hogy vigasztallya 11 benned mod [!] 19 Adám Annyát [!]

- (6.) 6. Bizonnyal jobb volna, hogy ne próbálgatnál,
Szép piross almádban szakasztani hadnál,
Tíz édes csokokkal engem vidíttanál,
Hogy semilyen szokkal engem busítanál.
- 25 (8.) 7. Szokták ezt mondani s Poéták azt írni,
Hogy az édes gyakran bura kezd fordulni,
Ugy lesz nékem dolgom, ha nem kezdesz szánni,
Érted nem sajnálom koporsóban szálni.
- 30 8. Könnyebb a' kösziklát lágy viaszszá tenni,
A' tengernek vizét egy kannába venni,
Hogy sem szerelmednek töllem el kell válni,
Két szép édes szívnek egymástól el válni.

208/V.

- 1 (1.) 1. Eregj, síjes postam, menyel edes versem,
Tudakozt meg titkon, hol vagy *on* szerelmem,
Kerjed igen szepen, legyen szemben velem,
Had vigasztaja meg keseredet szívem.
- 5 (3.) 2. Mond szolgálatomat, engem ide varjon,
Piros orcাজারul edes csokot agyon,
Mas szeretöt soha kivülem ne tarcson,
Az után meg lehet, bar inomis agyon.

208/VI.

- 1 (8.) 1. Így szokták mondani, poéták leírni,
Hogy az édes gyakori buba kezd borulni.
Dolgom-sorsom így lesz, hogyha kezdesz szánni,
Érted nem szánom mindjárt meghalni.
- 5 (6.) 2. Bizony már jobb volna, tovább ne próbálnál,
Ékes termetteddel vigadozni hagynál,
Állhatatossággal hozzám már fordulnál,
Hogy sem ily sokáig engem próbálgatnál.

209/I.

- 1 1. Jaj ki keservesen esik ez ennékem,
Hogy gyönyörű szép szád nem beszélhet velem,
Rosa színű szép orcázdat el-fordítád tülem,
Kin meg keseredett en szomorú szívem.

- 5   2.   Idegen en hozzam miért vagy, édesem?
Noha bizony néked soha nem vétettem,
De masoknak boszujokra ne vess most meg engem,
Mert nincs semmi vétkem, jól tudod, édessem.
- 10   3.   Lam, hüséges voltam parancsolatidban,
Még csak egy orátis el nem hattam abban,
Valamikor *az te* postad érkezet házamban,
Sem nap sem ej nem volt az el hallasztásban.
- 15   4.   Liliom lagyító gyenge kezeiddel,
Szivemet ujító ékes verseiddel
Jövel s vigasztald meg el-bagyott szivemet,
Mikor lagyitod megh hozzam te kedvedet?
- 20   5.   Boldog az az óra, melyben te születted,
Sokaknak javokra ez világra löttél,
Némelyeknek pedigh csak boszuságokra,
S nekem is, szegénynek, szörnyü halálomra.
- 25   6.   Nem hiszem soha még hogy az angyalok is
Szebben teremtettek legyenek azok is,
Nem gyöznek meg szépségekkel még az Dianak is,
Sem szép személyekben, sem szép természetekben.
- 30   7.   Meszsze tavozással idegen országra
Ritka vagy előttem, mint hattyu madarka,
Vaiha kezemre szállanal szép karoly modgyára,
Piros ajakidat vetnéd ajakimra.
- 35   8.   Soha nem lesz immár szivemnek nyugalma,
Valamig az te szád számot nem csokollya,
Gyenge szép két karod vállamat nem nyomja,
Read bizom osztan magamot, nem másra.
- 40   9.   Vagy hogy tellyességgel akarod, ne élyek?
Vagy siralmas gyaszszal ruhakot visellyek?
Mindeneknek szemek előtt s- előled el menyek?
Talam kedved tehk masokban tenéked?
- 45   10.   Essék megh már szived ennyi panaszimra!
Mít haragszol, szivem, sokaigh szolgádra?
Tudom, nem vagy olyan, mint fene bestia,
Ki ö magat adgya fiáért halálra.
- 50   11.   Légyen azért bár ugy, az mint te akarod,
Miért hogy haragod most ellenem tartod?

---

11 Valamikor postad 13 gyenge <kez...> 15 (2) mikor lagyitod ... 16 (1) jövel s vigasztald ... 23 szépséggel 28 ajakimra
(gyenge ajakimat vetnem ajakidra) 35 Mindennek

Lassad, mit cselekszel, te magad megh banod,
Roszszul cselekszel, azt ha jól megh visgalod.

45 12. Ha mint így tész velem, en valedicalok,
Az te küszöbödön soha be nem hagok,
Te utannad bizony többé en nem járok,
Mert latom, hogy neked héában oralok.

50 13. Hozzak az paripat, hadd indulyak utra,
El megyek ez világ négy határira,
Nem jövök te hozzad többé ennyi bura,
Légy magadnak, bátor érjen szived bura.

55 14. Ez nehany verseket mikoron rendelém,
Parducz bőrös ...fnak magamot itélem,
Seregben tündöklő paripamra ülvén,
Így szolván magamban, ez szokot illetém.

209/II.

1 (1.) 1. Jaj ki keservesen esék az én nékem,
Hogy gyönyörű szob szád nem beszélhet vélem,
Rosa színű szép ajkidot el fordítád tölem,
Kin el keseredék én szomorú szívem.

5 (4.) 2. Lilium lágyító gyenge kezeiddel,
Szívemet gerjesztő ékes verseiddel,
De másoknak boszszujokra ne ves meg engem,
Mert nincs semmi vetkem, tudgya az Isten.

10 (2.) 3. Idegeny én hozzám miért vagy, edesem,
Noha bizony soha nem vetetem neked,
De másoknak boszszujokra ne vés meg éngem,
Mert nincs semmi vetkem, tudgya az Isten.

15 4. Hogy ha, szívem, még eszszér kedvedben be vész,
Soha haragodban nem esém, az migh élsz,
Az kire fejemet kötelezni oly kész,
Kire tudom bizony, hogy magad is rá tersz.

20 5. Oh angyalok között édes angyalocskám,
Noe bárkájából repült galambacskám,
Az pünköszt havában ki nyílt szép rosácskám,
Még bocsás én neked, kedves Diannácskám.

6. Az Istennek vagyok, latom, az markában,
És heverek gonosz akarom torkában,

---

45 valedica<l>lok 54 [Egy szó helye ki van kaparva.]
3 ajkidot 5 kezeid 6 verseid 13–28 [Utólag bekötött levélen.]

Ne hagy, szívem, ennek esném az árkában,
Hogy ne lehessék én senkinek átkában.

- 25 7. Essek meg, edesem, még is rajtam szived,
Es haragra lobbant ékes gyenge szined,
Ne vond meg én töllem az te regi kedved,
Hogy más világonis *fen maradgyon neved*.
- 30 (3.) 8. Lám, hü szolgád voltam parancsolatidban,
Mert csak egy orátis el nem hatam abban,
Valamikor az te postád érkezet azonban,
Nem volt sém éj sem nap az el halgátásban.
- 35 (6.) 9. Soha nem hittem, hogy még az angyalokis
Szebben teremtetven legyenek azokis,
Nem gyöznek meg teged meg az Diánnákis,
Sém szép termetekben, sém személyekben is.
- 40 (9.) 10. Avagy telyesseggel akarod, ne elyek?
Vagy siralmas gyázban ruhákat viselyek?
Másoknak is szemek élet gyászban heverjek?
Te ereted, edes szívem, en keseregjek?
- (7.) 11. Meszsze távozol el, edesem, én töllém,
Ritkán vagy előtem mint *szarnyas* madárkam,
Karuly modra én kezemre vajha rá szállanál,
Szép orczádat akkor enis még csokolgátnám.
- 45 (5.) 12. Boldog az az ora, melyben te születel,
Sokkaknak javokra ez világra jöttel,
Nemelyeknek penig csak boszszuságokra,
Nekemis, szegenynek, szörnyü halálomra.
- 50 13. Ezeket már az ki rendelete versekben,
Akkor szerelemről igen gondolkodek,
Ö kegyességeröl igen elmelkede,
Ajánlya, hogy fel keresi ött jövendőben.

209/III.

- 1 1. Jaj mely keservesen esik az énnekem,
Hogy gyönyörü szép szád nem beszélhet velem,
Rózsa színü orczád elforditád tülem,
Mellyen is kesereg buba merült szívem.
- 5 2. Idegen én hozzám miért vagy, edesem?
Noha bizony néked semmit sem vétettem.
Mások mondására ne vess el hát engem,
Mert nincs igaz benne, én édes szerelmem.

- 10 3. Mert hü szolga voltam parancsolatidban,
És én egy órát is el nem hagytam abban.
Valamikor postád érkezett azonban,
Nem volt sem nap, sem éj az elhalasztásban.
- 15 4. Liliom lágyító gyenge kezeiddel,
Szivemet ujitó ékes termeteddel
Jövel, vigasztalj meg engem vig kedveddel,
Szivemet ujitó szives szerelmeddel.
- 20 5. Boldog volt az ora, a melyben születél,
Engemet, édesem, hogy te megkedveltél,
Értem, szép szerelmem, másokat megvettél,
Kegyes személyeddel, szivem, rám tekintél.
6. Soha nem hittem azt, hogy a Diannának
Szebbek termetei legyenek azoknak,
Nem győz meg szépsége soha a Didonak,
Sem pediglen ékes görög Helenának.
- 25 7. Ne távozzál mesze idegeny országra,
Ritka vagy előttem, mint hattyu madárka,
Szállj le karjaimra, szép jeles karolyka,
Légy személyem párja, gyöngye violácska.
- 30 8. Az én szép nótámat immár berekesztem,
Butul életemet már levetkeztetem,
Keserves kinaim tovább nem terjesztem,
És egy nihány szókkal versem bérekesztem.

210.

- 1 1. Gyenge rosa, kis hattyucska, viola,
Édes lelkem, szép szerelmem, Venuska!
Vallyon s élszé s emléteszé valaha?
Mert éreted tsak meg nem hallok búban.
- 5 2. Nálad nélkül nem jutok vég orára,
Rád találok búm s- gondom hailékara,
Szivem szakad meg is ohait nagy sirva,
Mondvan: engem kinzo gyönyörű rosam.
- 10 3. El-válásom tüled mind lön veletlen?
Az szerencse melölem hamar el-vön,
Kis hattyucska, tégedet ozvedgyé tön
Az Venusnak haragja mind kettünkön.

4. Jai, mit tegyek s- hova legyek egyedül?
Vigasztalást nem várhatok senkitől,
15 Szivem kinya naprul napra öregbül,
Bár tsak egy szót halhatnék édessemről.
5. Nyughatatlan szivem keserves kinya,
Meg kereslek, édes lelkem, kis rosa,
Mert nints sohol nálad nélkül orvossa,
20 Vajha szárnyom vólna, röpnék oda.
6. Jaj ennékem, jai árva idegennek,
Mert mind éltigh tsak nagy bumban kesergek,
Jó lovamot nyugodni sem engedek,
Valamedigh veled szemben nem lések.

211/I.

- 1 1. Arva fejem, mi haszna éltem,
Ha tsak búban forog reményem,
Nints ki szánnya s vigasztallya szomoru fejem,
Mert el váltam attól, az kit *szeretett* szivem.
- 5 2. **R**ám mosolygo két szép szemével,
Angyal abrazatu szénivel,
Vidamito, sziv amito szép énekével,
Nyavalyambol ki gyógyito hü szerelmével.
- 10 3. **V**életlenül bagyasztya szivem,
Szörnyü kinom hervasztya szinem,
Sok busulás, gondolkodás foglallya testem,
Migh nem látom, tsak ohaitom, nem lesz vig kedvem.
- 15 4. **A**zért kérlek, szánny megh Istenem,
Utaimban *légy hü* vezérem,
Visza térvén egészségben lászon két szemem,
Ne kénszerits el-válásra, kérlek, bus szivem.
- 20 5. **E**z éneket, az ki kivannya,
Jól meg érthet, ki vólt authora,
Vers fejekben fel-talállya, egy szó, hogy: arva,
Ki sziviben régtől fogva kesereg vala.

1–4 III [Hiányzik.] 2 I forog<sz> 4 I szerette 6 III képevel 7 III Zengedező vidámito szép enekléssel 8 III szép 9 I szi [!] III testem 10 III kénom foggasztya éltem 11 III hirvasztya 12 III oajtom 14 I légyen III légh [!] hü 15 III hogy lassalak jo egészségben 16 III többe 18 III Ertenie ki az autora 20 I <vers fejekben> ki III Isten hozzád már még h bocsás szivem Julia

211/II.

- 1 1. Arva fejem, mi haszna eltem,
Ha csak buban forog remenyem,
Nincs ki szanya, vigasztalya szomoru szivem,
Mert el váltam attol, az kit szeretet szivem.
- 5 2. Rám mosolgo két szép szemével,
Angyal abrazatu képével,
Vidámito, zengedező szép eneklessel
Nyavalyámbol ki gyógyita hü szerelmével.
- 10 3. Veletlen ut bagyasztya szivem,
Sűrű könyvem hervasztya orczám,
Nincs ki szanya s vigasztalya szomoru szivem,
Mert el váltam attol, az kit szeretet szivem.
- 15 4. Azert kerlek, szány mégh Istenem,
Utaimban légy hü vezerem,
Viszsa térvén, egességben lássa két szemem,
Ne keserics el válásra többbe én szivem.
- 20 5. Ez eneket az ki kéványa
Ertenie, ki az autora,
Vers fejekben mégh talalya, égy szo, hogy: árva,
Kit szértelén regtől fogván együt ohajta.
6. Isten hozzád lelkem, megh bocsás,
Adgya Isten, édes lelkem, vigh napokat hogy lás,
Eletednek folyásában bukat hogy ne lás,
Holtom után menyországban veled együtt lás.

212/I.

Nota. Noha szohaits egyet, gondoly valahova.

- 1 1. Az ki nem régenten válik el en tülem,
Illy keserves szokkal lön buczu vételem,
Csak kevés ideig lön beszéde velem,
Mint arva madar él, marada el tülem.
- 5 2. Engem csak egyedül szomoru banatra
El hagyot, mint arvat, nem szabadulásra,
De nem reménlettem, hogy ő érte végre
Jusson szegény fejem oly keserves igyre.
- 10 3. De méltó ennekem ezeket szenvednem,
Mert ő *is* sokat türt, szenvedet érettem,

---

3 Csak <kedves> 4 [Előbb:] maradvan 6 arva 8 keserves <veg> 10 ő sokat

Az irigyek miatt szive busult értem,
Azért ő helyette senki nem kell nékem.

4. Mert az ő szemei csak engem vigyáznak,
Melynek szerelmire engemet onszolnak,
15 Kérem azon ötet, ne hadgyon predanak,
Holtig tarcson engem ő saját rabjának.
5. No nem illik nékem errül többet szolnom,
Mert nem hadgya szivem többé hallasztanom,
20 Ideje már nékem az utnak indulnom,
Csak engedgye Isten szép személyét látnom.
6. Ez minap mutatá személyét ennékem,
De nem beszélhetet akkor véle szivem,
Mivel az irigyek lesték életemet,
Az kik megh gátolták igyekezetemet.
- 25 7. Mert az ő termete ókes, mint az cyprus,
Az Libanus hegyén fel nőt magas cedrus,
Melynek szerelmére az kegyetlen Venus
Engemet hiteget, kiért szivem csak bús.
8. No ne féllünk már semmit az irigyektül,
30 Mert már ök el vesztek minden gyökerestül,
Valóban veretnek etszaki szelektül,
Isten haragjanak kegyetlen tüzétül.
9. Egy keserves iffiu így végezé vérsét,
Vérével megh festé keserves énekét,
35 Kérvén azon az ő régi szerelmesét,
Hogy kötne immar le ő megh busult szivét.

212/II.

- 1 (1.) 1. Az ki ném regenten válek *el* én töllem,
Mely késerves szokkal lön bucsu vételem,
Mert kevés ideig volt velle beszédem,
Mint árva pellican, él marada töllem.
- 10 (2.) 2. Engem csak egyedül szomoru banatra
El hagyot, mint özvéggy görliczet sirásra,
Kit nem remenlettem, hogy ő erte soha
Szegeny fejem jusson ily késerü bura.
- 15 (3.) 3. De melto ennekem ezeket szenvednem,
Mert öis *sokat türt s fâradott én értem*,

---

29 féllünk [!] 33 végére [!] 35 azon ő
1 válek én 10 Mert öis en ertem sokat türt s faradot

Sok irigyek miat szive busult ertem,
Az kik meg gondolták én igyekezetém.

- (6.) 4. Az minap muttatta szép személyét nékem,
Akkor sém lehete velle beszszélésem,
20 Mert az kegyetlenek lesnek én élöttem,
De fél tamad, hizem, még az én örömem.
- (7.) 5. Kedvesémnek ekes termete, mint cyprus,
Az Libánus hegyen nevedeket cedrus,
Azert szerelmére az kégyetlen Venus
25 Engem csak hiteget, kitől szivem csak bus.
6. Mosolygo szemeit vajha réám vethetne,
El mult vigasságom vissza terithetne,
Ez gyaszos szivemet ezzel fedezgetne,
Es szep két ajakit orcámra tehetne.
- 30 7. De sok ködök után fél teczik szép napom,
Akkor örvendezvén, szájjommal aszt mondom:
Úlj hozzám, kedvesem, legy enyim, kevánom,
Enis lészek tied, végső ajánlásom.

213.

- 1 1. Hazadban be lépnék, ha *megh* szanal,
Egy szót szólnék szerelmem, halgatnál,
Valami szot szememre nem hánnál.
- 5 2. Mint az minap, talam azt akarnad,
Hogy magadat en velem mulatnad,
Masok elöt is ki mondanad.
3. Nem telik most bizony abban kedved,
Mert előtted az minapi vétked,
Mellybül meg teczczik hozzam hüséged.
- 10 4. Nehéz hidgyed, az szerelem iga,
Valaki azt igazan nem vonza,
Van annak ez világon nagy kinya.
- 15 5. Jöj *be* immár, szintén *megh* szantalak,,
Mert tégedet tovább nem kinozlak,
Ez utan is szivemnek tartalak.

---

15 lesznek 22 vigasságomat 27 Ujuly [!]
1 ha Engem *megh* 4 akarnal 13 Jöj immár

214.

- 1 1. Vagyoné, szívem, szandekodban,
Hogy be fogass engem?
2. Igen is vagyon, szívem, lelkem,
Csak legyen jó kedved.
- 5 3. Ad kezemben jobb kezedet,
Okossan fogassad, én édes violam,
4. Lam megh holdult, *lam megh holdult*
En árva fejem néked,
- 10 5. De söt inkább apolgatnam
Ragyago, villagos két szép szemed.

215.

- 1 1. Am ugy légyen, mint akarod,
Te magad kevélyen tartod,
Szivem kinyát te nem szánod,
Vallyon meddigh lészek rabod?
- 5 2. El maradtam baratimtul,
Minden *jo* akarointul,
Szerelmes szép beszédektül,
Tavul estem mind ezektül.
- 10 3. Szép dolog vólt az szabadságh,
Hidgyed, bizony nagy urasság,
Kit nem kötelez az rabság,
Ott tiralkodik *vigasság*.
- 15 4. Még anya szebbet naladnal
Nem szült kedvemre magadnál,
Bár csak nékem jó szót adnal,
Megh keresnélek hazadnál.
- 20 5. Megh gyözött engem szerelmed,
Rabjáva tott te szépséged,
Söt valamig tartya kedved,
Békodat raitam pöngöthet.
6. Mond megh szóval, vagy izend megh,
Ne férjen benned az méreg,

---

7 Lam megh holdult (:bis:) 10 Ragyago [!]
6 minden En jo 12 az vigasság

Szép szerelmeddel ujics megh,
Raitam békódat tagics megh.

- 25 7. Mosolgó szép ajakidat,
Rosa szép szénü orczaat
Fordics hozzam, hadd csokolyam
Gyenge piros két orczaat.
- 30 8. Mint az heja az csirkeket,
Körme közü szedi öket,
Ugy tépi gyenge testeket,
És szagattya ő sziveket:
- 35 9. Így szép szerelmed ennékem
Körme közü veszi testem,
Ugy tépi, szagattya szívem,
Azt mondgya, hogy nem szán engem.
- 40 10. Nincs ég alatt nagyobb jószág,
Mint az igaz állandosság,
És tökéletes igasság,
Ott uralkodik *vigasság*.
11. Mennyi csillag az kék égen,
Mennyi fűvény az tengerben,
Mennyi hai szál az fejedem,
Annyi jókkal aldigyon Isten.
- 45 12. Ezeket nem igen régen
Szeretöm miatt versekben
Kölletik irnom ez holdban,
Gondolkodván szerelmemben.

216.

- 1 1. Bátor bár ugy légyen, mint hozza szerencse,
Megh nyugottam raita, tellyek kedved benne.
2. Engedek mindenben, csak legyen érdemem,
Holtigh rabod lések, mert vettel kedvedben.
- 5 3. Oh melly nehéz dolog sokat varakozni,
Varakodásanak jutalmát nem venni.
4. De csoda az idő, attolis kell várni,
Ha maganak *ember* nem akar artani.

---

32 És szagattya sziveket 40 az vigasság 48 gondolván

3 Engedek <benne> 6 Varakodásanak <semmi> 8 [Előbb:] magamnak; az ember

- 10 5. Az szerencse olyan, mint az forgo kerek,
De vakot ne veszes, mert az koczka megh dül.
6. Mert mind ejjel nappal szivem téged ohait,
Kedvedben ez vilagh most nókem nem adhatt.
7. Tarcson megh az Isten tégedet sokaigh,
Hogy vigasztaly engem mindenkoron, szivem.
- 15 8. Ajanlom magamat holtiglan hüséggel,
Mert fell jedzettelek tégedet szivemben.
9. Nalad minden kedvem vagyon el-reitette,
Kérlek jó akarom, ne legyen el-vesztve.
- 20 10. Adgya megh az Isten rövid nap azt érnem,
Hogy teveled legyen nékem minden kedvem.
11. Eltessen az Isten téged, szép Katuskam,
Ajakiddal *szépen* zöngö szép madarkam.
12. Se téged, se engem búra ne taszison,
Mint rosat harmattal, szépen megh ujitson.
- 25 13. Iram ez verseket szeretöm kedvéért,
Az en hozzam való kedves hüségéért.

217.

CANTIO PETITORIA

- 1 1. Vagyon egy kiss raro, szarnya nélkül jaro,
Sugár szárnyon jaro rám röpölő raro,
Isten aszszonnyok közt sem volna utolso,
Csak ne volna olyan retenetes kinzo.
- 5 2. Iffiu, de szelid, mint gerlicze, ki tür,
Fejer mellye olyan, mint az megh rakot csür,
Piros orczáczkaján csak nem hassad az бүr,
Köverke, édeske, mint az szép kövér für.
- 10 3. Szelid, engedelmes, galamb természetü,
Csinos, kegyes és nem kicsin tekintetü,
Szerelemre méltó, Dianna termetü,
Kit el kötölözet szivem, mert hozdad hü.
- 15 4. Vigh raro szivemet regulta kinozza,
Mind nappal, de éjel öromet fogyattya,
Szerelme testemet ugy föl gyulasztotta,
Hogy szörnyü kinomat nincs, ki ki mondhasa.

5. Szany megh azért illy nagy szörnyü kinaimat,
Mert csak megh nem öllöm ereted magamat,
Enhics kinok miat lankat tagaimat,
20 Mutasd mint én hozzád: hozzám jo voltodat.
6. Szany megh megis végre kérlek édes szivem,
Had lassam, hogy nem vagy idegeny én tölem,
Tölcsd be ez mostani szomoru kérésem,
El nyomod szerelmed Istenem légy velem.

218.

1. Egésségel én szerelmem, lelkem viragom,
Kit rigulta ohajtalok, édes Susankam,
En kedves rubintom, változo clarisom,
Rosa szinyu ékes szavu én edes solmom.
- 5 2. Kezét fogvan, tirdet hajtvan, jer menyünk tanczban,
Szerelmissen beszilgessünk nagy nyajasagban,
Söt nagy vigassagban és nagy batorsagban,
Titkon valo szerelmünket tarcsunk megh magunkban.
- 10 3. Ez vilagban még én ilek, tsak teid leszek,
Mas szeretöt te kivüled soha nem vészek,
Én nagy szerelmemben csak nem szakat lelkem
Szasz darabra irted, szivem, vegjed kedvedben.

219/I.

Tery megh[már] buj-dos-sa-sid - bul, [Es mar egyszer sza-ba-
duly Bu - val e - mész - tő-det el me.
Nin - csen se-mi haszon már, Csak szí - vedben e-sik kar,
Megh for-dul-hat meg az szél, El ta-voz-hat az ve-szély Csak ily, s ligy
jo re-min-sig - ben, s ligy jo re-min-sig - ben.]

10 szeretöm; lészek

- 1   1.   Téry megh mar buidosasidbol,
Es mar egyszer szabaduly
Buval emésztödet elme.
Nincsen semi haszon már,
5   Csak szivedben esik kar.
Megh fordulhat meg az szél,
El tavozhat az veszély,
Csak ily *s ligy* jo reminsigben.
- 10   2.   Mert az hü szeretoknek
Nints mas élte senkinek,
Egyedul tsak az reminsigh.
Igy reminlet bus szivem,
Ligy hat jo reminsigben,
Használhat az ohaitas,
15   Az szübeli könyhulas
Az szerelem nyerésiben.
- 20   3.   Mondgyak, nehiz az katona kenir,
Mert nem tudgya, ki veszt s ki nyer,
Fejt nagy probara veti,
De nehezeb, ki szeretni mir,
Kit Isten azzal megh vér,
Iget az tűz, *mely* nem ér,
Benünk penigh az nemes vér,
Megh kel *szünek* emisztödni.
- 25   4.   Boldogh tehat, ki tavoly jar,
Bu nélkül ilni akar
Az szerelem nyerisiben,
Föképen ha, mint engem,
Ki butul emésztetem,
30   Gyakran törben ejtetek,
Van rabsagban de eltet,
Igy kel mar élnem szü nélkül.
- 35   5.   Ha *nints az* fogadgy Isten,
Az ha tüled idegen,
Kinek adandod szivedet?
Tarts el reitve kedvedet,
Senkinek se jelencsed,
Talalsz szalast testednek,
Hely liszen arva fejednek,
40   Megh hal *mas* az irigysigben.

---

8 [*s ligy* leszakadva.] 22 az mely 24 az szünek 33 az nints 40 mar

- 1 (1.) 1. Térgy megh bujdosasidbul,
És egyszermar szabaduly,
Buval emisztetet elmim.
Nincsen semmi haszson mar,
5 Csak szivedben esik kar,
Megh fordulhat megh a szil,
El tavezik az veszily,
Ély s légy jo reménsigben.
- 10 (2.) 2. Mert az hiv szeretöknek
Nincs mas élte senkinek,
Egyegyöl csak jo reminsigh.
Igj remély te is szivem,
Es légy jo egisségben,
15 Reménsigid megh liszen,
Hasznal az ohajtas,
Az szivedbeli könyvhullas
Az szerelem nyerésiben.
- 20 (5.) 3. Ha nincs az fogadgy *Isten*,
Tüled kérdem, édessem,
Kinek adandod szivedet?
Tarcsd el rejtve kedvedet,
Senkinek se jelencsed,
Tanalsz szállast testednek,
25 Lészen helye arva fejednek,
Megh hal mas az irégsigben.
- 30 (3.) 4. Mondgyak, nehéz az katona kenyér,
Mert nem tudgya, ki vert, s ki nér,
Fejét probara veti,
De nehezeb, ki szeretni mér,
Kit *Isten* azzal megh vér,
Éget az tűz, mely nem ér,
Bennünk pedik az nemes vér,
Megh kel szivnek eméztetni.
- 35 (4.) 5. Boldogh tehat, ki tavul jar,
Gond s bünékül élni akar
Az szerelem nyerisiben.
Sokippen ha mind engem,
Ki butul emisztetem,
40 Gjakran törben ejtetem,
Baracsagban kikkel éltem,
Tölle élnem sziv nélkül.

---

17 nye [a szó többi része hiányzik.] 18 azt; [*Isten* hiányzik.] 29 szeretne mar 39 [Előbb:] ejtettek

219/III.

- 1 (1.) 1. Térj mégh bujdosásidbol,
És eczer már szabaduly
Buval emesztödöt lelkem.
Nincsen semmi haszon már,
5 Mert szivemben eset kár.
Megh fordulhat mégh az szel,
Eltávozik az veszely,
Csak te is ely s légy jo egesseghben.
- 10 (2.) 2. Mert az hü szerelem
Nincsen ellene senkinek,
Csak egyedül az jo reménsegh.
Igy remenlheciz téis,
Szivem, csak magadis
15 Legy jo egesseghben,
Használ hát az ohajtás,
Szibeli köny hullatás
Az szerelem mégh nyerésében.
- 20 (5.) 3. Ha nalad nincs az fogadgy Isten,
Tülled azt kerdem, édesém,
Kinek adándod testedet?
Tarcis el rejtve szivedben,
Senkinek se jelencsed,
25 Talász szállást testednek,
Lelsz helyet árva fejednek,
Megh hal más az irigységhben.
- 30 (3.) 4. Mondgyák, nehez az katona kenyér,
Mert nem tudgya, ki veszt, ki nyér,
Fejét probára veti,
De nagyob kén szeretni,
S hogy ha el nem nyerheti,
Mert kit Isten azzal mégh vér,
Eget az tüz, az mint ér,
Bennünk az nemesi vér,
35 Mégh kel szünek emesztödni.
- 40 (4.) 5. Boldogh az, ki tavol jár,
Bu nélkül élni akar,
Maradván szerelem nyerésében,
Boldogh, ki észk kövétí.
Katonát Istene szereti,
Gonoszokat mégh büntétí,
40 Jokat penigh szereti,
Mégh aldgya, vezérli,
Az egeghben fel viszi.

220.

- 1 1. Mit vétettem, édes szívem, hogy meg utaltal,
En helettem, szép szerelmem, mast választottal?
Te vagy é az, az ki engem *régen* el hadtal?
Oh alnok sziv, mely véletlen engem megh czaltal.
- 5 2. Lam méreg volt az te szép *szod*, kit meznek véltem,
Szép szerelmed mashosz *haitád*, kivel én éltem,
Mast választal én helettem, edes Doriczkam,
A kit én soha tüled nem remenlettem.
- 10 3. Jutnak, szívem, most eszedben, az mit miveltél,
Mostan esztendeie velem az mit végesztél,
Én ölömben ülvén szokszer mit beszilgettel,
Töb iffiak köszt csak egyedül engem szerettel?
- 15 4. Jollehet bankodik szívem, hogy így van dolgunk,
Sok szép viragokkal együtt el mult szerelmünk,
Mert jól látom, édes szívem, hogy vigassagunk
El fogyot s nem leszen többé fris uiulassunk.
- 20 5. De hagyán, ha szintin nem lehetek is téed,
Czak paranczoly, én mindenben lészek te hived,
Ne mondhaszak nagy örömmel az sok irigyek;
Meg utaltak ezek egy mast, el mult szerelmek.

221/I.

- 1 1. Iffiusagh, mint solyom madar,
Akor vigh, ha szabadon jár,
De jai nekem szegenynek mar,
Vigasztalast szívem nem var.
- 5 2. Mert el kült mar szabadsagom,
El reitezet öröm napom,
Fel viradasat nem varom,
Mig fel nem jön öröm napom.
- 10 3. Mint öszel kis fülemele,
Hogy el val éneklő nyelve,
Ki szegeny meg van rekesztve,
Le haitvan bankodik feie.

---

3 [*régen* hiányzik.] 5 szot [!] 6 haitol [!]
7 viradast

4. Hol masok jarnak kedvessen,
Mint egy Apollo kegyessen,
15 Feiem le haitvan könyvessen
Nezem csak nagy keservessen.
5. Mennék enis, ha mehetnek,
Szarnyomra ha föl kelhetnék,
Én egyedül it nem élnek,
20 Mint madar, tarsot keresnek.
6. De el vagyok határozva,
Szabad feiem bé van zarva,
Nem különben, *mint az arva*,
Nagy banadban el faradva.
- 25 7. Megh hervadot bennem az szü,
Mint az gjenge le kaszalt fü,
Remensegemis maid megh hül,
Mert kivant napom föl nem *jü*.
- 30 8. Bezzegh boldogok az vadak,
Kiknek zöld erdő az hazok,
Mert eök senkitül nem varnak,
Ot sétálnak, hol akarnak.
9. Oh én keseredet fogoly,
Kinek szabadsaga nem foly,
35 *Vagyok, mint félig megholt, oly*,
Ugy megh emeszt à bu, mint *moly*.
10. Mert el váltam kedvesemtül,
Mint gerlicze ő tarsatul,
Igen tavul vagyok attul,
40 Rementelen szivem busul.
11. Oh én kegyelmes Istenem,
Igy kelé szegenynek elnem,
Hogy nem folyhat az remenyem,
Fel viradvan napom finyem.
- 45 12. Fogsagh utan hat örulyek,
Mint madar, szabadon élyek,
Ezt ohaitya ez à lélek,
À kié ez à kis enek.

---

21 határozva <egy> 23 Nem különben vagyok mind arva, 28 kivan; jön 33 fogoly <kiv> 35 Mint félék megh holt vagyok 36 à moly

221/II.

- 1 (1.) 1. Iffjusag, mint solom madar,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nekem szegenek mar
Vigasztalast szivem *nem vár*.
- 5 (2.) 2. Mert el költ mar szabadságom,
El rejtozott öröm napom,
Fel virradasát nem varom,
Mig föl nem jön kívánt napom.
- 10 (7.) 3. Meg hervadott bennem az szüv,
Mint à le kaszált gyenge fü,
Remésegemis alig hü,
Mig kívánt napom föl nem jö.
- 15 (3.) 4. Mint őszszel kis filemile,
Kinek el vált éneklő nyelve,
Ki meg van szegén rekesztve,
Lehajtván bánkodo feje.
- (4.) 5. Hol masok jarnak kedvessen,
Mint egy Apollo kegyessen,
Szemem le hajtván könyvessen
Nézem én tsak keservessen.
- 20 (5.) 6. Mennék énis, ha mehetnék,
Szárnyamra ha föl kelhetnék,
Ill magánossan nem élnék,
Mint madár, társot keresnék.
- 25 (6.) 7. De meg vagyok határozva,
Szabadságom levan zárva,
Ollyan vagyok, mint az arva,
Isten légyen jokkal áldva.
- 30 (9.) 8. Oh én keseredet fogol,
Kinek szabadsága nem fol,
Vagyok félig mint az meg holt,
Majd meg emészt à bu, mint moly.
- (8.) 9. Bezzeg boldogok à vadak,
Kiknek zöld erdő az házok,

---

2 III Akkor vig ha 4 II [*nem vár* hiányzik.] III szivem nem vár 9–12 III [Hiányzik.] 14 III Kinek éneklő nyelve 15 III be van 16 III bánkodik szive 17 III Hol Musák; kegyessen 18 III kedvessen 19–20 III Ha nem bé hajtván szomorun, Nézek én keservessen. 22 III ha röplhetnék 23 III Igy 29 III Oh keseredet kis fogoly 31–32 III Vagyok mint félig meg holt olly, Majd meg emészt bánót mint molly. 33–34 III Melly boldogok lám az vadak Kiknek az zöld erdő házok,

- 35   Mert ök senkitül nem várnak,
                         Ott sétálnak, hol akarnak.
10.   Környül vet már az nagy kéttség,
                         Isten egyedül remenség,
                         Kinél van minden erőség,
40   Nekemis léssen segetség.
- (12.) 11.   Fogság után had örüllek,
                         Mint madár, szabadon ellyek,
                         Holtomig ne keseregjek,
                         Én szemeim reád néznek.
- 45   (12.) 12.   Adgya Isten, hogy lehessek,
                         Valaha veled élhessek,
                         Ezt ohajtya ez à lélek,
                         À kie ez à kis ének.

221/IV.

- 1   (1.)   1.   Ifjusag mint solon [!] madár,
                         Addig vig, még szabadon jár,
                         De jaj nékem szegénynek már,
                         Szabadulást szivem nem vár.
- 5   (6.)   2.   Mert meg vagyok határozva,
                         Szabadságom bé van zárva,
                         Mint meg nyomorodott árva,
                         Ki magánossan jár sirva.
- (5.)   3.   Mennék én is, ha mehetnék,
10   Szárnyaimra ha kelhetnék
                         Segétséget ha kaphatnék,
                         S' ugy a' bunak véget vetnék.

221/V.

- 1   (1.)   1.   Iffjusag, mint soljom madar,
                         Addeg vig, mig szabadon iar,
                         De jaj nekem szegyenek mar
                         Vig örömel szivem nem var.
- 5   (2.)   2.   Mert el költ szep szabadcsagom,
                         El változott oram s napom,

---

37 III sok 39 III Kitül 40 III Tülünk is ö tisztoltessék. 42 III társot keressek 43–44 III Hogy ö meg ne keserednék, és sirván reád ne nézzek. 43 II Adadgya [!] III Adgya 47–48 III Ezt ohajtya az én lölköm, ez az ének az ki ijeszt. [!]

Fel viradással [!] nem varom,
Meg nem lez szabad vilagom.

10 3. Oh ti szep szavu galambak,
Tü ott jartok, hol akartok,
De az halott nem latyatok,
Mely miat fogsa...

15 4. Hogy ha tü kezben akadtok,
Ott nem iartok, hol akartok,
Mert ki torik az szarnyatok,
Az utan, hogy szabadultok.

(4.) 5. Mind masok menek örömben,
Mint egy Apollo pengesben,
En fel nezek keservesen,
Szemem fel vetem könyvesen.

(5.) 6. Mennek en is ha mehetnek,
Ha szarnyaimra kelhetnek,
Oly magosan repülhetnek,
Mint madar, tarsat keresnek.

25 7. Oh .....

221/VI.

1 (1.) 1. Iffiuság, mint sollyom madár,
Addig vig, meg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Szabadulást szivem nem vár.

5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom bé lesz zárva,
Mint téli kis fülemüle,
Kinek el vész zengő nyelve.

10 (3.) 3. Ohajtván bánkodik szive,
Le borulván keseredik,
Robságomban hogy orvendgyek,
Holtomig én keseregjek.

15 4. Adgya Isten, hogy lehessek,
S te szivedben maradhassok,
Veled holtig élhessek,
Holtom után örvendezek.

221/VII.

- 1 (1.) 1. Ifjúság mint Sólyom madár,
Addig vig, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
Vig örömet szívem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg-vagyok határozva,
Szabadságom bé-van zárva,
Mint meg-nyomorodott árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (7.) 3. Meg-hervadott bennem a' szü,
Mint a' le-kaszált gyenge fü,
Reménységem tsak addig hü,
Mig kívánt napom jár 's fel-jü.
- 15 (3.) 4. Mint ősszel kis filemile,
Kinek el-vált zengő nyelve,
Melly meg-van szegény rekesztve,
Le-hajtva bánkodik feje.
- 20 (4.) 5. Hol mások járnak kettesen,
Mint egy Apolló kedvesen,
Szemem le hajtom könyvesen,
Nézek én tsak keservesen.
- (5.) 6. Mennék én-is ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék,
Mint madár társat keresnék,
Illy magánoson nem élnék.
- 25 7. Illik annak keseregni,
Ki világot búval éli,
Szeretőjét tsak szemléli,
Ha látja-is tsak kesergi.
- 30 8. Fel-öltözött gyászban szívem,
Nintsen immár semmi kedvem,
Mert el-hagyott szép szerelmem,
Istenem, mutass mást nékem.

---

1 IX Ifjúság sollyom XI sujon [!] 2 IX Tsak addig vig, még szárnyon jár, 6 VIII, X–XII le van 7 IX Mind egy XII Mind 8 IX Ha 12 VIII el-jü IX napon jár s él jo X Mig kívánt napon jár fejjül XI el-hü. (el hiv) XII Még az kívánt napon jö 15 VIII, XI rekedve XII Melly meg vagyon rekedve 16 X Le hajtvan 17 IX magok [!] 18 X kegyessen 19 VIII, XI kegyesen IX Én szemem le hajtván könyvessen X Le hajtom szemem 20 IX Nézek is tsak 27 IX Szeretőit tsak ritkán szemléli, 28 XII késéri 29 VIII, XI Gyászban öltözött én szívem X Gyászban felöltözött szívem 30 IX Nints miattad X Nékem sints már 32 IX mutasd meg nékem X Akkor én nagy buban estem XI Isten! mutass mást énnékem

221/XIII.

- 1 (1.) 1. Ifjuság, mint solyom madár,
Addig vig, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
Vigasztalást szivem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert el vagyok határozva,
Szabadságom el van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Sok hervasztó búval rakva.
- 10 (9.) 3. Oh én szomorodott fogoly,
Kinek szabadságom nem foly,
Olyá lettem, mint a bagoly,
Ki az kalickában huhol.
- 15 (a) 4. Azért könyörgök is azon,
Hogy sok búm nékem ne ártson,
Az irigy nyelv ne gyalázzon,
Melly is rajtam van bokroson.
- 20 (3.) 5. Mint ősszel kis filemile,
Ki meg van szegény rekesztve,
Kinek elholt zengő nyelve,
Lehajtván bánkodik feje.
- (b) 6. Így nékem bánkodik szivem,
Mert elhagya régi kedvem,
Csak az úr én reménységem,
Ki tudom, nem hagy el engem.
- 25 (c) 7. Avagy mint gyászos görlice,
Kinek csak fájdalom szive,
Bujdosik csak helyről helyre,
Nincs szegénynek reménysége.
- 30 (d) 8. Tiszta vizből ő nem iszik,
Csak asszu ágon bujdosik,
Nyers ágra nem száll, bánkodik,
Haláláig csak kinlódik.

---

1 XIV Ifjuságom mind XV Ifjuság solyom 3 XIV Jaj en nekem 4 XIV Szivem szabadsagot XV Szivem vigasztalást 6 XIV–XV be van 7 XIV Olyan lelkem XV Olyan löttem mid [!] 8 XIV–XV Meg emesztó 9 XIV nyomorodot XV Oh en nyomorodot szegeny fogoly 11 XIV Olyan vagyok mint egy XV Olyan 12 XIV Ki az kies helybe huhol XV Ki az kietlenben ehollj [!] 13–14 XIV–XV Kerem Istenemet azon hogy sok butol engem ollyon 16 XIV De im van rajtam XV De én rajtam van sok roson [!] 17 XIV Mint szol kús fülemüle XV Mert 21 XV fejem 22 XIV–XV el hagyot 23 XIV–XV Tsak Isten 24 XIV Kiben vettem en eltem XV Kiben vessem remenysegem 25 XV gölice 26 XIV–XV tsak kesereg 27 XIV Tsak bujdosik XV Tsak bujdosik tsak [!] 29 XV önön [!] izik 31 XV ugy bankodik 32 XIV Halalig tsak igy kenlodik XV [Hiányzik.]

- (e) 9. Oh én édes ifjúságom,
Kertemben plántált virágom
35 Akkor léssen ujlásom,
Mikor léssen kimulásom.
- (f) 10. Jaj, sir szivem, mint Apolló,
Kész temetésem s koporsó,
40 Éltem bizony csak bujdosó,
Soha nem lesz vigadozó.
- (g) 11. Oh gyönyörúséges tavasz,
Ki mindeneket ujítasz,
Engem pedig szomorítasz,
Vig örömöt rám nem fuvalsz.
- 45 (h) 12. A violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Vig örömöm akkor mulik,
Mikor rózsa szebben nyilik.
- 50 (i) 13. Elhervadott ékes színem,
Mer búm elfonnyasztott engem,
Oh én édes rieménységem,
Hiv pásztorom, biztass engem.
- (j) 14. Mi haszna, ha virágomban
55 Szállok gyászos koporsómban,
Fekete gyászruháimban
Fekszem a földnek gyomrában.
- (k) 15. Nem léssen már vigasságom,
Örömöm napját nem várom,
60 Oh melly hamar elmúlt napom,
Melyért bokrosodik jajom.
- (8.) 16. Oh melly boldogok a vadak,
Kiknek a föld s erdő házak,
Hol akarnak, ott sétálnak,
Mert ők bánkodni nem tudnak.
- 65 (l) 17. Ez jajos verseket irám,
Mikor elhervada rózsám,
Földben veszett majoránám,
Ezeket magamra szabám.

---

34 XV kertében 35 XIV–XV vigaságom 38 XIV–XV Kesz testemnek az koporso 39 XIV–XV Elmem bizony 40 XIV vigasztalo 42 XV Aki mindent meg ujítasz 44 XV Vig örömem akkor nem faratsz [!] 46 XV harmat fémlik 48 XIV színben fenlik XV Delben pedig el változik 50 XIV Mert az bu XV A bu mert el fogyaszt engem 52 XIV–XV Edes Jezus 53 XIV hogj XV Mi hossza hogj viragodban [!] 54 XV koporsodban [!] 55 XV ruháidban [!] 56 XIV–XV Fekszem be szomorú boltban 57 XIV–XV Oh nem lesz mar 60 XIV mellgis [!] XV jaja [!] 61–64 XV [Hiányzik.] 62 XIV az zöld erdő 65 XIV–XV Ez gyaszos 66 XIV–XV el hervadot 67 XV Foldben veszem [!] major Annám [!]

221/XVI.

- 1 (1.) 1. Ifjuság solyom mádár,
Addig vig, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vig örömet szívem nem var.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom el van zárva,
Mint meg nyomorodot árva,
Ki magánoson jár sirva.
- 10 (2.) 3. Mert el tölt már szabadságom,
El enyészet fényes napom,
Fel viradását nem várom,
Tsak magamat már el szánom.
- (3.) 4. Mint a szép kis filemüle,
Kinek el változot szine,
15 Le hajtván bánkodik feje,
Ki meg volt szegény rekesztve.
- (c) 5. A vagy mint gyászos gerlitzé,
Kinek tsak kesereg szive,
20 Tsak bujdosik helyről helyre,
Nints szegénynek tsendessége.
- (d) 6. Tiszta vizet ő nem iszik,
Tsak száraz agan bujdosik,
Nyers ágra nem száll, bánkodik,
Egyedül tsak szomorkodik.
- 25 (f) 7. Sir én szívem, mint Apollo,
Kész testemnek a koporso,
Lelkem bizony tsak bujdosó,
Soha nem lesz vigadozó.
- (a) 8. Kérem Istenemet azon,
30 Hogy sok butol oltalmozzon,
Ne jöjjön több bu bokroson
Szegény fejemre tsukroson.
- (e) 9. Oh én edes ifjuságom,
Kertemben plántált virágom,
35 Mikor lészen ki mulásom,
Akkor lészen vigasságom.
- (h) 10. A violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,

- 40 Vig örööm akkor mulik,
Mikor kertben rosa nyilik.
- (i) 11. El hervadot már vig szivem,
Mert tsak a bu fonyaszt engem,
Oh én édes reménségem,
Kedves szivem, biztas engem.
- 45 (j) 12. Mit használ már vidámságban
Szálni gyászos koporsóban,
Fekete gyászos ruhában,
Elötetek szomoruságban.
- 50 13. De mi haszna, hogy kesergek,
Siralmam miat égek,
Jajgatok szegény, kesergek,
Igy életemnek véget vetek.
- (4.) 14. Hol mások járnak kegyesen,
Mint egy Apollo fényesen,
55 Fejem le hajtom könyvesen,
Nezek tsak nagy keservesen.
- (5.) 15. Mennék énis ha mehetnék,
Ha szárnyamra felkelhetnék,
Igy magánoson élhetnek,
60 Mint madar, társat keresnék.
- (8.) 16. Bezzeg boldogok a vadak,
Kik a zöld erdőben laknak,
Mert ök bánatot nem látnak,
Hol akarnak, ök ott laknak.
- 65 (k) 17. Hol lészen már vigasságom,
Örömemet nem várhatom,
Mely hamar el mult szép napom,
Kin meg bokrosodot bajom.
- (l) 18. E gyászos verseket irám,
70 Mikor el hervadot rosám,
Felhöbe hajlot majoránom,
Meg hervadot koronám.
19. Jaj mar el fogok menni,
Hová tudok fojamodni,

---

41 XVII El áradot 46 XVII gyászszal 48 XVII Életem tsak 50 XVII Sirmom miat epedek 53 XVII fényesen [!] 54 XVII kegyesen 55 XVII kegyesen [!] 57 XVII En is mennek 59 XVII járhatnék 67 XVII el mult el [!] 68 XVII bokrosoda 70 XVII hervada 73 XVII már ha el

75   Sem nem tudom, mit kel tenni,
                         Es hová kel tamaszkodni.

                         20.   En mar Istennek ajánlak,
                         Mindenkor teged gondollak,
                         Kegyesemet bé fogadlak,
80   Szivemből ki sem hagyhatlak.

221/XVIII.

1   (1.)   1.   Ifiúság, mint solyom madár,
                         Addig vig, még szabadon jár,
                         De jaj nékem szegénynek már,
                         Vig örömet szivem nem vár.

5   (6.)   2.   Mert meg vagyok határozva,
                         Szabadsagom bé van zárva,
                         Nem külömb vagyok, mint árva,
                         Ki maganossan jár sirva.

10   (2.)   3.   El költ minden szabadságom,
                         El enyészett finyes napom,
                         Fel támadását nem várom,
                         Ha magamat én siratom.

15   (9.)   4.   Oh meg keseredet fogoly,
                         Kinek szabadsága nem foly,
                         Ollyan vagyok, mint az fogoly,
                         Meg emésztett bú, mint a moly.

20   (5.)   5.   Mennék is, hogyha mehetnék,
                         Szárnyaimra ha kelhetnek,
                         Mint madár, társat keresnek,
                         Illy maganossan nem élnék.

                         6.   Oh ti nagy szárnyu galambok,
                         Ti ott jártok, hol akartok,
                         De az hállot nem láttyátok,
                         Kiben vagyon ti fogságtok.

25   7.   Orczámon sűrű könyveim,
                         Aztat emésztnek siralmim,
                         Meg sem bánnyak jó barátim,
                         Csak nem zokognak szemeim.

---

75 XVII Én nem 79 XVII Kegyesemnek 80 XVII Szivemből ki nem hagylak
8 [Előbb így:] Ki egyedül járok sirva. 19 <oh ki magossan repülnék, még> mint madár társat <találnék> keresnék,

- 30 (3.) 8. Mint őszzsel kis fülemile,
Kinek el vált zengő nyelve,
Ki meg van szegény rekedve,
Le hajtván bánkodik szive.
- 35 (c) 9. Vagy mint a gyászos gerlicze,
Csak kesereg szive,
Bujdosik csak helyről helre,
Nintsen néki csendes helye.
- (d) 10. Tiszta vizbül ő nem iszik,
Zavaros vízzel töltözik,
Nyers ágra nem szól 's bánkodik,
Csak száraz ágon sinlődik.
- 40 (7.) 11. El hervadott bennem a szü,
Mint a le kaszált gyenge fü,
A szépségem igen meg hült,
Mint az erdök közt az fenyő.
- 45 (h) 12. Az violát akkor szedik,
Mikor regvel harmat fénlík,
Jaj banatom akkor múlik,
Mikor délben rósa nyilík.
- (i) 13. El hervadott ékes szinem,
Mert az bú el rontott engem,
Óh én édes reménységem,
Én Istenem ne hagy engem.
- 50 (e) 14. Jaj énnékem ifiuságom,
Életemben nyölt virágom,
Akkor léssen szabadságom,
Mikor léssen ki mulásom.
- 55

221/XIX.

- 1 (1.) 1. Iffjusag, mint sollyom madar,
Addig, mig szabodan jar,
De jaj nekem .....
Vigasztalast szivem nem var.
- 5 (9.) 2. Mint meg szomorodat fogolly,
Kinek szabadsaga nem folly,
Mint felig meg holt, vagyok olly,
Bu emesztet, mint ruhat a molly.

---

31 rekedve (vagy be van rekesztve) 42 mint a <szállot>
3 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 10 (2.) 3. Mert el költ már vigassagom,
El rejtezet fenyés napom,
Fél viradasat nem varom,
Tsak hogy dolgaimat szanom.
- 15 (3.) 4. Mint őszzel kis fülemüle,
Kinek meg áll ekes nyelve,
Vagy meg van szegeny rekesztve,
Le hajtvan bankodik feje.
- 20 (c) 5. Mint arva gerlicze, [!]
Kinek csak kesereg szive,
Nincs szegénynek tsendessege,
Tsak bujdosik helyből helybe.
- (f) 6. Igy te szivem, mint Apollo,
Kesz már neked a koporso,
Elmem bizony tsak bankodo,
Soha nem leszen vigado.
- 25 (a) 7. Kerem Istenemet azon,
Hogy sok butol engem meg ojjan,
Tsalard nyelv hogy ne gyalazzan,
De im rajtam van bokrossan.
- 30 (h) 8. A violat akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Igy banatom akkor mulik,
Mikor rosa delben nyilik.
- 35 (l) 9. Ez jajjos verseket iram,
Mikor el hervadott rosam,
Banattal tellyessek en oram,
Mert földben veszet en violam.

221/XX.

- 1 (1.) 1. Ifjusag sollyom madár,
Addig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
A ki szabadulást nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Mint meg nyomorodot árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (9.) 3. Oh én keseredett fogoly,
Kinek szabadsága nem foly,

A bu meg emesztet, mint moly,
Olyan vagyok, mint egy fogoly.

- (c) 4. Avagy mint szegény gerlitze,
Kinek mind kesereg szive,
15 (f) Ugy sir szivem, mint Apollo,
Kinek kész már a koporso.

221/XXI.

- 1 (1.) 1. Iffiuság sólyommadár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nekem, szegénynek már
Vig örömet szivem nem vár.

- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom be van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Ki magánosan jár sirva.

- 10 (c) 3. Árva vagyok mint gerlice,
Banek csak kesereg szive,
Es bújdosik helyről-helyre,
Nincs szegénynek csendessége.

- 15 (d) 4. Tiszta vízből ő nem iszik,
Szár az ágon bujdosódik,
Zöld ágra sem száll, csak bánkódik,
Zavaros vízzel élődik.

- 20 (2.) 5. Jaj elmúlt szép szabadságom,
Eltávozott vidám napom,
Felvirradását sem várom,
Csak bús órát számolom.

- (e) 6. Oh én édes ifjúságom,
Kertemben plántált virágom,
Akkor leszen vigasságom,
Mikor földben berekeszt halálom.

- 25 (g) 7. Oh gyönyörűsége tavasz,
Az ki mindent megvigasztalsz,
Engem pedig szomorítasz,
Bús szívemben bűt árasztasz.

- 30 (4.) 8. Hol mások járnak kedvesen,
Mint Apolló, oly díszesen,
Én csak nézek keservesen,
Fejem lehajtván könnyezem.

- 35 (3.) 9. Mint ősszel kis fülemile,
Kinek elvált zengő nyelve,
Sírás miatt nincs ereje,
Beborítva bágyadt szíve.
- 40 (i) 10. Így elhervadt az én szívem,
Mert nem egy bú fonnyaszt engem.
Oh én édes reménségem,
Mért lól nékem ellenségem?
- (j) 11. Mit használok virágomban,
Ha már jutok koporsómban?
Fekete gyászos ruhámban
Bedugnak szomorú boltban.
- 45 (h) 12. Az violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik.
Víg örömem akkor fénlík,
Mikor télben rózsa nyílik.
- 50 (8.) 13. Bezzeg boldogok az vadak,
Kiknek zöld erdő az házak,
Bút s bánatot ők nem tudnak,
Hol akarnak, ott sétálnak.
- 55 (5.) 14. Járnék én is, ha járhatnék,
Hogyha szárnyamra kelhetnék,
Ily mágánoson nem élnék,
Mint madár társot keresnék.
- 60 15. Oh szegény idegen bús legény,
Szegény idegeny jövevény,
Búval vagyok teljes edény,
Istenem, csak te légy jó remény.
- (a) 16. Kérem istenemet azon,
Hogy több bútól oltalmazzon,
Hogy más ne rágalmazhasson,
Hogy bú van rajtam bokroszon.
- 65 17. Én is éltem egy időben,
Kedvemre, mint hal az vízben,
De bánatnak tengerében
Merítetttem mélységében.
- 70 18. Vár meg átkozott szerencse,
Nem visz engem már az vízre.
Ha ülhetek szekeredre,
Hidd el, le nem vetsz kedvedre,

- 75 19. Lám mely hamar a csemege,
Változik keserűségre.
Az lépes méz is végtére
Fordul bú s törekedésre.
- 80 20. Bolondság volt nádhoz bízni
Ki fel szokott szépen nőni,
És ha az szél kezdi fújni,
Kész mindenfelé hajlani.
- 85 21. En is bíztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott máshoz,
Hasonlóvá lettem ahhoz,
Ki az vízben kapdos habhoz.
22. Víg örömem siralomra
Fordult immár bújdosásra
Merült szívem oly bánatba
Kit meg nem győz talám soha.
- 90 23. Én tereád nem haragszom
Édes kedves virágszálom,
Noha tőled meg kell válnom,
Mert más oka, azt jól tudom.
- 95 24. Az mit szívem nem remélett,
Balszerencse abban ejtett.
Kiben szívem dicsekedett,
Tőlem elidegenedett.
- 100 25. Nincs oly öröm, ki végtére
Ne forduljon keserűre.
Ne örüljön senki szive
Barátjának esetire.
- 105 26. Senki magát ne bízassa,
Míg madarát meg nem fogja,
Magát boldognak se tartsa,
Míg kalitkában nem zárja.
27. Én istenem hová legyek?
Mindenfelől kemény szél fúj,
Majd megemészt engem az bú,
Mint szintén száraz fát az szű.
- 110 28. Az én szívem oly víg vala,
Míg bánatot nem tud vala,
De már jutott siralomra,
Nincsen ki megvígasztalja.

115 29. Elbujdosnám, s nincsen kivel,
Itt maradnék, s nincsen mivel.
Ne örüljön senki szíve,
Míg madara nincs keziben.

120 30. Siratnálak, hogyha szánnál,
Mefognálak, ha megvárnál,
Régi szódban, ha megállnál,
Kedvesb volnál az világnál.

31. De mi haszna keseregnem,
Siralom miatt epednem,
Jajgatással eget vernem,
Életemnek véget vetnem?

125 (1) 32. E gyászos verseket írák
Neked szánt váltó szép rózsám,
Télben nyíló majorannám,
Eként magamat siratván.

221/XXII.

1 (1.) 1. Iffiuság solyom madár,
Addig vigy, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vigasztalast szivem nem vár.

5 (2.) 2. Mert el vagyok határozva,
Szabadtságom bé van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Meg emésztő buval rakva.

10 (9.) 3. O! én szomorodott fogoly,
Kinek szabadságom nem folly,
Olyan lettem, mint egy bagoly,
Ki aki éltemben nem hagy. [!]

15 (a) 4. Azért könyörgök is nagyon,
Hogy sokakban nékem ne ártson,
Irigyek nyelvek ne ártson,
Melly vagyon rajtam bokroson.

20 (3.) 5. Mint éppen kús fülemüle,
Kimeg vagyon rekesztve, [!]
Le hajtván bankodik feje,
Elis törött mingyárt feje,

(c) 6. A vagy mint gyászos görlitze,
Kinek tsak kesereg szivem, [!]

Bujdosik tsak helyről heljre,
Nints szegénynek reménysége.

25 (d) 7. Tiszta vizből önön [!] iszik,
Tsak aszszu ágon bujdosik,
Nyersre nem szál, mert bánkodik,
Halálig tsak siránkozik.

30 (e) 8. O! én édes ifuságom,
Kertben irattál, [!] virágom,
Ekkor léssen vigazságom,
Mikor léssen ki mulásom.

35 (f) 9. Jaj sir szivem, mint Appollo,
Éltem bizony tsak bujdoso,
Kész testemmel a koporso,
Soha nem léssen vigadozo.

40 (g) 10. O! gyönyörúséges tavasz,
Ki mindeneket ujittasz,
Engem pedig szomorittasz,
Vig örömel talám fuvalsz.

(h) 11. Violákat akpr szedik,
Mikkor reggel harmatoszik,
Vig örömem akor mulik,
Mikor rosa szenben nyilik.

45 (i) 12. Elhervadot ékes szivem,
Mert abu el szakaszt engem,
O! én édes reménységem,
Jo pásztorom, biztas engem.

221/XXIII.

1 1. Régi napok, régi napok,
Erdüly [!] orszag, mas orszagog, [!]
Ebbe néktek mi hasznatok,
Hogy engemet meg fosztattok.

5 2. Az gondoltam, hogy hasznomra
Faragysagom lesznek jumra,
Jaj de boldogtalan ora,
Melyben éltem az hajora.

10 3. Senki asztat ne tsudalyon,
Most kedvemet hogy ha latya,
Tsak az tugya, ki probalya,
Szivem ennyi butt tallalya.

- 15 (1.) 4. Ifjúság mint solyom madár
Adig vég, még szabadon jár,
De jaj nékem már szeginek,
Szabatsagot szívem nem vár.
- 20 (6.) 5. Mert meg vagyok határozva,
Zabatsagom be van zárva,
Olyan vagyok, mint egy arva,
El-boritott sok bú karja.
- (12.) 6. Szabatsag után had örüllek,
Mind a madar, szabadon ilek,
Azt ohajtya ez a lélek,
Kitül került e' kiss inek.

221/XXIV.

- 1 (1.) 1. Ifjúság, mint sólyom madár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vig örömet szívem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom le van zárva,
Nem vagyok külömb, mint árva,
Búnak meg emésztő árja.
- 10 (7.) 3. Meg hervadott bennem a' szü,
Mint a' le kaszált gyenge fü,
Azonn kérem Istenemet,
Hogy szabadittson engemet.
- 15 (5.) 4. Mennék én is ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék,
Mint madár, társat keresnék,
Illy meg unottan nem élnék.
- 20 (3.) 5. Mint ősszel kis fülemile,
Kinek el vált zengő nyelve,
Hogy meg van szegény rekedve,
Lehajtva bánkódik feje.

1676–1700

- 1   1.   Eletemet vetell bar,
             Nem lesen igen nag kar,
             Magais mert hallalt var,
             Mint hott eleven ug jar.
- 5   2.   Iobis nikem elvesnem,
             Mint busullasotra ellnem,
             Akor velet ell hitetem,
             Hogi nelvemel egyeset szivem.
- 10   3.   Ne busull azert edesem,
             Nem dart mar sokeiek eltem,
             Ne bant ast, ha atik denkem,
             Mig szip semeit nishetem.
- 15   4.   S hogi igas volt szerellmem,
             Ast velet higet, ell hitetem,
             S hogi kövöllet mas nikem
             Meg nem darhatia eletem.
- 20   5.   Czak hiaba iajgatnom,
             Mert ketetlen orvosom,
             Dutia ast, hogi kinlotom,
             De meg nem szan, ast io latom.
- 25   6.   Ninczis semi hason mar,
             Kit szeretek, masut iar,
             Kit lölkem ohatva var,
             As nem gontoll velem mar.
7.   De en ugan vezeniköll
             Szeretem örekesöll,
             Noha most sock kinall öll,
             Kiei vagok egyetöll.

---

12 mig <szip> szip 19 Dutia ast <as latia>

Nota: Bokros buk hab:

- 1   1.   **K**innal tellyes szivem szomoru bánattya,
El fáradt elmémnek nintsen nyugadalma,
Mert az szerelemnek nagy az ő hatalma,
Kinek szegény fejem vagyon birtokába.
- 5   2.   **O**ránként s naponként nödögel bánatom,
Sem ejel, sem napal nintsen nyugodalmom,
Mert én kegyesemnek személyét nem látom,
Szempilantásonként én tsak ohajtozom.
- 10   3.   **V**árja vigasságnak szivem az oráját,
Gyaszát hogy le tégye s mondgya vig notáját,
Kiványa találni életben sajattyát,
Hogy el távoztassa buját, sok bánattyát.
- 15   4.   **A**da volna Isten, hogy téged bár soha
En két szemeimmal ne láttalak volna,
Talám az én szivem anyit nem busulna,
Sok ejeli álmom el nem bomlott volna.
- 20   5.   **T**sak egy oram sintsen, hogy nem jutz eszemben,
Sokszor gondolkodom, hogy menyek elődben,
De tenéked talám nem vagyok elmédben,
Annyi én bánatom, mint föveny tengerben.
- 25   6.   **S**ulyas busulásban érted szivem vagyon,
Mert két ékes szemed engem vere agyon,
El hidgyed, ugy hadgya, mint egy aszu ágon,
Nem hiszem, már többé hogy vig napot lászon.
- 30   7.   **J**ussak gyalázatra, téged ha meg vetlek,
Sött inkább szivemben el rejtve viselek,
Venusnak leánya, gyönyörü szép alak,
Holtomig s holtodig soha el nem hadlak.
- 35   8.   **V**nalmas életem, szivem, nálad nélkül,
Személyed nem látván bánatom öregbül,
Mikor eszemben jutz, az vér bennem meg hül,
Elmémis bujdosván tölem mesze repül.
- 35   9.   **T**artson meg az Isten téged egészségben
Sok szép ifiaknak, kiknek vagy kedvekben,
Keresd az nevedet ez néhány versekben,
Az ki el rejtve vagy az én bus szivemben.
10.   **K**erekded, gömbölyeg ékes ábrázatod,
Mint isten aszonyok, vigan vered lantod,

40 Melyel én szívemet szüntelen hervasztod,
Végre én elmémet ugyan el bádgyasztod.

11. Az ezer hat százban és nyoltzvan háromban
Ez eneket szerzém Gyula Fejér Várban,
Az kö falak között egy nagy pusztá házban,
Kévánom, személyed maradgyon áldásban.

224/I.

KÁROLYI SÁNDOR ÉNEKE AZ FELESÉGIHEZ

- 1 1. Isten hozzád Erdély ország,
Már be jött a háborúság,
Nem tart meg semmi multság,
Jobb nekem az katonaság.
- 5 2. Régtől fogva a mit kértem,
Hogy meg lenne betsüllöttem,
Azt az időt már el értem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- 10 3. Meg botsáss mert többé nem látsz,
Tudom ugyan, hogy nem is szánsz,
Ha veszélyben esem, sem bánasz,
Értem tsak egy könyvet sem hánsz.
- 15 4. De én téged igen szánlak,
Elmentemben is óhajtlak,
Elmémből ki sem hányhatlak,
Ezzel Istennek ajállak.
- 20 5. Imperiumban kell mennem,
Császár mellett fegyverkezmem,
Ambár ha ott kell is vesznem,
De nints már többé mit tennem.
- 25 6. Haláltól semmit sem félek,
Söt magamnak jót reméllek,
Megbotsás nemzetem kérlek,
Meglátogatlak, ha élek.
- 30 7. De kesergem életemet,
Sirni látom édessemet,
Jaj mint szánom kedvesemet,
Tudom, ő is szán engemet.
8. Méltó nekem keseregnem,
Méltó szívemben meg esnem,

---

2 [a hiányzik.]

El kell mennem, nints mit tennem,
Nints lelkemnek hova lennem.

35 9. Árván maradt már úgy látom
Mindennél drágább gyémántom,
Isten hozzád, szép rubintom,
Szived már nem szomorítottom.

40 10. De még egyszer meg tsókollak,
Azután Istenre bizlak,
Szivemben majd bekaptsollak,
Mindenkor téged óhajtlak.

11. Isten hozzád gyöngy viola,
Kit szájom gyakran csókola,
Meg botsás, kedves szép rózsza,
Ha mit vétettem valaha.

45 12. Maradgy immár egészségben,
Tartson Isten békességben,
Hordozzon szent kezeiben,
Hogy lássalak egészségben.

50 13. Imperium tartománya
Szivemet hozzája vonnya,
Éles kardomat kívánnya,
Mert ellenség törét hánnya.

*

KÁROLYI SÁNDORNÉNAK AZ URÁHOZ VALÓ ÉNEKE

55 14. Már szerelmem tőlem elmégy,
Vajjon ki volt az az írigy,
Ki azt okozta, hogy így tégy,
Hogy te már tőlem búcsút végy?

60 15. Én kedvesem lám csak te vagy,
Ki ha szeretsz, velem maradj,
Sólyommadár, el ne szaladj,
Ilyen nagy bánatra ne hagyj.

16. Mért hagysz el engem, szerelmem,
Mért távozol el én tőlem?
Nem tudhatom, drága kincsem,
Látsz-e ez életbe vagy nem.

65 17. Inkább hiszem, hogy meghalok,
Ha személyedtől megválok,
Tudom, felőled nem hallok,
Életemtől is megválok.

- 70 18. Hallod sok óhajtásimot,
Jól látod sok siralmimot,
Érted könnyhullatásimot,
Ki növeli nyavalyámot.
- 75 19. Mert ha eltávozol tőlem,
Szívem kínja nagy gyötremelem,
Lészen nékem epeségem,
Halál tőriben kell esnem.
- 80 20. Szívem gyásza indulásod,
Messze földre távozásod,
Jaj, nehéz tőlem válásod,
Mikor látom búcsúzásod.
21. Jaj mint maradék el tőled,
Hogy el nem mehetek véled,
Bánat tüze bennem éled,
Mert szívemet így terheled.
- 85 22. Nálam kedves szép virágszál,
Minden örömem te valál,
Jaj, elhagyni mért nem szánál?
Talán nygan megútálál?
- 90 23. Lám, én személyed szerettem,
Nehéz volt, ha nem nézhettem,
Mert oly kedves volt előttem,
Mikor láttam, örvendtettem.
- 95 24. Az én nevem leszen Mára,
Mert szerelmem indul útra,
Jaj, mely keserves az óra,
Tudom, hogy nem leszen jómra!
- 100 25. Én is békével bocsájtlok,
Isten kezében ajállak,
Ki nem mondhatom, mint szánlak,
De látom meg nem tarthatlak.
26. Légy tehát jó egészségben,
Isten gondviselésében,
Ha nem látsz is ez életben,
Megláthatsz még az egekben.
- 105 27. Isten áldjon hívségedért,
Istenes kegyességedért,
Téged áldjon az sok jókért,
Vigyen mennyben hívségedért.

110 28. Ezerhatszáznyolcvanhatban,
Mikor készülnél az harcban,
Ez verseket én nagy búmban
Irtam Nagykároly várában.

224/II.

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Mert bé jött az haboruság,
Még sem tart semi mulatság,
Jobb nékem az katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtől fogván az mit kértem,
Hogy még lenne betsülletem,
Azt az időt már el értem,
Isten hozzád, szép nemzetem.
- 10 (3.) 3. Már meg botsass, többé nem lacz,
Tudom aztis, hogj nemis szánsz,
Ha fekélyben esem, sem bánasz,
Ertem tsak edgj könyvet sem hánsz.
- (4.) 4. De en téged ugjan szánlak,
Elmentembenis ohajtlak,
15 Elméből ki sem hagjhatlak,
Ezel Istennek ajánlak.
- (6.) 5. Haláltol semitt nem felek,
Söt magamnak jot reméllek,
Meg botsáss nemzetem, kérlek,
20 Meg látogatlak, ha élek.
- (7.) 6. De kesergem elmentemet,
Sirva látom édesemet,
Tudom, öis szán engemet,
Jaj be szánom kedvesemet.
- 25 (a) 7. Hogj kel távoznom földemtől,
Buttsuznom szép nemzetemtől,
Nehéz válni kegjesemtől,
Az en édes szerelmemtől.
- 30 (8.) 8. Méltó nékem keseregni,
Méltó szivemben bánkodni,
El kell menni, nints mit tenni,
Nints lelkennek hová lenni.

- 35 (9.) 9. Arván maraez, már ugj látom,
Mindennél dragább gemantom,
Isten hozzád szép rubintom,
Szived már nem szomorítottom.
- 40 (11.) 10. Isten hozzád szép viola,
Kit szájam sokszor tsokola,
Már meg botsás, szivem rosa,
Ha mit vetettem valaha.
- (10.) 11. De még edgyszer meg tsokollak,
Az után Istenre bizlak,
Szivemben majd bé kaptsovlak,
Mindenkor teged ohajtlak.
- 45 (12.) 12. Maradgy imár egességben,
Tartson Isten bekességben,
Hordozzon szent kebelében,
Hogj lássalak vig örömben.
- *
- 50 (14.) 13. Jaj szerelmem töllem el mégj,
Valjon ki vólt az az irigj,
Ki ezt okozta hogj igj tégj,
Ekkeppen töllem butsut végj?
- (15.) 14. Nállum kedves lám tsak te vagj,
Hogj ha szerez, velem maragj,
55 Edes madár, el ne szaladgj,
Engem ij nagj bura ne hagj.
- (22.) 15. Nálam fel nőt szép virag szál,
Minden örömem te valál,
Mi az oka, hogj meg tsalál,
60 Talám ugjan meg utalál?
- (21.) 16. Jaj mint maradék el tölled,
Hogj el nem mehetek véled,
Bánat tüze bennem éled,
Mert szivemet igj terheled.
- 65 (b) 17. Remenségem vala benned,
De látom, már el kell menned,
Esetimet meg vetetted,
Mellyel lehetek ellened.
- 70 (26.) 18. Legj imár jo egességben,
Isten gondviselésében,
Ha nem lathacz az életben,
Meg láthacz meg az egekben.

75 (27.) 19. Isten aldgjon hüsegédért,
Tekintszen kegjessegédért,
Kiért aldgja meg éltedet,
Vigye meny égben lelkedet.

224/III.

1 (1.) 1. Isten hozzad Erdelly orszag,
Mert be jött az haborusag,
Meg sem tart semmi mulatsag,
Jobb nekem az katonasag.

5 (5.) 2. Imperiumban kel mennem,
Tsaszar mellet fegvert kötnöm,
Ambar ha odais kel vesznem,
Isten hozzad edes kintsem.

10 3. Isten hozzad mar viola,
Eletem viragotskaja,
Bus szivem vidamitoja,
Meg botsas nekem, szep rosa.

15 (3.) 4. Mar meg botsas, többbe nem latz,
Tudom en azt, hogy nemis szansz,
Ha veszeszben esem, sem szansz,
Ertem tsak egy könyvet sem hansz.

20 (4.) 5. De en teged igen szanlak,
El mentembenis ohajtlak,
Elmemből ki sem zarlak,
Ezzel Istennek ajallak.

(6.) 6. Halaltol semmit nem felek,
Söt magamrol jot remellek,
Meg botsas edesem, kerlek,
Meg latogatlak, ha elek.

25 (7.) 7. De kesergem eletemet,
Sirni latom edesemet,
Talam öis szan engemet,
Jaj, en szanom edesemet.

30 (a) 8. Hogy kel tavoznom ez heljtől,
Butsuznom en edesemtől,
Nehez valni edesemtől,
Az en edes szerelmentől.

(9.) 9. Arvan maratz, mar ugy latom,
Mindennel dragab gyemantom,

- 35 Isten hozzad, en galambom,
Szived mar nem szomorítottom.
- (11.) 10. Isten hozzád szép viola,
Kit szajam gyakran tsokola,
Mar meg botsas, kentsem rosa,
40 Hamit vetettem, viola.
- (10.) 11. De még etzer meg tsokollak,
Az utan Istenre bizlak,
Szivemben majd be kaptsollak,
Mindenkor teged ohajtlak.
- 45 (12.) 12. Marag el bekesseggel,
Tartson isten egessegeben,
Hordozzon ő kegyelmében,
Hogy lassalak vig örömben.
- *
- 50 (14.) 13. Jaj szerelmem töllem el megy,
Vallyon ki volt az az irigj,
Mi az oka, hogj igj el megj,
Ekeppen töllem butsut vegj?
- (15.) 14. Nallam kedves lam tsak te vagj,
Hogj szeress, velem maragj,
55 Ekes madar el ne szalagj,
Engem olly nagj bura ne hagj.
- (22.) 15. Gyönyörü virág szál,
Minden örömöm te voltál,
Mi az oka, hogj el hagjal,
60 Talam szivem meg utalal?
- (b) 16. Remensegem vala benned,
De latam, már el kell menned,
Szavaimat meg vetetted,
Meljeket szollottam neked.
- 65 (26.) 17. Legj immar jo egessegeben,
Isten gond viseleseben,
Ha nem latlak egessegeben,
Meg latlak az egekben.
- 70 (27.) 18. Isten aldjon husegedert,
Tekintsen kegjességedert,
Hozzam valo jo voltodert,
Adjon néked jutalmas bért.

224/IV.

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Mert be jött az háborúság,
Meg sem tart semmi mulatság,
Job nékem a katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtől fogván amint kértem,
Hogy meg lenne betsületem,
Azt az üdöt már meg értem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- 10 (3.) 3. Meg botsás már többé nem látsz,
Tudom ugyan hogy nemis bánysz,
Ha veszélyben esem, sem szánsz,
Értem tsak egy könyvet sem hánsz.
- 15 (4.) 4. De én téged igen szánlak,
El mentembennis ohajtlak,
Elmémből kisem hagyhatlak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- 20 (5.) 5. Impériomban kel mennem,
Tsászár mellet fegyverkezmem,
Ambár ha ot kel is vesznem,
De már tovább nints életem.
- (6.) 6. Haláltol semmit nem félek,
Söt magamnak jot reméllek,
Meg botsás nemzetem, kérlek,
Meg látogatlak, ha élek.
- 25 (7.) 7. De kesergem életemet,
Sirni látom édesemet,
Jaj be szánom kedvesemet,
Tudom, öis szán engemet.
- 30 (a) 8. Hogy kel távoznom földemről,
Bujdosom szép szerelmentől,
Nehéz válni kegyesemtől,
Az én édes szerelmentől.
- (8.) 9. Méltó nékem kesergeni,
Melto szivemben bánkodni,
El kel menni, nints mit tenni,
Nints lelkennek hová lenni.
- 35 (9.) 10. Arván maradsz már ugy látom
Mindennél drágáb gyémántom,

- 40 Isten hozzád szép rubintom,
Szived már nem szomoritom.
- (10.) 11. De még egyszer meg tsokolom,
.....
.....
.....
- 45 (11.) 12. Isten hozzád gyongy viola,
Kit száljam gyakron tsokola,
Mar meg botsás lelkem rosa,
Ha mit vetettem valaha.
- 50 (12.) 13. Maradj immár egészségben,
Isten gond viselésében,
Hordozzon szent kezeiben,
Hogy lássalak vig örömben.
- 55 (13.) 14. Impériom tartománya
Szivemet már hozzád vonnya,
Eles kardomat kivanya,
Mert elenség törít hannya.
- *
- 60 (14.) 15. Jaj szerelmem, tölem el mégy,
Valjon ki volt az az irigy,
Mi az oka, hogy így el megy,
Eképpen töllem butsut végy?
- (15.) 16. Nállam kedves lám tsak te vagy,
Hogy ha szeretz, velem maradj,
Ekes madár, el ne szaladgy,
Engem ill nagy bura ne hagy.
- 65 (16.) 17. Mert hagynál el, szerelmesem?
Mért valsz el töllem, kedvesem?
Nem tudhatom, drága kéntsem,
Látzé ez eletben, vagy nem.
- 70 (17.) 18. Inkáb hiszem, hogy meg halok,
Ha szemeljedtől meg valok,
Nyugodalmat nem talalok,
Mig koporsóban nem szálllok.
- (19.) 19. Mert ha eltávozal töllem,
Szivem kinya nagy gyöttelelem,

42–44 [A másoló e sorokat nem írta le.] 56 elenség [!] 70 szemeljemtől

- 75 Lészen már noha az én velem,
Halal torkában kel esnem.
- (20.) 20. Szived gyasza indulatod,
Mesze földre utazasod,
Jaj, nehéz töllem válásod,
80 Midön hallom butszuzásod.
- (18.) 21. Hallod sok ohajtasimat,
Jolátod sok siralmimat,
Erteed könyhulatasimat,
Kik nevelik nyavaljaimat.
- 85 (21.) 22. Jaj mint maradék el tölled,
Hogy nem mehetek el véled,
Bánat tüze éled benned,
Mert szivemet így terheled.
- (22.) 23. Nalam kedves szép virág szál,
90 Minden örömem te valál,
Így el hadni mért nem szánál?
Talam ugyan meg utálál?
- (23.) 24. Lám én személyedet szerettem,
Neha volt, ha nem mehettem,
95 Söt nagy kedved volt előttem,
Már az nélkül nints életem.
- (24.) 25. De lettem keserves Mára,
Mert szerelmem indul utra,
Jaj melj keserves az ora,
100 Tudom, hogy nem leszen jomra.
- (b) 26. Remenysegem vala bened,
De látom, *hogy* el kel menned,
Esetemet meg engedgyed,
Mely lehet neked elened.
- 105 (25.) 27. Enis békével botsátlak,
Isten kezében ajánlak,
Ki nem mondhatom, mint szánlak,
De látom, hogy meg nem tarthatlak.
- (26.) 28. Légy immár jó egészségben,
110 Isten gond viselésében,
Ha nem látz az életben,
Meg látz még az egekben.

---

101 Remenysegem <benned vala> 102 [*hogy* hiányzik.]

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar Ország,
Mert bé jött *a* háboruság,
Meg-sem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtül fogva a' mit kértem,
Hogy meg lenne betsületem,
Azt az időt már el-értem,
Isten hozzád szép Nemzetem.
- 10 (3.) 3. Már meg-botsáss talán nem látsz,
Tudom, hogy bizony nem *is* szánsz,
Értem konyveket nem-is hánsz,
Ha veszélybe esem sem bánsz.
- 15 (4.) 4. De én téged igen szánlak,
Elmémből ki sem forditlak,
Álmamban is ohajtalak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- 20 (5.) 5. A' tatárookra kell mennem,
Tsászár mellet fegyverkezmem,
Ambár ha ott is kell vesznem,
De nints már tovább mit tennem.
- (6.) 6. Haláltól semmit nem félek,
Sőt magamban jót reménylek,
Meg-botsás nemzetem kérlek,
Meg-látogatlak, ha élek.
- 25 (7.) 7. De kesergem el-mentemet,
Sirni látom édesemet,
Jaj de szánom kedvesemet,
Tudom, ő-is szán engemet.
- 30 (8.) 8. Méltó nékem szomorkodni,
Méltó szivemből bánkodni,
El-kell menni, nints mit tenni,
Nints lelkemnek hová lenni.
- (a) 9. Hogy kell távozni földemtől,
Bujdosni szép Nemzetemtől,

---

2 V [*a* hiányzik.] VI az háboruság VII–IX a' Háboruság **5** VI–IX Régtül **7** VII üdöt **9** VII talám VIII tán nem is látsz **10** V [*is* hiányzik.] VI–IX nem is **13** VII szánlok **14** VII botsátlok **15** VI, VIII Elmémben-is VII ohajtalok **16** VII ajánlok **17** VI Impériumba VII A' Frantziára VIII Német országba IX A' Frantziákra **20** VII immár hogy mit IX De nintsen tovább **21** VIII sem **22** VII remélek **28** V Tudom, hogy ő-is VI–IX [*hogy* hiányzik.] **29** VIII szomorkodnom **30** VIII bánkodnom **31** VIII mennem; tennem **32** VIII lennem

- 35   Nehéz válni szerelemtől,
                          Az én drága Kedvesemtől.
- (11.) 10.   Isten hozzád Lelkem Rózsa,
                          Kit szájam gyakran tsókola,
                          Mert meg-botsás lelkem Rózsa,
40   Ha mit vétettem valaha.
- (9.) 11.   Árván maradsz már ugy látom,
                          Mindennél drágább gyémántom,
                          Isten hozzád jó Rubintom,
                          Szived már nem szomoritom.
- 45   (10.) 12.   De még egyszer meg-tsókollak,
                          Azután Istenre hagylak,
                          Szivemben már be-kapsollak,
                          Mindenkor téged ohajtlak.
- 50   (13.) 13.   Tenger vize' Tartománnya,
                          Vig szivemet hozzá vonyja,
                          Éles kardomat kívánja,
                          Még ellenség-is óhajtja.
- 55   (12.) 14.   Maradj immár egészségben,
                          Tartson Isten vig örömben,
                          Hordozzon ő szent kezében,
                          Hogy lássalak vig örömben.

224/X.

RÁKÓTZI EDJIK SZOMORU NÓTÁJA
mikor Magyar Országot elhagyta.

- 1   1.   Oh kék szinnel fénylő egek,
                          Fenn függő sűrű fellegek,
                          Tekintven bus szemejemre
                          Szakadozzatok fejemre.
- 5   2.   Régi napok, régi napok,
                          Magyar ország 's más országok,
                          Ebbe nektek mi hasznatok,
                          Hogy engemet így vexáltok?

---

35 VII–VIII szerelemtől 38 VII Kit a' szám gyakran VIII Ki szám gyakorta 39 VII, IX Már VIII Már megbotsás szivem zárja 43 VII Robintom VIII én rubintom 46 VI–VII Istennek 47 VII Szivedben VIII Szivemhez 49 VI Imperium VII Rénus vize VIII Német Ország IX Rajna vize' 50 VIII tőled vonja IX Hiv [Vig-ből javítva.] 51 VII Ekes 52 VIII Ellenségét hogy le nyomja IX Az ellenség azt megbánja [Előbb:] Még ellenség is óhajtja 53–6 IX [Hiányzik.] 55 VII Hordozzan 56 VI lássatok VII lássalok

- 10 3. Ifju voltam, gondolatlan,
Tréfás, nyájas, nyughatatlan,
De ez még is hallatlan,
Ezt szenvedni nagy méltatlan.
- (1.) 4. Isten hozzád Magyar ország,
Mert be jött a haboruság,
15 Nem tart meg semmi mulattság,
Jobb énnékem katonaság.
- (2.) 5. Régtől fogva a mit kértem,
Azt az időt már elértem,
20 Hogy meg lenne betsülletem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- (3.) 6. Meg botsáss már többé nem láttz,
Tudom ugyan, hogy nem is szánsz,
Ha veszéjbe esem, sem bánzt,
Ertem tsak egy könnyet is szánsz.
- 25 (5.) 7. Imperiumba kell mennem,
Császár mellett vitézkednem,
Azt az időt már el értem,
Botsáss el hát, szép nemzetem.
- (6.) 8. Haláltól semmit nem félek,
30 Söt magamnak jót reméllek,
Meg látogatlak ha élek,
Meg botsáss nemzetem kérlek.
- (7.) 9. Be keserged el mentemet,
35 Sirni látom édesemet,
Jaj be szánom kedvesemet,
Tudom, ő is szán engemet.
- (a) 10. Hogy kell távoznom földemtől,
40 Butsuzásom nemzetemtől,
Meg kell válni jegyesemtől,
Az én édes szerelmentől.
- (8.) 11. Méltó nekem keseregni,
Méltó szivemnek bánkódni,
El kell menni, nints mit tenni,
Nints szivemnek hová lenni.
- 45 (9.) 12. Árván maradsz már ugy látom,
Mindennél drágább gyémántom,
Isten hozzád szép virágom,
Szivem már nem szomoritom.

- 50 (11.) 13. Isten hozzád szép viola,
Kit szájam gyakran tsókola,
Már meg botsáss szivem rósa,
Ha mit vétettem valaha.
- 55 (10.) 14. De még egyszer meg tsókollak,
Azután Istenre bizlak,
Szivembe majd bé kaptsovlak,
Ha élek, meg látogatlak.
- 60 (12.) 15. Maradj immár egészségbe,
Isten gond viselésébe,
Hordozzon szent kebelébe,
Hogy lássalak vig örömbe.
16. Hogy ha pedig nem láthatlak,
Jó hirt felölled halhassak,
Istennek immár ajánlak,
Ha élek, meg látogatlak.

224/XI.

HADBA INDULÓ LEGINYNEK SZERETŐJITÜL VALÓ BUTSUZÁSA

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Már be jött az haboruság,
Meg sem tart semmi mulattság,
Jobb én nékem katonaság.
- 5 (2.) 2. Higtül fogval a mit kirtem,
Hogy meg lenne bötsüetem,
Azt az üdött már el irtem,
Isten hozzád szip nemzetem.
- 10 (11.) 3. Már meg botsás lelkem rúzsza,
Kitt én szám gyakran csókula,
Már meg botsás lelkem rúzsza,
Ha mit vitettem valaha.
- 15 (3.) 4. Isten hozzád, talán még látsz,
Tudom bizony, hogy nem szánsz,
Irtem könyekett nem is hánsz,
Haveszilben esem, sem bánzs.
- (4.) 5. De én tigid igen bánlak,
Elmimbül ki sem forditlak,
Én elmimben óhajtalak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- 20 (13.) 6. Rajna vize tartománya
Vig szivemett hozzá vonnya,

Éles kardomatt kívánnya,
Mert ellensig is óhajtya.

25 (6.) 7. Haláltul semmitt nem filek,
Sött magannak jótt reminylek,
Meg botsás nemzetem kirlek,
Meg látogatlak, ha illek.

224/XII.

1 (1.) 1. Isten hozzád Magyarország,
Mert bejött a' háborúság,
Meg sem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság.

5 (2.) 2. Régtől fogva a' mit kértem,
Hogy meglenne becsületem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád szép nemzetem.

10 (6.) 3. Haláltól én mit sem félek,
Sött magamban jót remélek,
Megbocsáss nemzetem kérlek,
Meglátlak még, hogy ha élek.

15 (7.) 4. De kesergem elmentemet,
Sirni látom kedvesemet,
Jaj be szánom édesemet,
Tudom ő is bán engemet.

20 (11.) 5. Isten hozzád szép violám,
Kit megcsókolt gyakran a' szám,
Már megbocsáss lelkem rózsám,
Ha mit vétettem volna ám.

(12) 6. Maradj immár egészségben,
Tartson Isten békességben,
Hordozzon ő szent kezében,
Hogy lássalak vig örömben.

25 (9.) 7. Árván maradsz, már most látom,
Mindennél drágább gyémántom,
Isten hozzád jó rubintom,
Szived' már nem szomoritom.

30 (10.) 8. De még egyszer megcsókollak,
Aztán Istenemre hagylak,
Én szivembe bekapcsollak,
Mindétig téged óhajtlak.

224/XIII.

- 1 (1.) 1. Jaj szerelmem töllem elmégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki mivelte, hogy te így tégy,
Ekképpen töllem butsut végy?
- 5 (2.) 2. Nálam kedves lám csak te vagy,
Hogy ha szeretz, nálam maradj,
Ekes madár, elne szalagy,
Engem illy nagy bura ne hagy.
- 10 (9.) 3. Gyönyörű kedves virág szál,
Minden örömem te valál,
Mi az oka, hogy el hagyál,
Talám szívem meg utálál?
- 15 (a) 4. Reménysegem vala benned,
De látom, hogy el kel menned,
Szavaimott meg vetted,
Mellyeket szollottam néked.
- 20 (13.) 5. Légy immár jó egészségben,
Isten gondviselésében,
Ha nem látlak meg e testben,
Meg látlak még jövendőben.

225.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Megh unt engem az én uram czafrangos voltomért,
Nem adnek én egy deákot hatvan katonáért,
Az deákot dérekáért, teste állásáért,
Ugy szeretem az lölkömet frissen iárásáért.
- 5 2. Nem ér véle eg dologbul hatvan paraszt ember,
Az udvari levesek is mint meg ázot kender,
Csak olyanok, mint oh boron meg részegült hengér,
Avagy az rab, az ki mellet szuntelen az csintsér.
- 10 3. Szomoruan nézi, mert ő fogságban tartatik,
Az udvari leveseknek csak forgoja fémlük,
De az deák alkalmazatos, ő maga is hizik,
Mikor Venus csatáján iár, igen vitézkedik.
- 15 4. Az szép aszszony ugyan vigad, ha deakot láthat,
Annal inkább ha ő véle kedvére mulathat,
Mert gyönyörű szép csokokat orczája ott kaphat
És patyolathoz hasomlo testet tapogathat.

- 20 5. De ellenben az deák is io szivel mulathat,
Rosa színü szép csokokat mert szája tsokolhat,
Két szép gyöngge arany álmát gyakran tapogathat,
Mézzel folyo édes szokot szép Vénustül halhat.
- 25 6. Azért gyönyörü szép károk ötet ölelgetik,
És ö néki minden tsontya örömmel be telik,
Fejér hatyu laboival lábo nyomattatik,
Szerelemnek csokjaival szived terhededik.
- 30 7. Minden féle ajándékot ö tüle meg nyerhecz,
Akar oldalt, akar hasmánt mind meg cselekedhecz,
Vitéz modra szép Vénussal szegény meg ütközhecz,
Szép árvájának szerelmivel hiteleben lehecz.
- 35 8. Elég légyen az en versem, mert mind az két részrül
Talám többet irnék mászor aszszony szerelmérül,
Az ki azért meg gyözetet deák szerelmétül,
Illyen szokra fakadhat ki szerelem tüzetül:
- 40 9. Bár én tülem mind az étel, mind az ital mesze
El távoznak, tsak egy deák szeretöm lehetne,
Minden testem és tetemem vigan örvendezne,
Szép Vénussal az én testem innepet szentölne.
- 45 10. Azt akarnám, minden fü száll egy deákat szülne,
Minden uton és ut felen egy egy deák ülne,
Az hol tüle az en szivem örömmel bé telne,
Minervának táborára tudom, hogy készülne.
- 50 11. Aldot bizony az à magzat, ki deákra talál,
Mert szerelem az deáknál ugyan paráson áll,
Ha szép nyelvet kíván, aztot tsak deáknál talál,
Az hol bátor sziv kolletik, ott mindenkor meg áll.
- 55 12. Bezzeg én is komám aszszony meg fogtam volt egyet,
Ha világon szerelmes volt, az volt az, el hidgyed,
Bár tsak mastan két fejünkre találhotnék egyet,
Meg ujulna sok bánotink, bizonyyal el hidgyed.
- 60 13. Nem beszéllem én már tovább deákok szerelmit,
Ki nem bolond, ihon meg van, nézze meg személlyét,
Hogy ha láttya, meg kívánnya ékes tekéntetit,
Még ejjel is nem felelyti az ö szép termetit.
- 65 14. Nem kérdem én már senkitul deákok szerelmit,
Mert jól tudom, probáltom is ö szerelmességét,
Iárd el bátor ez világnak hoszát, szélessegét,
Nem hiszem, hogy találhotnál te nagyob szerelmet.

15. Scholában tanult elmemet gyötrenyi nem szánom,
Ekném béli fárótságom semmire sem bánom,
Gyönge elmémtül, mint lehet, hiven tatarozom,
Az deáknok pennájokat meg is coronázom.
- 60
16. Nem ér vele az kép iro ö borostyájával,
Mert az deák föllyül mullya penna tsinálással,
Nem ér véle barbély legény ö sótálásával,
Mert ebben is meg előzi deák bölts szavával. [!]
- 65
17. Szabo legény az kovátsal job, hogy tsak halgasson,
Mert ha var is, kovátsol is, igen késő haszon,
Varga legény az tobakkal botskában gázollyon,
Az udvarban nyölt nyalka is iob tsak tálot mosson.
- 70
18. Hogy nyitod föl tsipás szemed, hitvány molnár legény,
Ki olyan vagy, mint az tüznél el szárodod hering,
Azt tudod tsipás szemeddel, hogy már az nap is téj,
Iob, hogy tsak veszteg fekügyél, alugyál az tüznél.
- 75
19. Csizmazia, csiszlér, pinter, tsak meg tsöndeszedgyél,
Az deáknak egy szavára engedelmeskedgyél,
Szép aszszonnyal semmi modon ne szerelmeskedgyél,
Mert ti nagyon zörögnétek, bár iol mesterkedgyél.
- 80
20. Jaj az szegény korong rugo gerencsér legénke,
Iol lehet hogy fazokaddal vagy te igen högyke,
De az vitéz deák előtt vagy olyan, mint pille,
Ha akarná, egy bennetek tizet is el vinne.
- 85
21. Hát te szurkos és mogorva goromba lakatos,
Iol lehet az te munkád is ollkor igen hasznos,
De gyakorta menyekéknek igen igen káros,
Az deáki sereg előtt vagy te igen csufos.
- 90
22. Ládé edes komám aszszony, melly drága az deák?
Olyan ritka, mint az mezön basilicum virág,
Olyan kedves mindeneknél, mint az zöld pálma ágg,
Szintén olyan kollemetes, mint az olaj fa ágg.
- 95
23. Az könyv tartod gyémánt köbül légyen ki faragva,
Minden resze spichinárral, rusával meg rakva,
Penna tartod majoránna, ékes, mint viola,
Szaporodgyék minden kintsed, mint az borostyán fa.
24. Mendikásod szo fogado légyen, mint Párisé,
Ne lehessen olyan ravasz, mint az Argélusé,
Hanem légyen olly hivséges, mint Alex Sándoré,
Igy lészen ö kollemetes, el hidgyed, mindennél.

25. Kérem Istent tiszta szivbül, hogy minden dolgodat
Álgya, száporitsa néked két kézi munkádat,
Az hol jársz, kelsz, bujdosol is, minden szándókat
100 Álgya meg mindenkor io kívánságodat.
26. Ezer hat száz nyolczvan nyoczbán mikoron írának,
Haizler gyenerál tabora városra jutának,
Debreczenben hogy quartélyra mind el osztatának,
Akkor monta egy szép aszszony czifra katonának.

226.

BENEFI JÁNOS

226/I.

- 1 1. **B**olontság volt nathoz bizni,
Ki fell szokot szépen nőni,
Hogy ha *a* szell kezd funi,
Kezd minden felle hajlani.
- 5 2. **E**n is biztam egj nad szállhoz,
Ki ell hagjot, hajlot mashoz,
Kiert immar hallalomhoz
Közell vagjok vég oramhoz.
- 10 3. **N**agy örömem sirallomra,
Regi kedvem ohajtasra
Jutot immar jajgatasra,
Kit nem felejt szivem soha.
- 15 4. **E**n teread nem haragszom,
Edes kedves virag szalom,
Noha tolled meg kell vallnom,
Annak oka mas, joll tudom.
- 20 5. **F**eketített gyazban szivem,
Mert nints immar semmi kedvem,
Hogj ell hagyot szep szerellmem,
Azert forog buba szivem.
6. **I**mmar bartsak neha neha
Lepnel titkon szallasomra,
Nam, fallatom s szajadban
Atam neked gallam modra.

---

3 I [*a* hiányzik.] II a szell III Mert ha szél kezd öt funi 4 III Kesz 5 III tsak nád 8 I vig II–III veg 9 I–II Lam II Nagy 11 III Fordult immár bánatomra 14 I–II szalam 16 III Ennek 17 III Fekedett el 20 III Kivel vigadot én szivem 21 I neh [!] 22 I Lepnek II Lepdessel III Ritkán jönél 23 II Nam fallatom en a szadba III Nám falatamis az szádban 24 II gallamb III Adtam tudod

- 25 7. **Ilj** kedves jo akarommot,
Kezhez *tanult* madarammot,
Ki gjakorta öllelt, tsokollt,
Elszalasztám szép sólymomot.
- 30 8. **Az** mit szivem sem remellet,
Vak szerentse abban *ejtett*,
Kiben szivem ditsekedet,
Töllem ell idegenedet.
- 35 9. **Nints** olly öröm, ki vegtire
Ne fordulljon *kesorüre*,
Ne örülljön senki szive,
Mig madara nints kezében.
- 40 10. **Oh** ki nehéz *madart* fogni,
Olljan, mint szell utan futni,
Vagj hatull szerentset fogni,
Azkit meg nem foghat senki.
11. **Siratnallak**, hogj *ha szánnál*,
Meg fognallak, ha meg varnall,
Mint az ellöt, ha biztatnall,
Mert nem nyugszik szivem masnall
- 45 12. **No** mar többet en sem szollok,
Mert azzall sem haznalhatok,
Mindeneknek pellda vagjok,
Szerelemben kik forgotok.
- 50 13. **Ezer** hat szaz kilencvenben,
Szerellmemnek vegzeseben,
Azölömben nagj teneked [!]
Foglalom ez kis versemben.

226/IV.

- 1 (1.) 1. **Bolondság** volt nádhoz biznyi,
Ea szépen föll szokot nyönyi,
Mert ha az szél kézdi fujnyi,
Minden fele kezd hajlani.

---

26 I tanunullt [!] II Kezen tarto III Kézhez kaptam 27 III Ki hánt ortzámra tsokokot 28 I Irigjek ellen szollot II Irigjek nyellvell szollot III Irigyek nyelvek rám szollott 29 III nem 30 I vitet III Most; ejtett 34 I siralomra III keserüre 36 III rekeszve 37 I Mig nehéz madarat fogni III O ki nehéz madarat fogni 38 I sell [!] 39 III Vagy ha hol 41 I Siratnallak hogj meg fogtak III Siratnalak ha te szánnál 43–44 III Mert az előtt engem birtál nemis nyugszik szivem másnál 45 III Nem [Több nincs.] 46 I haznallok 48 I szerelem [!] 49 I kilenben [!]
2 szép[!]

- 5 (2.) 2. En is biztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyot, hajlot máshoz,
Kiért im már végorámhoz
Közel vagyok halálomhoz.
- 10 (3.) 3. Nagy örömöm siralomra,
Regi kedvem ohajtásra
Fordult bennem jaigatásra,
Kit nem felejt szívem soha.
- 15 (4.) 4. En te reád nem haragszom,
Én édes szép virág szalom,
Noha tüled meg köll válnom,
Ennek oka más, iol tudom.
- 20 (5.) 5. Fekete jászban iár szívem,
Mert nints im már semmi kedvem,
Hogy el hagyot szép szerelmem,
Immár érte buban estem.
- (7.) 6. Illy kedves io akaromat,
Kézhez kötöt madárkámát,
Ki kivánta nagy sok iomat,
El szalasztám szép solymomat.
- 25 (6.) 7. Immar bár tsak niha niha
Lépnél az én szállásomra,
Hogy láthatnálók valaha,
Az irigyek boszujára.
- 30 (8.) 8. Az mit szívem nem remillet,
Mast szerentse abban ejtet,
Edben szívem ditsekedet,
Rolam szive feletkezet.
- 35 (9.) 9. Nints olly öröm, ki végtére
Nem fordulna keserüre,
Ne örüllyön senki szive,
Mig madara nints kezébe.
- 40 (10.) 10. Oly nehéz madarat fognyi,
Mint sebes szél után futnyi,
Vagy szeréntset hatul kapnyi,
Az kit meg nem foghat senki.
- (12.) 11. Nem ohajtok, tsak halgatok,
Mert én ezzel nem gondolok,
Másoknak is példa vagyok,
Szerелеmben kik forogtok.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nadhoz bizni,
Ki fel szokot szépen nőni,
De mikoron szel kezd funi,
Minden fele kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Enis biztam egy nad szalhoz,
Ki el hagyot, hajlot mashoz,
Kiert immar halalomhoz
Közzel vagyok vig oramhoz.
- 10 (4.) 3. Feketített gyaszban szivem,
Mert nincs immar semmi kedvem,
Hogy el hagyott szep szerelmem,
Tanyerarol kinek ettem.
- 15 (9.) 4. Nincs olly öröm, ki vegtere
Nem fordulna keserüre,
(3.) Regi kedvem ohajtasra
Fordul töllem jajgatasra.
- (6.) 5. Immar bar tsak neha neha
Lépnél titkon latasomra,
Tudod, sokszor galamb modra
20 Adtam csokokat orczadra.
- (10.) 6. Oh ki nehez madart fogni,
Olyan, mint szel utan jarni,
Vagy szerencset hatul kapni,
Mellyet meg nem foghat senki.
- 25 (12.) 7. Nem szollok mar, csak halgatok,
Mert azzal sem használhatok,
Masoknak is peldat hagyok,
Szerelemben ki forgatok.
- (7.) 8. Amit szivem nem remenlett,
30 Most szerencse abban ejtet,
Kiben szivem dicsekedet,
Töllem el idegenedett.
- 35 9. Jaj ki nehez ki mulasom,
Gerliczemtől el valasom,
Keserüseg, nagy siralom
Követi ennekem napom.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyölni,
De midön a szél kezd fuini,
Minden fele kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Énis biztam egy nád szálhoz,
Ki fel nyölvén hailott máshoz,
Kiert immár halálomhoz
Kozel vagyok vig orámhoz.
- 10 (4.) 3. Én te reád nem haragszom,
Gyönyörü szép virág szálom,
Noha tüled meg kel válnom,
Okát ennek nem tudhatom.
- 15 (5.) 4. Éretted van gyázban szivem,
Mer nincs immár semmi kedvem,
Mert el hagyott szép szerelmem,
Kit mások fölött kedveltem.
- 20 (6.) 5. Bár csak immár néha néha
Szálnál megis ablakomra,
Ne haragugy ream soha,
Illy igaz hiv barátodra.
- (7.) 6. Illy kedves jó akarodat,
Vagy inkább hiv szolgállódat
Mert el hadtad szép rosádat,
S kézhez tanult madárkadat.
- 25 7. Hagyán, máron nincs mitt tennem,
Buban merült árva fejem,
Noha ugyan fai a szivem,
De csak el kell azt szenvednem.
- 30 8. Jó tétédért jót kívánok,
De boszudért boszút allok,
Ha modot abban találok,
Érdemed szerént szolgállok.
- 35 9. Érek én még olyan időt,
Sirva mégy el kapum előtt,
El mulattad azt az időt,
Nem lesz már ugy, mint az előtt.
10. Te vagy oka pedig ennek,
Töled valo el mentemnek,

- 40 Ne tars engemet vétkesnek,
Tudod hiveségét szivemnek.
11. Álnok szoddal kerülgettél,
De csak hamissan rá vettél,
Mutattad mint ha kedvelnél
Engem inkább mindeneknél.
- 45 12. Isten hozzád bucsút vészek,
Veled többet nem beszéllek,
Tudom könnyebb lesz szivednek,
Mihént tüled én el megyek.

226/VII.

- 1 (1.) 1. Bolondság vólt nádhoz bizni,
Melly fel-szokott szépen nőni,
De mihelyt a' szél kezd fűjni,
Mindenfelé kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Én-is biztam egy nád-szálhoz,
Ki el-hagyott hajlott máshoz,
Kiért immár halálomhoz,
Közel vagyok vég óráomhoz.
- 10 (4.) 3. Én te reád nem haragszom,
Oh én kedves virág-szálom!
Noha töled meg-kell válnom,
Okát annak én nem tudom.
- 15 (5.) 4. Fekete gyászban jár szivem,
Nékem sins már semmi kedvem,
Hogy el-hagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy búban estem.
- 20 (8.) 5. A' mit szivem nem reménylett,
Most szerentse abban ejtett,
Kiben szivem ditsekedett,
Tölem el-idegenedett.

---

1 XV–XVII bujni 2 XI–XIII Ki fel XVI nyúlui 3 XI mihént XII De mihelest szél 4 XI fog hajlanni XVI hajulni 6 XV–XVII Ki el hajlott már most máshoz 7 XV–XVII Kurta [!] immár XXI Mellyért 8 X–XI Közelgetek XII, XXI vig 10 XI–XII, XIV édes 12 VIII, XX, XXII ennek X S kit kedveltem el kel hagynom XIV–XVII Okát annak nem tudhatom XVIII én ennek XX Melly en nékem nagy fájdalom. 13 XI nyászban [!] jár a XII jászbon XXI van 14 X Mert nékem nincs XI Nints már nékem 15 XI édes szivem XII Mert el hagot 17 XI remelyhet XIII remenlhet 18 XI A szerentse abban ejthet XII abba döntött XXI abba vetett 19 XV–XVII Ott szivemmel ditsekedett

- (7.) 6. Illy' kedves jó-akarómat
Szépen szóló Galambomat,
Ki meg-tsókolta ortzámat,
El-szalasztám madaramat.
- 25 (6.) 7. De már bár tsak valahára,
Repülnél az ablakomra,
Tudod sokszor galamb módra,
Tsókot adtam ajakidra.
- 30 (11.) 8. Siratnálak hogy ha szánnál,
Meg-fognálak ha meg-várnál,
Eddig szívem enyim vóltál,
Nyúgszik szived immár másnál.
- 35 (12.) 9. Nem szólhatok tsak hallgatok,
Mert azzal sem használhatok,
Másnak-is példát adhatok,
Kérlek rólam tanuljatok.

226/XXIII.

- 1 (8.) 1. Amit szívem nem remellet,
Szerencsémis abban ejtet,
Kiben szívem dicsekedet,
Töllem elidegenedet.
- 5 (9.) 2. Nincs olly öröm, aki végre
Ne forduljon keserüre,
Ne örüljön senki szive,
Madara mig nincs kezébe.
- 10 (10.) 3. Oh mely nehéz madárt fogni,
Olljan, mint szél után futni,
Vagy szerencsét kézzel fogni,
Akit meg nem fog tartani.

---

21 XXI Igj [!] kedves 22 XII madarkámot 23 XI Ki én ertem jokat kivánt XVIII, XXII meg csókolá 24 IX madarkámot XI El szalasztám magamot [!] XII El szalasztotam madarkámot XIII De el szalasztam madaramat XIV Elszalasztván [!] madarkámot, XV, XVII Elszalasztom madarkámot XVI El mulasztom madarkámot XXI–XXII madarkámot 25–28 XI [Hiányzik.] 25 IX De bár már X De bár már tsak te valaha XII De bár tsak már valaha XIII, XVII De bár tsak már 26 XII Röpülnél abrakomra [!] 27 XIII, XXII Tudom XVII Ahol sokszor XXI Tudom ekes 28 XIII adtál ajakomra XVI ajakadra XVII ajakodra XXI Tsokat raknék 30 XI hogy ha bánál XVII hogyha várnál 31 XI Édes szívem XXI valál 32 IX De már szived nyukszik másnál XI szívem már XXI De most szived nyugszik másnal 33 XI Nem sirhatok 34 VIII–IX, XVI, XVIII–XIX, XXI nem XII Azzal isnem XIV ezzel 35 VIII–X, XII, XIV, XVI, XVIII–XIX, XXI–XXII Másoknak példát XV, XVII Másoknak is példát 36 IX rolla

- 15 4. Hol mások mennek kegyesen,
Mint egy Apollo .....
Én ott sírok keservesen,
Szemem fel vetem könyvesen.
- 20 5. Mint telben kis fülemile,
Jaj, el val éneklő nyelve,
Mert van szegény rekesztve,
Le hajtva bankodik .....
6. Szólgalak szivem, mig élek,
Mig bennem cseng peng a lélek,
Magamat is én ajánlom,
Valamig .....

226/XXIV.

- 1 (4.) 1. En te reád nem haragszom,
Edes kedves virág szálom,
Noha tölled el kell válnom,
Annak oka más, jól tudom.
- 5 (5.) 2. Feketített gjaszban szivem,
Mert nincs nékem semmi kedvem,
Mert el hagyot szép szerehmem,
Kivel kedvem szerint éltem.
- 10 (11.) 3. Siratnalak, hogy ha szánnál,
Meg fognalak, ha meg várnál,
Mint ez előtt hozzám voltál,
Mert nem nyugszik szivem másnál.
- 15 (10.) 4. Oh be nehéz *madárt* fogni,
Olyan, mint szél után futni,
Vagy szerentsét ingyen kapni,
Mellyet meg nem foghat senki.
- 20 (9.) 5. Senki szive ne örülyön,
Mig madara nincs kezében,
Ambár légjen szoros helyben,
Mert véletlenül el mégyen.
6. Hanem szivem kételkedve
Ne meny az idegen földre,
Mert ámbár meny oly nagy messze,
Nem lesz nállam el felejtve.

14, 20, 24 [A kézirat csonka.] 18 éneklő [!]
11 hoz [!] 13 mondást [!]

- 25 7. Sirva nézem el mentedet,
Mert el vitted vig kedvemet,
Meg szakasztád vig szívemet,
Nem kívánom életemet.
- 30 (6.) 8. En kedves kis galambomot,
Kézhez tanult madarkámot,
Ki hánt én orczámra csokot,
El szalasztám szajkotskámot.
- 35 9. El tölt imár szabadsagom,
El rejtezett fényes napom,
Fel virradását nem várom,
Tsak én magamot siratom.
- 40 10. Mint őszszel kis phülemüle,
Ki meg van szegény rekesztve,
Kinek el vált zengő nyelve,
Nincs szegénynek csendessége.

226/XXV.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nőni,
De mihelyt a szél kezd fúni,
Mindenfelé kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott másához,
Kiért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhoz.
- 10 (4.) 3. Én tereád nem haragszom,
Oh én kedves virágszálom.
Hogy tetölled meg kell válnom,
Okát annak én nem tudom.
- 15 (5.) 4. Fekete gyászban jár szívem,
Nékem sincs már semmi kedvem.
Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkoron nagy buban estem.
- 20 5. Keserves már én életem,
Költöm, fektem, lehelletem,
Mozdulásom, itom s étem,
Hogy tölled lett bucsuvétem.
- (12.) 6. Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mert azzal sem használhatok.
Másnak is példát adhatok,
Kérlek, rollam tanuljatok.

226/XXVI.

- 1 1. Oh en edes kedves rósam,
Frissen tartott szép violam,
Banatimban kegyes dajkam,
Edes lelkem, szép Mariskam.
- 5 2. Anya szebbet te naladnál
Nem szült szebbet te magodnál,
Bartsak nekem jó szót adnál,
Megkeresnelek hazodnál.
- 10 3. Olyan vagy szívem, mint pava,
Mejj ekessen jár setálva,
Hogy ha süt a' nap sugara,
Ragyog szép tsillag mogyara.
- (5.) 4. Fekete gyászban jár szívem,
Soha nints már semi kedvem,
15 Hogy el hagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy búban estem.
- (6.) 5. De bartsak már valahára
Repülnél az ablakomba,
Tudod, sokszor galamb modra
20 Csokot adtam ajakidra.
- (11.) 6. Meg szannalak, ha meg szannal,
Meg várnalak, ha meg varnál,
Edig szívem, enyim voltál,
Nyugszik szived immár masnál.
- 25 (12.) 7. Nem szolgálhatok, csak jajgatok,
Magamnak nem használhatok,
Kerlek, roham tanulmányok,
Hogy ti is így ne járjatok.

226/XXVII.

- 1 (1.) 1. Bolontság volt nádhoz bizni,
Ki szépen fel szokott nőni,
De ha a szél kezdi funi,
Kész mindenfelé hajlani.
- 5 (2.) 2. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz,
Kiért immár halálomhoz
Közel vagyok vég órámhoz.

- 10 (3.) 3. Nagy örömem siralomra,
Régi kedvem ohajtásra
Jutott immár jajgatásra,
Kit nem felejt szívem soha.
- 15 (4.) 4. Én te reád nem haragszom,
Édes kedves virág szálom,
Noha tőled meg kell válnom,
Annak oka más, jól tudom.
- 20 (6.) 5. Az én kedves virágomat,
Kézhez tanult madárkámot,
Ki kedvemre ölelt csokolt,
Irigyek neve elszóllott.
- (7.) 6. Immár bárcsak néha néha
Repülj titkon szállásomra,
Hogy bár így szerethesselek,
Szívemhez ölelhesselek.
- 25 (5.) 7. Feketegyél gyásztól szívem,
Nincsen immár semmi kedvem,
Mert elhagyott szép szerelmem,
Kit tángyéromból étettem.
- 30 (8.) 8. A mit szívem nem reméllett,
Most szerelmem által esett,
Kiben szívem dicsekedett,
Rólam az el felejtkezett,
- 35 (9.) 9. Nincs olj öröm az világon,
Melj nyugodnék biztonságon,
Ha jön az zordon, nagy vihar,
Elröpül az madár szárnyal.
- 40 (11.) 10. Siratnálak, ha megszánál,
Mefognálak, ha megvárnál,
Mind ez előtt csókolnálak,
Szívem mellé bézárnálak.
- (12.) 11. Nem óhajtlok, csak hallgatok,
Mert én azzal sem használok,
Másoknak is példát adok,
Hogy a szerelem nagy álok. [!]

226/XXVIII.

- 1 1. **B**olondtság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokot szépen nőni,
Ha gyenge szél kezdí funi,
Kezd minden felé hajlani.

- 5   2.   **É**nis biztam egy nád szálhoz,
                  Ki el hagyot hajlot máshoz,
                  Kiért immár halálomhoz
                  Közel vagyok vég orámhoz.
- 10   3.   Nagy örömem siralomra,
                  Régi kedvem ohajtásra
                  Fordult bennem jajgatásra,
                  Mellyet nem vélt szívem soha.
- 15   4.   **E**n tereád nem haragszom,
                  Kedves virág szálom, tudom,
                  Noha tölled meg kel válnom,
                  Annak oka más, jól tudom.
- 20   5.   **F**ekete gyászban jár szívem,
                  Mert nints immar semmikedvem,
                  Hogy el hagyot szóp szerelmem,
                  Kiért bizony buban estem.
- 25   6.   **I**lly kedves jó akaromott,
                  Kezhez kötött madarkamott,
                  Ki kedvére ölelt s tsokolt,
                  Irigyek nyelvek el szollott.
- 30   7.   **I**mmár bártsak néha néha
                  Jönel tittkon szállásomra,
                  Hogy látnálak bártsak néha
                  Irigyemnek boszujara.
- 35   8.   **A**mitt szívem nem reméllett,
                  Szerentse most abban esett,
                  Kiben szívem dítsekedett,
                  Töllem el idegenedett.
- 40   9.   **N**ints olly ora, ki végtire
                  Ne fordullyon keserüre,
                  Ne örülljön senki szive,
                  Míg madara nints kezében.
- 45   10.   **O**lly nehéz madarat fogni,
                  Mint sebes szél után futni,
                  Vagy hátul szerentsét kapni,
                  Mellyet .....
- 50   11.   *Siratnálak, ha te szánnál,
                  Meg fognálak, hameg várnál,
                  Mert nem nyugszik szívem másnál,
                  Mint az előtt bár ugy járnál.*

- 1 1. „Nám meg mondám tűz egette,
Hogy meg ne házasodgyál,
Mert egy szem buzád sintsen,
Az mellet pénzéd sintsen.”
- 5 2. Had járjon, édes néném,
El tart az én Istenem,
Vad körtvét is aszallyunk,
Ugyan meg se koplajunk.
- 10 3. Noha nintsen rácz buzánk,
De vagyon kukoriczank,
El tartom azal magamatis,
És mind az egész házam népét is.
- 15 4. Ha el megyen à fötske,
Osztán meg erik à czipke,
Ki menyünk az mezöre,
Szedgyünk mi szükségünkre.
- 20 5. Vad almát és körtvét szedgyünk,
Sarga tököt szörözzünk,
Pinzen illyet ne vegyünk,
Ugyan meg sem ehezünk.
6. Galagonya is böven
S kökin, magyoro lészen,
Kukoritzát is pénzen
Még másis tölem vészen.
- 25 7. Lam Bentze batyadnakis
Nem volt tsak rosais,
Meg házasodot megis,
Nem szegyen hát nekemis.
- 30 8. „Ne nezd te Bentze bátyadat,
Ne legyen arra gondod,
Rá talált ő társara,
Mint à tot à kására.
- 35 9. Mert az Bentze bátyádnak
Frisseb társa volt annak,
Nem mordult az orsora,
Tébenis pinzt talált az.”

---

4 pénze 13 föstke [!] 21 bővő [!] 27 megis meg házasodot

10. Ne pirongas, jo néném,
Más volnál, nem szenvedném,
De méltán meg büntetném,
40 Házámbulis ki üzném.
11. Mert ki nyárban nem keres,
Tóben az hasa üres,
Mert az kenyéris kedves,
Neha nints gyakran leves,
- 45 12. Ha az tében be lepünk,
Málott gypjut tépjünk,
Hejában ne dellelünk,
Ugyan tsak ki teleyünk.
13. Haj dudollyunk, dudollyunk,
50 Vad kendert is morsolyunk,
Abbul fonalat fonyunk,
Kit az nyakunkra vonnyonk.
14. Ha meg zödül az horaszt,
Egy ümögben jár az paraszt,
55 Mikor ismir kapálást,
Nem szükség akkor az palást.
15. Osztán szengyornap tájban
Ha jutunk fogyatkozásra,
Ki menyenyünk az soskára,
60 Meg hizunk nem sokára.
16. Ha *el* jön az aratás,
Mi is arassunk, mint más,
Othon marad az palást,
Bizonyosság lesz az Balás.
- 65 17. Ez verseket hogy irám
Kilenczven kettödikről szolván,
Költinek Nyitrán,
Az zerini pap konyháján.

227/II.

- 1 (1.) 1. Megh mondám tűz égette,
Hogy meg ne házosodgyál,
Mert egy szem buzad sintsen,
Az mellet pénzed sintsen.

- 5 (2.) 2. Had járion, édes néném,
El tart az én Istenem,
Vad körtvélyt is aszallynnk,
Ugyan még se koplallyunk.
- 10 (3.) 3. Noha nintsen rácz bátyám,
De vagyon kukoriczám,
El tartom magam azzal
Szépen másod magammal.
- 15 (4.) 4. Ha el meg az aratás,
Télben erik az csipke,
Ki mennyünk az mezöre,
Szedgyünk mi szükségunkre.
- 20 (5.) 5. Vad almát, körtvélyt szedgyünk,
Sárga tököt szerezzünk,
Pénzen illyet ne vegyünk,
Ugyan tsak mégis együnk.
- (6.) 6. Gelegonyát is böven,
Kökény s magaro lészen,
Kukoriczát is pénzen
Mások is túlünk vesznek.
- 25 (12.) 7. Ha az télben bé lépünk,
Másoknak gyapiat tépiünk,
Hejában ne déllellyünk,
Ugyan tsak ki teellellyünk.
- (13.) 8. Héj dudollyunk, dudollyunk,
30 Vadkörtvélyt is aszallyunk,
Abbul fonalat fonnyunk,
Nyakunkban ruhát vonnyunk.
- (14.) 9. Ha meg zöldül az haraszt,
35 Ümögben jár az paraszt,
Mikor mivel kapálást,
Akkor nem köll az palást.
- (15.) 10. Osztán szent György nap tájján
Jutunk fogyatkozásban,
40 Ki mennyünk az soscára,
Meg hizunk nem sokára.
- (16.) 11. Ha el iön az aratás,
Én is dolgozom, mint más,

Itthon marad az padlás,
Bizonyosság lesz az Balás.

- 45 (11.) 12. Udde ki nyárban nem keres,
Télben az hasa üres,
Meg az kenyér is kedves,
Noha nints gyakran leves.
- 50 (7.) 13. Nám Bencze bátyádnak is
Nem volt tsak még rossa is,
Meg házosodot mégis,
Nem szégen hát nékem is.
- 55 (9.) 14. Ud de Beneze bátyádnak
Frisseb társa vált annak,
Nem mordul az orsonak,
Télben is pénzt találnak.
- 60 (8.) 15. Ne néz te Bencze bátyádra,
Ne légyen gondod arra,
Talála ő társára,
Mint az tott az kására.
16. Mikor ő hasa iol lakik,
Akkor az tied nem telik,
Üressen morgolodik,
Étekrül gondolkodik.
- 65 (10.) 17. Ne pirongas, io néném,
Más volnál, nem szenvednem,
De miltán meg büntetném,
Házombul is ki verném.
- 70 18. Majd ki nyilik az idő,
Én sem lészek heverő,
De miltán dolog tevő,
Mindenre gond viselő.
- (17.) 19. Ez verseket hogy irám
Kilenczven kettőrül szolván,
Költenek Nitra táján,
Egy plebánus konyháján.
- 75

227/III.

- 1 (16.) 1. Ha el gyün az aratás,
Én is dolgozom, mint mas,
Ithon léssen à palást,
Bizonság lesz à Balás.

- 5 (6.) 2. Galagonya is böven,
Kökény, mogyoru lészen,
Kukoriczat is pénzen
Meg masis túlünk vészen.
- 10 (12.) 3. Ha az télben bé lépünk,
Másoknak gyapjut tipjük,
.....

228.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Iletemnek, vig kedvemnek fényes tsilaga,
Ez világi ditsőségnek fris palotája,
Hová készülsz menyi tölem, szüvem vilaga?
- 5 2. Talám derül énnkemis fénes szép napom,
Az homálbul föl öltözik fénes tsilagom,
Akkor énis, mint egy madár, szárnyaman járok.
3. Fogagy be hát vig kedvednek gazdagságában,
Had ötezzem, mint egy királ, drága ruhában,
Ha te el hacz, én öltözem fekete gyászban.
- 10 4. Megis kérlek, édes szüvem, ne meny most utra,
Kérésemet, édes szüvem, nehad most hátra,
Ha te el hadsz, mégyek érted szörnyu hálára.
- 15 5. Soha bizony te naladnál szebet nem lattam,
Személedet az solomhoz hasonlitotam,
O mely nagy kár, hogy én toled mast el maradtam.
6. Szány meg engem, edes szüvem, szep virag szalam,
Mert ha meg szansz, nem öregbül te érted kinom,
Égéségben teged adgyon az Isten látнам.
- 20 7. Ha te el hatz, elyel napal sok gondaimmal,
Keservessen édes szivem nagy ohajtással,
Kivántatnam minden koron sziv fajdalammal.
8. Ez verseket te kedveddért, jo szavu rosám,
Szerelmemet mikor hozzád neked mutatám,
Ezer hatszáz és kilenczven háromban irám.

---

10 másoknak <gyak>

2 ditsőségnek <fénes tsilaga> 7 [Előbb:] kedvedben 20 nap [!] 21 sziv <oha>

- 1   1.   Ki olttya meg langját szomorú szívemnek?
Ki gőgyéhattya meg sebet serelmimnek?
Ha látom világát csillagom fényének?
Ha foghatom kezét az én edesemnek?
- 5   2.   Iaj mely nehéz szívem bizony az ennékem,
Hogj gőnyörű szép szád nem beszélhet velem,
Piros két orczádot el fordítottól töllem,
Ekes természetért majd meg hasad szívem.
- 10   3.   Bar csak eczakának leg kisebbik része
Hozna edes almát az én szemeimre,
Athata nyuguvást el bádgyat testemre,
Nem gőtrődnem enyit szívem sérelmere.
- 15   4.   Az én banatimnak csak Isten szanoja,
El bádgyat testemnek fő [!?] könnyen tartója,
Földi emberek közt nintszen orvosloja,
Mert csak ő egyedül minden gőgőitoja.
- 20   5.   *Létét* életemnek tovább nem kívánom,
Csak Isten tartson meg, adgjon téged látnom,
Azután kész leszek mindentől meg valnom,
Földi hajlekomban előtted szallanom.
- 25   6.   Mely nehéz az testnek lélektől meg válni,
Igy két igaz szívnek egymástól tavozni,
Keszek mind ez ketten az halálra menni,
Gelicze módgára világtól meg valni.
- 30   7.   Ély vígan sokaig, kívánom Istentől,
Minden napjaidott életedben szentül,
Noha el hacz, szívem, engemet ezentől,
Es meg szívem minden örömtől.
- 35   8.   En csak arra kérlek, szívem, el ne felejtts,
Nevemet szívedben emlékezetben rejts,
Irott levelemnek értelmet te meg fejts,
Kérlek, hogj eszt masnak ezt tuttora ne ejts.
9.   Fajé szíved azon, hogj töllem el maracz?
Eretted én szívem bus lesz, [?] néha vígacz?
A vagj más idegent én helyettem fogacz?
Fély Istentől s lásd meg, ha jóért gonoszt acz.

10. Isten légyen veled, edesem meg botsás,
Noha te ellened volt nagy fogjatkozás,
De kerlek, edesem, hogj arról meg bottsáss,
40 Eletedben, szivem, soha töb but ne láss.
11. Szomorú énnem tölled meg valasom,
Keserves utakon való bujdosasom,
Mert az te szerelmed meg győzött már latom,
Lángal ... tekodban [!?] imár kenlodosom.
- 45 12. De mi haszna elmém farasztom tovabra,
Meg ad még az Isten minden jót sokara,
Meg algjon, edesem, az egeknek ura,
Igaz joakarod igazan kivanya.
- 50 13. Utolsó busitto versemre tégy választ,
Szivem rejtekeben hadd rejtsem el én azt,
Az után nem hallaz töllem sem panaszt,
Izenetem, sem szom tégedet nem fárazt.

230.

- 1 1. Homályban öltözött tündöklő szép Phebus,
Meg hervadott amaz gjenge szép laurus,
Banatim ujulnak, fájdalmas szivem bus,
Gjenge viragomtól mert *meg* fozta Venus.
- 5 2. Nagy sebet *szivemben* Cupido tsinála,
Gjenge viragomtól mert engem meg fozta,
Kiert banatimnak iszonyu nagy arja
Meg sokasodot, mint tengernek nagy habja.
- 10 3. Sirnak banatimon az kemény kö sziklák,
Kesergik kinaim az szép gjenge nimphák,
Meg hervadtak, látván banatim, szép rosák,
Echois banattal felel panaszimnak.
- 15 4. Banatos szivemnek kegyes vidámsága,
Mely tavul te tölled testem, gjenge nimpha,
Kiert nagy fájdalom bus szivemre szalla,
Hogj ekes termeted szemem nem la/hattya.
- 20 5. Mikint Ariadna Theseus szerelmet,
Gondold, hogj nem latta szivemnek szerelmét,
Igy en banatom nő, nem látván szépségét,
Ekes termetednek gyönyörű szép színét.

---

44 [Olvashatatlan szövegrész.]

4 [*meg* hiányzik.] 5 [*szivemben* hiányzik.] 16 lahattya 17 Theseus <szépségét>

6. Kiért már öröme nintsen bus szívemnek,
Nintsen vigassága rogjogo kedvemnek,
Homalyban öltözöt napja eletemnek,
Mert nem latom színét ekes termetednek.
- 25 7. Oh mely igen banom tölled meg valasom,
Hogj nem lehet nallad többbe maradasom,
Meg bottsás, *ha* neked vettem, szep viragom,
Eletemben kedves gjenge szep harmatom.
- 30 8. Mely gjakron eszemben jutnak szep beszeded,
Kedvesen orczamra hánt edes tsokjaid,
Mint raj mez, ugj fojnak biztato beszeded,
.....
- 35 9. Mikor szep termeted szivemben be öklik,
Ottan sebes szivem mingjart fel gjuladik,
Szuntelen utánnad elmem gondolkodik,
Almomban is erted soha nem nyukhatik.
- 40 10. Bartsak egjszer látnám te szep termetedet,
Füleim hallanák te szep beszededet,
Kezem tapogatná gjenge testetskedet,
Akkor vig örömel elném szep üdömet.
11. Veget panaszimnak mar vetek, szerelmem,
Teged az nag Isten algjon meg, edesem,
Engemet, szolgádot meg ne vess, kedvesem,
Sött titkos szivedben ird be az én nevem.

231.

BORNEMISZA

231/I.

- 1 1. **B**anatos szívemre nagj fájdalom szallott,
Mert az en örömem tollem el tavozott,
Engemet el hagjott,
Talán nem erek már örvendetes napot.
- 5 2. **O**rczamon konjveim gjakorta le fojnak,
Az en ket szemeim keservesen sirnak,
Csak szejel vigjaznak,
Hol orom mondokot *immár* lathatnanak.

---

27 [*ha* hiányzik.] 32 [Hiányzik.] 44 szívemben

2 II Mert minden 4 II Jaj talám nem érek 8 I im II Öröm mondo postát hogy *ha* láthatnának

- 10 3. **R**ementelensegben forog az en szivem,
Mert az en gjamolom el tavezot tolem,
Nincs ki szannjon engem,
Nincsen jo akarom, ki biztasson engem.
- 15 4. **N**yomorult eltemnek job volna el fogjni,
Hogj nem igj haboru tengeren evezni,
Abban csak veszodni,
Kiböl csendes partra soha nem mehetni.
- 20 5. **E**ltemben a mitöl leg inkab retegtem,
Szinten azon torben veletlenül estem,
Es be keverettem,
Kiböl az nagy Isten talam ki ment engem.
6. **M**int az szarnja szegot madar, ugj vesződom,
Addig vigasztalast nem vár az en szivem,
Csak sir az en szemem,
Örvendetes jo hirt mig nem hall ket fülem.
- 25 7. **I**mmar csak ugj vagjok, mint arva gölicze,
Az ki kedves tarsat meszsze eresztette,
Sokaig kereste,
Csak egedül repül, üres az ő fészke.
- 30 8. **S**zibeli fájdalom, bu banat, siralom,
Keserves jaj szokkal meg rakadot halom,
Ez az én jutalmom,
Izzetlen ettkeket var az en asztalom.
- 35 9. **S**iralommal eszem *ebéd* vacsoramot,
Buval terittik be mindenkor agjamot,
Halo njuszojamot,
Sok *gondokkal* töltik az en vankosomot.
- 40 10. **A**rtalmas poharat en kezemben adta,
Szomoritto borat velem meg itatta,
Ki szivemet fojtja,
Hirvadot orczamot sztinetlen fonnjasztja.
11. **M**int az szegenj fogolj szabadulasst nem var,
Mert a sententia ki lattatot immar,
Holtig bekoban jar,
Igj az én szivem is nem örvendezhet mar.

---

9 II éltem 10 II Mert minden 12 I Nincs II Nintsen 14 I tenteren [!] II haborus tengerben 15 II Ebben 16 II Mellybül;
juthatni 17 II leg inkább amitől 18 II Ugyan azon tüzben 19 II Belé 20 II Mellyből a jó Isten tudom 21–24 II [Hiányzik.] 25 II Imé
ugy marattam 26 II Amelly az ő társát 28 II üressen áll fészke 30 II szókkal rakodot sir halom 33 I ebédem II ebéd 34 II Bánattal
teritik be az én ágyamat 36 I gondal II gondokkal 37 II poharát kezemben nyujtotta 38 II világ meg 39–40 II Velem kostoltatta
Szivemet szivemet már el hervasztotta. 42 II ki mondatott

- 45 12. Az vankosom nekein beszélgeto tarsam,
Az en panaszimot nincsen kinek mondgjam,
Es ele szamlaljam,
Talam job azokat hogj *sem* el halgassam.

231/III.

- 1 (1.) 1. Banatos szivemre nagj fájdalom szállott,
Mert az én örömöm töllem el tavozott,
És mezzen hanyotlott,
Talám nem erek már örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Orczámon könyveim gjakorta le fojnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Csak szélyel vigjznak,
Ha öröm mondokot imár lathatnanak.
- 10 (3.) 3. Rementelenségben forog az én szivem,
Mert gjamolom el tavozott töllem,
Nints ki szanyon engem,
Egj jo akarom sints, ki biztasson engem.
- 15 (a) 4. Mar buban borultam, nints semmi örömöm,
Mert vigasztalomot sirvan el kesertem,
Igen kesergettem,
Minden jo kedvemet utanna küldöttem.
- 20 (5.) 5. Eltemben az mitöl leg inkább rettegtem,
Ugjan azon törben veletlenül estem,
Es be keverettem,
Kiböl az ur Isten talám ki ment engem.
- (6.) 6. Mint az szarnya szegett madár, ugj bujdosom,
Vigasztalast addig nem vár az én szivem,
Sir az én lelkem,
Örvendetes jó hirt nem vár az én szivem.
- 25 (7.) 7. Maron ugj marattam, mint ozvegj gölicze,
Az ki kedves társát imar el vezette,
Sokaig kereste,
Czak egjedül repül, üres annak fészke.
- 30 (11.) 8. Az mely szegeny fogoly szabadulast nem vár,
Mert az sententia ki mondatott imár,
Holtig bekoban jár,
Igj az én szivemis nem örvendezhet mar.

45-48 II [Hiányzik.] 46 I nincs 48 I csem [!]
6 keserevesen [!] 21 ugj <kesergek> bujdosom,

35 (8.) 9. Szibeli fájdalom, bubánat, siralom,
Keserves jaj szokkal meg rakodott halom,
Ez az en jutalmom,
Izettlen etkeket vár az én aztalom.

40 (4.) 10. Nyomorult eltemnek jobb volna el fogjni,
Hogj nem ily haboru tengeren evezni,
Abban csak vezödni,
Kiböl szabadulást soha nem varhatni.

(9.) 11. Nagj ohajtva ezem ebed vatsoramot,
Buval terittik be minden nap agjamot,
Halo nyoszolyamot,
Gondal töltik meg az én vankosomot.

45 (12.) 12. Az vankosom nekem bezélgetö tarsom,
Az en panazimot nintsen kinek mongjam,
Ki előtt számlályam,
Talám jobb, azokat hogj ha el halgatnom.

231/IV.

1 (1.) 1. Bánatos szivemre nagy fájdalom szalot,
Mert minden örömem tölem el távozot,
Én tölemelvoltakedvemet [!] kiadot,
Talám nemis erek örvendetes napot.

5 (2.) 2. Ortzámon könyvejim gyakorta lefojnak,
Az én ket szemejim keservesen sirnak,
Tsak széjel vigyáznak,
Ha öröm mondokat immáláthatnának. [!]

10 (3.) 3. Rementelenségbe forog az én szivem,
Egy jo akarom sits [!] ki biztason engem,
Nints ki szanyon engem,
Egy joakarom sints ki biztason engem.

15 (a) 4. Nagy buban borultam, nints semi jo kedvem,
Mert jo akaromat sirván ki kisirtem,
Igen kesergetem,
Minden jo kedvemet utána vetetem.

20 (5.) 5. Eltemben amitöl leginkab retektem,
Szinten azon törben veletlenül estem,
Bele keveretem,
Kibül az uristen bizony kiment engem.

- (6.) 6. Mint a szárnya szeget madár, úgy bujdosom,
Vigasztalást adig nemis vár en szívem,
Tsak sirnak szemmejim,
Örvendetes jo hirtnemis [!] hal ket fülem.

231/V.

- 1 (1.) 1. Bánatos szívemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én édesem tülem el távozott,
Tülem el távozott, engem árván hagyott,
Kiért már nem érek örvendetes napot.
- 5 (5.) 2. Amitül még eddig meg jobban rettegetem,
Szintén azon törben véletlenül estem,
Véletlenül estem, bele keveredtem,
Kibül az jó Isten hiszem meg ment engem.
- 10 (3.) 3. Reménytelenségben forog az én ügyem,
Mert az én édesem el tavozott tülem,
El tavozott tülem, nints ki szánnyon engem,
Nints olly jó akaróm, ki biztasson engem.
- (2.) 4. Orczámon könyveim gyakorta le folynak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Keservesen sirnak, tsak széjjel vigyáznak,
Öröm mondó postát a hol láthatnának.
- 20 (7.) 5. Páratlan maradtam, mint árva gerlicze,
Aki maga társát meszsze felejtette,
Meszsze felejtette, sokáig kereste,
Tsak egyedül repüll, üresen áll fészke.
- (8.) 6. Szívbeli fájdalmam, bú bánat siralmam,
Keserves jaj szóval meg rakodott házam,
Meg rakodott házam, ez az én jutalmom,
Izetlen étkeket vár az én asztalom.
- 25 (9.) 7. Siralommal eszem ebéd, vocsorámat,
Búval teritik be az én asztalomat,
Az én asztalomat és háló ágyamat,
Sok kinokkal töltöm az én napjaimat.
- 30 (11.) 8. Ládd a szegény fogoly szabadulást nem vár,
Mert a szententia ki mondatott immár,
Ki mondatott immár, holtig békóban jár,
Úgy az én szívem is nem örvendezhet már.

231/VI.

- 1 (1.) 1. Banatos szívemre nagy fájdalom szállot,
Mert az én örömem tujem el változott,
Engemet el hagyott,
Talán nem erek már örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Ortzámon könyveim gyakorta le folynak,
Az én két szemeim keservessen sirnak,
Tsak teged óhajtnak,
Öröm mondo postát hogy ha látnának.
- 10 (3.) 3. Reméltelenségben forog az én igém,
Mert az én edesem el tavozott tölem,
Nintsen jó akaróm,
Nintsen jó akarom, ki biztasson engem.
- 15 (10.) 4. Artalmas poharat kezemben nyujtotta,
Szomorito borát velem meg itatta,
Ki siró, fonnyasztó,
Hervasztó festeke ortzámat sargittyá.
- 20 (3.) 5. Reméltelensegben forog en életem,
Mert az en edesem meszsze elvalt tölem,
Nints ki szánnyon engem,
Nincsen jo akarom, ki biztasson engem.
- (7.) 6. Immár tsak úgy vagyok, mint szegény gerlicze,
Aki az ő társát meszsze el vesztette,
Sokaig kereste,
Egyedül röpül, üressen ál fészke.
- 25 (11.) 7. Mint a szegény fogoly szabadulást nem vár,
Mert a szententzia ki adatott immar,
Holtig békóban jár,
Ugy az én szívem is nem örvendhet immár.
- 30 8. Jaj ha ki mondhatnam kinnyát én szívemnek,
Ki magyarazhatnam sérelmét lelkemnek,
Mert oly alhatatlan most az földi ember,
Mint a' hatalmas tenger.
- 35 9. Jaj Istenem Uram, ne hagygy el engem is,
Ne búsúly edesem, meg látz még engem is,
Akkor mindeniknek be telik a torka,
Hidgyél az Istenben.

---

15 Ki siró <hervasztó> fonnyasztó 20 <nincsen> Nincsen 22 vesztette <egyedül röpül> 24 ál <feste>

231/VII.

EGY BÁNATBA MERÜLT SZIV

- 1 (1.) 1. Bánatos szivemre nagy fájdalom száüott,
Mert az én kegyesem tölem el-távozott,
Engemet el-hagyott,
Talán nem is erek örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Arczámon könnyeim gyakorta csordúlnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Tsak széllel vigyáznak,
Öröm mondó póstát honnét várhatnának.
- 10 (7.) 3. Tsak úgy vagyok én már, mint árva gerlicze,
Mely az ő hiv társát meszsze el-vesztette,
Sokáig kereste,
Tsak egyedül repül, üres az ő fészke.
- 15 (5.) 4. Eltemben a'mitől leg inkább rettegtem,
Szint azon örvénybe véletlenül estem,
Belé keveredtem,
De mellyből az Isten, hiszem, ki ment engem'.

231/VIII.

- 1 (1.) 1. Bánatos én szivemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én örömem tülem el távozott,
Rég hogy már el hagyott,
Talán nemis érek örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Az én két szemeim keservessen sérnak,
Ortzámon könyveim gyakran le tsordúlnak,
Tsak széllel vigyáznak,
Öröm mondó póstát hogy ha láthatnának.
- 10 (3.) 3. Reméntelenségben forog az én szivem,
Mert távúl van tölem az én szerelmesseim,
Nints ki szányon engem,
Nintsen jó akaróm, ki biztasson engem.
- 15 (5.) 4. Iletemben kitül leg inkább rettegtem,
Ugyan azon törben veletlenül estem,
Belé keverettem,
Talán az Úr Isten ki ment ebbül engem.
- 20 (4.) 5. Nyomorúlt éltemnek jobb volna el fonni,
Hogy sem illy háborús tengerben övetzni, [!]
Ebben tsak kinlódni,
Kibül tsendességre tsak ritkán mehetni.

232.

- 1 1. Török szivem török, mint az üveg romlik,
Eretted, edesem, soha nem nyughatik,
Mind éjjel, mind nappal hozzád kívánkozik,
Mert fél, szerelmétől hogj ha meg foztatik.
- 5 2. Ambar ez vilagra se születtem volna,
Hogj illy keservesen kelle meg válnia,
Gjenge szerelmemnek méltó bujdosnia,
Eretted, edesem halalt kostolnia.
- 10 3. Meg vallom, nem kitsin gjöttrelme szivemnek,
Hogj ez lön jutalma igaz hüsegemnek,
Tudom, szenvedni kell már arva fejemnek,
Erted .....

233.

- 1 1. Rigottskám, rigottskám, tsatsogo szajkotskám,
Jöj bé hozzám, jöj bé te fekete rigo.
2. Tsináltatok néked ezüstből kaliczkát,
Abban tsináltatok aranybol valutskát,
- 5 3. Bele énned adok fejár semllye czipott,
Rea innod adok piros szerelem bort.
4. Nem szoktam, nem szoktam kaliczkában lakni,
Tsak szoktam, tsak szoktam mezőben sétalni,
- 10 5. Fenyő magot enni, folyó vizet innya,
Agrol agra jární, szabadtságban élni.

234/I.

- 1 1. Az gelicze madár, ki társatol el vált,
Azzu ágra le száll, ugj kesergi társát.
2. Valyon s még valaha éreké oly idött,
Kiben veled, szivem, én szemben lehetnék?
- 5 3. Szivemnek nagj gjaszátt rolam le vehetnék,
Ha te veled szivem, én szemben lehetnek.

---

2 nyughatik 12 [A szöveg csonka.]

1 II tsatsogo rigotskám 2 II Jer bé hozám, jer bé tsatsogo rigotskám 4 II Csináltatok néked aranybol kalickát 5 II Benne
enned 6 II Benne innod 9 II fenyő vizet 10 II szálni

4. Titkos tanatsimot néked meg mondhatnám,
Keserves panaszom neked beszélhetnem.
5. Vagj meg halok érted, avagj meg kereslek,
10 El hidgjed, édesem, hogj itt nem felejtlek.
6. Nem reménlem, szivem, hogj lássam személyed,
Valyon nem nehéze, hogj butszuzom tölled?
7. Mint lélek az testöl, oly nehéz válásom,
Hozzád meg térésem nem tudom, hol lészen.
- 15 8. Adgjon Isten sok jott, szivem, utaidban,
Hordozzon az Isten téged szerentsesen.

234/II.

- 1 1. Az gerlice madár, ki tarsatol el vált
Aszszu agra le szál, ug keresi társát.
2. Valyon meg valaha olly időt éreke,
Mellyben, szivem, téged én személhetleké?
- 5 3. Szivemnek nagj gjászsát rollam le vetkezném,
Ha szivem, te veled előbb lennék szemben.
4. Titkos banatomot néked meg mondhatnám,
Keserves panaszim néked panaszolnám.
5. Hogj hogj majd meg halok, szivem, én éretted,
10 Vallyon nem nehézé, hogj butszuzom tölled?
6. Nem remellem, szivem, hogj lassam személyed,
Vallyon nem nehezé, hogj butszuzom tölled?
7. Mint lélek az testöl, olly nehéz meg valnom,
Adgjon Isten sok jot, szivem, utaidban.

235.

- 1 1. Bizony nem veltem s az elöt sem hittem, hogy ily nagy az szerelem,
De miolta, szivem, veled esmerkettem, magamal el hitettem,
Hogy az nagj szerelem szibeli gjötrem, nagj lelki töredelem.
- 5 2. Sokat kel szenvedni, sokatis kel türni, az ki akar szeretni,
Regi szerelemben edes mez az menyi mereg van ot meg anyi lel főkepen, [!]
Az ki tisztességét felti, sokat kel annak szenvedni. [!]

3. Nagy sok gondolkozás, szibeli haborgas az szeretöket gjötri,
Irigyeknek szava sokat haborgatja, szivekben sertegeti,
Ebed vatsorakor szivek gyakran komor, rajtok *meg* ismerhetni.
- 10 4. Rajok banat virad, siras gjakron arad, egj mas utan ohajtnak,
Könyvel labog szemek, le fügeztvén fejek, bankodvan ugyan sirnak,
Tsak nem hasad szivek, hervad gyenge képek együt hogj nem halhatnak.
5. Oh te bura termet, gondal nevedeket magad farazto nimfa,
Bizony szolnék szivem, neked, edes lelkem, de dolgunknak nints mogja,
15 Hogj szived ilj komor, bus vagj es nem bator, jol tudam, mi az oka.
6. Te *en* ertem fáratz, epetz szivem s bagyatz, en penig teereted,
Bizony nem keresek, mert tudom, nem lelek mas szerettöt kivüled,
Te se adgyad fejed masnak te job kezed, mert en leszek te hived.
7. Szemed sok jot lasson, eleted halagyon, es ely batorsagoson,
20 Utolso oradon ely batorsagosan, szivem szerent kivánom.

236.

- 1 Hobol az nap vizet araszt,
Az fetskeis fészket ragaszt,
De en szegeny csak but araszt.

237.

- 1 1. **K**egyesinek kipe most lipik előmben,
Venus szip szemilit latam szemiliben,
Szivem el lankada rea nisisiben,
Lelkemnek mert csak ö ép gyönyörüsige.
- 5 2. **A**ngyali abrazat viselő aszonykam,
Circet szipsigedel ki megh halatad lam,
Kegyesiged mutasd mar valaha hozam,
Ne kinozd igy iltem, edes ki nilt rosam.
- 10 3. **T**elyes tekinteted épen csak kegyesigh,
Gyenge abrazatot csak szemirmetesigh,
Szemeid csak merő ep tökiletessigh,
Szivédben ne lakjik hat az kegyetlensigh.
- 15 4. **A**z te szip szemilyet az mely szem nem lata,
Kart valot az az szem, marat könyhulasba,
Noha sok *kegyesnek* voltal siralmara,
Sok vigh kedvü szivnek holtáigh gyaszara.

---

9 vatsorakal; meg meg [!] 16 en en [!]

8 [Előbb:] kinozt 12 lakik 16 ke...eknek [A kézirat szakadt.] 17 [A kézirat szakadt.]; [Előbb:] szünek

238.

- 1 1. Nincz nagyob gyötrelem, mint titkolt szerelem fel gerjedet szivekben,
Az mely rövideb celt busult embernek vet szerencsétlen éltében.
2. Annak az faidalma, baja es nagy kinya, bogy failalni sem meri,
Iktelen vigh kedvet milto siras helyet kel szeginek tetetni.
- 5 3. Azal együt elni, keservesen türni, *kitöl* kivant megh valni,
Aztat *apolgatni*, ölelni, csokolni, *kiirt* kivant megh halni.
4. Ez atul fosztatik, szegény el tetetik, melyben szive megh nyugszik,
Melyet nagy kedvesen, titkon szerelmesen kegyelmiben fogadot.
- 10 5. Szany megh, én Istenem, ki ezen gyötrelmen keserves busulasal
Öldöz most miatam, melyet megh siratam keserves ohaitasal.
6. Ez vegye ez verset papirosra eset szemeimbul konyveim,
Az ki bus szivemet szanya in igyemet, keserves életemet.

239.

- 1 1. Ki katonaja vagy kuruczom?
Tied vagyok lelkem aszszonyom.
Jer be bozzam hat most csillagom,
Mert van a pinczemben jo borom.
- 5 2. En be mennek, szivem, jo szivel,
De vigyaznak ream sok szemmel.

240.

- 1 1. Im nem regen hoga az kertben be lepek,
Siro szemel ot két fellé tekintek,
Szep személyed mindgiart szivemben ötlék,
Kiert ilyen keszervesen éneklék:
- 5 2. Senki ninczen, ki mondaná, hoga örölj,
Gerliczeis most feölöt repölj,
Keservesen mondogalja, bogi türj, türj,
Mind az altal szerelmében *be* kerülj.
- 10 3. Türök azért mind adigh, az migh megh öll,
Talám holtigh nem hágy szinten egyedül,

5 az *kitöl* 6 *ap..gatni* [A kézirat szakadt.]; az *kiirt* 7 [Előbb:] titetik melben 8 [A kézirat szakadt.] 11 [Előbb:] szemembul [Majd:] szemeinbul [!]

2 <szürö> siro 7 bogi <tuj tüj> 8 szerelmében ben be [!]

Tékéntek fel szirván, egi gallamb ot üll,
Megh biztata, mert azt monda, hogy fordulj.

4. Ha fordulna kedve hozam, szok szép szok,
En rajtamis terjednenek aldot jok,
15 Filemilek mivel igen czaczogok,
Erdememnek okát mondgiak, hoga czok, czok, czok, czok.
5. Bizonj igaz, hoga az miat szivem faj,
Kiert immar nem egyebet, hallalt vár,
Keszervesen áll szivemben, mint egi árr,
20 Eröl, mihelt halla, varju monda, hogj kar, kar.
6. Mondam, hoga ugi, de nincz immar mit tennem,
Nyavoljamat bekével kel szenvednem,
Mert orvosom latom hoga nem lelhetem,
Paczirtamis nagi fen mondgia: keresem, keresem.
- 25 7. Menyel azért, mert látod, szivem mint fay,
Kérjed, szivem ne legjen keö, hanem hus,
Te utodban veled legjen az Vénus,
Déákul szol szaykom, mondgia, hoga Katus.
8. Ki tsak minap szerelemben bé lépék,
30 Violakkal ez egi szép tavaszt fel nöt, [!]
Az tavaszi kis madaris igi üvölt,
Nagi magyarán azt kialtya: tsötsi költ.
9. Oh két almám, méltan vagi te aranyas,
Én két szemem az kit lát, nem állat más,
35 Ket kezem köszt vallyon te mikor forgasz?
Déákul szol. Hollo, mondgia, hoga cras, cras.
10. Eörüly szivem, mert tárházaban bé vit,
Szerelmében nagi kedvesen mostan int,
Könnyen forgo, havat hozo kitsiny pinti,
40 Azzal bisztat szerelmében, hoga hint, hint.
11. Busultomban hoga ezeket le iram,
Valaszomat madaraktol mert hallám,
Banatimban akkor vigasztaltatam,
Ajto njni viragomat mert latam.
- 45 12. Az kivel en nem keveset mulatek,
Nincz arrol szo, meny sok czok ott esek,
Czak töbzsöris oly udoket erhetnek,
Hoga eö velle kedvesen mulathatnek.

VEGSEÖ BUCZUZAS

- 1 1. Immar az elmemet tova b nem farasztom,
Sok szep szavaimat vesztegetni szanom,
Keo falra a' borsot cziak hijaban hanyom,
Teokre a' boytorjan mert nem ragad, latom.
- 5 2. ....
A draga gyeonygyeeket nem hanyak a' sarban,
A jo bort sem teoltik mosatlan poharban,
Nem illik arany lancz a' szamar nyakaban.
- 10 3. Akinek ninczi esze, annak csak fa penz jo,
Hogy ha el vesztij, szuve nem bankodo,
Nem kedves eleotte a' jo tanaczi ado,
Maga javarais eo nem haylando.
- 15 4. Az illyen beteget nem kell orvosolni,
Mint halalra valot, ugyan nem kell szanni,
Aki maga eszen akar mind cziak futni,
Vegre az arokban mint vak lo fogh esni.
- 20 5. Szegent mashoz kepest semminek alithacz,
Isten aldasaban latom, cziak valogacz,
Magos polczra hid el, hogy nehezen haghacz,
Ket szek keözeott vegre a feöldeon maradhacz.
6. Miert kell azt üzneöd, a' mit ell nem erhecz?
Azert faradoznod, a' mihez nem ferhecz?
A mit nem erdemlesz, Istenteol sem kerhecz,
Ereovel jutalmat mert teolle nem vehecz.
- 25 7. Az Isten aldasat bolondsagh megh vetni,
Vak szerenczie uttyan ketelkedve jarni,
Embert a' remensegh megis szokta czialni,
Azert nem kell soha a' jot labbal rugni.
- 30 8. Aki az etkekben szokot valogatni,
.....
A maga konyhajan hogy ha kezd feözetni,
A korpa czibret is vegre az megh eszi.
- 35 9. Lattam feo lovakat aranyas szerszamban,
De mihelt bennasagh esett labaiban,
Ottan faradozott fuvo hordozasban,
Cziak aligh kaphatott a' szaraz szalmaban.

10. Nem jo az embernek eo magat el hinni,
Mast magahoz kepest semminek tartani,
Veszedelmes dologh igen fen hejazni,
40 Mert a' magos helyreol nagyot szoktak esni.
11. Mikor a' szep pava tollait fel vonsza,
Mint irott satorban gyeonyeorkeodik abban,
Labai rutsagat de mihelt megh lattya,
Tollat le bocziattya s magat megh alazza.
- 45 12. Ezeket te neked nem haragbol irtam,
Sok szep verseimmel hogy nem hasznalhattam,
Kemeny keo szüveden igen cziudalkoztam,
Mihez tarczy magadot, ebben le rayszoltam.
- 50 13. Ez keves szoczikaktol mind eleget erthecz,
Magad viselesre tanosagot vehecz,
Ream nehezsegele ezekert nem lehecz,
Ha roszt esik raytad, cziak magadra vethecz.
- 55 14. Talam nem készel még tericzi a' lo szajat,
..... boczasd le elmed vitorlajat,
Ne had el merulni szüvednek hajojat,
Szelvesz ne olczia el eleted faklyajat.
- 60 15. Amit Isten mutat, remensegert ne had,
Mert azt nem nyered megh, a' mi most el marad.
Sokszor igen karos, a' mi tovab halad,
El repült szerencziet soha megh nem foghad.
- 65 16. Fejeden az hay szal ha mind arany volna,
Teollem ennyi szep szot nem erdemlett volna,
A te kemény szüved ha aczel nem volna,
Sok szep verseimre bizony megh lagyulna.
- 70 17. Isten legyen hozdad, en megh nem atkozlak,
Seot inkab szüvemben mind szüntelen aldlak,
Holtigh en szüvembeol teged ki nem zarlak,
Noha szallasomra immar nem varhatlak.
- 75 18. Ki mindent teremtett, en cziak bizom ahoz,
Tudom, hogy az údeo nekemis még jot hoz,
Az en szerencziemet sem keöteöttek fahoz,
Abbol jo remensegh engemetis hordoz.
19. Nem ok nélkül hittak a' nevedet Baynak,
A ki megh hodoltat, leszen baja annak,
Ez feoldeon nalladnal ninczi ereosseb baynak,
Aki veled bajol, vas a feje annak.

20. Teoreokkal, tatarral eleob megh harczollyon,
Az utan te hozzad nagy *rettegve fogjon*,
Szep szoival ..... ninczien haszon,
80 Ki megh akar gyeozni, cziak fegyverhez nyullyon.
21. Hogy megh haythassalak, sokat munkalkottam,
Sok szep verseimmel semmit nem hasznaltam,
Edesgeteo szombol szinten ki farattam,
Ez nehez Bayt immar enis masnak hattam.
- 85 22. Titkon en szüvemben erted volt nagy Bajom,
Mit senki nem erzett, cziak en magam tudom,
Immar soha veled teobbet nem Baylodom,
Akar ki Baja legy, en bizony nem banom.
23. Az en nemzetemhez nem illik mas nemzet,
90 Ellenkezeö dologh edgyüve nem ferhet,
Nem szenved illetlen dolgot a' természet,
Magahoz hasonlot minden allat szeret.
- 24 ..... versemet ezzel fejezem be,
Rollam haragodat kerlek ted fel telre,
95 Sok szep verseimet inkab forgasd elre,
Rolam gonoszt ne mondgy, hogy megh hallyak bele.
25. Elly affeleott sokat, kedves szep bokreta,
A kit a' szerenczie eleollem el kapa,
Remensegen kúvúll Isten masnak ada,
100 Tudom, jumra esett nekem ez a' koczka.
26. Mas fele viragbol keoteot szep bokretat
Nekem is mutat megh Isten *cziak* violat,
Mellyet kezemben nyuyt, mint szep arany almat,
Kedvem szerent valo kedves ajandekjat.

242.

- 1 1. Soha nincz oly viragh, kinek massa ninczen,
Valogatva szedik mostan szep mezoben,
Czak az szepet szedi ki ki szüvegeben,
Ha le szakastyak is, mas nilik helyeben.
- 5 2. Tudom, nem teszik azt masnak szüvegeben,
Az mellyet ennekem rendelt azjo Isten,
Jo kedveben plantal meg az en kertemben,
Mellyet megis mutat bizonos időben.
- 10 3. Nem jo minden fuvet mod nelkul szagolni,
Mert nemelynek szaga megh szokot artani,

Tapogatva szokot az vak is le ülni,
Vezedelmes ejel tövis kozot jarni.

- 15 4. Eüttel meg köteles senkihez nem vagyok,
Az szep tagas mezön csak szabadon járok,
Szep aldast fejemre az Istentől varok,
Örvendetes jo hirt talan meg halhatok.
- 20 5. Nem jazzik, sem trefal ebben az szerencze,
Boldog az, az kinek jól fordult kereke,
De ha rozzul esik vetet koczka erre,
Holtigh busulast hoz az ember szivere.
- 25 6. Nem sietek mint hal az hal az horgara,
Nem futok mint madar az edes szip szora,
Job, hogy ha vigyazok az en irasomra,
Veletlen ne essek vetet tör labomra.
- 30 7. Esztelenul nem jo semmit czelekedni,
Dolgaimnak veget jól megh kel gondolni,
Artalmas bolondül szerenczet probalni,
Okossagh vigazva czendesen ballagni.
- 35 8. Nem sokot jól esni az siető munka,
Ketzeges mindenben az szerencze dolga,
Neha remensegh kül vakot vet az koczka,
Nehez megh masolni, az min megh all sorsa.
- 40 9. Az lovat is nem jo szajara boczatni,
Fekemlön, zabolán kel ötét hordozni,
Mert ha az fek szarat lazán kezdik hadni,
Fotasabon szokot nyakra före esni.
- 45 10. Illik hat mindennek magara vigazni,
Tovab kel embernek az orranal latni,
Minden dolgainak rendit megh vizgalni,
Mert az megh löt dolgot keső megh masolni.
- 50 11. Az szep viragok is nem egyszer smind nilnak,
Ki egy nap, ki mas nap holnapigh nem tartnak,
Ne örülljön senki szep iffyusaganak,
Mint fa levelei, mert maidan el hulnak.
12. Ha ma virag voltal, holnap koro lehecz,
Talam azt sem ered, koporsoban mehecz,
Ha it jól nem eltel, meg börödel fizes,
Ha jól czelekedtel, szep jutalmat vehes.
13. Szep iffyusagoddal magadat ne biztasd,
Ragalmazo szoktol nyelved megh tartoztasd,

Az Istent szolgálni soha el ne mulasd,
Az örök életet hogy te is megh lathasd.

55 14. Keserves versekkel en megh nem siratom,
Fekete kontossal soha megh sem gyaszlom,
Ha mas nttra ter is, en vizza nem hivom,
Mas felöl biztatnak, igazan megh vallom.

60 15. Ez keves irasbol harag ne gyerjedgyen,
Idegenseget is felölem ne velyen,
Ha jo kedve hozzam ki jelentve lezen,
Egy kis arany gyürüt tölemis el vezen.

16. Tob jo akaratom ez mellet igerem,
El szant szandekomat talam veghez viszem,
Ha Isten rendelte, hozza vonszon szivem,
Nemis nyughatig megh ..... azen szemem.

65 17. Ez nehany verseket igen futva iram,
Mulando dolgokon elmemet futtatam,
Sok gondolatimat szivemmel hevitem,
Czak jo remenseghgel magamat biztatam.

70 18. Job az sik mezöben az szoros kaliba,
Hogy sem essös idön zöld fanak arneka,
Mert megh azik sokzor ot az ember valla,
Kitöl nagy veressegh szarmazik nyakara.

---

64 [Egy szó olvashatatlan.]

XVIII. SZÁZADI KÉZIRATOK KELTEZETLEN ÉNEKEI

243.

- 1 1. Jo lakásban az kik vadatok, vig örömben vadatok,
Engemet is kozitekben habé fogadnátok,
Hü menyecskék, szep viragok, egy táncz notát ének szoval
Tinéktek mondanek.
- 5 2. „Ülle nálunk ifju legény, jelen leted kedves,
Mert szemeled, fris termeted nálunk bötsületes,
Mindeneknél kellemetes, az szuzeknel bötsületes,
Mas szállast se keres.
- 10 3. Rendel azért az szüzeket te az tánczban vigyed,
Mert így tehecz nekünk kedvet, beszedem el hidgyed,
Azt mi neked meg köszönyük, az mint lehet, meg fizetyük,
Tsak jo neven vegyed.”
- 15 4. *Engedek* en szép szavadnak, gondom leszen arra,
Leg elsöben jöj kezemre szivem, lelkem Kata,
Edgyet kettöt mi ugorgyunk, fordulásban vigadoszunk,
Majd meg lesz az ara.
- 20 5. Suska addig félre allyon, lábát oltalmazza,
Az táncz porral ne gondollunk, labal lassunk hozzá,
Ketten edgyet mi ugorjunk, fordulásban vigadozzunk,
Nosza lássunk hozzá.
6. Ekes szavu, szép beszédü szivem, lelkem Jutka,
Hotza kezed, mit bánkodosz, talam fordul jodra,
Ha most ketten egy szep tánczot sörény lábbal, vig orczával
Jarunk magyar modra.
- 25 7. Orsikem, te mit mosolgasz, kel föl, ál talpadra,
Talám bánad, hogy így intlek szemelled mátkádra?
Azt ne bánnyad, mert tegedis ezentül mellem kedvedre
Fektetlek az agyra.

---

3 Hün medgyek [!?] 13 Eendek [!] 18 lassun [!] 25 mi [!]

- 8, Sies, üle ..... segél hamar minket,
30 Lam tegedis gyönyörkoddtet ez fele, mint minket,
Vidámits meg sziveinket, formáld szepe lepesünket,
Od butul elmenket.
9. Az hegedüs lám szép notát vigan vony mi nekünk,
Csak kedvünket találhassa, ugrik öis értunk,
35 Minden musák vigan laknak tsak külömben az banatul,
Mely mesze mi tülunk.
10. Zöndits lantod, no zendüllön, virgina harsaggyon,
Bánatos sziv mindenekben mastan tavul alyon,
40 Ki szomorú akar lenni, bánatott akar viselni,
Innéd távul allyon.
11. Ag eb legyen, ki az tántzot vigan el nem jarja,
Azon kezben az árrátis à ki meg nem adgya,
Illy szep termetü szüzekett ki nem szeret, bator anak
Farkas szivétt margya.

244.

- 1 1. Ez világon, lám, mindenek tása vagyón *immár*,
Him madár is nyostenyével kedvessen setál,
Meg az szegen nyulatsais másodmagával jár,
Tsak én szegen árva fejem, egedül járok mar.
- 5 2. Ennek magam sem tudhatom, milegyen az oka,
Mert lám éjel napal pörög mellettem az rokka,
Uj vendeget gyakran tsörög az tsátsogo szarka,
Meg sem akar ram fordulni a nyosztető kotzka.
- 10 3. Termetem is lám szép vagon, az derekam kartsu,
Mint pünkösdi piros rusa, olljan vagok ortzu,
Gyenge fejer minden testem, mint ama szep hatyu,
Járásomis mint ráronak, sörény es nem lassu.
- 15 4. Mosolognak én ajakim, fekete ket szemem,
Magassan nyöt az homlokom, domboru két tsötsöm,
Szép *egyenlök* az *vállaim*, frissen szollo nyelvem,
Fegyhetetlen egy szo mint száz, testem és mindenem.
- 20 5. En szép vagyok, delám mégis senkinek nem kellek,
Mint gerlice társa nélkül, magányossan élek,
Jaj egyedül haláltul is bizony ugyan félek,
Talám ugyan meg átkoztak, férhez nem mehetek.

---

29 üle tepsic [!?] 34 ugri [!] 38 midenekben
1 már 11 feje 15 egye<n> lök; allami [!]

6. Eleg immár az szenvedés, pártám kopjék, veszen,
Az ur Isten fő kötövel engem inkább lásson,
Gyámotalam árváira holnapot viraszon,
Mellyre minden egy leanyra hat het legény jusson.

245/I.

- 1 1. Mit trefálsz Cupido, mint saját mátkáddal,
Kit meg kötelesztél hamis tsaláltságal,
Vedd el levelemet, kit nagy siralommal
Irtam meg epesztő könny hulatásimmal
- 5 2. Oh gyalázatomra születet Cupido,
Hiremben, nevemben meg mardoso kigyó,
Vad oroszlánokhoz, tigrishez hasomlo,
Mit trefálsz hiteddel hitetlen, arullo.
- 10 3. Talam Unicornis volt tenéked anyád,
Pusztában nevelt volt, mint Romulusí, anyád,
Ragadozo farcas volt szoptato dajkád,
Jóakaratomat hogy venni nem tudad.
- 15 4. Emlekezzél hamis sok eskuvésedrül,
Nekem meg jelentet mérges beszeditrül,
Az mellyekel hamis tsalárdsagnak lelke,
Mint halász horogra, tsala szerelmere.
- 20 5. Pohárodnak szelit édes mezel kened,
Hogy annak jó izit velem el hitessed,
Bizony meg epeszto meregel töltötted,
Meznek szine alat ream köszönteted.
- 25 6. Az mint az madarász madarat sip szoval,
Az mehet az mezes meznek jó szagával,
Teis tsalad keppen *sok* ajándekiddal
Meg fogtál, meg tsaltál szép édes tsokokal.
- 30 7. Szám, nyelvem ellened, mig élek, zugodgyék,
Haragom tüzetül szivedis szikrázzék,
Mint ölyv kis galamval, velem tusakodják,
Farkas barátságom soha meg ne szünyék.
8. Könnyeb az kánnával az tengert kimerni,
Hogy sem haragomnak ellened el mulni,
Koporso szelin is kez vagyok perelni,
Ha tsaltál, akarsze ellensegem lenni?

---

2 Mert 3 Vettek 7 Vagy oroszlánhoz 8 hitedis 9 unicorni 10 Remulus [!] 12 En automat [!] 13 esküvésérül 14 beszeditrül
15 mellyeket 23 sok sok

- 35 9. Meg ölél hiremben, mint Cain az Abelt,
Cainnal bujdossál, sohol se találhelt,
Soha ne találhas testednek nyugovást,
Akkor emlékezel: nem jó hamis mondás.
- 40 10. Minden izem, tsontom ellened támadgyon,
Tsak egy tsep vérem is utánad kiáltson,
Hamis *hite szegett* arulonak mondgyon,
Ki az előtt áldot, ez után atkozzon.
11. Jó lovad határol, mint az *Bellerophon*,
Nyakra före essél, nyakad el szakadgyon,
Magad ebeittil szenvedgy, mint Acteon,
Tűzben és vízben járgy, mint az kevé Pháton.
- 45 12. Nagy kevélségében az *Dedalus fia*
Hogy öis röpüllyen, *szárnyat csináltata*,
Szárnya meg olvadván az tengerben szálla,
Kevélségednek is ez legyen jutalma.
- 50 13. Az hol jársz, alataz a föld meg hasadgyon,
Mint a Core, Dátant, torkában ragadgyon,
Minden fele féreg ellened támadgyon,
Még *tsak* az egér is mint hamisnak valljon.
- 55 14. Hollo s egyéb madár rajtad tsiribellyen,
Es veszedelmedre *gonoszt* jövendellen,
Még az falevél is, hol jársz, *megijesszen*,
Az szó fogadásért ott emlegesztessen.
- 60 15. Mint az *Pelopea*, léányod olly legyen,
Mással vagy magaddal fajtalanul ellen,
Tegeedet, mint Nerust, [!] atyád meg ölessen,
Fiad, mint Absolon, ellenseged legyen.
16. Lölködis érettem nyughatatlankodgyék,
Miként *Titiusnak*, szived *szaggattassék*,
Keserü bánattal meg emesztessék,
Hogy nem jó fogadni, sokaknak megtessék.
- 65 17. Az szép folo vizek orra előtt folynak
Amaz el kárhozot hamis Tantalusnak,
Nem ihatik megis, az jutalma annak,
Neked is ez légyen jutalmad, hamisnak.
- 70 18. Szölöd, szánto földed kemény ércze legyen,
Vad szölöt, bujtorgyánt, tövisszet teremgyen,
Bor, buza, gazdagság töled távul legyen,
Szegény legy, mint *Irus*, kasod üres légyen.

---

38 Meg tsak 39 hitvesseget 41 határo; Basariphon 45 Nagy kevélségében Icarus 46 szárna [!] pár szárnyat tsinálhasson
54 gonszot 55 meg is essen [!] 57 Pleopheta 59 teged 62 Beniushnak; szabatassek 64 Hogy nem oka mi az sogadnak megteccik [!]
69 Szölö 70 szölt [!] 72 Terus [!]

19. Halálos méregel inasod itasson,
Miként az Argillust, ugyan el alusson,
75 Hogy azzal, kit szerez, szemben ne juthasson,
Sok ezer mérfodet veled el futtasson.

20. Meg tsalám hitemmel Venus szép leányát,
Ennek azért vészem most méltó jutalmát,
80 Testemnek fájalmát, lölkemnekis kinnyát,
Minden hiti szegett rolam vegyen példát.

245/II.

1 (1.) 1. Mit tréfálsz Cupido mint saját mátkaddal,
Kit meg' kötelezél hamis álnoksággal,
Ved el leveletem, kit nagj ohajtással
Irtam meg' epedett szörnyü köny hullással.

5 (2.) 2. Oh gyalazatomra termett kis Cupido,
Hiremben nevemben meg' mardoso kigjo,
Vad oroslánhoz, tygrishez hasonlo,
Mit jádzol hütöddel, hütötlen árulo?

10 (3.) 3. Talám Unicornis volt te néked atyad,
Pusztában nevelt volt, mint Romulust, anyad,
Ragadozo farkas volt szoptato dajkad,
Jo akaratomat hogj mind hátra hagjád?

15 (4.) 4. Emlékezzél hamis sok esküvésekre,
Nékem meg jelentett szines beszededre,
Az meg velt [!] tsak hamis tsalárdságnak fészke,
Mint halat horogra tsatol szerelmedre.

20 (5.) 5. Pohárodnak szélit édes mezzel kened,
Hogj annak jo izét velem el nyeletnéd,
Belöl meg epesztö sok méreggel tölted,
Méznek szine alatt reám köszöntetted.

(8.) 6. Könnyeb a' nagj tengert kalánnal ki merni,
Hogj sem haragomnak ellened el mulni,
Koporsom széléig kész vagjok perleni,
Ha te meg utáltál ellenségem lenni.

25 (9.) 7. Meg' ölél szivemben, mint az Káin az Abelt,
Mint Kain el bujdossál, soha ne talály helt,
Soha ne találhass testednek eledelt,
Akkor emlékezzél, nem jo hadni sok czelt.

30 (10.) 8. Minden izem, tsontom ellened támadgjon,
Tsak edgj szál hajamis ellened kiáltson,

Hamis huti hagjott árulonak mongjon,
Ki ez előtt áldott, ez utánátkozzon.

- (a) 9. Egjél, de étellel meg' ne elégedgjél,
Annyit ne ehessél, hogj meg elegendgjél,
35 Mit eszel, keserübb légjen az méregnél,
Sok esküvése dröl akkor emlékezzél.
- (18.) 10. Szölöd, szánto földed kemény ertzé légjen,
Bor, buza, gazdagság tölled távul legjen,
40 Szegény légj, mint Irus, kasod üres legjen,
Vad szölöd bojtortját te neked teremjen.
- (19.) 11. Halálos itallal inasod itasson,
Miként az Argirust, ugjan el alusson,
Hogj azzal, kit szeretsz, szenben ne juttasson,
Sok ezer mély földet veled be jártasson.
- 45 (12.) 12. Nagj kevélységében az Dedalus fia
Szarnyat tsinaltata, hogj ezis szárnyálna,
Szárnya el olvada, az tengerben hala,
Kevélységednek is ez leszen jutalma.
- (11.) 13. Jo lovad hátárol, mint az Bellerofon,
50 Nyakra före essél, nyakad meg szakadgjon,
Magad ebeidtöl szenvedj, mint Acteon,
Tuzben és vizben járj, valamint Cleteon. [!]
- (14.) 14. Hollo s egjéb madár rajtad tsiripellyen,
Te veszedelmedre gonoszt jövendöllyön,
55 Az fa levélis, az hol jársz, teged meg ijeszszzen,
Es esküvése dre rá emlékeztessen.
- (13.) 15. Az hol jársz.....

245/III.

.....

- 1 (b) 1. Legyen feleseged amaz Peomatra, [!]
Ki urat latraval meg ölette vala,
Vagy Giamedesnek [!] legyen rajtad sorsa,
Ki felesegetöl meg unatott vala.
- 5 (15.) 2. Mint az Penelopes, [!] leanyod oly legyen,
Massal vagy magadal egtelenül elyen,
Tegedet, mint Nisust, atyad meg ölessen,
Fiad, mind Apsolon, ellenseged legyen.

---

52 vizben és vizben [!] 57 [A kézirat csonka.]

- 10 (16.) 3. Lelked ismereti nyukhatatlankodgyek,
Mikent Titiusnak, szived ragadtassek,
Hogy nem jo fogadni hamissat meg ölessél,
Es keserü meregel meg emezettessel.
- 15 (17.) 4. Az szep folyo vizek orra előtt folynak
Amaz el karhozott hamis Tantalusnak,
Meg is nem ihatik folyasabol annak,
Neked is az legyen jutalmad, hamisnak.
- 20 (18.) 5. Szölöd, szanto földed kemeny ercze legyen,
Az szölöd boytorjant, tövissel teremjen,
Bor, buza, gazdagság töled tavul legyen,
Szegyen legy, mint Tirus, [!] hazod üres legyen.
- (19.) 6. Halalos italal inasod itasson,
.....
Mikent az seregel [!] szembe ne jutthasson,
Sok ezer mely foldet veled el jartasson.
- 25 (c) 7. Meg nyuguvassodban ne legyen semi mod,
Faradsagod utan ha lezen halalod,
Vadaknak barlangja legyen te koporsod,
Ha meg halz, az utan legyen utolso szod:
- 30 (20.) 8. Meg csalam hitemel Venus szep leanyad,
Es annak veszem most az vevsö jutalmatt,
Lelkemnek fajdalmatt, szuvennek is kinyat,
Minden hite hagyott rolam vegyen peldatt.

245/IV.

- 1 (1.) 1. Mit trefalsz Kupido, mitt jadzol matkadal,
Kit meg kötöztel tsalard alnoksaggal,
Veddel levelemet, kit nagy ohajtassal
Irtam meg epedett köny hulatasommal.
- 5 (2.) 2. Öllyü galomb modra születet Kupido,
Hiremben nevemben meg mordoso kigyó,
Vad oroszlanokhoz, tigrishez hasonlo,
Mit trefalsz hiteddel, te pogany arulo?
- 10 (3.) 3. Talam Unicornis volt teneked anyyad,
Pusztaban nevelt volt mint Romulus anyad,
Ragadozo farkos volt szaptato dajkad,
Jo akarotamat venni nem akarad.

---

22 [E sort a másoló nem írta le.] 26 Faradsagon [!]

- 15 (4.) 4. Emlekezzel hamis sok igiretedről,
Nekem meg jelentett trefas beszededről,
Mellyet gonosz alnoksagnak hüsegeről [!]
Mint halasz az halot meg teriteséből. [!]
- 20 (5.) 5. Poharidnak szelit edes mezzel kented,
Hogy annak jó izüt [!] vellem el hitessed,
Belől meg emesztő mereggel töltetted,
Meznek színe alatt ream el köszönted.
- 25 (6.) 6. Az mint az madarasz madarat szép szóval,
Vagy könnyű az mehet meznek szép szagával,
Teis tsalard lelek, sok alnoksagiddal
Be csalal meg s fogal [!] sok szép szavaiddal.
- 30 (8.) 8. Könnyeb az tengernek [!] kalannal ki merni,
Mint sem harogannak ellened elmulni,
Kapsorsom szeliről kez vagyok be lépni,
Ha te nem általod ellensegem lenni.
- 35 (7.) 9. Szam, nyelvem ellened, míg elek, zugogyek,
Haragam tüzetől szemedis szikrazzek,
Mint olyu galambal, verem tusokodgyek,
Farkas baratsagom soha meg ne szünyek.
- 40 (10.) 10. Minden izem, esontom ellened tamodgyon,
Csak egy csep veremis utannad kialcson,
Hamis hite szeget arulonak mondgyon,
Ki ez előtt aldott, az utan atkozzan.
- 45 (12.) 11. Nagy kevellysegeben az Pegasus fia,
Hogy öis repülne, szárnyat csinaltata,
Szarnya meg olvadván az tengerben hula,
Nagy kevellysegenek ez lött ő jutalma.
- 50 (13.) 12. Az hol jarsz, előtted az föld meg rettenyen,
Mint Chore az Datant torkaban benyellyen,
Meg a fa levelis a hol jarsz, reszkessen,
A sok fogadasra így emlekeztessen.
- (14.) 13. Hollo s egyeb madar rajtad csirikellyen,
Te veszedelmedre gonoszt jövendollyen,
Minden fele allat rajtad boszszut tegyen,
Meg tsak egy egeris mint hamist meg sercsen.

- (b) 14. Legyen feleséged neked Dioniste,
Ki maga lovával urat meg ölete,
55 Vagy Diodenesnek rajtad legyen esze,[!]
Ki szeretőjeert meg öletett vegre.
- (16.) 15. Lelked ismereti nyughatatlankodgyek,
Mikent Titziusnak, szived szagattassek,
60 Keserü banattal szived gyötretessek,
Te kegyetlenseged vele kostaltassek.
- (17.) 16. A szep folyo vizek orrod elöt folynak,
Annak el karhozot hamis Tantalusnak,
Megis nem ihatik oltalma azoknak, [!]
Nekedis e legyen jutalmad, hamisnak.
- 65 (18.) 17. Szölöd, szanto földed kemény köve legyen,
Vad szölöt, bajtorjant tövissel teremjen,
Bor, buza, gazdagsag földedben le legyen,
Szegeny legy, mint Irus, hazod ürös legyen.
- (19.) 18. Halolos mereggel inasod itasson,
70 Mikent az Argyilust, ugyan el alussan,
Azzalis, kit szerezcz, szembe ne jutasson,
Sok ezer mert földet veled el jartosson.
- (c) 19. Meg nyugovasodban ne legyen semmi mod,
Bujdosasod utan ha leszen keves jod,
75 Az vadok barlangja legyen te koporsod,
Halalod orajan ez legyen vegsö szod:
- (20.) 20. Meg csalam hitemmel Venusnak szep fiat,
Mert erzem azertan ennek bö jutalmat,
80 Testemnekis kinnyat, szivemnek fajdalmat,
Minden hite szeget vegyen rollam peldat.
21. Embereknek szandekokat Isten igazgattya,
Kinek mi jott igert, aszt meg nem masolya,
Ki felöl mitt rendelt, aszt által nem hagyta,
Az mi szerelmünkben holtigis meg tartya.

245/V.

- .....
- 1 (9.) 1. .... az Abelt,
Chainnal bujdossál, ne találhass jo helyt,
Se testednek soha ne lölhess eledelt,
Istentelen dolog, ebben adhacz hitelt.

- 5 (10.) 2. Minden izem, csontom ellened támogyon,
Csak egy csöp veremis utánod kialcson,
Hamis hivsédőrt árulónak mondgyon,
Ki mind eddig kedvelt, ezután utállyon.
- 10 (a) 3. Egyél, de étekkel meg ne elégedgyél,
Annyit ne ehessél, hogy meg elégedgyél,
A mit iszol, légyen keserübb méregnél,
Hamis fogadásrúl akkor emlékezzél.
- 15 4. Valamint Adámnak az Isten mondotta,
Midön paradicsom kertben meg átkozta,
Hogy a szántó földe csak bojtorjánt hozna,
Dolga, veritéke semmit nem használa:
- 20 (20.) 5. Ugy hasonlókópen te rajtad törtenyen,
Hogy a szántó földed bojtorjánt teremjen,
Napjaid, oraid buval tömve légyen,
Alnok beszédidről ott emlékeztessen.
- (11.) 6. Jó lovad határu, mint Szilipharion,
Nyakra före essél, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitül szenvegy, mint Actaeon,
Tűzben és vízben hally, mint kevélly Pháeton.
- 25 (d) 7. Midön már el jönne élted vég oraja,
Jusson te eszedben szived hamis volta,
Kiki most tanúlyon, ebben végyen példát,
Hogy hasonlokeppen ne járhasa tánczat.

245/VI.

- 1 1. Mostan az egekre vetem szemeimet,
Nagy alázatossan kérem Istenemet,
Hogy vegye, halgassa sok könyörgésemet,
Ne hagyja büntelen, ki meg tsalt engemet.
- 5 2. Világra jól szült volt, el hiszem, az anyád,
De a merges tygris volt szoptató dajkád,
Mert mennyi sok tejet csöcsibül ki szit szád,
Annyi sok hamisság szált akor te reád.
- 10 (1.) 3. Mint trefász Cupido most sajátt mádkádtul,
Kit el köteleztél hamis csalárdságal,
Vedd el leveletem, mellyet siralmimmal
Irtam meg epesztő könyv hullajtásimmal.
- (2.) 4. O gyalazatomra született Cupidom,
Hiremben, nevemben meg mordosó kigyóm,

- 15 Vad oroszlányokhoz, tygrishez hasonló,
Mit tréfász hiteddel, hitetted, áruló.
- (3.) 5. Talán unicornis volt tenéked atyád,
Pusztában nevelt, mint Romulust most anyád,
Ragadozó farkas volt szoptató dajkád,
20 En akaratomat hogj venni nem tudád.
- (4.) 6. Emlékezel hamis sok esküvésedről,
Nékem meg jelentett álnok beszédedről,
Tsalárdságnak lelke melly nagy hamisságra,
Mint halász horgára keriti fogságra.
- 25 (5.) 7. Poharadnak szélit édes mézzel kented,
Hogy annak jó izit velem el nyelessed,
Belől meg epesztő méregel töltötted,
Méznek szine alatt reám köszönt töled.
- (6.) 8. Amint a madarász madarát szép szóval,
30 Köpühöz az mél út [?].az méznek szagával,
Teis tsalárd lélek, sok ajándékiddal,
Meg tsaltál, meg fogtál sok szép édes szóddal.
- (7.) 9. Szám, nyelvem ellened, meg ély, sugolodgyon,
Haragos tüzeket szemeim rád hányonn,
35 Farkas baradsági veled tusakodgyon,
Istennek áldása reád soha ne szallyon.
10. Szerencsésen az nap reád ne viradgyon,
Étzaka és a hold világot ne adgyon,
Tsillagok soksága néked ne szolgállyon,
40 Semmi jó planéta nyúgovást ne adgyon.
- (10.) 11. Minden izem csontom ellened támodgyon,
Még egy tsöp véremis utánnod kiáltson,
Hamis hivsédért arullanak mondgyon,
Ki mind edig kedvelt, ez után utállyon.
- 45 (8.) 12. Könnyebb az kanállal az tengert ki memi,
Hogy sem haragomnak ellened el múltni,
Koporso szélinnis kész leszek pörülni,
Az áltol tenéked ellenséged lenni.
13. Valamint az Isten Adámnak mondotta,
50 Midön paradicsom kertben meg átkozta,
Hogy a szántó fölgye csak bojtorjánt hozna,
Verejtékel semmit dolga ne használna:
- (18.) 14. Ugy hasonló képpen te veled történnyen,
Hogy szántó földeden bojtorján teremjen,

- 55 Napjaid, óráid búval tömve legyen,
Álnok napjaidrul ottan emlékezel.
- (9.) 15. Meg öltél hiremben, mint Cain az Abelt,
Cainnal bújdossál, ne találhass jó helt,
Testednek soha ne lellessél eledelt,
60 Istentelen dolog, abban adhacz hitelt.
16. De semmi lelkében ne légyen sérelem,
Arra mégis kérlek, halgass meg, Istenem,
Mert lelke sirelmin nincs gyönyörüségem,
Hanem a tisztében legyen sok gyötrelem.
- 65 (11.) 17. Jó lovad határal, mint kevél Jusion, [?]
Hanyat füre essél, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitül szevegy, mint Acteon,
Tűzben s vizben hullly, mint kerül Phaeton.
- (d) 18. Midön már el jönne élted vég órája,
70 Jusson te eszedbe szived hamissága,
Ki ki most tanullyon, abul vegyen példát,
Hogy hasonló képpen ne járjatok tánczot.

246.

- 1 1. Piros hajnal korban szollo galambocskam,
Szany megh kinyaimat, édes véragocskám,
Venus kertyibe nyült szép piros rozacskam,
Reppul mar én hozzam, tavosztasd ell bucskám.
- 5 2. Jol tudod édessem, hogy igek tüzedben,
Mert élni akartam az te szerelmedben,
Bisztassad szivemet kedves reminségben,
Mert én tied vagyok, hidgyed, tellyességgel.
- 10 3. Boldogtalan az nap, melyben nem *láthatlak*,
Kezeimvel, lelkem, nem tapodathatlak,
Akkor van csak kedvem, mikor csokolhatlak,
Magamhoz ódessem mikor szorithatlak.
- 15 4. Napjaban bár egyszer ha veled szolhatnik,
Én sok kinyaimrul veled beszélhetnik,
Tudom édes szivem, hogy kedvedben lennik,
Te helletted én mást senkit nem kerölnik.

---

2 II Szánd meg már kinomat 3 II nyöt 4 II immár hozzam távoztassad bumad [!] 5 I Hol [!] II Jol 6 II Mert ennyi akartam már sugo lepedben 7 I bosztassad [!] II Ha immár be vettél az te szerelmedben 8 II Biztassad szivemet kedves reménsegen 9 I lakatlak [!] II lathatlak 10 II tapogathatlak 12 II hogy a [!] 13 II egysz [!] 14 II kinaimat veled beszélhetnem 15 II hogy én kedves lennék 16 I ... kerölnik. Amen. még tartana à füld töled el nem valnék. II én is; kedvelnék.

247.

- 1 1. Kedvemre termett aszonykám,
Piros rosa színü mátkám,
Eltessen Isten, rosátskám,
Gyöngén termet edes Katám.
- 5 2. Ugy szeretem szemeltyedet,
Mint szintén magam szivemet,
Nezni nem gyözlek tegedet,
Szeres teis hát engemet.
- 10 3. Veszem eszemben, hogy titkon
Reám mosolgasz okossan,
Szemeid kívánatossan
Néznek nagy áhítatossan.
- 15 4. Ugyan röpöz bennem szivem,
Mikor látlak, szép kegyessem,
Nem felejthetem, édessem,
Szép ajánlásidat, szivem.
- 20 5. Szerelemnek sebes lángja,
Szivemnek égő fáklája,
Tsak tevagy minden rontoja,
Te viszont vigasztaloja.
6. Nem valnék bizony károdra,
Mert irigyidnek torkára
Vetnék lakatot szájára,
Ellened tött ros szavokra.
- 25 7. Bár koncrrul koncra szivemet
Hányák szabjára testemet,
Még is hozzád szerelmemet
Mutatom nagy hüségemet.
- 30 8. Az Isten, szivem, sok jokkal,
Frissen termet sok szep tsokal
Aldgyon meg sok ezer jokal,
Teged lászon minden joval.

248/I.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Legy jo egessegeben virágzo vijolam,
Hogy ha nem láthatlak gyönyörü szép nyimphám,
Várgyad tsak, ezenel el küldom én penám,
Tsokal illethessen, valamint az én szám.

---

4 gyöngén [!] 6 magam <szemeltyét>

- 5   2.   Kinaimnak voltát ez penna meg mondgya,
Ha már modom nintsen, nyelved velem szolna,
Szolgának hivségeet jól tudom, melly ritka,
Jobb pennára bizni, hiveben jár aban.
- 10   3.   Igen ritka az nap, melben nem láthatlak,
Es gondolkodásim hozád nem ohajtom,
Leg gyakrab etczaka veled álmadozom,
Ugy teczik én nekem, veled jáczodozom.
- 15   4.   Nintsen már szüneti árva bus fejemnek,
Miulta kerültem leszire [!] veszélnek,
S árjan fejemnek, mint széles tengernek,
S aphaatlan árja vagyon én fejemnek.
- 20   5.   Ki idő nap előtt világát meg köti,
Iffjuság ruháját mágáruul leveti,
Oh Isten, melly nagy kár, hogy ember így veszti,
Ő szép iffjuságát hamar törben ejti.
6.   6.   Jól tudod, edessem, hogy aszt mondád, türj, türj,
Igen is édessem, állapotom tsak türj,
Kis rejtek heletsken lakom, mint télben fürj,
Sok kinokat erted én szivem mind el tür.

248/II.

- 1   (1.)   1.   Légy jó egészségben, viragzó violam,
Ha nem lathatlak is, gyönörö szép rosam,
Varjad csak, ezentül el köldöm én pennam,
Csokval illethessen, valamint az én szám.
- 5   (2.)   2.   Kinyaimnak voltat én pennam megh mongya,
Mivel módóm nincsen nyelvem veled szolna,
Szolganak hivsigit, jól tudod, mely ritka,
Job pennara biznya, hivebben jár abba.
- 10   (3.)   3.   Igen ritka nap az, hogy nem fohaszko*dnam*,
Es gondolatimot hozza*d* nem bocsajtnam,
De *gyakort, rózsácskám*, veled almodozom,
Ugy tetczik, szerelmem, veled mulatozom.
- 15   (6.)   4.   Jól tudod, gerliczém, hogy *azt* monda*d*, türi, türi,
Igen is édesem állapotom csak tür,
Kis reitek *helecsken* lakom, mint télben *für*,
Sok kinokaí érted én szivem mind el tür.

---

9 [melben nem láthatlak fölött:] hogy nem foházkodom

4 illekezél [!] 6 mi inek modon modom [!] 8 biknya [!] 9 fohaszko*dnék* 11 de gyakortozacska*m* veled almodokom [!] 13 az 14 iga [!] 15 helkesken; für 16 kinoka [!]

- 20
5. Ha Istened vólna, bizony megh szanhatnal,
Ily szegény rabodval keminyen nem bannal,
Ottan nagy Istentül jutalmat varhattnal,
Illy sok kinyaimbul megh szabadithatnal.
6. Oh mely anya volt *az*, az ki téged szült volt,
Az ki kebelibe tited hordozot volt,
Az ki böcsücskedet megh rendelte volt,
Aldassék az Urtul, ki néked dajkad volt.

248/III.

- 1 (1.) 1. Ély jó egészségben virágzó violám,
Hogy ha nem láthatlak többé édes rósám,
Várjad leveletem, el küldöm az póstán,
Tsókokkal illetlek, valamint az én szám.
- 5 (3.) 2. Ritka nap és óra, hogy ne foházkodnám,
És gondolatomat hozzád ne botsátnám,
Leg gyakran étzaka véled álmodozom,
Úgy tetzik én nékem, *veled* mulatozom.
- 10 (5.) 3. Ki üdö 's nap elöt világot meg köti,
A szép ifjuságát hamar türben ejti,
Mely nagy kár, Istenem, ki embert elveszti,
Ifjuság ruháját magárúl le veti.
- 15 (2.) 4. Kinaimnak voltát az pennám meg érja,
Hogy ha most tsak ugyan szivem veled bánnya,
Szolgáknak hivsége jól tudja, mely ritka,
Jobb pennára bizva hitemnek járója.
- 20 5. Azért kérlek, rósám, ne gyötröj [!] szivemet,
Vigasztald már búban el merült fejemet,
Kapjában tsak egyszer látnám személlyedet,
Könnyebölne árja el fáradt elmémnek.

249.

MÉSZÁROS PÉTER

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Isten hozzád szajkotskám,
Kedvemre termet Panátskám,
Nekem kedves aszonykám,
Szep termetü édes rosám.

---

18 landesaser rabodval [!] 19 Ollan; jutalmát varhattnad 21 volt az ki 24 aldassák
5 is 6 botsáttanám 8 hogy veled 20 fárad

- 5   2.   Az Isten ne adta volna,
Szemellyedet látam volna,
Éretted szívem ily buban
Jaj talam nem jutot volna.
- 10   3.   Fris járatu Panátskám,
Szép termetü pávátskám,
Kedvemre szolo kegyessem,
Mosologjál édes lelkem.
- 15   4.   Ugy szeretem személedet,
Mint szintén maga szívemet,
Nézni nem gyözlek tegedet,
Teis nem utálsz éngemet.
- 20   5.   Tudde, szüvem, egy időben,
Mikor volnánk az székemben,
Te karjaid én kezemben,
Jadtadosztunk im ezekben.
- 25   6.   Aldgyon Isten minden jokkal,
Frissen termet sok szép tsokal,
Mit kívánok, mind azokkal
Isten lásson szüvem azzal.
- 30   7.   Tudom, Istenem meg adgya,
Idönket még hosszabita,
Szent áldamását is nyujtsa,
Az mit kívánunk, meg adgya.
- 35   8.   Töbet immár nem szolhatok,
Mert szomoruságban vagyok,
Érted sok álmat szakasztok,
Mig ez ideig it vagyok.
- 40   9.   Isten hozzád, szép violám,
Érted van szívem az buban,
Nem nyughatom én ágyomban,
Hozzád valo ohajtásban.
- 45   10.   Kinek kedvéjért ezt irám,
Minden orában ohajtam,
Töle szomorun butszuzván,
Ot ekképpen componálám.
- 50   11.   Nem volt, szívem, kárunkra,
Mert irigyeknek szájokra
Vetetünk lakatot ajakokra,
Hiven jártunk ez dologban.

- 45 12. Titkon adtad pogatsadat,
Tudom, szivem, minden jokat,
Mulatam veled magamat,
Gyakran edtem kalátsodat.
- 50 13. Tisztán állat a keszkenyöm,
Mert volt menyetske szeretöm,
Volt nálam akor nagy öröm,
Az után buval fizetöm.
- 55 14. Az ládambul nyaraczaka
Ki nem fogyot adománya,
Hasomlo keppen osztán arra
Görjedt szivem ajandékra.
- 60 15. Oh szerelmem, termetedet
Hogy ha látnám személlyedet,
Avagy halhatnám hiredet,
Vigasztalnád bus szivemet.
16. Arva szüvem nálad nélkül,
Mint gerlice társa nélkül,
Nints szerelmem rajtad kívül,
Kinom érted most oregbül.
- 65 17. Oh atkozot sok irigyim,
Kik voltatok kimaroim,
Valátok én áruloim,
Én szivemet mardosoim,
- 70 18. Kiert Isten nagy jutalmat
Adgyon érte boszuságot,
Boszontsa meg árulomat,
Vegyétek jutalmatokat.
- 75 19. Gyakorta el pirosodtál,
Mikor valakiket lattál,
De azzal semmit gondoltál,
Hanem tsak mosolgodtál.
- 80 20. Oh gyönyörüm, te kedvedben
Mikor jutok szerelmedben,
Rosa, liliom szedésben,
Gyönyörködnöm mind ezekben.
21. Meg valam, édessem, töled,
Kiért busulok, el hidgyed,
Nálam forgodik termeted,
Én előtem te vig kedved.

85 22. Ezer hétszáz edgyedikben,
Mikor volnánk böjt előben,
Nagy bánkodván ez igeket
Iram Szemerem létemben.

90 23. Egy kegyesnek jó voltáru
Emlékezem dolgairu,
Hozzám való hűségirü,
Szüvem vigasztalásirü.

250.

CANTIO DE AMORE

1 1. Bár tsak élyel hadnál, szerelmem, nyugodnom,
Ha nappal eretted nyukhatatlankodom,
Hidgyed bár, edessem, hogy vagyon sok gondom,
Te szép szemellyedért ohajtván bánkodom.

5 2. Nintsen szabadságom, hogy veled beszéllyek,
Szivem titkaival néked mit jelentsek,
De az szeretet reá vesz, mit tégyek,
Hogy egy nehan versel neked kedveskedgyek.

10 3. Nalad nélkül ebben, el hidgyed, árvájul,
Mert szivem mi meszsze távozunk egy mástul,
Mint peniglen amaz szép mulatozástul,
Tavul éstünk, szüvem, el hidgyed, egy mastul.

15 4. Igen ritka az nap, mellyben nem fohászokodom,
És gondolatimat hozzád nem botsátam,
Gjakran étczakánis veled álmadozam,
Ugy teczik, szép rosám, veled nyájaskodom.

20 5. Igen meg kedveltem te szép szerelmedet,
És hozzám mutatot te nagy hüsegedet,
Melyben nem felejttem soha beszededet,
Szivembül sem vetlek soha ki tegedet.

251/I.

1 1. Szivemnek tárházából kinyilt szép violám,
Szolgálatom ajánlom, fejer galambotskám,
Szánj meg, lágyíts meg szivemet szajkotskam,
Vár meg, enyhéts meg faldalmát rosátskám.

5 2. Tiéd vagyok nem másé, szivem, ne fus tülem,
Szerelmed lántzaival meg kötöztél éngem,

Nagy kinokal környül vedted testem,
Fálydalmiddal környül vettél engem.

- 10 3. **E**nged szivem, lakhassam szivetskéd házában,
Tsokolhassam ajakid magas palotában,
Nyugodhassam tsöndesen az ágyban,
Jadzodozzam veled jo hajnalban.
- 15 4. **P**hirámussal éretted lelkemet ki adom,
Ha szüntelen szerelmes szemeled nem látom,
Argyillal eletem nem szánom,
Zokogásal érted magam fogyasztom.
- 20 5. **H**ogy haláltul meg menthes, nyults kerted kultsát,
Hogy láthossam szerelmed gyümölsös pálmáját,
Más darások ne szedgyék virágját,
Vagy bogarak ne rágjak virágát.
6. **V**igyázva jársz, kerülöd az irigyek nyelvét,
Ne szivemnek szivétül el tiltsák hivségét,
Ajakimtul ajakid szépségét,
Karjaimtul karod gyöngeségét.
- 25 7. **R**emélettem szivemnek tsak köszönettelis,
Ujjaid vidámitsák kis irásoddalis,
Ha szivem sziveddel nem lehetis,
Szerelmünkben meg ne hallyunk mégis.
- 30 8. **Az** ur Isten áldgyon meg sok jokkal, edessem,
Valamit szived kíván, én édes szerelmem,
Holtom után menyben veled lelkem
Vigadozzon, lakozon kegyessen.

251/II.

- 1 (7.) 1. ....
Enyhicsed, vidamicsod csak egj ket szodalis,
Ha nem lehet szivem szivedelis,
Csak egjmasert meg ne hallyunk mégis.
- 5 (6.) 2. **V**igyáz, hogy el kerüllyed az irigyek nyelvét,
Hogy szivemnek szivetöl ne tilcsak hüseget,
Karomtol karod gyengeseget,
Ajakimtol ajakid szepseget.
- 10 (8.) 3. **Az** Ur Isten algyan meg sok jokkal, edessem,
Mint a raj meh rakodik viragzo mezoben,

---

12 tsodozzam 14 szerelm [!] 15 Argyil [!] 20 ne <szedgy>
2–4, 6, 17, 18 [A kézirat szakadt.]

Holtam után veled menyben lelkem
Vigadozzan tsendessen, edessem.

- 15 4. A mint virag viragzik viragzo mezőben,
A mint a nap fénlík szépen vilagos dél színben,
Viragozzunk miis szerelmünkben,
Ellyünk, ellyünk együt ez életben.
- 20 5. Piros rosam rosanak rosa szín rosajat
Ha szagatnam, szagolnam szívem szép ...
Illatozvan illatos illattyat
En fel nyitnam illatu tarhazat.
6. Szivem irta szivednek szivessen sziveből,
Szivem veddel szivedből szived szerelmeből,
Kedvem kedved zárja be kedveből,
Lelkem lelked nyugtassa lelkéből.

252.

- 1 1. Mint a szép folo viz télben meg aluszik,
Ugy az én szívemis menyetskével nyukszik,
Még éjelis véle gyakran álmodozik,
Ugy teczik, édesem, veled mulatozik.
- 5 2. Egeseget szívem, gyönyörű szép rosám,
Légy hív azért hozzám, gyönyörű szép nyimphám,
Mindenek azt mondgyak, hogy tsak enyim vagy már,
.....
- 10 3. Nehéz, hidgyed bizony, meszirül szeretni,
Mert nem lehet véle gyakran jádczadazni,
Nem is lehet véle gyakran mulatozni,
Egy másnak panaszszát egy másnak beszélni.
- 15 4. Ez darab földéken sokakat bujdostam,
Te náladnál szebet én soha nem látam,
Hegyeken, völgyeken egy aránt nyargaltam,
Hozzád hasomlobat én soha nem láttam.
- 20 5. Az dolog tételed sok pinzeket érne,
Az te szép jarásod drága kintset érne,
Minden egy lépesed egy aranyat érne,
Egészlen termeted ez világot érne.
6. Oh mely nehéz dolog az szerelem dolga,
Hogy a ki azokat egy aránt nem vonnya,

---

2 [Előbb:] menyetskével 3 álmodozok 3 [E sort a másoló nem írta le.]

Vagyon, hidgyed, annak ez világon kinya,
Mert nem élhet benne, à hol ö akarja.

25 7. Zabolázd meg, uram, az sok irigyeket,
Kik nagy dühös képpen gyakran szolnak minket,
Távoztasd, ur Isten, à sok hamis nyelvet,
Kik nagy dühös képpen gyakran szolnak minket.

30 8. Ez eneket irám, szivemet titkolám,
Sziv küldi szivének szivbéli levelét,
Sziv kíványa szivnek szivbeli levelét,
Sziv vegye szivétül sziv beh sok jokat.

253.

CANTIO DE AMORE

1 1. Csalárd most ez világ, nintsen kinek hidni,
Elöb az erkoltsött jól meg kel visgálni,
Miként az aranyat, próbára kel vetni,
Minem mind arany az, ki szokot félneni.

5 2. Ollya magát minden irigyek nyelvétül,
Mint barom formáló Czircze énekétül,
Hogy én is veszsze el ennek szemelletül,
És ne hervadgyak el ennek szemellyétül.

10 3. Mert mind virág hervad déli verö fénytül,
Meg *szárad*, el észik [!] szokot zöldségétül,
Ugy badgyad testem is te szemed féennyétül,
Ki már majd el szakaszt éltem gyökerétül.

15 4. Melly kegyesség, lakja minden gyönyörüség,
À fais eredet minden gyönyörüség,
Soha meg nem hervad még nála à szépség,
Sött nem is találja ötet kedvetlenség.

20 5. Nem hoz tsendes áhnat az én szemeimre
Az hives hajnal is nints könyepségemre,
Ebéd, vatsorais nem lehet kedvemre,
Mert szerelmed után bánkodom könyvezve.

6. Mindenkor örülél, készen musika zeng,
Vidámság tánczatul az gyenge pásit reng,
Kedves ének szoval szollo ajakad zeng,
Meg emésztö buval szived soha nem peng.

---

23 világon <gondgya>

10 szárad szárad; zöldségtül 12 szakasz 23 kedve 24 szive

- 25 7. Mert Vénus Cyprina nem ér szépségeddel,
Bellona elméddel, Pállás te eszeddel,
Mert híres Helenat gyönyörűségeddel
Felyüll mulod mint nap az holdat fényével.
- 30 8. Ifjuság, böltéség nyelvednek szolása,
Az hajnal hasadás ajakid nyilása,
Szép ortzáid pünkösdi rosák *nyilása*,
Tsak az én szívemnek tüzes lántzozosa. [!]
- 35 9. Fel tekert orádnak mint hogy nyukta nintsen,
Apro kerekeis valahányat perczen,
Emlekezetemre szívem anyit serken,
Hozzád menetelre az Isten segítsen.
- 40 10. Isméretlen szolgád alázatosságát,
Kész szolgálattyaival szive buzgosagat
Ajánla ezekel, s ha szereted, magát,
Nem leszen dolgodban, hidgyed, semmi hibád.
11. Véget vetek immár ez kis irásomban,
De kérlek, dolgaim legyenek titokban,
Rosz emberek nyelve ne kapjon azokban,
Kik szüz Diánát is keresik motsokban.

254.

1 *Jutka* szívem Jutka, ne suj atka [?] ream,
Eleg mar ... szívem, tüled meg kel valnom.
Nézésedis szep van az czipra sojomnal,
Jarasodis szep van az czipra pavanal.
5 .....lan az urat jo het esztendeig,
Szeretem az aszszont jo nyocz esztendeig.
Szerelem, szerelem, egy kis szörös verem,
Kiben uralkodik kopasz fejedelem.
Enged meg edesem, had üjek *öledben*,
10 Meg engedem rusam, üjl melem, vilojam.
Majd meg halok erted, gyönyörű zaykocskam,
Szani meg, szívem, immar enyi keresemre,
Minem regen estem veled szerelemben,
Kertemben ültetem gyönyörű palmafát.

---

27 helena 23 mulok 31 szolása 34 kerekis 40 dolgomban 41 irasom<nak>ban
1-3, 5 [A kézirat szakadt.] 6 aszszon [!] üjek az öledben 13 veled <gyönyörű virag szal>

- 1 1. Tunyaság az életnek jobiát meg tompította,
És elmének job részét igen meg vakította,
Szerelmes jó barátját ezzel el tavoztatta,
Magát sanyargatta,
5 Vigasagnak nagy voltát s lölket homalyosította,
Életét háborította,
2. Jer hadgyuk el ezeket, mondgyunk csufságokat,
Az ki itt lakozoknak adgyon vigaságot,
Vidra lábu kis Vincze ez régulát meg irta,
10 Az apálczaságot
Csináltotot czafrangot, közel érzi fársángot,
Fejében vont két sákot.
3. Olvasóját el lopták Sándor Illonának,
Czipellését el lopták szegény nyavalyásnak,
15 Igér compáratiot az ő plebánussának,
Jámbor Dömjén papnak,
Könyörög ispánnának, fél száju kis Lukátsnak,
Az ag eb fiának.
4. Morgo Foris az tánczban ketté törte lábát,
20 Részeg lévén el lopták egy aranyos tollát,
Az ő nagy tanátsábán és lábo fajdalmában
Mozgattya szakállát,
Tölly falhoz az hátát, süti szénhez az szárát,
Szidgya ő hazos társát.
5. Az al földön hirdetnek gazdag lakodalmat,
25 És ő benne mondanak gazdag diadalmat,
Egyik mondgya másiknak, mind el lopták rákomat,
Nem vészik mákomat,
Mastan kérlek tigatedet, mint én édes komámat,
30 Varjad megh nadrágomat.
6. Sótalan lencsét eszik kopasz szép kölykével,
Más felől az segiben vakar az körmével,
Ott az hegedüsöknek fizet ő nagy böseggel,
Mind apro fillérrel,
35 És ugy kinallya őket az jó gombás bélessel,
Nosza hozá *fakéssel*.
7. Az varga felesége meg sérté ajakát,
Az egerek meg rágtak fonala bordáját,
Az deákok el lopták ő leánya pártáját,

- 40 Szagattya orczáját,
Bánottyában urának vissza vonta gatyáját,
El törte benne *szárát*.
8. Dömötörnek az hugát mondgyák, meg hasasult,
Szerentseje meg vagyon, mert fia meg némult,
45 Vizre viven szegénynek egyik lova meg sántult,
Rajta igen busult,
Az lovásznak az lába mert igen meg turosult,
Az feje meg koszosult.
9. Orsoját el ejtette lapos faru Dorko,
50 Mit matosz kebelemben, te goromba Jánko,
Az én vitez uramnak ezt meg mondgya az szajko,
Bé vádol az márko,
zt meg mondgya az sulko, reá nez füles marko,
Keziben egy nagy manko.
- 55 10. Antal varga ö komját hitta vendégségben,
Én szerelmes jo komám, egyél az bélesben,
Komlot főzők estvére, ha szereted eczetben,
Tsak egy kis bögrében,
Szép zab sömlye kenyérben, igyál reá az sörben,
60 Kit tsináltom ló pösbül.
11. Nadrágya meg szakadot az sánta szarkának,
Szabo Györgynek könyörög, mint édes komjának,
Varjad meg nadrágomat, néked adom leányomat,
Czimeres tollamat,
65 Jövendő vásár napon keressed meg házomat,
Lássad meg leányomat.
12. Föl készüle Szabo György az ö szép népével,
Gyalogokkal, huszárokkal, mind fegyveressekkel,
Sánta lábu egy veddét torban fingo Péterrel,
70 Sugo Sebesténnel,
Poroszlo Dömötörrel, észveszto Raphaellel,
Illyen jámbor kösseggel.
13. Isten venne vendéged papoknak pirossát,
Deákoknak nyakassát, totoknak talpassát,
75 Katonaknak farossát, az ráezoknak roszassát,
Vargaknak varassát,
Barátoknak szurkossát, horvátoknak horgassát,
Lengyeleknek legyessét.
- 80 14. Megh nyöszteté az pütsök az ö vitéz fiát,
Meg kéréte szunyognak hajadon leányát,
Hogy hivatá az prütsök az nagy boldog örömben,

Sok jámbor gyermekeket,
Levelekkel egyenként mind az Mura mellyekét,
Barátit mind fejenként.

- 85 15. Parantsolá az ptütsök [!] hamar szolgájának,
Vesd hátára az nyeret io tartot lovamnak,
Szépen ird leveletem, vid el az tarvarjunak,
Az borzas csokának,
Trombitáló darunak, az dobolo farkasnak,
90 Az sziklosi solyomnak.
16. Az után hamar vigyed kapranczi kakasnak,
Kapornyaki kappannak, bihari bagolynak,
Rokamási rokának, az szekszárdi szárkának,
Szikszoi szajkonak,
95 Komaromi kakuknak, vörös küj kakasnak,
Szömöry seregélynek.
17. Annak utánna vigyed vásvárj nagy gémmek,
Es az egrj egernek, erdélyi öszvérnek,
Pölöskej pöhölynek, verebeli verébnek,
100 Az litvaj légynek,
Körmendi keselyőnek, ketskemeti ketskének,
Fedjverneki fötskének.
18. Annak utánna vigyed zábráki számárnak,
Szörömlej setskönek, az lévaj ludnak,
105 Az heváti hollonak, én szerelmes szolgámnak,
Sateus Lukátsnak,
És az banko Máthének, az nagy orru Orbántnak,
Az féll száju Fáblyánnak.
19. Igen hamar mind ezek együt készülének,
110 Ajándékot pütsöknek ök szépet szerzének,
Seregekkel, hajdukkal egy nyihány százon lönek,
Nagy örömben lönek,
Az boldog menyegzőben nagy vigan el menének,
Eszessen köszönének.
- 115 20. Tar varju legh elsőben köszöne gazdának,
Erös pütsök vitéznek, az öröm atyának,
Kézet foga pütsöknek, mint szerelmes bátyának,
És atya fiának,
Borzás csoka köszöne szunyog szép leányának,
120 Mint ő édes hugának.
21. Farola szegény farkas méne az konyhára,
Néki nagy gondgya vagy az mészárosságra,
Petsenye forgatásra, ketske, bárány nyuzásra,

- 125 Jo levek nyalásra,
Igen morog szakátsra, zugódik az kultsárra,
Eképpen az sáfarra:
22. Parantsolok én, ugy mond, pütsök ur képében,
Vigadgyatok nagy bővén mind szarvasban, özben,
Szolga biro én vagyok mast itt az vármegyében,
130 Egész Erdélységben,
Sok esztendeig voltam kultsár is en Zömlénben,
Porkoláb Zebernigben.
23. Balaton vize mellet én fő halász voltam,
Jo Ségednek mezzejen nemes pásztor voltam,
135 Az gyulaj sik mezön juhász hajduk közöt is
Igaz láto voltam,
Dravaj totok közöt, hütös jámborok közöt
Én igaz láto voltam.
24. Olvasztot hajjal kentem minden nap torkomat,
140 Kétszer is meg halásztam egy nap halastomat,
Ejjel nappal juhokkal jól tartottam társomat,
Ketskékkel fiamat,
Lo hussal barátimat, tehén hussal szolgálmat,
Igy töngettem konyhámát.
- 145 25. Esznek, isznak, lakoznak, fejenkent tánczolnak,
Trombitálnak, sipolnak és igen vigadnak,
Az iffiak is peniglen hegedülnek, lántolnak,
Hajdu tánczot járnak,
Az bolházi kis bolha szunyog szép leányával
150 Ládd, mely szép tánczot nyomnak.
26. Söt nagy kárt ott vallának kösség az örömben,
Mert igen ittanak volt fejenként az sörben,
Más felöl ruhájokat el lopták azon közben,
Vannak erős pörben,
155 Vadak és az madarak ő nagy kissebségeket
Panaszollyák eképpen:
27. Néked fejenként mondunk boszut, mint gazdának,
Vesd lábára az békot im az tar varjunak,
Enyi inya ő néki ne adgy, mint árulonak,
160 És mint meg loponak,
Ott szabodik, esküszik, de beszédét nem hiszik,
Mint efféle latornak.
28. Trombitáját el lopta darunak az varju,
Egy szép czifra palástyát ő néki el lopta,
165 Az farkasnak is penig minden féle marháját,

Solyomnak solyáját,
Az kappannak kapáját, az kakasnak kalászat,
Bagolynak fel botskorát.

170 29. Az vásvári nagy gémnnek geréblyét el lopta,
Az bihárj bagolynak ismét egy som bottyát,
Az rokának rokkáját, az szarkának nagy sarját,
Patsirta palástyát,
Szajkonak sarkantyuját, az kakuknak kalánnyát,
Az fürnek ö furuját.

175 30. Seregélynek süveget, az egernek övét,
Az verébnnek verőjét, légynek legyezőjét,
Az főtскének fegyverét, keselyü keszkenyőjét,
Ketskének is késit,
180 Hollonak olvasoját, az Máthénak mankoját,
Báránynak is lasnakját.

31. Fél szemü füz fa mellet butsut hirdetének,
Kanta irral az agnak [!] mind oda tsellegnek,
Az kik meg tsömöllöttek, el menven siessenek,
Semmit ne késsenek,
185 Az kik ennek nem hisznek, ök sem könyebülnek, [!]
Az butsuban sem nyernek.

256.

CANTIO ALIA DE AMORE

1 1. Oh hitető, álnok szívü Diánna,
Edesdeden beszélgető Helenna,
Vidám szivet szomoritto szép Nimpha,
Vidám szivet *szomoritto szép Nimpha*.

5 2. Nám olyanok vattok, mint az tengerben
Sirénesek, mikoron az örvényben
Zöngedezvén enekölnek édésden,
Zöngedezrvén *enekölnek édésden*.

10 3. Az tengeren evezöket szavokkal
Ő magokhoz hitegetik azonnal,
Fizetni köl szegényeknek halállal,
Fizetnyi köll *szegényeknek halállal*.

15 4. Szökditsélő madarakat az törben
Az madarász el be kerit tsak könnyen,
Énekölvén, zöngedézven édésden,
Zöngedezvén, *énekölvén édésden*,

---

179 Máthénak <mátkáját>

4 szivet szivet; [A másoló a versszakok ismétlődő, 4. sorait nem írta le végig.]

- 20 5. Enekölnek, zöngedeznek gyakorta
Az szép szüzek az iffiaknak károkra,
Igyekeznek szegényeknek bujokra,
Igyekeznek szegényeknek bujokra.
- 25 6. Te vagy, te vagy, ne titkollyad nevedet,
Ki faggatod, buval ölöd szivemet,
Megh nem szánod én keserves igyemet,
Meg nem szánod én keserves igyemet.
- 30 7. Vallyon, kérlek, mit vetettem ellened,
Hogy én tülem ily hirtelen szerelmed
Meg tagadtad és meg vontad vig kedved,
Meg tagadtad és meg vontad vig kedved?
- 35 8. Tudod, szivem, hogy tegedet egyedül
Szerettelek minden koron szivembül,
De nem tudom, mint essem ki kedvedbül,
De nem tudom, mint essem ki kedvedbül.
- 40 9. Am légyen ugy, ha meg vetél engemet,
De megis csak szeretlek én tégedet,
Bus szivembül kí nem töllöm nevedet,
Bus szivembül kí nem töllöm nevedet.
- 45 10. Tudod azt is, hogy eretted fejemet
Gyakran vetem nagy probara élttemmet,
Imé mégis árvául hacz engemet,
Imé mégis árvául hacz engemet.
- 50 11. Hogy ha látnád, szivem, az én szivemet,
Mely iszonyun szeret s ohait tégedet,
Nem engednőd kesergenyi igy ötet,
Nem engednőd kesergenyi igy ötet.
- 55 12. Hogy ha szintén meszi földre bujdosom,
Szép nevedet megis velem hordozom,
Rusa színü szép orczádat sainálom,
Rusa színü szép orczádat sainálom.
13. Már el megyek, többet veled nem szollok,
Sirván járok, mikor rolad gondolok,
Szerelmedert, hidgyed, én meg hervadok,
Szerelmedert, hidgyed, én meg hervadok.
14. Isten hozzád és meg botsás, édessem,
Te ellened ha valaha vétettem,
Szerelmednek vagy kedvőre nem iártam,
Szerelmednek vagy kedvőre nem iártam.

15. Nem láthatom immar többbe szinedet,
Azért köllöt meg követnem tegedet,
Kérlek, szivem, emleges meg engemet,
60 Kéllek, [!] *szivem, emleges meg engemet.*
16. Szerelmentül hogy keserven butszuzám,
Szomorodot és bus szivel ezt irám,
Nagy bánotnak árvo fejem botsáttam,
Nagi bánotnak árva fejem botsáttam.

257.

- 1 1. Házosságra jaj magam
Ideje már, hogy adgyam,
Mert naponként aggom,
Mast vagy ideje,
5 Jol látom, iol látom.
2. Házosság tisztessége,
Szeretők egyessége,
Nem gondolok vele,
Mert Isten szerzette
10 Io végre, io végre.
3. Hogy egyedül ne lenne,
Férfi mellet társ lenne,
Aszony ember lenne,
Magzatokat szülne,
15 Nevelne, nevelne.
4. Azert iöttem, io uram,
Kéllek, hogy légy nász nagyom,
Tanátsod meg tartom,
Elmimben bé irom,
20 Javallom, javallom.
5. Edes fiam, én hallom,
Szándekodat javallom,
Magamat ajánlom,
Kérésed meg adom,
25 Eszt mondom, eszt mondom.
6. Bölts Salamon mondása,
Istennek nagy áldása,
Nintsen annak mássa,
Kinek eszes társa
30 Házában, házában.

---

61 keseven [!]

3 Mert naponként mert aggom

7. Arány, ezüst, tisztesség
Atyátul szál örökség,
Istentül üdvösség,
Értelmes feleség
35 Segítség, segítség.
8. Légyen első regulád:
Isten, ki minden iót ad,
Segítségül híjjad,
Íó társott melléd ádd,
40 Eszt meg lád, eszt meg ládd.
9. Hozzád légyen illendő,
Ne légyen vén és meddő,
Ha gazdag, csak feddő,
Ha szép is, veszendő,
45 Más néző, mást néző.
10. Igen szegént, ha lehet,
Ne végy, mert illyent tehet,
Veled nem viselhet,
Szigyent rajtad tehet,
50 El veszthet, el veszthet.
11. Ha leánt vész, oktathad,
Kezeidhez taníthat,
Az ki mástul marad,
Özvegységre marad,
55 Hozád vágy, hozzád vagy.
12. Téged légyen bötsüllő,
Hátod mögül iót mondo,
Ne légyen gunyolo,
Szemben is csak morgo,
60 Dadogo, dadogo.
13. Az ío hírnév, íamborság,
Hűség légyen az íoság,
Nem leszen itt mordság,
Sem az rut bujaság,
65 Hazugság, hazugság.
14. Íol meg nézzed szemmel,
Szeressed igaz szível,
Az után ío rendel,
Szüleid hírével
70 Kert úgy el, kerd úgy el.

15. Az Istennek törvényre
Hitöt kötöt melléje
Házosság kötele,
Esküdjél megh vele,
Ej véle, éj véle.
- 75
16. Bizzad io követidre,
Meg kéressed hetfüre,
Országunk törvényre
Gyürüt kíván tüle,
Az jele, az jele.
- 80
17. Gondot visel mátkádra,
Ha siet gonoszságra,
Ha látod, akarja,
Ne halaszd sokára,
Hord haza, hord haza.
- 85
18. Bötsületnek okáért
Mennyunk el egy kevéssé,
Mátkádnak kedvéjért,
Láda emelésert
Adgy lépért, adgy lepért.
- 90
19. Menyegzőnek napiára
Hog készül orájára,
Az szentek példája,
Jámborok szokása
Kivánnya, kivánnya.
- 95
20. Erszényed meg mutattya,
Elég ebed, vatsora,
Fölöstököm, usonna
Io lesz mászor torra
Számodra, számodra.
- 100
21. Bötsületes személyek
Legyenek az vendégek,
Jámbor, kegyes vének,
Tisztességes iffjak,
És szentek, és szentek.
- 105
22. Io bort hoz vendegeknek,
Kik hozzád gyülekeznek,
Mert ha kedvet vesznek,
Szégyent rajtad tesznek,
El vesztnek, el vesznek.
- 110

---

98 usnona [!] 107 Kik kik [!]

23. Az vőfények iozanok,
Gyorsak és igaz mondok,
Asztalra vigyázok,
Tál, tányér bé adok,
115 Be adok.
24. Az fön szolgáló iffiak
Ne legyenek csacsogok,
Szüntelen vigyázok,
Tsak bornak szolgálók,
120 Tékozlók, tékozlók.
25. Szakátsod is io főző,
Étke légyen io iző,
Mert az tsömör szerző,
Hidegen találo
125 Nem köllo, nem köllő.
26. Az éneklő személyek
Kérlek, jelen legyenek,
Mondgyanak éneket
És ditsereketet,
130 Szépeket, szépeket.
27. Szükölködő szegények
Ki ne rekesztessenek,
Meg elégedgyenek,
Eleget egyenek,
135 Igyanak, igyanak.
28. Az musikás van hátra,
Ennek ő regulája,
Hegedü notája,
Czimbolim [!] harfája,
140 Ezt vonnya, ezt vonnya.
29. Sokáig az vő legény
Éllyen és az menyaszszony,
Áddás rájok iöiiön
Mennyegbül nagy böven,
145 Gazdagon, gazdagon.
30. Az táncz légyen tilalmas,
Mely léleknek ártolmas,
Disztelen forogodás,
Égtelen tapodás,
150 Tombolás, tombolás.
31. Prédikátor uram is
Iol tudgya tisztit ő is,

155   Legyen könyörgés is,
              És hála adás is
              Ö tüle, ö tüle.

32.   Ezeket bé summálván
           Gazdát bizzuk az urra,
           Ki ki szállására,
           Magát nyugovásra
160   Igy adgya, igy adgya.

258/I.

CANTIO MATRIMONIALIS

- 1   1.   Jövendő dolgaimrul addig gondolkodám,
              Példát vévén másokrul én meg házosodám,
              Immár napiában egyszer, avagy két hétben egyszer léssen siros konyhám,
              Kévés gondom mászorra, elég nekem *mastanra*, hogy mellettem mátkám.
- 5   2.   *Újig* talám meg érem im ez hordo liszttel,
              Kit hogy ha meg nem eszem jeles vendegimmel,
              Io léssen az égy részrül minden napi éségrül diszno petsenével,
              Az mellet töb is léssen, tsak mast lászson meg Isten jámbor feleséggel.
- 10   3.   Az nyöszésben ha nyertem, helen vagyon dolgom,
              De ha abban vesztettem, meg örebbul gondom,
              Mert az gonosz házos társ éltig valo nyavajgas, ördög pokol, tudom,
              De talám iomra adgya az seregeknek ura, kiért ötet áldom.
- 15   4.   Hallode, mit beszéllek, kedves édes társom?
              Azért tégedet kéllek, tündöklő gyémántom,
              Ne szigyenlyed se bánnyad, söt vidám kedvel hallyad ez rövid tanatsom,
              Az sereg vendég előtt, étel es ital közöt *mastan* hozzád nyujtom.
- 20   5.   Te léssesz ez világon nekem minden kintsem,
              Segittöm nyavalyamban, edes könyebségem,
              Minden gyönyörűségem, hasznom és ékességem, coronám, szépségem,
              Ha szomat meg fogadod, intesemet meg tartod, te léssz *nyereségem*.
6.   Kivánom azért tüled, hogy az tisztaságot
              Igen igen szeressed az szép iámborságot,

---

2 II–III vevek 3 II napjában ketszer III Tudom egy hétben egyszer 4 I holnapra II *mastanra* III mast arra 5 I Ugyan II–III Uyigh 6 I vendgimmel [!] III Mellet ha 7 III Jo leszen az mind napi eleségrül 8 II csak *mastan* lasson III házos<ság>társ II Mert az gonosz hazassagh, holtigh valo nagy aghságh III Mert az gonosz házostárs holtig valo nyomoruság [Csak ennyi.] 12–16 III [Hiányzik.] 12 II az szent szerzesnek ura 14 II Azon kerlek tegedet 16 II Ez seregh; kit mast hozzád nyuitok 17 II vilagoban [!] 18 III Nehez nyavalámban 19 II Koronam ekessegem minden gyönyörűségem, hirem tiztessegem III hazam [!] 20 I merészségem [!] II nyeresegem III intesem; nyereségem 21 I Kivánok [!] II Kivanom azert tüled az szep tiztasagot III Kivánom; tisztaságban [!]

Gyülöllyed igen igen az hires kurvaságot, mint egy poklosságot,
Utallyad mindenekben, *magadban kiváltképpen a rút* csél csapságot.

- 25 7. Nints otsmámb égtelenség sem télben, sem nyárban,
Mint az kurva feleség az férfi házában,
Nem lehet ott békesség, soha sem gyönyörűség, az hol az aszszonyban
Fesléttség és az tsunya tsömört szerző nagy inség van benne valóban.
- 30 8. Rusnyáb az lator aszszony az franczos embernél,
Ártalmassab is bizony az fujto mérénél,
Az szegény férfi meg holt, noha még világban áll, annak utálotos,
Az hol az lélek vesztő, tsömört szerző nagy inség, azokkal latrul áll.
- 35 9. Ha ki lépik házábul az illetén *férfi*,
Ne félljen olyan igen, hogy addig ő néki
Sok rendbéli vendégi, házo oltalmazoi, kölletlen baráti,
Aszszony feleségével ne volnának böséggel fogas komondori.
- 40 10. Szép pogátsákat sütnek gyakran, de nem néki,
Drága étkeket főznek, mellyeknek az férfi,
Ha fárodva haza jön, semmi belöle nem iut, tsak az szagát érzi,
Aszszony feleségének, mint komondor ördögnek szavát sem veheti.
11. Távul légyen te tüled, édes feleségem,
Avagy tiszta élethez hajlo édes kintsem,
Te éretted véretem *botsátonyi* lölkömet, soha nem kéméllem,
Ha tiszta életedet, hozzámis hüségedet eszemben vehetem.
- 45 12. Megh *gondold*, *mely* gyalázat élte az kurvának,
Bár szoHyon is igazat, nints hele szavának,
Ha az utzán el mégyen, minden felöl sok képpen utánna kiáltnak,
Kiválképpen az iffiak, mint hogy igen vasottak, felöle így szolnak:
- 50 13. Ez aszszony az so tartot ball felöl kötötte,
És az réz dobosságot tegezben föl vette,

---

23 II penigh igen III Utállad peniglen az hires kuraságot 24 I sött te magadban penig azért csél csapságot II magadban
kivalkeppen az rut czelczapságot III kiválkeppen magadban az rut tsetsapságot 25 III eg <e>telenség se; se 26 III kura 27 II az
holot az aszszony III ott egyesség 28 III Az fajtalan feleség tsömör szerző nagy vénseg agyon ver valóban 28–31 II [Hiányzik.]
31–32 III Az szegény férfi meg holt immár ugyan nyilván volt néha meg tisztben mert az illeten ember meg az hol jár is mind
oly keserü buban 32 II Lelek vesztő nagy inseh, rusnya fesletsegekkel masokkal latrul ell 33 I, III ember II ollyaten ferfi 34 II Ne
félljen onnan hazol 35 II Sok rendbeli örzőj; kedvetlen vendeghi III <hogy> sok rend beli örzői; vendegi 36 II nem III nem nem
[!] volnának 37–40 III [Hiányzik.] 39 II Ha faradvan ha [!] jut 40 II mint rut komor 41 II ez tüled III az töled 42 II Az egy dragha
elethez hajoly kedves kenczem III életbul [!] 43 I ki botsátonyi II ki boczatni III botsátani 44 II es igaz hüségedet hozsam megh
ismerem III nyilván meg ismerem 45 I Megh gyülölt meg II Megh gondold mely III Ugy gondold mely gyalázat 46 III Bár
szollajon is 49 II Ez az III Ez az aszony a sotárot 50 II sok rezben fel vette

Jeles io szita kötő, gyapiuval kereskedő, parittyát hord Bétsben,
Mikor kedve van néki, még sörrel is keresi, kobzot hordoz véle.

14. Hiszem rut gyalázot ez, meg od magad ettül,
De még másit mondok ezhez, halhacza ezentül,
55 Nem tsak az fesletségnek köll távul lennyi bezzeg *az* io feleségtül,
Hanem az tikožlás is szükseg hogy távul légyen az tiszta élettül.
15. Feneketlen kas nyilván az tékozlo aszszony,
Az ki mindenkor urán mind tsak *vonton vonszon*,
Az mit az férfi keres, avagy sok, avagy kevés, más felöl az aszszony
60 Kémélletlen tékozlya, mint bitángyát ugy osztya, nem fáj szive rajta.
16. Az férfi esztendeig annyit nem kereshet,
Az aszszony egy holnapig menyit ki nem hinthet,
Soha elő meneti semmi szerentséjében szegennek nem lehet,
Az férfi tiz volna is, *egy tolvaj aszszont mégis* nyilván be nem tölthet.
- 65 17. Lopás az aszszonyokban gondviseletlenség,
Mikor minden dolgokban vagyion tsak kevésység,
Nem bánkódik az káron, nem fáj szivek urokon, oh nagy hitetlenség,
Az sok pénzes tsömöge es gyakor kis pintöke agyon vér valaha.
18. Eszt se kövesd eltedben, én szerelmes társom,
70 Gyors légy inkább mindenben, tanátsul azt adom,
Meg gondold, hogy az tied, hát igen meg kéméllyed, hogy valaha téged
Egyszer, mikor nem vélned, az torkon ne ragadgyon soha az szegénység.
19. Hogy te iámbor aszszonynak miltán mondattassal,
Házban lévő gyémántnak lennyi találtossál,
75 Ne járj, kéllek, szurkossan, viseld magad tsinossan, meg ne utáltossál,
Minden te dolgaidban, mind kitsinyben s mind nagyban, tisztának láttossál.
20. Az penisz meg ne esse pad alat az tálot,
Rosda ne körnékezze mosot fazokadat,

---

51 III hord <bets> becben 52 I keresi, <hoppot> II meh serrelis III meg sörrel is kereskedik hordoz vele 53 III od meg 54 II De megh myt; halhacze III De mit hasomlot mondok tenéked ezentül 55 I [*az* hiányzik.] II hidgyed az jo III Nem tsak az feleség [!] 58 I vetten vessen II Ki mindenkoron uran mindent vonton vonszon III tsak mind vonton vonszon 60 II ugy tartya; szive karon III tékozollya; ugy tartya 61 III esztendég anniet 63 II elő menete; szerenczejekben III előmenti 64 I mégis egy tolvaj aszszont II egj tolvaj aszszont mégis soha be III Ha tiz férfi volnais mégis egy tolvaj aszszont 65–68 III [Hiányzik.] 65 II az gondviseletlenségh 66 II dolgában csak az nagy 67 II Nem bankodnak urokon, nem faj szivek az karon 68 II lesz hamar szegenysegh 69 III Ez te kedves [!] eltedben 70 III És gyors légy mindenekben 71 II Megh gondollyad hogj tied hat igen megh kimellyed az mi keves vagion III Meg gondold azt hogy tied; hogy téged szegénység 72 II Hogj az szegensegh akkor az mikor nemis vélned torkon ne ragadgyon III téged torkon ne fogjon a fonyasztó éhség 73–76 III [Hiányzik.] 73 II Hogy penigh koronának meltan 76 II tisztan talattassal 77 II alat talodat III pad alad [!] találad [!]

- 80 Hiszem napiában égszzer, *tisztán tarthad konyhadat, kisöpörhed házodat,*
Orso, roka, matola rejtekben legyen állva, ne fáraszd karodat.
21. Ha io reggel ki lépöl rabotás házodbul,
Nem bánom, ám bár meny el, el is járj dolgodban,
De idején meg sies, estvére haza sies az fársáng járásbul,
Hir harang kéllek ne légy, halgato és türü légy, ne szoll boszuságot.
- 85 22. Kéllek, az egyességet fölötte szeressed,
Az templomnak küszöbét gyakorta nyomdozzad,
Szitoktul és átoktul, undok rágalmazástul magad meg örizzed,
Ha mikoron szegént lác, agy néki, az mit adhacz, örömet segillyed.
- 90 23. Hozzám io kedvet mutas, szépen szoly, ha hilak,
Rüt szemmel ne hunyorgas, így szoly, ha kiáltlak:
Hallom, én édes uram, mit parantsolsz, had tudgyam, mit akarsz, hogy hozak?
Olyankor én is téged megh fogván mind két *kezed* szépen meg tsokollak.
- 95 24. Ha mondom, hogy ehetném, kérek tüled ennem,
Ne szolly, kóllek, ugy nékem: Vagy ennél eleget,
Hogy immár bé nem tölti Isten égszzer béledet, ed meg amaz ebet,
Mert ez féle dolgodért, durtzás akaratodért meg rontom testedet.
- 100 25. Ha Isten magzatokkal vegre meg látogat,
Szépen bánnyál azokkal, ne szoly annak gonoszt,
Ugy oktassad is őket, hogy tüled halhassanak tsak iot, de nem gonoszt,
Ne tanitsak szitokra őket, sem hazugságra, szeressed azokat.
26. Ne szid őket, ha rinak, ne nevezd porontynak,
Ne mondgad bitangoknak, se diszno fiaknak,
Ne szid kurva fattyának, kura fi tsinátának, se ördög tagyának,
Se ne modgyad préczkonak, mert ebet hinak annak, ne mondgyad békának.

79–80 I Hiszem napiában égszzer vagy két hétben égszzer ki söpörhed házodat tisztán tarthad konyhadat orso roka matola gyakran nálod légyen II Egj hetben hiszem égszzer ki seperhed hazadat tiztan tarcz konyhadat, orso rokka motola rejtekben legjen alva ne farazd karodat III Hiszem egy hetben égszzer ki söpörted házadat tisztán tarthad magadat orso rokka matola rejtekben legyen álva netsorad [!?] magadat **81** II ki lepszis **82** II elis hagy **83** III Denagy hamar meg sies estvere haza johecz **84** II boszszusagbol III Hör [!] **85** II az kegyesseget **86** II lebdessed III nyomdossad **87** II minden ragalmazastul III hamis rágalmazástul **88** II Valamikor III Hamikor **89** I szép [!] II–III szépen **91** III Hallom édes; had hallyam meg mit **92** I kézzel II kezéd III fog<lak>ván mind két kezéd **93** II etelt **94** II így **95** II Hogj immar Isten égszzer bé nem tölti beledet; imez III Hogy az Isten már égszzer be nem tölti gyomrtodat **96** II durczas feleletedért III dolgokért durvaság feleletedért meg verem az hátadat **98** II–III es ne szoly gonoszszat **99** II hogj tetüled hallyanak czak jot ne gonoszszat III tsak jól [!] ne gonozra **100** I szitok II Ne tanitzad hivsagra őket sem tapsolasra ne farazd karodat III szitokra; hazugsára [!] keressed **101** II rennak; poronynak [!] III Ne szidogald harinak **102** diszo [!] **103** II Ne hid; vagj ördögh III ördög fatyának **104** Ne hijad paraczkoknak; se ne mond bekaknak III peretzkonak

- 105 27. Megh ne átkozad oket, mikor ennyi kérnek,
Ne kívánd veszedelmét, se ne add ördögnek,
Halál himlő mérgét is, se nehéz betegséget ne kérj szegényeknek,
Vagy Isten vesztene el, vagy ördög szagatna el, ne mondgyad nékiek.
- 110 28. De minden te dolgokban légy szelid, io kedvü,
Szodban, gondolatodban igaz, Isten félő,
Igy lészesz az Istennel, menyben ő fölségénél, mig it lész is, kedves,
Halálod oráján is, sött halalod utánn is mind örökkén fénlő.
- 115 29. Ez legyen mastan elég első tanátsomban,
Ez nékem szintén elég az uy házosságban,
Ha ezeket tselekszed, szeretetemet veszed, migh élsz ez világban,
Ha penig által hágod, így es jutalmad várod még idő iártában.
- 120 30. Igy tanitta mátkáját egy korban egy iffü,
Ujonnand hozot társát, de vége lön tsak bu,
Mert az hitet meg szegé és tsak tréfának vélé, az szél már roszul fu,
Házosságot megh unta, sok izben meg siratta, még mast is szomorü.

258/IV.

HAZASSAGROL VALO ENEK

- 1 (1.) 1. Jövendő dolgomrol addig gondolkodám,
Peldat vevek masokrol, en meg hazasadám,
Immar napjaban egiser vagy eg hetben ketser leszen sziros konjhám,
Keves gondom masszorra, eleg nekem mostanra, hogj mellettem matkam.
- 5 (2.) 2. Ujjig talam meg erem amaz hordo lisztel,
Hogy ha most meg nem eszem kedves vendegimmel,
Jo is leszen egy reszról mindennapi ehsegről diszno pecsenyével,
Az mellet töb is leszen, csak most lasson meg Isten jambor feleseggel.
- 10 (3.) 3. Az nösesben ha nyertem, hejen vagyon dolgom,
De ha abban vesztettem, meg örögbül gondom,
Mert az gonosz hazassag holtig valo nagy agság, ordög s pokol, tudom,
De talam jomra adgya az szent seregek ura, kiert otet aldóm.
- 15 (4.) 4. Hallod e mit beszellek, kedves edes tarsom?
Azer kerlek tegedet, tündöklő gyemantom,
Ne szegyejjed s ne banjad, söt vidam szivel hajjod ez rövid tanacsom,
Ez sereg vendeg előtt, etel s ital között, kit most hozzad nyujtok.

---

106 II Ne kivany; ne ad az III Ne kívánnjad veszteket se ne ad ördonek [!] **107** II Halal hozó merigyét III Halál hozó mérgetis; kergy szegenyseget **108** I [Előbb:] szaggattanak II Vay; vay; ne mond szegenyeknek **109–112** II [Hiányzik.] **109–120** III [Hiányzik.] **113** II Ez mastan legyen **114** II Nekem ez **116** II jutalmat veszed **118** II de veghre **119** II Mert az intest megh vete; roszu [!] **120** II megh banta

- (5.) 5. Te leszez ez vilagon nekem minden kedvem,
Segitöm nyavajamban, edes könyebsegem,
Koronam, ekesege, minden gyönyörüsegem, hirem, tisztessege,
20 Ha szomot meg fogadot, intesemet meg tartod, te lesz nyeresegem.
- (6.) 6. Kivanom azert tölled, az szep tisztasagot,
Igen igen szeressed az szep jamborsagot,
Gyülöjved penig igen az hires kurvasagot, mint rut poklossagot,
Utajjad mindenekben, magadban kivalt keppen az rut esel csapsagot.
- (24.) 7. Ha mondom, hogy ehetnem, kerek tölled etket,
Ne szoj kerlek ennekem: s vagj ennel eleget,
25 Hogy be nem tölti immar egcser Isten beledet, ed meg az nagy ebet,
Mert ez fele dolgokert, darasas feleletedert meg rontom testedet.
- (21.) 8. Ha ki leps azonban rabatas hazadból,
30 Nem banom, bator meny el, el is hagy dolgodból,
Csak idejen meg johes, estve haza sies az farsang jarasból,
Hir harang kerlek ne legy, halgato es türö legy, ne szoj boszusaggal;
- (9.) 9. Ha ki lepik hazabol az illyeten ferfi,
35 Ne fejjen onnat hazul, hogy addig o nekj
Ne lennenek böseggel haza oltalmazoi, kedvetlen vendegj,
Aszszony felesegenek boseggel ne lennenek fogas komondorj.
- (10.) 10. Szep pogacsakat sütnek gakron, de nem neki,
40 Draga etkeket főznek, melyeknek a ferfi
Ha farottan haza jut, semmi belölle nem jut, csak az szagat erzi,
Aszszony felesegenek, mint rosz komor ördögnek, szavat sem veheti.
- (16.) 11. Az ferfi esztendeig annyit nem kereshet,
Az aszszony egy holnapig az menyit el hintet,
Soha elő meneti semmi szerencsejében szegennek nem lehet,
Ha ferfi tiz volna is, eg tekozlo aszszonyt is meg is be nem tölthet.
- (15.) 12. Feneketien kas nyilván az tekozlo aszszony,
45 Ki mindenkor az uran mindent vonton vonson,
Az mit az ferfi keres, avagy sok, vagy keves, mas felöl az aszszony
Kemelletlen tekozja, mind bitangjat, ugy tartya, nem faj szive karon.
- (12.) 13. Meg gondold, mely galazot elte az szajhanak,
50 Bar szojjon is igazat, nincs heje szavanak,
Ha az utczan fel mengyen, minden felöl sok keppen utánna kialtnak,
Kivalt keppen az ifiak, mint hogj igen vasottak, felölle igy szolnak:
- (13.) 14. Emez aszszony az so tartot bal felöl kötötte,
55 Es az rez dobossagot sok izben probalta,
Jeles jo szita kötö, gyapjuval kereskedö, parityat hord Becsben,
Mikor kedve van neki, meserrel is keresi, kobzot hordoz velle.

- 60 (14.) 15. Hiszem rut gyalazot ez, meg od magad ettől,
De meg majd mast is mondok, halhatza ezentül,
Nem csak az fesletsegnek kel tavol jarni bezzeg az jo felesegtül,
Hanem az tekozlas is sükség hogy tavul jarjon az tiszta elettil.
- (20.) 16. Az penesz meg ne esse pad alat talodot,
Rozda ne környekezze mosot fazekadot,
Hiszen egj hetben egcser ki seperhed hazadot, tisztan tarcsod konhadot,
Orso, rokka, matolla rejtekben legyen alva, ne farozd karodat.
- 65 (25.) 17. Ha Isten magzatokkal vegre meg latogat,
Szepe bannyal azokkal, de ne soly gonoszsztat,
Ugj oktassad is oket, hogy halhassanak túllod csak jot, nem gonoszsztat,
Tanics imatkozásra, es az hala adásra, oket szepe oktasd.
- 70 (26.) 18. Ne szid oket, ha simak, ne nevezd porontynak,
Ne mond kurva fianak, vagy diszno fianak,
Ne szid kurva fianak, kurva fi tsinaltaknak, vagy ördögy tagjanak,
Ne mondgyad paracsonak, mert ebet hinak annak, se ne mond bekanak,
- (23.) 19. Hozzam jo kedvet mutas, szepe szoj, ha hilak,
Rut semmel ne hunyargas, igy szoj, ha kialtlak,
75 Hallom, en edes uram, mit poroncsols, had tudgyam, mit akarsz, hogy hozzak?
En is akkor tegedet meg fogvan mind ket kezzel szepe meg csokollak.
- (30.) 20. Igy tanita matkajat egy korban egy ifiu,
Ujjanon hozot tarsot, de vegre lön csak bu,
80 Mert az intest megj vete, es csak semminek vele, mar az szel roszzul fu,
Hazassagat meg banta, sokszor meg is siratta, meg most is szomorü.

259.

CANTIO ALIA DE EBRIÉTATE

- 1 1. **K**énszeritem elmémmel rithmus hozo Pallást,
Hogy hozzon verseivel egy nyihány szép szollást,
Tégyen az részegségürül egy kis praedikállást,
De félek nyimellyektül, hallyak illy csufolást.
- 5 2. **Ö**röm börom notáját, áldot mise mondást,
És egy kis precatiot, de azt is solyomást,
Egy kis tisztet nem adnék azon credentiát,
Az io teli pahárbul kedves io praegustát.

---

59 feletsegnek [!] 76 tegedet <Meg fogvan meg csokollak> 77 egy <taneto>
3 egy <nyihány szép szollást>

- 10 3. **Ö**sztvér petsenyével környül huzot nyársot
Nem adnék, mert hasamban azal tennek nemulást,
Éhesség miát nem tenne annyi sok korogást,
Az torkom is épülne, nem látna szárodást.
- 15 4. **E**l hittem, hogy nem adna azon pohár hajtást,
Attyával az Baccusnak gyakor társolkodást,
Mert nem szokot az porbul mértékletes ivást,
Szárot torka röttegi szörnyü rut szomzuzást. [!]
- 20 5. **Ö**rvend, tapsol, szereti tsak az hajtogatást,
Egy pohár bort meg innya, de nagyobbat kér mast,
Böven hinti beszédét, mint folyo kut forrást,
Kiván akkor társanak bösógés áldomást.
- 25 6. **S**ött ereje fölöt is ígér sok szolgálást,
De meg annak előtte hantogattya az hárst,
Arat, noha fűvében láttya az aratást,
És eretlen korában kászálgattya az sást.
- 30 7. **I**dejenek előtte tészzen sok fogadást,
De ha kéred, azt mondgya, meg unta az szántást,
„Nem szoktam, nem tehetem az vassal kapalást,
Tenyerem sanyargato kedvetlen kaszálást.
- 35 8. **I**nkáb tészek mászor is veled egy két ivást,
Meg üzöm vörsönt veled billikommal ivást,
Mint engem fárosztanal kapaddal röszt munkást,“
Tészzen fogadásával illy visza hajgálást.
- 40 9. **S**ött tallérral ingelli forintal az csaplárt,
És nagy bátran ígeri az böven solvalast,
Más nap ha meg tekénti az föl meczet rovást,
Nem igen kedvelheti az egyszer fogadást.
- 45 10. **T**etszik és emlegeti [!] az meg töltöt pohárt,
Mert az duskás ivásbul nem akar valnyi kárt,
És nehezen viheti lábát, mint az mosárt,
El kerüllü az tisztát, meg heveri az sárt.
11. **V**en bátyám is iffünak magát jelengeti,
El esik egy nyihánysor, mig eri az szállást,
Tészzen esse lélék köszönetet, áldást,
Az szegény is az boron föl emeli szavát.
12. **A**z uczán egy fillérért el mondgya notáját,
Mint röpülnyi akarna, ugy terjeszti karját,
Nem szánnya szenyi követ, verten veri lábát,
Illyen szokkal illeti, taszigállya komját:

- 50 13. „**H**uj hallod e io komám, ha él fogy pénzünk is,
Bizony io bor, meg igyuk ezen az csuhát is,
Reá vessük zálogban az gabaniczát is,
Hiszem meg ér egy bint [!] bort még az szakállunk is.
- 55 14. **N**esteje komám aszony, igyunk mi is egyet,
Töltessük meg bögrénket úgy mint az egy pintest,
Igyunk nosza melletted komám aszony pintest,
Es az pénzt majd marokkal az csaplárnak fizesd.
- 60 15. **D**orottya aszony igyál, mert én úgy szeretem,
Az édeskét, komám aszony köntösét be iszom,
Köczökjét és leányo ura köpönyegiét,
Ha meg nyöszöt, úgy örizzen, mint két szeme fényét.
16. **E**nis volnék az ki volnék, igyunk, komám aszony,
Had mullyék, had halladgyon szüvetlen az vászony,
Pöl tettem fonalamat az szegre, had aszon,
Az mit mast meg ihatom, az lesz nékem haszon.“
- 65 17. **Á**ly tovább, részeg bátya, nem szollok mast tréfát,
Vég kezében Tamásnak egy vagy ket pintos fát,
Kivel emeld csap allyát és ved meg jutalmát,
Hajts fol egy hajtokában az meg töltöt kánnát.
- 70 18. **H**adnék részeg embernek örömet töb áldást,
De ki látot illyenben igen gyakran ruhást,
Az ki tsak ejjel napal üzi az duskálást,
Igen féltem, végtére meg isza az mázlást.
- 75 19. **K**élek, részeg aszonyok, hogy meg ne szidgyatok,
Esse bestye fiaval ebet tapogassatok,
Nem használ orvosságtok, ha átokkal adgyátok,
Sött ártalmas jozannak tántorgo szollástok.
- 80 20. **H**ogy ha kérdik, ezeket ki irta rithmusokban,
Meny ahoz, ki fundálta, néked azt meg mondgya,
Jer im viszlek könnyeb utra versek vizsgálához,
Ez vers fő meg mutattya nevét, ki fundálta.

260.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. **O**h, mely álhatatlan világnak öröme,
Változás alat van röjtve szerentséje,
Rajtam is fordula szerentse kereke,
Mely szokot simának lennyi ő tengölye.

- 5   2.   Kéllek azért téged, csillagomnak fénye,
Szomoru szívemnek ne légy ö gyötrője,
De szívem árjának légy csöndessittője,
Mert bánotimnak már meg vidult tengere.
- 10   3.   Reminségem kivtil ugyan meg utálál,
Mellyel én szívemnek szomoru hirt adál,
De ugy látom, megént kedvedben fogadál,
Adgya Isten, velem együt hogy lakhassál.
- 15   4.   Bár tsak két szememmel mastan láthatnálók,
Nyelvemmel tegedet meg szolihatnálók,
Két kezemmel gyakran topogathatnálók,
Kedves beszédemre nimphák hajlanának.
- 20   5.   Sok ideje im már, hogy utánnod iároc, [!]
Mi lehet az oka, hogy válosztot nem acz?
Talám tsak szívemnek biztatást mutogacz,
Keserüségre okot lölkömnek kivel acz.
- 25   6.   Sokszor iutnak nékem eszemben csokaid,
Mikoron fügöttek vállomon karjaid,
Orczámon, vállomon voltanak ajakid,
Gyakran hunyorgattak kökén ket szemeid.
- 30   7.   Cláris gyöngye nyakad, néked gyöngy az allod,
Rusához hasomlo az te fris járásod,
Hattyuhoz illendő az te ruhazotod,
Gyöngyel vetekedik az te ábrázotod.
- 35   8.   Bár tsak ejjel hannál már nekem nyugodnom,
Ha nappal éretted nyughatatlankodom,
Ejjel azon közben veled álmodozom,
És nyughatatlanul én ágyomban nyugszom.
- 40   9.   Venusnak kertyében nyöt fejer rusátskám,
Ne ves el előled, en szerelmes rusám,
Piros hajnal korban szollo galambotskám,
Szánd meg már kinomat, edes virágotskám.
- 45   10.   Orczád mint szép rusa szívemet sajnálá,
Tekentetes solyom, ki engemet vonsza,
Szívemet szivedhez öszve is kaptsollya,
Fekete két szemü gyönyörü szép rusa.
- 50   11.   Rám fordítsad az te hü kegyességedet,
Világosits rajtam ragyogo szemedet,
És meg oltsad bennem egö szerelmemet,
Csokkal pötsetöllyed szivedhez szívemet.

- 45 12. Soha gyöngeséged téged el ne hadgyon,
Az Isten tégedet minden iokkal lásson,
Engemet is az te kedvedben meg tartson,
Szomoru hir téged soha ne agaszszon.

261/I.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Megh jelentem panaszomat,
Elő számlálom boszumat,
Értsed milto haragomat,
Igy kezdem el szavaimat.
- 5 2. Nem hittem volt ezt felöled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szivemet így keserítsed,
Hüsegemért ezt mivellyed.
- 10 3. Mikor ismeretlen voltam,
Veled még sokat nem szoltam,
Éretted nem ohajtoztam,
Ejjel napal meg nyughattam.
- 15 4. Akkor köl vala így tenned,
Velem soha nem beszélned,
Szép szavadat kémellened,
Szeméddel reám sem nézned.
- 20 5. Csalárdsággal meg kötözél,
Szerelmed rabjává tevél,
Mutatád, mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
6. Békességben lehecz tülem,
Szerethecz mást én felölem,
Noha ugyan fáj az szivem,
Hogy így járjak mert nem hittem.
- 25 7. Fogadásodnak nem állál,
Tülem hamar el pártolál,
Igen könnyen máshoz hajlál,
Engem pedig meg utálál.

---

1 II panaszimat 4 II szavnisnat [!] 6 II beszid [!] 8 mivellyünk [!] 10 II nem sokat 11 II ohajtottam 12 II nyugottam 13 II Akor köllöt volna 14–16 II Szemeiddel ream sem nézned Szép szavaidat kimilned,velem sohasem beszilned. 17 II Csalarasagal [!] meg kötettel 18 II töttel 20 II mindenel 22 II én kivülem 23 II Noha bizony 24 II Csalartsagot mert nem hittem 27 II Igen hamar 28 II Engem arvasagra hagyál

- 30 8. Tüled ezt érdemletem é?
Igy el vetnyi nem szánál é?
Avagy az szived nem fáj é?
Könyvel szemed nem fordul é?
- 35 9. No had járjék, nints mit tegyek,
Meg vetetet bár én legyek,
Mint az árva, keseregyek,
Vége lesz valaha ennek.
- 40 10. Megy botsás eddig valorul,
Nem busitlak már ezen tul,
Nem szeretlek, ne fély attul,
Meg nyughacz már tagaim tul.
11. Légy egészségben, viola,
Kit szájam gyakran tsokola,
Nem átkozlak, szivem, soha,
Tsak ohajtlak, mint egy árva.
- 45 12. Jo voltodért iot kívánok,
De boszuért boszut állok,
Ha abban modot találok,
Érdemed szerént szolgállok.
- 50 13. Isten hozzád, butsut vészek,
Többet veled nem beszéllek,
Talám könnyeb lesz szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.
- 55 14. Te lész oka penig ennek,
Ne tulajdonits senkinek,
Ne tarts engemet vétkesnek,
Immár ajánlak Istennek.

261/III.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimott,
Ele szamlalom buzumot,
Ercsed melto haragomott,
Igy kezdem el szavaimott.

---

29 II érdemletemé? 30 II Hogy nem szantal el vetni é? 32 II Lelked azzon nem busul é? 33 II ligen; tennem 34–36 II Buban borult arva fejem Noha most nehiz én nékem el köl vigre feleitenem. 39 II Noha szivem gyazba borul 40 II Meg nyughatol 42 II szam 43 II rosa 46 II boszumért 50 II Veled tübbet 51 II Tudom hogy könyeb 52 II Ha szemed ream 53 II penig oka 2 IV boszumot

- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy allnoksag legyen benned,
Szivem így meg keserítsed,
Hüsegemert ezt miveljed.
- 10 (5.) 3. Alnoksagal meg kerulel,
Szerelmed rabjává tövel,
Mutatad, mint ha szeretnel
Engem inkább mindeneknel.
- 15 (9.) 4. No had legyen, nincz mit tennem,
Buba borult arva fejem,
Noha erte faj az szivem,
El kel vegre felejtenem.
- 20 (6.) 5. Bekesegben lehecz töllem,
Szerethecz mást en felolem,
Noha most keserves nekem,
Czalárdczagod mert nem hittem.
- (11.) 6. Legj bekesegeben, viola,
Kit szajam gyakran czokola,
Nem atkozlak, szivem rosa,
Czak ohajtlak, mint egy arva.
- 25 (12.) 7. Jo voltodert jot kevánok,
De buszuert buszut allok,
Ha abban modót talalok,
Erdemed szerent szolgalok.
- 30 (7.) 8. Fogadasodnak nem allál,
Töllem hamar el partolál,
En hejtem mast valasztal,
Engem arvasagra hagjál.
- 35 (13.) 9. Isten hozád, boczut veszek,
Veled többet nem bezellek,
Tudom, hogy nehez szivednek,
Hogj szemeid nem nezhetnek.
- 40 (10.) 10. Meg bocsás eddeg valorol,
Nem busitlak már ezentul,
Meg nyukhatol személyemtül,
Nem szeretlek már ezen tul.
- (14.) 11. Te vagj oka mindeneknek,
Ne tulajdoniczd senkinek,
Engemet ne tarcz vetkesznek,
Nem vagyok oka semminek.

45 (3.) 12. Mikor ismeretlen voltam,
Veled meg soha nem szoltam,
Szemelyedet nem is lattam,
Rollad nem is gondolkottam.

50 (4.) 13. Akkor kel vala így tenned,
Velem soha nem beszélned,
Nekem nem is iszengetned,
Szemelyedet kimillened.

55 14. De meg ver téged az Isten,
Mert hamisság volt szivedben,
En pedig téged mindenben
Ajallak felseges Istenben.

261/V.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Ele számlalom boszumot,
Ercsed melto haragomot,
Így kezdem el siralmimot.

5 (2.) 2. Nem hitem volna felőled,
Hogy alnokság legyen benned,
Szivemet így kesericsed,
Hüsegemert ezt miveljed.

10 (3.) 3. Mikor ismeretlen voltam,
Veled nem sokat szollottam,
Értted nem ohajtottam,
Éjjel nappal meg njuguttam.

15 (5.) 4. Tsalardcsagal meg kotoztel,
Szerelmed rabjava töttel,
Mutatad, hogy ha szeretnel
Engem inkább mindeneknel.

(7.) 5. Igen konnjen mashoz hajlál,
Engem arvasagra hagjal,
(8.) Így el hadni nem szanale?
20 A vagj *a* szived nem faje?

---

46 IV megh nem sokat 47–48 IV rollad nem is gondolkottam éjjel nappal megh nyughattam 51–52 IV szemeljedet kimillened velem soha nem beszélned [!]

2 VI bujomot [!] 6 VI legjen 10 VI szolhattam szollottam 11 V erted VI értted 12 VI nugottam 15 V ho [!] VI mutatad mi ha [!] 16 VI engemet inkább [Csak ennyi.] 17 VI Ingen [!] 20 V, VI a vagj szived

- (4). 6. Akkor kel vala igj tenned,
Szemeid ream nem vetned,
Szep szemeid kemellened,
Velem soha nem beszélned.
- 25 (b) 7. Isten tegod meg ne algon,
Soha neked jot ne agjon,
Ket szemed örökke sirjon,
Megis senki megne szannjon.
- 30 (a) 8. Ugj algjon meg a nagj Isten,
Az *mint* igaz voltal nekem,
Hanem szeretel, edesem,
Hatal volna beket nekem.
- 35 (9.) 9. No had legjen, nincz mit tennem,
Bubam borult arva fejem,
Erte bizonj faj az szivem,
El kel vegre felejtennem.
- 40 (12.) 10. Jo voltodert jot kevanok,
De boszuert boszut allok,
Ha aban modot talalok,
Erdemed szerent szolgalkok.
- (10.) 11. Meg bocsas edig valorol,
Nem busitlak mar ezentul,
Meg nyukhatol szavaimtol,
Ölelgeto karjaimtol.
- 45 (6.) 12. Bekesegben elhecz tölem,
Szerethecz mast en felöllem,
Noha bizonj faj az szivem,
Csalardcsagod mert nem hittem.
- 50 (11.) 13. Legj egesegben, viola,
Kit szajam gjakron csokola,
Nem atkozlak, szivem rosa,
Csak ohajtlak, mint egj arva.
- 55 (13.) 14. Isten hozzad, bucsut veszek,
Veled többet nem beszéllek,
Enekem igj *talam* jobb lesz,
Ha szemeid ram nem neznek.

21–32 VI [Hiányzik.] 22 V ram 23 V kemelned 30 V az micsoda [!] 34 VI buban 35 VI bizom faj az szived faj az szivem
36 VI el kel asztis 41 VI eddeg 42 VI mast 43–44 VI nem szeretlek ne felj atol meg njukhatol Tagaimtol 45–46 VI [Hiányzik.] 51
V atkoz 54 V ved [!] 55 V tam

261/VII.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Elé számlálám boszszumot,
Ertсед meltó haragomot,
Igъ kezdem el szavaimot:
- 5 2. Nem éllsz mindenkor kedvedre,
Bu száll valaha szivedre,
Akkor jutok még eszedbe,
Mikor bú szál te szivedre.
- 10 (3.) 3. Mikor isméretlen voltam,
Veled sokat nem szolhattam,
Eretted nem ohajtoztam,
Ejjel nappal meg nyuguttam.
- 15 (4.) 4. Akkor kell vala igъ tenned,
Velem soha nem beszélned,
Szép szavaid kemellened,
Szemeddel réám se nézned.
- 20 (5.) 5. Tsalardsaggal meg kötöztél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad, mint ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- 25 6. Nagy örömem siralomra,
Régi kedvem sohajtásra,
Kit nem felelythetek soha,
Fordult nekem bánatimra.
- 30 7. Nints olly öröm, ki végtére
Ne fordulyon keserüre,
Ne örüllyön senki szive,
Mig madara nints kezébe.
8. Sirva nézem el mentedet,
Nem kívánom életemet,
Illy bú szállotta szivemet,
Hogъ nem látlak, édesemet.
- 35 (6.) 9. No had légjen, nints mit tenem,
Buban borult árva fejem,
(7.) Noha bizony fáj az szivem,
Mert allnokságod nem hittem.
- 40 10. Nintsen imár egiéb hattra,
Viselj gondot te magadra,
Tarts számot rám sajátodra,
Kedves lilium szálodra.

261/VIII.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Érted melto haragomot,
Elő számlalom buszumot,
Igy kezdem el szavaimot.
- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogj álnoksag legyen benned,
Szivemet igj kesergessed,
Hüsegemért ezt miveljed.
- 10 (5.) 3. Tsalárdsággal meg kötöztel,
Szerelmed rabjává tevé,
Mutatád hogj ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- 15 (3.) 4. Mikor esméretlen voltam,
Veled akkor nem mulattam,
Értted nem ohajtottam,
Éjjel nappal meg nyugottam.
- 20 (4.) 5. Akkor kel vala igj tenned,
Szemeiddel réam sem nézned,
Szép szavaid kémellened,
Velem soha nem beszélned.
- (10.) 6. Meg botsás eddig valorol,
Nem busitlak ezen tul,
Meg nyughatol szavaimtol,
Ölelgető karaimtol.
- 25 (6.) 7. Békeségben élhetz töllem,
Szerethetz mást én felölem,
Noha bizony fáj a szivem,
Mert áhiokságod nem hittem.
- 30 (8.) 8. Tölled azt érdemlettemé?
Igy el hagjni nem szánalé?
A vagj szüved nem fájnaé?
Szemed néked nem sirnaé?

---

2 IX haragimot 3 IX [Hiányzik] 7 IX keseritted 8 IX miveled 9 IX kötözel 10 IX ejtel 11 IX hogj szeretnel 14 IX Veled meg nem sokat szoltam 15 IX Erted nemis 17 VIII tennék [!] IX tenned 18 IX Velem soha nem beszélned 20 IX Szemeiddel ram sem neszned 22–24 IX Nem busitlak ne fej attol Nem szeretlek en ezentul Meg nyukhatol szavaimtol 25 IX lehetz 29–32 IX [Hiányzik.] 31 VIII fájnak [!] 32 VIII sirhatnak [!]

- 35 (12.) 9. Jovoltodért jot kívánok,
De boszudért boszszut állok,
Érdemem szerént szolgállok,
Ha modot abban talállok.
- 40 (a) 10. Ugy álgyon meg a nagj Isten,
A melj igaz voltál nékem,
Ha nem szeretted volna édesem,
Hattál volna békét nékem.
- (b) 11. Isten néked jot ne adgjon,
Soha téged meg ne álgjon,
Két szemed örökké sirjon,
Mégis senki meg ne szányon.
- 45 (13.) 12. Immár tölled butsut veszek,
Veled többet nem beszélek,
Talám könyeb lesz a szivem,
Ha szemeid rám nem néznek.
- 50 (11.) 13. Légy egészségben viola,
Kit szájam gjakron tsokola,
Nem átkozlak szivem rosa,
Tsak olj vagjok, mint az árva.
- 55 (14.) 14. Te vagj oka penig ennek,
Ne tulajdonits senkinek,
Ne tarts engemet vétkesnek,
Immár ajánlak Istennek.

261/X.

- 1 (6.) 1. Békességben lehetz töllem,
Szerethetz mást én felölem,
Noha bizony fáj a szivem,
Alnokságod hogy nem hittem.
- 5 (3.) 2. Mikor esméretlen voltam,
Veled sokat nem szollottam,
Erteđ én nem ohajtottam,
Ejjel nappal meg nyugottam.
- 10 (4.) 3. Akkor kell vala így tenned,
Szép szavaid keméllened,

33–36 IX Jotetedert jot kívánok De buszuert buszút állok Ha abban modot talállok Erdemed szerent szolgállok 39 IX szeretted édesem 45–48 IX [Hiányzik.] 51 IX busitlak 52 IX Tsak ohajtlak mint egy árva 53 IX legy 54 VIII [Hiányzik.] IX Ne tulajdonits senkinek

Szemeiddel ram sem nezned,
Velem soha nem beszélned.

15 (11.) 4. Légy egészségben szép viola,
Kit szájam gyakran tsokola,
Nem átkozlak szivem rosa,
Tsak ohajtlak, mint égy árva.

(13.) 5. Isten hozzád, butsut vészek,
.....

261/XI.

1 1. Kinek élek boszujára,
Forrjon merreg a torkára,
Kinek élek örömére,
Annak ülök az ölébe.

5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy tsalárdság legyen benned,
Szivemet hogy keserítsed,
Hivsegemert azt mivelyed.

10 (12.) 3. Jo voltodért jot kívánok,
De boszudert boszut állok,
Ha ebben modot találok,
Érdemed szerént szolgállok.

15 (10.) 4. Meg botsás eddig valorol,
Nem busítlak már ezentul,
Nem szeretlek, ne fély attol,
Meg nyughatol tagjaimtol.

20 (13.) 5. Isten hozzád, butsut vészek,
Veled többet nem beszéllek,
Talán könyeb lesz szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.

(14.) 6. Oka pedig te vagy ennek,
Ne tulajdonisd senkinek,
Ne tarcs engemet vétkesnek,
Immár ajállak Istennek.

261/XII.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Elő számlálom bajomot,
Értsed méltó haragomot,
Igy kezdem el szavaimot.

- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy tsalárdság légyen benned,
Szivemet így kesergeted,
Hüségemért ezt miveled.
- 10 (3.) 3. Mikor isméretlen voltam,
Veled soha én nem szoltam,
Ejjel nappal meg nyugodtam,
En érted nem ohajtottam.
- 15 (4.) 4. Akkor kel vala így tenned,
Szép szavaidot kemilned,
Szemeidet rám se vetned,
Veled soha nem beszélned.
- 20 (5.) 5. De tsalárdsággal meg köttél,
Szerelmed rabjává töttél,
Mutattad, mint ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- (9.) 6. No hadd légyen, nints mit tennem,
Buban borult szegény fejem,
Noha most keserves nékem,
El kel végre felejtennem.
- 25 (8.) 7. Töled ézt érdemlettemé?
Így meg vetni nem sajnálsze?
Vallyon az szived nem fájé?
Könyvel szemed nem áradé?
- 30 (7.) 8. Fogadásodnak nem állál,
Töllem hamar el pártolál,
Ígen könnyen máshoz hajlál,
Engem árvaságra hagyál.
- 35 (6.) 9. Békeségben lehetsz töllem,
Szerethetsz mást én felöllem,
Noha bizony fáj az szivem,
Mert sok tsalárdságodnak hittem.
- (10.) 10. Meg botsás eddig valotol,
Mert nem busitlak ezentull,
Meg nyughatol tagaimtol,
Ölelgető karjaimtol.
- 40 (12.) 11. Jovoltodért jot kívánok,
De buszuert boszut állok,
Ha abban modot talállok,
Érdemed szerint szolgállok.

45 (11.) 12. Légy egészségben szép rosa,
Kit száljom gyakran tsokola,
Nem atkozlak szivem soha,
Tsak ohajtlak, miként árva.

261/XIII.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimát,
Elő számlálom boszumat,
Értsed méltó haragomat,
Igy kezdem el szavaimat.

5 (3.) 2. Mikor ésmiretlen voltam,
Véled meg soha nem szoltam,
Éjjel nappal meg nyugottam,
.....

10 (4.) 3. Akor kel vala így tenned,
Szép szavaid kéméllened,
Vélem soha sem beszélned,
Szemeiddel ream sem nézned.

15 (a) 4. Ugy adjon meg én Istenem,
A mely igaz voltál nékem,
Hanem szerettél édesem,
Hatál volna békit nékem.

20 (2.) 5. Nem hittem volna felöled,
Hogy álnokság légyen benned,
Hűségemért ezt mivelled,
Szívemet így keserited.

(12.) 6. Jo voltodért jot kívánok,
De boszudért boszút állok,
Hogy ha élek meg nem halok,
Érdemed szerént szolgállok.

25 (7.) 7. Fogadásidra nem állok, [!]
Tölem hamar el partulál,
Igy [!] könnyen máshoz hajtál,
Engem árvaságra hagyál.

30 (10.) 8. Meg bocsás eddig valorul,
Nem busitlak már én arrul,
Nem szeretlek, ne fély attul,
Megnyughatsz tagaimtul.

35 (6.) 9. Békességben lehettz tülem,
Szerethetsz mást én felölem,
Néha bizon fáj a szívem,
Tsalárdságodnak hogy hittem.

261/XIV.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimat,
Elő számlálom sok búmat,
Érted méltó haragomat,
S így kezdem el szavaimat.

5 (2.) 2. Nem hittem vólt ezt felöled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szívemet így keserítsed,
Jó vóltomért ezt miveled.

10 (3.) 3. Mikor isméretlen vóltam,
Veled még nem sokat szóltam,
Érted nem is sohajtoztam,
Éjjel nappal meg nyugottam.

15 (5.) 4. Csalárdságal meg kerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.

20 (7.) 5. Fogadásodnak nem álál,
Tülem hamar elpártúlál,
Igen könnyen máshoz hajlál,
Engem árvaságra hagyál.

(8.) 6. Tüled ezt érdemlettem é?
Így meg vettni nem szánnál é?
Vagy a' szived nem fáj é?
Szemed könnybe nem fordúlna é?

25 (4.) 7. Akor kellett vólna így tenned,
Szemeiddel rám se nézned,
Szép szavadat kimillened,
Velem soha se beszélned.

30 (9.) 8. No had legyen, nints mit tennem,
Búban borúlt árva fejem,
Noha most keserves nékem,
El kell végre felejtenem,

(12.) 9. Jó voltodért jót kívánok,
De boszúdért boszút állok,

- 35 Ha abban modot találok,
Érdemed szerint szolgállok.
- (10.) 10. Isten hozzád már ezentúl,
Meg botsás eddig valórúl,
Nem búsítlak már ezentúl,
40 Meg nyughatol tagjaimtúl.
- (13.) 11. Isten hozzád, bútsut veszek,
Többet veled nem beszélek,
Tudom, hogy könnyebb szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.
- 45 (14.) 12. Te lészes [!] pedig oka ennek,
Ne tulajdonítsd senkinek,
Ne tarts engem vétkesnek,
Im már ajánlak Istennek.

261/XV.

- 1 1. Jut é szivem még eszedbe,
Hogy voltam én szerelmedbe?
Nyugottam én kebeledbe,
Bézárva voltam szivedbe?
- 5 2. Talán már el felejtkeztél,
Szivedbül ki rekesztettél,
Másért engem meg vetettél,
Mely nagy bánatban ejtettél.
- 10 3. De el jön még az az óra,
Mellyben sorsom fordúl jóra,
Tied pedig szomorúra,
Sokkal keservessebb búra.
- (8.) 4. A vagy szivem nem bánodé?
Tülem válni nem szánnálé?
15 Szived értem nem fájnaé?
Szemed könnye nem húlnaé?
- (5.) 5. Tsalártságal meg kerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Tettél, mintha szeretnél
20 Engem jobban mindennél.
- (2.) 6. Nem hittem volna felöled,
Hogy álnokság lakjon benned,
Szivemet hogy keserítsed,
Hivségemet így fizessed.

25 (3.) 7. Még én ösméretlen voltam,
Bánatot soha nem láttam,
De már járásom kelésem
Szomorú éretted, szivem.

30 (11.) 8. Botsás meg, drága rozsám,
Kit gyakran tsókoltam,
Nem átkozlak, szivem, soha,
Tsak ohajtok, mint egy árva.

261/XVI.

1 (8.) 1. Barna leány! érdemlem é?
Igy elhagyni nem szánnál é?
Vallyon szived nem fájna é?
Szemedből könny nem folyyna é?

5 (5.) 2. Csalárdsággal megkötöttél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad, mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.

10 (2.) 3. Nem hittem volna felölled,
Hogy csalárdság légyen benned,
Szivemet így kesericsed,
Hivségemért ezt miveljed.

15 (3.) 4. A' mig veled nem játszodtam,
Ejjel-nappal jól nyugodtam,
A' mig ismeretlen voltam,
Bánatot soha sem láttam.

20 (a) 5. Ugy áldjon meg a' nagy Isten,
A' mint voltál hozzám, hivem,
Ha nem szeretted, édesem,
Hagytál volna békét nekem.

(b) 6. Soha Isten meg ne áldjon,
Soha néked jót ne adjon,
Két szemed örökké sirjon,
Még is senki meg ne szánjon.

25 (13.) 7. Isten hozzád, bucsut veszek,
Véled többet nem beszéllek,
(6.) Bizony! bár mint fáj a szivem,
El kell végre felejtenem.

30 (6.) 8. Kedvességbe lehetsz töllem,
Szerethetsz már mást kivülem,

(13.) Tudom, milly nehéz szivednek,
Hogy szemeim rád nem néznek.

(11.) 9. Légy békeségben, viola,
Kit szájjam gyakran csokola,

35 (14.) Te vagy oka mind ezeknek,
Ne tulajdonicsd véteknek.

261/XVII.

1 (10.) 1. Megbocsás edig valokrol,
Nem busitlak meg ezentul,
Meg nyugbatol szavaimtol,
S ölelgető karjaimtol.

5 (6.) 2. Bekeségben élhetz tölem,
Szerethetz mást is *felőlem*,
Noha bizon faj a szivem,
Mert álnokságid nem hitem.

10 (12.) 3. Jovoltodért jot kívánok,
De boszudért boszut álok,
Ha aban modot találok,
S akor töled el is válok.

15 (13.) 4. Imár töled butsut vészek,
Mert veled többé nem lészek,
Talám könyeb lesz szivemnek,
Ha szemeim rád nem néznek.

20 5. Isten hozád édes rosám,
Kivel sokszor volt vig orám,
Imár töled butsut vészek,
Mert veled töbe nem lészek.

(11.) 6. Ely sokáig szép vijola,
Kit szám sokszor meg csokola,

(14.) Imár ajánlak Istenek,
Te vagy oka pedig enek.

262.

1 1. Sok ideie, miulta halgatok,
Az ki miát ugyan beteg vagyok,
Az mit irnak, tsak azon háborgok,
De ugy teczik, mind reá találok.

- 5   2.   Egykor esset egy jeles vendégség,
             Mellyet szerzet az varga mesterség,
             Mindenben volt ő köztök az bőségh,
             De távul volt tülök az emberség.
- 10   3.   Mert két jámbort hivattak szolgálni,
             Az mészárost petsene forgatni,
             Válósztották az szütsöt tartanyi,
             Az konyhára vagot fát hordányi.
- 15   4.   Hogy meg készült az várgák ebédgyek,
             Vargaság nekiek azt izenték,
             Egyék, igyék, ha penzel fizetnek,
             De lam mast is keveset fizetnek.
- 20   5.   Tizen nyoltsan voltanak az vargák,
             Husz kenyeret meg ettek az rusnyák,
             Az tyukokat tollastul faldozták,
             Az szakátsnak az ganéját hatták.
- 25   6.   Hát te takáts, miért várokozol,
             Mert mi velünk égy kortyot sem iszol?
             Sem mi velünk itt nem mulatozol,
             Job, hogy innét haza vakarodol.
- 30   7.   Az mészárost ugy el fárosztották,
             Az petsenyét véle forgattatták,
             De hogy meg sült, haza pirongattak,
             Minden felé ötet hajtogatták.
- 35   8.   Az mészáros ballaga házához,
             Folyamodék maga konyhájához,
             Mert meg láczik, az paraszt vargákhoz
             Tsak hejaban bizik ő azokhoz.
- 40   9.   Az mészáros áldást kíván nékik,
             Hogy életek olyan hoszu légyen,
             Mint az nyulnak az farka egészlen,
             Az mészáros áldása tsak illyen.
- 45   10.   Az takáts is áldást kíván szépen,
             Hogy varga vendégség akkor légyén,
             Mikor az disznok szépen seregessen
             Szárnyon járnak az levegő egben.
- 50   11.   Ollyan bö volt az fű szár petsene,
             Hogy az ebet hagyigálták véle,
             Segig iártak az fekete lébe,
             De ő nékik nem attak ezekbe.

- 45 12. Rakva vattok embertelenséggel,
Mint oh ködmeny szöri az tetüvel,
Avagy öreg leány szerelemmel,
Kár tinéktek, várgák, az szép étel.

263.

MAKÓ MIHÁLY

263/I.

- 1 1. Isten álgyon megh édes barátom,
Io hitvös társom, szívbul kívánom,
Az házosságra van gondod, látom,
Azert az rendet tarts meg, iavallom.
- 5 2. Lábo nyomáert vadat ne kerges,
Ketske gyapiáert soha ne fizes,
Üres tarisznyával lovat ne kerges,
Nyöszo legennek ez az rend helyes.
- 10 3. Az arany ezüst czifra ruhaert
Leánt el ne vegy koszorujáert,
Elötted valo szép iárásáert,
Inkáb szeressed jámborságáert.
- 15 4. Hasomlot keres tennen magadhoz,
Ki hasomlo lesz állopotodhoz,
Egyenlö légyen szegeny korodhoz,
Ne hánya, semmit nem hoz házodhoz.
- 20 5. Jol lehet hogy ezt én nem próbáltam,
De io barátom házánál láttam,
Az aszszony dolgát ott meg próbáltam,
Urához illyen szavát hallottam.
6. Mond az urának, egyél, ha hoztál,
Hogy meg készítsem, mond meg, mit hoztál,
Üres konyhára de miért hoztál?
Egyél kenyeret, nints égyéb annál.
- 25 7. Oh szegény férfi nem tud mit tenni,
Szegény, kezében az vizet veszi,
Szároz kenyerét azzal öntözi,
Az aszszony szavát sirván könyvezi.
- 30 8. Koporsojáig iász dolga annak,
Kinek szemére effélét hánnak,
Tsak ros kása is io izü annak,
Mézes mátsiknál, kit szibül annak.

9. Azért barátom adom tudtadra,
Kollő tanátsom ne vessed hátra,
35 Körmöten lévén ne hágy nagy fára,
Hogy visza ne düly fejed lágyára.
10. Mely nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát le vágnyi az csonka kéznek,
40 Gazdag leánt kérnyi szegény legénnek,
Tsufollyák ötet szemtelen légynek.

263/II.

AZ HASZASSÁGROL

- 1 (1.) 1. Isten algyon meg kedves barátom,
Jo hütös társat sziből kevanom,
Az haszassagra van gondod, latom,
Azert ez rendet tarcs meg, jovalom.
- 5 (2.) 2. Laba nyomáert vadat se kergess,
Kecske gyapjáert ingen se fizess,
Üres tarisnyával lovat se kergess,
Nöszö legyenek ez az rend helyes.
- 10 (3.) 3. Arany eszüstert, czifra ruhaert
Leánt el ne vegy koszorujáert,
Elötted valo szep jarasáert
Inkáb szeressed jamborsagáert.
- (4.) 4. Hasonlot keres, kerlek, magadhoz,
15 Ki hosza ferjen allapododhoz,
Egyenlö legyen szegeny sorsodhoz,
Ne band azt, hogy nem hoz semmit hazadhoz.
- (5.) 5. Jol lehet en azt meg nem probaltam,
De jo barátom haszánál láttam,
Az aszony dolgát ot meg tanultam,
20 Urahoz ilyen szavát hallottam.
- (6.) 6. Mond az urának, *egjel*, ha hoztal,
Hogy meg keszitsem, mond meg, mit attal,
Üres konyhara mert haszasodtál?
Egyel kinyeret, nincs egyeb annal.
- 25 (7.) 7. Oh szegeny ferfi nem tud mit tenni,
Szegenletiben az vizet veszi,
Száráz kenyerit azzal öntözi,
Az azon dolgát sirván könyvezi.

---

38 az <erötlennek>
21 egy *egjel* [!]

- 30 (8.) 8. Koporsoáig gyáz dolga annak,
Kinek effelet szemire hánnak,
Csak sos kásais, kit sziből adnak,
Meszes macsiknal job volna annak.
- 35 (a) 9. Pelda bezedben igaz köz mondás,
Tanuly masokrol, hogy sok but ne lás,
Az igaz mondás nem ember szollás,
De az ros azson holtig valo gyász.
- 40 (9.) 10. Azert kevanom s adom tuttodra,
Kerlek, tanacsom ne vessed hattra,
Körmötlen leven ne hagj nagy fara,
Hogy visza ne döly fejed lagyara.
- (10.) 11. Mert nehez dolog az erőtlennek
Nagy fat le vagni az csonka keznek,
Gazdag leánt kerni szegeny legennek.
Legent csufoljak szüntellen legynek.
- 45 (b) 12. Isten engedgyen neked is egyet,
Kivel holtig ely, oly tiszta szüzet,
Es mint az arany, gyonyörü szepet,
Istenert kerlek, hogy ne vegy kevelyt.
- 50 (c) 13. Bár alat valon ingyen se kapdos,
Kitől kinyered gyakron panaszos,
Nagy koncert soha páját ne futtas,
Hogy az Dunaban lovon ne usztas.
- 55 14. Teged böcsüllő legyen mindenben,
Te veled türjön minden üdőben,
Szeressen teged jo szerencsedben,
Es el ne hadgjon betegsegedben.
- (d) 15. Vigyászván en is noha sokakra,
De nagjob gondom vala magamra,
Mert nekem is vala szándekom arra,
60 Hogy magam adnam az haszassagra.

263/III.

- 1 (1.) 1. Isten álgyon meg kedves barátom,
Jó hitves társot szivből kívánom,
Látom, van kedved az házosságra,
Ezt a' rend tartást tarcsd meg, javaslom.
- 5 (2.) 2. Valjon a' vadat nyomán ne keress,
Kecske gyapjúért soha ne fizess,

Üres táskával lovat ne keres,
Ez a' rend tartás legénynek helyes.

- 10 (3.) 3. Aszszonyt ezüstért, czifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért,
Előtted lévő friss járásáért,
Inkább szeressed jámborságáért.
- 15 (4.) 4. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzá férjen állapotodhoz,
Hasonló legyen szegény sorsodhoz,
Ne hannya, hogy nem hoztál az házhoz.
- 20 (5.) 5. Jól lehet én azt még nem próbáltam,
De barátom házánál láttam,
Urához iljen szavát hallottam,
Az aszszony dolgát jól meg tanúltam.
- (10.) 6. Melly nehéz esztelennek
Nagy fát le vágni a' csonka kéznek,
Gazdag leányt venni szegény legénynek,
Ötet csufolja szemtelen légynek.

263/IV.

- 1 (1.) 1. Isten áldjon meg édes barátom,
Jó hitves társal szivből kívánom,
Az házasságra van kedved, látom,
Azért ez rendet tartsd meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lába' nyomáért vadat ne kergess,
Ketskét gyapjáért soha ne fizess,
Üres tarisznyával lovat ne keres,
Nötelen legénynek ez a' rend helyes.
- 10 (3.) 3. Arany 's *ezüstért*, tzifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.
- 15 (5.) 4. Jóllehet én ezt még nem próbáltam,
De jó barátom' hazánál láttam,
Az aszszony' dolgát ott megtanultam,
Urához ilyen szavát hallottam.

---

1 V kedves VI megáldgjon kedves 2 V Jó hitves társom, kívánom 4 VI ez verset 5 IV keress V, VI kergess 6 VI se 8 V ez a' Vers VI Szegény legénynek ez a vers rendes. 9 IV Ezürtérért [!] V–VI ezüstért 10 VI Leánt te ne 11–12 VI Előtted való friss járásáért, Tsak vedd el ötöt jámborságáért. 13 VI Jol lehet ugyan én nem 14 VI emberem; jártam 15 VI kitanultam

- (6.) 5. Mondgya urának egyél ha hoztál,
Üres konyhára miért házasodtál,
Hogy megkészítsem, mond meg mit adtál,
Egyél kenyeret, nints egyéb annál.
- (7.) 6. A' szegény férjfi nem tud mit tenni,
Szégyenletiben a' vizet veszi,
Szár az kenyere azzal öntözi,
Az asszony dolgát sirván könnyezi.
- (8.) 7. Koporsójáig gyáz dolga annak,
Kinek szemére effélét háznak,
Tsak sós kása is jobb izü annak,
Mézes mátsiknál kit szinből adnak.
- (a) 8. Régi beszédben igaz köz mondás,
Tanuly másokrul, hogy sok but ne láss,
Az igaz mondás nem ember szóllás,
De a' rossz asszony hóltig való gyász.
- (9.) 9. Azért barátom adom tudtadra,
Külső tanátsom' ne vessed hátra,
Magad bajára ne hágj nagy fára,
Mert vissza esel fejed' lányára.
- (10.) 10. Mert nehéz dolog, az erőtlennek,
Nagy fát le vágni a' tsonka kéznek,
Gazdag leányt venni szegény legénynek,
Tsufollyák szegényt szemtelen légynek.
- (b) 11. Isten engedjen néked is egyet,
Kivel holtig élj egy tiszta szüzet,
Mint szelid bárányt együgyü jegyest,
Istenért kérlek ne végy kevélyet.
- (c) 12. Ruhásson azért soha ne kapjál,
Ki után osztán ne pásztorkodjál,
Nagy kintsért pályát soha ne fussál,
Végre Dunára szomjan ne jussál.
13. Az ezer *hét* százban nyoltzvan kilentzben,
Az augustusnak első hetében,
Rend szerént irtam eztet versekben,
Nem hogy valakit tsufolnék ebben.

18–19 VI Avagy kezembe mond meg mit adtál, Uri konyhára mért házasodtál 24 VI sirva kesergi 34–35 VI Jo tanátsomot ne vedd tréfára, Körmetlen lévén ne hágj nagy fára, 33 VI egy tsonka 39 VI kérni 40 VI Mert mondgyák ötöt szüntelen légynek. 42 VI szivet 43 VI bárány egy ügyüt szépet 44 VI Istenre 45 VI Ruháson végre 47 VI Az ő kintséért pályát ne fussál 48 VI soha ne 49 IV két [!] V Az ezer hét százban klentzven [!] kettőben 51 V irtam Vátzon

263/VII.

- 1 (3.) 1. Aranyert, ezüstért, tzifra ruháért
Leanyt ne szeres koszorujáért,
Sem pedig szeres tzifra ruháért,
Hanem tsak szeres jamborságáért.
- 5 (5.) 2. Jollehet eztet én nem probaltam,
De jovoltodat hazanal lattam,
Az aszszony dolgat ot meg tanultam,
Urahoz illyen szavát hallottam.
- 10 (6.) 3. Monda urának: égyél, ha hoztal,
Vagy meg készittsem, mit szemben adtal,
Ures konyhára mit hazasodtál?
Egyel kenyeret, nints egyeb annal.
- 15 (7.) 4. A szegeny ferfi nem tud mit tenni,
A hideg vizet kezében veszi,
Szaraz kenyeret azal öntözi,
Az aszszon dolgat sirvan könyvezi.
- 20 (a) 5. Példa beszedben igaz köz mondás,
Tanuljon ebbül sok meg jobbulast,
Az igaz mondás nem ember szollas,
De a roszt aszszon holtig valo gyasz.
- (9.) 6. Azért barátom adom tuttodra,
Szólló tanatsom ne vessed hátra,
Körmetlen lévén ne hagj a falra,
Mert vissza esel fejed lágyára.

263/VIII.

- 1 (1.) 1. Isten meg álgyon, kedves barátom,
Jo házas társal, szivből kívánom,
Az házasságra van gondod, látom,
Azért ez rendet tartsd meg, jovallom.
- 5 (2.) 2. Vadat nyomáért soha ne kergess,
Ketske gyapjáért ingyen se fizess,
Üres tarisnyával lovat ne keress,
Házasulonak ez a rend helyyes.
- 10 (3.) 3. Arany ezüstert, czifra ruháért
Léányt el ne végy koszorujáért,
Sem előtted valo szép járásáért,
Inkább szeressed meg jámborságáért.

- 15 (4.) 4. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzá férjen állapotodhoz,
Hasonló légyen szegény sorsodhoz,
Ne hadd, hogy semmit ne hozzon házadhoz.
- 20 (6.) 5. Mond az urának: Egyól, mit hoztál?
Hogy meg készítsem, mond meg, mit adtál?
Pusztá konyhára miért házasodtál?
Egyél kenyeret, nints egyéb annál,
- (7.) 6. A férfi bujában nem tud mit tenni,
Az aszony dolgát sirván kesergi,
Szegény az vizet kezébe vészi,
Száráz kenyerét azzal öntözi.
- 25 (9.) 7. Azért barátom, adom tudtodra,
Szollo tanácsom ne vessed hátra,
Körmötlen lévén ne hágj nagy fára,
Hogy viszá ne döly fejed lágyára.
- 30 (10.) 8. Mert nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát le vágni az tsonka kéznek,
Gazdag léánt venni szegény legénnek,
Tsufollyák ötet szemtelen légynek.
- 35 (8.) 9. Koporsoáig gaz dolga annak,
Kinek szemire efélet hannak,
Még a soska is jobb üzü annak
Mézes mák csiknál, kit szivből adnak.

263/IX.

- 1 (1.) 1. Aldgyon meg az Isten kedves jo barátom,
Az házasságra néked vagyon kedved látom,
Hogy kaphas jo társat, én szivből kívánom,
Azert intésemet tarsd meg, azt jóvallom.
- 5 (2.) 2. Vadat te ne kerges a lába nyomáért,
Sohais ne fizess kecskének gyapjáért,
Ne kapdoss két felé fának árnyekáért,
Rosz rezet ne válasz soha is arannyért,
- 10 (3.) 3. Ezüstös aranyas cziffra ruhájáért
A leant ne szeresdd fő koszorujáért,
És előtted valo kényes járásáért,
De szeressed inkább szép jámborságáért.
- (5.) 4. Jol lehet hogy eztet en nem próbátam,
De az jo barátom házánál ezt láttam,

- 15 Az aszonyok dolgát ottan megtanultam,
Kiktől az urakhoz ily szokot hallottam.
- (6.) 5. Mond edgyik az urának, egyél, hogyha hoztál,
Ez üres konyhára miért hazasodtál,
Hogy néked készítsek, kezemhez mit attál?
20 Egyel tsak most kenyeret, nincs itt egyéb annáL
- (7.) 6. Nezd a szegény ferfit, nintsen hogy mit tégyen,
A ki szegyetiben tsak a vízhez mégyen,
Melyel ő az kenyerét, hogy száraz ne légyen,
Öntözi es harapja, eszi azt is kényen.

263/X.

HÁZASSÁGRA TANÁCS

- 1 (1.) 1. Isten aldjon meg édes barátom,
Jo hitves társal szivbül kívánom,
Az házasságra van gondod, látom,
Azért ez rendet tarcsd meg, javallom.
- 5 (a) 2. Regi beszedben igaz köz mondás,
Tanully masokból, hogy sok bút ne láss,
Az igaz mondás nem ember szollás,
De az rosz aszszony holtig valo gyász.
- 10 (9.) 3. Körmetlen léven ne hagj nagy fára,
Visza ne essel a fejed lágyára,
Igen esztelen ne indúilly a hartzra,
Ne szerentsetlen legy a csatába.
- 15 (2.) 4. Lába nyomáért vadat ne kergess,
Ketske gyapjáért soha ne fizess,
Üres tarisnyával lovat ne keress,
Nötelen legénynek ez a' rend helyess.
- 20 (9.) 5. Azért barátom adom tudtodra,
Köllő tanácsom ne vessed hátra,
Magad bajára ne hagj a fára,
Mert vissza esel fejed lágyára.
- (10.) 6. Mert nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát le vágni a csonka kéznek,

---

2 [Előbb:] házas 3 [Előbb:] kedved 4 tarcsd meg <barátom> 5–12 [Utólag a lap szélén betoldva.] 15 [Előbb:] táskával 19 [Előbb:] Körmetlen léven 20 [Előbb:] Hogy viszsza ne ess

Gazdag leánt venni szegény legénnek,
Csfollyák szegény szemtelen légynek.

- 25 (3.) 7. Arany, ezüstért, s' cifra ruháért
Leányt el ne végy koszorújáért,
Inkább szeressed jamborságáért,
Előtted való szép járásáért.
- 30 (4.) 8. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzád térjen a te lábodhoz,
Egyenlő légyen szegény sorsodhoz,
Hogy ne hánya szemre, hozott házadhoz.
- 35 (c) 9. Anyához valón soha ne kapjál,
Ki után soha ne pasztorkodjál,
Nagy kintsért soha pályát ne fussál,
Hogy az Dunában szomjan ne halljál.
- 40 (5.) 10. Jól lehet én ezt még nem próbáltam,
De jó barátom házadnál láttam,
Az aszszony dolgát ott meg tanultam,
Urához való szavát hallottam.
- (6.) 11. Mondja urának, egyél mit hoztál,
Hogy meg készítsem, mond meg, mit attál?
Üres konyhára miért házasodtál?
Egyel kenyeret, nints egyebb annál.
- 45 (7.) 12. A' szegény férfi nem tud mit tenni,
Szegyenletében az vizet veszi,
Szárak kenyerét azzal öntözi,
Az aszszony dolgát sirván szemléli.
- 50 (8.) 13. Koporsóáig gyász dolga annak,
Kinek szemére e félét hánnak,
A sós kalács is jó izü annak,
Mézes csikmák is, kit szivbül adnak.
- 55 (b) 14. Isten engedjen néked is egyet,
Kivel holtig ely, oly tiszta szüzet,
Mint a szép arany együgyü szépet,
Istenért kérlek, ne végy kevélyet.

---

23 Gazdag <lánt> leánt 37 [Előbb:] azt; ezt <nem> még 38 [Előbb:] jobbára 39 meg <próbáltam> tanultam 40 Urához <ilyen> való 42 [Előbb:] mondjad 46 Szeg<ény kezében>yenletében 48 sirván <könyvezi> [A lap szélén:] <Mely nehéz dolog a csonka kéznek nagy fát le vagni az erőtlennek, gazdag leányt venni szegény legénynek csufollyak ötet szemtelen legynek> 53 [Előbb:] Az Isten adjon

263/XI.

- 1 (1.) 1. Isten meg áldjon kedves barátom,
Jó hites társam, szivből kívánom,
A házasságra van gondod, látom,
Azért ez verset tartsd meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lába nyomáért vadat ne kerges,
Üress tarsollyal lovat ne nyergelly,
Ketske gyapjáért soha ne fizess,
Szegény legénynek ez a vers rendes.
- 10 (10.) 3. Mert nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát levágni egy tsonka kéznek,
Gazdag jányt kérni szegény legénynek,
Mert mondják ötet szemtelen legynek.
- 15 (3.) 4. Arany ezüstért, tzifra ruháért
Leánt elne végy koszoruáért,
Előtted való friss járásáért,
Csak vedd el ötet jámborságáért.
- 20 (5.) 5. Jóllehet ugyan én nem próbáltam,
De jó emberem házánál jártam,
Az aszszony dolgát ott ki tanultam,
Urához ilyen szavát hallottam.
- (6.) 6. Mond az uránnak, egyél, ha hoztál,
Avagy kezemben, mond meg, mit adtál?
Ur konyhájára miért házasodtál?
Egyél kenyeret, nints egyéb annál.
- 25 (7.) 7. A szegény férjfi nem tud mit tenni,
Szégyenletiben a vizet vészi,
Száráz kenyeret azzal öntözi,
Az aszszony dolgát sirván kesergi.
- 30 (9.) 8. Azért barátom, adom tudtodra,
Jó tanátsomat ne vedd tréfára,
Körmetlen lévén ne hágj nagy fára,
Mert vissza esel fejed lágyára.

---

2 XII hires [!] XIII szivembül 6 XII–XIII Üres nyereggel lovat ne nyergeltess 7 XII se 9 XII–XIII Melly 11 XII–XIII
Gazdag leányt kérni egy szegény legénynek 15 XII–XIII Előtted járó fris 18 XII emberek 23 XII–XIII Uri konyhára 28 XII–XIII
sirva

POHÁR KÖSZÖTÉS

- 1 (1.) 1. Az Isten álgyon meg, kedves jobarátom,
Johit ves [!] társal, szívembül kívánom,
A házasságra van kedved, látom,
Az ért ezt a rendet tarts meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lábanyomáért vadat ne kerges,
Kecske gyapjáért soha ne fizes,
Üres tarisznyával lovat nekeres,
Nyötelen legyenek ez a rend heles.
- 10 (3.) 3. Arany ezüstér, tzifra ruháért
Léányt elnevégy kuszurujáért,
Inkáb szeressed jámbor ságáért, [!]
Elóted valo szép járásáért.
- 15 (c) 4. Ruháson azért nekapjál, [!]
Kiért az után hogy pásztor kogyál,
Nagy kintsért pálát soha ne fussál,
Vegre Dunárul szomjan jussál.
- 20 (9.) 5. Azért barátom adomtudtodra,
Külső tanátsom nevedesd hátra,
Magad bajára nehág [!] nagy fára,
Hogy vissza ne es a fejed lágyára.
- (10.) 6. Mely nehéz dolog az erőtlen nek, [!]
Nagy fát levágni a tzonka kéznek,
Gazdag lánt veni szegény legénynek,
Tsufolják szegént szemtelen légynek.
- 25 (5.) 7. Jolehet még én ezt nem próbáltam,
Dejobarátom az oljanak házánál látyuk, [!]
Az aszony dolgát ot megy [!] tanultam,
Urához illy szavat halottam:
- 30 (6.) 8. Mongya urának: egyél, hahoztál,
Hogy meg keszitsem, mond meg, mit atál,
Üres konyhára miért hazasodtál,
Egyél könyeret, nints egyéb anál.
- 35 (7.) 9. Szegény férfi nem tud mit teni,
Szégyeletibe vizet fel veszi,
Száráz könyeret azzal öntözi,
Az aszony dolgát sirva koveti.

---

10 Léány [!] 33 nen [!]

- (8.) 10. Koporsóján gyász dolga annak,
Kinek efélet szemére hánynyák,
Tsak sós kása is job izü annak,
40 Mézes mákos tsekmak, kit jo szivel adnak.
- (a) 11. Régi beszédben igaz közmondás,
Tanulj másokrul, hogy sok but nelás,
Az igaz mondás nem ember szolás,
Dearosz [!] aszony hotig valo gyász.
- 45 (b) 12. Agyon az Isten néked is egyet,
Melyel holtig élj, egy tiszta szüzet,
Mint shehd barány egygyügyübögése, [!]
Az Istenre kérlek, ne vegyél kevélet.
- 50 13. Ezer 8 szás 39ben,
Februariusnak elsőhetében
Ezen verseket szetem rendében,
Nem hogy valakit tsufolnek eben,
- 55 14. Hanem barátom kérlek ezekre,
Hogy gondod légyen most már ezekre,
Hogy el ne veszejtse lelked örökre,
Hanem hogy juthas az örök életre,
Szivem bül kívánom.

264.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Io napot, szivem virágom,
Mindenben iodat kívánom,
Éltessen Isten, nem bánom,
Sött tartson meg, azt kívánom.
- 5 2. Sok io szerentsés napokra
Virraszszon Isten akkorra,
Az mikoron az én szomra
Hajul szived szándékomra.
- 10 3. Mondgyad meg, szivem, titkodat,,
Ha szeretz e tsak magamat,
És tavoztasd el kinomat,
Ki érted régulta fonnyaszt.
4. Mert bizony sok ideje már,
Hogy ráro sebes szárnyon iár,

---

43 ember <modás> szolás 47 sze<gény> lid

- 15   En szivem is tsak teged vár,
              Belső röjtökében bé zár.
5.   Lagitsad meg hát szivedet,
              Ne ösziczed meg fejemet,
              Ne örüllyed el vesztemet,
20   Eretted veszedelmemet.
6.   Mert szeretlek tsak egyedül,
              Mind gillicze, ki fészken ül,
              Hogy ő társatul el nem vállal,
              Miglen nem válosztya halál.
- 25   7.   Várok sok hetet, holnapot,
              Löllyek alkalmatosságot,
              Veled beszéllesben modot,
              Találl yok olly titkon valot.
8.   De meg eddig, szép madárkám,
30   Titkomat meg nem mondhatám,
              Hogy szivedet vigasztalnám,
              És én magamhoz hajtanam.
9.   De im már ugyan föll posdult,
              Az szerelem is föll bozdult,
35   Bennem az ioság meg mozdult,
              Szép nyájossagra föll indult.
10.   Ne tiltsad meg hát magadat,
              Szivem, en tülem karodat,
              Nyakamat által kaptsollyad,
40   Es orczámot meg csokollyad.
11.   Mert etszaka én ágyomban
              Veled vigadok álmomban,
              Ha föll sörkenek azonban,
              Senki nints mellettem ágyban.
- 45   12.   Nintsen, lölköm, tsak egy ora,
              Mellyben, szivem, néked iodra
              Nem vágyokoznék ágyodra,
              Hogy fekkhetnek vánkosodra.
13.   Nints olly nap is, szép violyám,
50   Melyben téged, édes N:
              El felejténélek, rusám,
              Gyöngén termet szép aszszonkám.
14.   Soha bizony én téntámmal
              Föll nem irhatnám pennammal,

55   Vagy ember gondolattyával
              Ki nem mondhattya szájával.

15.   Hozzád én nagy hűségemet
              És buzgo szeretetemet,
60   Tsak néked mondom titkomat,
              És még jelentem kinomat.

16.   Szivem, im már meg ertheted,
              Akaratomat tudhatod,
              És kinomat meg szánhotod,
              Szivedet hozzám hajthatod.

65   17.   Utánnod imár ne jározd,
              Szivemet tovább ne fározd,
              Hanem titkodat meg mongyad,
              Magadat nékem ajánlyod.

18.   Frissen szol néked az nyelved,
70   Nints semmi hiba te benned,
              Köszönetemet el vegyed,
              És titkomat meg őrizzed.

19.   Álgyon meg az Isten, rusám,
              Tegedet, edes violám,
75   Tartson meg io egeességben
              Teged egész életedben.

20.   Az ki ez éneket szerzé,
              Es most versekre rendölé,
80   Nints ketsége szerelmében,
              De nem szoll neki félteben.

265.

1   1.   Az en arva fejem edgj remensegenek,
              Kisdéd szogacsakaja edes kegyessenek
              Annyi sok jot kivan, mint maga lelkenek,
              Elete eltenek.

5   2.   Mihelyt szemem latta, mindgyart meg szerette,
              Raro ket szemeit mihelyt ram vetette,
              Azolta szikraja szivem gerjesztette,
              Reszenek is tette.

10   3.   Mert neki termete s- teste allasa szep,
              A ... vidam, deli, egesz testeben ep,
              Nyelve friss, esze nagj, orczaja kedves kep,
              Szemeket fogo lep.

- 15 4. O te dragalatos kedves napom fenye,
Lelke eletemnek, szivem edgj remennye,
Sok vigassagim es örömöm edennye, [?]
Minden kedve s- kenye.
- 20 5. Szany meg es hogy tovab nyujthasd eletedet,
Ne mutassad hozzam idegensegedet,
Lathassam gyakortab kivant személyedet,
Hajcs hozzam szivedet.
- 25 6. Halhassam valaha bar csak edgj szocskadat,
Vigasztallyad azzal kiseded szolgacsksadat,
Ne tilcs tölem rosa színü orzacskadat,
Nyajas ajakaeskadat.
- 30 7. O! megis en draga kincsem s ekessegem,
Minden nad mez felett vala edessegem,
El mulik, ha latlak, sok keserüsegem,
S- lesz gyönyörüsegem.
- 35 8. Mert nem kökeny, haneni gyenge te testecske,
Dianaval erő deli termetecske,
Noha angyali kep kivant személyecske,
Draga eletecske.
- 40 9. Gyöngy vagy te, olyan, mint te A.....d volt,
Szerelmeert kinek sok szep ifju meg holt,
Ujjab ujjab langot nezased belem olt,
Szivem hozdad hajolt.
- 45 10. Sokkal ekesébb vagy te az Helenanal,
A trojai vitez Paris galambjanal,
Kivanasra sokkal ekesb az szüz Gismundanal,
Maradgy hat magamnal.
- 50 11. O! melly gyakran jutnak eszemben beszeded,
Vallaidrul csüggö arany ket karjaid,
Rosa szin ajkoddal szedett szep csokjaid,
Raro ket szemeid.
12. Ez nalad mostani udvarlasomat
Vedd jo neven hozdad jo indulatomat,
Mert ..... adom edgy nehany csokomat,
Zalogul magamat.
13. Kerem, hogy ezeket ha ö meg olvassa,
Emlekezetemet sziveben forgassa,
Es kivansagomat czellyahoz juttassa,
El se is mulassa.

266.

- 1 1. Megkötözött engem fekete két szemed,
Rabul vetett engem te ékes termeted.
2. Nem esik énnékem semmi nehezebben,
Csak az esik nékem legkeservesebben,
- 5 3. Elfordítád tülem rusa szin orczádat,
Nem beszélhet velem mosolygó szép szájad.
4. Istenem Istenem szerelmes Istenem,
Hogy nincsen én nékem egy bizott emberem,
- 10 5. Kinek megmondhatnám szándékát szivemnek,
Elmagyarázhatnám gyötrelmit lelkemnek.
6. Oh te ravasz róka, szerelem csalóka,
Az én bus szivemnek megháborítója.
7. Fújad Fitzkó, fújjad az én énekemet,
Mert meguntam immár az én életemet.

267.

- 1 1. Aki urát nem szereti, gyűjjön hozzám lakni,
Nékem sincsen feleségem, szállást adok neki.
2. Vagyon nékem köpönyegem, bétakarom véle,
S vagyon nékem vetett ágyam s helyet adok néki.

268.

Rósa

- 1 1. Kölső kóronara nincs semmi szükségem,
Mivel nő fejemen arany szén süvegem.

Vióla

2. Hol kyalai ruhád, avagy öltözised,
Herczeghez illendő pompás tiszteleted?

Rósa

- 5 3. Barson szép ruhával én fel öltöztettem,
Nem de nem kyalához illendő szént vettem?

Vióla

4. A királyne aszszont seregek késerik,
Rosat senki, mivel annak nem ismerik.

Rósa

- 10 5. Kyrályne nyilaktul környül véttettetik,
Nekem tövissimtől bátorságh adatik.

Vióla

6. Engemet à csendes szeretet óltalmaz,
Kyralyi pálczamhoz nyil óltalmat nem hoz.

Rósa

7. En napnak magzattya à több csillagoknak
Mikent eö parancsoly, ugy én viraghoknak.

Vióla

- 15 8. Flora Isten Aszszony engem leányának
Tart, mosolygó szeme vagyok Kupidónak.

Rósa

9. Chlorisnak, mezöknek vagyok téstessége,
Cypris Isten Aszszony egész ékessége.

Vióla

- 20 10. Reteknek szép disze, zephirus szépsége
En vagyok tavásznak minden kedvessége.

Rósa

11. Kárt nem tévö langja s villamja kerteknek,
En vagyok bársonya à tavaszi földnek.

Vióla

12. Zephirus engemet isteni mannával
Halhatatlansaghnak táplál italával.

Rósa

- 25 13. Boldogh Arabjat kedves illatokkal
Megh gjözöm belöllem szarmazatt szagokkak

Vióla

14. Se szinnel, se szaggal nálad alab való
Nem vagyok, job talám, vagy hozád hasonlő.

Rósa

- 30 15. A hajnal rósa szint visel ujján s haján,
Midön rósa szinnel érkezik *kocsiján*.

Vióla

16. Violából köti fejen koszorujat,
Viólakkal hinti arany szénő haját.

Rósa

17. Kedves ajakival lengedező szellő
Csokokat ad, nálam akár lenni kellő.

Vióla

- 35 18. Teged a fajtalan madarak kívánnak,
Viólara pedig tiszta szivek vágynak.

Rósa

19. Engem mátkajanak lengedező szellő
Kívánt, de mint Nymphea voltam tisztán elő.

Vióla

- 40 20. Midőn s titkon téged szerelmes csókókkal
Illetne, lattalak megh pirúlt órczakkal.

Rósa

21. Megh pirultam ugyan, de szuzen maradtam,
Zephirusnak csokot mert viszont nem adtam.

Vióla

22. Szemelyeden lévő külső piross szined
Belső gonóssághrúl bizonságh ellened.

Rósa

- 45 23. A Rósa szuz virágh, azért piros vagyok,
A szuz ajakókkal tisztessesim nagjok.

Vióla

24. Szemérmetséghe nek nevét abban hattad,
Midőn Venus Aszszont sebbel megh bántottad.

Rósa

- 50 25. Hogy Venus Aszszonynak ne lennék szerelme,
Azért tövissimmal lévőék eő serelme.

Vióla

26. Kegjetlen, vakmerő, kinek foghsz engedni,
Ha az Isten Aszont megh merted bántani?

Rósa

27. Venus nagjob sebet vett Diomedestül,
Midőn megh sértetet volt az ő kezétől

Vióla

- 55 28. Diomedesnek vólt Venus ellensége,
Akkor de te benned van Furiak mérge.

Rósa

29. Törteneböl talált arra felem júni,
Tövissimben gjenge labait serteni.

Vióla

60 30. De megh kellett volna neked tompítani
Tövissidet, s neki vélek nem artani.

Rósa

31. A méh nyila nélkül, vitéz fegyver nélkül
Ruták, úgy Rósa is *eő* tövisse nélkül.

Vióla

32. De sem méh, sem vitéz csendess jó barátit
Nem serti megh, mint te Venust, azok felit.

Rósa

65 33. Venus baratinak árt, ellensegenek
Használ, úgy nekem is, mint ellensegenek

Vióla

34. Te mindazonáltal Venus viraghanak
Hivatol, mert vére pirosított annak.

Rósa

70 35. Hadta azt sebenek emlekezeteré,
Fejerségem hozván virrel piross színre.

Vióla

36. Te gonosságodat akarta vérével
Mutatni, most is vagy annak *eő* szénivel.

Rósa

37. Szemerme piross szín orcámat el foghta,
Te orcádat pedig halvány borította.

Vióla

75 38. Sárgha vagjok ugjan, megh vallom, de velem
Mindenek sargulnak vilagban, úgy vilem.

Rósa

39. E szín vetek jele s reszkető gonosznak,
Puszpángh sárgha színe van hervat orcádnak.

Vióla

80 40. Kedvesebb ezustnél mi lehet, aranynál,
De mint kettőn sem látsz egyéb szint halványnál.

Rósa

41. Sárgha ezüst s arany, mert *lopó* kezitől
Fenylenek mind *ketten* s valaznak eskettül. [!?!]

Vióla

42. Mi fényesb az égnél és a csilaghoknál,
Hóldnál, napnál? de nincs itt egyéb sárganál.

Rósa

- 85 43. A nap akkor sárgul mikor elők léznek,
Vagy az Hold lovay baloszazast vésznek. [!?!]

Vióla

44. Gyenge szuzek engem szabadon szedhetnek,
Kik tégedet szednek, tövéstől sértetnek.

Rósa

- 90 45. Ha à lópó kezét tövissim megh érzik,
Megh sértvén azt, hiven Aszonyokat örzik.

Vióla

46. De à több viraghok mind fegyvertelenek,
Békesség idején nincs helye fegyvernek.

Rósa

47. A szerelem gjermeke nyilat Apollóval
Hordoz, tartok enis hozzám hasonloval.

Vióla

- 95 48. Az erdei Nymphak edgjüt szép Venussal
Többé nem kötvenek veled, artalmassal.

Rósa

49. Nymphak szép Venussal szaggatnak kertekben,
A régi boszusagh nem jutván eszébe.

Vióla

- 100 50. Tegedet körmekkel szaggat haragjában,
Engem ujjáival szed, baratsaghaban.

Rósa

51. Szép szerelme vagjok Venus szerelmenek,
Ki levelimből szed diszt magha tegzének.

Vióla

52. Nem terheli Amor tegzet levelevel,
Ha rósát el hagyván tölti tövissivel.

Rósa

- 105 53. Nem latom mi okból Cupido tövisset
Szedné csak Rosának, nem viragha frissét.

Vióla

54. El fogján nyilai szerelem gyermeknek
Tegzéből, ugy vészi hasznat tövissednek.

Rósa

- 110 55. Szerelme gyermeknek fegyvertelen viragh
Kell, fel vén szerelmet tiszten à rosa agh.

Vióla

56. Amor gyönyörködik viragh hintessekkel,
De mint meh nem tarhat szaraz tövissekkal.

Rósa

57. A méhek sereghi nekem hizelkednek,
A gjenge rosából mikor mézet szednek.

Vióla

- 115 58. Rósát, hidgjed, mizzé meh nem változtattya,
Hanem a tövissét fulanknak megh tartya.

Rósa

59. Teghed sem szép Venus, sem pedigh szeretet
Fekető ségedtől [!?] félvén megh nem illet.

Vióla

- 120 60. Ki szép fejer vóltal, festettél vér széntől,
Agy ter megh kegyetlen vitezölt embertől. [!?]

Rósa

61. Mikor veress szint ken Nympha ajakához,
Akkor bir hasonló orczaval rosához.

Vióla

62. Kölső pirossaghot a szüz nem kíványa,
Elegh piross aki szemérem leanya.

Rósa

- 125 63. Sargha szint viselnek violák, halallal,
Sarghak vétkek tél és vén aszony pokollal. [!?]

Vióla

64. Vióla szin ruha illet fő papokat,
Kiknek patyolatok illet szent hajakat.

Rósa

- 130 65. Vióla szin ruha illet fő papokat,
Rósa színü barsony fő kardinalokat.

Vióla

66. Nevezetes szinnel fel ekesitettel,
De titkos vétkedért azzal égettettel.

Rósa

67. Semmi titkos vetek nem terhel engemet,
Ha nem jó illatom szerzi veszelyenek.

Vióla

- 135 68. Boszszú aló langal méltan könyveidért
Égetnek tegedet méltó büneidért.

Rósa

69. Egetnek, belölem *folyjon* hogj rosa viz,
Tegedet hasznodért senki megh nem égéz.

Vióla

- 140 70. Velem is orvosok sok hasznokat tésznek,
Doctorok is gjakran violával élnek.

Rósa

71. En mint viragoknak kyralya kertekben
Termek, te mint rósztű természet csak út féllen.

Vióla

72. Semmi némő kasza nem sértett engemet,
De néked gjakorta hozott nagy sérelmet.

Rósa

- 145 73. A majoros engem kapal és tésztogat,
Neked barzadacskat *a* szantó hasogat.

Vióla

74. Te csak egy napot élsz s ki reggel leanynak
Téged lenni lát, az estve lát *kórónak*. [*kofának?*]

Rósa

- 150 75. Vilagyon semmi nincs öröke tártandó,
Minden idejével lesz megh változandó.

Vióla

76. Egy nap tamadz és halsz, de az violának
Van hoszszu ideje szamos napjainak.

Rósa

77. Az égh belieknek ugj teczet, vénhednek
Ritkan jok, de rosszak sok időket érnek.

Vióla

- 155 78. A boldogh lelkeknek viraghos kertében
Violák fémlenek tündöklő szépségben.

Rósa

79. Paepfus ólasz váras tart gjönyörüségben
Engem Semiramis szép függő kertében.

Vióla

- 160 80. Az uton jaronak kedves mulatassa
Vagjok forras mellet egy vigasztalassa.

Rósa

81. Ti földön maszkaló viragok, el *vetett*
Tiktek à természet, engem tronusba tett.

Vióla

82. Te is velünk edgjut à földön maszkalnal,
Ha veszszödnél felyebb nem magasztaltatnal.

Rósa

- 165 83. Töviss platanushoz, hólló szép hattyuhoz
Hasonlobb, hogj sem te Rosa kyalynédhoz.

Vióla

84. Noha késded, de maid legh mérészebb vagjok
Kösztetek, ki nem tart, hogj artnak az fagjok.

Rósa

- 170 85. A téged szedötöl, kis termeted lévén,
Labbal tapodtatol, nem vagy ott, aszt vélvén.

Vióla

86. Nékem kis abrazat à kisded termettel
Hasznal, küs dologhban lévén kis kartetel.

Rósa

87. De a kisded testben erö vagjon kissebb,
A gjenge törpenel orias erősebb.

Vióla

- 175 88. A menykövek ütik à maghass cserfakat,
De nékem Jupiter nem téssen karókat.

Rósa

89. Mint irégy, halványulsz Rósa böcsületén,
Innet van rosda szén à viola tetén.

Vióla

- 180 90. Te pedig levelid ki terjesztvén reggell,
Ha hiszünk igaznak, fakadcz megh méreggel.

Rósa

91. Nem irigylek semmit de szines bár lény nal [!?!]
Czifrazott, ki jövök, mihent hasad hajnal.

Vióla

92. A szuz szemeremnek az à szin nem jele,
Midön piralsz, hordoz csak döhösségh szele.

Rósa

- 185 93. A szuz böcsületnek tiszta viraghanak
Hinak, rajtam lévén szine szép bársonjnak.

Vióla

94. Szüznek s szemermesnek nem tartlak én téged,
Piross szén vadolya istentelenséged.

Rósa

- 190 95. En tövissel sebet tészek, te nyelveddel,
Honnét kit megh sértesz, meg ölöd mérgeddel

Vióla

96. Violanal kedvesbb szizeket ki nem sért,
Senki megh sem pirúlt soha megh hamissért.

Rósa

97. Deakok viólat violentiarul,
Meltan hijak Rosat a csendes harmatról.

Vióla

- 195 98. Nevemet viselem hoszszu napjaimtól,
Midön hervadez, én nem tartok hervadastól.

Rósa

99. Sött en kis csuklyambol ki nütt fejecském~~mel~~.
Mezőket be töltök szép piross színemmel.

Vióla

- 200 100. Bimbodnak keserves nehiz rabsagara
Melto lettél vólna örök foghsaghara.

Rósa

101. Etszaka tömlöczben vagjok, de reggelre
Terjednek levelim harmatoss essöre.

Vióla

102. Egészszen részegh vagy, nekem kis vizecske
Eleg, mert nem kíván többet levelecske.

Rósa

- 205 103. Nagy vendeghségeknak s gazdag asztaloknak
Vagjok disze koronazott poharoknak.

Vióla

104. Ah hanszor lattalak teged ravaszszagbol
A poharban esni, hörpentvén az borból.

Rósa

- 210 105. *Bachus* poharanak utaloja vagjok,
Ivasan lévén bornak éppen kéket hagyok.

Vióla

106. Engem a szép hajnal gyenge harmattyaval
Itat, mint kisdedet dajkaja mannaval.

Rósa

107. Siralmas könyveit enis à harmatnak
Iszom s tartom az legh kedvesseb italnak.

Vióla

- 215 108. Teged Bachus szeret s borok pirossitnak,
Es a veres szőlők vigassagon adnak.

Rósa

109. Semmi közöm nékem Bachus poharaval,
Megh eléghszem tiszta viznek italaval.

269.

- 1 1. Bujdosni indulnék, ha tarsot találnék,
Magamhoz hasonló arvara akadnék.
2. Bujdoso nem voltam, buidosova löttem,
Verje megh az Isten, ki tött *azzá* éngem.
- 5 3. Mint gyaszos gerlicze, kinek búban szive,
Biudoso helyeken nincsen csendessége,
4. Mely tarsat ell veszti, buidosva keressi,
Vidamito társa nem lévén ő néki:
5. Farattam nagy bumban enis szint à képpen,
10 Mert nagj gyaszt inditot szerelem szivemben.
6. Elmigy, szivem, ell hacz, hat én hova legyek?
Nagy banatim miat hogy *but* s kárt szenvedyek?
7. *Keseredett* szivel tégedet ohajtlak,
Valamig, édessem, *szememvel* nem *latlak*.
- 15 8. Az éeli almom, tenger gondolatom
Az is csak, édessem, te felüled vagyon.
9. Nappal nem nyughatom, ejel nem alhatom,
Míglén, én szerelmem, szemilyed nem látom.
10. Meg vallom, hogy érted megh hervadot szinyem,
20 Mivel nem lathatlak rigen, én szerelmem.
11. Keseredet szivel tégedet ohajtlak,
Valamig, édessem, szememvel nem latlak.
12. Köl nékem tégedet mindenben kedvelnem,
Mert latom, nagy buzgo szerelmed él bennem.
- 25 13. Talán te vagy mostan, az kit megh talaltam,
Az én jobb kezemet te néked nyuitottam.

---

4 azzal[!] 12 baratim; бүт [!] 13 Fecseredet [!] 14 szévemvel nem batlak [!] 18 szemilred [!]

14. Csak te vagy én nékem mindenkor eszemben,
Hogy mi moddal tited fogjalak törömben.
15. Vagy ólek, vagy halok, szerencsit probalok,
Te néked, édessem, jó szível szolgállok.
16. Mindenben szolgálni igazán kévanok,
Éjely almomat ell hagyván indulok.
17. Bizonynyal mondhatlak téged Diananak,
Fekete két szemed ragyagó csillagnak.
18. Azon kívül penig szerelem aszonnak,
Kinek bülcök neét irjak szép Venusnak.
19. Az Ur Isten algyon tégedet sok jokkal,
Holtod után penig örök boldogsagval.

270.

1. Egissigel, szivem, szivemtül már elvalt,
Mizzel folyo szodban nem talaltam hibát,
Latván az kertednek más szedi viragjat,
Gyömölcses faidnak hajtogattya agat.
2. Nem irigylem, nem is tehetek én arrul,
Hogy az hideg miat fa levele le hul,
Talán még édövel ki keletre fordul,
Akkor az én fám is viraggal be borul.
3. *Irigyek* fegyveve, kitelkedő nyelve,
Engem jaj mint veszte meg emisztö tüze,
Akarnam, szerelmem koporsoba tenne,
Mint tüled, édessem, bujdosnom illy mesze.
4. Aszszonkam szip neve csak hat betöbül all,
Szivem ez vilagon csak ez nivnek szolgal,
Lelkem ezzen kívül nyugalmat nem talal,
Annak szemilitül választ megh csak hálál.
5. Ha eszembe jutnak szip beszilgetissid,
Gyakran edgyut esset gyönyörü jatikid,
Mikor valaimon fügtek szip *karjaid*,
Orczamra hant gyakran gyönyörü csokjaid:
6. Ollykor lagyul szivem lagy viaszkhöz képest,
Lölkem is elolvad, testem is igen röst,
Orczamat gyötrelem csak halavanyúl fest,
Valamég nem latlak, óránkint búm epezst.

---

33 Bizonynal [!] 34 csillaganak [!] 35 Aszszon [!]
5 virigylem [!] 9 Fügyek [!] 10 veszti 12 tülem 19 hajjaid [!] 23 gyöttelem [!]

271/I.

- 1 1. Szolaly meg már egyszer hozzam én édes solymocskam,
Ne rekezz ki szived mellül hirtelen, rarocskam,
Szivem fájdalmit enyhicz meg, rigi vigsagim *térits* meg,
Gyönyörü madarkam.
- 5 2. Okoskottam sokszor immár, hogy ött megh foghassam,
Gondolkottam, hogy mi modon hazomban hajthassam,
Ablakomra is tört hantam, magam is lesben alottam,
Hogy ött meg foghassam.
- 10 3. De hiaban, mert kit szeme finyes az raronak,
Szarnya pedig sebessen jár, tudod, az solyomnak,
Töremet csak tavúl nizi, sebes szárnyon ell kerüli,
Bút hagy az vadásznak.
- 15 4. De szerencse, ha más vadász nem bujkál utána,
Az ki miat be repülni nem mir én halomban,
Mert tud filni és okossan rebdöz, és ugy mint tudatlan
Néz be ablakomban.
- 20 5. Oh Ur Isten ad meg nékem, halgasd meg kiressem,
Az madarkat rigtül fogvast ohajtya én szivem,
Mert ellöbi kinlodastul, retenetes banatyatul
Nem szünik én szivem.

271/II.

- 1 (1.) 1. Szollaly meg már egyszer hozzám, kis solyom madarkám,
Ne rekesz ki szived mellöl hirtelen, rárócskám,
Régi vigságom térétsd meg, szivem fájdalmit enyhítsd meg,
Gyönörü madarkám.
- 5 (2.) 2. Sokszor immár okoskodtam, hogy itt meg foghassam,
Gondolkodtam, hogy mi módon hálómban hajthassam,
Ablakomban is tört hánytam, mágam is lesben állottam,
Hogy itt meg foghassam.
- 10 (3.) 3. De héjába, mert két szeme fényes a' rárónak,
Szárnya pedig sebessen jár, tudod, a' sólyomnak,
Sebes szárnya el repülvén, vig örömet el kerülvén
Búcsút ad vadásznak.
- 15 (5.) 4. Akkor Isten add meg nékem, halgasd meg kérésem,
Melly madarkát az én szivem régtől fogva óhajt,
Elöbbeni kérésemre, sok keserves bánatimra
Enyhítsd meg, Istenem.

---

2 rekeszd 3 tirves [!] 6 hajtassam 10 szanya [!] 11 szárnyom [!] 20 meg

272.

- 1 1. Paraditsom kertin, Diannanak berkin zengő kis fülemilim,
Libanus hatarin, Venusnak tarsai közöt *nyögő* gerliczim,
Haragodat latom, jai, mely igen banom, hogy kedvedet meg szegim.
- 5 2. Vess bikóban immár, kezem kösd hatra bar, rajtam lanczodat,
Nem kirek kegyelmet, *kinozzad* szívemet, ám meg adtam magamat,
Mi *haszna* éltemnek, ha szép édeskimnek nagy haragjaba vagyok?
3. Verje meg az Isten, ki miat viletlen köllöt tüled meg valnom,
Holnapot ő néki ne adgya meg *érni*, szívem szerint kévanom,
Mert artatlan livin, haragod szenvedvén im tüled meg köl valnom.
- 10 4. *Szánj* meg immár vigre, fordul bikessigre egyetlen egy zalogom,
Ha meg nem fordulszis, soval nem kerulszis, kinomban köl meg halmom,
Ha bus szívem végre lisen engesztelve, tarcs, *mint* saját rabodat.

273/I.

- 1 1. Nem egy féle dolog tartóztat engemet e világi életbe,
Mert el hagyott N., rajtam szép fegyverem, lovam pedig üzésbe,
De mind ezek felett egy kegyes engemet tart nagy jó reménységbe.
- 5 2. Nem ember az olyan, nem férfi magában, aki szépet nem szeret,
Lám még a szentek is szerették a szépet, ember angyal nem lehet,
Hát én szeginy lélek, ki egyedül élek, bánatimban mit tegyek?
3. Szent vólt Dávid király, de Bethsabeel hált, szép vólt, azért szerette,
Amaz erőss Sámson Dalila aszszonyért eletét el vesztette,
Böls, okos Salamon szép aszszony kedviért Istenét meg vetette.
- 10 4. Egyptus pusztáját Rachël szépségéért Jákob meddig tapodá,
Kedves Ariadne Theseus királyért éltét kotskára [!] adá,
Szárkány [!] tejjel telve, kinek mind ezekre szive meg nem indúlna.
- 15 5. Hires Helenáért egész Görög ország fegyverrel viaskoda,
Jáson kiraly fiért Medea szüz-leány attya házát el hagyá,
Hát én N. szívem tárházáért ne harczollyak, ki mondgya?
6. Esther Asvérussal lám melly szépen éltek, szent irás bizonyittyá,
Holofernesen tett Judith erőssége szívem nem háborittyá,
Mert igaz sziveket, egymás szeretöket szerentse nem bolgattyá.
- 20 7. Noha én sem Sámson, se pedig Salamon, Dávid is nem lehetek,
Jákob, vagy Théseus, Jáson, Asvérusnak nyomokban nem léphetek,
De ki szerelmemmel tréfálvan meg itil, fején légyen nagy vétek.

---

2 nyöző [!] 5 kegyelmed bajasat [!] 6 hasznat [!] 7 viletben [!]; alnom [!] 8 meg veri [!] 10 Szally [!] 11 Ha meg nem fordul fris soval nem kerulisz [!] 12 meg [!]

8. Soha az Istentől a magos menyégből áldás reá ne szálljék,
Minden dolgaiban szerentsétlen légyen, bánattya szaporodgyék,
Mert az árvák szívét így meg szomorították, bánattyokat újították.

273/II.

- 1 (1.) 1. Három féle dolog tartoztat világban engem nagy reménségben,
Otthon *hagyott* matkam, *rajtam* jó fegyverem, lovam pedig *nyeregben*,
Da mind ezek fölött csak egy szabad hetem tart nagy gyönyörőségben.
- 5 (2.) 2. Nem férfi az olyan ember ő magában az *ki* szípet nem szeret,
Mert még az szentek is szerették az szépet, ember angyal nem lehet,
Hat egy szegény legény, kinek gyarló *élte*, kivansagirul mit tehet?
- (3.) 3. Szent volt David kényal: Betsabelel halt, szép volt, azért szerette,
Amaz erős Szamson Dalilla aszszonyert életet ell vesztette,
Bölcs eszes Szalamon egy aszony kedviért Istenit meg vetette.
- 10 (7.) 4. Hát én, ki nem Szamson, sem pedig Szalamon, David is nem lehetek,
Ides szerelmemért, hozzam hitsigiért öröké buban elyek?
Hogy ha nem szansz engem, én édes szerelmem, ell köll miattad vesznem,
- (8.) 5. *Verjen* meg ur Isten, *ki* miatt én nékem töled lött el valaszom,
Istennek aldassa az magos egekből soha reá ne szálljon,
15 De téged, én szívem, hozzam *hűségédert* sok ideig meg *tartson*.
6. Kévanom Istentől, hogy hammar taborrul hozdad *legyen* térésem,
Olly jó egészségben, à mint ell hattalak, *talalialak* ét szívem,
Ha *Isten* akarná, taborolas után veled *legyen* egy éltém.

273/III.

- 1 (1.) 1. Három féle dolog tartoztat engemet ez világi tezésben,
Rájtam szép fegyverem, kardom a kezemben, lovam pedig üzésben,
De mind ezek fölött még egy kegyes engemet biztat jó reménységgel.
- 5 (2.) 2. Nem ember az olyan, nem férfi magában, a' ki szépet nem szeret,
Lám a' szentek is a' szépet szerettek, ember angyal nem lehet,
Hát én szegény legény, igen tsekélly edény, gyarlóságban mit tegyek?
- (3.) 3. Szent volt Dávid királly, Betsabeával hált, szép volt, azért szerette,
Bölcs, okos Salamon szép aszszony kedviért Istenét meg vetette,
Amaz erős Sámson Dalilla aszszonyért életét el vesztette.

---

2 hagyom matkam hatcza jó; mienuegben [!] 3 mint 4 az k [!] 6 élettje 7 Bersabelel [!] 8 erőll Szamlon Dalida [!] 10 Szamplon 11 hövsigiért ő töké [!] 12 szan 13 Vegen meg Ur Isten miatt 15 hövségédert [!]; laiczon [!] 16 Kévanlok; legy 17 talalialak [!] 18 Ha Inen akarnam [!]

- 10 (7.) 4. Hát én, ki sem Sámson, sem pedig Salamon, Dávidis nem lehetek,
Az én édessemért, egygyetlen egyemért holtig tsak buba éljek?
Verje meg az Isten, ki miatt én nékem töled lesz el válásom.

274/I.

- 1 1. Bizadalmam csak Istenben,
Reménysegem nincs emberben,
Ifuságam kegyelmeben,
Esnem nem hágy ketsegemben.
- 5 2. Támagyanak ellensegim,
Am bar szolyanak irigyim,
Gatolyak jo szerencsémim,
Fargatya Isten ügyejm.
- 10 3. Ravasz ember meg kerülén,
Nekem szemben hizelkedvén,
Alnoksagal csak szot vivén,
..... motskas nyelven.
- 15 4. Szányad, Isten, ifuságam,
Könyebitsed sohajtásam,
Ad meg etzer én velágam,
Telyesics be kivánságam.
- 20 5. Irigyimet el sülyeszi,
Mert jo szerencsém irilyi,
Hirem s nevem el temeti,
Banatimat öregbiti.
6. Az sok kuvasz had ugasan,
Kevés karban semi haszon,
Osak az mienk meg maragyan,
Kit az Isten nekünk agyon.
- 25 7. Bizam is jo reménségel,
Mert hozám van nagy hüsegel,
Kellő ékes tekintetel,
Tünde klick ékes termettel.
- 30 8. Legyen szivem te szivedel,
Legyen lelkem te lelkedel,
Elmém légyen te elmédel,
Testem nyugszik te testedel.

274/II.

- 1 (1.) 1. Bizodalmom csak Istenben,
Reminségem nincs emberben,
Iffiusagom kegyelmiben,
Esnem nem hagy kitsigemben.
- 5 (2.) 2. Ambar szollyanak irigyim,
Tamodgyanak ellenségim,
Gatollyak jó szerencsém,
Forgattya Isten igyeim.
- 10 (4.) 3. Szannyad, Isten, iffiusagom,
Csendeséts meg kinlodosom,
Örögbicsed kivansagom,
Folynak könyveim orczamon.
- 15 (6.) 4. A sok *irigy* had vigadjon,
Keves karban semmi haszon,
Csak az *melettem* maragyon,
Az kit Isten nékem adgyon.

275.

- 1 1. Latom az üdönek gyönyörű ideit,
Ki gyakran ujtya banatimnak terhit.
2. Nem várom már tovább szabadcsagom napját,
Mert latom, keszitik testem koporsoját.
- 5 3. Gyász ruhám mint hollo, ne siry te Apollo,
Ne siry te Apollo, mert kez az koporso.
4. Nem busit már tovább en keserves versem,
Vegsö oraimnak mert majd vegit erem.
- 10 5. Kedvedre elhecz mar felöllem, edesem,
Az te szerelmedel, gyönyörű kedvesem.
6. Bankodgyal, el hadlak, mig elek, ohajtlak,
Mig vilagban elek, teged meg gyaszollak.
7. Oh mely nagy dolog volt az mely ket idegen
Egy mást szereti volt.....

---

4 ésnemes nem hagy kitsigben 5 Anbar; irigyem 6 ellenség is [!] 7 garollyak [!] jo szerencsiben 9 Sannyad [!] 10 csendes és meg kintodosom [!] 11 örögbiesed 13 a sok vagy [!] had vigasson 15 emelettem [!]

14 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 15 8. Verd meg uram, roncs meg az irigj arulot,
En reám törököt, hamis arulokot.
9. Hogj ne arthassanak igaz haszassagnak,
Szerelem szerzőknek s az két ifiaknak.

276/I.

- 1 1. Eszi harmat után vegre mikor osztan fudogal az hideg szel,
Nem sok üdo mulván sargul huldogalvan lasan lasan az level,
Zöld erdő pasintjat, gjaszos csizmam njomat hoval lepi *be* az tel.
- 5 2. En Istenem megjek s immar hova legjek, mire jutok vegtere?
Ha mind buval elek, ezentul mit erek, eleke meg kedvemre?
Vagj mind holtig árván jutok nagj jot varvan nagjob keserüsegre?
3. Ezt szemeim sirvan, könjveim csordulvan nezik csak keservesen,
Bus szivem szakadvan, csak meg nem hasadvan bankodik nagj erősen,
Ki miat naponkent latok szomoru kent, szenvedek en testemben.
- 10 4. Mind buval enjivel vagj ennelis tobbel iffiusagom igj töltem,
Job lesz az darvakkal, vagj *más* madarakkal öszel bucsumot vennem,
Megek olj orszagra, hol irigim soha ne szoljanak ellennem.
- 15 5. Talam el mentemel, bucsu vetelemmel utam ha követhetem,
Gonosz irigimnek, kik most ream törnek, njelvek el kerülhetem,
Ha nem latnak talam, nem szolhatnak ream, igj kedvek *be tölthetem*.
6. Ambar el menesem legjen, de meg ugj sem lesz vege kenaimnak,
Jaj szivemtől szakat, kiert szivem szakat, *mert szivem szerint szánlak*,
Hogj majd teged arvan el hadlak el valvan, nem tudom, mikor latlak.
- 20 7. Vilagod kedvedre azért szerelmeddel eld ezentul, nem banom,
Azert tarsasagom, mig leszen vilagom, meg halalom sem szanom,
Elj jo egesegben imar, mig az Isten eltet, szüböl kevanom.
8. Immar soljmocskadot, az ki gengen tartot, karjaidon hordoztal,
Scofiumal fenjes, clarissal tündöklő lab sinoron tartotal,
Bocsasd el bekevel szegent, had menjen el, rea ne haragugjal.
- 25 9. Szivem Isten hozzad, meg bocsas, ha szolgad vetet ez leveleben,
Mert nohá nehezen, de tölled megjien el, nem tudgja, eleteben
Leszsze veled szemben, late, vagj soha sem, ki teged szan sziveben.
- 30 10. Meg bocsas vegtere, ismeretsegemben ha mit neked vetetem,
Mert tudatlansagbol s hol fecsegő szajbol veteni ingerlettem,
Ki miat napon kent latok, szivem, sok kent, meljet szenved eretted.

1 hamat [!] 3 [*be* hiányzik.] 10 [Előbb:] töltenem 11 [*vagj* olvashatatlan szóból javítva; *más* hiányzik.] 12 [Előbb:] mennem 15 telhetik 17 [*mert szivem szerint szánlak* hiányzik.] 27 szivesen

276/II.

- 1 (1.) 1. Eőszi harmat után végre mikor osztán fudogal az hideg szél,
Nem sok idő mulván sárgul huldogalván lassan lassan az levél,
Zöld erdő harmattyát, piros csizmám nyomát hoval fedí bé az tél.
- 5 (2.) 2. Én Istenem megyek s immár hová lések, mire jutok en végre?
Ha mind buval élek, ezentul mit érek, eleke még kedvemre?
Wagy mint holtig sirván jutok nagy jot várván nagyob keseruségre.
- (3.) 3. En szemeim sirnak, könyveim tsordulnak, néznek csak keservesen,
Bus szivem szakadva, tsak meg nem hasadva bankodik nagy erőssen,
Ki miat naponkent látok szomoru kint, bánkodik nagy erőssen. [!]
- 10 (4.) 4. Jobb lesz az darvakkal, vagy is madarakkal együtt butsumot vennem,
Mint ez volt ennyivel iffjusagom töltenem, mennem olly országgra,
Hol irigyim soha nem szolnak ellennem, nem törnek ot en ream.
- (5.) 5. Immár elmentemben, butsu vételemben ha utamat en kezdem,
Gonosz irigyimnek, kik en réám törnek, nyelveket kerülhessem,
15 Ha nem látnak pedig, nem szolnak en nékem, nagy kedveket tollthetem.
- (8.) 6. Immáron sollymotskám, kit kedvére tartot karjaidon hordoztál,
Bocsásd el bekével, szegény had mennyen el, de ne haragugyál,
Tisztességgel fénlő, párisal tündöklő, kit sinoron tartottál.

276/III.

- 1 (1.) 1. Öszi harmat után végre mikor osztán fujdogál az hives szél,
Nem sok idő mulván sárgul huldogálván lassan lassan az levél,
Zöld erdő harmattjat piros tsizmám njomat hoval lepi bé az tél.
- (3.) 2. En szemeim sirván konyveim tsordulván nézik tsak keservesen ...

276/IV.

- 1 1. Bóldogtalan vagyok mert kínaim nagyok, mint hólt-eleven járok,
A' szokatlan dolgot melly nehéz meg-szokni, mit tégyek már nem tudom:
Régi időm el-múlt most más-képen fordúlt, óh én édes barátom!
- 5 (1.) 2. Öszi harmat után végre mikor osztán, fújdogal a' hideg szél;
Nem sok idő mulván sárgul huldogalván, fáról a' gyenge levél:
Zöld erdő harmatját piros tsizmám nyomát, hóval lepi-bé a' tél.

---

2 V A szokatlan dolgot, mit kezem nem szokott, mint Timár nem tudom 4 V végre midőn

- (3.) 3. En szemeim sirván könyveim tsordulván, néznek tsak keservesen,
Bús szivem zokogván tsak meg-nem hasadván, bánkodik nagy erősen:
Ki miatt naponként látok szomorú kint, szenvedek én testemben.
- 10 (2.) 4. Istenem mit tégyek, immár hová légyek, mire jutok végtére,
Ha mind búval élek, ezentül mit érek, élek-é még kedvemre:
Vagy mind hóltig árván, járok tsak bút látván, mégyek keserüségre.
- (4.) 5. Mind búval ennyivel vagy ennél-is többel, ifjúságom mint éljem,
Jobb lesz a' darvakkal vagy más madarakkal, őszszel bútsumat vennem::
15 Mennem olly Országra hol irigyim soha, nem szólhatnak ellenem.
- (5.) 6. Talám el-mentemmel bútsú vételemmel, ha útamat követem,
Gonosz irigyimnek, kik most reám törnek nyelvek el-elkerülhetem:
Ha nem látnak talám, nem szólhatnak reám, így kedvek bé-tölthetem.
- (7.) 7. Azért szerelmedre, világod kedvedre, éld ezentül kívánom,
20 De én fáradtságom kedves virág szálom, éretted nem sajnálom:
Légy jó egészségben addig mig az Isten, éltet szivből kívánom.
- (9.) 8. Szivem, Isten hozzád meg-botsáss ha szolgád, vétett ő beszédében,
Mert nohá nehezen, de töled el-mégyen, ki téged szán szivében:
Lész-é véle szemben, láthat-é e' testben, maga tudja az Isten.
- 25 (8.) 9. Immár solymotskádát, kit gyengén tartottál, karjaidon hordoztál,
Klárissokkal kötött, skófiummal varrott, láb sinóron hordoztál:
Botsásd-el békével szegényt hadd mennyen-el, reá ne haragudjál.

276/VI.

EGY TEST SZERINT VALÓ IGEN SZÉP ÉNEK AZ SZOMORU SZIVNEK.

- 1 1. Boldogtalan vagyok, mert kinaim nagyok, mint holt-eleven járok,
A szokatlan dolgot mely nehéz meg szoknom, mit tégyek már nem tudom,
Régi időm el mult, mast másképen fordult, oh én édes virágom.
- 5 (1.) 2. Őszi harmat után végre mikor osztán fújdogál az hideg szél,
Nem sok idő múlva, sárgul huldolgotva lassan lassan az levél,
Zöld erdő harmatját, piros csizmám nyomát hóval lepi be az tél.
- (3.) 3. Én szemeim sirván könyveim csordulván néznek tsak keservessen
Bús szivem szakadva, tsak meg ne hasadva bánkódik nagy erősen,
Mely miatt naponként látok szomorú kint, szenvedek e kis testben.

---

17 V nyelvét 21 V addig még éltett az Isten 26 V tartottál

1 Mint holt-eleven járok, Mint holt-eleven járok 2 Mit tégyek már nem tudom Mit tégyek már nem tudom 3 Oh én édes virágom Oh én édes virágom. 9 Szenvedek e kis testben, Szenvedek e kis testben.

- 10 (2.) 4. Istenem, mit tégyek, immár hova légyek mire jutok végtére,
Ha mind búval élek, ezentúl mit érek, élek-e még kedvemre,
Vagy mint holtig árván sirok több bút látván nagyobb keserüségre.
- (4.) 5. Mind búval ennyivel, vagy ennél is többel ifjuságomat éljem,
Jobb léssz a darvakkal vagy más madarakkal ősszel bútsumat vennem,
15 Mennem oly országra, hogy irigyim soha nem szólhatnak ellenem.
- (5.) 6. Ámbár elmentemmel bútsú vételemmel ha után követhetem,
Gonosz irigyimnek, kik most reám törnek, nyelvek el kerülhetem,
Ha nem látnak talám, nem szólhatnak reám, így kedvek bétölthetem.
- (6.) 7. Talám el menésem légyen, de meg úgy sem lesz vége kinaimnak,
20 Én szivemtől szakadt kit én szivem óhajt, mert szivem szerint szánlak,
Szivem téged árván hadlak de el várván nem tudom mikor látlak.
- (7.) 8. Világot kedvedre immár szerelmedre éld ezután nem bánom,
De én fáradtságom én édes virágom érted soha nem szánom,
Élj jó egészségben addig, míg az isten éltet szivbül kívánom.
- 25 9. Légyen egészségben az nap is, az melyben véled együtt kedvemre
Magamat mulattam amikor akartam, jádcadoztam öledben,
Ahol árva fejem, ha kívánta testem, gyönyörködtem öledben.
- (8.) 10. Immár solymocskádat, kit gyöngén tartottál, karjaidon hordoztál,
30 Klárisokkal füzött, szkofiumból kötött lábsinoron hordoztál,
Bocsásd el békével, szegény hadd menjen el, reá ne haragudjál.
- (9.) 11. Szivem isten hozzád, megbocsás ha szolgád vétett ő beszédében,
Noha nagy nehezen, de tőled el megyen, ki téged szánt szivében,
Lesz-e veled szemben, láthat-e e testben, maga tudja az isten.

276/VII.

- 1 (1.) 1. Bóldogtalan vagyok,
Mert kinaim nagyok,
Mint holt eleven járok.
- (1.) 2. Regi időm el mult,
5 Most máskíppen fordult,
Már nem tudom, mit tegyek.
- (1.) 3. A szokatlan dolgot
Mily nehéz meg szokni,
Megyek el keservesen.

- 10 (5.) 4. Megyek olly országra,
Hol irigyim soha
Nem szolhatnak ellenem.
- (2.) 5. Végre mikor osztán
Szent András nap után
15 Fujdogál a' hideg szél.
- (5.) 6. Jobb lesz à darvakkal,
Vagy más madarakkal
Őszszel buchumat vennem.
- (9.) 7. Bocsásd el békevel
20 Szegenyt, hadd menjen el,
Reá ne haragudjál.

277.

- 1 1. Az minap szejjel jártomban,
Sok erdököt bujdostomban,
Edgj madárt látek bánatban,
Egy aszszu fa oldalában.
- 5 2. Két szárnyát el terjesztette,
Magát háiai eresztette,
Hogy szép társát el vesztette,
Azon bánkodik ő szive.
- 10 3. Oh, en szegény arva fejem,
Kiben vessem reménségem?
öregbedik veszedelmem,
Nevededik sok gyötrelmem.
- 15 4. Mert el tölt már szabadságom,
El tavozot vigasságom,
Virradasom én nem várom,
Mert nem lesz kedves viragom.
- 20 5. Hol mások mennek kegjessen,
En tsak sirok keservesen,
Mint Apollo szép tsendesen,
Szemem fel vetem könyvesen.
6. Meg gjözött engem szerelmed,
Rabjava tet te szépséged,
De valamig tartya kedved,
Rajtam békodot pengessed.

- 25 7. Oh, en kedves iffjusagom,
Kertemben plantalt viragom,
Te vagj minden bizodalmom,
Ki ülsz az kerubimokon.
- 30 8. Igaz Isten, reménségem
Vallyon hol telik bé kedvem,
Kit rég olta ohajt szivem,
Mikor adatik meg nékem?
- 35 9. Tovabb versemet nem nyujtom,
Edesem, jodot kivánom,
Vala mig hiredet hallom,
En mind addig el nem hajlom.
- 40 10. Szolgalok, szivem, mig élek,
Mig te élsz és énis élek,
Ved jo neven, szivem, kérlek,
Meg szolgálom még, ha élek.

278.

- 1 1. Rementelen szegeny fejem,
Vallyon hol telik be kedvem?
Kit rég olta ohajt szivem,
Hol adatik meg en nekem?
- 5 2. Szivem minden felé gondol,
Bánatom ugjan ostromol,
Mellyel, látom, testem romol,
De meg nyugszik még valahol.
- 10 3. Edes lovam, el fogj az fü,
Őszi harmat, hideg el jö,
Azis penig ha hozzam jö,
Távul van s bus bennem az szü.
- 15 4. Nincs abrakom, hol tartsalak,
Sem istállom, hol zárjalak,
Aszszonyodhoz juttassalak,
Illy meszsze hogy fáraszszalak?
- 20 5. Itt peniglen korot rágnod,
Nehéz azon tsak száradnod,
Talám jobb lesz utatt nyomnod,
Aszszonyodnál meg nyugonnod.
6. Neked ágjat jo szalmából,
Nekem vét lágy párnájából,

Részt tészén édes tsokjából,
Meg nyugtat fáradsagidbol.

25 7. Pallot abrak all előtted,
Széna mint selyem előtted,
Idödöt kedvedre töltöd,
Nem lesz kémélve, meg hidgjed.

30 8. Reggel, délben abrakod jár,
Nékem edes tsokokat ad,
Folyo vizet nem unya szád,
Ne kéméld fáradsagod hát.

35 9. Mutasd meg hát gyorsaságod,
Lássuk ékesen járasod,
Sereny és kedves futásod,
Tessék ki paripaságod.

40 10. Kelly fel musám, edes musám,
Kely fel énekelni,
Keservesen siránkozni,
Kedvesemtől butsut venni.

11. Mennyel lovam, edes lovam,
Menny el aszszonyodhoz lakni,
Mert meg untad it éhezni,
Az sik mezön korot rágni.

45 12. Mondván: édes, szép aszszonykám,
Haza hozom jo lovamot,
Meg keresem szállásomot,
Szállásomot, aszszonykámot.

50 13. Jo paripám meg fárados,
Lábarol patko le hullot,
Mert hozád sietve jutott,
Kit rég olta hogy nem látot.

279/I.

1 1. Vajha tündérré lehetnék,
Vagy testemben eltünhetnék,
Higyed szivem, hozzád mennék,
Veled keveset mulatnék.

5 2. Tündér is vagy, mert nem látlak,
Ha látnálak, megfognálak,
Vas békóban jártatnálak,
Mint te engem, kinoználak.

- 10 3. Én is bizony sokat sirok,
Szomorú verseket írok,
Mert személyekkel nem bírok,
Kéért holtig gyászban járok.
- 15 4. Én istenem, reménységem,
Vajon bételik-é kedvem?
Megadatik-e énnékem,
Kit régóta ohajt szívem.
- 20 5. Angyali ábrázatodat,
Kebeledben nyílt rózsádat,
Keskeny karcsu derekadat,
Add nékem szívem magadat.
6. Tekinteted mint rárónak,
Járásod oly, mint pávának,
Ezek engem hódoltatnak
Zászlója alá Vénusnak.
- 25 7. Postán menj el én hív szolgám,
Tekintsd meg, mint van solymocskám,
Mondjad csak, jöjjön énhozzám,
Készen várja friss kaliczkám.
- 30 8. De téged elválasztalak,
Ha lehet, magammal tartlak,
Máshová sem bocsátnálak,
Kiki keressen magának.
- 35 9. Légyen Párisé Heléna,
Giscárdóé szép Gismunda,
Csak te enyim lehetsz vala,
Gyönyörűséges szép rózsza.
- 40 10. Ha elválunk egymástól is,
Ne utáljuk egymást mégis,
Csak izengető szókkal is
Ujitsuk magunkat mégis.
11. Bár utáljon meg ez világ,
Csak utáljon meg a zöld ág,
Mienk lesz a mennyország,
Tündöklő fényes boldogság.
- 45 12. Én szívemnek vidámsága,
Hogy tőlem ha meg van válva,
Kéért azivem buval rakva,
Légyen isten akaratja.

- 50 13. Az isten áldjon meg rózsám,
Éltedben kedves violám,
Téged szeretlek én rózsám,
Kedveskedő majoránám.
- 55 14. Kinek szép mosolygó szemed,
Meggyőzött már szép szerelmed,
Máshoz ne hajoljon szived,
Holtig leszek rabod néked.
- 60 15. Holtig is önön magamat,
Ajánlom szolgálatomat,
Néked én barátságomat,
Oltalmaz engem rabodat.
16. A kit ha sokáig élek,
Mig bennem lakik a lélek,
Vidám napokat ha érek,
Szolgálni megigyekezek.
- 65 17. Csak ez vagy immár hátra,
Viselj gondot te magadra,
Tarts számot rám sajátodra,
A te kedves barátodra.

279/II.

- 1 (1.) 1. Ej ha tünderre lehetnék,
Vagy testemben el tünhetnék,
Higyed szivem, hozzad mennek,
Tölled soha el nem valnek.
- 5 (2.) 2. Tünderes vagy, mert nem latlok,
Ha latnalok, meg fognalok,
Kebelemben be zarnalok,
Szepen meg tsokolgatnalok.
- 10 (7.) 3. Postan meny el, jo hü szolgam,
Tudokozd meg, hol van rosam,
Mongyad, legyen szive hozzam,
Vigan varja kis nyoszollyam.
- (6.) 4. Tekenteted mint raronak,
Jarasod olly, mint pavanak,
Azok engem holdoltatnak
Zaszloja ala Venusnak.
- 15 (11.) 5. Bar utallyon meg engem világ,
Tsak ujjullyon meg a zöld ág,

- 20 Mienk leszen az meny orszag,
Tündöklö fenlő boldogsag.
- (4.) 6. En Istenem, remensegem,
Vajha telik be en kedvem,
Kit regolta ohajt szivem,
Ha adattik meg ennekem.
- 25 (10.) 7. Ha el valunk egy mastolis,
Ne utallyuk egy mast meg is,
Tsak izengető szokkalis
Vigasztallyuk egy mast megis.
- 30 8. Nem merek mar hozdad menni,
Irigyimtől aszt fel tenni,
Mert el akarnak veszteni,
Talam Isten nem engedi.
- (17.) 9. Tsak ez vagyon immar hatra,
35 Viselly gondat te magadra,
Tarc szamat ram sajátodra,
Egyetlen edgy violadra.

PÓTLÁS

- 1 1. Az kik mostan nagy szeretedben lakni,
Akar velünk es vigassagban ilni,
Annak csak nagy öröm kellő legien vigassag, czimbalom es hegedü,
Es nagy sok szomoru minden banatokat el feledendö legyen.
- 5 2. It kenierék mert ninczen azoknak köztünk,
Iffiakat az kik megh szomoritnak bennünk,
Sött ugian itt menten egi akarattal azok mennienek el túllünk,
Es az utan magokat adgiak azok köziben, kik szomorun iarnak.
- 10 3. Egy dolog, iffiak, iob netalan az testnek,
Nincz mit irnom bolczek is az hasznosnak,
Mint mikor az szomoru sok banatok giakran bantani nem kezdnek,
Irigiseg, szidalom, sok banat es siralom honnet ugyan futnak.
- 15 4. Vayde im az kik nagy czuda szep dolgokban
Iffiusagban iltenek es trefakban,
Hallyuk ugian mostis nagy sokakat tudnak es tenni dolgokban,
Taplallyak az utan kikkel az ü nehezült testeket eltekben.
- 20 5. Mert miczodaval tudgia magat taplalni
Uinsigiben, az kinek adgia irni,
Az ki most nem akar semmi jeles dolgot semmi modon üzni,
Akkoris en el hiszem, hoga semmi dologrul nem tud elő hozni.
6. Szent Mihaly az mely nap esik emlekezetben,
Mas fel ezerben es io kilenczven szamban,
Hoga mikor irmanak szintin szüret közepin, rendeli versekben,
Tudni penigh ki ligen, ha valaki keresi, nem leli versekben.
- 25 7. Neki hazai nem közel, az mint iria,
Hanem Erdelitül meszsze vagion, azt mondgia,
Melliet igen titkol, senkinek sem mondgia, eskeszek, azt irja,
Szintin Budantul azért mert Lipponak nevezi az török orszagban.

30 8. Az ki lakasat tudni penigh kivannia,
Hol ligien annak es az utan hazai,
Kiri, Kerezdre ligien annak uta mingiart latnia hozzaia,
Hogi ha liszen mivel es ha hozand valamit, ott velle iol tartia.

35 9. Ez deak akkor varta barattiat hozza,
Mikoron vezteg ülne, magaban ira,
Mert szomorusagokat szellel az iffiaknak lattia vala hozza,
Kiknek egessigekert mindgiart innia kiszül egi kupa bort egiedül,
Kiknek egessegekert mindgiart innia kiszül egi kupa bort egiedül.

281.

1 1. Tülled mostan eletem reminye,
Mar ell valaszt meszi ut ösvinye,
Ket harmasztot szemeimnek könjve,
5 Im hol mostan kit ölelgecz?
Vigh keduedbül kit kesergecz?
Hogy nem lottel Gysquardussa, lelkem,
Siralomtul homaliosult finyem,
Miert nem szansz, egietlen egyem?

10 2. Vallyon s Didonak ilj nehez volte
Aeneasnak tulle menetele?
Nem czuda hat, hogi magat megh ölte,
Jasonnak is nagi szerelme,
Eletinek nagi giötrelme,
15 Szerelminek elő menetele,
Megh hirvadot arvassagom finie.

20 3. Isten legien hozzad, szep szerelmem,
Sajatodat ne utalj megh engem,
Röuid napon megh latlak, idesem,
Ajandokkal vagi szep lelkem,
Claris szinü ajakidat
Megh rakom czokokkal szep orezadat,
Mulatozo szep trefaidal,
Zengö szep eneklissel.

25 4. Immar neked attam eletemet,
Örök rabul aianlom fejemet,
Czak ugi tarcz engem, mint saiatodat,
De uigh kedvedbül, idesem,
Ne felejcz ell, ides lelkem,
Maragi megh te hü szerelmedben,
30 Hozzam valo nagi hüsigidben,
En ides giöniörüsigem.

---

30 az utan <lakasa>

31 [E sor változatként beírva:] ikes gioniorüsigen

CANTIO PULCHRA DE AMORE

- 1 1. Jarvan minap az mezőben
Fekete gyasz köntösömben,
El bagiadvan en testemben
Terek egy szep szigetkeben,
5 Niugodalmas heliet meliben
Tanalhatnek hesegh ellen,
Tanalhatnek hesegh ellen.
- 10 2. Ott törtenven le ülesem,
Hogy magamat szellősztessem,
Ugian megh rettene szivem,
Haborogni kezde elmim,
Mert latek szep öltözetben
Egi kegiest iüni elömben,
Egi kegiest *iüni elömben.*
- 15 3. De köszöne giorsasaggal,
Vilim, hoga volna haraggal,
Beszedet kezde rittmussal,
Szemlil nagi almilkodassal,
Latam kezit ajandekal
20 Rakva lenni viragokkal,
Rakva *lenni virágokkal.*
- 25 4. Kire kepest vidulassal
Enis leven batorsaggal,
Szolik neki gyenge szokkal:
Isten hozot, lelkem, iokkal,
Engem eltetö illattal,
Gyöniörköttetö vigsaggal,
Gyöniörköttetö *vigsaggal.*
- 30 5. Azonban hoga szellel iarnank,
Kezem foga, hoga setalnank,
Zöld fak alat mulatoznank,
Es egi massal niaiaskodnank,
Ismeretsigre ugy jutank,
Utunkban addigh trefalank,
35 Utunkban *addigh trefalank.*
6. Az szemit vetvin az eghre,
Lata nagi felhött hoga jüne,
Karjaival megh ölele,
Czokiaival elezgete,

---

14 [A másoló a versszakok ismétlődő 7. sorát nem írta le végig.]

- 40   Giöniörü szokkal eltete,
Töbet hogi maszor beszélne,
Töbet hogi *maszor beszélne*.
7.   Senki mar itt se bankodgyek,
Kedvesen minden lakozzek,
45   Lant, virgina zengis hallassek,
Kedvessivel kiki ugorgiek,
Tanczban ikesen forgodgiek,
Szep szin orczaian piroskodgiek,
Szep szin orczaian piroskodgiek.
- 50   8.   Ez tanczban iffiak izzadgianak,
Leanyval az Venusnak,
Seregeben Minervanak,
Kikert regen mar szolgálnak,
Gienge szott advan egimasnak,
55   Tarsokkal had mulassanak,
Tarsokkal had *mulassanak*.
9.   Nezd, solyom mint giorsalkodik,
Terulisben serinkedik,
Irigisegben hogi ne essek,
60   Ölelisben örizkedgiek,
Frisz öltözetiben finliek,
Gienge teste szellösstessek,
Gienge teste szellöstessek.

JEGYZETEK

BEVEZETÉS

A szövegközlés módszere e kötetben ugyanaz, mint a RMKT XVII. századi sorozatának már megjelent I. kötetében, ezért itt csak röviden összegezzük az I. kötet, 495–7. lapjain részletesen elmondottakat.

Kiadásunkban betű szerint követjük az eredeti forrást, néhány régi betűt következetesen mai betűre írtunk át: *o* és *u* felett bármilyen ékezet = ö, ü; *w* = ú, *f* = s; *lz*, *ß* = sz; *z* = z; *y* = y. Az alul farkas *e*-t megtartjuk. (E kötetben csak a 41. sz. énekben fordul elő.) A kis és nagy betűk használatában, valamint a központosításban nem követtük az eredeti forrásokat, hanem a mai gyakorlat szerint jártunk el. Az énekek szövegeit – a forrásoktól függetlenül – versszakokra **es** sorokra bontottuk.

A változatok közlésénél – az anyag más jellegének megfelelően – az I. kötetétől némileg eltérő módszert követtünk. A szerelmi énekek sokkal erősebben variálódnak, mint a más jellegű szövegek: a későbbi változatokban a versszakok gyakran összekeverednek, újak kerülnek bele, s a részletekben is nagyon sok az eltérés. Az ének eredeti formájának rekonstruálása nem lehetséges. Ezért I. változatként legtöbbször a legrégebben leírt szöveget közöljük, s a többi változat teljes szövegét a főszövegben adjuk. Csak néhány kevésbé variálódó szöveg esetében volt mód arra, hogy a későbbi változatoknak az I. variánstól való eltéréseit a lap alján, a sorok sorszámára való hivatkozással közöljük, mint az I. kötetben. Az egyes változatok összehasonlításának megkönnyítésére a II. és következő változatoknál a versszakok sorszámai előtt zárójelben megadjuk az I. változat megfelelő versszakainak, sorszámát. A másolási hibákat (szótagszámhibákat csak egészen nyilvánvaló esetekben) a szokásos módon javítjuk: a javított betű vagy szó a szövegben kurzívval van szedve, az eredeti hibás alakot pedig a lap alján közöljük. Ide kerültek – <>-ben – az áthúzott szövegrészek is.

A jegyzetanyag beosztásában az eddigi gyakorlatot követtük. Az egyes énekcsoportok előtt ismertettük azokat a fontosabb forrásokat, melyek több szerelmi ének szövegét megőrizték. (Az énekek csoportokra osztásának csak praktikus oka van; a csoportosítás nem tükröz valamiféle belső irodalomtörténeti összefüggést.) – Az egyes énekek jegyzeteinek rendje is ugyanaz, mint az I. kötetben. Első helyen a szövegek lelőhelyét adjuk meg és korábbi publikációikra utalunk. Ezt követik az ének keletkezési körülményeire, dallamára, forrására, rokonságára és utóéletére vonatkozó tudnivalók. Végül az énekek egyes soraihoz fűzünk magyarázatokat. A jegyzetekben a legtöbb helyet az énekek utóéletének dokumentumai foglalják el; ezeket a mai népköltészetig igyekeztünk nyomon követni. Különleges esetekben egyetlen sor későbbi előfordulásait is számon tartottuk (pl. az 1. vagy a 7. sz. éneknél), általában azonban csak egész versszakok továbbélésére voltunk tekintettel. Azokat a későbbi énekeket vagy népdalokat, melyekben XVII. századi strófa is van, gyakran teljes szövegükben közreadjuk, mert sok esetben többi versszakuk is régies.

A kötetvégi jegyzékeket és mutatókat a szokásos módon állítottuk össze. A nótajelzések és a dallamok mutatóját elhagytuk, mert ezeknek itt alig van jelentősége. A dallamok közlésében (98, 102, 116, 171, 206 és 219. sz.) amúgy sem adunk újat, ezek SZABOLCSI BENCE közléseinek átvételei.

*

A főszovegben a töredékes szerelmi énekeket is közreadtuk, még ha néhány sorból állottak is. Említés történik azonban a forrásokban több szövegről (legtöbbször kezdősorral vagy címmel), melyek még töredékesebbek: néhány szóból, legfeljebb egy sorból állanak. Nem is bizonyos, hogy valamennyi szerelmi ének volt, ezért ezeket itt, a jegyzetekben tesszük hozzáférhetővé, a legkorábbi, XVI. századi emlékektől kezdve.

Legyen Isten hozzád oh en szép virágom. (Bejegyzés egy Brevis ratio componendorum versusum című, 1547-ben írt kézirat fedőlapjának belső oldalán. Esztergomi Főszékesegyházi Kvtár, MSS III. 158. sz. Lehetséges, hogy a töredék egykorú a kézirattal, de lehet későbbi is. Kiad. MÉSZÁROS ISTVÁN, ItK 1960, 199–200.)

Peter feriem.

Az zöld vári enek.

Az agnő nec az agebnec, annac mind egyg árra. (Melius Juhász Péter: A Szent Pál Apastal levelenek... magyarázattya. Debrecen 1561. Q2–Q3 lapjain idézi ezt a három éneket a következő bevezető szavakkal: „Itt meg tiltya pal a parazna hysságos, czuff es tragar beszedet, virág eneket, lator dudolast. Vgy mint imezec.” Kiad. HORVÁTH JÁNOS, MNy 1949, 9–10.)

Idöd szép viragot, termeted szépséget szüuem miért hiruasztod. (Az Eurialus és Lucretia széphistória 1592-i, kolozsvári kiadásában, mint nótajelzés.)

Az szerelmet ki nem tudgya.

Az olasz leányról. (Soos Kristóf: Postilla. Bártfa 1597. 469. A teljes idézetet lásd a 19. sz. vers jegyzetében. A harmadik kezdősor Hegedűs Márton versére utal, kiad. SZILÁDY, Száz. 1882, 39. Az idézetre BORZSÁK ISTVÁN volt szíves felhívni a figyelmet.)

Zengnek a mezők.

Árva fejemet. (A Névtelen Comico-tragoedia két nótajelzése. Mivel a drámában a 45. sz. lakodalmi ének kezdősorát is idézik, lehetséges, hogy ezek a máshonnan nem ismert kezdősorok szintén hasonló szövegek voltak. Kiad. ALSZEGHY: Magyar drámai emlékek 172, 198.)

Háborgatni kezdé nem régen szerelem. (Keglevich Miklós egyik 1660-ban írt szerelmi énekének nótajelzése. Kiad. Figyelő 1880, 154.)

Tartozál io Örsik. (A 101. sz., 1666-ban szerzett ének 59. sorában idézik.)

Az en agyam csak. (Az 1660–70 körül összeírt *Kájoni-k.* egyik táncdallama fölé írva. Kiad. SEPRŐDI, ItK 1909, 388.)

Két feir hattyurul veszek énis most példát. (Az 1680 k. összeírt *Vietorisz-k.* egyik dallamának kezdősora. Kiad. SZABOLCSI, A XVII. sz. ... 24.)

Mint juhász kösziklán.

Bujdosásim után.

Szánj meg, látod rabul adtam már fejemet.

Ó mely nagy gyötirelem vagyon én szívemben.

Titkos szerelemnek Venus indítója. (Ezek a kezdősorok Eszterházy Pál 1681 előtt összeírt nótalistáján szerepelnek: „Énekek, Tánczok s Nóták száma, az Virginán kit tudok verni.” Lehetséges, hogy néhány közülük Eszterházy Pál szerzeménye, mert a lista legtöbb tétele ezekre utal. Kiad. Zenetudományi Tanulmányok VI. Bp. 1957, 268.)

Bóldog örömben hirdet mindent Vénus.

Tudom sokan kívánnák tudni szívem állását. (Felvinczi György 1693-ban írt Comico-tragoediájának két nótajelzése. Kiad. ALSZEGHY, i. m. 238, 253.)

Oh mely nehéz az szerelem. (A Szentsei-dk. egyik nem szerelmi énekének nótajelzése. Kiad. BUDA JÁNOS, SZD 49.)

1588–1655

Ezek az énekek számos különböző forrásból kerültek elő: későbbi énekeskönyvek évszámmal ellátott darabjai, levéltárak egyes verskéziratai, könyvbejegyzések stb. kerültek itt közlésre. A legjelentősebb forrás a JAN MIŠIANIK által a közelmúltban felfedezett *Fanchali Jób-kódex*. Legfontosabb szövegei: Balassi pásztordramája Balassi énekeinek változatai, a legrégebb szlovák szerelmes versek és az 1540-es évekből való *Pajkos ének* nemrégiben jelentek meg. (MIŠIANIK–ECKHARDT–KLANICZAY: Balassi Bálint szép magyar komédiája. A Fanchali Jób-kódex magyar és szlovák versei. Bp. 1959. Irodalomtört. Füzetek 25. sz.) Ezekon kívül a kódex 12 szerelmi éneket és egy asszonycsúfoló ének egystrófás töredékét tartalmazza, melyek közül csak egy volt már eddig is ismeretes a *Vásárhelyi-dk.*-ből. (20. sz.) A kódex három szerelmi éneke a záróstrófában megadja a szerzés idejét (4., 6., 14. sz.), ezeket a megfelelő időrendben, a többit a kódexba való bemásolás időrendjében közöljük. (16–22., 24–25. sz.) A szerelmi énekek többségét Fanchali Jób János Liptó megyei nemes másolta, valószínűleg a bicsei Thurzók környezetében. Helyesírását KLANICZAY az idézett kiadvány 12. lapján jellemezte; nyelvjárási sajátosságai megegyeznek a kódex III–IV. kezének sajátosságaival, ezt ECKHARDT ismertette. (I. m. 47.)

Ebben az énekcsoportban szerepel néhány, különböző levéltárakból előkerült ének, melyek keltezése bizonytalan. A Zichy-lt. énekkéziratainak eredetije jelenleg lappang, ezeket csak a szöveget közlő DÉZSI állítása alapján helyeztük a XVII. sz. elejére. (10–12. sz.) A Batthyány-lt. énekeit a XVII. sz. közepére tettük (53–57. sz.), bár esetleg néhány darabjuk egy-két évtizeddel később is keletkezhetett. A kötet egészének időrendjén azonban ez nem sokat változtatna, és célszerű volt az egy helyről előkerült anyagot együtt közzétenni.

1.

Kézirata: **Palatics-k.** 67a–b. Kiad. GÉVAY ANTAL, Tudománytár 1839, 326.; Literaturdenkmäler aus Ungaras Türkenzeit. Bearb. v. FRANZ BABINGER, ROBERT GRAGGER, EUGEN MITTWOCH u. J. H. MORDTMANN. Berlin–Lpz. 1927, 128.

Az ének szövege egy török, illetőleg arab betűkkel írott, vegyes tartalmú kódexben található. Előtte öt magyar nyelvű vallásos ének van, utána egy török–magyar szerelmes vers (lásd a következő szám alatt), majd egy horvát szerelmes vers. Ez utóbbinak szerzőjeként Mehmed van megnevezve. E nevet GÉVAY összekapcsolta a magyar ének utolsó versszakában levő Divinyi névvel, és azt gondolta, hogy a magyar és horvát dal szerzője azonos. Erre semmi alap nincs, és bizonyosnak vehető, hogy Divinyi Mehmed nem létezett. (NÉMETH GYULA: Balassa Bálint és a török költészet. Magyar Századok. Bp. 1948, 98.)

A Divinyi valószínűleg török divatú álnév, és a költő lakóhelyére utal. GRAGGER bizonyosnak (i. m. 29–30.), NÉMETH GYULA pedig lehetségesnek (i. m. 100.) tartja, hogy az ének szerzője Balassi Bálint, mert Divény Balassi-birtok volt. A várat azonban 1588-ban, a kódex összeírásakor a török tartotta megszállva, a stílus sem vall Balassira, sőt lehetséges, hogy – miként a kódex több magyar éneke – ez is jó néhány évvel a kódex összeírása, 1588 előtt keletkezett, mikor Balassi még gyermek volt.

NÉMETH GYULA megállapította, hogy a szerző a török lantos költészet legelterjedtebb versformáját, a müräbba^c-t követte, melynek sajátossága, hogy „az első versszak

második és negyedik sora, és minden további versszak negyedik sora azonos, esetleg bizonyos variációval”. Az ének tehát „vagy törökből való fordítás, vagy olyan ember műve, aki tökéletesen tudott magyarul – minden valószínűség szerint magyar ember volt – és járatos volt a török irodalmi formákban”. (I. m. 98–9.)

Az éneknek nemigen van kapcsolata a magyar szerelmi költéssel, amit nyilván török ihletése magyaráz. Van azonban egy kései korból származó énekmásolat, melynek talán van valami köze énekünkhöz:

Szeretője szépsége.

- 1   1.   Gyöngy illatú ékes rósa,
                  Oh melly igen ohajtalak,
                  De nem tudom csak gondolom,
                  Mikor látlak szép virágom fris galambom [!]
5   Gyöngy illatú [ékes rósa].
2.   Es vig vagyok mikor láttlak,
                  Ha nem látlak tsak óhajtlak,
                  Fekete szemü, szömöldökü,
                  Fehér teste, s' vig kedve, [!]
10   Gyöngy illatu [ékes rósa].
3.   Be sokan vannak szemiledre,
                  Ékes szép termetedre,
                  Vagy mindenütt kellemetess,
                  Szemem előtt tekintetes,
15   Gyöngy illatú [ékes rósa].
4.   Solyomnál ékesebb szined,
                  (Szünöd) pavánal frissebb, [!]
                  Szép gerlicze nevetésed,
                  Zengedezo szük mellü [!] éneklésed,
20   Gyöngy illatú [ékes rósa].
5.   Oh te kegyess mit keress [itt],
                  Nám az előtt nem jártál itt,
                  Szeretődre akattál e',
                  Kegyessedre találtál e,
25   Gyöngy illatu ékes rósa.
6.   Tekincs reám had ujullyak,
                  Te szemedtül had vidúlylak,
                  Sem italom sem életem [!]
                  Meg szinedet nem lathatom, szép galambom,
30   Gyongy illatu [ékes rósa].
7.   Tudod tüzit szerelmednek,
                  Vakmerö az mindenekben,
                  Meg nem akad ö szemében,
                  Sebes szellö ingyen élt [!] s' vig kedvü,
35   S' gyöngy illatu [ékes rósa]. (*Jankovich-ék. 1789, 29a.*)

Szöveg szerint csak a XVI. századi ének 1. sora – igaz, legpregnansabb, a magyar anyagban egyébként teljesen ismeretlen sora – egyezik meg e kései szöveg 8. sorával. A másik egyezés (19. sor = 28. sor) lehet véletlen; megvan e sor az „Idő, idő tavasz idő” kezdetű XVIII. századi ének utolsó strófájában is: „Sem italom sem ételem, Sem jo izü aluvásom” (*Rákosi Sámuel Holmija, 1790 k., 71b–72a*). Érdekes azonban a versforma: az első versszak első és ötödik sora és minden további versszak ötödik sora azonos. (Ezt a sort csak az 5. versszakban írta le teljesen.) Ez a forma eredhet némi változtatással a müräbba^c-ból, mely a XVI. századi szöveg mintája volt. Feltűnő néhány sor különös,

idegen, a hazai gyakorlatban szokatlan stílusa, például a 9. és 26–7. soroké. A szöveg több helyen romlott, ez a tény egy régebbi kéziratból való másolásra vall. (Jankovich e kötetében igen sok XVII. századi ének másolata található meg.) Mindezek a tények, azt a gyanút kelthetik, hogy ez a szöveg is a török lantos költészet hatására keletkezett a XVII. vagy még a XVI. században. – Egy rövidebb változata a XVIII. sz. 1. feléből, a *Bethlen Kata versei* c. kéziratban:

Más Ének

Gyöngy életü ékes alak, vaiki régen ohaitolak.
Nem tudhatom szép virágom, rósa szinyü fris galambom.
Ha nem látlak tsak ohaitlak, ha látlakis tsak kívánlak.
Oh vig kedvü vig szerelmü, fekete szemü szemöldökü.
Ölelgetü kariaimmal tsokolgatú aiiakimmal
Hozzam várlak maiorannám, meg tsókollak ékes rósám. Amen.
(OL Múzeumi t. a. Fasc. 294/d. 79. sz.)

A szöveget a *Literaturdenkmäler...* betűhív átírása nyomán közöljük, egyes betűjeleit a kiejtésnek megfelelő jelekre változtatva: s = sz, š = s, č = cs, ts = c, n' = ny, d' = gy.

2 tes megszeres = te is vizsontszeress

13 Azok = az ok, azon ok (?)

14 GRAGGER kiadásában tévesen: lejan. (NÉMETH i. m. 100.)

22 után = utánad

2.

Kézirata: **Palatics-k.** 67b–68a. Kiad.: *Literaturdenkmäler aus Ungarns Türkenzeit*. Bearb. v. FRANZ BABINGER, ROBERT GRAGGER, EUGEN MITTWOCH u. J. H. MOEDTMANN. Berlin–Lpz. 1927, 128–9.

E török–magyar makaróni vers szerzője a 19. sorban Hüsrev Ásikín-nak nevezi magát. Török ember volt tehát, aki a magyar szövegrészekben a tárgyas igeragozást is elvétí. (NÉMETH GYULA: Balassa Bálint és a török költészet. Magyar Századok. Bp. 1948, 98.) Az ének fordítását az idézett szövegkiadás német fordítása alapján adjuk, az eredetiben is magyar részeket kiemelve:

*Én nem bánom tekegyelmed, jöszte szívem énvelem,
hogy a lélek és a szív az elválás miatt ne szenvedjen.
Ne hagyj el, szívem, hogy a bánat ne görnyessze testemet.
Jere szívem, jere lelkem, jere, te hold-bálvány!*

Ha ezek a te rózsáid ma a szépség rózságyában felvirágzanak,
és ha rabszolgád, mint egy *filemile*, ó parancsolom, sírna,
mindenképpen *szeretem én tégedet*, uram! Menj utadra!
Jere szívem... stb.

Ó szempárom, ó parancsolom, ha ezüstös bálványképed meglátom,
érted *fejem adom, lelkemet is odahozom*.
Te kegyelmes szeretűmnek mindig ez a beszédem:
Jere szívem... stb.

Amióta, ó istenkép, városunkban kereskedő lettél,
bazarunkat csupa jajgatássá tetted.
Ne sirasd epedve engemet, ah, éjjel-nappal.
Jere szívem... stb.

Nem csudálság, ha elsétálsz, ó paradicsom ciprusa.
De ne menj el ageb vetélytárssal, ó élő lélek.
Te kegyelmed rabja, Hüsrev Ásikín, kihirdeti nyilván:
Jere szívem ... stb.

3.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 228b–230b. Kiad. FERENCZI, VD 162–4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 251–2.

FERENCZI és DÉZSI az éneket tévesen Balassinak tulajdonították, a végén levő évszám (1590) miatt. Az első két szakasz tartalmilag megegyezik Balassi egyik Júlia-versének kezdetével:

Régi szerelmem nagy tüze hamuá vált vala szinte,
De ím nem tudom mi löle, bogy bennem meg felgerjede.

Elvált hív szeretóm miatt uj bánat nagy kénnal fogyat.
De nem látom semmi módját, mint oltsam szerelmem lángját.
(ÖM 87, 213.)

1 A *sziue* harmadik személyű alakja értelmileg nem illik ide, mert itt még nem a kedvesről, hanem a költőről van szó.

4 kénszeritte = kényszerítette, székelyesen (FERENCZI).

7–8 Értelmileg zavaros sorok, kijavításukra nincs biztos megoldás.

25 én ime = en, íme (kétszer íme)

33–6 Igei állítmány nélküli záróstrófa, mint pl. Balassinál is. (ECKHARDT-kiad. 266.)

4.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 192–4. – Címe: „Alia optima etc. etc. etc. etc.” A szöveg végén: finis. – Az ének az utolsó vsz. szerint 1591-ben készült.

1 Elterjedt közmondás volt: „Voluptas esca malorum. Meg czal az Cupido.” (Baranyai Decsi: Ad. 5/1/3/9.) Latinját Petki János is idézi. (RMKT XVII. I, 317.)

6 mordalo = csalárdul megsebesítő. Balassi is „mordály áruló”-nak nevezi Cupidot. (ÖM. 42. sz. 7. sor.)

10 ighen = ígyen, így. – A „sebesítj” múlt idő, í-ző alakban, mint a következő sorok végén is.

12 eluiuj – valószínűleg: elvévé (= elvette), í-ző alakban. (A NySz *vyuyn* alakot idéz.)

14 ketilben = kötélben, megkötve

18 el múlik = elmúlik, elment, eltávozott (bár a következő sorokban szól hozzá!)

19 niekien = néki (a NySz *nekyn* alakot idéz.)

40 szeneö = színű

50 szeretted – jelen idő!

58, 62 Múlt idők!

5.

Kézirata: **Csáky-lt.** (OL) R. sz. 177. Faso. 570–80. Kiad. CSAPODY CSABA, ItK 1954, 437–9. (Hasonmással.) – A szöveg után: fynis.

A versfők a BATHIANI nevet adják; az ének utolsó szavára Echo a Kata nevet feleli. (Erre a cím is figyelmeztet.) Az ének tehát Batthyány Katához szól, aki Batthyány Boldizsár és Zrínyi Dorottya leánya, Batthyány Ferenc húga volt. Széchy Tamás főudvarmesterrel, Felső-Magyarország kapitányával 1592. ápr. 19-én tartotta meg esküvőjét. Szerzőként tehát elsősorban Széchy Tamás jöhet szóba. Az ének írása azonban sem Széchy Tamásnak, sem valamelyik írődeákjának kézírásával nem egyezik meg. (Széchy Tamásnak Batthyány Ferenchez írott levelei az OL Batthyány-levéltárában vannak, ezek közül nem mindegyik Széchy sajátkezű írása.) Költői működéséről egyébként sem tudunk.

A másik lehetőség, hogy a verset Balassi Bálint szerezte. Nincs kizárva ugyanis, hogy Balassi ismeretlen harmadik nagy szerelme, Fulvia, Batthyány Katával azonos. Balassi ugyanis éppen Kata bátyjával, Ferencsel levelezett Fulvia kezének elnyerése érdekében. Itt azonban kronológiai nehézségek vannak: a Batthyány Ferenchez intézett levelek 1593-ban keltek (Balassi ÖM 397, 399.), Kata esküvője meg már 1592. ápr. 19-én megtörtént. (A fentiekre lásd részletesebben: CSAPODY CSABA i. m., és STOLL BÉLA, ItK 1955, 463.) Az ének stílusa különben sem vall Balassira. Az ének szerzője tehát ismeretlen.

4 kyszy = készzeti, ösztönzi (MNy 1955, 386.)

7 megh hyt = meghívott (?) – a *szerelemnek* szót a rím alapján is javítani kell,

8 tüntety = mutatja

6.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 298–9.

Az éneket a záróstrófa szerint 1593-ban szerezték. Lehetséges, hogy a versfőkbe eredetileg bele volt foglalva a szerző neve: MICHII VARI E.

10 A „kellesz” alak nem illik ide, a versszak különben is kissé zavaros.

18 esik = esék

21 aiandiekot = ajándékok

40 megh = megint

7.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 162b–164a. Kiad. FERENCZI, VD 132–3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 247–9.

II. **Stephaneis Moschovita... toldaléka.** Kiad. DEÁK FARKAS, MKSze 1877, 73.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 750.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 6–7. – Címe: Cantio. Csak az 1–5. sorokat tartalmazza.

A versfők a SARA nevet adják. (Vö. 15. sor: „sidoul jelentem nevét versek fejében”). Az ének a záróstrófa szerint 1597-ben keletkezett. Sokáig tévesen Balassi Bálintnak tulajdonították, ezt a feltevést IMRE ILMA cáfolta. (Balassa Bálint hatása a XVII. sz. névtelen költőire. Bp. 1930, 23–7.) Ugyanő számos párhuzamot állapított meg az ének és Balassi költeményei között. Az alapötletet Balassinak a fülemiléről szóló éneke adta, az 5. sor csaknem szó szerint megegyezik Balassi 17. sorával.

Vagy te egészséges, én peniglen sebes szerelem nyila miát,
Énekelsz víg szóval nem mint én bánattal, mert nem is érzed kínját
Az szép Júliának, kinek szép voltának adta lelkem meg magát. (ÖM. 94.)

Az ének 1. sora járt a fejében Detsi Istvánnak 1613-ban, mikor kódexe egyik énekének másolását így kezdte el: „Szeles tenger habia <julia> eggik az másikat...” (RMKT XVII. I, 485.) A szöveg később is igen népszerű lehetett, mert az 1. sor utóélete egészen a népköltészetig követhető. Sajátos módon az időben legközelebbi változat csak egy 1777–81 között másolt énekben kerül ismét elő, melyet, mivel igen archaikus, és több strófája előfordul a régi anyagban, teljes egészében közlünk:

Nota Elegans.

1. Kinek van kegyesebb barna szeretője
Meg tserélnék érte szökét adnék érte.
2. Kotsisom kertészem kedves folajtárom
Vigy el engem kérlek szeretöm kertiben.
3. *Ilona haragja sébess tenger habja*
Annak vólnék rábja ki jobban tartana.
4. Tsak azt szánom bánom tölled meg kel válnom,
Sok utánnam [!] valo járásom sajnálom.
5. Aszszonyom szerelme hozott engem ide,
Fekete két szeme tsalogatott ide.
6. Szeretöm tsillagom van é veres borod?
Meg iszom borodat szeretlek magadot.

7. Vagy el mégyek tölled vagy meg halok érted,
Vagy piross véremmel földet festek érted.
8. Te friss termetedért meszsi földre megyek,
Szép mosojgásodért aranyakat adnék.
9. De mint hogy én látom hűségedet hozzám,
Nem megyek el tölled szerelmes violám.
10. Az Isten áldgjon meg ezen hűségedért,
Végre jó akarod lehessen ezekért. (*Kozma-ék.* 49a.)

Ez ének 4. vsz.-a, mely a XVIII. századi kéziratos anyagban és a népköltészetben igen elterjedt, először egy 1761-i kéziratban levő énekben, a „Napjaim borulnak, bánatom nem múlnak” kezdetűben bukkan fel. (OSzK Oct. Hung. 962. 3b.) A 7. versszakot lásd: 115. sz. 10. vsz. és jegyzetei. A 8–10. versszakok is régies hangúak. – A 3. vsz. némileg megváltoztatva az „Aj, de én is tartottam” kezdetű népdalban is előfordul:

Mózsés uram haragja Vörös tenger habja
Lennék annak rabja ki szépen tartana.

(Teljes szövegét és további kapcsolatait lásd a 84. sz. ének jegyzeteinél.) Hasonló formában Békés megyében is feljegyezték a XIX. sz. első felében:

Hajjah hajjah hajjah veres tenger habja,
Annak lennék rabja ki szépen tartana.
(MTAK Népk. 19., 35a.)

8 ruhasz = ruhász, ruházol
10 mégh azzal – olv. megaszal
11 agasztal = aggaszt

8.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 73a–b. Kiad. FERENCZI, VD 77.

Az ének első sora megegyezik a 93. és 214. sz. ének első sorával, más kapcsolat azonban nincs közöttük. Keletkezési ideje az utolsó strófa szerint 1600. A szöveg igen zavarosan maradt fenn, ezért lehet, hogy az évszám sem jó.

9.

Kézirata: **Euclidis... geometria toldaléka.** Kiad. SZINYEI GERZSON, Figyelő 1882, (XII.) 388–9. – Az ének a kötet végéhez kötött üres levélen van. A lap alján ott a „mikor” őrszó, tehát a szöveg folytatása a következő levélen lehetett, ez azonban elveszett. Az ének versfői: STEPHA. Ugyanaz a kéz, mely az éneket írta, a címlapra jegyezte: „Spes mea Chr. And: Böszörményi 1601.” (CZEGLE IMRE szíves közlése.)

10.

Kézirata: **Zichy-levéltár.** Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 220. – Címe: Cantio. A szöveg után: finis. A nótajelzés („Minden nap io reggel”) Balassi egyik énekére utal. (ÖM 52. sz.) A kézirat jelenleg nem található a Zichy-levéltárban, ezért a szöveget DÉZSI közlése után adjuk. A másolás ideje – a Zichy-lt. többi verskéziratával együtt – a XVII. sz. elejére tehető. (Vö. KMKT XVII. I, 643.)

4 többtől fellieb – szokatlan vonzat többinél helyett. (Vö. NySz I, 974.)

5 E sor vagy romlott, vagy DÉZSI rosszul olvasta. *Termetből* helyett inkább *termettel* kellene, a *czudállya* is mindenképpen rossz, talán ehelyett: czudára.

7 Nezelem, olv. nézelém (= alaposan megvizsgáltam). Alább, a 9. sorban is: nezzel.

16 szelöl – jelentése nyilván: szélről, bár ilyen alakkal nem találkoztam.

23 wég – víg

11.

Kézirata: **Zichy-levéltár**. Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 219–20. – Ennek az éneknek a kézirata sincs meg, másolási ideje ugyanaz lehet, mint az előző énekkéziraté. DÉZSI szerint XVI. századi kéz írta.

12 búv = bő

14 feddez, olv. feddesz. Vonzata: *vmiről*; ennek és a **rimnek** alapján javítottuk a *meliteol* szót. A sor jelentése egyébként homályos, mint ahogyan az ének további sorainak értelme sem világos.

17 meteol – hibának látszik *miteol* helyett.

12.

Kézirata: **Zichy-levéltár**. Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 220. – A kézirat jelenleg ismeretlen helyen van. DÉZSI leírása szerint egy 16-rét, 8 levélből álló kis füzetke volt, melynek 2a–6b lapjaira volt az ének csonka szövege beírva. Kezdeté a füzet külső lapján is megvolt: „Tancz. Az Rigónak eő szolasa engem vigaztal, kit giakorta ohaitotta [!] fohazkodassak [!]” A füzetke többi lapja részben üres, részben szerelmi énekek töredékeit tartalmazza, más kéz írásában. 7b: „Ki szemeuel mig latt az vagi tapastolhat nem lehet ott ketsegh Igy szezpsseged hige verem Imhol Ieg’ Igaz szivem hüszezem.” 8a: „Ki szemeuel megh lat az uagy tapasztolhatt azbán nincsen ketssegh Igi szezpsseged hige ez verem Iege Igaz szi huszege Hüssegemet uege elletem erce.” 8b: „Két dologh szüedet szokta haborgatnj az szerelem (kihúzott szavak) szol hurijan sokot... futni két dologh volt.” (ItK 1926, 218.)

9 kerli – valószínűleg a *kérleli* alakváltozata, bár a NySz nem idéz rá példát.

13.

Kézirata: **Pongrácz-levéltár**. Kiad. ZÁVODSZKY LEVENTE, MNy 1911, 458–9. – A kiadáskor a levéltár Bashalmon, Szabolcs megyében volt, az ének „egy datálatlan tót feljegyzés hátlapjára” (41. cs. 115. sz.) volt írva. Jelenleg ismeretlen helyen van, a szöveget a közlés után adjuk. Kora a helyesírás alapján a XVI. század végére vagy a XVII. sz. elejére tehető.

14.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 307 –10. – A szöveg végén a másoló megjegyzése: írtam Szt. András napian Ao. 1607. J. J. DF.

Az ének a végső strófák szerint 1603. júl. 10-én, Prágában keletkezett. Mivel éppen akkor Petki János az erdélyi követséggel Prágában volt, esetleg ő szerezte az éneket. (KLANICZAY, RMKT XVII. I, 599. és FJK 21.)

Az ének eleje egy csángó népdallal egyezik meg: „Ki szétálék küssz kertembe virágimat nézni, hát égi harmat fogta bé virágim színét” stb., teljes szövegét és változatait lásd a 75. sz. ének jegyzeteiben. Az ott harmadikként közölt változatban megvan az a mozzanat is, hogy a szerelmes a fülemülében kedvesét ismeri fel: „Megszólítám fülemülét: há ’z én édeszem”. A népdal gondolatmenete a továbbiakban is hasonlít az énekéhez: a fülemüle-kedves visszautasítja az udvarlást. – Erdélyből csak két töredékes változat ismeretes, az egyik VIKÁR gyűjtéséből:

Én kimenék kis kertembe virágom látni,
Hát virágom bé van huzva égi harmattal,
Rajta sétál fülemile sárga lábával.

Jer bé hozzám kincsem rózsám, légy arany almám.
Az ajtómon vas bilincs van, meg se pendüljön,
A sarkantyúm sárga rézből meg se csendüljön.

(Bözöd, Udvarhely m., MF 507/a.)

A másik, még töredékesebb változat érdekessége, hogy megőrizte az ének második sorának egy jellegzetes fordulatát:

Én behágék kökertembe *fáradt nagy gonddal*,
Ott sétál a fülemile sárga lábakkal.

Aranyos kard oldaladon meg se csendüljön,
Sárga csizmád sarkantyúja meg se perdüljön.

(Magyargyerőmonostor, Kolozs m., 1910. MF 814/b.)

3 bie fedet – olv. béfedett. A népköltési szövegekből az derül ki, hogy harmattal befedett virágokról van szó. – houal = reggel. (Inkább „holall, holval” alakokban fordul elő.)

10 meliben = mélyebben, alaposabban

12 all el – feltehetőleg: állj el, ’tűrj el, szenvedj el’ értelemben. Ugyane sorban a *fel* (= félj) szintén rag nélküli 2. szernélyű felszólító alak.

17 Innen kezdve a szerelmes 3. személyben beszél saját magáról. – zauat = szavad

18 Olv. indították

19 A „vagi szwuoltnekj” szavakat nem értem. Talán a *süvölt* (= füttyül) szó valamilyen alakja rejtőzik itt.

21 bants = bántsd (őt)

24 vés = olv. *vesz* vagy *vész*

29 mj nem = hiszen nem

45 allo = állandó, állhatatos

47 Neruus = Nereus tengeristen

53 mire = miért

64 czigansagot = csalfaságot, hamisságot

56 feöls = fölsz – heölsz = hülsz

57 sot olv. szót

67 Vtan = utána

15.

Kézirata: **OL kincstári osztály**. Kiad. SZILÁDY, ItK 1893, 253. – A hiányosan idézett kézíratra („egy 1604-ben a m. kir. kamarához beadott folyamodványon”) nem sikerült ráakadnunk, ezért SZILÁDY mai helyesírással közölt szövegét adjuk. Az ő közléséből tudjuk azt is, hogy a folyamodványon e név volt aláírva: „Andreas Maximilianus Pongrácz de Szent Miklós.” – Lehetséges, hogy az ének eleje hiányzik.

16.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 191–2. – A szöveg végén a másoló megjegyzése: J. J. DF. <finijt> 6 Marty Ao 1604.

A nótajelzésül megadott ének nem azonosítható teljes bizonyossággal; lehet, hogy azzal az énekkel azonos, amely – csonkán – a *Detsi-k.*-ben maradt fenn, nagy valószínűséggel Mihály vajda erdélyi uralmáról szól, és versformája is olyan, mint énekünké. (RMKT XVII. I, 607. – KLANICZAY, FJK 17.)

KLANICZAY (i. m.) lehetségesnek tartja, hogy az ének a szöveget leíró Fanchali Jób János saját szerzeménye: sok benne az utólagos javítás, ami egyébként Jób Jánosnak nem szokása, s a gyakori rím- és szótagszámhibák is szerzői fogalmazványra vallanak.

5 szintein = a kódex másolója az *é-t ie*-ve1 szokta jelölni, nem pedig *ei*-vel.

6 eszuen = öszve, együtt

14 sörön = sűrűn; ugyanez a kép megvan egy Gyöngyösi után készült énekben is. (253. sz. 9. vsz.)

21 röuid nap = nemsokára

29–32 E versszak szövege romlott, javítására nem találtam megoldást.

17.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 194–5.

Az ének gondolatmenete – különösen az elején – zavaros, a szótagszám bizonytalan volta is rossz másolatra vall.

20 felgeriesztj – múlt idő!

21 Las = lám; felettem – olv. feledtem

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 196–7. – Címe: Alia optima. A végén: finis. A kódex 1604 táján másolt részében.

A 14. vsz.-ot vö. a 24. sz. ének 2. versszakával.

Ugyanez a tárgya a 119. sz. éneknek is; énekünk 7. vsz.-a annak 2. strófájához; a 9. vsz. meg a 19.-hez hasonlít. Az efféle tréfás leány-szemle a XVIII. században igen elterjedt műfajjá lett. Egy ponyva-szöveg néhány versszaka:

Józsi bátsi, Péter bátsi, hej tsak az Zsuskám hozza kend ki! hej tsak az Zsuskám hozza kend ki, Mert a' Zsuska szép leányka, hej tántzban forog mint karika! hej tántzban forog mint karika.

Szép az Ágnes mert egyenes, hej kár az benne hogy nem tejes! repete. Ha ugyan ha tejes volna, hej biz utánna sok szaladna rep.

Veronika óh te jótska, hej te vagy az a' hamis Róka! rep. Mert ha hamis te nem volnál, hej bizony hozzám jobban húznál! rep .....

Szép a' Náni mert a' fara, hej tsak úgy riszál mint a' hara! rep. Mert ő ha úgy nem riszálna, hej kevesebb mátkája volna! rep.

A' Rebeka mint karika, hej de ha fekszik még-is nyalka! rep. A' kiért én majd meg halok, hej kitől nehezen meg válok! rep. ... stb. 22. vsz. (*Tíz új világi dallok.* H. é. n.)

Egy rövidebb, öt strófás ponyva-szöveg kezdő versszakai:

Patikáros Juliánna, Alku szerént megkívánja,
Hogy ő néki éjfél tájba Bor morogjon az hasába.

Kortsmárosnak Lánya Náni, Hogy ő bizony nem fog adni,
Ha tsak hordó lyukát néki, Nagyobbra nem fogják furni.

(*Négy újdonna új világi énekek.* H. é. n. – Kibővített trágár változata a *Dávidné Soltári* 172. lapján, „Megholt atyám már anyámmal” kezdettel.)

Számos változatban elterjedt Pálóczi Horváth Ádám hasonló tárgyú éneke is, ezekkel a sorkezdetekkel: „Gyere pajtás katonának”, „Angyal ángyó egy szülöttem”, „Olyanok már minden lányok” (PHÁ 862.)

10 vona – valószínűleg: *volna*, a versszak értelme egyébként homályos.

20 felteő marhaia = félteni való jószága. (Vö. a NySz adataival: Nincz az szegénnek *féltő marháia*: centum viri unum pauperem spoliare non possunt. – *Féltő marháddal* nem hagyod birnya szolgálodat.)

35–6 Vö. 227. sz. 31–2. sor.

38 egi elseöben = először. – A *megh honnia* jelentése a szövegösszefüggés alapján ez lehet: meghalna. (Olv. meghóna, mint a 10. sorban: vóna.) A sor értelme tehát: Úgy tetszik, mintha először meghalna.

54 A „mennyei kecske” előfordul Zrínyinél is (*Fantasia poetica*, 4. vsz. 8. sor, NÉGYESY-kiad. 340., itt sajtóhibából „fecske” áll), mely NÉGYESY jegyzete szerint (467.) egy madárfajtát jelent. Szövegünkben azonban nem jelenthet madarat, mint a 24. sz. ének megfelelő 5. sorában sem. – Hasonló rímek népdalokban: „Most jött hezzám egy kis fecske, Barna piros szép mönyecske, Nem szökik mind a vad kecske, Mett ő hézzám szelidöcske.” (KRIZA 29. sz.) – „A mostani új menyecskék Ugrándoznak mint a kecskék.” (EA 2299. 810.)

63 teörhette = türhette

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 207–9. – A szöveg végén: finis. A kódex 1604 körül másolt részében.

Az ének az egyetlen teljes szöveg, melyet másolója „virágének”-nek nevez. A szöveg és az elnevezés egybevetése azt mutatja, hogy ekkor „virágének”-en nem valamiféle virággal való megszólítást vagy szimbolikát értettek, hanem általában szerelemről írt éneket. Az énekeskönyvekben a magyar nyelvű elnevezés egyébként is igen ritka, mindössze a *Balassa-k.*-ben találkozunk a „virágének” és „szerelmes ének” kifejezésekkel. (VARJAS-kiad. 4., 46., illetőleg 1., 135.) A másolók inkább semmitmondó megjelölést tettek a szöveg fölé („Más”, „Alia cantio” stb.), vagy néha – elég ritkán – latinul jelölték meg az ének tárgyát: „Cantio de amore”. (75/III. sz., 98/I. sz. stb.)

Mintha szándékosan kerültek volna a magyar nyelvű elnevezéseket, melyeket a prédikátorok kárhóztató nyilatkozatai elég pejoratív értelművé tettek. – E nyilatkozatokat, melyekben a szerelmi ének különböző elnevezései előfordulnak, HORVÁTH JÁNOS sorolta fel. (Hír három virágénekről, MNy 1949.); az általa említetteken kívül a következőket idézhetjük:

„Megtiltot könyveket úgy mint az szép Venusrul és szerelmes fiáru Cupidóru *virág énekeket* senki be ne hozza azt tanulni.” (Tarnóczy Sebestyén kézdiszentléleki iskolájának XVI. század végi *Rendtartás*-ában. BARABÁS SAMU: Székely Oklevéltár. Bp. 1934, 350.)

„Touábba, czak röüideden immár érczük meg eztis, mire int és tanit bennünket ez igékbenis az Apostal: Taniczátok és inczéték egymást Psalmusockal, diczireteckel, és lelki énekléseckel, ió keduel énekeluén az tü szüveitökben az Wrnak. Ezt akaria az Apostal mondani: Ne valami heában való historiáknak, *szerelem énekinek* oluasásában és éneklésében legyetek foglalatosak, hanem áldgyátok dicziruén az Wrat szent énekléseckel.” (Soos Kristóf: Postilla. Bártfa 1597, 141. RMK I, 299.)

„Az ió és üdüösséges czeleködetek közzül penig másikat is elő hoz S. Pál ez mai szent letzkénkben, holot így szól: Szóluán tü közöttetök énekeckel, diczireteckel, és lelki énekléseckel, énekeluén és dicziretet monduán az tü szüvetökben az Wrnak. Imé, nem valami *trágár beszédeckel rakua való énekléseket* kiuán az Apostal, á minemük szoktanak forogni az részegek száioiban, mint: Hegedüsek, néktek szóllok, meg halgassátok: Az szerelmet ki nem tudgya: Az Olaz leányról, és többek effélék. Más féle énekekről szól itt az Apostal...” (Uo. 469.)

„Mikor egész hadastol az en zaszloim alatt enekelnek az Vrnak ilyen kedves enekemet: Erős varunk nekünk az Isten etc. Ezek az Békek izenek hogj el hittek ök aszt hogj Istennek eszeben jutottunk, azért az nagj fel szoual való eneklesert, de asztis remellik hogj jot mondunk, de az hajdu aszt mondgya, hogj mind el lehetünk ugj mond effele <nelkul> *virág enek* nélkül, ketseg nélkül ez nem olvasta az Szent Soltart, mert ő hajdú szegeny.” (Hommonnai Bálint naplója 1605-ből. OSzK Fol. Hung. 1089. 3a. RMKT I, 528. – A hajdúk – tudatlanságból vagy gúnyból – a zsoldárt nevezték virágéneknek!)

„Más lakodalomban és Collatióban elő áll valami szemtelen lator Inas, és akar minemü faytalan, botránkozató, *virág és szerelem énekeket* nagy torok szóval és szemtelenül énekel.” Mihályko János: Hét prédikáció... Bártfa 1612, 241. RMK I, 432.)

„Az mester ... az szécsi vargákkal virradtig itta az pálinkát. Hogy meg nem marasztották másik esztendőre, az schola ablakát eltörte, az mázolászt levakarta. Vasárnap után való éjszaka hogj búcsút adtak neki, együtt is másutt is ivott, az parochia ablaka alatt megállott, és ott *szerelemének* mondott.” (Miskolci Csulyak István egyházlátogatási jegyzőkönyvei, 1629-es év. TT 1906, 79.)

„Mikor megittasodtanak az emberek soknak énekes inasai voltak, akkor énekelni kezdettek, valami szép régi magyar dolgokról énekelteék, néha *szerelem énekét* is mondottanak...” (Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae. 1736. MHHS XI, 330.)

„Ekkor vádolták a körösi mester azzal, hogj njári napokon tsak két vén asszony frequentálván a templomot, haragjában *szerelem verseket* énekeltek volna, mellyért az egjik vén asszony a mestert igen ditsérte volna, azt mondván, hogj annak a megjés deáknak méltó volna a száját meg aranjozni. . .” (Hermányi Dienes: Az erdélyi ref. püspökök élete. „Tofeus Mihály református püspökről tréfás dolgok” c. fejezet. A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár IX, 264. sz. kézirata.)

15 sziueh = szived

58 kara = kedves (latin)

20.

Kéziratai:

I. **Fanchali Jób-k.** 300–1. Kiad. ECKHARDT, FJK 143–4. – A kódex 1606 körül másolt részében. A szöveg végén: finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 260a–263a. Kiad. FERENCZI, VD 178–9.; ECKHARDT, Balassi ÖM 229–30. – A szöveg végén: Finis.

Az ének Balassi „Kérde egy barátom” kezdetű énekének (ÖM 53. sz.) kibővítése. Balassi szövegének és az átdolgozásnak viszonya: az 1. vsz. nem Balassi szövege; a 2. vsz. Balassi 6. vsz.-ának felel meg; 3. vsz. = Balassi 2. vsz.; 4. vsz. = Balassi 5. vsz.; 5. vsz. = Balassi 3. vsz.; 6. vsz. = Balassi 7. vsz.; a többi vsz. pedig ismét az átdolgozó leleménye.

2 tiztorra – ECKHARDT ezt a javítást ajánlja: *tisztásra* (FJK 144.); a barlangban levő tisztás azonban igen különös kép lenne.

8 serelem – olv. szerelem

21 keseore = később (II-ben is: készőre; ezt FERENCZI kijavítja: *kérdésére*, de javításra nincs szükség) – az *Iffis* nevet az átdolgozó Illyefalvi *Jephta* széphistóriájából vehette, ahol Jephta leányát hívják így. (Kolozsvár 1590. RMK I, 234.)

II, 29 Értelmetlenné romlott szöveg.

21.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 302. – Címe: Alia. A szöveg után a másoló jegyzete: Finijt die 1. 9bris Ao 1606.

A 4. vsz. sablonná vált a régi szerelmi költésben; lásd még: 32. sz. 3. vsz. (kései változatok ennek jegyzeteiben), 99. sz. 15. vsz., 111/IV. sz. 11. vsz., 203. sz., 6. vsz. és 279. sz. 9. vsz.

12 megh ellenze – itt valószínűleg: visszatart (NySz I, 609.); sidotul – vö. egy XVIII. századi, igen elterjedt ének kezdetével: „Álnok Cupido hamis tsalárd ’Sidó, meg gyújtassz de nem vagy állandó” (*Dávidné Soltári* 20–1.; *Erdélyi-ék.* 63.; *Kelecsényi-ék.* 107. sz. stb.)

30 sermeben – a kéziratban világosan ez áll, de ez így értelmetlen. A szövegjavításhoz vö. a NySz két adatát: „Ö azt vegezi az ö partolkodasaban, hogy az parasztoktól tilos legyen az sacramentomnac pohara, es az az szokás *semmiben mullyec.*” – „Az olyan pör le szál, es *semmiben múlik* : talis causa condescendat et cassabitur.” Lásd még 189, 22: „*Mulyék* bátor mind *semmiben* én károm.” Az egész strófa (különösen a két utolsó sor) értelme azonban még így sem világos.

22.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 303 – 5. – Címe: Alia etc. A szöveg után: finis Per me akar kj hanem hiszed vakar kj etc. Ugyanez a megjegyzés van a Fanchali Jób-k. *Pajkos ének-e* végén is, hasonló pedig a Zichy-levéltár egyik énekkéziratában. (RMKT XVII. I, 648.) Vakar ki – kotródj ki.

10 tancz porral – vö. 243, 18: „Az tancz porral ne gondollunk...”

11 pulhittia – e szót nem tudom megmagyarázni, az egész sor értelme homályos.

20 kofa = vénasszony

21 ollien = üljön

46 megh visz = megvesz

54 az hul = ahol

23.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 234b–240a. Kiad. FERENCZI, VD 166–8. – Az utolsó strófa szerint 1607-ben kelt. Lehet, hogy a versfők értelmesek, és az 1–6. versszakok fejei visszafelé olvasva a KORODI nevet adják. Egy Koródi István 1599-ben Mezőmadarason volt prédikátor (SÁNDOR IMRE: A csíkszentsimoni Endes család levéltára, 11.), a név tehát erdélyi.

Az ének első sorát nóta jelzésként idézi a Névtelen *Comico-tragoedia*: „Ad Notam Lyricam Odes: Imé melly újság, stb.” (ALSZEGHY ZSOLT: Magyar drámai emlékek. Bp. 1911, 165.)

8 virágh kertben = virágos kertben

15 él vesztei = elveszejtettél

35 A sor értelme zavaros.

49 bu = bús

24.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 21a. – Címe: Alia Elegans Hainal etc. – A kódex 1608 után másolt részében.

A *Vietorisz-k.* egyik darabja szintén a „Hagnal” (= hajnal) feliratot viseli, de mivel egyházi dallam jelzésként áll, nem valószínű, hogy lenne valami kapcsolata szövegünkkel. (SZABOLCSI, A XVII. század... 21.) Eszterházy Pál nóta jegyzékében is

szerepel ez a kezdősor: „Hajnal, hajnal”, de ott is egyházi énekek között. (Zenetudományi Tanulmányok VI. Bp. 1957, 268.) A *Fanchali Jób-k.* felirata nem valamilyen kezdősorra utal, hanem a műfaj megjelölése. A szövegből is kiderül, hogy a mai népi hagyományban is szokásos hajnalénekről van szó, melyet az új menyecske tiszteletére adtak elő. Vö. a 122. sz. ének 18. vsz.-ának e részletével: „Az meny aszonynak és völegénynek Eja, vonnyanak hajnalt gyönyorü notát.” Szentmártoni Bodó *Tékozló Fiuról* szóló históriájának 72. versszakában is olvassuk: „Haynal nótát feiénél Hegedússe vonnya.” (RMK I, 661.) A népi hajnalénekre vonatkozólag lásd: MNT III/A. 789.

A 2. versszakot vö. a 18. sz. ének 14. versszakával.

17 mentell = menekedtél; a sor értelme tehát: Megmenekültél attól, hogy vénlány legyen belőled.

25.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 22–4. Kiad. ECKHARDT, FJK 144–5. – A nótajelzés Enyedi György: *Gismunda és Gisguardus* széphistóriájára utal. Az ének versfői: NJTRAJ PÁL ENE. A szöveg végét a másoló nem írta le. A kódexnek ezt az énekét nem Fanchali Jób János másolta, hanem egy ismeretlen kéz, 1608 után.

Az ének Balassi: *Credulus és Júlia* pásztordramájának hatására keletkezett, bár a nevek azonosságán kívül más összefüggés a két mű között nincs.

13 ualik = valók

17 tellik = teljék

19 Igen = ígyen

20 kegesseknek = kegyességnek

28 írjuk – a rímek szerint ez is magas hangú, tehát a. m. *érjük* (í-ző változatban). Értelme azonban nem világos, az *írjuk* szóé még kevésbé.

32 ssoua = szava

35–6 E két sor alább (43–4. sor) megismétlődik; a hibás rímek és a kétszer szereplő *melyet* szó alapján úgy látszik, hogy itt írták be tévesen az eredeti szöveg valamilyen másik két sora helyett.

26.

Kézirata: **Balassa-k.** 179–181. Kiad. VARJAS, BK 188–9. – Az ének a kódex harmadik részében, a „mostani poéták” énekeiből álló gyűjteményben szerepel. E részben a *Balassa-k* összeállítás idejében, 1610 körül keletkezett énekek vannak. A nótajelzés („Gyámoltalan habok között evezek”) kötetünk 27. sz., Báthori Gábor nevére szerzett éneke 22. sorával azonos, ez a tény is az 1610-es évekre utal. A szerző a mintául választott 3 soros strófát kétszeresére bővítette. A versszakok 1–2. sorai három, néhol négy szótaggal bővebbek; valószínű, hogy a bővítés nem az ének szerzőjének munkája, hanem a sorok végére valaki utólag írt szavakat. Ezek az eredeti szöveget sok helyen el is rontják. Kiadásunkban a toldásokat zárójelbe tettük. A sorok szótagszáma egyébként eléggé pontatlan, ezeket csak akkor javítottuk, ha a javítás egészen kézenfekvő volt.

5 Egy szótaggal hosszabb sor; az eredetiben talán *gyötrölmnek* állott.

8 Romlott sor; a *mosolgasid* lehet az utólagos toldás, enélkül rossz a rím és két szótag hiányzik.

11 Revess – olv. révész.

14 hozad – olv. hozzád

17 Egy szótaggal hosszabb sor; a *te* vagy a *veg* szó felesleges.

18 Egy szótaggal hosszabb sor; a *te* szó felesleges.

19 Egy szótaggal kevesebb a kelleténél.

20 ne alj meg – elég értelmetlen, talán: ne makacsold meg magad. De lehet szövegromlás is *ne ölj meg* helyett.

22 Jaczodtab – így romlottnak látszik, bár valószínű, hogy eredetileg a *játszódik*, *játszódtat* (‘megcsal, becsap’) szó valamilyen alakja szerepelt itt. A sor különben is rövidebb egy szótaggal.

23 Ez is romlott sor: rossz a ríme és egy szó taggal hosszabb.

28–29, 35 Egy-egy szótaggal hosszabb sorok.

41 Két szótaggal hosszabb sor.

42 rövid nap – hamarosan, nemsokára

27.

Kézirata: **Teleki-ék.** 35a–b. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 81–2. és EM 1907, 319–20. – A szöveg vége hiányzik, a folytatás számára az egész 36a. lap üresen van hagyva. A 2. kéz írása.

Az ének versfői: BATHORI GAB. A Báthoriak között csak az erdélyi fejedelemnek volt Gábor a keresztnéve (uralk. 1608–13), ezért az ő nevére szerezhették az éneket, bár az sem lehetetlen, hogy maga Báthori Gábor írta. A datálást megerősíti, hogy az ének 22. sorát kötötünk 26. sz., 1610 körül keletkezett éneke nótajelzésként idézi. (Barakonyi szerzősége már csak ezért is ki van zárva, lásd még a *Teleki-ék*, keltezetlen énekeinek jegyzeteihez írt bevezetést.)

4 busb – a másoló a következő sor *erösb* szavára gondolva követhette el ezt a tolihibát. (ERDÉLYI jegyzete, 154.)

7–8 A *szerelem* és a *mergem* helyett talán inkább *szerelme*, *merge* kívánkozik, így a versszak rímelése is tisztább lenne.

10 Cupidoról van szó.

19 medgyek = mit tegyek.

28.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 12b–14a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 332–3. A szöveg végén: finis Amen. – Az ének az utolsó strófa szerint 1617-ben, a Répce vize mellett keletkezett.

13 Sirgon olv. sirgyon. (Az előző sorban is: *sirgyatok*.) – kien = kin, melyen, dunántúli tájszólásban. (ERDÉLYI jegyzete.)

15 A sor értelme zavaros.

40–2 Romlott versszak, kijavítására nincs fogódzó.

49 Masban – hibának látszik; ERDÉLYI így értelmezi: „más életben, bujdosása után jövő életében.”

55 azon = azért

29.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 73b–74b. Kiad. FERENCZI, VD 77–8.

II. **Mátray-k.** 40b–41b. Kiad. THALY, VÉ II, 232–5. – Címe: Alia. A 2. kéz írása.

Az ének az I. variáns utolsó versszaka szerint 1620-ban keletkezett.

3 visz = viszel

13–4 E két sor értelme előttem homályos.. A megfelelő variánszövegben (II, 13–4) hasonló kifejezések olvashatók.

15 mores – szokás

23 tartzák – olv. tartsák (tz = cs, vö. 120, 7); FERENCZI szerint nem felszólító, hanem kijelentő mód, székelyesen.

29–30 Vö. egy elterjedt gyermekjáték-dal egyik sorával: „Szeretem ötöt, ő is engemet, Szép maga, szép ruhája” stb. (MNT I, 1046, 1047. sz.)

37 élőmben – a variáns-szöveg megfelelő sorában (II, 57): élőmben. Vö. 167, 66.

45 majdan = nemsokára

II, 4 üstöm = ezüstöm. Népdalokban is gyakori kifejezés, például: „Ej, üstöm, aranyom, kedves kisangyalom.” (MNT IV, 625. sz.)

II, 35 együgyü = egyszerű

30.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 10b–13a. Kiad. THALY, VÉ II, 19–26.; BUDA JÁNOS, SzD 15–8. – A szöveg végén: Amen Finis hujus Operis. A szöveg 8. versszaka nyilvánvaló tévedésből a 28. után van írva; a III. és IV. variáns szövegében azonban a közölt sorrendben van és értelmileg is oda illik.

II. **Pál-ék.** (1801 k.) 1a–3a. – Az 1–9. vsz. a kötet csonkasága miatt hiányzik, egyébként ez a kései változat áll legközelebb a *Szentsei-dk.* szövegéhez. A 8. vsz. szövege itt a 29. után olvasható.

III. **Illés Bálint-ék.** Kiad. BARLA SZABÓ JÁNOS, Vasárnapi Újság 1864, 7. – Az énekeskönyv ismeretlen helyen van, ezért a szöveg eltéréseit a közlés után adjuk. A 4–5. vsz. fel van cserélve; a 9–11., 14–5., 23. és 29. vsz. hiányzik.

IV. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 23b–25a. A szöveg előtt: XIII. A végén: finis Amen. – A 9–11., 14–5., 23–5. és 27–9. vsz. hiányzik.

V. **Vásárhelyi-dk.** 354b–356a. Kiad. FERENCZI, VD 231 – 2. – A végén: Finis. Az énekeskönyv későbbi, XVII. század végi részében. Csak 9 versszakot tartalmaz.

VI. **Zsoldos Xavér gyűjteménye** (1785–90) 98b–99a.

Szolga Mihály Diáriuma 21a–23a. – Címe: Intő és Oktató Ének az Asszonyoknak Tisztekről. A kézirat ma már nincs meg. Ismertetője, BAROS GYULA csak a szerzetetés dátumát (1622) tartalmazó sort közli belőle (EM 1905, 38.) ami kár, mert szerinte 34 versszaka volt, tehát 3 versszakkal bővebb, mint a *Szentsei-dk.* változata.

Az ének az utolsó strófa szerint 1622-ben kelt. Szövege alig variálódott, ezért a II–IV. változatnak csak az eltéréseit közöljük. Az V. variáns hiányos szövegét, valamint a VI. variánsét, mivel a versszakok erősen összekeveredtek és a részletekben is több az eltérés, teljes egészében közreadjuk.

7 E mondás a NySz (I, 737.) kissé eltérő alakban idézi: Kívül ugrott az há-m-fán; A jó fiú, ha há-m fán kívül há-g is. – Ma így mondják: Kirúg a hámból.

19 Olly kötélben = azzal a kikötéssel, feltétellel.

21 A Simon bíróval kapcsolatos szólások a „papucs” férjéről a XVI. századtól kezdve gyakoriak. (WALDAPFEL JÓZSEF, MNy 1937, 236.)

25 takargassad – takarítsd meg

33 sorály – III-ban: sétálsz. Ugyanazt jelenti. – gyümöltsszerben – a NySz THALY hibás közlése nyomán idézi a *Szentsei-dk.* szövegét („Nem mindenkor sokalj [!] az gyümölcs-szerben”) s ezért tévesen ’pomum, obst’-nak értelmezi. Jelentése a III. és a IV. variáns szövege szerint: gyümölcskertben.

79 varrót = varrást, varmi valót

82 rátott = rántotta

115–6 Lehet, hogy Heltai 99. fabulájának visszhangja, ahol az anya síró gyermekének mondja: „Vidgyen el az ördeg.” (RMKtár 4., 242.)

31.

Kézirata: **Szepsi Laczkó Máté krónikája**, 100. – Az éneket 1622 körül írta be kötetének egyik üresen hagyott lapjára a krónikaíró, majd az egészet áthúzta. Lehet, hogy fogalmazvány, mert a versforma igen bizonytalan és következtelen.

3 szót giözök – e kifejezést a NySz nem ismeri.

10–2 Itt egy közmondás van versbe szedve, melyet Baranyai Decsi így idéz: „Job á szomszéd leányát egy bünel kettöuel el venni, hogy nem mint az idegent egyuel sem.” (Ad. 2/9/6/4.)

24 vonza – olv. vonsza, vagyis vonakodik szerelmétől.

25 rokonba – e szót a NySz nem ismeri, de értelme a szövegből nyilvánvaló. – karollia = káros dolognak tartja.

32.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 254b–256a. Kiad. FERENCZI, VD 175–6. – A szöveg végén: Finis. Az éneket az utolsó vsz. szerint 1624 februárjában szerezték.

Az ének 3. versszaka elterjedt sablon; e kötetben való előfordulásai a 21. sz. ének jegyzeteiben vannak felsorolva, a későbbiek itt, a legterjedelmesebb változatnál idézzük:

Meg nyerte bús Páris kedves Helenáját,

Teseus nem hadta hív Ariadneját,

El hozta már Jason ékes Medeáját,

Sz. Iványi Sigmond Suki Susannáját.

(*Szolga Mihály diáriuma.* Egy 1760-ból való lakodalmi versben. Kiad. BAROS GYULA, EM 1905, 99.)

Az 1802 körüli *Jánosi-ék.* egy rövid énekét teljes egészében közöljük, mert rajta az ének 6. versszakának emléke is érzik:

Nem kívánom én sem kéjét, sem szépségét sem szerelmét,
Tsak kívánom az enyimet, az én edgyetlen edgyemet.

Párisnak hagyom Hélényt, magamnak hagyom ez leányt,
Kertemben plántált szép rosát, szebben nevelt majorontnál. [!]

Ne meny el töllem violám, ekes szavu szép madárkám,
Gyönyörű szép piross rosám, szivem ujjito én Sárám. (*Jánosi-ék.* 21.)

Megvan egy népdalban is, melynek első versszaka a 143. sz. ének 3. vsz.-ának hatására keletkezett:

Aj, friss gerlice, örülhetsz,
Hogy szárnyaidon repülhetsz,
Hol tetszik, ott megszállhatsz,
Társadhoz mehatsz,
Gyönyörűségben élhetsz.

.....
Páros a szép Heléna,
Bátor legyen Diána,
Én nem bánom, csak engem
El ne hagyj soha!

(Údvarhely, 1902. MF 375/d.; VIKÁR Áttétel X, 255.)

Az 5. vsz. sablon-jellegéről és további előfordulásairól lásd a 200. sz. ének jegyzeteit. A 6. vsz. szintén elterjedt sablon a régi szerelmi költésben. E kötetben lásd még: 34. sz. 1. vsz. (lásd a jegyzetet is), 96. sz. 12. vsz., 206. sz. 6–7. vsz. és 279. sz. 13. vsz. – Ősök Balassi „Ez világ sem kell már nekem” kezdetű énekének 3. versszaka:

Én drágalátos palotám, jóillatú piros rózsám,
Gyönyörű szép kis violám, élj sokáig, szép Juliám! (ÖM 46. sz.)

A későbbi anyagban a „Boldogtalan én életem” kezdetű ének 13. versszakaként:

Oh gyönyörű szép vilolam, ékes termetű szép rosám,
Tavaszi szép virágocskám, élj sokáig, szép cziprus fám.
(*Solyosi-ék.* 1748 k., 24a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 77.)

Megvan az 1750 körüli *Szikszai-ék.* egyik darabjában is, melyet, minthogy 2. versszaka is régi eredetű (vö. 221/VII. sz. 7. vsz.), teljes egészében közlünk:

Amelly madár nem tud repülni, Ur Isten, hogy tud az el élni, [!]
A szegény legény bujdosni az idegen uton jámi.

Illendő annak meg halni, ki világát buval éli,
Szeretőjét tsak szemléli, semmi hasznát nem veheti.

Édes szivem, szép violám, gyönyörűséges szép rosam,
Élly sokáig, szép Ersokám, én édes szép maioránám. (31b–32a.)

A „Keserűség életemet” kezdetű, XVIII. századi ének *Osvát-ék.*-beli változatának (1785) 13. versszaka:

Az Isten algyon meg rosam, éltetben edes violam,
Jo illatu szep violam, edes kedves majorannam. (44a–46b.)

Egy 1802-ből való változatot („Nem kívánom én sem kéjét”) fentebb, a 3. vsz. változatainál közöltünk.

A *Tarcsafalvi-ék*. „Járnék én is ha járhatnék.” kezdetű darabjának 13. vsz.-a:

Az Isten algyon meg rosam, míg világban elsz vijolam,
Szép zöldelő majorannam, ekeskedő kedves rosam. (7a–10a.)

Valószínű, hogy egy erdélyi népballada néhány sora e népszerű strófa távoli emléke:

Szép Juliám, szép leányom,
Kertemben nyílt tulipánom.

.....
Hej, Juliám, szép Juliám,
Kertbe nyíló szép violám. (MNGy III, 8.)

1 A kezdősor FERENCZI kiadásában így szerepel: „És nem telik abban kedvem”. A *Vásárhelyi-dk.* másolója az iniciálé helyét – mint mindenütt – itt is üresen hagyta. Egy későbbi, valószínűleg XVIII. századi kéz (amely a 37., 151. és 159. sz. énekek kezdőbetűjének üresen hagyott helyére szintén rossz betűt írt) írta ide az *Es* szót. Az *s* betű alatt azonban világosan látszik az 1. kéz *e* betűje. A későbbi javítás tehát nyilvánvalóan téves, márcsak azért is, mert teljesen szokatlan, hogy egy ének és kötőszóval kezdődjék. A valószínűség mellett szól, hogy a kezdő szó a *Be* volt. („Betelik kedve” – gyakori kifejezés.)

5–8 E vsz. romlott szövegű: a sorok szótagszáma következtlen és hiányzik az állítmány. Igaz, hogy ilyen -ván, -vén végű, állítmány nélküli versszakok másutt is akadnak, ilyen az ének 5. vsz.-a is.

9–13 Az itt említett szerelmes párok közismert széphistóriák főhősei: Páris és Heléna történetét a Lévai Névtelen (RMKT VIII, 135.), Eurialus és Lucretiát a Pataki Névtelen (DÉZSI, Balassa-kiad. II, 415.), Gisquardus és Gismundát Enyedi György (VARJAS-kiad. Kolozsvár, 1942.), végül Jason és Medea történetét Tinódi Sebestyén dolgozta fel. (RMKT III, 371.) A 11. sor Cimon és Viginiája Boccaccio Dekameronja V. 1. novellájának szerelmespárja (Cimone és Efigenia).

33.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 44a–45b. Kiad. FERENCZI, VD 51–2.

II. **Czombó-ék.** (1801 k.) 316–9. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után. .. 225–6. – Címe: Mas. A szöveg után: Vege.

A *Vásárhelyi-dk.* szövegének versfői a JOHHANNES nevet adják. Az ének 1626 körül már ismert volt, mert a *Borbély-k.* következő szám alatt közölt éneke nótá jelzésül ezt adja: „Ad Notam. Jelen vagion mar az idő.”

A 2. vsz. első két sora csaknem azonos a 224. sz. ének 81–2. sorával. A versszak teljes szövegének változata egy kései, XIX. sz. eleji kézirat egyik énekében van meg:

1. Isten hozad arany olma,
Kedvem szerint való rózsá,
Meg bocsás galambom rózsám,
Hogy ha vitettem violám.

2. *Jaj hogy maradok el tőled,
Hogy nem beszélhetek véled,
Ugy is tudom fáj a szüved,
Hogy a szemem rád nem nízhet...*

(stb. még 4 vsz.; OSzK Oct. Hung. 1414/6. 2b–3a.)

A 4. vsz. változata: 48/II. sz. 5. vsz.

5 miért – csak egy szótagnak számít!

19 dabelát – e szó más forrásból ismeretlen.

21 Vagyis nem öli meg magát szerelmi bánatában.

23 ut = utazás

24 E sort FERENCZI így javítja: „Te hozzád eltéveszteni jő” (235.), de így sincs értelme.

II, 39–40 E két sor romlott szövegű; a költő nyilván arra szólítja fel kedvesét, hogy a gyűrűt viselje emlékül.

Kéziratai:

I. **Borbély-k.** 22b–25b. Kiad. TORMA KÁROLY, Századok 1889, 640–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 219–20.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 218–9. – A nótajelzés a 33. sz. énekre utal.

II. **Thoroczkai-dk.** (1695 k.) 28a–29a. – Az előbbihez közel álló változat, csak az eltéréseket közöljük. Segítségével kijavítható a *Borbély-k.* másolatának számos hibája. A 9. vsz. hiányzik.

III. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 55b–58a. Kiad. FERENCZI, VD 61–3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 230–2. – Átdolgozott szöveg; az 1–8. versek fejei a KATAMNAK nevet adják.

Az éneket több kutató tévesen Balassinak tulajdonította, de csak Balassi egyes hasonlatait vette át az ismeretlen szerző. Az 1. vsz. az „Ez világ sem kell már nekem” 3. versszakának hatására keletkezett (lásd a 32. sz. ének jegyzeteiben), a többi Balassi-hatást ECKHARDT nyomán (i. m. 219.) alább, az egyes soroknál említjük meg.

Az ének négy strófájának változata egy XVIII. századi énekben található meg. Szövegét teljes egészében közöljük:

- (1.) Arnyék tartó zöld tzedrus fa,
Gyöngyén [!] nőt édes szép rozsa,
Jo szagu kedves viola,
Egéséggel majoránna.

A kö szikla meg hasadna,
Ha szive volna jajgatna,
Hogy érettedt fájdalomra
Jutok ezentül nagy bura.

- (10.) Te vagy az ékes és szép virág,
Hormattal ujult szép rozsám,
Te szép szemed engem le vág,
Én szívemet fonyasztó ág.

Hagyad szívem az öledben
Had jaczodozom kebledben,
Hogy én is te véled egyben
Éljek véled egészéggben.

- (III, 13.) Életemnek szép virágja,
Te vagy bizony termő ága,
Én szívemnek nyílt rozsaja,
És bimbozo rozsa fája.

- (III, 9.) Hogy ha téged nem láthatlak,
Szüntelenül ohajtalak,
Elmémben szörnyen forgatlak,
Mert majd szívemben kapsollak.

Téritsd hozzám szemedet, [!]
Te szép bus szivedet, [!]
Hogy mindenkor hűségedet
Nem felejttem jótétedet.

Nevedet most le nem irom,
Vers fejekben nem foglalom,
Mert sok irigyem utannam,
Azért most el halgatom.

(Györi zenekonzervatóriumi kézirat 14.)

13–6 Vö. Balassi: „Csak az szép leányok s az baziliskusok hogy az szemekkel ölnék.” (ÖM 71. sz. 3. sor) A baziliskus csodás szörny, aki a szemébe néz, meghal. (ECKHARDT, EPhK 1929, 86.) Lásd még: 41, 77.

25–7. Vö. Balassi: „Nemrégen szép gyűrőt szerelmesem küldött... egy szép drága gyémánt kellő középaránt vagyon közte foglalva, hozzám szerelemben tökéletes szive is így vagyon kapcsolva.” (ÖM 35, 19–21.)

28 Balassinál: „Noha felmetszette szívem közepette Cupido neki képét.” (ÖM 66, 16.)

29 A kiadók tévesen így olvasták: *te eszedben*, a variánsok azonban a közölt szöveget igazolják, (tes = te is)

36 tartozik = tartózkodik

39 hoval = reggel (Vö. 14, 3.)

Kézirata: **Borbély-k.** 14a–15b. Kiad. TORMA KÁROLY, Századok 1889, 642–3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 220–1. – Címe: Mas enek. A szöveg vége hiányzik; a szöveget a másoló nem fejezte be. A 15b. lapnak több mint a fele üres. A 16a. lapon egy hiányzó levélen volt vers utolsó strófája olvasható: „Ez eneket szerzek kinczes Kolosvarban fen setalvan az felső rend kamaraban, 1.6.2.6. esztendő taiban.” – Az éneket tévesen Balassi Bálint szerzeményének tartották.

36.

Kéziratai:

I. **Thorday-k.** 791. (A hátsó kötéstáblán.) – Címe: Alia. A szöveg végén: etc. Az írás jellege azt mutatja, hogy a bejegyzés nem sokkal a kódex másolása, 1627 után történt.

II. **Vásárhelyi-dk.** 76b–77a. Kiad. FERENCZI, VD 80. – A végén: Finis. A 4. vsz. hiányzik.

Az ének 4. versszakának változata a 248/II. sz. 6. szakasza. Hasonló szöveget PETRÁS INCZE JÁNOS is feljegyzett a csángóknál, 1843-ban:

Áldott apa sz anyja, ki tégedet szült volt,
Aki téged szült volt, sz téged fölnevelt volt.
Adjon Iszten annak ezernyi ezer jót,
Ki a te bölcsődet megrendítette volt. (Csángó népzene I, 76.)

2 említett = emelted (II-ben: emelitted).

37.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 263b–266b. Kiad. FERENCZI, VD 180–2.; ERDÉLYI, Barakonyi költ. 103–5. – Az utolsó versszak előtt: NB.

Az éneket ERDÉLYI PÁL Barakonyi Ferenc szerzeményének tartotta. A versfők szerint a *BARAKoNi ferencZ Irta* szöveget adták, a szöveg megcsonkulása miatt hiányosan; az utolsó vsz. dátumát (1628) szintén romlott szövegnek minősítette. (I. m. 19–20.) Érvelését KLANICZAY is elfogadta. (Magyar Századok. Bp. 1948, 126–7.) Ezzel szemben nincs okunk az 1628-as évszám helyességében kételkedni, és az is valószínűtlen, hogy a szövegből 11 versszak, vagyis több mint a fele hiányozna. Az ének ismeretlen szerző műve.

I A másoló az iniciálé helyét üresen hagyta; ide egy későbbi kéz *B* betűt írt. A *Rutul* szót ERDÉLYI *Bútul*-ra javította, egyrészt a sor második periódusának párhuzamos szerkezetét („kentul el bagyat”), másrészt a feltételezett versfőszöveget véve figyelembe. Ha ez utóbbit nem is fogadjuk el, a javítás mégis indokolt, mert az *R* betűt az a későbbi, figyelmetlen kéz írta be, amelyik más helyen is elrontotta a kezdőszót. (Lásd a 32., 151. és 159. sz. énekek 1. sorához írt jegyzetet.)

18 selyében–székben

22 szigetben – ERDÉLYI szerint (i. m. 170.) ez alatt Máramaros-Sziget értendő. A sorból azonban hiányzik egy szó tag, valószínűleg éppen az *egy* szó; eszerint az ének valamilyen szigetben íródott.

38.

Kézirata: **Batthyány-lt.** Kiad. MKBR 365–7. – Az ének versfői: AVRORA NEVE.

A következő szám alatt közölt levélből kiderül, hogy a szerző Aranyasy István, aki a verset Batthyány Ádám számára írta, „vy esztendeöre való megh aiandékozására”. Batthyány a verssel feleségének, Formentini Auróranak udvarolt, akit 1631-ben vett el. Így a vers keletkezése 1630 körülre tehető.

Aranyasyról, akit pedig Kálay kopasz Pál deák szerint a magyarok „az verseknek Annjának” tartanak, semmit sem tudunk. Keresztnevét is csak onnan tudjuk, hogy nagy valószínűséggel azonos azzal az Aranyasi Istvánnal, aki 1657. jan. 30-án Körmendről írt Batthyány Ádámnak egy levelet. (Batthyány-lt. missilis-katalógusa.) Ez a levél a második világháború során elveszett.

3 teteöb = tetszöbb, feltetszöbb.

23 palliat = díját

39.

Kézirata: **Batthyány-lt.** – Az ének egy levélben maradt fenn, melyet szerzője, Kálay kopasz Pál deák írt Aranyasy [István]-hoz. A levél szövege a következő:

Aranyasy vramnak mint kegyes Patronusomnak szolgálatom ajánlása után.

Te verseket elleő,
Szerelmes, ió, s keőlleő,
Aranyasim hogy adgyon,

Másis az ki szűlj,
toya, keőlti, s űlj,
Verseit lássad otton,

Légy bár Biró ám te,
ha nem ió csak ted le,
heuerien bátor othon.

Ha teczik hát szárnyat,
neuelly s mutass útat,
néki akaratoddal,

Meszeb migh engeded
keőzeöld kikkel uéled,
reőpűllyeön óltalmaddal,

rágahnazó torkot
kit nyak bé burétott,
tiszteld megh egy pizstrángal,
Echo istrángal.

Miuel kegyelmedet az verseknek Annyának tartyuk itt mi Magyarok, énis idéten fiát czekeley Magyarságomnak kgdk akartam dedicalny hogy kgd nem mint mostoháiát, hanem vérét és magzattiát, ha magáénak fogia tartany, annyual az kegyelmednél esmereoknél keduességet talál, és azoknak annya nyeluének eőruényébeől merétt friss italúal, magyar ruházott szóknak tudásúal szomiúságok óltatik. Miuel keged ugyan ezen Themát uette kegyelmes vrunknak vy esztendeőre való megh aiándékozására feől, enis azont igyekezettel keőuetuén, de czelekedettel feől nem éruén akartam nyomozny, az Balgatagságh nem czábétott annyira, hogy mellette iáró társúá akariam tenny, hanem utánna járó szolgálíúá kénszeréttetem rendelny, de mind ezeket úgy ha kegedk teczik, úgy mint Irast bé boczáttany Vra után az kegyelmes vrnak szine eleiben látásra ha egyébért minth oluasást érdemleny, ottan azért hogy kegyelmedet akarta keőuetny ez kis írásomat méltotzassa vy esztendeőre bé mutatny, kegyelmednek megh szolgálom

Kegyelmed szolgálíia, s imitatora
Kálay kopasz Pál Deák.

Ezután következik a szerelmes vers, ugyanolyan tagolással leírva, mint az Aranyasyt magasztaló néhány strófa. A levélből megtudjuk, hogy Kálay kopasz Pál Deák a szerelmes verset Batthyány Ádám számára írta, és patrónusát, Aranyasyt kérte meg, hogy új esztendőre adja át a verset Batthyáynak, nyilván abból a célból, hogy az feleségének, Formentini Auróranak udvarolhasson vele. (A sorok végződése az AŰRORA nevet adják.) Batthyány Ádám tehát szintén mások szerzeményeivel udvarolt, akárcsak apja, Batthyány Ferenc, Balassi verseivel.

18 Ad-ám – játék az *Ádám* (Batthyány Ádám) névvel.

40.

Kézirata: **Zichy-It.**, fasc. 486. Kiad. ECKHARDT, ItK 1953, 234.

A vers 1632 körül keletkezett; a papír hátlapján ez olvasható: „Az katonnakban ket ket louas körnöllem legen mindenkor ha ualamiert hirtelen kellek hiuathassam oda kmeteket”, majd egy évszám: 1632. Ugyanaz a kéz írta a verset is. Az ének fogalmazvány; a leíró több helyen módosította a szöveget, mely a módosítás után is nehezen érthető. Gondolatmenetét ECKHARDT így összegezi: Egy szép kedves elhallgatott, gyász űlt a lelkére. De ez a bú másokra is kiterjed, így a költőre is, aki részt kér bánatából, mert mindenben mértéket kell tartani és a bánatot is el kell osztani mások között. A kedves tudja, hogy minden szavára felbuzdulva igyekezett javának munkálására. Ne felejtse hát őt, hisz ismeri indulatát. Isten is csak úgy veszi jó néven a szerelmet, ha eget szeret a kedves; kérjék hát együtt áldását, hogy vénségükben is együtt áldhassák a szentháromságot.

4 illemes – e szót a NySz nem ismeri. Alighanem az *illik* származéka.

10 **Nem lehet tudni, mit akart ezzel a költő mondani. A sor mellé NB jelet tett.**

11 munkat = gyötrelmét

14 iezzi = jegyzi, mutatja

23 igienkint = ügyenként

28 szoldon = zsoldként. A sor vége olvashatatlan.

41 A sor olvasata bizonytalan, értelme sincs.

42 egiüuet = együtt

43 Heted szaunk = hetedik szakaszunk.

Nyomatott kiadásai:

I. **Istenes Énekek.** Lőcse 1671, 529–36.

II. **Istenes Énekek.** Bártfa, 1635–40 k., 280–9. – Címe: Cantio Matrimonialu. [!] A kötet csonkasága miatt a 18–29. vsz. szövege részben vagy teljesen hiányzik.

III. **Istenes Énekek.** Lőcse 1670, 361–6.

IV. **Istenes Énekek.** Kolozsvár 1677, 283–8. – Kiad. DÉZSI, Balassa-kiad. II, 316–20.

Mivel a legkorábbi, bártfai kiadás szövege csonka, a 2. rendezett lőcsei kiadás szövegét közöljük, mely az 1. kiadás hibáit kijavította. (MKSze 1955, 118–21.) A kéziratos másolatok (*Kádár-ék.* 2a–8b, 74a–b.; *Mátray-k.*, 28a–30b., kiad. THALY, VÉ II, 206 – 16.) a nyomtatott kiadásokról készültek, változatokat nem adnak.

Az ének szövege Balassa–Rimay *Istenes Énekei*-nek végén, az egyéb szerzők műveit tartalmazó rész utolsó darabjaként jelent meg, a többi házasegyikkal együtt azonban inkább a szerelmi énekek közé való. Így érezte a *Mátray-k.* összeállítója is, aki a szöveget nem kézirata második részébe, a vallásos versek közé másolta (pedig azokat éppen az *Istenes Énekek* egyik kiadásából vette), hanem a szerelmi énekek közé.

Az ének egy rövid népköltési változata, melyben a 15. és 18. versszak, valamint a 39. sor maradt meg:

1. Egízsígvé, jó barátom,
Mer meginnád, amint látom,
Egízsígvünk amint vóna,
Csak az Isten, a jó Isten e ne hanna!
2. Kinek van jó felesége,
Híre, neve becsöletje,
Híre, neve becsöletje,
Nevelkegyik ég alatt mindene.
3. A jó asszon gyakor haszon,
A rossz asszon merő sátán,
A rossz asszon merő sátán,
Tyúz igetyi meg a firfi házát.

(Kolon, Nyitra m., 1906. MNT III/A 473. sz.)

11 kedven –kedvére

15 dallyát – minden bizonnyal a „cantus, gesang” jelentésű, a régiségben ritkán előforduló „dal” szó szerepel itt, mint már DÉZSI megállapította. (I. m. 759.) A sor értelme azonban zavaros, hiányzik az állítmány, emiatt éppen ez a sor több kiadásban teljesen eltorzult. (IV: sok budallyát; egyes későbbi kiadásokban: bu dúlját.)

37 gémánthoz – lehet, hogy a *gyémánt* szót így is ejtették, mert a II. és IV. variánsban szintén ebben a formában szerepel, s a 115. sorban is *gemántnak* alak fordul elő. A NySz csak *démant* ejtési változatot idéz.

77 A basilikusról lásd a 34. ének 13. sorához írt jegyzetet.

90 ventereg = fentereg (mint IV-ben).

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 44b–46b. Kiad. THALY, VÉ II, 31 – 6.; BUDA JÁNOS, SzD 52–4. – Címe: Cantio pulchra et elegans. A szöveg végén: Amen Finis. – Ez az időrendben harmadik kézirat őrizte meg az ének legteljesebb változatát.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 31a–33b. Kiad. FERENCZI, VD 39–41. – Az 1–3.; 19–20. és 23. vsz. hiányzik, a 17–8. vsz. fordított sorrendben. A részletekben kevés az eltérés.

III. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 25b–28a. – Címe: Alia cantio XIV. – A 8., 20. és 22. vsz. hiányzik. E szövegből is csak az eltéréseket közöljük.

IV. **Bocskor-k.** 49b–53a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 445–7. – Címe: Alia. A végén: Finis. A kódex 1718-ban írt részében. – E változat érdekessége, hogy az eredetileg 6/5 osztású sorok több mint egy harmada 5/5 osztásúvá vált. Ennek oka feltehetőleg az, hogy a 6/5 osztású sor a XVIII. században már szokatlan volt.

Illés Bálint-ék. – A kézirat jelenleg ismeretlen helyen van, a szöveget nem ismerjük. Egykori tulajdonosa, Barla Szabó János levélben tájékoztatta THALYt a kézirat tartalmáról, innen tudjuk, hogy az ének egy 22 versszakos változata volt meg benne, a végén az 1636-os évszámot tartalmazó versszakkal. (OSzK Fol. Hung. 1390. 307b., 303a–306b.)

Az ének az utolsó vsz. szerint 1636-ban keletkezett. Az I. és IV. variáns, valamint az *Illés Bálint-ék.* szövegében ez a dátum van, a *Komáromi-ék.* másolója 1686-ra változtatta, a *Vásárhelyi-dk.*-ből hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz. A 19. és 21. versszak szövegéből kitűnik, hogy az éneket lakodalomban adták elő.

Az ének 11. versszakának két népköltési [?] változatát idézhetjük:

Ahol korcsmát látok, látok,
Oda sietek,
Aki nekem bort ad, bort ad,
Annak fizetek.

(LIMBAY: Magyar daltár. III. Győr 1882, 15.)

Az én uram jó volt, a mire kellett,
Kasza, kapa neki soha sem kellett,
A hol czégórt látott, oda sietett,
A ki neki bort mért, annak fizetett.
Annak, annak, annak fizetett,
A ki neki bort mért, annak fizetett.

(VIKÁR BÉLA: A magyar népköltés remekei. Bp. é. n. II, 241.)

Lehetséges, hogy az alábbi tárgyi változat közvetlenül a XVII. századi szövegre megy vissza: 1. vsz.-a az ének 20. sorára emlékeztet, 3. vsz.-a pedig az ének 68. sorának változata:

Megházasodtam, te Miska,
Van feleségem, Aniska.
Tisztaságra elég tiszta:
Kétszer seper egy hónapba.

Kenyeret es jól tud sütni:
Kétszer kever kovászt néki,
Harmadnapig mind keleti,
Méges keletlen kiveszi,
Negyednapig mind süteti,
Méges sületlen kiveszi.

Feje olyan, mint egy bokor,
Szája olyan, mint egy bocskor,
Szeme nem lát a csipától,
Orra nem szuszog mocsoktól.

(Gyimesközéplek, 1912. BARTÓK–KODÁLY: Székely népdalok 146. sz. – Változatai: Moldvai csángó népdalok... 315. és KODÁLY–VARGYAS 280. sz., „Feleségem olyan tiszta” kezdettel.)

4 utám – ejtés szerint írva

35 óhajtás = sóhajtás

46 kontyát bé itta = fej díszét, főkötőjét elitta

76 benne = belőle

43.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 302a–306b. Kiad. FERENCZI, VD 200–2. – A szöveg végén: Finis.

Az ének az utolsó versszak szerint 1640-ben készült. Egyike a *Vásárhelyi-dk.* legromlottabb szövegeinek. A gondolatmenetben sok törés van, a versszakok összekeveredtek, amit a versfők értelmetlensége is mutat. (A 74. sor szerint eredetileg értelmes szöveget adtak.) A szótagszám sok helyen hibás, a versszakok első sorainak eredeti szótagszáma nem állapítható meg. A szöveg egyes részeiben is sok az értelmetlenség, ezekre külön nem utalunk.

4 él ájultab = elrémültebb, elbódultabb

26 oajtok – vö. 114/II, 25. jegyzet.

29 Neptolmus – talán Neoptolemus, Achilles fia. A versszak egyébként értelmetlen.

33 Priamus Trója utolsó királya volt, itteni szerepeltetésének azonban nincs értelme. Valószínűbb, hogy eredetileg Pyramusról volt szó. Pyramus és Thisbe szerelmi történetét Ovidius feldolgozása tette népszerűvé. (Metem. IV, 55; lásd még: 187, 6.)

34 volt végh – talán a. m. vége lett, meghalt

38 Circe – varázsló, Odüsszeusz szeretője. Vö. 157, 5.

45 megyek = mit tegyek

53 áspis = vipera; fene = fene vad

54 basiliskus = csodás szörny

62 Dinopho – valószínűleg Demophon, Athén királya, aki eljegyezte Phyllis király leányt, de az esküvőre nem tért időben vissza, s ezért Phyllis felakasztotta magát. (FERENCZI)

71 férfinak – 3 szótag!

44.

Kézirata: **Kuun-k.** 165–8. Kiad. DÉZSI, ItK 1916, 73–4. – A szöveg végén: finis. A kódex 1642 körül másolt részében.

Az ének szerelmi allegória. Gondolatmenete leginkább a 171. sz. énekéhez hasonlít: a költő leül egy fa árnyékába, ott fáradtan elalszik, majd megjelenik neki a kedves, ott „rárócska”, itt „méhecske” alakjában. A kedvest egy nagy vad üldözi (holló illetve darázs), akitől a költő megmenti őt s ezért elnyeri jutalmát. – Az első mozzanat Balassinál is megvan („Kikeletkor jó pünkösöd havában”), neki azonban álmában jelenik meg szeretője, nem pedig valamilyen állat képében. E sablonos gondolatmenet megvan egy főleg Erdélyben elterjedt népdalban is, mely minden bizonnyal a XVII. századi szerelmi költés ilyesféle termékéből vette eredetét, bár közvetlen forrását nem ismerjük:

Kimenék a zöld erdőbe sétálni,
Leülék egy zöld fa alá nyugodni.
Nyugodtomban el találék szunyadni,
Odajött egy fülemile dalolni.
Hozott nekem körme között levelet,
A van benne, hogy a rózsám nem szeret.

(Udvarhelyszék, MNGy III, 168. – Változata KRIZÁ-nál, 104. sz. és MNT IV, 577.)

2 ottan – mintha az ének elejéről hiányozna egy-két strófa, melyből kiderülne, hol van ez az „ottan”.

16 Iutalomnal kwl = jutalom nélkül

36 dwhwt – olv. dühüdt (= dühödt)

39 szerenczere = véletlenül

45.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 138b–145b. Kiad. FERENCZI, VD 120–4. – A végén: Finis.

Az éneket nótajelzésként idézi a Névtelen *Comico tragoedia*: „Ad. Not. Lyr. Odes: Gondolkodván egyszer egy ifjú.” (ALSZEGHY: Magyar drámai emlékek 203.) Mivel a tragoedia első kiadása 1646-ban jelent meg, a szöveg akkor már ismert volt. Az ének lakodalomban előadott mesterségcsúfoló, mint kötetünkben a 122., 129., 225. és 262. sz. is.

12 fél köppentetem = kiittam.

23 egyest inni – talán: egyszerre felhajtani, „ex”-et inni

26 boromban = boromból.

32 velős konc – erotikus értelemben

46 hammas – tímárok edénye, melyben a bórról a szőrt levakarják. (NySz I, 1304.; lásd még a 71. sort is.)

48 mégh büszsöt = megbüsdösödött.

71 Cseper rud – rúd, amin a csebet hordozzák. – Cseper rudon vessek ki – gyakori kifejezés. (Vö. NySz II, 1475.)

72 borban = borból
79 Két szótaggal rövidebb sor.
80 Vakarj ki = kotródj ki
94 bábák = vénasszonyok

46.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 69a–72b. Kiad. FERENCZI, VD 74–6. – A végén: Finis.

II. **Thoroczkaik-dk.** (1696 k.) 32a–34a. – A szöveg végén: Finis. Romlott változat, de az utolsó vsz. megőrizte a keletkezés dátumát: 1646. Első versszaka megegyezik a III. variáns 13. strófájával.

III. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 104a–105b. Kiad. THALY, VÉ II, 173–7.; BUDA JÁNOS, SzD 113–5. – Címe: Cantio alia. A végén: Finis.

Vénlány-csúfoló ének, mint kötetünkben a 106. és 244. sz. is. Lehetséges, hogy a 106. sz. ének 26. sora énekünk 59. során alapul. – Az ének szövegének néhány versszaka bekerült egy XVIII. századi vénlány-csúfolóba is:

1. Egy eneket hallék oh Thordában,
A templomon alol égy kis házban,
A nagy léány sirdogal magában,
Hogy férhez nem vették a fársángban.

2. Meg untam már a kéréstést várni,
Magam fogok szerentsét próbálni,
De elmémmel el nem tudom jámi,
Kit keressek s kivel keljen hálni.

(III, 15.)3. Elsöbenis déákat szeretnék,
Mert a déák mindenkor tetzenék,
De a déák tsak gusajaskodnék,
S a menyetskék töllem el szeretnék.
.....

(12.) 9. El viseltem harmintz három pártát,
Hatvan hat pár sarunak a talpát,
Még sem vettem semmi hasznát,
A gatyának jo izü falatyát.

10. Oh átkozott bura termet párta,
Hogy nem éget meg a tűz langja,
Mert ha foglak, oly igen el hajitlak,
A tengerben kövel el nyomtatlak.

(19.) 11. Elég légyen ez néhány versetske,
Néked irom te dali özetske,
Majd élő jö tavaszszal a fetske,
Meg tsokolgat téged égy vén ketske.

(*Balás-k.* 1785 k., 100a–101b. Kiad. KANYARÓ, EM 1903, 500. – A kihagyott strófákban a vénlány különböző foglalkozású férfiakat sorol fel: pap, szabó, asztalos; szücs, varga. – Rövidebb változata az *Aranka-gyűjtemény*-ben: I, 94a–b. Megvan KRIZÁNÁL: „Dombon belől van egy szük házacska”, 360. sz. és VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtésében „A templomon belül egy kis házban” kezdettel, EA 2299. 494.)

Egy másik XVIII. századi szövegbe a XVII. századi ének – egyébként is legnépszerűbb – 12. strófája került be:

1. Látom azok világokat élík,
.....
4. Elszaggattam harminchárom pártát,
Még sem vettem az gatyának egy pénz ára hasznát,
Az gatyának jó ízü falatját,
Mert ő azzal tarthatja mátkáját.

(*Halasi jegyzetkönyv*, 1745 k., ItK 1901, 76.)

Más XVIII. századi hasonló tárgyú szövegeknek („Be kár be kár nekem a pártát viselnem” PHÁ 118. sz.; „Bágyad az én szívem nincsen erőm” uo. 302. sz.) nincsen közvetlen kapcsolatuk a XVII. századi szöveggel. – A népköltészetben főleg a 12. versszak terjedt el, ez legtöbbször összefonódott a *Balás-k.* idézett szövegének 10. versszakával:

Elnyűttem már tizenhárom pártát,
Mégse jártam a menyasszony táncát,
Párta, párta, búval fedett párta,
Hogy a tatár régen ki nem vágta!

(Gyula, Békés m., 1921. MNT III/A 859. sz. – Lásd még uo. 92. sz.)

Egy másik változat kezdő strófái a XVII. századi szöveg utolsó versszakára emlékeztetnek:

Ne búsújon senki menyecskeje,
Hogy az ura nem igen szépecske,
Ha meghal is, meg ne hajjon érte,
Mást hoz neki a tavaszi fecske!

Nekem ojan emberecske kéne,
Aki nekem recefátyort venne.
Eccer-ketszer jól megveregetne,
Úgy belőlem friss menyecske lenne.

Elszaggattam harminchárom pártát,
Nem ismertem a gagyának szárát,
Nem ismertem a gagyának szárát,
Benne való kis galambocskáját.

(MNT III/A 857. sz. – A XVII. századi ének és a népköltési szövegek kapcsolatára SZABÓ T. ATTILA mutatott rá, EM 1941, 263.)
21–2 Hasonló formula több népdalban előfordul:

Édes anyám megátkozott,
Mikor a világra hozott,
Hogy a lábom meg ne álljon,
Mind idegen földön járjon.

(Szépkényerűszentmárton, Szolnok-Doboka m., 1941. KODÁLY-VARGYAS 130. sz. – A „Hegyek völgyek között állok” kezdetű népdal 2. versszaka: „Engem anyám megátkozott, Mikor a világra hozott” uo. 191. sz. Lásd még: KRIZA 240. sz.)

III, 19 bankos = mankós

47.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 132b–134a. Kiad. FERENCZI, VD 116–7. – Versfői: IUDIUTJAE, nyilván a Judit nevet rejtik. Az ének az utolsó strófa szerint 1648-ban keletkezett.

Az ének 8. versszakának számtalan változata van a XIX. század eleji kéziratok közt és a népköltészetben. Legtöbb a „Csodálkozom drága kincsem dolgodon” kezdetű ének utolsó versszakaként fordul elő. Legrégibb szövege 1802-ből:

1. Tsudálkozom drága rózsám dolgodon,
.....
6. Azért bátran gyegy [!] gyűrömét ad vissza,
Nálom is kész a jegy kendőt melly tiszta,
Örökössen mondj le rólam nem bánom,
Én is a szívemet másnak ajánlom.

(*Dunántúli verseskönyv*, 36b–37a. A szöveg után: „1802. Barkoczi Laszló.” Lehet, hogy a szerző, de valószínűbb, hogy a másoló neve. – Ugyanez a szöveg: *Kovács Sz. István-ék.* 1808 k., 107a–b.; *Nagy Ferenc-ék.* 1812. 29b–30a.; *Keller-ék.* 1827, 186. Kiad. PESOVÁR FERENC, Népr. Közl. 1957, 304.; KRIZA 395. sz.; MTAK Népk. 172/a. 32a–b.; Csíkmádéfalva, 1907. MSz 1187. sz.)

Egy kissé eltérő, a XVII. századi szöveghez közelebb álló változat:

1. Amit adtal jegy gyűrűbe vedd vissza,
Homály fogta követskójét nem tiszta,
Nem kell nekem senki meg unt jóságá,
Mert van nékem szép szeretöm nines párja.
2. Csudálkozom drága kincsem dolgodon... stb. még 5 vsz.
(*Thaly Lajos-ék.* 1807, 73a-b.; MTAK Népk. 75. 10a-b.; Uo. 171/I. 36b.; Uo. 196. 158–9.)

A számtalan, erősen variálódó népköltési változat közül csak néhányat idézünk:

Elmentem én a Tiszáig meg vissza,
Akit adtam jegybe gyűrűt, add vissza,
Nálam is kész a jegykendő, odadom,
Leányságom száz legényér nem adom.
(Öcsény, Tolna m., EA 2299. 19.)

Akit adtam ezüstgyűrűt, fényes gyűrűt, add vissza,
Mert gyűrűdnek gyémántköve ha fényes is nem tiszta,
Mert szivednek álnoksága piszkítja,
Nincs kisleány e világon, ha kü ezt kitisztítsa.
(Gáborjaháza, Zala m., 1909. MF 649/a.)

Homályos ez az ég, nem tiszta,
Babám a gyűrűmöt add vissza!
Add vissza babám az arany gyűrűmet,
Mert ugy sem szeretlek én tégedet.

(Betfalva, Udvarhely m., 1911. EA 3728. 15. – Egyéb változatok: KRIZA 104. sz.; Zetelaka, Udvarhely m., 1902. VIKÁK áttétel X. 108.; Jásztelek, 1909. EA 2569. 276.; Örszentpéter, Vas m., 1910. VIKÁR áttétel XXI. 66.; Menyhe, Nyitra m., 1938. MNT III/A 6. sz.; stb. stb.)

48.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 18a–19b. Kiad. ERDÉLYI, EphK 1899, 335–6. – Címe: Alia XII. A szöveg végén: Amen. Az utolsó szakaszban az 1650-es évszám van.

II. **Világi énekek** (1830 k.) 18a–b.

Az 1. versszakot vö. egy 1602-i ének elejével: „Le fügesztettem feyemet, Banatnak haytam sziuemet, Nagy szomorusagh testemet El epestette lölkömet.” (RMKT XVTI. I, 345.) – Az ének mindkét változatának több versszaka megtalálható kötetünk más szövegeiben: 7., 8., 13. vsz. = 279. sz. 10–2. vsz.; 7., 8., 12. vsz. = 200. sz. 5., 9., 6. vsz.; II. var. 5. vsz. = 33. sz. 4. vsz.; II. var. 6. vsz. = 192. sz. 1. vsz.; II. var. 7. vsz. = 279. sz. 6. vsz.

Egyes strófák későbbi előfordulásai: Az 5. vsz. és a II. var. 7. vsz.-a a „Keserűség életemet” kezdű ének egy 1800 k. lejegyzett szövegében:

6. ....
Agyomban is, álmomban is,
Kínlódik szívem érted is,
Tudom, szerelmednek is
Szakad szive én értem is.
.....

14. Angyali abrázatodat,
Kebeledből nőtt rósádat,
Vikony kartsu derekadat
Hogy nékem adnád magadat.
(*Világi énekek és versek* 1800. 70b–71b.)

Az ének 7. vsz.-a ugyanennek a XVIII. századi éneknek három másik változatában:

18. Ha elválunk egymástul is,
Izenjünk egymásnak mégis,
Tsak izengető szóval is
Izenjünk egymásnak mégis.
(*Halasi jegyzetkönyv*, 1745 k., kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 71.)
10. A vagy ha nem lehetne is,
Hogy egymást nem láthatnánk is,
Csak izengető szóval is
Izenjünk egymásnak mégis.
(*Henczy József-ék.* 1831 k., 178–180.)
11. A vagy hogy ha úgy léssen is,
Hogy egy más nem szeretyükis,
Tsak engesztelő szókkal is
Üzenjünk egy másnak mégis.
(*Világi énekek* XIX. sz. eleje 64a–65a.)

49.

Kéziratai:

I. **Kádár-ék.** (XVII. sz. 1. fele) 68a–70b. – Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672. k.) 10a–11a. Kiad. FERENCZI, VD 18–9. – A szöveg végén: Finis.

A II. variáns kezdősora elterjedt formula a későbbi kéziratok költésben és a népköltészetben. E kötetben lásd még a 224. sz. ének 8. versszakában. Az „Arany ideim folyása” kezdetű, népszerű XVIII. századi darab 2. szakaszának kezdete: „El kell menni, nincs mit tenni, nincs szívemnek hová lenni” (SzUB 154.) Néhány változata ezzel a sorral kezdődik, pl.: *Kozma-ék.* 22a. – Egy XVIII. századi katonanének kezdősora: „El kell menni, nincs mit tenni, jaj, jaj, be keserves” (PHÁ 220. sz.) – A formula számos népköltészeti változata felsorolva: KÁLMÁN Y LAJOS: *Történeti énekek és katonadalok.* Kiad. DÉGH LINDA–KATONA IMRE. Bp. 1952, 515.

21 fek emlő – fékszár, kantár

50.

Kézirata: **Jankovich gyűjteménye** 3a. – A szöveg eleje, valószínűleg nagyobb része, a kézirat csonkasága miatt hiányzik, s a megmaradt 7 soros töredékből nem is lehet megállapítani az ének műfaját. Valószínű azonban, hogy – miként a kézirat alábbi két éneke – ez is szerelmi tárgyú volt. E három ének (50–2. sz.) szövegét egy Jankovich Miklós által összekötött kolligátum első tagja őrizte meg. Keletkezése az írás alapján a XVII. század közepére, esetleg az 1660-as évekre tehető. (A kolligátum többi tagja a XIX. sz. elejéről való.)

51.

Kézirata: **Jankovich gyűjteménye** 3a–4a. – Címe: Enek.

21–3 Elterjedt közmondás; Baranyai Decsi így idézi: „Ignis, mare, mulier, tria mala. Tűznél, tengernél, aszszoni állatnál gonozb nem lehet.” (Ad. 2/2/4/10.)

24 fenebb olv. fenébb (= gonoszabb)

52.

Kézirata: **Jankovich gyűjteménye** 4b. – Címe: Ének. – 2. versszakának változata: 70. sz. 2. vsz.

53.

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) „Versek, vegyesek” csomó. Kiad. MKBR 371.

6 meczek = mit tegyek

54.

Kézirata: **Batthyány-It.** (OL) „Versek, vegyesek” csomó. – A kéziratot 1953-ban másoltam le, jelenleg azonban nincs a jelzett csomagban, s ezért nem volt módomban megállapítani, hogy a szöveg néhány értelmetlensége a vers leírójának vagy 1953-i másolatomnak a rovására írható-e.

57 szerelemnek uadazo leania = Diana (?)

61–4 Egy középkori eredetű hiedelem szerint a párjavesztett gerlice csak száraz ágra száll, tiszta vizet nem iszik, ha iszik is, felzavarja. (ECKHARDT, EPhK 1929, 93–9. – TOLNAI VILMOS kiegészítései uo. 236–40.) A motívum nagyon elterjedt, e kötetben lásd még: 98/IV. sz. 8. vsz., 103. sz. 3. vsz., 111. sz. 13. vsz., 147. sz. 16. vsz., 201/VI. sz. 2. vsz., 204. sz. 7. vsz., 221/XIII. sz. 7–8. vsz., 231. sz. 7. vsz., 234. sz. 1. vsz., 269. sz. 3–5. vsz. – Népi változataihoz (főleg a „Búsan bűgő bús gerlice” kezdetű népballadához) ECKHARDT id. művén kívül lásd még: BUDAY-ORTUTAY: Székely népballadák 3. kiad. 12. sz., Csángó népzene I, 127. stb.

88 ismegh latusunkba = viszontlátásunkba

55.

Kézirata: **Batthyány-It.** (OL) „Versek, vegyesek” csomó.

5 gömbölyüven = gömbölyűén

6 terczel fel – e szót nem találtam a szótárakban. Jelentése nyilván: felkel.

10 egyerlited = egyelítéd, kevered(?)

18 szemtelenül – itt eredeti értelemben: vakon.

56.

Kézirata: **Batthyány-It.** (OL) „Versek, vegyesek” csomó. Kiad. STOLL, Virágénekek... 12–3. – Ugyanaz a kéz írta, mint a következő számú éneket.

57.

Kézirata: **Batthyány-It.** (OL) „Versek, vegyesek” csomó.

Az ének 5. versszakát vö. egy XVIII. századi ének kezdetével:

Adgjon Isten szivem csendes jo eczakat,

Az holnapi napra boldog fel virradast,

Jo szerencsés almadozast,

Velem holnap vig mulatást.

(*Baihó Mihály-ék.* 1728. 284–5. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 125–6. Az ének megvan az 1748 körüli *Solymosi-ék.*-ben is, kiad. KANYARÓ, EM 1893, 87.)

4 nesz = népsz, nézel

58.

Kézirata: **Melius Herbárium.** (RMK I, 141.) Az Egyetemi Könyvtár példányában, a címlap hátoldalán. Kiad. SZILÁDY, ItK 1893, 252. – A kézírás a XVII. század közepéről való.

59.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 312. – Nem Fanchali Jób János írása, hanem egy későbbi, XVII. század közepi kézé.

A szöveg ismerősen hangzik, talán egy hosszabb énekből (históriás énekből?) való, de nem sikerült eredetijére rátalálnom. – Ezzel a versszakkal kezdődik egy XIX. századi félnépi asszonycsúfoló vers:

Széles e világon találnál e hatot,

Jóerkölcsű, jámbor asszonyi állatot,

Akivel a kocka nem vetettne vakot,
Prücsők kerítésen ne játszatna sokat.

(„Góbi Kovács Benő írott könyvéből. Bele írta 1871-ben Nagy Kálóczi József.” NAGY CZIROK LÁSZLÓ gyűjtése és másolata: EA 1242. 38.)

60.

Kézirata: **Telegdi Miklós Prédikációi**-nak (RMK I, 676.) gyöngyösi példányában, a 2. szennylevél versoján. A kézírás a XVII. sz. közepére vall.

61.

Kézirata: **Teleki-ék.** 20a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 66. és ErdM 1907, 309. – A cím előtt: Alia. A 3. kéz írása. Az utolsó versszak szerint 1655-ben írta ismeretlen szerzője.

2 E sor megegyezik a 72. sz. ének 16. sorával. A pelikán-hasonlat a CI. zsoltár „Similis factus sum pellicano solitudinis” szavainak hatására keletkezett. (ECKHARDT, EPhK 1929, 86.)

8 szot – olv. sőt

A TELEKI-ÉNEKESKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

A *Teleki-ék* újkori kolligátum: ERDÉLYI PÁL öt, nagyjából azonos korú és nagyságú kéziratot köttetett egybe, mivel – tévesen – a rajtuk levő versszövegeket egy kéz írásának vélte, s az összes éneket Barakonyi Ferenc szerzeményeként adta ki. (EM 1907. és Barakonyi Ferencz költeményei. Kolozsvár, 1907.) Valójában az öt énekeskönyv-töredék, illetőleg verskézirat semmiféle kapcsolatban nincs egymással, és Barakonyitól csak az az egy ének származik, melynek versfőiben a neve olvasható. (KLANICZAY TIBOR: Barakonyi Ferenc. Magyar Századok. Bp. 1948, 120–30.) A kolligátum öt része a következő:

I. 1a–13a: 7 ének 1663 utáni másolatban. (1. kéz.)

II. 17a–41b: 36 ének, a 2. és 3., egymást váltogató kéz írásában, 1655 után.

III. 43a–44a: Az elírt vármegyék... kezdetű, 1658-ból való történeti ének. (4. kéz.)

IV. 45a–47b: Bánati szívemnek... kezdetű szerelmi ének. (5. és 6. kéz.)

V. 51a–53b: 4 ének XVII. század végi írással. (7. kéz.)

Az I. kézirat 7 éneke közül kötetünkben csak egyet, a „Kalitkában rekesztett sólymomat” kezdetűt közöljük. (100. sz.) A következő ének Barakonyi Ferenc szerelmes verse 1653-ból, ezután a „Szerencse kerekén forog állapotom” kezd. ének olvasható a kéziratban, amely nem szerelmi tárgyú, a többi négy pedig egy szerző műve az 1660-as évekből. (KLANICZAY, i. m. 125–6.) Ezek a Bevezetésben ismertetett elvek alapján a RMKT későbbi köteteibe kerülnek.

A II. kézirat énekeit Petki János „Játszik a szerencse” kezdetű énekének kivételével mind közöljük. (Petki versét lásd: RMKT XVII. I, 309, az ének szövegébe beékelte szerelmes verstöredék azonban e kötetben kap helyet.) Két éneket kiemeltünk ebből a csoportból. Az egyik egy 1655-ben keletkezett ének (61. sz.), a másik még az 1610-es években keletkezhetett. (27. sz.) A kézirat többi énekét kötetünknek ebben a részében tesszük közzé, a leírás sorrendjében. (62–95. sz.)

A III. kézirat történeti éneke a RMKT megfelelő, későbbi kötetében kerül kiadásra.

A IV. kézirat egyetlen hosszabb szerelmi énekét, mivel leírásának ideje bizonytalan, ebben az énekcsoportban tesszük közzé. (96. sz.)

Végül az V. kézirat 4 éneke közül a „Jajsónál egyebet” kezdetű Bónis Ferenc szerzeményének bizonyult (MKBR 499.), s ezért ezt a sorozat későbbi kötetére hagytuk, a „Térj meg már bujdosásidból” kezdetűt a *Mátray-k.* keltezetlen énekeinek csoportjában találja meg az olvasó (219. sz.), két éneket pedig a XVII. század végének keltezetlen énekei között közlünk. (237. és 238. sz.)

Kötetünknek ez az énekcsoportja tehát a *Teleki-énekeskönyv*-nek nevezett újkori kolligátum II. és IV. tagjának keltezetlen szerelmi énekeit tartalmazza. A kolligátum II. részében rövid, nagyrészt befejezetlen szerelmi énekek találhatók. Az írásban két kéz váltogatja egymást. Igen gyakoriak a javítások; ezeket legtöbbször nem az a kéz végezte, amelyik a verset leírta, hanem a másik. A szövegeket feltehetően emlékezetből jegyezték le, ez az oka a sok hiánynak és szövegromlásnak.

Nem sikerült eldöntenünk, hogy a kolligátumnak ezt a legfontosabb II. tagját hol írták össze. Az a tény, hogy Petki János énekét is tartalmazza, valamint az a körülmény, hogy egy erdélyi levéltárban maradt fenn, azt látszik bizonyítani, hogy a kézirat Erdélyben keletkezett, a szlovák táncnótákra való számos utalás viszont a Felvidék

mellett szól. Az „olah tancz” feliratok nem döntöek az eredet kérdésében, mert a felvidéki Eszterházy Pál nótalistáján is előfordul ez a megjelölés; lehetséges, hogy az „olah” szón valamilyen felvidéki vlach népelemet értettek. A kérdést csak a nyelvi állapot beható elemzése döntheti el.

A helyesírási jellegzetességek közül csak a 3. kéz egy sajátosságát említjük meg: igen gyakori az *sz* betűnek *s* hangértékben való használata. (63,3: *melyszegbol*; 63,9: *szoha*; 64, 2: *kedveszkedő*; 66, 5: *szietne* stb.) Az olyan esetekben, amikor ez félreértésekre adhatna okot, a jegyzetekben utalunk a kiejtésre.

A *Teleki-énekeskönyv* betűhív kiadását KLANICZAY TIBOR készítette elő, ez azonban nem jelent meg. Kiadásunkban felhasználtuk a nyomtatásra előkészített kézirat jegyzeteit is.

62.

Kézirata: **Teleki-ék.** 17a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 306. és Barakonyi költ. 62. – A cím előtt: *Cántio etc.* A szöveget a 2. kéz írta le, a javítások és toldások, valamint a táncnóta-megjelölés a 3. kéz munkája.

A 2. vsz. tárgyi változatát lásd: 47. sz. 8. vsz.

1–3 Vö. Balassi Ó te csalárd világ... kezd. énekének 21. sorával: „Indít mind az kettő bizonyos okokkal” (ÖM 47.; ERDÉLYI jegyzete.)

4 ERDÉLYI jegyzetben a gyűrűcskédet javítást ajánlja. Mai nyelvérzékünk szerint így logikusabb, de nem bizonyos, hogy az eredetiben is így volt.

63.

Kézirata: **Teleki-ék.** 17b–18a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 306–7. és Barakonyi költ. 63. – A szöveg előtt (a 17a. lapon): *Alia etc.* Az 1–2. sort a 2. kéz, a többi, valamint a címet a 3. kéz írta. A szöveg vége hiányzik, mert egy strofa számára való hely üresen van hagyva.

Az ének a cím szerint „török nóta”. A török költészettel való esetleges összefüggéseit még nem vizsgálták meg; törökösnek látszik a 10. sor megismérlése a 4. vsz. végén, e sort a 2. kéz a 2. sor után is elkezdte, de azután áthúzta. (Vö. 1. sz. ének.)

I Ugyanezzel a sorral kezdődik a 179. sz. ének is, más összefüggés azonban a két szöveg között nincs.

3 ERDÉLYI az első szót *vágy*-nak olvasta, aligha helyesen, mert a XVII. században a *vágy* szó mint főnév ismeretlen volt. Bizonyára romlott szöveg: a *melyszegbol* (mélységből) szó sem illik ide, és az egyébként eléggé következetes belső rímelést elrontja. Eredetileg valahogy így hangozhatott: „Hogy ágyamból, mély álmomból...” (Vö. a 94. sz. ének kezdősorával.)

5 ERDÉLYI, *hová lettél*-re javította, feleslegesen, (lól el = levél, lettél el)

9 fene = fenevad

11 mint le hanyod – lehet felszólító mód: mind lehányod.

12 latat – olv. látat (= látvány)

64.

Kézirata: **Teleki-ék.** 18a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 307–8. és Barakonyi költ. 64. – Címe: *Alia.* A szöveg vége valószínűleg hiányzik, mert kb. egy versszaknyi hely üresen van hagyva. A 3. kéz írása.

1 Feltehetőleg a Nagybánya közelében levő Rozsály hegyről, illetőleg a lejtőjén levő kertről van szó. Rozsály a XVII. században Teleki-birtok. (ERDÉLYI, 140.)

5 viceje = helyettese

9 el ju – olv. eljű

10 A sor 4 szótaggal rövidebb a kelleténél.

16 A *bimboztaszál* szó olvasása is, értelme is bizonytalan, (bimbóztassál?)

65.

Kézirata: **Teleki-ék.** 19a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 308. és Barakonyi költ. 65. – A versszak – mely talán egy hosszabb ének töredéke – Petki János „Játszik a szerencse” kezdetű énekének 3 versszakos töredékébe van beékelve, a 2. vsz. után.

Semmiképpen nem tartozhatott Petki verséhez – mint ERDÉLYI vélte –, mert a szerencséről elmékedő vers gondolatmenetébe nem illik bele, és a versfőszöveget is elrontaná. (Vö. RMKT XVII. I, 600.)

3 moszolygaszi – olv. mosolygási. (ERDÉLYI mosolygásin-ra javítja.)

66.

Kézirata: **Teleki-ék.** 19a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 308–9. és Barakonyi költ. 65–6. – Címe: Alia. A 3. kéz írása. A táncnóta-megjelölést ugyanez a kéz írta később a cím fölé.

Kérdés, hogy van-e valami kapcsolata a szlovák költészettel. Versformája, képei szokottak a magyar költészetben, a 9–10. sorok képe pl. egészen általános a XVI. századtól kezdve. Gergei Albert *Árgirus*-ának 164. versszakában:

Mely nehezen lélek a testet elhagyja,
Ily szive-szakadva tőle nem válhatna.

A kép Balassinál is előfordul (ECKHARDT-kiad. 186., további párhuzamokkal); e kötetben lásd még: 232/I, 21–2.

1 szugar – olv. sugár (= hajló)

7 mint = amint (időhatározó)

12 A kéziratban világosan *szenenet* áll. Lehetne esetleg *szememet-vo* is javítani, bár a kedvest nem szokták „szemem”-nek nevezni, inkább csak „szemem Fényé”-nek, vagy hasonlóknak; tulem – olv. tülem. (ERDÉLYI-nél tévesen: tulon.)

13 viszont = vissza

67.

Kézirata: **Teleki-ék.** 20b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 309–10. és Barakonyi költ. 67. – Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. A 2. kéz írása. A táncnóta-megjelölés a 3. kéztől származik.

Hamarja = a tánc „gyorsa, frisse”.

1 Anicska – az *Annuska* szlovák megfelelője, az ének a cím szerint is „tót nóta”.

6, 9 meg = megint, ismét

68.

Kézirata: **Teleki-ék.** 21a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 310. és Barakonyi költ. 68. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 2. kéz írása. A táncnóta-megjelölést (mely azonos az előbbi énekével), a 3. kéz írta.

I A kertben virágot csipkedő szerelmes vagy kegyes képe sablon a régi magyar szerelmi költésben. Balassi Margarétája „csak multságában szép virágit csipkedi” (ÖM 115.), Gergei Árgirusa is a kertben „csipdes szép violát” (III. rész, 7. vsz.).

69.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 131a–132a. Kiad. FERENCZI, VD 116.; Dázsi, Balassa-kiad. II, 246–7. – A szöveg végén: Finis.

II. **Teleki-ék.** 21b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 311. és Barakonyi költ. 69–70. – Címe: Alia. A szöveg nincs befejezve. A 2. kéz írása.

III. **Mátray-k.** 40a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 57–8. – Címe: Más. A 10–2. sor az énekeskönyv 2. kezének írása.

Az ének versfői: KATA. Legrégibb változata a *Teleki-ék.* szövege, de mivel ez hiányos, a *Vásárhelyi-dk.* szövegét vettük alapul.

5 széb = szép (ejtés szerint írva, vö. 243, 21.)

10 Az 56. sz. énekből a szerelmi üzenetet szintén gyöngyvirág levélre írják.

70.

Kézirata: **Teleki-ék.** 22a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 311. és Barakonyi költ. 70. – A szöveg végén: Finis. A 2. kéz írása.

A cím „Melos” szavát általában mindenféle lírai költemény megjelölésére használták, Miskolczi Csulyak pl. *Melos genethliacum* címet írt egyik verse fölé. (RMK III, 990.) **Páriz Pápai** a szót „gyönyörűséges ének”-nek magyaráítja, ami arra mutat, hogy különösen szerelmi tárgyú lírai éneket értettek alatta.

Az ének 2. versszaka megegyezik az 52. sz. ének 2. versszakával.

71.

Kézirata: **Teleki-ék.** 22b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 312. és Barakonyi költ. 70. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

Az ének első sora Eszterházy Pál 1666 tájáról való nótalistáján is szerepel: „Én vagyok a messze földről röpülő kis madár.” (MKSze 1911, 292.; Zenetudományi Tanulmányok V. Bp. 1957, 268.)

Az ének sorainak szótagszáma változó, mint a 80. sz. éneknél is, amely szintén „tót tánc”. Lehetséges, hogy nem szövegromlás miatt, hanem a mintául vett szlovák ének volt ilyen bizonytalan szó tagszámú.

3 jutem – olv. jüttem

4, 5 szibol = szívből

9 Innen kezdve a szerelmes beszél.

19 italodban = ivásodban, ivásod közben

72.

Kézirata: **Teleki-ék.** 27a–b. Kiad. ERDÉLYI EM 1907, 312–3. és Barakonyi költ. 19. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 4. sorig a 3., a többi a 2. kéz írása.

Az 1. és 3. vsz. kivételével mindegyiknek van változata más énekekben: 2. vsz. = = 157. sz. 3. vsz.; 4–6. vsz. = 212. sz. 1–3. vsz.; 7. vsz. = 137. sz. 6. vsz. és 114/II. sz. 7. vsz.; 8. vsz. = 212. sz. 5. vsz.

Legtöbb kapcsolata tehát a 212. sz. énekkel van: 4 stófa közös, ezek közül háromnak a sorrendje is azonos. E három vsz. igen erősen kapcsolódik egybe: a 212. sz. ének két változatában csak ezek vannak azonos sorrendben, a többiek összekeveredtek. Énekünk különböző eredetű versszakok emlékezetből való összeírása (vagy összeéneklése) útján keletkezhetett (tartalmilag ezért zavaros), az említett három vsz. együtt lehetett egyik feltételezhető forrásában is. Ezt az is valószínűsíti, hogy éppen itt mutatkozik Balassi „Méznel édesb szép szók” kezdetű énekének (ÖM 39. sz.) távoli hatása. A 13. sort vö. Balassi énekének 6. sorával: „Aki keservesen válék el én tülem”. A 21. sor pedig Balassi 13. sorára emlékeztet: „De méltó vétkemért már holtig szenvednem.”

16 E sor megegyezik a 61. sz. ének 2. sorával; a pelikánhasonlatról lásd az ottani jegyzetet.

73.

Kézirata: **Teleki-ék.** 28a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 313–4. és Barakonyi költ. 73. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 4. sorig a 3., az 5. sortól kezdve a 2. kéz írása.

A versszakok 3–4. sorainak szótagszáma ingadozó. Lehet, hogy szövegromlás miatt (erre néhány értelmetlenség is mutat), de lehet az is, hogy az alapul vett szlovák ének volt ilyen verselésű. (Vö. a 71. és 80. sz. énekkel.)

7–8 Nem világos, hogyan függ össze értelmileg az előző sorokkal. Jobb lenne: *Úgy maradt, miként árva...*

14 megh vissza = ismét vissza

74.

Kézirata: **Teleki-ék.** 28b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 314. és Barakonyi költ. 74. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

A 4–5. sornak a 2. és 3. versszakban való megismétlése török hatásnak látszik. (ERDÉLYI, 150.)

3 eorogben = örökben, örökre

9 ful – olv. fül. Vö. Balassi: „Mikor lelkem fülne szerelme lángjától.” (ÖM 99.)

15 Romlok – olvasata világos, de értelme ebben az összefüggésben nem. (Talán a. m. 'esem'.) ERDÉLYI kiadásában tévesen: örülök.

75.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 29a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 314–5. és Barakonyi költ. 74–5. – Címe: Alia etc. A végén: Finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** 46a–b. Kiad. FERENCZI, VD 53.

III. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 52a.

Az ének 1–2. és 5. sora (mindhárom változatban) megegyezik a 220. sz. ének 1–2. és 5. sorával. A III. variáns 3. sora ugyanezen ének 3. sorával azonos. – A 7. versszakot tollpróbaként beírták a *Fanchali Jób-k.* 380. lapjára is, XVII. század közepi írással:

Bolond az azki az szépet nem szereti
Az ki indul szerelemben okossan járjon
Hogy az miznek szine alatt merget ne nyallyon
In his omnibus
Quid quid agis prudenter age et respice finem.

Az 1. és 7. vsz. szövege egy moldvai csángó népdal különböző változataiban kerül elő; a népdal eleje a 14. sz. ének elejével egyezik meg, ezért a teljes szövegeket közöljük. Legrégibb feljegyzése Petrás Incze János gyűjteményében (1843) maradt fenn, ez a változat áll legközelebb a XVII. századi szöveghez:

Ki szétálék küssz kertembe virágimat nézni
Hát égi harmat fogta bé virágim szinet.

Küssz göricze ritta szétál kicsi szárig lábával
Meg szollitám küssz göriczét hát füljemülye.

Meg szollitam füljemülyét éjen szerelmemet,
Hej bé hezzám ejedesz szüvem légy arany almám.

Éjen nem menek ejedesz szüvem *met megutáltál*
Én helyettem ejedesz szüvem mást választottál.

Jol meg nézzed ejedesz szüvem kit választottál
Tiszta viznek színye alol mérget ne igyál.

Szem nem szebbet, szem nem jobbat ha meg ullyant szem
Nem felejtlek nem felejtlek téjged szoha szem.

(Csángó népzene I, 44–5.)

Az újabb kori gyűjtések szintén teljes változatokat adnak:

Kisétálék kis kertembe virágot látni,
Hát leütte őszi harmat virágom szinet.

Rajta sétál kis gerlice sárga lábával,
Sárga lába, zöld a szárnya, jaj de gyengén jár.

Jer bé jer bé édes rózsám, végy arany almát,
Nem mehetek *édes szivem, mert megutáltál.*

Ha bejössz is csendesen járj, mert az én anyám
Julis asszony ébren alszik, nem nyugodhatik.

Ételünket, italunkat mind számba veszi,
Ételünket, italunkat mind számba veszi.

(Trunk, Moldova, 1932. Rezeda. 60. sz. – Alig eltérő: Somoska, Moldova, MF 2717/a.)

Kiszétálék kisz kertembe virágom látni,
Ha jött vagyon kisz gerlice, sárga lábával.

Megszólítám kisz gerlicét: há fülemüle.
Megszólítám fülemülét: há 'z én édeszem.

Jer bé, jer bé édesz rózsám, légy arany almám!
Nem menek én, édesz rózsám, *mer megutáltál.*

Te magadnak, én helyembe, mér választottál?
Ud megnézzed, édesz rózsám, kit választottál.

Szép vég víznek színje alul mérget ne igyál,
Szép vég víznek színje alul mérget ne igyál.

(Trunk, Moldva, MF 2486/b.)

/: Én kimenek kús kertembe virágom nezni :/

/: Hát elverte égi harmat virágom színnyit.:/

/: Kús gelice rajta sétál sárga lábával.:/

/: Sárga lába, kék a szárnya, jaj be gyengén jár. :/

/: Jer be hozzám, jer be hozzám, légy aranyalmám. :/

/: Szépen mulass énnálamnál, ne bátorkodjál. :/

/: Én nem járok, én nem járok, me' meg es untál. :/

/: Nezd meg babám, nezd meg babám, kit választottál, :/

/: Tiszta víznek színnye alól mérget ne igyál. :/

(Frumósza, Moldvai csángó népdalok 224–5.)

Erdélyből csak két töredékes változatot ismerünk, ezek szövegét lásd a 14. sz. ének jegyzeteinél.

Énekünk 7. versszakának folklorizálódott változatai egy, a Dunántúlon elterjedt párosítóban fordulnak elő. Legrégibb, XVIII. század végi szövegét, minthogy a néprajzi kutatás sem ismeri, teljes egészében közöljük:

Am a bokor tsipke bokor igen zöldellik,
Virágjátúl, bimbájátúl meszi tündöklük.

Egyik ágán kiss sár madár fönt álva sétál,
Másik ágán kiss gerlétze verset fujtogál.

Ara méne az a legin nagy álnoksággal,
Utánna megy az a leány nagy szív fájással.

Jó rá vigyász, édes Trésim, hogy meg ne tsallon,
Mézes szónak szüene álatt merget ne adjon.

Minden ember tsak azt mondja, kár néki kár,
De bizon nem kár,
Isten tudja ő szüveket régen együtt jár.

(*Dunántúli verseskönyv*, 1802. 19b. – Egy romlott, töredékes változata az 1782–90 közötti *Aranka-gyűjtemény*-ben is megvan: Amaz bokor mesze bokor jaj de meg fémli, [!] Rozsajától bimbájától már el is válik. Edgyik ágán a pellikán verset fujdogál, A masikon álommadár gyengén praedicál. Száraz turo lágy vakorca gyenge pesmete, Száz esztendő kan verébnek a száraz körme. Szépen szollo szunyogomnak az agya veleje, Az itt való Deákoknak légyen az ebedgye. 84b.)

Népköltési változatai a MNT IV. kötetében vannak kiadva. („Házunk előtt egy aknafa”, „Udvaromon egy almafa”, „Amott vagyon egy szép erdő” stb. kezdősorokkal. A változatok felsorolva a 604. lapon.) Azok, melyekben a XVII. századi sor is megvan,

Zala megyéből kerültek elő. A 11 változat közül mutatóba azt közöljük, mely legközelebb áll a XVII. századi szöveghez:

1. Nyirád felett van eggy erdő, az igen sűrű,
.....
3. Jól vigyázz te, barna kislány, hogy meg ne csaljon,
Lépes méznek színe alatt mérget ne adjon!

(Nyirád, Zala m., 1956. MNT IV. 264. sz. – Egy Bars megyei változat közölve: MNT I, 1109. sz.: „Zöld erdőbe, sík mezőbe.”)

76.

Kézirata: **Teleki-ék.** 29b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 315. és Barakonyi költ. 75. – Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik, a lap alja üresen van hagyva. A 3. kéz írása.

5 A „bölcsék”-re való hivatkozás a 269. sz. ének 18. versszakában is megtalálható. A szó valószínűleg nemcsak filozófust jelent, hanem bármiféle írott szövegnek – éneknek is – a szerzőjét.

7 Egy szótaggal hosszabb sor.

11–2 A szöveg itt romlott; az utolsó sor ríme és szótagszáma hibás.

77.

Kézirata: **Teleki-ék.** 30a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1807, 315–6. és Barakonyi költ. 76. – Címe: Alia. A vége hiányzik. A 3. kéz írása.

Az elég bonyolult versformát vö. a 23. sz. énekével.

2 A javítást nemcsak az értelem, hanem a belső rímelés is indokolja.

4 Olv. sőt

78.

Kézirata: **Teleki-ék.** 31a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 316. és Barakonyi költ. 76. – Címe: Alia. A vége hiányzik. A 3. kéz írása.

3 szépheti = sebzi

4 Megh széphet = megsebesedett, megsebesült

79.

Kézirata: **Teleki-ék.** 31b–32a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 316–7. és Barakonyi költ. 76–7. – Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. A 3. kéz írása.

Hasonló szín-magyarázó verset Beniczky Péter is írt. (*A különböző szín festékeknek értelme és magyarázattja.*) Első strófáját idézzük:

Király szín méltóság, Ezüst-szín Uraság, Piros jelent szerelmet,
Fejér szín szüzesség, Pásit szín reménség, Test szín jelent gyötrelmet,
Tenger szín habozó, Láng szín tétovázó, A' zöld jelent kegyelmet.

(*Magyar rhythmusok.* Kolozsvár 1670. 247–8.)

2 kis fiával = Cupidoval

4–6 A vsz. értelme homályos, valószínűleg romlott a szöveg.

5 Egy szó taggal hosszabb sor.

7 Vö. Balassi: „Rózsa piros volta hozzám nagy szerelmét” (ti. mutatja). (ECKHARDT kiad. 45, 174.) A piros szín Beniczky idézett versének első sorában is a szerelmet jelenti.

9 Két szótaggal hosszabb sor.

18 Veretegzik = verejtekezik. – Lehet, hogy a *heában* szó csak két szótagnak számít.

80.

Kézirata: **Teleki-ék.** 32a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 317. és Barakonyi költ. 77–8. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

A sorok szótagszáma bizonytalan, mint néhány más „tót” nótánál is. (71. és 73. sz.)

1 ERDÉLYI kiadásában: *kegyest*, pedig az értelem alanyesetet kíván.

2 ERDÉLYINél tévesen: *vitézt*, (Lásd az előző sort.) – A *latek*, ha első személyű alak, akkor valószínűleg szövegromlás következménye, de lehetséges, hogy *lálták*-nak kell olvasni, és az értelme: láttaték, látszék. – Ellenben = szemben.

3 szellel = széjjel

6 szok – olv. sok

81.

Kézirata: **Teleki-ék.** 32b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 317–8. és Barakonyi költ. 78–9. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

Az ének, felirata szerint, „török nóta”. A szöveg csakugyan nehézkes fordításnak hat, idegen és szokatlan bonyolult versformája is.

3 szerdult – olv. serdült

11 ostya – olv. osztja

20 szerelmet – olv. sérelmet

82.

Kézirata: **Teleki-ék.** 33a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318. és Barakonyi költ. 79. – Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik. A 2. kéz írása.

83.

Kézirata: **Teleki-ék.** 33b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318. és Barakonyi költ. 79. – Címe: Alia etc. A végén: F[inis]. A 2. kéz írása; a tánc-megjelölés a 3. kéztől származik.

1–4 E versszakban két „közölés” is van, értelme talán ez: Megsebesült immár tőled életem reménye és szerelme, mert eltávozóék szerelmednek hív volta és állandósága.

6 A *kedvenek* szó nemigen illik a szövegbe.

9–13 Igei állítmány nélküli záróversszak. (Vö. 3. sz.)

84.

Kézirata: **Teleki-ék.** 34a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318–9. és Barakonyi költ. 80. – A cím „Melos” szavához lásd a 70. sz. ének jegyzetét. A táncmegjelölés a 3. kéz írása. (Vö. 72. sz.) Lehetséges, hogy az ének vége csonka, mert hiányzik a *Teleki-ék.*-ben egyébként szokásos „finis” szó, és a lap alja üres.

Az 1–4. sorok, mint ERDÉLYI kimutatta (i. m. 153.), Balassi „Kegyves vidám szemű” kezdetű énekének 19–21. sorain alapulnak:

Szivem nagy szerelmét s titkon felgyult tüzét jelenteni nem merem,
Mert ha kijelentem, nagy tüzemmel *féltem*, hogy sokak eszít veszttem,
Ha pedig titkolom, csak magam fogyatom, mert belső tűz vesz engem.
(ÖM 64. sz.)

ERDÉLYI megjegyezte, hogy e két vsz. „egészen népies”. Valóban, igen közeli megfelelője egy több változatban ismert erdélyi népdal. Hogy az egyezés nem véletlen, hanem a népdalszöveg XVII. századi eredetű (ha nem is feltétlenül közvetlen a *Teleki-ék.* szövegéből származik), azt az bizonyítja, hogy többi versszaka szintén régi szövegekkel mutat kapcsolatot. Ezért a teljes népdalszöveget idézzük:

1. Aj, de én is tartottam titkon egy szeretőt,
Virágos kertemben rózsabokor alatt.
2. Aj de én azt *nem mondom*, csak magamnak tartom,
Mer ha kijelentem, magamat elvesztem.
3. Mózsés uram haragja Vörös tenger habja,
Lennék annak rabja, ki szépen tartana.
4. Aj de engem ne úgy tarts, mint siját [!] rabodat,
Hanem engem úgy tarts, mint gyöngyalakodat .

5. Gyöngy vagy szívem, gyöngy vagy, gyöngynél is gyönygebb vagy,
Ezüstnél, aranynál nálam kedvesebb vagy.

(Firtosváralja, Udvarhely m., 1909. MNT IV, 39. sz. – Alig eltérő változat szintén Udvarhelyből: uo. 38. sz.)

A népdal 3. versszaka az 1597-ben szerzett, 7. sz. ének 1. során alapul; az 5., igen népszerű vsz. először az 1748 körüli *Solymosi-dk.* „Nám megmondám rózsám” kezdetű énekében bukkan fel. (EM 1892, 555.) Egy távolabbi népi változat:

1. Istenem, istenem, kinek tegyek panaszt?
Az idegenyek közt kitől kérjék választ?
2. Ha másnak megmondom, annak hírit hallom,
Ha magamba tartom, szívem elfonnyasztom.
3. Olyan vagy te rózsám, mint az engedelem,
Két piros orcádon ragyog a szerelem.
4. Olyan vagy mint ráró sebes szárnyon járó,
Szerelmes szívemhez kegyelemre hajló.

(Gyergyószárhegy, Csík vm., 1910. MF 1374/a. – Megegyező szövegek ugyanonnan: MSz 1223. sz. és Zenei Szle 1917, 119. – A 4. vsz. a „Keservesen kezdi búcsúzó verseit” kezdetű énekből való; legkorábbi, 1728-as kéziratának szövegét kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 50.)

A 3. vsz. képe már a Béla király és Bankó leánya c. XVI. századi széphistóriában megvan:

Hamar kapcsolja komoka dolmányát,
Királynak mutatá szép két almáját.

(RMKT VIII, 177. 123–4. sor.)

Ugyane kép megtalálható a *Vásárhelyi-dk.* két énekében is: 131/I. sz. 26–7. sor és 86/II. sz. 13–4. sor. Az összefüggésre KOMLÓS ALADÁR mutatott rá. (EPHK 1913, 634. – KOMLÓS feltételezése, hogy a széphistória éneklés útján terjedt, és a kép így kerülhetett be a XVII. századi közköltésbe, egészen valószínű: FARAGÓ JÓZSEF szíves közlése szerint a moldvai csángóknál ismert a széphistóriából keletkezett ballada töredéke.) Lásd még az 1750 körüli *Szikszai-ék.* „Tégy vallást édesem te hű szerelmedről” kezdetű darabjának 11. versszakát:

Kaptsoljad ki, szívem, tarka pruszlikodat,
Had fogjam meg, lelkem, két arany almádat. (54a.)

7 czinadoff (olv. cinadof) = finom vászon anyag (NySz I, 357.)

85.

Kézirata: **Teleki-ék.** 34b–35a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 319. és Barakonyi költ. 80–1. – A cím jelentése: Más, igen szomorú. A szöveg végén: Finis.

3, 4 ha = mikor

4 tapasztnak = tapogatnak

13–6 E vsz. gondolatmenete homályos. Talán jobb lenne a 14. sor végére kérdőjelet tenni, ebben az esetben a *ha* jelentése, mint a 3. és 4. sorban is: mikor.

19–20 Itt is zavar van a szövegben, amit a *sajátja* szó megismétlődése is mutat.

23–4 E sorok értelme szintén nem világos. Valószínű, hogy az *egyvér-tag* (consangvineus) szó szerepel itt.

86.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 36b–37a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 360. és Barakonyi költ. 82–3. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 2. kéz írása.

II. **Vásárhelyi-dk.** 122b–124a. Kiad. FERENCZI, VD 110–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 242–3. – A végén: Finis. ECKHARDT SÁNDOR kimutatta (It 1916, 287–8.), hogy az ének forrása Ariosto egyik szonettje:

1. Avventuroso carcere soave
Dove nè per furor, nè per dispetto,
Ma per amor, e per pietà distretto
La bella, e dolce mia nemica m'ave.
2. Gli altri prigionì al volger della chiave
S'attristano, io m'allegro, che diletto,
E non martir, vita, e non morte aspetto,
Nè giudice se ver, nè legger grave.
3. Ma benigne accoglie, ma complessi
Licenziosi, ma parole sciolte
Da ogni freno; ma risi, vezzi e giuochi:
4. Ma dolci baci dolcemente impressi
Ben mille, e mille, e mille, e mille volte
E se potran contarsi, anco fien pochi.

A magyar átdolgozó Ariosto 2. versszakával kezdte fordítását, és egy negyedik versszakkal megtoldotta a szonettet, amely ugyanazzal a képpel kezdődik, mint Ariosto első szakasza. Ez a vsz. egyébként megegyezik a 153. sz. ének utolsó versszakával. A II. variáns 4. és 5. versszaka későbbi betoldás; közülük a 4. vsz. képe megvan a 84. sz. 3. versszakában; a további kapcsolatokat lásd ott.

13 A „friss palota” kifejezéshez karácsonyi és népi énekekből több párhuzamot idéz SCHRAM FERENC; a „friss palotá”-t nem nagyon meggyőzően Zsigmond palotájával azonosítja. (Népr. Közl. 1956, 88–90.) – friss = pompás, ékes

87.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 37a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 360–1. és Barakonyi költ. 83–4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 746. – A szöveg végén: Finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** 58a–59b. Kiad. FERENCZI, VD 64–5.; DÉZSI, Balassa-kiad. 232–3.

III. **Vásárhelyi-dk.** 98b–100a. Kiad. FERENCZI, VD 95–6.; DÉZSI, Balassa-kiad. 233–4.

Az 1. vsz. népköltési változatai erdélyi párosító szövegekben találhatók meg:

Oh én édös karujkám, karujkám,
Sugár szárnyú sojmocskám, sojmocskám!
Száj le bátron karjaimra vilójám, vilójám!
Hozz örömet bús szívemre Juliám, Juliám!

Az én édösöm neve – söm neve,
Káruj uram ökeme, ökeme.. . stb. (KRIZA 264. sz.)

Érdekes, hogy még a Júlia név is megmaradt, amely Balassi Júlia-énekeinek hatására a XVII. században a kedves költői nevévé vált. – Jelentéktelen eltérésekkel ugyanezt a szöveget találjuk VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéseiben: MNT IV, 586–590. sz. – Kissé eltérő változat:

Isten hozott Káruykám, Káruykám,
Sugárlábú sulymacskám, sulymacskám,
Szállj le bátran jobb karomra Juliám, Juliám,
Hozz szívemre bút örömet, Juliám, Juliám.

(Gyergyócsomafalva, 1911. MNT IV, 591. sz.)

A *Vásárhelyi-dk.* változataiban két-két vsz. későbbi betoldásnak látszik, ezek közül egy-egy azonos. (II. var. 5. vsz. és III. var. 6. vsz.) Hasonlatsora igen elterjedt; e kötetben lásd még: 98. sz. 6. vsz. és 215. sz. 11. vsz. A XVIII. századtól kezdve a mai népköltészetig számos változata van, főleg köszöntő szövegekben. Csak néhányat idézünk:

A „Keserűség életemet” kezdetű, elterjedt XVIII. századi ének több változatának záróstrófái:

Tenger arja mennyi habbal, aratas buza szallokkal
Bövelkedik fő szalokkal, tavasz menyí viragokkal,

Annyi jokat az mig ilek, ha engem tartasz tiednek,
Kivanok niked szívemnek, **ih**ar ajánlak Istenek.

(*Bajmóci-ék.* XVIII. sz. 1. fele, 4b–5a. – Az ének többi előfordulását lásd a 261. sz. ének jegyzeteiben.)

Adjon Isten jó éjszakát...
Valamenyi egen tsilig szellyel az ecaján vilag
Annyi jokkal teged aldlak Isten adjon édes almott.

(*Kún-ék.* 5a. Kiad. STOLL, Virágénekek... 209.)

Menji fővénj vagjan a' tenger árkában,
Mennji csillag villog az égh sátorában,
Menyi fű szál fen áll szent István hovában,
Annji részek legjen Isten áldásában.

(Lakodalmi köszöntő utolsó szakasza. *Dersi Biás-ék.* 1769 k., 20a. Kiad. KISS JÓZSEF, Népr. Közl. 1958, 104.)

Mennyi virág látszik a mezőn tavaszkor,
Mennyi buzaszem van nyárban aratáskor,
Mennyi szőlő szemet látsz ősszel szüretkor,
Annyi áldás szálljon tereád mindenkor.

(Katalin napi köszöntő 6. vsz.-a *Szolga Mihály diáriuma*, 1760 k. Kiad. BAROS GYULA, ErdM 1905, 46, további párhuzamokkal.)

Amennyi virággal tavasz bővölködik,
Mennyi szőlő szemmel szüret kedveskedik,
Mennyi szép csillagi az nagy égnék fénlík,
És mennyi madár szó tavasszal hallatik,
Annyi áldást Isten Józsefre terjessen... (uo. 155.)

Valame'nyi csillag az magos egekbe',
Annyi áldásokkal álgyon mög az Isten.

(KÁLMÁNY: Koszorúk, II, 174.)

Serkenj fel kegyes nép...
Amennyi fűszál van a tarka mezőbe,
Amennyi csepp víz van a tenger medribe,
Annyi áldás szálljik szent (név) fejire!

(Nagyszalonta, Bihar m., 1916. MNT II, 878. sz. Kodály feldolgozása révén általánosan ismert. – További változatok: MNT II, 888., 893., 920. és 960. sz.)

88.

Kézirata: **Teleki-ék.** 38a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 361. és Barakonyi költ. 84. – Címe: Alia. A 2. kéz írása. A szöveg hiányos, mert a „finis” szó hiányzik, és a lap alsó része üres.

8 Bibliis: nimfa, aki forrássá változott. Lásd 201/V. sz. 8–9. vsz.

89.

Kézirata: **Teleki-ék.** 38b–39a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 361–2. és Barakonyi költ. 84–5. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 2. kéz írása.

Az ének egyes versszakainak többé-kevésbé eltérő változatai: 1., 2., 3. vsz. = 139. sz. 1., 3., 4. vsz.; 3., 5. vsz. = 217. sz. 3., 2. vsz.

Úgy látszik, hogy énekünk és a 139. sz. ének egy közös eredetiből keletkezett, melyet különböző versszakokkal kibővítettek. E feltételezett énekben meg kellett lenni a 139. sz. 2. versszakának is. Valószínű, hogy a *Teleki-ék.* szövegében eredetileg ez a vsz. is megvolt, mert enélkül az ének gondolatmenete nehézkes: nem derül ki, hogy a 3. versszaktól kezdődő udvarlás alanyának, bizonyos Erzsébetnek (22. sor), mi köze van az 1–2. szakaszban leírt „Venus kertjé”-hez. A *Vásárhdyi-dk.* szövegéből viszont megtudjuk, hogy Venus a kertbe „egy igen szép kertészt” állított, ehhez szólnak tehát a bókók. Ugyanez a gondolatmenete a 168. sz. éneknek is.

8 badgyat – langyos (?)

15 ha vehetnek soldott? – mikor vehetnék jutalmat?

16 szallyak föld boltott – ERDÉLYI szerint: szálljak föld boltja alá. (158.) A régiségben teljesen szokatlan kifejezés, inkább szövegromlást sejthetünk.

28 jókban ... ramis osz = jókból nekem is ossz.

90.

Kézirata: **Teleki-ék.** 39b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 362–3. és Barakonyi költ. 85–6. – Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik. A 3. kéz írása.

6 A sor romlottnak látszik; nem dönthető el, hogy a *vallasza* szó többféle lehetséges olvasása közül (válása, vallása, válasza) melyik a helyes.

91.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 40a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 363. és Barakonyi költ. 86–7. – Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

II. **Mátray-k.** 11a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 200–2. – Címe: Más.

2 veszem – olv. vessem

6 aszony – olv. asszoni (asszonyi)

20 eszek – olv. essék

II, 2 élek – felszólító mód: éllek, éljek

92.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 40b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364. és Barakonyi költ. 87–8. – Címe: Alia. A lap alsó fele üresen maradt. A 3. kéz írása.

II. **Vásárhelyi-dk.** 53b–54a. Kiad. FERENCZI, VD 60. – A végén: Az kinek én elek annakis halok.

1 elegithet (II-ben: elegethet) = elégedhet, elégülhet ki

8 szót – olv. sőt

93.

Kézirata: **Teleki-ék.** 41a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364. és Barakonyi költ. 88. – Címe Alia. A 3. kéz írása.

Ugyanígy kezdődik a 8. és 214. sz. ének is. Az utóbbinak 9–10. sora megegyezik énekünk 6. sorával.

2–3 Önmagukban érthető sorok, de összefüggésük homályos. A versszakból valószínűleg hiányzik egy sor.

94.

Kézirata: **Teleki-ék.** 41a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364–5. és Barakonyi költ. 88–9. – Címe: Alia, A 3. kéz írása. Valószínű, hogy a vége hiányzik. A folytatásban már a szeretőről lehetett szó a szimbolikus kezdet után, mint a következő énekben.

A kezdősört vö. a 63. sz. 3. sorával. Hasonlóan kezdődik egy népi köszöntő is:

Hogy ágyamból felkelék, hogy ágyamból felkelék,
Álmamból felszerkenék, álmamból felszerkenék,
István juta eszembe... stb.

(Köröstárkány, Bihar m., 1912. MNT II, 926. sz.)

2 elő allapek – jelentése itt kb.: felkelt
3 vilaga = fénye
5 szókkal – olv. sokkal
7 szem – olv. sem

95.

Kézirata: **Teleki-ék.** 41b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 365. és Barakonyi költ. 89. – Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik; a lapnak több mint a fele üres. A 3. kéz írása.

6 kezét hittel beadta = kézfogással elkötelezte magát (Vö. NySz *bead* címszó.)

96.

Kézirata: **Teleki-ék.** 45a–47b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 367–9. és Barakonyi költ. 91–3. – A szöveg végén: Finis.

Az ének két részből áll. Az első rész versfői (BORBAALIVIEIHS) talán a Borbála, vagy a 6–10. betűk a Júlia nevet adják, az utóbbit oly módon, hogy a kezdőbetű közepén van, ettől jobbra és balra a többi. A 16. versszaktól kezdődő, Balassi-strófás rész versfői pedig a Bornemissza nevet adják, szintén elrejtve: a betűk hármass csoportokból állanak, a csoporton belül sorrendjük: 1, 3, 2. (BRO NME IZS A; F. DEÁK FERENC: Irodalomtört. tanulmányok... Bp. 1909, 15.)

Az első rész Balassi verseinek hatását mutatja. A 29. sort vö. Balassi egyik énekének kezdetével: „Eregy édes gyűröm, majd jutsz asszonyodhoz” (ÖM 43, 169.) A 10–2. versszakok az „Ez világ sem kell már nekem” (ÖM 46. sz.) felhasználásával készültek:

Feltámad *napom fénye*, szemüldek fekete széne,
Két szemem világos fénye, élj, élj életem reménye! (Balassi 4. vsz.)

Én *bús szívem vidámsága*, *lelkem édes kívánsága*,
Te vagy minden boldogsága, veled Isten áldomása. (3. vsz.)

Én drágalátos palotám, *jóillatú piros rózsám*,
Gyönyörö szép kis *violám*, élj sokáig, szép Júliám í
(Balassi 3. vsz.; e strófáról lásd még a 32. sz. ének jegyzeteit is.)

4 ream – egy szó tagnak számít, mint igen gyakran másutt is.

9 Rementelen eset – értelme talán: reménytelenül esett, bár a sor így is zavaros. ERDÉLYI „reménytelen eset”-nek értelmezi, de ilyen a régiségben nincs.

17 A – világosan ez olvasható, mint a 21. sorban is. Talán valamilyen felkiáltó szócska.

18–20 E sorok helye üresen van hagyva.

37 A kéziratban *temenie* áll, amit ERDÉLY „tömjénje”-nek értelmez. Nincs egészen kizárva, de ez a kép teljesen szokatlan, míg az „életem reménye” kifejezés közhely, s a mintául vett Balassi-szövegben is ez van.

53 gyült – olv. gyült. Balassi idézett énekében is: Szerelmedben meggyült a szívem.

55 kedven = kedvesen

61 jai veszek leszre – olv. jajveszékelésre

65 Kiszet – olvasata világos, de értelme nem. (Készít?)

70 aspis – áspiskígyó

72 Medea Jázon kedvese Ovidius XVII. heroidájában.

73 Lucretia a Pataki Névtelen széphistóriájának egyik főhőse. – Lida ERDÉLYI szerint Léda, de Balassinál is szerepel Lyda, mint „Deiphobus szeretője”. ECKHARDT jegyzete szerint a Lyda név a trójai Heléna valamelyik mellékneve lehet. (182.)

76 A *hogy erhetne csak jot* közbevetett mellékmondat értelme nem világos: vonatkozhat a kegyesre is, Aeneasra is. – vit olv. vitt.

77 Az utolsó szó olvasása bizonytalan, értelme sincs.

1659–1672

Ebben a csoportban nagyrészt olyan énekeket közlünk, melyeknek keletkezési idejét a záróversszak megadja. Egy keltezetlen ének a *Teleki-ék*-kolligátum I., 1663 után másolt részéből való (100. sz.), hármat pedig az 1670–1-ben Erdélyben összeírt *Petrovay-ék*-ből közlünk. Ennek az egyébként fontos gyűjteménynek kevés a kötetünkbe vágó anyaga (e három szövegen kívül még a 116. sz. ének egyik változata található meg benne), ezért részletes ismertetése mellőzhető. Érdekessége, hogy az egyik magyar szerelmi ének román fordítását is megőrizte, ezt a 98. sz. ének jegyzetében közöljük.

97.

Kézirata: **Mátray-k.** 36a–37a. Kiad. THALY, VÉ II, 41–3. – Címe: Más.

Az utolsó strófa megnevezi az ének szerzőjét: Győri Gyurkót. Neve után ítélve dunántúli ember lehetett, aki Zsolna városába, a „Vág vize mellé” (35. sor) bujdosott. Énekét 1659-ben szerezte földije házában, miközben Kőszegről beszélgettek. (51. sor.)

22 szarja – olv. zárja

40 kedven = kedvvel, kedvükre

98.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 42a–44a. Kiad. THALY, VÉ II, 46–8. – Címe: Cantio de Amore.

II. **Vásárhelyi-dk.** 88a–89b. Kiad. FERENCZI, VD 89–90.

III. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 16a–17a. – Címe: Más enek. A szöveg végén: Ammen finis.

IV. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 71a–72b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 552–3.

Az ének az I. változat végső szakaszai szerint 1660-ban, „Szebény várában” készült. Nem dönthető el, hogy az erdélyi Nagyszében vagy a felvidéki Kisszében értendő-e ezalatt, a valószínűség inkább Erdély mellett szól. A III. variáns a dátumot 1671-re, a szerzés helyét Győr-re változtatta; a IV. variáns szövegében az 1700-as évszám olvasható. A versfők eredetileg a kedves nevét adták. (58. sor és III. var. 46. sor.)

Dallama kétszer is megvan a *Vietorisz-k.*-ben. (4b–5a és 8b–9a.) Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 19–20. és MZK 35*.

Az ének két versszakának későbbi változatai: 1. vsz. = 230. sz. 8. vsz. és 270. sz. 5. vsz.; 9. vsz. = 230. sz. 10. vsz. – A 6. vsz. motívumáról lásd a 87. sz. ének jegyzeteit.

Az ének korabeli román nyelvű változatát az 1670–2 között összeírt *Petrovay-ék*. őrizte meg. (136a–b.) Kiadta GHEORGHE ALEXICI, a *Revista pentru istorie, archeologie și filologie* 1912. (XIII.) évfolyamában. – A román szöveg magyar helyesírással van írva, és a magyar ének egy ismeretlen változatának fordítása. Mivel ALEXICI szövegkiadása nehezen férhető hozzá, ismét közöljük a román éneket betűhíven. (A kézirat elolvasásában ENGEL KÁROLY volt szíves segíteni.)

Kentek Róménész de dragoszte szkriszsz.

- (1.) 1. En Pare de fok arde inima ma Prin tine
Deákem adnk aminte de kuventele tale
Ku mine de preune fekute muletori
De multe ori pre obrázul mieu lepíte szerútéri.
- (4.) 2. Des aczundze dáre kend aczele dzile,
Sze poczi fi ku facza ta cze mendre depreune,
Poltul mieu cze negru szare albi Prin tine,
Dela mine trekute viacze szare entoárcze.
- (2.) 3. Szokásul Gruelor Toámna iele merge,
Jare primeváre en cze Vreme bune,
Ku szoczia sza pre kempury enke sze búkure,
Necze átuncz noi ave Víaeze fere de tine.
- (14.) 4. Multe Nopczi Treku fere szomnu de la mine,
Deake sze Temple szomnu si átuncz mie,
Pre tine se ved si te pypeyeszk empáre mie,
Cze deake me szkol mai nime lenge mine.
- (10.) 5. Fokul ne potolit deakeszáre potoli
Din inima benátul száre veskíra, [?]
Mára mara deake sze molkomeste
Si obrázul mieu czel vestedzit sze bukure.
- (12.) 6. Sztrenste re cze te bukury reutecziy ey mele,
Cze nuczi myle de oky myey czey szláby,
Oáre asava Tretze Vreme cze búne,
Doamne kend va fy kapet gendurilor mele.
- (3.) 7. Ka dela soym Alesz szotz asa szempt akma, [?]
In ieszt fok si en kin numaj czesz neh nith [?]
De viacze búne bukurie nu aue,
Pene nu voi fi ku tine nu voi fi bukurosz.
- (7.) 8. Ruse rosie kuszte fi miem iárte,
Ke de yeszte en yeszta szkripture gresále
Ke en jeszte rendury de tine jeszte szkriszoare
Dragoszta ta máre adusz pre aczaszta mine.
- (III, 6.) 9. Dragoszta ta ieu nuo poczi tegedui,
Facza ta cze mendre numay czey ô e szúszpiny,
Dóa obrazale tale gend le genduszku,
Krede nu de páрте ombler moárte de lá mine.
- (III, 9.) 10. Nu gendeszk Czudeketorilor ku reutata lor,
Kari me pre mine dzudeke ku hir reu,
Numay sze kuszt ku drágha me cze endre [?] dzile,
Pene la moarte me voi alegedui ku tine.
- (5.) 11. De czás ieú pute pyeptul teu dez bumba
Frumoasze doáe cziczele sze le Pypeyeszk,
Frumoasze doáe menucze sze le pocz szt[r]incze,
Frumosz si drágh obrázul szel pocz szerutá.
- (6.) 12. Kete sztele szimpt drágha noapte pre czéry,
Ateta bine szecz deye Dumnedzeu czie,
Ket pyszokui pre czermurele mareyéy
Ateta bine deszkalecze de la inime voi czie. Finis.

A magyar szöveg megfelelő versszakainak sorszámaikat zárójelbe tettük. A román vers 9–10. versszakai az 1701-ben leírt III. variáns 6. és 9. versszakának fordításai; ezek a versszakok tehát szintén az ének eredeti állományához tartoztak.

I Ugyanezzel a fordulattal kezdődik egy 1708 körüli szerelmes vers is: „Égő lángban vagyok, mert kínjaim nagyok.” (Figyelő 1878, IV, 151.)

10 ohajtók = sóhajtók

15 gászban – a g itt gy hangértékű lehet, mint több más esetben is.

16 még = meg, megint, ismét

26 folytatkozás – a *fogyatkozás* szónak ilyen alakját nem ismeri a NySz, ezért lehet, hogy másolási hiba.

35 Egy szótaggal rövidebb sor

48 ha = mikor

52 ream – egy szótagnak számít.

62 el vallásom = elválásomkor

II, 16 vohatnám – vö. 142, 12. jegyzet.

III, 30 tötenik = történik (kiejtés szerint írva).

III, 31 lálak = látlak (ez is kiejtés szerint).

III, 41 él = élj

99.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 94b–98a. Kiad. FERENCZI, VD 93–5.

II. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 100b–101b. Kiad. THÁLY, VÉ II, 299–301.; BUDA JÁNOS, SzD 110–1. – Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Finis.,

III. **Bathó Mihály-ék.** (1728) 226–8. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 97–9.

IV. **Halasi jegyzetkönyv** (1745 k.) 2.sz. Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 68–69. – Címe: Cantio elegans. A kézirat ismeretlen helyen van, ezért a szöveget THURY kiadása után közöljük.

V. **Szikszai-ék.** (1750 k.) 52a–b. – Címe: Alia Nota 62.

VI. **Kozma-ék.** (1777–81) 1a–2a.

VII. **Adorján Ferenc diáriuma** (1778.– 80) 75b–76a. – Címe: alia secvatur [!]. A szöveg után: Finis.

VIII. **Czombó-ék.** (1801 k.) 333.

IX. **Nyitrai-ék.** (1809 k.) 28a–b. — Címe: Más.

Az ének az I. változat utolsó strófája szerint 1662-ben keletkezett. A II. variáns leírója az évszámot 1700-ra változtatta, a többi variánsból hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz.

A kezdősor nótá jelzésként idézi Amade Antal, „Mint páva jártam” kezdetű énekénél: „Ad Notam: Siralmas Hattyú Neander etc.” (Amade Antal költeményei. Kiad. GÁLOS REZSŐ. Bp. 1937, 81. RMKtár 40.)

A 15. vsz.-ről és változatairól lásd a 21. és 32. sz. ének jegyzeteit.

I Neander (helyesen: Meander) – kisázsiai folyó, melynek vidékén a rege szerint sok hattyú lakott. Hasonló a kezdősora Debreczeni S. János 1613-ban szerzett búcsúztatójának is: „Így sir a’ feje’ hattyú Neánder vize parttyán”. (RMKT XVII. I, 261.)

10 A szótagszám alapján a *válnia* szót *válnya*-nak kell olvasni.

33 A NySz Pesti Gábortól idézi ezt a szólást: „Az igaz baratsag rytká mynt az fekete hattyw.” (I, 1363.) Népdalban: „Ritka madár, ritka A fekete hattyú, Még annál is ritkább A hűséges fattyú.” (VIKÁR: A magyar népköltés remekei. I, 165.)

59 Neanda, Quadrus – a többi változatban Gismunda és Gisquardus szerepel. A *Vásárhelyi-dk.* „kis Quadrus”-a a Gisquardus elrontásának látszik.

64 E sor romlott szövegű, de a többi változatban nem fordul elő, s ezért nem javítható.

100.

Kézirata: **Teleki-ék.** 1a–2b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 232–3. és Barakonyi költ. 41–2. – A szöveg végén: Finis hujus. Az énekeskönyv-kolligátum I., 1663 körül írt részében. (Lásd a *Teleki-ék.* keltezetlen énekeinek csoportjához írt bevezetést.)

Az ének a kéziratban a 2. versszakkal kezdődik, gondolatmenete azonban így teljesen zavaros. Valószínűnek látszik, hogy az eredetileg 6. versszak volt az ének kezdőstrófája, a versszakok sorrendjén eszerint változtattunk.

2 ismerem – talán azt jelenti: megismerém, ez esetben a *latam* után vessző kell. De lehetséges, hogy ez a jelentése: 'az általam ismert?'

12 Ha = mikor

21 Elig = alig

30 zauaria – a *zavar* itt főnév.

32 Eörueni – olv. örvéni (= örvényei).

38 sugaria – sugár = a szárny szélső, leghosszabb tolla.

45 kostiat = táplálékát

101.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 43a–44b. Kiad. THALY, VÉ II, 51–4.; BUDA JÁNOS, SzD 51–2. – A szöveg után: Amen fi:

Az ének az utolsó strófa szerint 1666-ban kelt. Versfői (AAJKAMUNUHUO MIHAJA) értelmes szöveget adhattak, de az ének szerzése (1666) és lemásolása (1704 k.) közötti időben a szöveg több helyen romlást szenvedhetett, mert a versfökből csak a *Mihály* név olvasható ki.

Az első két vsz. tárgyi változata egy népdal, melynek kezdete is emlékeztet az ének kezdősorára:

Minapában az uccában végig sétáltam,
Három asszoyt a kocsmában mulatni láttam.

Az egyik az urát siratja, másik jajgatja,
A harmadik csak azt mondja: Bárcsak meghalna.

Nosza, édes komámasszony, igyunk hát rája,
Hogy az urunknak halálát meglássuk még ma!

(Mohi, Bars m., 1913. KODÁLY–VARGYAS 210. sz.)

8 éged bor = pálinka – meg = megint

15 hurut – a „hurut” ('köhög, okád') ige múlt idejű melléknévi igenévi alakja; a kifejezést vö.: „A ki retket eszik, két felől horut.” (Salamon és Markait, NySz)

32 Itt valamilyen állatmesére történik célzás.

34 bugyogos korsó = hasas korsó (lásd még a 60. sorban is).

59 THALY feltételezése, hogy a „Tartozál io Örsik...” valamilyen ének részlete, valószínűnek látszik. (Tartozál = vigyázz, óvakodj.)

102.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 21a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 280–2. – Címe: Más.

II. **Szádeczky-Miscellania** 13–4. – Címe: Más. A kézirattal nem rendelkezvén; a szöveget VARGA IMRE másolata után közöljük.

III. **Bathó Mikály-ék.** (1728 k.) 237–9. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 101–2. – Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

IV. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 78a–b. – A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik.

Az ének a II. variáns utolsó versszaka szerint 1666-ban keletkezett.

Dallama – két változatban – a *Vietarisz-k.* 6b–7a. és 7b–8a. lapjain. Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 23–24. és MZK 36*.

Az ének 1. strófáját több XVIII. századi bujdosó vers szerzője felhasználta énekkezdetként:

Ne készülly szerelmem töllem el bujdosni,
Engemet keserves árvaságra hadni,
Szép ifjusságomat illy hamar veszteni,
Es jo szerentsédet illy hamar megvetni.

Hogyha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
Szomorusságodban ki fog vigasztalni?
Nyomomsságodban ki fog segíteni,
Titkos dolgaiddban tenéked szolgálni? ...

(stb. még 7 vsz., *Szikszai-ék.*, 1750 k. 54a. – Kissé eltérő változata: *Világi énekek és versek*, 1800. 88a–b. Kiad. STOLL, Virágénekek... 189–90.)

Hova készülsz szivem tülem el bujdosni,
Engemet keserves árváságra hagyni,
Szép iffjúságotat illy hamar veszteni,
Magadat, 's éltedet szerentsére vetni.

Mert ha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
Szerentsétlenségben ki fog vigasztalni?
Titkos tanatsidban tenéked szolgálni,
Minden szükségidben ki fog kezit adni? ...

(*Világi énekek és versek* 1800. 51b–52a.)

Ne kiszül szerelmem tülem el bujdosni,
Engemet keserves árváságra hadni,
Szép iffjúságban én tülem elválni,
Illy veszedelemre engemet így hadni. ..

(OSzK Analekta, „Énekek a XVIII. sz.-ból.”)

A 9. vsz. változatát egy népdalban találjuk meg:

Még a galambnak is
Mézes búzát hintnek,
Azzal csalogatták;
De ha megfoghatták,
Tollát simogatják,
Az alatt a vizet is neki forralják. (KRIZA 387. sz.)

A 8. vsz. változata szintén KRIZA gyűjteményében van meg, egy hosszabb szöveg 5. versszakaként:

1. Oh bánat, bubánat, keserű búbánat!
.....
5. Méhőmtől küdeném, oj mezőre talál,
Szüve szerént való szép virágra leszál;
Mézet szippant szegény, követi az halál,
Így bánatom mindig nállam marad tehát! (KRIZA 5. sz.)

Az ének 10. versszakának változata: 111/IV. sz. 9. vsz.

103.

Kézirata: **Mátray-k.** 37a–38a. Kiad. THALY, VÉ II, 55 – 6. – Címe: Mas.

Az utolsó strófa megadja a keletkezés dátumát és helyét: 1666. dec. 10-e, Krivány. Az ének versfői: KOMLOSEE.

A 3. vsz. gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. értek jegyzetét.

6 proval = próbál; visel = megvisel

13 gordulvan – a NySz csak innen ismeri a *gördül* mélyhangú változatát.

14 nyönek vallaim – értelmetlen szöveg, a sor egy szótaggal kevesebb. THALY így írta át: „nyögnek én ajkaim”.

16 esedesem – talán az *esekedésem* alakváltozata, bár a sor értelme így sem világos.

20 kézben – valószínűleg: *közben*.

104.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 15a–b. Kiad. ECKHARDT, Balassi-kiad. 218. – Címe: Alia. A szöveg végén: Amen.

II. **Mátray-k.** 33b–34b. Kiad. THALY, VÉ II, 184–5. – Címe: Más. A szöveg végén: etc. u. l. (A kiadók itt valamilyen női nevet gyanítottak. Az *u. l.* betűket a graduálok himnuszainak végére szokták írni az „úgy legyen” rövidítéseként.)

Az ének a Komáromi-ék. szövege szerint 1670-ben kelt. Mint ECKHARDT megállapította, Balassi „Ez világ sem kell már nekem” kezdetű énekének hatására szerezték.

A 6. vsz. egy későbbi átdolgozása: 249. sz. 20. vsz.

105.

Kéziratai:

I. **Kőrössy-kézirat.** Kiad. PETTKÓ BÉLA, Száz. 1890, 425–9.

II. **Szentsei-dk.** (1704) 47a–49b. Kiad. THALY, VÉ II, 164–70.; BUDA JÁNOS, SzD 55–7. – Címe: Cantio plucherrima. A szöveg végén: Amen Finis hujus Cantionis.

III. **Illés Bálint-ék.** (1683 k.) – E kézirat ismeretlen helyen van; az ének szövegének néhány versszakát, valamint a többi versszak kezdő szavait Barla Szabó Jánosnak, a kézirat egykori tulajdonosának THALYhoz intézett leveléből ismerjük. (OSzK Fol. Hung. 1390, 303a, 307a.)

IV. **Bocskor-k.** (1722) 95b–98a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 510–2.

V. **Bartók-ék.** (1753) 179–181.

VI. **Jankovich-ék.** (1789) 19a, 24a. – Címe: Milyen feleséget vészen. A 3. és 14–6. versszakok szövege, pótlásként, a 24a. lapon.

Az ének az I. variáns utolsó szakasza szerint 1670-ben keletkezett.

Témája külföldi eredetű lehet, mert Káldi György prédikációiban olvassuk: „Más Filósofus pedig így okoskodott : Ha szépet vészek, gyanakodásban élek; ha rútat, nem szerethetem; ha gazdagot, kevély, és engedetlen léssen; ha szegént, kedvetlen, és bajos léssen. Az-okáért, jobb a nélkül lenni.” (Pozsony 1631. I. köt. 150.)

Az 1. vsz. motívuma már Balassi „Ó te csalárd világ” kezdetű énekének 4. strófájában megvan:

Mint eltévedt ember két járt útra jutván
Nem tud melyikének indulni csapásán,
Megáll gondolkodván,
Igy én is nem tudok indulnom mely után. (ÖM 16. sz.)

Ugyanez a motívum népdalokban:

Két út van előttem, mejikön indújak?
Két szép lány szeretöm, mejiktől búcsúzzak?
(KRIZA 10. sz. 4. vsz.; „Három út előttem” kezdettel uo. 420. sz.)

Az éneknek egy XVIII. századi átdolgozása igen népszerűvé vált. Az átdolgozás legkorábbra keltezett szövege a következő (zárójelbe az 1670-i ének megfelelő versszakainak sorszámát tettük):

Nóta: Boldogtalan fejem mire jutott, etc.

1	1.	Ifjú legény lévén sokat gondolkodom, Magános sorsomon melly igen bánkódom, Dolgomat már merre fordítsam nem tudom, Mert ideje volna jó társra akadnom.	
5	(6.)	2.	Meg-kellene tehát feleségesülnöm, Páros gerlitzeként fészkenben repülnöm,
	(7.)		De az van előttem, hogy kit kellyen vennem, Sok út van előttem mellyikre erednem.
10	3.	Egyik út a' szépség a' melly kívánatos, Másik pedig rútság a' melly útálatos, Harmadik gazdaság a' ki volna hasznos, Ki szert reá tehet szerentse fér ahoz.	
	4.	Negyedik út pedig léssen a' szegénység, Melly az emberek közt utolsó nagy inség,	

- 15 A' ki reá talál éri keserőség,
Falusi, várási közt van nagy különbség.
- (22.) 5. Mert ha szépet veszek elég fejem gözi,
Lészen, azt strásálni ki mindenkor gyözi:
Hamar el-hódították ha ember nem örzi,
20 Igy-is bánat árja én fejemet éri.
- (21.) 6. Ha rútt lesz a' rúttat jaj hogy szerethetem!
Igaz jó kedvemből meg-nem ölelhetem,
Veszöttség 's kárhozat léssen vele éltem,
Minden örömömet vele el-tetem.
- 25 (20.) 7. Ha gazdagot veszek lesz súlyos kereszttem,
Azt hányva szememre hogy tsak készre jöttem,
Az övé a' jószág a' kit nem kerestem,
Azt-is panaszzolja a' mit iszom 's eszem.
- (19.) 8. Hogyha szegényt veszek jaj miként élhetek?
30 Most-is szegény vagyok, még szegényeb' lésszek,
Egy kóldúsból kettőt nyomorúttat tésszek,
Igy léssz házasságom gondbúl rakott fészek.
- (8.) 9. Ha udvarit veszek nem szokott munkához,
Nem kel bizni sokat gazd' aszszonyságához,
35 A' sültt galamb pedig nem repül szájához,
Ha serényen nem lát ő maga dolgához.
- (11.) 10. Ha falusit veszek otthon nőtt goromba,
Nem tud bötsületet és éppen ostoba,
Nem léssen életem vele bóldog soha,
40 Látom a' szerentse nékem tsak mostoha.
11. Ennyi sok út között úgy el-tévelyedtem,
Sok gondolkodásban annyira merültem,
Bánat tengerében fejemet kevertem,
Illy sok habok között fel 's alá vettettem.
- 45 12. Egyedül tsak ebben táplál a' reménység,
Jobb léssen énnékem az ifjú legénység,
Ugy nem éri fejem annyi bú és inség,
Szívemet nem rontya semmi keserőség,
- 50 13. Ha eszem 's vagy iszom lésszek békességben
Valahová megyek nem veszik kérdésben,
Éjtszakát álommal töltöm békességben,
Nem háborgat senki ez árnyék életben.
- 55 14. Tsak te benned uram vetem reménységem,
Minden dolgaimban reád bizom igyem,
Hogy sem ennyi búval terhellyem én éltem,
Jobb holtig viselnem ifjú legénységem.
- 60 15. Ezer hét-száz felett ötven ötödikben,
Karátson havának harmadik hetében,
Írámm ez verseket nőtelenységemben,
Hányatván szélvészttől meg-búsúlt elmémben.
16. Ki hasonló hozzám jól tekintsen ebben,
Mint igaz színt adó világos tükörben,
Meg-láttya teendő mi légyen éltében:
Jobb néki maradni ifjú legénységben. (*Három új világi énekek.* H. n. 1768.)

E szöveg későbbi ponyvanyomtatványokban és kéziratokban is előfordul, ezek azonban alig nyújtanak változatokat, csak a szerzés évét változtatják meg: *Négy új világi énekek*. H. n. 1785. Kiad. THALY, VÉ II, 342–8. (Az ének 1765-re keltezve.) – *A rendes házasság leírása*. Pest é. n. – *Szép öt egybe kapcsolt énekek*. H. n. 1792. – *A házasulandó legények históriája*. H. é. n. (E három ponyvaszövegből hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz.) – *Három új világi énekek*. H. é. n. (Eszerint 1807-ben szerezték.) – *Jankovich-ék*. 36b–37a. (Az ének kelte: 1765.) – *Czombó-ék*. 1–7. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 135–8. (Az ének kelte: 1772. A szöveg három moralizáló strófával van megtoldva.) – *Világi énekek és versek* 60a–61a. (Az ének kelte: 1777.) – *OSzK Oct. Hung.* 919. sz. kézírata, 51b–52b. (Az évszámot tartalmazó szakasz hiányzik.)

A népköltési változatok egy része erre a XVIII. századi átdolgozásra megy vissza. Egy bukovinai változatban (MNT III/A 480. sz.) még az évszámot tartalmazó szakasz is megmaradt, eszerint 1784-ben szerezték. A típus egyébként országszerte ismert, pl.: Zalagalsa, Zala m., 1921. EA 867. 16. sz. („Ifjú ember vagyok, sokat gondolkodok”); Jász-Nagykún-Szolnok in., 1909. EA 2569. 26/e. sz. („Ifjúságomban sokat gondolkodtam”); Mezőkövesd, Borsod m., 1899. VIKÁR-áttétel IV. 31. sz. („Meg kéne má nékem feleségesedni”) stb.

A népköltési változatok egy másik típusa („El kéne indulni, meg ké házasodni”) Erdélyben terjedt el, de újabban Kodály feldolgozása révén általános ismert. (Három változatát lásd: MNT III/A 477–9. sz.)

Ugyanez a témája egy másik XVIII. századi éneknek is, ennek azonban nincs közvetlen kapcsolata az 1670-i szöveggel. Kezdetre: „Könnyű venni feleséget”. Változatai: *Szádeczki-Miscellania* (1755 k.) 5. Kiad. VARGA IMRE, SZM 17. (Csonka szöveg, kezdetre: „Még az éjjeli méz is”) – *Salamon József-ék*. (1783–97) 68a–b. – PHÁ 128. sz. – Pincehely, Tolna m., 1928, MNT III/A 476. sz. – Lövete, Udvarhely m., EA 2299. 488–9. és MF 401/a.

106.

Kéziratai:

I. **Petrovay-ék**. 100b–101b, 130b. Kiad. FERENCZI, ItK 1916, 205–6. – A szöveg után: „Leányokrul való szép versek férhez menetekrül való.” Az éneket 1670–1 körül írták a kódexbe

II. **Gosztonyi-k**. 43–69. Kiad. BADICS, Gyöngyösi ÖM I, 293–300. – E szöveg egy Gyöngyösinek tulajdonított dráma szövegébe van beékelve. (Igaz barátságának és szíves szeretetnek tüköre, mellyben meg-irattatik Philosténesnek és Florentinának, egymáshoz való hűséges szerelmek...) A nyomtatott kiadásokból hiányzik, csak a *Gosztonyi-k*-beli kézíratos másolatban van meg, mint „Scena quinta”. A drámában Electra monológjaként szerepel, az Electra név alá ez van írva: „A vén Leány.” A jelenet későbbi toldásnak látszik: a drámában Electra másutt nem szerepel, s a kézírás Gosztonyi István írása (1675–80 körül), eltérően a dráma többi részétől. (BADICS i. m. 494–5.) A *Gosztonyi-k*. jelenleg ismeretlen helyen van, ezért a szöveget BADICS kiadása után adjuk. A *Petrovay-ék*. szövegével való azonosságára LENGYEL DÉNES mutatott rá. (It 1939, 30.)

Az ének tárgya a vénlány panasza; e műfajról lásd a 46. sz. ének jegyzeteit. A 26. sor szövegszerűen is összevethető a 46. sz. ének 59. sorával.

I Szerelem anyja, a nap leánya = Venus

107.

Kézirata: **Petrovay-ék**. 135b. – A kódex 1670–1-ben másolt részében.

A szöveg talán egy hosszabb ének töredéke. Első két sora csaknem azonos a 233. sz. ének 4. versszakával.

Az éneket Arany János idézi A magyar népdal az irodalomban c. dolgozatában. (Hátrahagyott iratai II. Bp. 1889. 11–2.)

108.

Kéziratai:

I. **Petrovay-ék**. 168a–169a. Kiad. SZILÁDY, ItK 1906, 496–7. – A szöveg végén a másoló jegyzete: „Finis per me Nicolaum Petrovay Anno D. 1670. die 8 9bris.”

II. **Vásárhelyi-dk**. 324a–327a. Kiad. FERENCZI VD 210–1. – A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. A végén: Finis.

III. **Perecz József-ék.** (1755 k.) 15–9. – A szöveg végén: Amenj. [!] Ennek a későbbi változatnak a gondolatmenete logikusabb, mint az előző kettőé.

10 Eszsze – talán szövegromlás *érzé* helyett. (Lásd a III. variánst.)

17 Bibliai kifejezés. Vö. Apollonius históriájának kezdetével: „A szentírás mondja, hogy szoros út vagy az örök boldogságra”

29 fuvo = fűjtató, kovács-szerszám

53 czipelyü = csípejű

68 Ese lelek – káromkodás, talán a *beste lélek* alakváltozata.

90 karollya = káros dolognak tartja

107 szukártál (II-ben: szurkottál) = szurkáltál?

124 here = helyre (II-ben is hasonulással: herre).

132 Mandrat (II-ben: mandro) –talán valamilyen pénzfajta. (Vö. 159, 12.)

II, 28–33 Elrontott cigány szavak.

III, 55–6 Vö. Miklós deák halotti énekének kezdetével: „Már elmegyek az örömben, paradicsomnak kertében” (RMK I. 651, 45.)

III, 89 cselidgve = csellegve?

III, 116 kandacsoltam = kandicsáltam, kandikáltam?

109.

Kézirata: **Mátray-k.** 51a–53a. Kiad. THALY, VÉ II, 59–62. – Címe: Mas. Az 5. kéz írása.

Az ének az utolsó versszak szerint 1672-ben keletkezett. Versfői: NEKED EDES JUTKAM. Kezdőstrófájának változata: 123. sz. 1. vsz. (Lásd a jegyzetet is.)

21 Lacedonia a *Laodamia* név elferdítése. Laodamia Protesilaus felesége volt, s igen bánkódott, mikor férje a trójai háborúba ment. Történetét az Eurialus és Lucretia széphistória szerzője is idézi, Didóéval együtt, mint énekünkben. (DÉZSI, Balassa-kiad. II, 471.)

110.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 26b–28b. Kiad. FERENCZI, VD 34–6.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 223–5.

Az éneket az utolsó vsz. szerint „hetven kettőben” szerezték. FERENCZI, majd utána többen az évszámot tévesen 1572-nek vélték, és a szöveget Balassi szerzeményének tartották. Erre semmi alap sincs, a szereztetés éve csak 1672 lehet, amint erre már a korábbi kritika is rámutatott. (EPhK 1899, 732.)

A 4. vsz. változata: 273/II. sz. 5. vsz.

Az ének 1. versszakának egészen a népköltészetig terjedő utóélete van. E versszakkal kezdődik a XVIII. sz. végéről való *Ráth-ék.* egyik darabja, melynek teljes szövegét közöljük, mert többi strófája is igen archaikus, és mert fontos láncszem a népköltési változatok és az 1672-i szöveg között:

XIVdik Nota.

Oh gyönyörűség, mindeneknél leg szebb nyukhatatlan rózsaszáll,
Kinek ámyékában, gyenge hajlékában én szerelmem tigid vár.

Magos kösziklanak oldalából nyílik szerelem orvossága,
A ki a szerelmet soha nem próbálta csak álomnak alitya.

De a ki próbálta szívét bagyoztatta, méreggel úgy itatja,
Én is azt gondolok, hogy énis úgy járok te éretted galambom.

Mind addig a szívem halálban öltözik valamég tigid nem látt,
Hogy ha láthatnálak, véled ha szollhatnék Isten hozza rózsaszáll.

Gyönyörű Trezsikam, te vagy én violám hogy ha kezded foghatnam,
Piros két ortzadotis meg tsokolhatnam gyönyörű violám!

(MTAK Népk. 140. 8a–b. Kiad. STOLL, Virágénekek ... 112.)

A népköltési változatokat KODÁLY találta meg Zoborvidéken, s az ő feldolgozása révén vált a szöveg újra általánosan ismertté:

Magos kősziklának oldalábó nyilik a szerelem-orvosság;
Aki a szerelmet soha nem próbáta, csak álomnak állítja.

O gyönyörűsleges, mindenekné legszebb nyilhatatlan rúzsaszál,
Kinek ámyékábó, gyenge hajlikjábó én szerelmem téged vár.

(Kolon, Nyitra m., MF 1147/b)

Egy másik változat, mely nem tartalmazza ugyan a XVII. századi versszakot, de összekapcsolódott, a 276. sz. ének egyik strófájával:

Magos kősziklának oldalábó nyilik a szerelem-orvosság,
Ki az én szívemet, gyenge természetemet mindenkor megújítja.

Sárga csizsmám nyomát, zöld erdő harmatját a szél majd mind elfujja,
Aki a szerelmet soha nem próbálja, csak álomnak állítja.

(Menyhe, Nyitra m., MF 1242/b)

A VÁSÁRHELYI-DALOSKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

A *Vásárhelyi-dk.* a XVII. század szerelmi költészetének leggazdagabb forrása. Eredetileg 365, korabeli kéz által megszámozott levele volt, ezek közül azonban elveszett az 1–5., 174–181., 184–7., 195–8., 280–3. és 319–322. levél. A számozás a 343. után tévesen 345-re ugrik; a 18. és 38. levél után egy-egy, a 63. után két számozatlan levelet kötöttek. Ily módon az ék. jelenleg 339 levélből áll, de újabb számozása nincs, ezért mindenütt az eredeti levélszámokra hivatkozunk. – A 334b. lapig egy kéz írta tele az 1670-es években, mert a legkésőbbi keltezett darab 1672-ből való (110. sz.), és kötéstáblájának töltelékei egy Kolozsvárott, 1672-ben nyomtatott mű (RMK I, 1133.) leveleiből álltak. A 335a–365b. lapokon levő énekek, töredékek és vegyes feljegyzések már jóval későbbiek, nagy részük a XVIII. századból való.

Számos bizonyíték azt mutatja, hogy az összeírás helye Erdély. A kézirat keletkezése óta mindvégig erdélyi személyek birtokában volt. A kötéstáblán levő feljegyzés szerint 1694-ben Ales Andrásé, a 286b. lap bejegyzése szerint „Balthasar Székely de S. Szt. György”-é, majd „Vasarhelyi Péter esperes”-é (325a) és „Vásárhelyi Jakab”-é (360a) volt. Egy XVIII. századi kéz bejegyzése szerint (359a) ez a Vásárhelyi Jakab volt egyszersmind a kötet összeírója is. A kötetet a két utóbbi tulajdonosról nevezték el *Vásárhelyi-daloskönyv*-nek.

Egyes nyelvi sajátosságok is Erdélyre, közelebbről székely nyelvjárási területre utalnak. Ilyenek: 197, 35: münköt; 113, 14: hüttel; 113, 26: menyek (jelentő mód); 3, 4: kényszerítte (= kényszerítette). A szókincsből: 122/III, 35: pánk (= fánk); 129, 39: musta (malleus sutorius); 138, 21: szigoru (afflictus); 170, 63: vasko kés; stb. Ez utóbbi szavakat a NySz csak Páriz Pápai–Bod szótárából ismeri. Az egyik ének szövegében egy román szó is van: zsupunyásza (159, 7). Végül Erdélyre utal az ék. egyetlen olyan éneke, amely helyhez köthető (128. sz.), az itt leírt eset „Rákos falujában”, hihetőleg Csíkrákoson történt.

Itt említjük meg a kézirat néhány helyesírási jellegzetességét is. Legfeltűnőbb ezek között, hogy a másoló az *e*-re igen gyakran, elég következtlenül ékezetet tesz olyankor is, amikor nem *é* hangot akar jelölni, sőt amikor *ë*-ről sem lehet szó. Kérdés, van-e valamilyen rendszer ezekben az ékezetekben, vagy pedig pusztán helyesírási sajátosság, mely semmiféle hangállapotot nem tükröz. Kiadásunkban mindenesetre követtük az eredetit. – Gyakran került ékezet az *u*-ra is, de ebben az esetben nyilvánvaló, hogy ez csak írástechnikai sajátosság (149, 14: nyugodalmát; 163, 78: Küpa). Egyébként a kézirat helyesírása általában következetes, vagyis ugyanazt a hangot mindig ugyanazzal a betűvel jelöli. Kivétel leginkább a *c* és *cs* hangoknál van. A *c*-t legtöbbször *cz*-vel, de szórványosan *z*-vel és *tz*-vel is jelöli: 197, 6: tezik; 141, 51: tetzet; 188, 4: tezik. (lásd még 160, 19. jegyzet). A *cs* jelölése legtöbbször *cs*-vel, ritkábban *cz*-vel (117, 29: szerenczed), egészen szórványosan *tz*-vel történt. (120, 7: barátzak; 29, 23: tartzák.)

Az 1. kéz által leírt törzssanyag 127 énekszöveget tartalmaz. Ezek közül hármat nem közlünk: az „Ó mely szép dolog volt Isten a barátság” kezdetű (182a–183a), amely nem szerelmi tárgyú, és amelyet már a RMKT XVII. I. kötetében közöltünk, továbbá Balassi két énekének változatát, melyeket ECKHARDT már kiadott. („Ez világ sem kell már nékem” 16a. ECKHARDT, Balassi-kiad. 217. és „Mindennap jó reggel” 16a. uo. 228. – Azokat a szövegeket azonban, melyek Balassi énekeinek átdolgozásai, tehát új énekeknek tekinthetők, még ha legtöbb soruk Balassin alapul is, közöljük, pl. a 197. számút.) Az összes többi, az 1. kéz által leírt ének megtalálható kötetünkben;

24, melynek szerzési ideje a szövegből megtudható, illetőleg változata már korábbi kéziratban megtalálható, a kötet korábbi részeiben, 86 ének ebben az éneksorozatban, a kéziratba való beírás sorrendjében. 9 ének szövegét a *Mátray-k.* keltezetlen énekei között találja meg az olvasó, mivel a *Mátray-k.*-beli szövegük épebbnek bizonyult s ezért I. változatként azt közöltük. A *Mátray-k.* egyébként is legfeljebb néhány évvel fiatalabb a *Vásárhelyi-dk.*-nél. Végül 5 ének kisebb-nagyobb eltérésekkel kétszer fordul elő a *Vásárhelyi-dk.*-ben, ezek, mint változatok, azonos szám alatt szerepelnek kötetünkben. – A *Vásárhelyi-dk.* 357b–358b. lapjain egy XVIII. századi kéz által írt tartalomjegyzék olvasható, amely ugyan nagyon hiányos, de a kiszakadt 1–5. levelek tartalmát meg lehet belőle állapítani. Eszerint az 1. levélen az „Egességgel szép szerelmem gjenge virágom” kezdetű ének volt, ez minden bizonnyal a 218. sz. énekkel azonos; a 4. levélen a „Napom s oram az előtt ez vala” kezdődött, ennek későbbi változatokból ismert szövegét ebben az éneksorozatban közöljük (111. sz.), azután az az ének következett, amelynek a vége már megvan (112. sz.).

A *Vásárhelyi-dk.* 335a–365b. lapjain későbbi kezek által leírt énekek és vegyes feljegyzések olvashatók. Két ének ezek közül már korábbi kéziratokban előforduló szövegek variánsa (30. és 245. sz.), az „En elmenék fürjészni” kezdetű lakodalmi ének bizonyosan, az „Édes komám hallgasd meg” kezdetű asszonycsúfoló ének pedig nagyon valószínűen a XVIII. században került beírásra. A többi énekszöveg vagy töredék részben nem szerelmi tárgyú, részben még később, még a XIX. század elején is, került a kötetbe.

A daloskönyv teljes anyagát FERENCZI ZOLTÁN adta ki. (RMKtár 15. sz. Bp. 1899.) FERENCZI a jegyzetekben számos éneket Balassinak tulajdonított, ezeket aztán DÉZSI Balassa-kiadásában kritika nélkül mint Balassi-verseket közölte. A kutatás azóta megcáfolta a Balassi szerzőségére vonatkozó véleményét. (Lásd különösen: IMRE ILMA: Balassa Bálint hatása a XVII. század névtelen költőire. Bp. 1930.)

111.

Kéziratai:

I. **Thoroczkai-dk.** 26a–27b.

II. **Kelecsényi-ék.** 8a. – Címe: Ének. A szöveg végén: Amen.

III. **Kelecsényi-ék.** 11a. – Címe: Más Ének. A végén: Amen.

IV. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 197–8. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 83–5.

V. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 10b–11a. – Címe: N°. 16°.

A *Vásárhelyi-dk.* tartalomjegyzéke szerint a 4. – azóta elveszett – levélen a következő kezdősorú ének volt: „Napom s oram az előtt ez vala” (357b). Kétségtelen, hogy ez a szöveg valamelyik változata lehetett énekünknek; az erdélyi *Thoroczkai-* és *Bathó-énekeskönyv*nek több olyan darabja van, amely a *Vásárhelyi-dk.*-ben is előfordul. Az erősen variálódó szöveg *Vásárhelyi-dk.*-beli alakjának rekonstruálása természetesen nem lehetséges.

A IV. variáns 8–12. versszakai későbbi toldásoknak látszanak; közülük a 9. vsz. a 102. sz. ének 10. szakaszának a variánsa; a 11. versszakról lásd a 32. sz. ének 3. versszakáról írt jegyzetet.

Az ének 3. versszakának több változata van. (Kedveltségét az is mutatja, hogy az 5. variáns ezzel a versszakkal kezdődik.) A *Szádeczki-miscellania* (1755 k.) „Angyal-e vagy madár” kezdetű darabjának 2. szakasza:

Árva vagyok árva, szivem, nálad nélkül,
Mint árva gerlice kedves társa nélkül,
Mint pelikán madár bujdosom egyedül,
Bubán merült fejem épen meged s hül. (Kiad. VARGA IMRE, SzM 39.)

Az ének egyik 1771 k. leírt változatában csak ennyi van:

Enés árva vagyok szivem nálad nélkül,
Mint gerlitze madar maga parja nélkül. (MTAK Népk. 193/10.)

Az 1790–4 közötti *Szeel Imre-ék.* „Adj egy csókot rózsám” kezdetű énekének 3. strófája:

Árva bizony árva szivem nálad nélkül
Mint gerlitze madár az ő párja nélkül,
Hidd el én csak olyan vagyok nálad nélkül,
Mint a kalitzkában zárt madár egyedül. (82.)

Végül a „Báró tartsd fel fejed” kezdetű ének egyik 1790 körül lejegyzett szövegének 3. versszakát mutatjuk be:

Árva vagyok árva pár nélkül,
Mint gerlitze madár társ nélkül. (*Dávidné Soltári* 63.)

A 13. vsz. gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. ének jegyzetét.

112.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 6a–7b. Kiad. FERENCZI, VD 15–6.

Az ének eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. Ismeretes azonban a kezdősora az énekeskönyv tartalomjegyzékéből: eszerint a szöveg az 5. levélen kezdődött. Mivel egy levélen átlag négy vsz. szövege fér el, az ének elejéről legfeljebb négy strófa hiányozhat. A kezdősort a szöveg élére tettük. Az ének elveszett elejének tartalmáról nem sokat tudunk meg belőle. A „bajnokja” szó valószínűleg a kedvesre vonatkozik, aki fegyveres vitéz képében jelenik meg az énekszerző előtt. (31. sor; a motívumot vö. a 80. sz. ének kezdetével.) Beszélgetésbe kezdenek; ennek szövege (vagy egy része) már megvan.

6 vallás = vallomás

8 tettet = tetszés; a „tettetekre” jelentése itt valószínűleg: tetszésük, kedvük szerint

11 meg kerülted – jelentése itt: rábeszélted, meggyőzted, becsaptad

15 Az ilyen közbevetett szócskákánál a *Vásárhelyi-dk.* másolója igen gyakran összecseréli az 1. és 2. személyt, alább, a 26. sorban is. (Lásd még 20/II, 16, 18, stb.)

16 fel – olv. féll (= félj)

30 T. i. Venus zászlója alá. (V. ö. 279. sz. 23–4. sor.)

36 föl ház = emelet, emeleti szoba.

113.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 7b–9b. Kiad. FERENCZI VD 16–8.

10 mind unta – nyilván: minduntalan, bár ilyen alakot a NySz nem ismer

17 fel rankodom – értelme ez lehet: felriadok. A NySz a „rángat” címszónál meg-ránkodik alakot idéz

25 palyásomra – hibának látszik, mert a „pályás” a NySz szerint csak ezt jelentette: ’aki versenyt (pályát) fut’.

28 ragaszkodót = rugaszkodott

29 repéső = repülő

33 rabotás = fáradságos, kínos (amint korábban a „munkás” is ezt jelentette).

114.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 11a–13a. Kiad. FERENCZI, VD 19–20.

II. **Vásárhelyi-dk.** 100b–102a. Kiad. FERENCZI, VD 97–8.

III. **Várfalvi Fodor-ék.** (1764 k.) 24b–26a. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 212–3. – Címe: Más ének. – A kézirat jelenleg nem hozzá férhető, ezért a szöveget a kiadás után adjuk, ami nem látszik mindenütt pontosnak.

IV. **Deák Miklós-ék.** (1786) 7–8.

V. **Dávidné Soltári** (1790–1) 227–8. – Címe: CXLII: Nóta.

VI. **Horvát György-ék.** (1813) 24b–25a. – Címe: Más. A szöveg után: Vége. – E változat 2. és 7. szakaszát az énekeskönyvet összeíró Horvát György saját szerzeményébe is bedolgozta. (Lásd a 221. sz. ének jegyzetét.)

Az I. és III. változat utolsó versszaka a 117. sz. utolsó versszakával, a II. változat utolsó versszaka pedig a 72. sz. 7. versszakával egyezik meg. A 8. vsz. (különösen III. változata) a „Ritkán láttam szívem” kezdetű, a 209. sz. ének jegyzetében közölt ének 2. versszakával azonos.

A III. variáns 9. versszaka szintén XVII. századi: megvan a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekében is (139. sz. 5. vsz.). A strófa 3. sorának képe igen hosszú életű volt.

Először XIX. század eleji kéziratokban bukkan fel, itt már abban a formában, amely – alkalmi variációktól eltekintve – véglegessé vált a népköltészetben is:

Rozmaring, cziprus fa, nem árt néked a' tél,
Köszönöm galambom, hogy eddig szerettedl.

(*KR gyűjteménye*, V, 12a–b. – Ugyanez: MTAK Népk. 60. 16a.; Nyitra m., uo. 63. 10a.; Komárom m., uo. 113. 7b.)

Bővebb változata, melyben a XVII. századi vsz. 4. sorának emléke is megmaradt:

Rozmarink, czipruska [!] nem árt ennek a' dér,
Köszönöm angyalom, hogy eddig szerettedl,
En ugyan fájlalom, hogy már meg vettedl,
Aldjon meg az Isten, ha szebbet szerettedl.

(*Pesti-ék.* 1825. 63b. – Megegyező szöveg: MTAK Népk. 96. 4a. – Alig eltérő: Szegvár, Csongrád m., MF 24/a; Gerencsér, Nyitra m., MNT III/A 193. sz.)

A többi népköltési változatban legtöbbször csak a növény neve változik:

Csipkefa, rózsafa, nem árt neki nagy tél,
Köszönöm édesem, hogy eddig szerettedl.

(Nagymegyer, Komárom m., MNT III/B 325. sz. 5. vsz. – „Citrusfa, citromfa tégöd a szél se ér”: KÁLMÁNY, Szeged népe II, 55.; „Rozmaring, szegfűszál”: Mezőkövesd, MF 255/a. – Egyéb változatok: Zala m., MTAK RUI 8r. 149. 187.; Szentgyörgyvölgy, Zalam., MF 2280/b.; Erdőköz, Bereg m., EA 479. 108. stb.)

Feltűnő, hogy Erdélyből nincsenek szövegek, pedig a XVII. századi, eredeti változatot megőrző kéziratok erdélyiek. Úgy látszik, hogy a XVII. századi szöveg a XIX. század eleji népies és érzelmes kéziratok költésében újult fel; Erdélyben ez a fajta énekköltészet kevésbé volt divatos. Ezek alapján a folklorizáció ideje is a XIX. század elejére tehető. (Nagyjából hasonló utóélete van a 126. sz. éneknek is.)

Az V., 1790-ből való változat 7 szakaszából csak 3 egyezik meg az I. változattal. Többi versszakának nagy része azonban szintén régi: 3. vsz. = 139. sz. 6. vsz.; 5. vsz. = 164. sz. 7. vsz. (további változatokkal); 7. vsz. = 115. sz. 10. vsz. (szintén további változatokkal).

I, 19 rementelen = nem remélten. Vö. II, 15: remensegem félét; III, 19: remensegem kívül

I, 22 még sem ismerhetni = meg sem különböztethetni

II, 11 anyali – vö. 142, 2: gyönyből; 145/I, 17: anyaihoz

II, 25 ojat – lehet az *óhajt* alakváltozata, de itt nem 'kíván', hanem 'sóhajt, kesereg' jelentésben. Vö. 116/I, 29: oajtássommal; 43, 26 és 150, 36: oajtók; 194, 2: oajtásimat

III, 1 Az *Eris* nyilván a *Friss* szó félreolvasásából, vagy sajtóhibából került a kiadásba; a görög isten emlegetésének itt semmi értelme

III, 13, 22, 26, 28 Valószínűleg itt is rossz olvasatok

V, 1 alak = szerető, kicsike (kedvelt szerelmes megszólítás).

115.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 13b–15b. Kiad. FERENCZI, VD 21–2.

II. **Mátray-k.** 44b–45a. Kiad. THALY, VÉ II, 223–4. – Címe: Cantio jocosa. Az 5–8. vsz. hiányzik, egyébként a szöveg alig tér el az előbbitől. A 2. kéz írása.

Az ének kezdősora nótajelzésként szerepel a 212. sz. éneknél.

A 10. vsz. első két sorának formulája igen elterjedt a későbbi énekekben és a népköltészetben. E kötetben lásd még: 114/IV. sz. 7. vsz.; 148/II. sz. 5. vsz. (és ennek későbbi változatai, lásd a jegyzetekben is). Az „Állj előmbe rózsám” kezdetű, XVIII. századi ponyva-nyomatványokban előforduló ének refrénje:

Állj előmbe rózsám, hadd butsuzzam tölled,
Ha el-nem butsuzom, bujdossunk-el ketten,
Vagy meg-halok értted, vagy enyimmé teszlek édes szívem.

(*Dallok.* H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 371. A szöveg más ponyvakiadványokban is előfordul.)

Valószínű, hogy elsősorban e ponyva-szöveg révén terjedt el, és vált alig variálódó formulává. A számtalan kéziratos és népköltési változat közül csak néhányat idézünk:

Hat nap van egy hétben...

6. Vagy meg halok érted, vagy enyimé tészlek,
Vagy piros véreimmel földet festek érted.
(*Jankovich gyűjt.* 147a–b.)

5. Vagy élek vagy halok...
Vagy enyimmé tészlek, vagy meghalok érted,
Vagy piros véreimmel földet festek érted.
(MTAK Népk. 52. 26. sz.)

Csak azt szánom bánom, tőled meg kell válnom,
Sok utánad való járásim sajnálom.

Vagy meghalok érted vagy magamnak teszek,
Vagy piros véreimmel földet festek érted.
(Gyergyócsomafalva, 1907. KODÁLY–VARGYAS 367. sz.)

17 haloban = halálra

32 vádol – e szónak csak 'accuso' stb. jelentéseit sorolja fel a NySz, amelyek nemigen illenek ide

35 laute cantes = vígan énekelj. A *Mátray-k.* változatában az első latin szó helye üresen van hagyva

44 dīb dáb = haszontalanság, hitványság. A *Mátray-k.* „lib láb” alakját csak innen ismeri a NySz

48 forgodom = igyekszem.

116.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 17a–18d. Kiad. FERENCZI, VD 25–6.

II. **Petrovay-ék.** 135b. – Címe: Cantio pulchra. A végén a másoló megjegyzése: Finis per me Nicolaum Petrovay... Ao 1671.

III. **Komáromi-ék.** (1701) 62b–63b. A szöveg végén: Finis.

IV. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 26b–28b. Kiad. THALY, VÉ II, 130–4.; BUDA JÁNOS, SzD 35–7.; – Címe: Alia cantio et pulchra. A szöveg végén: Amen. Finis.

V. **Bocskor-k.** 140a–b. – Címe: Alia Pulchra Cantio. A szöveg végén: Finis. A kódex 1722 körül másolt részében. A 8. vsz. a 139b. lapra van írva.

Dallamát, és szövegének néhány kezdő szavát a *Vietorisz-k.* őrizte meg. (3b–4a.) Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 30. és MZK 35*. Az első versszak szövegének a *Vietorisz-k.*-ben nem szereplő részeit [ ]-ben az I. var. alapján pótoltuk a dallam alatt. Petrőczy Kata Szidónia egyik énekének nótajelzése: „Sokan szólnak most.” (ItK 1915, 317.)

A XVIII. századból három irigyek ellen szóló éneket is ismerünk, melyeknek néhány versszaka énekünk 1–2. szakaszán alapul:

1. Kurva az anyja rossz embernek, egy szó úgy, mint száz,
A ki engem hátam megé, nem szembe gyaláz.
2. Annyit hajtok rossz embernek szóhajtására,
Mint az ebnek az utcában ugatására.
3. Hadd koptassák az nyelveket haszontalanul,
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul...

(stb. még 6 vsz., melyeknek semmi közük nincs a XVII. századi szöveghez. Kiad. VERSÉNYI, SzUB 50–2.)

Egy XVIII. századi ponyva-nyomtatvány szövegének első és utolsó versszaka:

1. Sokan szólnak most énéám nagy ártatlanul:
Hadd koptassák ő nyelveket haszontalanul!
Kurv' az anyja rossz embernek! egy szó úgy mint száz
A ki engem hátam megett, nem szemben gyaláz!
.....
2. Hadd szapuljanak, szóljanak, – szájokban nyelvek!
Mint gízgázok még valaha ők is bételnek.
Hadd szóljanak, szapuljanak haszontalanul:
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul!
(Kiad. THALY, VÉ II, 135–6. Eredetijét nem sikerült fellelnünk.)

A harmadik ilyen tárgyú szöveget, mint kiadatlant, teljes egészében közöljük:

1. Sokon szólnak én ellenem nagy méltatlanul,
Hadd szóljanak, szapuljanak haszontalanul,
Kurva az anya rossz embernek, egy szó úgy mint száz,
A ki engem hátom megé, nem szembe gyaláz.
2. Nincs sokaknak egyéb dolgok, csak mást rágjanak,
Ha szembe nem, hátok megé mást meg szóljanak,
Hadd szóljanak, szapuljanak, szájokban nyelvek,
Mint hunczfutok még valaha ők is bételnek.
3. Nehéz ugyan méltatlanul rágalmaztatni,
Főként hunczfut, rossz embertől szidalmaztatni,
De a finum, szép aranyot rosda nem fogja,
Az irigyh és az hunczfutnak száját bé dugja.
4. Nem hajtok én fondorkodo mérges nyelvére,
Szollyon bátor a mint tetszik ki ki kenyérére,
A scorio ha kit még már, maga gyógyitya,
Rossz ember is még szándékát jómra forditya.
5. **M**ont pok mérget, a méh mézet szed egy virágról,
Ugy rossz rosztól, a jó jorol itél igazról,
Példát vészen ő magáról, aki mást meg szól,
Mert a hunczfut másokat is kujonnak gondol.
6. Altal usztam már a Dunát, s el nem merültem,
Rágalmazás habjai közt partra eveztem,
Tűz, víz, meleg, irigy nyelvek közt is nem feltem,
De hunczfutnak boszszujára csak vigon éltem.
7. Igaz ugyan, ki szeretőt akar tartani,
Kell is annak rágalmazást sokat szenvedni,
Nagy méltatlan és ártatlan zokogva sirni,
Az irigyek nyelveitől majd sirba lépni,
8. Annyit hajtok rossz embernek szohajtására,
Mint ebeknek az utzákon ugatására,
Hadd szóljanak, szapuljanak haszontalanul,
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul.
(Rákosi S. Holmija, 1790 k. 53b–54a.)

Ennek is csak az 1. és utolsó versszaka egyezik meg szöveg szerint a XVII. századi változattal. Többi versszaka más, de a XVIII. századi szövegekkel is csak egy-két helyen egyezik. Rövidebb, 6 strófás változata: *Bándi-ék.* 10. sz.; 1., 2., 5. és 6. strófája: *Gaal Miklóssok.* (1810) 11. sz.

XVIII. századi ponyvák, bor-köszöntő szövegekkel együtt, az ének 2., 6. és 1. versszakából összeállított egyveleget találunk:

A' régi Magyaroknak Bort-köszöntő szokások illy'
szavakkal végződött:
Vivat sincera sincerorum sinceritas!

Kurva az anya rossz embernek, egy szó úgy mint száz!
a' ki minket hátunk megett, nem szemben gyaláz!
Ollyba tartom rossz embernek reám szóllását,
mint szeméten gubás ebnek az ugatását.
Hadd koptassák a' nyelveket haszontalanul,
engem sem hagy én Istenem gyámoltalanul!
Ökör iszik kelve, ember barátságért.
Jó bor e' gazda, jó szőlő hozta ...

(stb. további köszöntők; az egész egyvégtébe írva. *Hat szép új világi énekek*. H. é. n.; *Keservesen kesergő ... énekek*. H. é. n.; *Hat vidám nóták*. H. é. n. Kiad. THALY VÉ II 125–6. – Megegyező szövegek: MTAK Népk. 172/e. 21a.; 172/f. 6b.; 174. 2a.)

A népköltési változatok ezúttal nem, vagy nem csak a ponyva-kiadványok révén terjedtek el, mert ERDÉLYI JÁNOS ismeretlen forrásból közöl egy olyan változatot, melyben a XVII. századi szöveg 19., ponyvák nem szereplő sora is megvan:

Irigyeim sokan vannak ugyan csoproznak,
Kígyó módra követ fújnak, engemet szólnak.
Hadd szóljanak, szapuljanak, haszontalanul,
Engem sem hágy a jó Isten gyámoltalanul.
(Népdalok és mondák II, 91. sz.)

Egy másik népi változat:

Nem mos vettem én azt észre, hogy engem utálsz,
Valahol jársz, valahol hálsz, rám köröszőt hánysz,
Verje meg hát a jó Isten, ki minket utál.
Ránkförmedtek az irigyek mocskolnak rútul,
Had' koptassák rossz nyelvüket haszontalanul,
Minket sem hágy a jó Isten gyámoltalanul.
(Hatvanpuszta, Fehér m., 1906. MSz 850. sz.)

Más, hasonló szótagszámú változat még a XVII. századi dallamot is megtartotta, ami szintén amellett bizonyít, hogy a szövegfolytonosság a XVII. század óta megvan a népnél. – Kialakult egy eltérő szótagszámú változat is, mely a magyar nyelvterület legkülönbözőbb helyein él:

Irigyeim akik vágynak,
Mint a kutyák úgy ugatnak,
Hagyok nekik víg napokat,
Had ugassák ki magokat.

(Bogyiszló, Pest m., 1922. MF 2621/b. – Alig eltérő változatok: Sárospatak, 1913. EA 930. 241.; Hódmezővásárhely, 1934. MSz 3158.; Táska, Somogy m., 1932. MSz 2686.; Résznek, Zala m., 1905. MF 635/c; Bába, Tolna m., 1954. MNT III/B 270. sz. 3. vsz.; Béd, Nyitra m., 1906. MNT III/A 10. sz. 9. vsz. stb. stb. Vö. MKBR 497.)

4 had gyarek = hadd járják (ejtés szerint írva). Annyi mint 'hadd legyen, hagyján'.
12 szegent = szégyent
29 oajtásommal – vö. a 114/II. sz. 25. sorához írt jegyzettel.
III, 11 haboz – hánykodik.

117.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 19a–20b. Kiad. FERENCZI, VD 27–8.
Az ének utolsó vsz.-a azonos a 114/I. sz. utolsó versszakával.

5–7 Az első sor Balassi Júlia-énekeire, a második valószínűleg Batizi András *Az istenfélő Zsuzsánna asszonnak históriájá*-ra (RMKT II, 81.), a harmadik Enyedi György *Gismunda és Gisquardus* széphistóriájára utal. (FERENCZI jegyzete, 234.)

8 még dulya – a NySz szerint csak 'depraedor' jelentése van, de egyik idézett adata 'felülmúl' értelemben szerepel, mint az énekben is: „A tenger meg-dulya a több folyó-vizeket nagyságával.” Lásd még Nyéki Vörös Mátyás *Tintinnabulum*-ában: „Mert, bár meg-dúlnád is Mídást gazdagsággal”. (RMK I, 664. 28.)

9 sugar = sudár, hajló

10 sceptrum = jogar.

118.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 21a–22a. Kiad. FERENCZI, VD 28–9.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 222–3.

Az ének versfőit (BOATTARL) többen próbálták megfejteni: ERDÉLYI Barakonyi-nak (TÉ 146.), DÉZSI (i. m. 743.) Bátori-nak értelmezi, minderre azonban semmi alap nincs.

3 ezén – erre

23 szivem mégis – elírás, talán *szivem ég is* helyett.

119.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 22b–24b. Kiad. FERENCZI, VD 30–3.

II. **Mátray-k.** 17a–20a. Kiad. THALY, VÉ II, 265–9.

III. **Sziveket újító bokréta** (1770) 68. sz. Kiad. VERSÉNYI, SzUB 131–3.

IV. **Kozma-ék.** (1777–81) 51b–53a. – Címe: Nóta alia.

V. **Balás-k.** (1785 k.) 20a–21a. – Címe: Cantio Aptima. [!] A végén: Amen.

VI. **Dávidné Soltári** (1790–1) 12–3. Kiad. HARSÁNYI ISTVÁN, Ethn. 1914, 40–1. – Címe: Ildik Más Nóta. A szöveg mellett a következő toldás van: „Sára is szeretne mást Nem kívánna el válást Legényeken bánkodik Házasságra vágyódik Kata sirattja magát Mert meg únta világát Fájjal mondja sok jajját Nem penditi notáját Ki mint tudja, ugy mondja, Leányoknak nints bajjáj; de ha Vénus fellobban, vérek is foly nagyobb”. – Az ék. 139. lapján nótajelzéseként szerepel: „Nota: Nem szóllok”.

VII. **Jánosi-ék.** (1802) 27–9.

VIII. **Czombó-ék.** (1801) 30–3. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 147–9. – Címe: Mas. Az ék. 278. lapján e változat 1–2. versszaka olvasható, némileg eltérően: „Nem szolok egebekről tsak az aszon népekről fris természetekről magok viselessekről Első is leszen ana nevet magaval hoszta ha kernel töle adna hined hog meg sem tsalna”.

Hasonló a témája és a felépítése a 18. sz. éneknek is, de a részletekben kevés a hasonlóság. Énekünk 2. vsz.-a távoli egyezést mutat annak 7. versszakával; a 19. vsz. a 9.-nek felel meg. Az ének tárgyi változatait ott soroltuk fel.

30 Meg utálá = a többi változatban: megütötte

31 malyát – nyilván a *mái*-ről van szó, melynek 'has' jelentése is volt

37 még lehet = meglehetősen (?)

42 szözis – elírás lehet; a többi változatban: Sophi

49 alá néző = alattomos, ravasz. Vö. ezzel a két szólással: „*Alánéző* macskának nem kell hinni”. (NySz II, 646.); „Mint az *alá néző* matska: incurvi cervicis” (Uo. II, 979.)

50 nyegedes = negédes, évődő (VII, 42: nyegödő)

69–72 Ez az érthetetlen vsz. nyilván romlott szövegű, de a többi változatban nem szerepel

75–6 Szintén érthetetlen. A IV. és V. változat megfelelő versszakában e két sor helyén más van; a VII. var. megfelelő 47–8. sorát sem tudom megmagyarázni

II, 35 fél = félj

II, 62 merő = merész (?)

II, 63 velős kontz – erotikus értelemben

II, 72 kántoros – talán összefüggésben van a 'negyedév' jelentésű *kántor* szóval. A *kántoros katona* gyakori kifejezés volt, azt a katonát nevezték így, aki negyedévi időközökben kapta meg zsoldját. A *kántoros* szó jelentése talán (tapadással): 'katonás; aki szereti a katonákat'. A IV. var. megfelelő versszakának szövege kissé eltérő, az V.

var. szövegében pedig ismét egy ismeretlen szó van: *patzéros*. (Elírás *katzéros*, azaz 'kacér' helyett?) Lehetséges, hogy mindkét szó 'kurvá'-t jelent

- II, 87 véle kapják = együtt találják vele
- III, 24 rózsáját – gyakori kifejezés: „kebelében nyílt rózsza”
- III, 27 természetes = formás, szép (lásd még V, 27.)
- III; 45 bokorugró = rövid; itt talán: alacsony termetű
- IV, 44 fon = pubes
- V, 15 patzéros – vö. II, 72.
- VII, 19 meg feste – az I. var. megfelelő helyén: *meg foga*
- VII, 42 nyegödő – vö. I, 50.

120.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 24a–25a. Kiad. FERENCZI, VD 33–4.
A 10. vsz. változata az újabbkori népköltésben gyakori, pl.:

Úgy megüték a bírót
Egy nagy tökkel, hogy meghót;
Harmadnapos macskája
Bömbölve jár utánna. (KRIZA 305. sz.)

7 bárátzak = barátság. Szokatlan módon van írva: a *Vásárhelyi-dk.* másolója még egy esetben használja a *tz-t cs* hangértékben (29, 23); a *k* betű *g* hangértékben sehol másutt nem fordul elő

11 magam még bízam – vö. Baranyai Decsi egyik szólásával: „Meg biza-magát: pulvere extrito decertat.” (Ad. 253.)

19 Ötvent az szeresében – ötvennel megszerezve, megtoldva

32 csánko – e szót a NySz nem ismeri. Valószínűleg azonos a *csánk* szóval, melynek jelentése: 'állati boka, bokacsont'.

(EtymSz)

36 mint –mind.

121.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 29a–30a. Kiad. FERENCZI, VD 37–8.

Az ének versfői: CsOMPA ILONA. Csompa (vagy Compa) nevű családot a genealógiai irodalom nem ismer.

A „Ki oltja meg lángját” kezdetű, 1781-ben szerzett ének 6., 8. és 9. versszakai énekünk 1., 4., 6. és 7. strófáin alapulnak.

Teljes szövegét lásd a 229. sz. ének jegyzeteiben.

17 Hirtelen második személyre vált át, de ez nem szokatlan

21 villámcsozo = ragyogó

31 gondolat = gond.

122.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 23b–25b. Kiad. THALY, VÉ I, 365–7.; BUDA JÁNOS, SZD 31–3. – A szöveg végén: Finis hujus cantionis.

II. **Illés Bálint-ék.** – E kézirat jelenleg ismeretlen helyen van. Az 1. és 2. vsz. teljes szövegét, valamint a többi strófa sorrendjét és első szavait Barla Szabó Jánosnak, a kézirat egykori tulajdonosának THALYhoz intézett leveléből ismerjük. (OSZK Fol. Hung. 1390. 304b–305a. és 307b.) A versszakok sorrendje megegyezik a *Szentsei-daloskönyv*-ével, de onnan hiányzik a 2. vsz., melyet Barla Szabó János másolata alapján pótolunk.

III. **Vásárhelyi-dk.** 33b–35b. Kiad. FERENCZI, VD 41–3.

Az 1–5. vsz. Miskolczi Csulyak István szerzeménye, 1608-ból. Ez bővült ki később lakodalmi énekké, melyben a különböző mesterségeket csúfolják ki. Miskolczi Csulyak szövege – többi énekével együtt – a RMKT XVII. II. kötetében kerül közlésre; a könnyebb összehasonlítás kedvéért itt is adjuk:

Jocoserium

1. Lakjatoc vigan igiatok giakran jo jo jo jo.
Az wdö mondgia gazda kivannia
Fusson az bánat tölched az kannát jo jo jo jo.
2. Boldog ez élet ha mind így lehet jo,
Fekete kenier mostan többet ér
hogj nem sült kappan tegnap kit lattam jo.
3. Nem vizet adnae inni torkodnak jo,
De Tarczali bort Mézes máli [!] bort:
Tölched az pohárt ne lassunc töb kárt, jo.
4. Meg ne részegüly de gögösön üly jo,
gazda agy innom régen kivanom,
ures erszéniem mert ninchen pénzem, jo.
5. Ne bankodiatoc vigan lakjatoc fala la la
Gazda vig, lakjunc mind estig igjunc
maid lefeküdjünc -s- mind el aludgjunc fa la la la. (OSzK Oct. Lat. 656. 218a–b.)

A 4. vsz. változata a 154. sz. ének 3. vsz.-a.

17 Maj olv. mai (III-ban: mái)

19 Csertőri vargák – cserző vargák (BEKE ÖDÖN, Nyr 1954, 93.)

30 A *fortély* szónak csak 'csel' stb. jelentéseit ismeri a NySz, itt azonban valami mást jelent. A III. var. megfelelő versszakában más szöveg van

33 hegykére vágytok – olvasata valószínűleg *vagytok*. (Tehát: hegykén vagytok.)

41 üst = ezüst

61 pazollyatok = pazaroljatok

66 szerszám = fűszerszám, fűszer – megvajaz = megken

71 noha = ha

III, 35 pánk = fánk (erdélyi tájszó, lásd még 196. sz. 9. sor.)

III, 38 tölres = lehet, hogy nem másolási hiba, hanem ejtési sajátság

III, 42 kobil = kohóból (Vö. I, 30.)

123.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 36a–37a. Kiad. FERENCZI, VD 43–4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 228.

Az 1. vsz. a 109. sz. ének 1. versszakának változata. A strofa 3–4. sora, kissé módosulva, az 1790–4 körüli *Szeel Imre-ék.* egyik énekének elején is megtalálható:

Gyöngy vagy rósam gyöngy vagy gyöngynél is gyönygebb vagy

A virágok között mindeneknél szebb vagy

A virágok között nints szebb a rósánál,

A leányok között sints szebb az Ersóknál. (143–4.)

5 neszsze = nézsze. A régi nyelvben gyakori alak, Balassinál is többször előfordul. (ECKHARDT-kiad. 234., jegyzet; további adatokkal.)

13 megyek = mit tegyek.

124.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 37a–38a. Kiad. FERENCZI, VD 44–5.

A 3. vsz. képe Balassi *Aenigmá*-jának hatására keletkezett:

... Azonközben nagy sebesen egy keselő csalárdképpen

Rájok menven az egyikét körme között az szebbikét

Elkapá, faggatá szegént, mint szeretőt kedve szerént. (ÖM 44.)

4 allatya – talán az *alít*, *alejt* (= vél, gondol) alakváltozata

6 ugyan = úgy.

125.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 41b–42b. Kiad. FERENCZI, VD 49–50.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 229–30. – A végén: Finis.

1 musika – itt: hangszer

15 enyhicz = enyhítsd

21 számkodgyál = keseregj

27 hátra veszem = elfogadom

28 hátra vessünk = hagyjunk el.

126.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 43a–b. Kiad. FERENCZI, VB 50–1. – A szöveg végén: Finis.

II. **Czupor-ék.** (1839 k.) I. 40–1. – Címe: Mas.

Az 1. vsz. a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekének (173. sz.) versszakkaival összetapadva a XIX. századig élt tovább, változatait lásd ott. Az első két versszakkal kezdődik egy 1827-ből való erdélyi kézirat egyik éneke. Többi strófája is igen régies, több helyen romlott szövegű; mivel lehetséges, hogy ezek is XVII. századiak, az egész szöveget közöljük:

1. Egy fülemüle küs madár,
Miolta eljöt a szép nyár,
Kertemben szollogatni jár,
Oh hogy nem tuttam, melly nagy kár.
2. Eszemben vettem szollását,
Mindenféle musikáját,
Agrol agra sétálását,
Oh hogy nem tudtam szollását.
3. Ne sies töllem, kis madár,
Mert van meg ide hatreb nyár,
Kérlek, Istentől várj immár,
Ugy szerentsedis jobban jár.
4. Kérélek [!] hogy ha találnék,
Ez utan kihez mehetnék,
Hogy vigasságot vehetnék,
Banat töllem eltavoznék.
5. Akkoron szivem vig vala,
Mikor madarkam szol vala,
Banatot sem visel vala,
Mert szép zöld ágon ül vala.
6. Hallom vala a szollását,
Kévánom vala szollását,
De nem tudtam akarattyát,
Szivem szivének szollását.
7. Mert szép szárnyara fel kele,
Es engemet tsak kerüle,
Szerelmes jokkal illete,
Töllem messze el repüle.
8. Repülne, ha szárnya [!] volna,
Es oda mennék, hol volna,
Csak láthatnám meg valaha,
Szivemnekis könnyeb volna.
9. Le vetném akkor gyaszomot,
Felejtene banatomot,
Félen tenném vig voltomot,
Kivannám velle voltomot.
10. Oh! mely igen én örülök,
Hogy olly idő adatnék,

Hogy ha én hozzá mehetnek,
Velle egygyüt vigathatnek.

11. Nem vagyok kettős szivemben,
Hogy ha jőne az előmben,
Kezemet fogná kezében,
Es be venne kegyelmeben.

12. Gondold hejaban ne légyen,
Ez kis enek kiraly [!] legyen,
Mellyről egygyik peldat vegyen,
Az én kegyesemről légyen.

(*József-ék.* 2b–3b. – Csaknem azonos szövege megvan az 1813-ból való *Horvát György-ék.* 17. levelén is, de a kézirat csonkasága miatt csak az 5–12. vsz. – E szöveg 6. versszakát az énekeskönyvet összeíró Horvát György saját szerzeményébe is bedolgozta, lásd a 221. sz. ének jegyzetében közölt „Gyenge tested mozdulása” kezd. énekét.)

127.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 47a–48b. Kiad. FERENCZI, VD 54–5.

II. **Mátray-k.** 49a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 113–4. – Címe: Más.

Az 1. versszakot vö. a 174. sz. 1. versszakával.

128.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 49a–b. Kiad. FERENCZI, VD 55–6.

A kezdősor előfordul a *Bocskor-k.* „Siralom pataka” kezdetű, 1657-ben szerzett énekének 3. versszakában: „Poéták hol vattok, talám mind alusztok? Hogy nem sirassátok Erdélynek romlását”. (Száz 1871, 482.) Népi betlehemes énekekben elterjedt sablonos kezdet: „Pásztorok, hol vagytok, Talán mind alusztok”. (Lásd pl. MNT II. 537, 610, 611, 1128 stb.)

5 elipsis – talán elírás eclipsis (= fogyatkozás) helyett

17 Rákos – a mai Csíkrákos

19 topanta – a NySz csak ’dobbant’ stb. jelentéseit sorolja fel, itt azonban mást jelent.

129.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 50a–53a. Kiad. FERENCZI, VD 56–9.

Az ének 16. vsz.-a hasonlít a 170. sz. 6. versszakához.

15 czorda – e szót a NySz nem ismeri, de értelme a szöveg összefüggéséből világos

25 nyeggeti – valószínű, hogy a „nyög, nyeg” szóval van értelmi és etimológiai kapcsolatban

39 musta = kalapács

43 tobor szikra = toborzékra (toborzék, toborzík = valamilyen tánc). Verancsics krónikájában: „toborzok, alias hajdó tánc”. (Idézi SZABOLCSI BENCE: Népzene és történelem. Bp. 1954, 75.)

51 bellet = bélelt

54 mályát = hasát (Vö. 119, 31.)

56 gyakja = szúrja

79 sompolygasz – a 170. sz. megfelelő 6. versszakában „hunorgasz” van. A sompolygasz is valami ilyesmit jelenthet. (Somolyogsz?)

130.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 54b–55b. Kiad. FERENCZI, VD 60–1.

5, 7, 8 Az ismétlődő „ne vond meg töllem” szövegromlásnak látszik.

131.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 61b–64b., és két számozatlan betoldott levelen. Kiad. FERENCZI, VD 66–70.

II. **Bathó-ék.** (1728 k.) 280–4. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 123–5. – Címe: Alia 20.

III. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 9b–12a. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 548–50. – Címe: Alia.

IV. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 24–7.

A 4. vsz. töredékét a *Komáromi-ék.* 81a. lapjára írták be: „Istenem imholotis kesereg az arva az kinek szivet gyötre cziphrusnak jo langja imhol al imhol al az ki meg” – A 6. vsz. képe megvan a 84. sz. 3. versszakában, a további változatokat lásd ott.

3 E sort vö. egy erdélyi népdallal:

Tűz villog, nap rogyog,
Hunyor a szöméje,
Rózsa nyílik előtte,
S utánna lilium.

(KRIZA 261. sz. – Alig eltérő változatok: Kibéd, Maros-Torda m., MNT IV, 632; Székelyudvarhely, 1902. EA 2299. 505.)

13 Hasonló sor egy országszerte elterjedt menyasszonybúcsúztatóban:

Megkötötték az én koszorúmat,
Tisztán-tisztán fehér liliomból.
Ága-boga vállaimra hajlott,
Jó illatja a szivemre szállott. (MNGy VII, 151., stb.)

53 Cyprus = Cypris, Venus

56 bordekból – talán: turbékol

87 lotot = lötött, letett (III-ban: le tett)

III–IV, 42 barátságoson – vö. I, 57: barátsággal. Erdélyi tájszó; Mikesnél: „Ez a két aszszony barátságosok lévén egymással...”
(Törökországi levelei. Bp. 1906, 139.)

132.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 65a–67b. Kiad. FERENCZI, VD 70–2.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 234–6.

Az ének 7., 9. és 10. versszakának változata a 162. sz. 4. és 5. versszaka

44 tételed – itt talán: viselkedésed.

133.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 67a–68b. Kiad. FERENCZI, VD 72 – 3.

9 zendittenem – e szó értelme itt nem világos; a sor jelentése nyilván: bearanyoznám

11 meg ismernem = megkülönböztethetném

15 lakozzál = mulatozzál.

134.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 68b–69b. Kiad. FERENCZI, VD 73–4.

Az ének 15–6. sora megegyezik a 111. sz. ének 7–8. sorával

9 másikja = mása

10 Cyprus = Cypris, Venus.

135.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 75a–76a. Kiad. FERENCZI, VD 79–80.

Az 1. sor megegyezik a 246. sz. 1. sorával és a 260. sz. 35. sorával. – A 2. vsz. motívumáról lásd a 200. sz. ének jegyzeteit.

4 A sor értelme zavaros, a megismétlődő „ékes musikám” is szövegromlást sejtet

10 tekintetü – itt: látszó, külsejü

15 ágyának – jobb lenne: ágának, bár lehet, hogy az *ág* szót *ágy*-nak is ejtették

19 nekie – két szótag

21 teczén = tetszön, test-színü.

136.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 77b–78b. Kiad. FERENCZI, VD 81–2.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 236–7.

A 6. vsz. megegyezik a 215. sz. 5., és a 277. sz. 6. versszakával.

20 fűsz – FERENCZI *fűsz*-re írja át; talán inkább: fűlsz.

137.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 79a–80a. Kiad. FERENCZI, VD 82–3. – A végén: Finis.

Az ének 6. versszaka megegyezik a 72. sz. ének 7., és a 114/II. sz. ének 7. versszakával.

2 Eggyel kevesebb szótagú sor, FERENCZI *miért is*-re egészíti ki

7 Meg nem szünék jova – FERENCZI ezt a javítást ajánlja: Rég megszünék jova; de talán jobb így: Meg nem szünék jaja

8 megyek = mit tegyek

19 lákván = gyönyörködván.

138.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 80b–82b. Kiad. FERENCZI, VD 83–5. – A versfőkben: BREVIS AMOR.

5 Rejtek tagaidnak – nem értem

6 tokja – talán ez a szó is a tökit (dob, vet, hajít, lő) szóval van valamilyen összefüggésben, mint Balassi *tokitva* szava.

(Vö. EcKHARDT-kiad. 400., 6. jegyz.)

7 vettem – vétettem

15 nyúl – itt 'terjed' értelemben

21 Szigorú – a NySz e szót csak Páriz Pápai-Bod szótárából ismeri, eszerint jelentése: afflictus; bekümmert, betrübt (= levert, csüggedt). Ez körülbelül megfelel az énekbeli értelmének is

25 koczka – itt 'sors' értelemben. Vö. a 40. sorral.

139.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 82b–84a. Kiad. FERENCZI, VD 85–6. – A szöveg végén: Finis.

Az ének 1., 3. és 4. versszaka megegyezik a 89. sz. ének 1–3. versszakával. (Vö. az ottani jegyzettel.) A 4. vsz. szövege megvan a 217. sz. ének 3. strófájaként is. – Az 5. vsz. változata a 114/III. sz. ének 9. versszaka; a további kapcsolatokat lásd ott.

6 raj meszt – szokatlan; talán a *rajméh* szóval tévesztették össze

12 badgyat = langyos (?) – a 89. sz. ének megfelelő sorában is ez a szó van, szövegromlásról tehát aligha lehet szó.

19 A sor értelme nem világos; a megfelelő hely (114/III. sz. 9. vsz.) jobb szövegű.

140.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 84b–86a. Kiad. FERENCZI, VD 86–7.

II. **Kelecsényi-ék.** 4. sz. – Címe: Alia Pia. Igen romlott szöveg; a XVIII. századi másoló úgy látszik nem tudta jól elolvasni az előtte fekvő XVII. századi írást. (Vö. 687. l.)

Petróczi Kata Szidónia egyik énekének nótajelzése: „Mint az törbe kerétt árva.” (ItK 1915, 199.)

16 elfogatni = elfogyatni

19 holtig vált = holtig való (?).

141.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 90a–93a. Kiad. FERENCZI, VD 90–1. A 12. vsz. változata Amadé László kéziratai közül került elő:

Enged édes szévem, hadd öleljelek meg,
Lábod között való csöcsött hadd fogjam meg,
Ezerhuru hegedődett hadd pönderésem meg,
Atyám tsinált szegetsével hadd igazgassam meg.

Nótáját az Venusnak maid elhededülöm,
Kinek teczik, járhatja, már megengedem,
Ugorják már az ágyba, legjobb dicsekednek.

(OL T. a. 216. fasc; Amadé szerzeményeként kiad. VÉRTESY JENŐ, ItK 1902, 217.)

4 búzi – nem pejoratív értelemben: 'szaga, illata'

8 kötő fejsze: kétélű fejsze

11 Aszt tudgya = azt hiszi – agja = aggsága (Vö. 20. sor.)

12 teten = fején (alább, a 20. sorban is)

16 szötyentés – e szót a szótárak nem ismerik

21 gyalasz = gyalázol

28 mályát = hasát (Vö. 119, 31.)

43 Tartozzál – itt: vigyázz, óvakodj.

142.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 93a–94a. Kiad. FERENCZI, VD 92.

Az ének 2–4. versszaka a 148. sz. 3–5. versszakával azonos. A 11–2. sor megvan a 164/I. sz. 25. strófájában is. – Az ének 12–3. során alapul egy népi lakodalmi ének 16. versszaka:

Víkony a pókháló,
Az is megtart engem,
Csak egy hajszálon is
Hozzád ráírhat sz engem. (Zsére, Nyitra m., 1906. MNT III/A 195. sz.)

2 Kiből – inkább *Kinek* kellene. – gyönyből – vö. 114/II. sz. 11. sor, jegyzet

12 *vohatna* – e sor változataiban (148, 16; 164, 50) szintén *vohatna* olvasható, *vonhatna* helyett, a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekében (98/II, 16) *vohatnám* alak van, Baranyai Decsi egyik közmondása pedig így szól: „Az mi meg löt, azt száz ökör sem *vohattia* hátra.” (Ad. 2/3/6/5.) Lehetséges, hogy ezek a formák nem toll-, illetőleg sajtóhibák, hanem valamilyen ejtési sajátságot tükröznek.

13 A *sok* szót a megfelelő változat (148, 17) alapján javítottuk.

143.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 102b–103b. Kiad. FERENCZI, VD 98–9.

II. **Vásárhelyi-dk.** 199b–200b. Kiad. FERENCZI, VD 145. – A szöveg végén; Finis. Az 5. vsz. ebből a változathoz hiányzik.

III. **Pál-ék.** (1800 k.) 26a–b. – A szöveg után még ez olvasható: „Szörnyű halál im azt”. Lehet, hogy egy megkezdett további strófa. E változat 4. szakasza a 221/XIII. sz. ének 11. (g-vel jelölt) versszakával azonos.

Az ének egyes versszakainak igen gazdag utóélete egészen a népköltészetig követhető. A 3–4. vsz. változata a 221/V. sz. ének 3–4. vsz.-a; a 3. vsz. megvan a 221/XVIII. sz. 6. strófájaként is. Népköltési változatai:

O! friss galamb, örülhetsz,
Míg szárnyadon repülhetsz;
Ahol teccik, ott járhatsz,
Társadhoz mehatsz.

Arany időt érnék ma,
Ha kezemre szállana
Az a madár, kit szívem vár,
Szívem nyugodalma.

Gyönyörűségbe élhetsz,
Hogyha engemet szeretsz;
Mett én ugyan szeretlek,
Szívemből ki sem vetlek.

Két kezibe zöd pálma,
Gyenge mejjin két alma:
Be jó vónál, ha megvárnál,
Szép friss leánka!

(KRIZA 298. sz. – A teljes szöveget idéztük, mert többi versszakában is sok régi motívum van. Lásd még a 32. sz. ének jegyzetét.)

Töredékes, de a XVII. századi szöveghez közelebb álló változat:

Sír a szemem hull a könnyem,
Keservesen fáj a szívem
.....
Galambjaim madaraim,
Ti ott jártok hol akartok,
De én csak ott, ahol lehet ... (Oroszhegy, Udvarhely m., VIKÁR. EA 2299. 455.)

Az 5–6. vsz. szintén a 221. sz. ének későbbi változataiban fordul elő. 5. vsz. = 221/XIII, 12. vsz.; XVI, 10. vsz.; XVIII, 12. vsz.; XIX, 8. vsz.; XXI, 12. vsz. (*h*-val jelöltük.) – 6. vsz. = 221/XIII, 9. vsz.; XVI, 9. vsz.; XVIII, 14. vsz.; XXI, 6. vsz. (E strófa jele ott: *e*) – Egy érdekes, régies szöveg 1777 – 81 között leírva, melynek 1. versszaka énekünk 6. strófájának távoli emléke, utolsó versszaka pedig az 5.-kel egyezik meg:

O en edes szép virágom,
Majd el közelget halálom,
Ma lész tölled meg vállásom,
A világban ki mulásom.

Majd meg halok te ortzádért,
Kebeledben nőtt almádért,
Rám mosollygó két szemedért,
Frissen álló termetedért.

Angyélíká, angyelíká,
Angyal képű szép violám,
Bár tsak egy álmodnál, álmodnám,
Magam véled mulathatnám.

A virágot akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Én szívem akkor nyugoszik,
Mikor veled mulatozik. (*Kozma-ék- 2a.*)

De kevés olyan XVII. századi strófa van, amely annyira elterjedt, mint énekünk 5. versszaka. Kedveltségét bizonyítja, hogy két XVIII. század végi ének kezdőstrófája is lett. Az egyik csak egy feljegyzésben ismeretes:

A viola akkor nyilik,
Mikor reggel harmatozik,
Az én szívem akkor nyukszik,
Mikor véled mulatozik.

Látom rozsám haragszol rám,
Még a szemed sem veted rám,
Nám én read nem haragszom,
Oh én gyöngé virágszálom.

Bártsak hamar estve lenne,
Vagy az egen tsilag lenne,
Hogy szeretöm hozám jöne,
Az ágyomra le fekünne ... (stb. még 4 vsz.; *Resетка János-ék.* 1801. 41b–42a.)

A másik, ezzel a versszakkal kezdődő XVIII. század végi szöveg viszont széltében elterjedt a ponyva-kiadások révén:

A' Violát akkor szedik,
Mikor reggel harmattozik,
Én szívem is akkor nyukszik,
Mikor veled mulatozik.

Keservesen jut eszemben,
A' midőn ötilik szívemben,
Veled való mulatásom,
Szeretetem 's barátságom.

Jaj édesem mit tsináljak,
Szerelmedtől hogy elváljak,
De már látom, hogy elvállak,
Veled többé nem sétálok ...

(stb. még 5 vsz.; *Leg is legujjabb Petri Gujás nótája.* H. é, n. – Megvan változatlan szöveggel még a következő ponyva-kiadványokon is: *Ne-ne-ne, az az : dinnom-dánnom.* H. é. n. – *A Gyenge Ifjúság Dalai.* H. é. n. – *Szép világi énekek.* H. é. n. – Nyilván e kiadások rögzítették annyira a szöveget, hogy a számos kéziratot másolat szövege csaknem szóról szóra azonos, a versszakok sorrendje is mindenütt ugyanaz: *Dávidné Soltári* 266–7.; *Jánosi-ék.* 10–1.; *Vajasdi N. Károly-ék.* 1801 k. 157–9.; *Kiss Pál-ék.*, Hódmezővásárhely, 46–7.; *Czupor-ék.* I, 52.; *Kun Sámuel-ék.* 1831–2. 30b–31b. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 490.; *Polgár János-ék.* 1830, 52–3.; MTAK Népk. 2/2. 2b.; Uo. 119. 45b–46a.; *Firtosváraljai-kt.* 1855 k. EA 1411. 22.; VIKÁR gyűjtése, 1899. Siménfalva, Torda-Aranyos m. Áttétel VII, 42. – Más strófákkal megtoldva: *Ráth-ék.* XVIII. sz. vége. 5a–b. – A ponyva-szövegnek csak a kezdőstrófája, illetve első két sora, ezzel a változattal is: „Az ibolyát akkor szedik ...” szintén számos helyen előfordul: MTAK Népk. 65. 5a.; Uo. 124. 37.; MNT I, 535., 838., 903., 907–912. sz. stb.)

Érdekes, hogy a strófának egy olyan változata is élt a népköltésben, amely nem a ponyva szövegéhez, hanem az eredeti XVII. századi szöveghez áll közelebb. Ilyen variánsokat csak Erdélyből ismerünk:

A vilóját akkó szödik,
Mikó röggel harmat fémlik,
Mett ha ekkó le nem szödik,
Gyöngé széné evátozik.

(KRIZA 266. sz. – Csaknem azonos szövegek VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéséből: Áttétel VII. 423. sz. és MF 398/b; MNT IV, 689.)

Végül még egy népköltési változat a Székelyföldről:

A violát mikor szedik?
Reggel mikor harmat esik.
A legénynek mikor teszik?
Mikor szépen felöltözik.

Hát a rózsát mikor szedik?
Mikor a legény búcsúzik.
A legénynek akkor teszik,
Mikor katonának viszik. (MNGy VII, 165.)

E változat érdekessége, hogy a violával szembeállítja a rózsát, akárcsak – más módon – a 221. sz. énekben olvasható változatok. Lásd pl. 221/XVIII. sz. 12. vsz.:

Az violát akkor szedik,
Mikor regvei harmat fémlik,
Jaj banatom akkor múlik,
Mikor délben rósa nyílik.

A legkorábbi, *Vásárhelyi-dk.*-beli változatban is határozottan érződik a 17–8. és 19–20. sorok ellentétessége. Valószínűnek tarthatjuk, hogy ennek eredete az a középkori virágvételkedés, melynek egy változata (éppen a viola és rózsavételkedése) kötetünk 268. sz. darabja. (Vö. ItK 1954, 464.)

144.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 104a–105b. Kiad. FERENCZI, VD 99–100. – A szöveg végén: Finis.
Az ének versfői az ERSOKAM nevet adják.
7 tagja = hive.

145.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 106a–108a. Kiad. FERENCZI, VD 100–1.

II. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 12b–14a. – Címe: Alia.

Az ének 1., 2. és 6. versszakai egy 1693-ban szerzett ének (228. sz.) 1., 3. és 5. szakaszainak felelnek meg. Az 1. vsz. tréfás travesztációja:

Életemnek vig kedvemnek tajték pipája,
E világi dicsőségnek dohány zatskója,
Hova készülsz oly nagy útra,
Én szivemnek tüzkö taplója? (*Jankovich-ék.* 1789. 32b.)

11 lelekben = életben (mint 145/II, 11.)

17 anyaihoz = vö. 114/II, 11.

21 hagyatot = elhagyott.

146.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 108b–110a. Kiad. FERENCZI, VD 101–3.

Az 1. vsz.-ot vö. a 275. sz. ének 3. versszakával.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 114a–116b. Kiad. FERENCZI, VD 106–7.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 237–40. – A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. versszakának változata:

1. Bu az en eletem banat az en napom

.....

4. Búmra fuvo szellő kedvetlen esztendő

Eletem njomoru szivem olj szomorú. (*Bathó-ék.* 1728 k., 225–6. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 96.)

Népköltési változatok KODÁLY Nyitra megyei gyűjtéséből kerültek elő:

Búélesztő szellő, siralmas esztendő,
Kinek fordul jóra, kinek siralomra,
Mindeniknek jóra, nekem siralomra. (Ethn. 1909, 120.)

Búélesztő szellő,
Siralmas esztendő,
Siralmas már nekem
Ez az egy esztendő. (MNT III/A 193. sz. – Lásd még uo. 205. sz.)

Egy változata KÁLMÁNY alföldi gyűjtéséből is ismert:

Bura termött üdő, gond nevelő szellő!
Gondolok egy órát, van ezör esztendő,
Akár möre járok, nem látok ögyebet:
Csak a fejem fölött egy sütét föllegöt ... (Szegeid népe I, 54.)

31–2 A gerlice-motívumról lásd az 54. sz. ének 61–4. sorának jegyzetét.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 117a–119a. Kiad. FERENCZI, VD 107–8. – A szöveg végén: Finis.

II. **Dallok.** H. é. n. (XVIII. sz.) – Kiad. THALY, VÉ II, 356–7. – E változatnak még két, azonos szövegű kiadása és egy kéziratos másolata van: *Énekek.* H. é. n. – *A Gyenge Ifjúság Dallos Dalai.* H. é. n. – *Szikszaik-ék.* (1750 k.) 50a.

III. **Szép három új világi énekek.** Buda, é. n. – Címe: Harmadik: A' maga nótájára. – Csak egyes részletekben tér el az előbbi ponyvák szövegétől. Változatlan kiadásai: *Négy szép világi énekek.* H. n. 1790. – *Öt szép új világi énekek.* H. é. n.

IV. **Világi énekek és versek.** (1800) 80b–81a. – Címe: N° 136°. A ponyva-nyomtatvány szövege, néhány kisebb eltéréssel.

V. **Dunántúli verseskönyv** (1802) 19b–20a.

VI. **Molnár József-ék.** (1844 k.) 19b–20a. – Címe: A szeretőjétt köszöntő 21 Nata. [!] A szöveg után: Vége. – E két utóbbi kézirat szövege szintén a ponyva-kiadásokén alapul.

A kezdősor képe (vers, levél vagy madár küldése a kedveshez) sablonná vált; lásd e kötetben még a 204. és 208. sz. éneket, valamint a 96. sz. ének 29. sorát. A népköltésben is gyakori, pl. egy verses levél kezdete:

Menj, édes levelem, siess kebelemből,
Köszönts kedvesemet igaz szerelemből... (Sár-Keresztúr, Fejér m., MNGy VIII, 399.)

Az ének 3–5. versszakának szövege megvan a 142. sz. ének 2–4. versszakában is.

A későbbi ponyva-változatoknak az I. variánsban nem szereplő versszakai szintén régiek: a 3. vsz. megegyezik a 164. sz. 7. versszakával, az 5. vsz. pedig a 115. sz. 10. versszakával.

A ponyva-kiadások a szöveget igen népszerűvé tették; 4., 5. és 3. versszaka szerepel például egy XIX. század eleji énekeskönyv egyik darabjában, melyet, minthogy többi strófája is régies, teljes egészében közlünk:

1. Hervagy rózsám hervagy, mert már enyim nem vagy,
Mert még enyim voltál, addig virágoztál,
Csalj meg másokat is, mind engem megcsaltál,
Emleges meg rózsám, kintsem, galambotskám.
2. Minden kismadárnak szabad széllel jární,
De nékem nem szabad galambomhoz menni,
Sok irigyim vannak, el akar változni, [!]
Kedves galambomtul el akarnak zárni.
3. Jőjj hozzám galambom, drága szép alakom,
Kedves virág szálom, ki nyílt tulipányom,
Had vigadjak véled, mert meg halok érted,
Még meg nem láthatom drága szép személled.
4. Az Isten áldjon meg téged is, engem is,
Hogy ha vétettem is, meg botsás arrul is,
Néha tréfa közben ha csokot adtam is,
Emleges meg rózsám, kincsem galambocskám.
- (4.) 5. Nem dicsérem, de szép mint hajnali csillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
Neveti ha kérdem, hol lakol szép alak,
Csak két szép szemével integet, ugy ballag.
- (5.) 6. Szány meg szívem, szány meg, mert téged kereslek,
Isten is jól tudja, hogy szivbül szeretlek,
Vagy meghalok érted vagy enyimmé teszek,
Vagy piros véremmel földet föstök érted.
7. Bár csak egyszer magam véled mulathatnám,
Szépen ki bimbózott mellyed tapogathatnám,
Rózsa színü orczád, hidjed, meg csókolnám,
Fejér gyenge tested hozzám szorétanám.
- (3.) 8. Arannyal kellene nevedet leirni,
Rubint kő táblára szépen lerajzolni,
Gyémánt kőbül csinált ládába tartani,
Innepet kellene nevednek szentelni. (*Henczy József-ék. 153–5.*)

A ponyva-változat 4., 1. és 3. versszakából alakult az alábbi szöveg, melyet Eger-völgyi népdalként küldtek be Erdélyinek:

Nem dicsérem mert szép, mint a hajnal csillag,
Angyalka módjára ki előttein ballag,
Nevét ha kérdezem, hol lakol, gyöngy alak?
Fekete szemével rám tekint, és ballag.

Menj el édes fecském, violát köszöntséd,
Nagy alázatosan házban valót kérjed,
Ne hirtelenkedjél, amint szol, megérted,
Ezen fáradt szokkal néki azt jelentséd:

Nem kár volna, rózsám, nevedet leirni,
Márványkő táblára szépen le rajzolni,
Rubint kőbül formált ládába tartani,
Ünnepet kellene nevedre tartani. (MTAK Népk. 106. 7a–8a.)

A ponyva szövegének 3–4. vsz.-a csekély változtatással, két XVIII. századi énekbe is bekerült: az 1761 körül leírt, „Gyöngyöm, gyöngyvirágom, rózsám, nárcisszusom” kezdetű ének 5–6. strófája (OSzK Oct. Hung. 962. 4b–5a.; kiad. STOLL, Virágénekek ... 201–2.), és a „Ritkán láttak rózsám némelyeknek mását” kezdetű ének 3–4. strófája egyezik meg vele. (*Dávidné Soltári*, 6.) – A 4. vsz. csaknem szó szerint megtalálható egy másik ponyva-énekben, a „Haja haja magam roja” kezdetűben is. (*Az Alföldre menendő Angyal Bandi nótája*. H. é. n.)

Legtöbb változata a ponyva-szöveg 3. versszakának van. A *Sziveket Újító Bokréta* (1770) „Bántják és borítják az igaz szerelmet” kezdetű darabjának 6. vsz.-a:

Innepet kellene nevednek szentelni,
Aranyos betűkkel kellene felírni
Angyali ékességedet,
Furcsa dali termetedet,
Szüzességedet. (Kiad. VERSÉNYI, SzUB 79.)

Az 1779-i *Erdélyi-ék*. „Mért sírsz keservesen gyönyörű virágom” kezdetű énekének utolsó versszaka:

Arannyal kellene nevedet fel írni,
Gyémánt kö táblára szépen fel rajzolni,
Rubint köből formált ládátskában tenni,
Sugár állásodnak termetét le írni. (86.)

Népköltési változatok:

Soha se tartottam egy virágnál többet,
Azt is úgy féjtöttem, tuggya meg az isten,
Az égi harmattó', a napnak fényítő',
De mégis kilopták irigyim kertömbő'.

Uristen aggy egyet irigy árulómnak,
Hadd viseje gongyát jó Pétör uramnak.

Nem kár vóna nevit tentába keverni,
Aranyos táblára frissen lerajzóni,
Ezüstbő', gyémántbó' lakatot önteni,
Apró édős csókkal bátron fő'nyittani ...

(KRIZA 259. sz. – Ugyanez a párosító, kevés eltéréssel, VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéséből: Áttétel VII, 411. és VIII, 43.)

Egy romlott változat, melynek eleje a népszerű tavasz-motívumra (lásd a 200. sz. ének jegyzetét) épült:

Látom a tavasznak mindönök örünek,
Gyöngve vijolábú koszorúkat kötnek.
Ibolya, ibolya, ibolya bimbója,
Szíp a juhászlegín, ha pörge a bajca.
Ha pörge a bajca, sokan kapnak rajta,
Bárcsak soha senkit ne szerettem vóna!
Aránnyá kölleni, ezüste rajzúnyi,
Gyémántkű tábláro nevedet fővágnyi. (Ács, Komárom m., 1914. EA 716. 5.)

Kialakult egy eltérő szótagszámú változat is:

Repülj fecském ablakára,
Mondd, hogy nyissa meg szavadra,
Mondd: ezüstös lapot vevék,
Rá arannyal írom nevét.

Nevét gyémántlapra festem,
Rubinkő ládába rejtem,
S azon leszék, hogy nevének
Nagy ünnepet szenteljenek.

(Bihar m., 1862. MTAK RUI 8r. 149. 122. – Alig eltérő változatok: Jászdósa, 1909. EA 2569. 335.; KÁLMÁNY: Szeged népe III, 228.)

16 vohatna – lásd a 142. sz. ének 12. sorához írt jegyzetet.

149.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 119b–122a. Kiad. FERENCZI, VD 109–10.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 240–2. – A végén: Finis.
17 *Hogy* helyett talán jobb lenne: Hol
24 *vigam violám* – lehet, hogy a leíró az ejtést követte
27 *per postán* = gyorsan.

150.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 124b–126b. Kiad. FERENCZI, VD 111–3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 243–4.
10 karjára süvölthet – a NySz Zrínyiből idézi: „Lám sebes sólymot is kézre süvölthetni” (II, 1564.) Eszerint a *süvölt* jelentése itt: ’süvöltéssel (= füttyüléssel) kézre csalogat’.
17–20 Mint az értelmetlen szövegből láthatni, a vsz. másolója, vagy sorozatos másolói nem értették az eredeti szöveg mitológiai utalásait; Argus-t az ismertebb Árgirus-ra változtatták, akit szintén elaltatott a szolgálja (vö. DÉZSI jegyzetével, 749.), és a 19. sorban *sás-t* (azaz *sas-t*) írtak *száz* helyett. (Argus a tehénné változtatott Ionak volt százszemű őrzője, akit Mercurius Jupiter parancsára ölt meg.)
28 réám – lehet egy szótag, de a sor még így is egy szótaggal hosszabb a kelleténél. A *veted* szót a rím és az értelem alapján mindenképpen javítani kell
36 *ojajtok* – vö. 114/II, 25.

151.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 127a–b. Kiad. FERENCZI, VD 113.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 245. – A szöveg végén: Finis.
Az ének szövege igen romlott, az 1. vsz. hiányosan van leírva.
1 A sor első szava FERENCZI kiadásában: *Titkon*. A kezdőbetű után azonban világosan *ikor* betűsor olvasható, s a kezdőbetűt az a figyelmetlen kéz írta be utólag, amelyik máshol is elrontotta a kezdőszót. (A 32., 37. és 159. sz. éneknél is.)
7 E sor a Biblián alapul (Zsolt. 38, 4: Nincs épség testemben a te haragodtól; nincs békesség csontjaimban vétkeim miatt), mint ezt IMRE ILMA (Balassa Bálint hatása... Bp. 1930, 107.) és SCHRAM FERENC (Népr. Közl. 1956, 92.) észrevették.

152.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 128a–129a. Kiad. FERENCZI, VD 114.
Az ének 2. vsz.-a a „Szomorú már nékem járásom, kelésem” kezdetű, XVIII. századi ponyva-nyomtatványokban megjelenő ének 3. strófájaként fordul elő:

Zengedez az erdő sok szép ének szókkal,
Tündöklük a’ mező ékes virágokkal,
De én szegény fejem csak buval bánattal,
Világból ki-mulok iszonyu kinokkal.

(*Dallok*. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 103–5. – Az ének további előfordulásait a 201. sz. ének jegyzeteiben, a strófa tárgyi változatait pedig a 200. sz. ének jegyzeteiben soroltuk fel.)

153.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 134b–137a. Kiad. FERENCZI, VD 118–9.

II. **Komáromi-ék.** (1701) 11b–12a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 331–2. – Címe: alia.

Az utolsó vsz. a 86. sz. ének utolsó strófájának változata.

5 gondolatos = töprengő

13 *volciomon* – eredetileg *halcionom* állhatott itt. A *halcion*-madárról, mint az egymást szeretők példaképeről, Körösi István egy egész éneket írt. („Szoktak házassokat megajándékozni” *Komáromi-ék.* 1a–2b.) Ugyanezt a témát már a XVI. században feldolgozta Besenyei Jakab. (RMKT VII, 183–200.)

23 Egy szótaggal rövidebb sor. A variáns-szöveg nem ad fogódzót a javításhoz

26 *Jára* – erdélyi folyó, az Aranyosba ömlik.

154.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 137b–138a. Kiad. FERENCZI, VD 119–20.

Az ének a 122. számúval van kapcsolatban: tárgyuk, versformájuk azonos és a 3. vsz. szöveg szerint is egyezik annak 4. szakaszával.

21 meser = méh-ser, mézes bor

22 kanfort = kámfor.

155.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 146a–147b. Kiad. FERENCZI, VD 124–5.

156.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 148a–151a. Kiad. FERENCZI, VD 125–7.

II. **Mátray-k.** 38a–39a. Kiad. THALY, VÉ II, 44–5. – Címe: Más.

1 pályát = jutalmat, díjat

11 Az I. változat szövegénél a II.-é valamivel értelmesebb

13 sivo = sivitó, süvöltő

19 sanyargatom = szorongatom, ölelgetem

29 Arion – görög költő és lantos

30 A Hesperidák az Óceán egyik szigetén egy arany alma-kertet őriztek. Hogy Arion is járt volna ott, arról nem tud a mitológia.

39 Az énekszerző itt sem ismerte pontosan a mitológiát: hihetőleg Tityos-ra gondolt, aki azonban nem lángban égett, hanem egy kánya szaggatta mindig újra növé máját. (Vö. 99. sz. 10. vsz.)

42 solya = súlya (?). De talán inkább: zsoldja. (Vö. II, 30.)

49 bujdosni – a II. változat szövege jobbnak látszik: búsulni

II, 18 megh szelődni = megszelídülni (I-ben: még sziligyülni)

II, 29 len – olv. lén (= lón)

II, 30 solgyára = zsoldjául, fizetségéül

II, 35 Romlott, értelmetlen szöveg.

157.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 151b–152b. Kiad. FERENCZI, VD 127–8.

II. **Thoroczkai-dk.** (XVIII. sz. eleje.) 34a–35a. – A szöveg végén: Finis.

A 3. vsz. megfelel a 72. sz. 2. versszakának. A 15., 16. és 19. sorok egy erdélyi népballadába kerültek be:

Ablakba könyöklék gyöngé rác-mönyecske,
Hát künn sétál vala borbélylegány Gyurka.
– Jer bé hezzám, jer bé, borbélylegény Gyurka!
Jer bé hezzám, jer bé, szomszéd legény Gyurka!

*Söröm is jó vagyon, borom is jó vagyon,
Neköd ingyön adok, másnak pénzér adok!
Sönki sincsen itthon, csak én vagyok itthon,
Sönki sincsen itthon, csak én vagyok itthon ... (KRIZA 9. sz.)*

Az ének első két versszakával két XVIII. századi ének is kezdődik. Régies jellegük indokolja, hogy itt a jegyzetekben mindkettőt közlétegyük:

1. Alak csemetébul fel nyílt lilium szál,
Azkinek ajakán vagyon két rosa szál,
Oh melly boldog ember, ki aszt csokolgatván,
Talam engem követ vegre szörnyü halál.
2. NN szive [!] palástya nyakamba,
Hid, meg keresnélek majd elő álomba,
Szép csokokot adnék piros ket orczadra,
[Szép csokokot adnék piros ket orczadra.]

3. Kesken derekadnak gyönyörű állása,
Fekete szemeid gyönyörű látása,
Piros két ajakid gyenge mosolgása,
Arany két almaid szivemet gerjesztik.
4. El megy, szivem, el megy, hat én hová legyek?
Ha te engem el hacz, úgy járok, mind Dido,
Gyászt viselek erted, mind fekete hollo,
Eltem nálad nélkül nem léssen allando.
5. Nem banom, ha el megy, csak hozzam igaz légy,
Az te igaz hited hamisra ne fordítsd,
Kerlek, edes szivem, el ne feletkezzél,
Idegen orszagon rolíam emlekezzel.
6. Konjeb az kösziklat lágj viaszszá nyomni,
Az tengernek vizét kalánnal ki merni,
Avagy eletemben halált meg kostolni,
Hogy sem a szerelmet velem elhagjatni.
7. Te tul, szivem, te tul, en innen kesergek,
Verje meg az Isten, ki miat kesergek,
Az ki szeretöm volt, arulomis az volt,
Verje meg az Isten, mert hamis hitü volt.

(OL Kolozsmonostori konvent. Miscellanea sine elencho 29. fasc., egy 1732-i kiadvány-fogalmazvány hátlapján. Kiad. STOLL, Virágénekek ... 167–8.)

E szöveg sok kapcsolatot mutat más énekekkel és népdalokkal; 6. vsz.-a a 208/III. sz. 8. szakaszával egyezik meg, népköltési változatait ott soroltuk fel. – A4. vsz. elterjedt a régi anyagban; megvan a „Ne készülj szerelmem” egyik változatának 8. strófájaként:

Ha el hadz édessem, úgy járok mint Didó,
Piros rosa színem meg hervad mind kóró,
Éltem nálad nélkül nem léssen állandó,
Gyázt viselek szivem, életemben mint holló.

(*Világi énekek és versek*, 1800. 88a–b. – Vö. 102. sz., jegyzet.)

A „Halálig kesergi társát egy madár is” kezdetű ének 4. vsz.-a:

Hogyha elhatz szivem, úgy járok mint Dido,
Gyenge rózsa színem el hervad mint koró,
Most tudom, hogy engem elhatz, mint a' ráró,
Nállad nélkül élnem nem leszen állandó. (OSzK Oct, Hung. 919. 1788 k. 49a–50b.)

Végül eltérő ritmusban megtalálható a „Hogyha merném búsítani” kezdetű Amade-utánezatban is (6. vsz.):

Hogyha penig engem el hatcz úgy járok mint Dido,
Az gyengen tartot szivem ell szarad mint koró,
Azért hozzam siess raró,
Ne légy solyom modra naró, [?]
Szerelmében ne légy hatra álló. (*Kelecsényi-ék*. 15a–b.)

E változat utolsó strófájának sorai népdalokban bukkannak fel. Első két sorát vö.:

Túl vagy babám túl vagy a Barcza mezején,
Én meg innet sírok a bánat mezején.

(Oláhfalu, Udvarhely m., 1903, MF 408/c. – Kissé eltérő változatok, „Te túl rózsám” kezdettel is: Gyergyóújfalu, 1907, MF 1038/c.; Gyergyószentmiklós, 1910, KODÁLY–VARGYAS 171. SZ.)

Az utolsó két sor egy népköltési változata:

... Szeretem es vótál, árulóm es vótál,
Verjen meg az Isten, hamis lelkű vótál ... (Déva, 1906, EA 3608. 6.)

A XVII. századi szöveg első két versszakával kezdődő másik XVIII. századi éneknek nincs kapcsolata sem a kéziratos anyaggal, sem a népköltéssel, stílusa azonban régies:

1. Ajak vérén termett sugár lilium szál,
A' kinek ortzáján két szép rosa szál áll,
Oh be boldog ifjú, kit ez tsokkal táplál,
Talám e' miatt is engem halál talál.
2. Czitrusnak veszszeje, ha kezemben volna,
Avagy Argirusnak palástya nyakamba,
Hidd meg keresnélek ma első álmamba,
Titkos tsokot szánnék gyenge szép ortzádra.
3. En Crokust égetnék tüzben egy fa képért,
De tsak halok veszek egy ifjú leányért,
Fáradok mint galamb a' mézes buzájért,
En szivembe öntött olthatatlan tüzért.
4. Szived a' szeretöd terhelé arannyal,
De engemet terhel sok búval bánattal,
Szivemet fárasztó kemény gondolattal,
Rontya életemet mert szabadon azzal.
5. Engedje Istenem azt érnem rövid nap,
Mellyen ajakidtol ortzám még tsokot kap,
Mellytől engem bizony el nem tilthat a' pap,
Elly egészségesen, engem artzul nem tsap.
6. Oh! páva termetü szerelmes szép rosám,
Vigkedvü, szép, vidám, kinél én szivem áll,
Fejér, gyenge színü szerelmes rosa szál,
Ekes szavu musam, én szivem kihez száll.
7. Te kegyes termetü szerelmes szép rósám,
Ráro módján járó én kedves violám,
Isten légyen hozzád, zengedező Musám,
Édes beszédeddel tréfálgato nymphám. (*Jánosi-ék.* 1802 k. 9–10.)

5 Cziczernek – Circe nevének elferdítése.

158.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 153a–b. Kiad. FERENCZI, VD 128.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 247.

Az ének kezdősora hasonlít a 273. sz. ének kezdősorához, más kapcsolatuk azonban nincs. – A szöveg zavarosan és töredékesen maradt fenn.

2 Vö. Baranyai Decsi egyik közmondásával: „Amazonum cantilena, Ennek csak szép aszszony s vetet ágy kel”. (Ad. 2/1/5/4.)

159.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 158a–162a. Kiad. FERENCZI, VD 131–2. – A szöveg végén: Finis.

1 Az iniciálé helyére utólag beirt *K* betű nyilvánvalóan téves; „könyörü” szó sehol sem fordul elő, s a kezdőbetűt az a kéz írta be, amely a 32., 37. és 151. sz. énekek első szavát is elrontotta

4 agat = aggját, öregjét

7 supulynasza = jupíneasá, ifiasszony. – Románosnak látszik a „drága” szó itteni használata is; a magyar szerelmi énekek terminológiájában e jelző, közvetlenül a nőre vonatkoztatva nemigen használatos, míg az 1671 körüli *Petrovay-énekeskönyv* egy román daltöredékében éppen ez van: „draghe dsupunyasze”. (ItK 1916, 201.)

- 9 dörög = morog, dörmög
- 10 durgo = durrogó, valamiféle dob?
- 12 moneta, mandro – pénzfajták
- 17 vöt – olv. vött
- 21 ejtel – régi ürmérték
- 23 pajkos – pejoratívabb értelemben, mint ma: rabló, bohóc stb.
- 24 murkat – vajon a *murok*-ról van itt szó?

160.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 158a–162a. Kiad. FERENCZI, VD 131–2. – A végén: Finis.

II. **Szentsei-dk.** 61b–62a. Kiad. THALY, VÉ I, 427–9.; BUDA JÁNOS, SZD 70–1. – A szöveg végén: Amen Finis huijus operis. – BUDA JÁNOS kiadványának jegyzete szerint (178.) az ének változata megvan „Nemz. Muz. Oct. Hung. 74.”-ben is. Ez egy ponyvanyomtatvány-kolligátum volt, amelyet azóta szétszedtek és a nyomtatványok közé osztottak. A szöveget azonban egyetlen ponyva-kiadványban sem találtam.

A II. változat 5. versszakának képe megvan a 206. sz. végső versszakában is, további párhuzamait lásd ott.

14 E sor romlott szövegűnek látszik

19 tezik – a *Vásárhelyi-dk.* másolója a z-t szórványosan c hangértékben is használja. Lásd pl. 175, 20: elhez; 178, 9: uzákon; 188, 4: tezik stb.

161.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 164a–166a. Kiad. FERENCZI, VD 135–6. – A végén: Finis.

Az ének eleje Balassi hatását mutatja. Kezdetét vö.: „Minap mulatni mentemben jöve két kegyes előmben ...” (ÖM. 63.); a 7–8. sort pedig az „Ez világ sem kell már nekem” utolsó sorával: „Térdet fejet neki hajték, kin ő csak elmosolyodék”. (Uo. 90.)

12 tesis olv. tésis (= te is)

15 megjátszódtat = kicsúfol, kigúnyol

20 alittal = gondolál, vélél

162.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 166b–168a. Kiad. FERENCZI, VD 135–6. – A végén Finis.

Az ének 4–5. versszakának változata a 132. sz. ének 7., 9. és 10. versszaka.

4 **Kénasagh** – kénesság, kínosság? Régi szövegben szokatlanul hangzik

6 szívem – itt a kedvest jelenti, aki halogatja a választ.

163.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 168b–173b. Kiad. FERENCZI, VD 136–9.

9 Hozd rá – talán jobb lenne: Húzd rá.

46 reszegetem olv. részegétem – pin bor = pint bor (ejtés szerint írva).

53 Én – ime. Az „én a tanács” gyakori kifejezés a régiségben; vö. ECKHARDT, Balassi ÖM. 199., további adatokkal

58 ejtel – ürmérték

62 agasztalya = aggasztja

64 veled = magaddal

77–80 Hogy pontosan mi történt Török Bálint szolgálival, azt nem tudjuk, de esetük közismert lehetett, mert már Baranyai Decsi idézi közmondásként: „Thericlei amicus, Török Bálint szolgálí”. (Ad. 3/8/5/5.)

81 Mi lehet ez a *panièdes poéta*? FERENCZI magyarázata („olyan édes mint Pán”) nagyon erőltetett.

164.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 188a–192a. Kiad. FERENCZI, VD 140–3. – A végén: Finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** 129b–130b. Kiad. FERENCZI, VD 115. – A szöveg végén: Finis.

Talán erre az énekre történik utalás a *Teleki-ék.* „Okát bánatimnak ha kérded Minerva” kezdetű énekénél: „Notaia: Ambator ugy legien”. (12a; ErdM 1907, 246.) Csak kevésbé tér el, és versformájuk is azonos.

Az ének 1., 16., 9. és 23. vsz.-a megegyezik a 216. sz. ének 1–3. és 10. versszakával. A 7. versszakot lásd: 148/II. sz. 3. vsz. (További változatait ott soroltuk fel.) A 25. vsz. Ugyanott a 2. vsz. Az 1. vsz. motívuma az „Isten hozzád szívem” kezdetű, Cserei Mihály által szerzett szerelmi ének 6. versszakában is előfordul:

Bátor bár ugy légyen, mint szerentse hozta,
Tellyék kedve, a ki vesztünket kívánta. (Kiad. KANYARÓ, Száz. 1907, 626.)

Az 53. sor egy XVIII. századi, ponyva-nyomatványokon előforduló ének kezdősora: „Jaj nékem szegénynek árva idegennek, el-mult szabadságom, oda vigasságom ...” (Kiad. STOLL, Virágénekek ... 173–6.)

24 meghajtottál = legyőztél, meghódítottál

39 A „mit hagyattam szegent” szövegrészt nem értem

45 rövid nap = hamarosan

48 A sor romlott szövegűnek látszik.

165.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 193a–194b. Kiad. FERENCZI, VD 143–4. – A szöveg vége feltehetőleg hiányzik, mert a 195–8. levél ki van tépve.

Az ének 5. versszaka előfordul egy 1797-ben másolt, régies stílusú énekben is. Mivel lehetséges, hogy a *Vásárhelyi-dk.* elveszett strófái közül is tartalmaz néhányat, teljes szövegét közöljük:

1. Remete modgyára jutott árva fejem,
Sok buval bánattal rokodva en szívem,
Tsak azt bánom szívem, tavol lakom tölled.
2. Oda sem mehetek, nem is izenhetek;
Vagy ha fülemüle madarka lehetnék,
Szárnyamra repülnek s eppen hozzád mennék.
3. Szép piros hajnalban ablakon szollanék,
Az en edesemnek ablakon szollanék,
Ablakon szollanek, szoival ezt mondanám:
4. *Attze szívem szállást, szüvedben nyugovást,
Tésze olly fogadast, szübeli igaz vallast,
Hogy tsak engem szeretz, rajtam kívül nem mást.*
5. Vidully szívem, vidtltly ennyi sok szép szomra,
Nam en is meg tértem kedveseb beszedre,
Attzel is meg lágyul tüzi mesterseggel.
6. Hát te edes szívem, hogy meg nem vidulhatsz,
Ennyi sok szep szomra, ennyi kéresemre,
Ennyi sok szép szomra, ennyi kéresemre. (*Barra János-ék.*, 14a–b.)

166.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 199a. Kiad. FERENCZI, VD 144. – A szöveg eleje hiányzik.

167.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 201a–204b. Kiad. FERENCZI, VD 145–8. – A versszakok utolsó sorait a másoló nem mindenütt írta ki végig, mert azonosak az utolsó előtti sor végével. – Az ének versfői: BARI ISTVIAN. (F. DEÁK FERENC: Irodalomtörténeti tanulmányok. Bp. 1909, 15.)

20 paskamétát – FERENCZI jegyzete szerint jelentése: tánc, palotás tánc. (236.) Nyilván a *passamezzo*-ból, amely Magyarországon is elterjedt táncfajta volt. (SZABOLCSI BENCE: Népzene és történelem. Bp. 1954, 66.) – nyomjad = járjad. Vö. 255, 150: tánczot nyomnak; 188, 11: labak kik eszt nyomják.

46 téng – jelentése itt: vmivel él, táplálkozik

54 keresnel – sem a *kérésnél*, sem a *keresnél* szó nem illik ide

57–63 A sorok összefüggése zavaros, e vsz. a versfők szerint felesleges

66 előmben – vajon ez a szó az *ölemben* alakváltozata (a NySz idéz *el* alakot), vagy szó szerint értendő: előmben, elém? Lásd még: 29, 37 és 180, 19. Balassinál: „ölemben kit vegyek?” (ÖM 83. sz. 5. sor), Batthyány Ferenc ezt így idézi: „előmbe mit uegiek”. (Uo. 263.)

67 Vö. 74, 9.

68 ujjában = újra, ismét; tehát: újjászülne, ha nem vetne ki kedvéből.

168.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 207b–209a. Kiad. FERENCZI, VD 150–1.

II. **Bethlen Kata énekefüzete.** – Címe: Más szép ének. A szöveg végén: Amen.

Az ének elejének gondolatmenetét vö. a 89. sz. énekével.

12 réá – nem feltétlenül javítandó, lehet esetleg az értelme: mint mikor a tűz rásüt, rávilágít.

17 enyhettő – itt valószínűleg ’hizelgő’ a jelentése, de nem világos, hogyan került ide a „nyári széllő”

26 tezet – vö. 160/I, 19.

27 még jelentet – vagy *megjelentetett* helyett, vagy participiumos alak.

169.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 210b–212b. Kiad. FERENCZI, VD 151–2.

Az ének kezdősorát Pálóczi Horvát Ádám egy saját szerzeményű énekéhez használta fel: „Egy vénasszony borjut öröz, mind elszalajgatja”. (PHÁ 427.)

2 szerdek = aludttej. (A „nyaláb szerdek” tehát ugyanolyan tréfás képalkotás, mint manapság az „egy csokor aludttej”.)

4 gelezna = gerezna, szőrméből készült ruha

5 kislicze – nem találtam a szótárakban

6 he = hé, hév

9 cipellös szájú – vö.: „Cipellőszájú kevil menyaszszony szíp bacsorszájú kevil vőlegín”. (MNT III/A, 423–4. sz.)

10 alacs disznó – nem találtam a szótárakban, FERENCZI a TSz alapján azt hiszi, hogy ’aljas’-t jelent

17 ok – nem ’okos, okosság’, mint FERENCZI magyarázza, hanem ’agg’. (EPhK 1899, 733.)

21 fuvo = fűjtató, kovácsszerszám.

170.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 213a–216b. Kiad. FERENCZI, VD 153–5.

Az ének 6. szakasza hasonlít a 129. sz. 16. szakaszához.

7 viasz – hihetőleg: lány, engedelmes. (Lásd az előző sort.) Vö. Baranyai Decsi egyik közmondásával: „Oly engedelmes, mint a viasz”. (Ad. 187.)

10 trágás = fűszeres

12–3 Elterjedt közmondás, a NySz Heltaitól idézi: „Ackoron kel az hársat hantani, mikoron hámlie”

17 A NySz Pázmánytól idéz hasonló mondást: „Téglát szapul és bolondúl fárad”. (III, 82.)

18 Ma is élő közmondás a felesleges, haszontalan tevékenységre

19 Vö. 226, 38: Olljan mint szell után futni

22 Vö. 263, 35: Körmöten lévén ne hágy nagy fára

24–5 feltér = felszáll; csatlo = kapocs, vaslap a hintón, melyen a szolgák szoktak állni: „Csak négy ló legyen a koci előtt és két csatlón álló szolgája legyen csak”. (NySz) – A két sor értelme tehát: ha nem ülhetsz be a hintóba, állj csak a csatlójára

27 szid le magad = szívíd le, idd le magad; ebekből – talán szövegromlás évégből (üvegből) helyett, lásd a következő sort
32 kopacz – a NySz Apáczai Cserétől idézi a *kopasz* szó ilyen alakváltozatát
40 marczona – nem 'dühös, haragos', hanem: 'semmirekellő'. – vakarj ki = kotródj ki
48 habornicza – polip. Az ilyesmit csakugyan ették, mint a NySz egyik idézete is mutatja: „Se csíkot, halat, tésztát s kemény rántottát sem szabad ennem, az *csigát habarniczát* még említenem sem szabad”
60 huros madár = fenyőrigó
63 A *vaskó kés*-t a NySz csak Páriz Pápai-Bod szótárából ismeri.

171.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 217a–219a. Kiad. FERENCZI, VD 155–7. – A szöveg végén: Finis.

II. **Mátray-k.** 47a–48a. Kiad. THALY, VÉ II, 239–241. – Címe: Alia. Az ének eleje Balassi „Kikeletkor jó pünkesd havában” kezdetű versének emlékével készült. (ÖM 48, 177.) Gondolatmenetének sablonos jellegéről lásd a 44. sz. ének jegyzeteit.

Az ének dallamát és néhány kezdő szavát a *Vietorisz-k.* őrizte meg (3b–4a). Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 18. és MZK 34*.
(A szöveg hiányzó részeit [ ]-ben az I. var. alapján pótoltuk.)

12 legy ottan = legott

21 éh = éhes.

172.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 219b–222a. Kiad. FERENCZI, VD 157–9. – A szöveg végén: Finis.

Az éneket nótajelzésként idézik Városhalvi Szolga Mihály diáriumban, 1760 körül: „Nota: Fáradoz elmém”. (EM 1905, 48.)

27 szívesen = bátran.

173.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 222b–224a. Kiad. FERENCZI, VD 159–60.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 250–1.

II. **Komáromi-ék.** (1698–1701) 31a–b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 336–7. – A szöveg végén: Finis. Amen. Pap tul iratot ez az ennyihán enek. Az énekeskönyvet összeíró mézszáros néhány helyen saját magára alkalmazta a szöveget. Kétségtelenül az ő egyéni változtatásának eredménye a 23. és 27. sor: talán az utolsó vsz. is az ő leleménye.

III. **Halasi jegyzetkönyv.** (1745 k.) Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 77. – Címe: Cancio alia.

IV. **Nigrinyi-ék.** (1830-as évek) 148a–b. – Címe: Más.

A III. és IV. változat kezdőstrófája megegyezik a 126. sz. énekével. – A IV. var. alakjában az ének igen népszerűvé vált, számos változatát népdalként jegyezték le. A legtöbbet ERDÉLYI JÁNOS gyűjteménye számára küldték be, tehát az 1840-es évekből valók. Valamennyi általunk fellelt szöveget közlünk:

1. Egy kis fülemile madár kis kertemben sirva sétál,
Hogy nem látom, jaj de bánom, hogy megtudtam, de sajnálom.
2. Kezdtém utánna indulni, mesterségesen megfogni,
Ilyen verset kezd mondani. Rep.
3. Minden virág virágozik, csak az enyim hervadozik,
Hadd hervadjon, hadd lankadjon, csak az isten el ne hadjon.
4. Anyám anyám, édes anyám, kedves édes szülő dajkám!
Születésemnek örültél, bú és bánatra neveltél.

5. Jobb lett volna kis koromba tettél volna koporsóba,
Tettél volna le a' sírba, most a' szived nem gyászolna.
(Vas megye, MTAK Népk. 22. 2a–b.)
1. Majd eljön már az a szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertemben sirdogálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Keztem utána haladni, mesterségesen megfogni,
Szárnyaira kezd repülni, ily versekre köszönetni:
3. Balgatag, mit jársz utánam, nem lehetz te nekem társam,
Énem [!] ejthetz a rabságba, se bémem fogsz kalitzkaban.
4. Hatalom az ur Istené, korona a kirallyoké,
Szép leány a legényeké, magam pedig a rozsámé.
5. Azt gondoltam, eső esik, pedig a szemem könnyedzik,
Azén testem halva fekszik, holnap délre eltemetik.
(Stb., még öt, ide nem tartozó versszak. *Cseke Sándor-ék.* 1826, 30b–31a.)
1. Beérkezett már a meleg nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Kezdtém utána szaladni, mesterségesen elfogni,
Illy verseket kezd mondani, ism.
3. Balgatag! ne fuss utánam, úgy sem lehetsz az én párom!
Nem zársz engem kalitkádba, nem is vetsz be rabságodba.
4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Szép menyecske katonáké, szüz leány az ifjuságé.
5. Az én szemem olyan kerek, valahányt lát, annyit szeret,
De a szívem olyan igaz, száz közül csak egyet választ.
6. Kis kertemben egy almafa, aranyalma terem rajta,
Szedd le babám az almáját, csak le ne tördeld az ágát.
(Rábaköz, MTAK Népk. 40. 390–1.)
1. Majd elől jön a meleg nyár, a kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, nem segíthetek a baján.
2. Kezdek utána indulni, nagy mesterséggel megfogni,
Mindjárt kezdé énekelni, ilyen versekkel zengeni:
3. Balgatag, mit jársz utánam? úgy sem lehetsz az én párom,
Nem tehetsz bé kalickába, sem bé nem tehetsz a rabságba.
4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Szép menyecske legényeké, magam vagyok galambomé.
5. Az vászoli belső utca végig, végig agáca fa,
Tele vagon rózsafákkal, rózsza színü leánykákkal.
6. Szőke is van piros is van, de piros legkevesebb van,
Szőke is van piros is van, de piros legkevesebb van.
(Zala megye, MTAK Népk. 72. 4b–5a.)
1. Elérkezett az a' szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam hej de nagy kár.

2. Kezdttem utánna szaladni, mesterségessen megfogni,
Szárnyaira kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag, mért jársz utánnam? nem leszel te nékem társam,
Nem ejtesz engem rabságba, sem bé nem zársz kaliczkába.
4. Minden virág most virágzik, tsak a' szivem hervadozik,
Had hervadjon, had száradjon, tsak az isten elne hadjon.
5. Hatalom az ur istené, korona a' királyoké,
Szép menyecske katonáké, magam a' szüz leányoké.
6. Magam éjjel nem alkatok, fák [!] felé nem fordulhatok,
Mert ott senkit nem talállok, szerelmet nem próbálhatok.
7. Gyere hozzám fülemüle, hogy midőn éjnek kezdete,
Leljelek téged az ágyba, 's szivednek indulatéba.
(Torontál megye, MTAK Népk. 132. 17a–b.)
1. Egy kis fülemile madár kertembe sirdogálni jár,
Hogy nem tudtam, ja de nagy kár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Kezdttem utánna szaladni, mesterségesen elfogni,
Illy verseket kezd mondani, ily verseket zengedezni:
3. Balgatag, mit jársz utánnam, soh' nem lészesz az én párom,
Nem fogsz el engem rabságba, sem be nem zársz kalitkába.
(Jankovác, Torontál m., MTAK Népk. 139. 5–6)
1. Majd eljön még az a' szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam, oh be nagy kár.
2. Keztem utánna indulni, mesterségessen elfogni,
De szárnyára [!] kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag mit jársz utánnam, nem vagyok én a' te párod,
Nem ejtesz engem rabságba, se be nem zársz kalitkába.
4. Hatalom az ur istené, korona a' királyunké,
Szabadság a' magyaroké, magam vagyok a' rózsámé.
(Nyitra megye, MTAK Népk. 166. 14b.)
1. Majd eljön még az a szép nyár, a kis filemile madár,
Ki kertemben sétálni jár, hogy nem tudtam jaj de nagy kár.
2. Kezdttem utánna indulni, mesterségesen meg fogni,
De szárnyira kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag mit jársz utánnam, nem leszek én a' te párod,
Nem tartasz engem fogságban, se bé nem zársz kalitkába.
4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Magam vagyok a rózsámé, szép leányka deákoké.
(Hely nélkül, MTAK Népk. 212. 4a.)
1. Majd eljön még az a szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sétálgatni jár, hogy nem tudtam, jaj beh nagy kár.
2. Kezdttem utána indulni, szép módjával csalogatni,
Szárnyaira kezd indulni, s ilyen verseket danolni:

3. Álnok! én utánam ne járj, mert nem lehetsz velem egy pár,
Nem ejthetsz engem rabságba, se nem zárhatsz kalitkába.
4. Hatalom az úristené, korona a királyoké,
Szép leány az ifiaké, magam vagyok a rózsámé.
(Bihar megye, 1862, MTAK RUI 8r. 149. 39.)
1. Ha megjön még az a szép nyár, vele fülemile madár
Kis kertembe sétálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Kezdtem utánna járkálni, mesterség ezt most megfogni,
Szárnyaival kezd röpködni, sírhalmokon zengedezni:
3. Balgatag, mit jársz utánam? úgy sem leszek a te párod,
Nem zársz engem kalitkába, sem az örökös rabságra.
4. Hatalom az úristené, országunk a királyunké,
Birodalom hercegeké, magam vagyok a rózsámé.
(Felsőőr, Vas m., VIKÁR 1906. EA 2299. 653.; Nyelvőr 1911, 421.)

A szöveg inkább afféle népszerű dal volt, mint igazi népdal. Lehetséges, hogy a gyűjtők ezeket kéziratos füzetekből másolták le, mint ez igen gyakori az Erdélyi számára beküldött „népdalok” esetében. Még Vikár gyűjtésénél is gondolhatunk erre, mert egy másik Vas megyei gyűjteményben megtalálható a 4. vsz. szó szerint azonos szövege, az odaírt megjegyzés szerint kéziratos gyűjteményből. (Áttétel XV, 219.) Lehetséges tehát, hogy a szöveg nem népi hagyományként élt a XVIII. századon át, hanem a XIX. század eleji kéziratos költés újította fel. Érdekes, hogy Erdélyből egyetlen teljes változatot sem ismerünk, pedig a *Vásárhelyi-dk.* énekeinek folklorizálódott változatai legtöbbször erdélyiek.

A XIX. század elején elterjedt egy másik népszerű dal, melynek kezdete az ének emlékével készült:

Ne menj el tőlem kis madár,
Vagyon még ide hátra nyár,
Találhatsz még olyan szívet,
Aki téged holtig szeret ... stb. (*Vári Szabó Sámuel-ék.* 147.; *KR gyűjteménye X*, 29a. stb.)

A II. var. 6. vsz. 1778–9 körüli változata:

1. O te kegyes mit keressz itt,
.....
3. A kegyelem az Istene,
A korona királyoke,
A szép leány legyenyeke, [!]
A menyetske katonake. (*Adorján Ferenc diáriuma*, 78b. Lásd még a 247. sz. ének jegyzetét is.)

Egy népi változat Nyitraegerszegről:

Nagy dicsőség az Istené,
Korona a királyoké,
Szív legények a lyánoké,
Magam is egy gyöngyvirágé. (MNT III/A 221. sz.)

6 mesterségesen = csellel, ravaszsággal.

174.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 224b–226b. Kiad. FERENCZI, VD 160–1.

Az ének 1. versszakát vö. a 127. sz. ének 1. versszakával. Ugyanez megvan a „Megbolondult a világ” kezdetű, 1740-ben szerzett ének utolsó szakaszaként is:

Jer be, rózsám, katona,
No, járjunk egy táncot!
Majd a nyakadba vetek
Egy szép aranyláncot.
Heje-huja katonám,
Gyöngyvirágom, tulipán –
Édes majoránám!

(BARTA–KLANICZAY: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból. Bp. 1952. II, 1094.)

Az 1740-i éneknek folklór-változata is ismeretes; a megfelelő versszak:

Gyere rózsám, katona,
járjunk egy pár táncot,
akasszunk a nyakába
hosszú aranyláncot!
Húzd meg cigány a nótát,
ne sajnáld a húrját,
megadom az árát. (Somogy m., MNT I. 337. sz.)

Az ének szövege romlottnak látszik; rím, szótagszám igen gyakran hibás. Lehet, hogy eredetileg a versfők értelmes szöveget adtak; a 2–6. versek fejeiben mintha a JOSEPH név rejlene.

11 kötő szénában – nem találok értelmét

17–18 Phaeton, Helios fia, apja kölcsönként szekerével – Zeus villámától sújtva – lezuhant. A Daedalussal való összekapcsolás az énekszerző ötlete lehet, talán azért, mert Daedalus is lezuhant az égből

21 A Cybalia nevet talán Kybele istennő nevéből alakította az ének szerzője.

175.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 226b–228a. Kiad. FERENCZI, VD 161–2.

17 azonban = azonnal

18 Thalia a vígjáték, Clio a történetírás múzsája volt

20 elhez = élhetsz (vö. 160/1, 19.)

23 tühető – hibának látszik; az egész sor értelmetlen.

176.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 231a–234a. Kiad. FERENCZI, VD 164–6.

A különböző antik istenek, istennők és múzsák énekbeli szerepe semmiféle összefüggésben nincs az antik mitológiában játszott szerepükkel. Az énekszerző teljesen önkényesen válogatta őket össze, talán valamilyen ismeretlen forrás alapján.

36 szállítván = leszállítván, mérsékelvén

43 Tiestés talán a görög monda Thyestes-e

49 hajtotta = hajította.

177.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 240b–241b. Kiad. FERENCZI, VD 169.

Az ének versfői: KATA. A név a 9. sorban is előfordul.

178.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 242b–246b. Kiad. FERENCZI, VD 170–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 253–6. – A szöveg végén: Finis.

Az ének versfői: JVDJTNAK IRTAM. (Lásd az utolsó sort.)

2 szerelemben – határozottan így van írva, de így nincs értelme. Jobb FERENCZI átírásában: „szerelem benférkezik”

4 bü – olv. bú (= bús)

6 vigasságot állat – az *állat* igének nem közli a NySz olyan jelentését, amelyik ide illene. Talán a. m. *szerez, okoz*

9 Uzákon – vö; 160/I, 19.

12 Sisiphusnak egy sziklát kellett egy hegyre felhengergetnie, de az mindig visszagurult

15 aggasztal = aggaszt

17 hernyónak – teljesen értelmetlen, talán valami név elferdítése. A *Claris* név más forrásból nem került elő

25 Ixion az alvilágban egy forgó kerékhez volt kötve. – Karabdis *Charybdis* elferdítése. (Veszélyes örvény a szicíliai tengersizorosban.)

31 Actaeon meglátta Diannát, miközben az fürdött. Dianna ezért szarvassá változtatta, és kutyái szétépték.

179.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 247a–251a. Kiad. FERENCZI, VD 172–4. – A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. sora azonos a 63. sz. ének 1. sorával.

15 együgyü = szelíd

42 forro = vágyó.

180.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 251b–254a. Kiad. FERENCZI, VD 174–5. – A szöveg végén: Finis. Szolgálatom után sok semmi etc.

Az ének versfői: PAXITAME. A 31. sor szerint a szerző kedvesének nevét foglalta a versfőkbe. *Paxita* név azonban nincs. A versfők első felében a *Paxi* név van rejtve, amely elterjedt családnév volt, s valószínűleg szándékos, hogy az első strófa sorfői is ezt a nevet adják. A versfők második felében talán a *Máté* név rejlik, ez esetben a 31. sor így módosítandó: „Nevem fel jeczettem.” Egy Baxi Máté szerepel Homonnai Bálint naplójában, 1605-ben. (Tudománytár 1839, 257.)

2 rövid nap = rövid idő múlva

3 Xenophontés = Xenophantos, Nagy Sándor híres fuvolása, akiről Plutarchos ír Demetrios-életrajzában

6 találkoznék jöni = véletlenül jönni találna

16 Az értelmetlen *ezellen* szót FERENCZI nyomán javítottuk. A sor különben is romlott, eggyel több szótagot tartalmaz, mint kellene

17 tudom = betudom, felrovom; aszszony – olv. asszoni.

181.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 256b–259b. Kiad. FERENCZI, VD 177–8. – A szöveg végén: Finis.

A sorok szótagszámái következetlenek.

3 E sorban a rím hibás, de a többi versszakban a 3. sorok mind rímelnek a többivel, ezért a strófák ötsorosak

21 teljes szín = color satur. A NySz csak Páriz Pápai szótárából ismeri e kifejezést.

182.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 267a–269a. Kiad. FERENCZI, VD 182–3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 256–7.

Az ének versfői: ANNAME.

6–7 Gisquardus és Gismondáról lásd a 32. sz. ének 9–13. sorához írt jegyzetet.

16 E sort nem értem. A *zsirosítás* alább, a 18. sorban is előfordul, hihetőleg „trágyázás” értelemben. Igen furcsa kép!

183.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 269b–271b. Kiad. FERENCZI, VD 183–4. – A szöveg végén: Finis. Telyes időn irám ez verseket, viragos rosárol az ekes mezöröl szép tavasz időn.

3 Luerécia alatt FERENCZI valószínűleg tévesen, Eurialus kedvesét véli. Inkább az erényéről híres római hölgyre gondolhatunk, aki megölte magát, mert megbecstelenítették. Az ének szerzője – mint ez a 2. vsz. szövegéből is kitűnik – itt azt akarja mondani, hogy az asszonyi erény régen kiveszett

19 Retege = rettege

20 *A ki volt ellenséged* mondatrész vagy az előző, vagy a következő sorral van kapcsolatban; az utóbbi esetben a kérdőjel a *bánván* utáú teendő

22–24 E strófát nem értem; a FERENCZI, által ajánlott javítás (Kinek mellén tapodsz) sem tenné érthetőbbé.

184.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 272a–274b. Kiad. FERENCZI, VD 185–6. – A szöveg végén: Finis.

1 Az *esse* szót FERENCZI hibásnak minősíti és *esső*-re javítja. Ennek azonban nincs értelme; inkább az a valószínű, hogy az *esse* szitkossal van dolgunk. – fészek itt 'lakás, otthon' jelentésben. Az énekes – mint a további szövegből is kiderül – amiatt szitkozódik, mert otthon kell ülnie.

6 vigyáznak = figyelnek

10 még lehet = meglehető

11 E sor egy szótaggal hosszabb, mint a 8. vsz. 3. sora is. Lehet, hogy az eredeti strófaéplet ez volt: 13/13/14/13; s a 3. sorok a többi analógiájára később megrövidültek. Ugyanez a jelenség mutatható ki a 209. sz. éneknél is

23 ér = felér

25 hát rendel – olv. hat renddel. (Vö. a 185. sz. ének 76. sorával.)

26 fogig = fokig.

185.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 275a–279b. Kiad. FERENCZI, VD 186–9. – A szöveg vége valószínűleg hiányzik; a daloskönyv 280–3. levelei ki vannak tépve.

II. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 110a–111b. Kiad. THALY, Vt. én. II, 76–80.; BUDA. JÁNOS, SZD 119–120. – Címe: Cantio alia. A végén: Finis.

III. **Bartók-ék.** (XVIII. sz. 1. fele.) 194. – A másoló 2 vsz. után abbahagyta a leírást.

Az ének elejének forrása a Biblia; első 8 versszak meglehetősen híven követi Salamon Példabeszédeinek VII. részét. A megfelelő 7–21. verseket Károlyi Gáspár fordításában (RMK I, 236.) közöljük, zárójelbe téve az ének strófaszámait:

Látéc az bolondoc között, észembe vöc à fiac között, egy bolond iffiat.

Ki ménuén az útzán annac szegeletinél, az tisztátalan személnék házához ménő úton mégyen vala.

Estue késön az napnac estueién, setét éjfel, és homályos éjfel.

Holott imé egy aszszoni állat eleiben méné annac, paráznánac ékességében, álnoc az ő elméiében.

(Melly tsátsogó, és vakmerő, kinec házában nem maradhatnac meg az ő lábai.

[2.] Néha kün, néha az útzákon, auagy minden szegeletnél leselkedik.)

És meg ragaduán azt, meg tsókolá ötét, és szemtelenségre vetuén önön magát, monda néki:

(3.) Hála adó áldozatnac húsai vadnac én nálam, ma adom meg az én fogadásomat.

(1.) Annac okáért iöuéc ki te elődben, szorgalmatosan keresuén az te ortzádat; iókor találóc te read.

(5.) Paplanockal meg vettem nyoszolámat, melly ékes külömb külömb féle szép rakasokkal és Aegyptomi szönyegeckel.

(4.) Ió illatot czináltam az én ágyas házamban, Myrrhából, Aloesből, és Cinamomumból.

(6.) Nó foglalyuc magunkat bőségesen mind virrattig az szeretetben, mi magunkat vidamitsuc meg, szerelemhöz való dolgockal;

(7.) Mert nintsen az én férnem az ő házában, el ment messze útra.

(8.) Egy erszény pénzt vön kezéhez; bizonyos napra iö meg az ő házához.

El hiteté ötét az ő mesterségének sokaságául, az ő aiakinac hizelkedéséuel meg gyözé ötét.

A 23. vsz. változata az „Egykor két leány virágot szedni” kezdetű ének legkorábbi másolatában, az 1745 körüli *Halasi jegyzetkönyv*-ben, az ének végéhez fűzve található:

Pendelem ára hét tallér ára,
A fölhajtása tíz arany ára,
Minden ötése tíz-tíz pénz ára,
Lebocsátása csak két poltr’ ára. (ItK 1901, 75.)

Érdekes, hogy éppen az „Egykor két leány” két népi változatának végén szintén megvan a „Tudod-e miért jöttem elődbe” néhány versszakának távoli variánsa:

Elment az uram, bolond kurafi,
Cserfából öntött barnát keresni,
Elvitte magát, üstit, aranyát,
Nekem is hagyott száz forintocskát.

Vettem belőle kamuka szoknyát,
Kamuka szoknyát, karmazsin csizmát,
Olyat dobbantok, mint a paripa,
Olyat perdülök, mint a karika. (Gúta, Komárom m., 1942. MNT III/A 452. sz.)

Elment az uram, bolond karafi,
Cserfábann ojtott gombát keresnyi,
Adná az Isten, hogy odaveszne,
Akkor lennék én pergő (karcsú) menyecske!

Lábomra húznám karmazsin csizmám,
Magamra venném borséta szoknyám,
Ollyat ugornék, mint egy paripa,
Ollyat perdőlnék, mint egy karika! (Mohi, Bars m., 1914. MNT III/A 648. sz.)

A két szöveg összetapadását a közös versforma (volta-dallam) segíthette elő. Az idézett népdalok 1. versszakai az ének 7–8. versszakának tárgyi változatai, a 2. versszakok 1–2. sora pedig csaknem szó szerint egyezik az ének II. variánsának 57–8. sorával. Ez utóbbiak a *Bátori Boldizsár* erdélyi népballadában is fellelhetők:

... Minnyát nyitok, minnyát lelköm jámbor uram!
Hadd húzzam lábamba karmazsin csidmámot,
Hadd vessem nyakamba vont arany szoknyámot.

(KRIZA 3. sz.; Vö. Népr. Közl. 1956, 90–1. – E két sor elterjedt formula az egész magyar ballada-anyagban.)

7–9 Az eredeti bibliai szöveggel való összevetés is mutatja, hogy itt romlott a szöveg. A II. var. megfelelő versszaka jobb, de az első sor ott is zavaros

25 hozánk = rólunk

31 járok = táncot járok

33 Vö. Balassi: „Táncát ő úgy járja, merőn áll dereka ...” (ÖM 58. sz. 17. sor.)

36 paraszkolok == poroszkálok. Jelentése itt: topogva táncol.

57 tökkél = tükkel

62 türkekel = türkizekkel

II, 54 A sor jelentése: újjászületnék. (Vö. 202, 16.)

186.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 284a–286a. Kiad. FERENCZI, VD 190–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 257–8. – A végén: Finis.

187.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 286b–289a. Kiad. FERENCZI, VD 191–2.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 258–9. – A végén: Finis.

II. **Vizkeleti-k.** (1764 k.) 14–5.

Az ének versfői: ERSOKASE. Lehet, hogy a *Vizkeleti-k.* kései változata az eredetibb szöveg és a *Vásárhelyi-dk.* utolsó három strófája későbbi toldás. A *Vizkeleti-k.* szövegének versfői az ERNOK nevet adják.

Az utolsó versszak megtalálható a *Thoroczkai-dk.* 25b. lapján is:

Ez versek szivednek jóvára szolgálnak,
Botsanatot választ csak te töled várnak,
Ne lövöldöze szívet az te hü szolgadnak,
Mert nyilaid merge hamar halált hoznak.

5–6 E két sor mindkét változatban romlottnak látszik. A *Piranus* név valószínűleg *Piramus*, Tisbé szeretője (Ovidius, *Metam.* IV, 55.). A II. variánsban ugyanott *Diánna* van, akinek szent helye Delos szigete volt, de kik azok az „epákok”?

11 Elisa = Didó

17 kláris = korállkő. Van „fejér kláris” is, talán ehhez hasonlítja a szerző kedvese nyakát, vagy értelmezhető így is: 'drágagyöngy viselésére méltó'

18 A *banatyát* szó itt értelmetlen, a II. variáns szövege jobb.

188.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 289a–293b. Kiad. FERENCZI, VD 192–5.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 226–8. – A végén: Finis.

4 teczik – vö. 160/1, 19.

11 nyomják – vö. 167, 20.

21, 22 ezek, azok – E szavak a táncoló lábakra vonatkoznak, mint a 19. sorban is (FERENCZI jegyzete, 237.)

39 FERENCZI a *szőlő* szót *szellő*-re javítja. Ilyen összefüggésben egyikre sem tudok példát

56–60 E vsz. valószínűleg romlott szövegű, csak nagyon erőltetetten lehet ebben a formájában megmagyarázni, mint FERENCZI is tette. (237.)

62 Szombat – valamilyen -szombat végződésű helynév. (Nagyszombat?)

189.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 294a–296a. Kiad. FERENCZI, VD 195–6. – A szöveg végén: Finis.

3 ha = mikor

11 kötősz odasz = kötözöl, oldasz

14 eset = eső

21 Egy szó taggal rövidebb sor; FERENCZI, a *sok* szót teszi a *panaszom* elé

22 semmiben mulik = megsemmisül (vö. 21, 30.)

23 A sor romlott szövegű, amit értelmetlensége és a *keserves panaszom* megismétlődése mutat

33–35 Ez a strófa is romlott szövegű, valószínűtlen, hogy a *kertedben* szó háromszor ismétlődött volna meg rímként.

190.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 296b–298a. Kiad. FERENCZI, VD 197.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 259. – A szöveg végén: Finis.

II. **Kelecsényi-ék.** 12a. – Címe: Más.

Lehetséges, hogy a versszakok eredetibb sorrendjét a II. variáns kézírata őrizte meg, és a versek fejében az ILONA név volt befoglalva.

10 A szöveg valószínűleg romlott, mert a rímek rosszak. A II. variáns eltérő szövegében a sor végső ríme jó, de a hatosok ott sem rímelnek.

191.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 298b–300a. Kiad. FERENCZI, VD 198.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 261–2. – A szöveg végén: Finis.

7 A *Hana látta* teljesen értelmetlen szövegrészt FERENCZI *Helena ládd az-ra* javította: ezt a javítást a rím nem indokolja, bár egyébként valószínű, hogy Helénáról van itt szó

13 Innen kezdve a sorok szótagszáma következetesen kevesebb, lehet, hogy szándékosan.

192.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 300b–301b. Kiad. FERENCZI, VD 199. – A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. és 3. versszaka Balassi „Minap mulatni mentemben” kezdetű, törökből fordított éneke (ÖM 25. sz.) 3. és 5. versszakának néhol eltorzított változata. Az értelmetlen helyeket Balassi szövege alapján javítottuk. Az 1. vsz. egy másik változata: 48/II. sz. 6. vsz.

193.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 307a–311a. Kiad. FERENCZI, VD 203–5.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 262–5. – A szöveg végén: Finis.

Az ének versfői: MARGITOME. – 1. versszakát vö. Balassi „Valaki azt hiszi” kezd. énekének 21. és 23. sorával: „Mint párduc prédának, kínomnak is kegyetlen örvendez ... Mosolyog kínomon, mint nagy jón, hogy lelkem epedez”. (ÖM 27. sz.)

194.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 311b–316b. Kiad. FERENCZI, VD 206–9.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 265–8. – A szöveg végén: Finis.

Az ének versfői: POGRANIONIA. BÓTA LÁSZLÓ vette észre, és volt szíves közölni, hogy a versfők első fele a Pográni (Pogrányi) vezetéknevet rejti magában. Nem tudni, hogy ez a szerző, vagy a kedves neve volt-e. A Pogrányi-család főnemesi család volt, Pogrányi Benedek pl. a tizenöt éves háborúban is szerepet játszott.

2 oajtásimat – vö. a 114/II. sz. ének 25. sorához írt jegyzettel

10 szerencse – itt: eset

17 mosolyani – lehet, hogy a *mosolyogni* szónak ilyen alakja is volt, és a szót nem kell javítani.

195.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 317a–318b. Kiad. FERENCZI, VD 209–10.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 268. – A szöveg vége hiányzik; az ék. 319–322. levele ki van tépve.

Az ének kezdetét vö. Balassi egyik énekének kezdetével: „Áldott szép pünkösdsnek gyönyörű ideje”. (ÖM 28. sz.)

19 tezik – vö. 160, 19. jegyzet; háború = haragos.

196.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 327b–331a. Kiad. FERENCZI, VD 212–3. – A szöveg végén: Finis.

II. **Bocskor-k.** (1730–9) 12a–15a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 379. – Címe: Cantio. A szöveg végén: Amen.

Az ének 2. versszakának első sora egy későbbi, szintén cigányokról szóló ének kezdősora lett: „Egyszer a cigányok gyűlést hirdetének a városban”. (PHÁ 260. sz.) A II. variáns 24–5. sorának távoli népköltési változatai:

Meghót, meghót a cigányok vajdája, vajdája,

.....

Most rakaték egy kővárat turóból, turóból,

Megmeszélém küjjel-belől sós tejjel, sós tejjel.

Györgye upa bisdesz kuru gardule gardule

Hoprin szare szavur inghe szuszkiri szuszkiri. (Józseffalva, Bukovina, 1932. Rezeda 48. sz.)

Templomot is építettem turóbu' huhuhu turóbu',
Kivül belül kimeszeltem téjfelbü' hühühü téjfelbü.
/:Ára tilinkós bünkös bunkós hangyóra hahaha hangyóra:/ (Tunyog, Szatmár m., 1933. MF 2585/a.)

2 többbe = máskor
8 folyo gerenda = tetőgerenda
9 páanko = fánk (erdélyi tájszó)
II, 24 uteit = ütőit.

197.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 331b–334b. Kiad. FERENCZI, VD 213–4. – A szöveg végén: Finis.

Az ének Balassi egyik versének kibővített változata. (ÖM 13. sz.) Az 1–5. vsz. elég híven követi Balassi szövegét; Balassi 6. versszaka elmaradt, helyébe olyan strófák kerültek, melyek a történetnek kedvező fordulatot adnak. Balassi versformája (12/12/12/13) is megváltozott, a strófák utolsó sorai is 12-esekké váltak. (Vö. a 209. sz. ének jegyzetével.)

A kezdőstrófa változatai: 250. sz. 1. vsz. és 260. sz. 8. vsz.

11 arányozni = célozni.

A MÁTRAY-KÓDEX KELTEZETLEN ÉNEKEI

A kódex első éneke, egy 1664-ben szerzett Zrínyi-sírató (2a–8b), eredetileg nem tartozhatott a kéziratához, mert a levelek kisebb formátumúak, és az ének írása eltér a törzsanyagot összeíró kéz írásától. A tulajdonképpeni énekeskönyv tehát a 9a. lapon kezdődik egy „militaris cantio”-val. („Szerencsét próbáltam.”) Ezután szerelmi énekek következnek, a 40b. lapig egy kéz írásában. Ugyanez a kéz írt az 54a–79a. lapokra istenes énekeket, majd a 88a–92b. lapokra imádságokat. A kötet tehát egy tervszerűen megszerkesztett gyűjtemény, mely három részből áll: szerelmi énekekből, vallásos énekekből és imákból. Az egyes részek után a gyűjteményt összeállító 1. kéz üres leveleket hagyott, ezeket csak a szerelmi énekek után írták tele más kezek. (40b–53a: 2–5. kéz.)

A gyűjteménynek ez az előre megtervezett volta már eleve valószínűsíti, hogy másolattal állunk szemben. (Ellentétben pl. a *Teleki-énekeskönyv*-vel, ahova két kéz rendszertelenül, emlékezet után írt be énekeket.) A vallásos énekeknél ez kétségtelen bizonyossággal megállapítható: ezek nagy része (57b–79a) szóról szóra Balassa–Rimay *Istenes énekei*-nek kolozsvári kiadásával egyezik meg. De számos jel mutat arra, hogy a szerelmi énekeket tartalmazó rész is másolás útján keletkezett. Néhány helyen egy-egy szó számára a hely üresen van hagyva (202, 6), ezeket néhol később pótolta a másoló. (202, 15: az *érhetnék* más tintával, az eredetileg üresen hagyott helyre később van beírva.) Az ilyen helyeket a margóra tett kereszttel mindig megjelölte, de kereszttel tett a romlott szövegű sorok mellé is. (199, 5; 200, 20. stb.) Másolásra mutat az a tény is, hogy bizonyos nyugat-felvidéki nyelvjárási sajátosságok szórványosan, nem következetesen jelentkeznek. Ezek a következők: *i*-zés: 198, 5: mikint; 199, 11: bikloban; 199, 56: vitet (= vétett); 207, 24: öntözissel; stb. – *i* ~ *é*: 199, 21: széntén; 200, 17: szintén (*széntén*-ből javítva); 200, 7: még (= míg); 204, 45: vég (= víg); 207, 10: ésmértelek; 210, 3: emléteszé; stb. – *-tól*, *-től* ~ *-túl*, *túl*: 198, 28: testemtul; 200, 32: tülem; 212, 29–32: irigyektül, szelektül, tüzétül; stb. – Mindezek az alakok a szabályos köznyelvi ejtés mellett, szórványosan fordulnak elő, amiből arra lehet következtetni, hogy a másoló olykor a saját nyelvjárási sajátosságait vitte bele a lemásolt szövegbe.

Ez egyúttal azt is valószínűsíti, hogy az összeírás helye valahol a Felvidéken volt. Igaz, hogy éppen az első darabot a záróstrófa szerint „az Olt vize mellett, Fogaras várában” szerezték, s a 98. sz. ének is valószínűleg az erdélyi Szebenben keletkezett, más énekeket viszont a Felvidéken írtak: a 97. számút „Solna városában”, a 103. számút meg a „krivannyi kastélyban”.

A kézirat keltezésére közvetlen adat nincs. Az istenes énekek másolása csak Balassa–Rimay énekeinek első kolozsvári kiadása, 1677 után történhetett. Az 1. kéz által másolt szerelmi énekek között a legkésőbbi (104. sz.) 1670-ből való. Úgy látszik, hogy a szerelmes verseket tartalmazó részben a többi kéz közvetlenül az 1. kéz munkája után dolgozott: a 2. kéz egy énekszövegen belül váltja fel az 1. kezét. A más kezek által leírt énekek közül a 109. számú a záróstrófa szerint 1672-ben keletkezett. Mindezek alapján a *Mátray-kódex* közel egykorú a *Vásárhely i-daloskönyv*-vel: az 1670-es években írhatták össze.

Kötetünkben a kódex első, főleg szerelmi énekeket tartalmazó részének (9a–53a) darabjai kettő kivételével mind közlésre kerülnek. Az egyik a már említett „militaris cantio”, a másik a 26b–28a. lapokon levő, nem szerelmi tárgyú ének: „Tengereken úszkáló gályák”. Ezeket leszámítva, a kódex 39 énekét közöljük; 15-öt kötetünk korábbi részeiben, a többi 24-et ebben az énekcsoportban, a kéziratba való beírásuk sorrendjében.

198.

Kézirata: **Mátray-k.** 9b–11a. Kiad. THALY, VÉ II, 273–6. – Címe: Alia. – Az 1–7. vsz. versfői (visszafelé) az ANDREAS nevet adják.

25 gyöny – ez az alak a *Vásárhelyi-dk.*-ben is többször előfordul. Lásd a 114/II. sz. ének 11. sorához írt jegyzetet.

44 megmásol – megváltoztat

54 vigh órájában – végórájában (a *Mátray-k.* szórványos í-ző alakjainak egyike.)

199.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 11b–12b. Kiad. THALY, VÉ II, 196–9. – Címe: Más. A szöveg végén: Finis. Az 1. vsz. változatlan szövege mégegyszer megvan a 12b. lapon is.

II. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 317–8. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 131–2.

Az ének első két sora megvan egy 1789-i másolatban fennmaradt ének („Az én szívem oly víg vala”) 3. versszakában:

Sok irigyek boszszujára

Ki késértlek az ajtóra,

Oh kegyetlen Cupido,

Piros vérem szomjúhozó. (*Jankovich-ék.* 28a. – Teljes szövegét lásd a 261. sz. ének jegyzeteiben.)

A 3. vsz. későbbi variánsa a 279. sz. ének 2. vsz.-a.

17 kínoz = kínozz, kínozol (II-ben: kenosz).

200.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 13a–14a. Kiad. THALY, VÉ II, 227–9. – Címe: Más.

II. **Vásárhelyi-ék.** 86a–87b. Kiad. FERENCZI, VD 87–8.

III. **Thoroczkai-dk.** (XVII. sz. vége) 22a–23a. – A szöveg végén: Finis.

IV. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 275–9. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 121–2. – A *Thoroczkai-daloskönyv*-éhez közelálló változat.

V. **Bocskor-k.** 100a–101a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 513. – Címe: Más. A végén a másolás ideje: 1722.

VI. **Czombó-ék.** (1801 k.) 330–2. Címe: Mas. A szöveg után: Vege. – Az igen romlott szöveget javítás nélkül adjuk.

A *Mátray-k.* szövegének csak első négy versszaka található meg a többi változatban. (37. sora a III–V. variáns d-vel jelölt versszakának első sorával egyezik meg.) De a *Vásárhelyi-dk.* szövegében is csak ez a négy vsz. azonos a többi változat szövegével, a többi egészen más. Valószínű, hogy a változatok feltételezhető eredetije ebből a négy strófából álló ének volt, és ez bővült ki különböző versszakokkal. Látszik ez abból is, hogy e négy vsz. gondolatmenete kerek egész, míg a többi hozzátoldott strófa valamennyi változatban zavarossá, hosszadalmassá teszi a szöveget. A *Mátray-k.* másolója meg is jegyzi az utolsó versszakban: „Négy verseit ez éneknek toldom”. – Más énekekben csak a hozzátoldott versszakok közül fordul elő néhány. Az I. var. 5., 6. és 9. versszaka a 48. sz. ének 7., 12. és 8. versszakával egyezik meg. (Ennek versformája más, 8 szótagos sorokból áll; az átdolgozó egy-egy két szótagos szó beiktatásával bővítette ki a sorokat.) – A III. var. 8. vsz.-a a 98. sz. ének 1. versszakának változata. (Egyéb előfordulásait lásd az ottani jegyzetekben.)

Az ének gondolatmenete (tavasszal minden vigad, csak az énekes bánkódik), igen elterjedt sablon a régi magyar költészetben. E kötetben a következő helyeken fordul elő ez a motívum: 7. sz. 4. vsz.; 32. sz. 5. vsz.; 33. sz. 1. vsz.; 98. sz. 2. vsz.; 135. sz. 2. vsz.; 152. sz. 2. vsz.; 178. sz. 1. vsz. és 236. sz. – A témát Beniczky Péter is megverselte (*A kívánatos kikeletnek gyönyörűségéről*):

Vig tavasz felderült, világokkal frissült s uj pompával zöldellik,

.....

Csak nékem szegénynek árva bus fejmemnek foly dolgom keservesen ...

(*Magyar rythmasok.* Kolozsvár 1670, 109–113.)

Balogh Zsigmond „Bánátnak örvényében” kezdetű, 1664 előtt, Csáktornyan szerzett énekének 2. vsz.-a:

Az tavaszi szép időnek
Látom mindenek örülnek,
Erdők mezők meg zöldülnek,
Az madarak enekölnek.

(*Szentsei-dk.* 95a., Kiad. BUDA JÁNOS, SzD 105. – Az ének egy változata megvan a *Világi énekek és versek* 23b. lapján is.)

Oláh Geczi éneke is ezzel a motívummal kezdődik:

Oh gyönyörű tavasz idő,
Szerentsétlen új esztendő,
A' kit akarsz, megujjítasz,
Engem pedig szomorítasz. (*Mezei juhász dallok.* H. é. n. Kiad. THALY, VÉ I, 216–7.)

Egy szép XVIII. századi rab-ének kezdőstrófája:

Tavasz tavasz gyenge tavasz,
Ki mindeneket meg ujjíttasz,
De engem csak hervasztasz,
De engem csak hervasztasz. (*Czombó-ék.* 310–2. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 224–5.)

A motívum a XVIII. századi szerelmi költésben is nagyon elterjedt. Az „Im mindenek vigasságra, készülnek ujjulásra” kezdetű ének egész szövege erre a motívumra épült. (A *Solymosi-dk.*-ben levő változatát kiad. KANYARÓ, EM 1893, 75–6., a *Bathó Mihály-ék.* romlottabb szövegét lásd KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 99–101.) – A szövegnek mintegy parafrázisa Solymosi József 1751-ben szerzett éneke. Kezdő versszakai:

Im mindenek vigasságra készülnék,
Örömben szép tarsokkal örülnek,
Vigassagos beszedekkel beszélnek,
Igy orvendnek, vigasságban zengenek.

De ennekem szomorúság fejemet
El fogta és borította szívemet,
Níntsen ki vigasztaljon meg engemet,
Vagy bánattal szabadítsa életemet.

Latom minden vigasságit tavasznak,
De éngemet még azok sem ujjítnak,
Látom sokan ő társokkal vigadnak,
Örömben szép mezőben sétálnak ... (*Solymosi-dk.* 68b–70a)

Egy, a XVIII. század közepéről való, régies strófaból összeszerkesztett ének kezdete:

Gyönyörű tavasz üdö,
Homályban bé borult üdö,
Mindeneket vigasztalo,
Engem pedig szomorito. (*Vizkeleti-ék.* 10–2. Kiad. DÉZSI, ItK 1932, 177.)

Az *Adorján Ferenc-diárium* (1778–9) egyik énekének kezdete:

Oh gyönyörű szép ki kelet,
Ifjakat meg örvendeztet,
Szerelmes sziveket epeszt,
Szivekben banatot gerjeszt. (77b.)

Végül egy elterjedt ének elejét mutatjuk be, melynek számos népköltési változata is van:

Idő idő tavasz idő,
Szerentsétlen o esztendő,
Mely sokakat vidámito,
Engem pedig szomorito.

A tavaszi szép időnek
Lám mindenek mint örülnek,
Erdők mezők meg zödülnek,
Szép madárcák énekelnek.

De én szívem nem örülhet,
Sőt inkább gyazban öltözhet,
Bánat miat el epedhet,
Magáról így énekelhet ...

(*Rákosi Sámuel Holmija*. 1790. 71b–72a.; Ugyane versszakkal kezdődik a MTAK RUI 360. jelzetű ék. 36. lapján levő ének is. – E három strófa alig eltérő változatát VIKÁR is megtalálta Magyarvalkón, Kolozs megyében: Áttétel VII. 245. sz., MF 130/a.)

Néhány más népköltési változat:

Erdők mezők megzöldülnek,
Széjep madárcák eszve gyűlnek.

Eszve gyűlnek éjenekelnek
Jó kedvükből fütüéjergenek.

Mindenfelé vígan neznek,
Csak ez árvák keszeregnek. (Petrás Incze János gyűjtése 1843 körül. Csángó népzene I, 36.)

Üdő, üdő, tavasz-üdő,
Mindeneket megújítasz,
Erdőt levélbe borítasz,
Csak engemet szomorítasz. (Moldvai csángó népdalok 288.)

Idő, idő, tavaszidő,
Kibe nyílik mindön mező;
A virágok illatoznak,
A madarak fára tojnak, –
Mindön madárnak van párja,
Csak neköm nincs, igaz árva. (KÁLMÁNY; Szeged népe II, 39.)

6 fene – fene vad

19 izengelő – lehet, hogy az „izenget” szónak ilyen alakja is volt, bár a NySz nem hoz rá példát.

20 A sor hiányzó része üresen van hagyva; a másoló a margón egy kereszttel figyelmeztetett a hiányra.

22 Az *egészséggel* szót a 48. sz. ének megfelelő 12. versszaka alapján pótoltuk.

30 A sor mellett a margón egy kereszt van, jelölve a romlott, hiányos szövegnek.

31 má – a „már, immár” szónak volt ilyen alakja is.

II, 2 kedven – I-ben: kedvvel

II, 27 közzek = közjük – ész vésszöt = össze-veszítöt.

201.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 14a–15a. Kiad. THALY, VÉ II, 203–5. – Címe: Más.

II. **Kelecsényi-ék.** 10a–b. – Címe: Alia Pia. A szöveg végén: Amen.

III. **Bocskor-k.** (1716) 92a–93b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 452–3. – Címe: Alia.

IV. **OSzK Quart. Hung.** 2882. sz. kézirat (1750) 5a–b. – Címe: Mas. A szöveg után: Vége.

V. **Osvát-ék.** (1785) 4a–6b.

VI. **Jankovich-ék.** (1789) 27b. – Címe: Szeretője miat el kesergett. (E címet Jankovich adhatta az éneknek.) A nótajelzésként megadott ének („Köszöntlek tégedet”) talán Erdődy Lajos XVIII. századi költő verse (vö. *Szeel Imre-ék.* 69.), ebben az esetben csak a másoló írhatta a szöveg fölé.

VII. **Világi énekek és versek** (1800) 48b–49b. – Címe: N° 82°.

VIII. **Szabó János-ék.** (1837) 35–6. – Címe: Mas. E változat a *Váci énekes könyv* nyomtatott szövegén alapul.

Nyomtatott kiadása:

IX. **Váci énekes gyűjtemény** (1799) 32. sz. – Ennek szó szerinti másolata *Jankovich gyűjteményé*-ben, 131a–b.

Az ének szövegén Ovidius *Metamorphoses*-ének ismerete látszik. (Lásd alább, a 10., 21., 29. és 39. sorokhoz írt jegyzetet.) – Kezdősorát nótajelzésként idézik a „Gyászban öltözzetek Apolló leányi” kezdetű ének szövegénél: „Nota Hol vadatok Pegasus”. (*Bartók-ék.* 160.) Egy 1775-ben szerzett ének első versszaka énekünk kezdőstrófájának hatására készült:

Szerelmes szép ifiak véneknek fiai,
Mínyájon kik vattok szerelmem tudoi,
Légyetek szivemnek meg csendesítői,
El múlt örömömnek vissza térítőji. (*Balás-k.* 104b–106a.)

Az ének több versszaka három XVIII. századi énekbe is bekerült. Ezek kezdőstrófái és megfelelő versszakai a következők:

Arvaságrul valo versek.

1. Al meg vigassag közt mulatozó árva,
Nem laddé méz alatt méreg van titkolva,
Ki az árvák szivét hamar el fonnyasztja,
Szép tündöklő napját homályban borította.
.....
- (8.) 14. Ha folyó viz volnék, bankodni nem tudnék,
Hegyek és völgyek közt szép tsendessen folnek,
Irigyek nyelvitül semmit sem rettegnék,
Testemben az lelkem békében nyugodnék.
- (5.) 15. Annyira bagyasztott már az szomoruság,
Csak annyira lettem mint ut félen egy ág,
Kit minek utanna ha valaki le vág,
Minden jövő menő ream tapod és hág.
- (6.) 16. Most csak olyan vagyok, mint az egyes madar,
Kit az zápor esső úgy el lankasztott már,
Szárnyai nem bírják, nem is mehet immár,
Minden felől szegény magára veszélt vár.
- (10.) 17. Azert az koporsóm mar én nekem készen,
Kiben majd en nekem temetesem léssen,
Fejem fölibenis ennyihány vers légyen,
Hogy meg én rólam is emlekezet legyen. (*Jankovich-ék.* 1789. 34a–b.)
1. Szomorú már nékem járásom, kelésem,
Talán e’ világban nem léssen örömem;
Mert az én édesem el-távozott tőlem,
Kiért el-bádjadott, ’s szomorodott szivem.
.....

- (6.) 10. Ollyan vagyok, hidjed, mint szélvészben madár,
Kit a' zápor esső úgy el-lankasztott már,
Számjai nem bírják, nem-is járhat immár,
Minden felől szegény fejére veszélt vár.
- (5.) 11. Ollyan vagyok immár, mint ut féleln az ág,
Kit valaki le-vág, mindenik reá hág,
Minden uton járó reá tapod és hág,
Vagy irigy nyelvével a' rossz ember meg-rág.
- (10.) 12. Azért immár nékem a' koporsó készen,
Kiben már énnékem temetésem léssen,
Az fejem felett-is egynehány vers légyen,
Melly emlékezetet én rólam-is tégyen.
- (11.) 13. Itt fekszik egy árva, itt el-temettetett,
Kinek már éltében a' bu véget vetett,
Nyugodjon ő szegény buja az egeknek:
Mert éltében eggyért ő sokat szenvedett.

(*Dallok*. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 103 – 8. – Az ének – lényegében változatlan szöveggel – más ponyva-nyomtatványokban is megvan: *Négy új világi énekek*. Buda. é. n. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 479. – *Énekek*. H. é. n. – *A magyar mennyeietske* [!] *gyászban kesergése*. H. é. n. – A ponyva-szöveg kéziratos másolata: *Világi énekek és versek*, 1800. 109b–110b. – A szöveg a nép körében is elterjedt, pl.: MTAk Népk. 12. 1b–2a.; Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. VIKÁR-áttétel X. 218. és 222. sz.)

Az ének négy strófáját egy 1779–82 körül másolt szövegben is megtaláljuk:

1. Siralomra fordult az én vigasságom,
Gyász színben öltözött minden multságom,
Mulatsággal edgyütt minden szabadságom,
Már nintsen bátorságom.
2. Siratom jaj szokkal zokogva magamat,
Nem tudván, éremé jövendő dolgomat,
Tsak bu és siralom engemet meg fogot,
Szemembül sirva könyveket ki huzott.
- (7.) 3. Tudom, Mercurius ha élne, [!]
Sok bu bánat közzül engemet ki venne,
Keserüségmentül engem meg mentene,
Vagy szép tiszta vizre engemet le tenne.
- (8.) 4. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Hegyeken, völgyeken, jo vizeken laknom,
Szép zöld pásitokat, mezőket ásztatnom,
Hogy sem koporsomig keseregnem s sirnom.
5. O! hát miért élek ezen a világon,
Ha ily állapotom minden felől vagyom,
Ezerszer meg hallyak, inkább azt kívánom,
Mint hogy itten éllyek, jaj mi hasznom vagyom?
6. Elfolytatok immár örömöm napjai,
Örömöm napjában minden álnokságim,
Álnokságim együtt szalottak oságim, [!]
Joszággommal edgyütt folytak jo üdeim.
7. Már tselek titek [?] oda reménységem,
Reménségem nélkül hova lesz életem?
Életemnek azért máris véget vettem,
Véget vévén ugyan földnek adom magam.

- (10.) 8. Az koporsom azért hamar keszen légyen.
Készen lévén ahol temetségem lévén, [!]
Hogy még én rollam emlékezet légyen,
Az koporso fölött jól írva légyen:
- (11.) 9. Itt fekszik egy arva, itt el temettetett,
Kinek életében a bu véget vetett,
Az ő életében eleget szenvedett. (*Alsókubini kézirat* 30a–b.)

Népköltési változatok. Az 5. vsz. gyakran a 6.-kal együtt folklorizálódott. Lehetséges, hogy a népi változatok forrása nem közvetlenül a XVII. századi szöveg, hanem a ponyva-nyomtatványokon elterjedt „Szomoru már nékem” kezdetű átdolgozás, melyben az 5–6. strófa egymás mellett található.

Bujdosik a koca kilenc malacával ...
Olyan vagyok én már, mint útfélen az ág,
Kit a balta levág, s minden ember ráhág. (Debrecen vidéke, 1844. MTAK Népk. 9.)

Én csak ojan vagyok, mind útfélen egy fa,
Mind útfélen egy fa, kesereg egyedül,
Kinek ágát rontják, a sárba tiporják.

Én csak ojan vagyok, mint mezőben tolló,
Kinek az virágját elszedte a sollaró.

Én csak ojan vagyok, mind szélvészben madár,
Kit a záporosó úgy el langasztott már,
Nem bírja szárnyait, nem es mehet immár.

(Atyha, Udvarhely vm, 1900. VIKÁR-áttétel VII. 474. sz. és EA 2299. 336. – Alig eltérő szintén Udvarhelyből: VIKÁR-áttétel X. 152. sz. és EA 2299. 319. Csak az első versszak: KRIZA 585. sz.)

A 8. vsz.-nak számos népköltési változata ismeretes. Kezdősoruk eltér a XVII. századi szövegtől, de megegyezik a versszak 1789-i változatával. („Állj meg vigasság közt...” 14. vsz., lásd fentebb.) Valamennyi népköltési változat a Székelyföldről és Moldvából való, csak egy bizonytalan adat van arról, hogy a XIX. sz. 2. felében Pest megyében is ismert volt:

Ha folyó víz volnék, semmit sem búsulnék,
Högyekön, völgyekön csak úgy folydogálnék. (MTAK RUI 4r. 373. 3. sz.)

A többi változat, feljegyzésük időrendjében, a következő:

Ha folyó víz lennék bánatot szem tudnék,
Hegyek völgyek alatt széjepen csorgadoznék.
Kerek erdők alatt zöld füvet növelnék,
Porondot hajtának, szüvet vidámítnék.

(Moldva, 1843. Csángó népzene I, 57. – Az utolsó sor második fele valószínűleg a gyűjtő, PETRÁS INCZE JÁNOS leleménye, ItK 1959, 161.)

Krizánál csak a vsz. első két sorát találjuk meg:

Hajh, ha fojóvíz vónék, bánatot sem tudnék,
Högyekön völgyekön szépön csörgedőznék. (KRIZA 262. sz.)

Hogyha folyó lennék, bánatot se tudnék,
Hegyek-völgyek között gyenge martot ásnék,
Kaszáló réteken virágot gyűjtenék,
Az én édesemnek szép bokrétát tennék. (Háromszék, MNGy III, 167.)

Ha folyóvíz volnék, bánatot se tudnék,
Mikor megáradnék, magas martot mosnék,
Zöldellő füveket megharmatosítnék,
Szomjú madaraknak reggel innyok adnék.

(Szombatfalva, Udvarhely m., 1900. VIKÁR-áttétel VII. 396. sz.)

Ha fojóvíz volnék, szépen fojdogálnék,
Hegyek s erdők között sima martot mosnék,
Szomjú madaraknak reggel innyok adnék. (Uo. XII. 73. sz.)

Ha folyóvíz volnék, sohase búsulnék,
A hegyek-völgyek közt csörgedezve járnék,
Erdőkön-mezőkön fát-füvet nevelnék,
Mikor megáradnék, magas martot mosnék.

(Tordátfalva, Udvarhely m., VIKÁR-áttétel VII. 300. sz. – Egy ballada utolsó versszaka.)

Falu végén lakom, keress föl angyalom,
Csendes folyóvíznek csak zúgását hallom.

Ha folyóvíz volnék, bánatot nem tudnék,
Hegyek-völgyek között zengedezve járnék.

Magos martot ásnék, föld füvet nevelnék,
Ott is a rózsámnak gyöngybokrétát kötnek.

Gyöngy vagy rózsám gyöngy vagy ... stb.

(Csíkmadéfalva, 1907. MSz 1196. sz. – Változatlan szövege: Kászonimpér, Csík m. 1938. KODÁLY-VARGYAS 3. sz. Csak az első két – itt 3–4. – sor.)

Ha folyóvíz vónék, bánatot nem tudnék,
Hegyek völgyek között szép csendesen folynék,
Martot mosogatnék, füvet újítanék,
Szomjú madaraknak innyok adogatnék. (Gyergyóalfalu, 1911. KODÁLY-VARGYAS 355. sz.)

Ha folyóvíz volnék bánatot nem érnék,
Hegyek völgyek között csörgedezve járnék,
Fát füvet növelnék, porondot hajtanék,
Az én éldesemnek rózsafát növelnék. (Istensegíts-i asszony, 1952. MSz 4672. sz. 5. vsz.)

Ha fojóvíz vónék, bánatot se tudnék,
Fát, füvet növelnék, porondot hajtanék,
Hegyek-völgyek között zengedezve járnék,
Gyér füvet kaszálnék, gyakor-bugját raknék. (Moldvái csángó népdalok ... 191. l.)

Ha folyóvíz vónék, bánatot nem tudnék,
Hegyek, völgyek között zengedezve járnék,
Ahol kitérülnek, porondot hajtanék,
Kaszáló rétekbe virágot növelnék. (Uo. 193.)

A 10–1. versszaknak egy kissé eltérő, de aztán alig variálódó változata alakult ki a népköltészetben, minden bizonnyal a ponyva-változat („Szomorú már nékem”) közvetítésével. A strófa az egész magyar nyelvterületen elterjedt:

Ha meguntad rózsám velem életedet,
Csináltass koporsót, s temess el engemet,
Tétesd fel egy fára: itt fekszik egy árva,
Kinek szerelméből történt az halála.

(ERDÉLYI I, 106. – KÁLMÁNY: Szeged népe. II, 184. – Öcsény, Tolna vm., 1902. VIKÁR-áttétel VI. 13. sz. – Hont megye, EA 2299. 20. - Torda-Tur, 1906. EA 2276. 249. sz. – Jászberény, 1909. EA 2569. 14. sz. – Andrásfalva, Bukovina, 1914. KODÁLY-VARGYAS 364. sz. 4. vsz. – Klézse, Moldva, 1930. MF 2442/a. – Doboz, Békés, 1952. MSz 5026. – Moldvai csángó népdalok ... 222. és 246. stb. stb.)

5 Tullius = Cicero

10 osztozni – itt: civakodni, perlekedni. Aiax Ulixes-szel „osztozott” az elhunyt Achilles fegyvereiért, melyeket végül is Ulixes kapott meg. Az énekszerző a történetet Ovidius *Metamorphoses*-éből ismerhette. (XIII, 1–398.) – Ebben és az előző sorban tehát ezt mondja: Nem igyekszem céltalan, eredménytelen dolgok után törekedni.

13–4 Phaeton, Phoebus napisten fia egyszer elkérte apjától a napfogatot, de nem tudta megfékezni a tüzes paripákat, s azok fel-alá rohantak vele. A történetet Ovidius is feldolgozta. (Metam. II, 167–209.)

21–4 E szakaszban Ovidius vízözön-leírása két sorának emléke érződik:

Quaeritisque diu terris, ubi sistere detur,
In mare lassatis volucris vaga decidit alis. (Metam. I, 308–9.)

28 Bellis a többi változatban helyesen: Biblis, aki ikertestvérebe, Caunusba szeretett bele, de az visszautasította közeledését. Byblis ezért megőrült, majd forrássá változott. Történetét Ovidius dolgozta fel. (Metam. IX, 455–665.)

29–32 E szakasz későbbi változatai jobb szöveget adnak, pl. II: „... *el változnom*, hives *völgyök* között szép csendessen *folynom*, ékes *pásitokat* mezőket *ünteznem*”. A *Mátray-k.* másolója tehát elmosza a folyóvá válás mozzanatát. A későbbi szövegekben viszont Ovidius fentebb idézett történetének egyes kifejezései is megvannak:

Muta iacet viridesque suis tenet unguibus herbas
Byblis et *umectat* lacrimarum *gramina* riuo.
.....
Vertitur in fontem, qui nunc quoque *uallibus* illis
Nomen habet dominae nigraque sub ilice *manat*. (Metam. IX, 655–6. és 664–5.)

34 Ponthus – a tenger

39 Byblis is azzal fejezi be Caunushoz írt levelét, hogy írják fel sírkövére halála okát. (IX, 563.)

202.

Kézirata: **Mátray-k.** 15a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 221–2. – Címe: Más.

5 lehetsz – jobb lenne: lehess, de a 8. sorban ugyanez van. Az ismétlődés egyébként nyilvánvaló szövegromlás jele, amire a másoló is figyelmeztetett a margóra írt keresztrel.

15 Az *érhetnék* szót az eredetileg üresen hagyott helyre utólag, más tintával írta be a másoló. (A sor mellett a margón kereszt van.) Jobb lenne első személyben.

16 A sor jelentése: Újjászületnél. (Vö. 185/II 54.) Ide is, mint az előző sorba, inkább 1. személyű alak való.

203.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 15b–16a. Kiad. THALY, VÉ II, 219 – 20. – Címe: Más.

II. **Vásárhelyi-dk.** 17a–b. Kiad. FERENCZI, VD 24.

A 6. versszakot vö. a 21. sz. 4. szakaszával. (További változatait ott soroltuk fel.)

8 lopogatnalak – a NySz Gyöngyösiből idéz egy helyet, ahol a szerelmesek „házba mennek s vannak kedves beszédekkel, *lopogatják* egymást oldalló szemekkel”. Jelentése tehát: lopva nézeget. Ez azonban itt túl szelíd kifejezés (vö. a II. var. szövegével!), s így lehet, hogy hibás másolat *tapogatnálak* vagy *topogatnálak* helyett. Vö. 260, 15: Két kezemmel gyakran topogathatnálak.

24 Megh engette – értelmesebb lenne 1. személyben. (Vö. II, 23.)

204.

Kézirata: **Mátray-k.** 16b–17a. Kiad. THALY, VÉ II, 193–5. – Címe: Más.

25–8 A gerlice-motívumról lásd az 54. sz. 61. sorának jegyzetét.

45 A sor mellett egy kereszt van; a *te* szótól kezdve az egész versszak ugyanannak a másolónak későbbi írása.

46 Meg nem – nyilván szövegromlás; egyébként az egész vsz., mint a rímek is mutatják, romlott szövegű. THALY *nyerném*-re javítja, de erre semmi alap nincs.

205.

Kézirata: **Mátray-k.** 20a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 13–4. – Címe: Más.

14 értesz = érintesz

15 iltetsz = éltetsz (a *Mátray-k.*, másolója néha í-zik!)

32 A *ream* egy szótagnak számít.

206.

Kézirata: **Mátray-k.** 22a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 248–50. – Címe: Más. A szöveg végén: *Difficile est longum subito deponere amorem.*

Az ének dallamát a *Vietorisz-k.* őrizte meg (3b–4a). Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. és MZK 34*.

A 6–7. vsz. változatairól lásd a 32. sz. ének jegyzetét. A 7. és 8. versszak megegyezik a 279. sz. ének 13. és 17. versszakával. – Az 1–2. vsz. átdolgozott, versformájában is eltérő változatával kezdődik a *Solymosi-ék.* (1748 k.) egyik éneke, melyet teljes egészében közlünk:

1. Oh te kedves phülemüle,
Zengedező méhetske,
Szépetske, fejér lepetske,
Száj szivemben, gerliczétske,
Szépetske.
2. Az én szolgálatomat,
Minden barátságomat,
Ha vészed én jóvoltomat,
Adom néked én magamat,
Galambom.
3. Az te szép termetedért
Majd meg halok én azért,
Frissen állo derekadert,
Szány hát, szép violám, azert,
Engemet.
4. Mint Paris Helénaért
Meg holtanak edgj másért,
Enis kész vagyok rosamért,
Edgjetlen edgj rubintomért
Meg halni.
5. Mert te engem meg szánál.
Nagy búmban el nem hagjál,
Mert ölelvén meg tsokolál,
Magadnak társul vallál
Engemet.

(*Solymosi-ék.* 45a–b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 98.)

Az ének utolsó versszakának motívuma igen elterjedt a kéziratos anyagban és a népköltészetben. Kötetünkben lásd még: 160/II. sz. 5. vsz. és 223. sz. 4. vsz. – A XIX. század első felének kéziratos anyagában:

1. Ne szomorkodj légy víg .....
12. Atta volna Isten ne láttalak volna soha [!]
Két szép szemeimet ki ne szúrtam [!] volna,
13. Atta volna Isten ne láttalak volna,
S hiedet nevedet ne hallottam volna.

(*Keller-ék.* 1827 k., 179. Kiad. PESOVÁR FERENC, Népr. Közl. 1957. 3–4. sz. 303.)

Gyere velem gyere te szép leány ...

Atta volna isten ne láttalak volna,
híredet nevedet ne hallattam volna,
Gesztenye színy hajom meg sem oszült volna,
roszasin [!] ket ortzám el sem hervat volna,
fekete két szemem kisem sirtam volna,
az én szívem érted elsem epet volna. (*Kun-ék.* 1831 k., 3a–b. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 479.)

1. Zavaros a Duna nincs tisztogatója,
Szomoru a szívem nincs vigasztalója,
Zavaros Dunának lesz tisztogatója,
Szomoru szívemnek lesz vigasztalója.
2. Azt gondolod rózsám, hazudok előtted,
Pedig édes rózsám majd meg halok érted,
Vagy meg halok érted, vagy enyimmé tészlek,
Vagy piros véremmel földet föstök érted.
3. Adta volna isten, ne láttalak vóna,
Híredet, nevedet se' hallottam vóna,
Hogy tudtam vóna [!] szived álnokságát,
Elkerültem vóna szerelmed hálóját ... stb. még 4 vsz.

(Egy pápai diák feljegyzése ismeretlen helyről. MTAK Népk. 45. 3. sz. – E szövegben régies a 2. vsz. utolsó két sora is; lásd a 115. sz. ének jegyzeteiben.)

A legtöbb népköltési változat Moldvából és Erdélyből ismeretes, ezek többé-kevésbé megegyeznek a *Kun-ék.* szövegével: DOMOKOS PÁL PÉTER: *Moldvai magyarság*, Kolozsvár 1942³, 263.; Csángó népzene I, 69.; *Moldvai csángó népdalok* ... 237.; Erdélyből: MNGy VII, 90.; Zetelaka, Udvarhely m., 1907. EA 1944, 218.; Csíkjenőfalva MF 1020/a.; Zetelaka, Udvarhely m., 1902. EA 2299, 383. – Ez utóbbit másik, szintén régies versszakával együtt közöljük:

Bú az én életem, bánat az én napom,
Akármerre járok, mindenütt siralom,
Sír az egyik szemem, sírjon a másik es,
Sírjon mindakettő, mind a zápor eső.

Isten adta volna, ne láttalak volna,
Hírödet, nevedet ne hallottam volna,
Számos esztendővel tovább éltem volna,
Két szép piros arcám el sem sárgult volna.

Valószínű, hogy országszerte ismert volt, mert szórványosan más vidékekről is előkerült. KÁLMÁNY egy rab-ballada 3. versszakaként közli (Alföldi népballadák. Bp. 1954, 110; Szeged népe III, 19.), KODÁLY lakodalmos szövegben találta meg:

Adta volna Isten ne láttalak volna,
Híredet nevedet ne hallottam volna,
Talán az Úristen jobbat adott volna,
Vagy szebbet, vagy jobbat, nálad igazabbat.

(Barslédec, 1914. MNT III/A 185. sz. 10–1. vsz. – Ugyanez a szöveg: Kolon, Nyitra m., 1906. MNT III/A 55. sz. 12–3. vsz.)

7 viszed = vészed (í-ző alakban)
29 bir = bírj (rag nélküli felszólító alak)

207.

Kézirata: **Mátray-k.** 23a–24a. Kiad. THALY, VÉ II, 236–8. – Címe: Más. A szöveg végén: Amabor. Dicitur ignis amor quia quilibet ardet.

4 vigy = végy – a rím ellenére is érvényesült a másoló i-zó nyelvjárása.

14 közelép – másolási hiba lehet „közelít”, vagy hasonló helyett.

15 A *format* szót a másoló aláhúzta, és a sor mellé keresztet tett. THALY *formád*-ra írja át, így több az értelme.

16 Alcinous (Alkinoosz) a phaiákok fejedelme, akinek Odüsszeusz elbeszélte kalandjait. Pompás gyümölcskertjének leírása: Odüsszeia 7, 112–131. – A sor afféle szólásmondás lehetett, mert egy 1747-ben szerzett ének így kezdődik: „Alcion kertében termet arany almám”. (*Solymosi-ék.* 24a.) Az Alkinoosz gazdagságával kapcsolatos szólások gyakoriak voltak, Erasmus *Adagiái*-bán a bőség kifejezésére ezt idézi: „Alcinoi mensa.”

20 gallos = finom gyolcs anyag. (THALYNál tévesen: gallér.)

23 urgomba = gombafajta

24 burul = kiborul, kibomlik

25 érdekli = gyakran éri

28 vagyol – 3. személy, bár ilyen alakot nem idéz a NySz. De van: vágyoldik, vágyolkodik.

31 raggatsz – inkább a „rakogat, raggat” 2. személyű alakja, mint a „ragaszt”-é.

32 be visz – 2. személyben, tehát: viszesz, vagy: vészesz (i-zó alakban).

37 eszszel szeles = bolond

38 havas == holdkóros (a NySz a *Mátray-k.* szövegét is idézi).

208.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 24b–25a. Kiad. THALY, VÉ II, 217–8. – Címe: Más. A szöveg végén: Omnia vincit amor.

II. **Vásárhelyi-dk.** 40a–41a. Kiad. FERENCZI, VD 47–8.

III. **Thoroczkai-dk.** (XVII. sz. vége) 36b–38a. – Címe: Cantio optima. A szöveg végén: Finis. Nagyon elmosódott, több helyen olvashatatlan írás.

IV. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 36–7.

V. **Komáromi-ék.** (1714 k.) 69b. Kiad. ERDÉLYI, EPHK 1899, 432. – Két versszakos töredék a 2. kéz írásában.

VI. **Szádeczki-miscellania** (1755 k.) 197. Kiad. VARGA IMRE, SZM 39. – Címe: Ének. Két versszakos töredék.

Az ének kezdetének sablon-jellegéről lásd a 148. sz. ének jegyzetét. Itt feltételezhető Balassi: „Eregy édes gyűröm” kezdetű darabjának közvetlen hatása, mert a harmadik vsz. kezdősora Balassi 5. sorára emlékeztet: „Mondd szolgálatomot ő neki én szómmal”. (ÖM 43.) Az ének *Vásárhelyi-dk.*-beli változatának 25. sora meg Balassi „Bizonyal esmértem” kezd. énekének utolsó sorával egyezik meg. (Uo. 69: „Ha Istent szereted, ne tréfálj meg érte”.)

A *Szentsei-daloskönyv*-ben a tartalomjegyzék szerint megvolt a következő kezdősorú ének: „Eregy sies postám kéllek”. (BUDA JÁNOS SZD 165.) Lehet, hogy az elveszett szöveg ez az ének volt (lásd az V. variáns kezdősorát).

A III. variáns 8. versszaka megtalálható az „Alak csemetéből” kezdetű ének 6. strófájaként (a 157. sz. ének jegyzeteiben közöljük), továbbá elterjedt népdalként is. Főleg Erdélyben és Moldvában ismert, de szórványosan az ország más vidékein is élt. Az erdélyi és moldvai változatok tipikus alakja:

Könnyűbb kő sziklának lágy viasszá válni,

Mint két édes szűnek egymástól elválni.

Mikor két édes szű egymástól elválík,

Még az édes méz es keserűjé válik.

(Gyimesközéplak, MF 1606/a. – Alig eltérő változatok: Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. „Ó be rettentés” kezdettel; Oláhfalú, Udvarhely m., 1902. VIKÁR Áttétel XII, 38.; Csak az első két sor: Torda, 1902, EA 302, 19.; Moldvai csángó népdalok ... 238, 245, 249. stb.)

Egy eltérő változat PETRÁS INCZE JÁNOS gyűjtéséből (1843):

Könnyebb folyóvíznek árkan fel indulni,

Mind két éjedesz szűvnek egymásztól elválni.

(Csángó népzene I, 48.)

Két változat más vidékekről már lényegesen eltérőbb szövegű:

Könnyeb' nagy vizeknek higgadását várni,
Mind két igaz szívnek egymástul mögválni;
Mikor két igaz szív egymástul mögválik,
Akkor még a nap is homálban sugárlik. (KÁLMÁNY: Történeti énekek ... 19. sz. 4. vsz.)

Kedves Galambom !
Készebb vagyok inkább kősziklává válni,
Mint igaz szivedtől örökre elválni:
Mert ha két igaz szív egymástól elválik,
Még a fényes nap is homályosra válik. (Verses levél kezdete Mernyéről, Somogy m., MNGy VIII, 389.)

A strófa 2. sorának képe a fenti népköltési változatokban nem fordul elő, más összefüggésben azonban elterjedt formula. Lásd a 245. sz. ének 29. sorát, továbbá a rengeteg népköltési változathoz az alábbi két példát:

A tögörnek vizit kalánnyal kimerném,
Annak fenekéből drágagyöngyöt szednék ... (KRIZA 62. sz. 2. vsz.)

Régi szeretőmétt nagyot cselekednék,
Tengerből a vizet kalánval kimerném ... (Kiss LAJOS: 108 magyar népdal. Bp. 1943. 98. sz. 2. vsz.)

7 Két szót aggal kevesebb sor. A többi változat megfelelő sorai kissé eltérőek, úgyhogy azok alapján nem javítható.

20 ream – itt is egy szótagnak számít.

II, 5 melyen te = mihelyt (I-ben, III-ban és IV-ben: mihelyen)

II, 13 Azomban – I-ben: azonnal

II, 29 E sorral vö. a következő csángó népdalrészletet, PETRÁS INCZE JÁNOS gyűjtéséből (1841): „Azt szokták mondani, S e próféták [!] írni, Eszesznek, okosznak, Józonnak kell lenni”. (Csángó népzene I, 68.)

209.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 25a–26b. Kiad. THALY, VÉ II, 244–7. – Címe: Más.

II. **Vásárhelyi-dk.** 38b–39b. és egy betoldott levelen. Kiad. FERENCZI, VD 45–7.

III. **Halasi jegyzetkönyv** (1745 k.). Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 70. – Címe: Cancio elegáns. Alia. – A kézirattal nem rendelkezők, a szöveget THURY kiadása után adjuk.

A *Vásárhelyi-dk.* betoldott levelére a változat 4–7. versszaka van írva. Mivel éppen ezek a többi változatban nem szerepelnek, valószínű, hogy az ének eredetijében sem voltak meg. Az eredeti szöveg 12/12/14/12 szótagszámú sorokból állott; a betoldott szakaszokban ennek nyoma sincs. A heterometrikus strófák izometrikusokká váltak. Ez a folyamat már az I. és II. var. szövegeiben megkezdődött; a *Halasi jegyzetkönyv* 1745 körüli szövegében pedig már következetesen 12/12/12/12 felosztású strófákat találunk. (Ugyanez történt a 197. sz. ének szövegével is; ott Balassi 12/12/12/13 felosztású strófája változott 12/12/12/12-re.) – A *Mátray-k.* 10–4. szakaszai szintén azonos szótagszámú sorokból állnak. Ezek sincsenek meg a másik két változatban, úgyhogy itt is későbbi toldásra gondolhatunk, ami a kódex más szövegeinél is előfordul. (Pl. 200. sz.)

Az ének 1. versszakának változata: 229. sz. 2. vsz. (Lásd a jegyzetet is.) – A 13. vsz. egyik változata az 1748 körül összeírt *Solymosi-ék.* „Kardommal övedzem látod édes szívem” kezdetű darabjának 4. strófája:

Szolga hoz paripát, had indulyak utra,
El megyek az földnek külső határára,
Nem jövök én hozzád illy bura, bánatra,
Elly bár rabban magad, engem nem lácza soha. (*Solymosi-ék.* 17b–18b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 83.)

Az ének 1–4. versszaka a *Solymosi-ék.* egy másik énekébe került be, melynek szövegét, minthogy több régi eredetű versszaka van, teljes egészében közöljük:

1. Ritkán láttam, szivem, személyednek parját,
Piross ajjakadnak réám mosollygását,
Te két személyidnek réám fordulását,
En utánnam valo gyakor vigjazását.
2. Ez előtt egj koron hallottam hiredet,
Noha nem ismértem akor személyedet,
Ugy kívántam látni ékes termetedet,
Mint az szomju szarvas hideg kut fejeket.
- (1.) 3. Jaj ki keservesen esett az én nékem,
Hogy szép szavaidot el fordittád töllem,
Rosa szin orczadot ne fordits el, lelkelem,
Mert midgjárt meg busul, szomorodik szivem.
4. Vedd el, edes szivem, rollam haragodot,
Mutasd meg en hozzám te igasságodot,
Csendes sziböl valo értem bánatodot,
Te kedvedben ved bé szegeny szolgáltskádót.
5. Meg ne utáld, szivem, édes személyemet,
Mert ha meg láthatnád szivedhez szivemet,
Bizony te meg szánnád árva gerliczédet,
Kegjelmedben vened, ki sirat tégedet.
- (2.) 6. Idegen en hozzám miért vagj, édesem?
En tudom, hogy néked semit nem vétettem,
Nemis vagjok vétkes, tudom, édes szivem,
Ne légj hát idegen töllem, kedves lelkelem.
7. Látod, az szép naps miképpen tündöklök,
Mégis az homálytol gjakron hanyattatik,
Hát emberben véték hogj nem találtatik?
Azért haragunnod mindenért nem illik.
8. Lágjiits meg szived, hajts hozzám orczádót,
Szány meg engem s ne hagy kis galambacskskádót,
Ne ereszd el kedved kereső szolgádót,
Fogjad jobb kezemet s add nekem magádót.
- (4.) 9. Lilium lágjitto gjenge kezeidet
Mikoron veted rám ékes személyidet?
Kerlek edes lelkelem, fordítsd rám szemedet,
Had láthassam, szivem, az te hüségedet.
- (3.) 10. Nám hiv szolgád voltam poronsolatidban,
Egy orátis abban en el nem mulattam,
Valamikor hozzam küldöttél azomban,
Mindgjárást szolgadnak jo szot vissza adtam.
11. Ad meg már magádót, ne rontsad szivemet,
Had vegezzem el már kénos gyötrelmemet,
Hajtsad s fordítsad rám, szivem, személyedet,
Ne vond meg én töllem az te hüségedet.
12. Bemutasd [?] még hozzám igaz szerelmedet,
Had ölelhesselek, édesem, tégedet,
Mutass már én hozzám ..... engedelmet,
Hogy találhassam [?] meg végre [?] én szivemet.

(*Solymosi-ék.* 52b–54a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 92. – Az ének 2. strófája 114. sz. ének 8. vsz.-ának változata.)

11 A sort a II. variáns eredetibb, 14 szótagos változata alapján javítottuk.

54 THALY kiadásában: *grófnak*; a kéziratnak ez a helye ki van vakarva.

II, 31 FERENCZI az *azonban* szót a *Mátray-k.* szövege alapján *házamban*-ra, javítja. Erre nincs szükség, mert az *azonban* (= azonnal) szónak is van itt értelme, és a III. var. megfelelő 11. sorában is ez van.

III, 19 megvettél = megvetettél

210.

Kézirata: **Mátray-k.** 31a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 182–3. – Címe: Más.

A 7. sort vö. a 63. sz. ének 1. sorával.

211.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 31b–32a. Kiad. THALY, VÉ II, 180–1. – Címe: Más.

II. **Vásárhelyi-dk.** 111b–112b. Kiad. FERENCZI, VD 103–4. – A szöveg végén: Finis.

III. **Vásárhelyi-dk.** 154a–155a. Kiad. FERENCZI, VD 129. – A szöveg végén: Finis. Csak a 2–5. versszakok. Ennek a változatnak csak az eltéréseit közöltük.

Az ének versfői: ARVAE. (Lásd a 29. sort.) Nótajelzésként szerepel Beniczky Péter „Kis jók után keserves napjaim” kezdetű énekénél: *A szerencsének tündéres mivoltárul*. Nóta. Árva fejem. (*Magyar rhythmusok*. Kolozsvár 1670, 104.) – A II. variáns utolsó versszaka későbbi toldás lehet, mert versformája eltérő. E strófa változata: 229. sz. 10. vsz., önálló énekként egy XIX. század eleji énekeskönyvben fordul elő:

Más.

Isten áldjon meg pajtás, nékem meg botsáss,
Szivemből kívánom, vig napokat láss,
Véllem együtt, vélled együtt
Holtod után, holtom után
Menyországot láss. (*KB gyűjteménye*. II, 10b.)

212.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 32a–33a. Kiad. THALY, VÉ II, 186–8. – Címe: Más. A nótajelzés a 115. sz. énekre utal.

II. **Vásárhelyi-dk.** 60a–61a. Kiad. FERENCZI, VD 65–6. – A végén: Finis.

Az ének 1–3. és 5. versszaka megvan a 72. sz. ének szövegében is. (4–6. és 8. vsz.)

25–6 A hasonlat az Énekek Énekéből való: „Az ő tekinteti, mint a Libánus, tetszetes mint a cédrusfa” (5, 15).

213.

Kézirata: **Mátray-k.** 33a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 9. – Címe: Más.

214.

Kézirata: **Mátray-k.** 34b. Kiad. THALY, VÉ I, 435. – Címe: Más.

Ugyanezzel a sorral kezdődik a 8. és 93. sz. ének is. Az utóbbi 6. sorával énekünk 9–10. sora is megegyezik. – THALY véleménye, mely szerint az ének „a XVI-ik, vagy talán még a XV-ik századból való”, semmivel nem bizonyítható.

215.

Kézirata: **Mátray-k.** 34b–35b. Kiad. THALY, VÉ II, 277–9. – Címe: Más. A végén: Finis.

Az ének 5. strófájának változatai: 136. sz. 6. vsz. és 277. sz. 6. vsz. – A 6. vsz. közeli változata megvan egy népdalban, melyet a XIX. sz. első felében jegyeztek fel. E népdal 2. strófája a 261. sz. ének távoli emléke, ezért teljes szövegét idézzük:

1. Édes lovam, elmúlt a' nyár,
Mivel abrakoljalak már?
Viszszafolyó vizet igyál,
Bólam, rózsám, gondolkodjál.
2. Ha te tudtad, kintsem rózsám,
Mért tsókoltad meg az ortzám?
Hagytál volna békét rózsám,
Ne is nyúltál volna hozzám.
3. Ha én aztat tudtam volna,
Hogy a' szived álnok volna,
Álnok legény lettem volna,
Ha szavadra áltam volna.
4. *Szóval mond meg vagy izend meg,
Ne forjon benned a' méreg,
Rajtam békóm – azt tágítsd meg,
Gyenge szerelmem enyhítsd meg!*

(MTAK Népk. 172/a. 54b. – Mintha ezen a szövegen alapulna egy újabkori népdal, melynek két sora emlékeztet a XVII. századi ének 6. versszakára: „Körösfői kertek alatt Barna legény zabot arat, Zabot arat a lovának, Szeretőt keres magának. *Mondd meg babám, vagy üzend meg, Mért haragudtál rám úgy meg?* Nem üzenem, nem is mondom, Mert én reád nem haragszom.” – A szöveget emlékezetből idéztem.)

A 11. szakasz változatait lásd a 87. sz. ének jegyzeteiben. – A 8. vsz. Balassi *Aenigmá*-ján alapul (ÖM 12. sz. 9–10. sor); megtalálható az 1801 körüli *Czombó-ék*. „Nem régen egy szegény árva” kezd. énekének 7. szakaszaként is:

Mint hogj gyenge tsürkeket [!]
Körme keze hajtsa őket,
Szép szemelnyed ugj engemet
Rabjava tete elltemet. (Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 226–7.)

22 férjen – talán szövegromlás *forrjon* helyett.

216.

Kézirata: **Mátray-k.** 39a–40a. Kiad. THALY, VÉ I, 430–1. – Címe: Mas.
Az 1–3. és 10. vsz. a 164. sz. ének 1., 16., 9. és 23. versszakával egyezik meg.

217.

Kézirata: **Mátray-k.** 45b–46a. Kiad. THALY, VÉ II, 230–1. – Címe: Cantio Petitoria. A 3. kéz írása.
A 2. és 3. vsz. változata a 89. sz. ének 3. és 5. vsz.-a.

218.

Kézirata: **Mátray-k.** 46b. Kiad. THALY, VÉ II, 242–3. – Címe: Sequitur alia Cantio. A 4. kéz írása.
Az ének benne volt a *Vásárhelyi-dk.*-ben is, a tartalomjegyzék szerint az 1. – azóta elveszett – levélen, a következő kezdősorral: „Egességgel szep szerelmem gjenge viragom” (357b.)
8 Egy szótaggal hosszabb sor.

219.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 52b–53b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 371–2. és Barakonyi költ. 99–100. – Címe: Alia. – Az énekeskönyv-kolligátum V., a XVII. század végén összeírt részében. A másik két változatnál későbbi szöveg, de aránylag a legépebb.

II. **Mátray-k.** 48a–49a. Kiad. ERDÉLYI, Kurucz költészet. 43–4. – Címe: Alia. A 4. kéz írása.

III. **Vásárhelyi-dk.** 205a–207a. Kiad. FERÉKCSI, VD 148–9.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 249–50.

Az ének dallamát a *Vietorisz-k.* őrizte meg. (3b–4a.) Kiad. SZABOLCSI, A XVII. század... 34–5, és MZK 34*.

A pontos versforma nem állapítható meg, ezt a dallam ismerete sem teszi lehetővé. Még az sem dönthető el, hogy a strófák 8 vagy 9 sorosak voltak-e. A dallam 9 soros, a legkorábbi változat (III) öt versszaka közül három 9 soros. Ez a szöveg azonban a legromlottabb, a sorok szó tagszámban semmiféle következetesség nincs. A *Mátray-k.* változatának csak a 2. vsz.-a 9 soros. A *Teleki-ék.* szövege kizárólag 8 soros strófákból áll, aránylag ez a legjobb szöveg, és a sorok szótagszáma a legkövetkezetesebb. Lehetséges, hogy a szöveget az utolsó sor megismétlésével énekelték.

1–3 Nem a szerelmes bujdosik, hanem csak az „elméje”. E kép kedvelt költői kifejezés volt; lásd kötetünkben: „Elmémis bujdosván tőlem mesze repül” (223, 32); „Elmem bizony csak bujdosó” (221/XIV, 39); és egy szép, régies stílusú népdal kezdősora: „Bujdosik az elmém a szerelem útján”. (KODÁLY–VARGYAS 360. sz.)

17 Az egész énekben csak ez a sor 10 szótagú, viszont mindhárom változatban (II, 26; III, 26.) következetesen így van.

18, 19, 23 E sorokat vö. egy Mikes által idézett közmondással: „A nemes vér vagy nyer vagy vesz, de próbál”. (Törökországi levelei. Bp. 1906, 172.) Az 1802-i *Jánosi-ék.* egy *Lakodalmi Ének-e* így kezdődik: „Aki próbál csak az nyer avagy vesz”.

20 mir – mér, merészel. – Érdekes, hogy a többi sor rímeinél nem érvényesült az í-ző nyelvjárás.

220.

Kézirata: **Mátray-k.** 49b–50a. Kiad. THALY, VÉ II, 225–6. – Címe: Mas. A szöveg végén: Finis. Az 5. kéz írása.

Az ének néhány sora a 75. sz. változataiban is megvan: az 1–2. és 5. sor mindhárom változatban, a 3. sor csak a *Komáromi-ék.* szövegében.

3 A *régen* szót a variáns-szöveg (75/III, 3) alapján pótoltuk.

8 Egy szótaggal rövidebb sor.

221.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Mátray-k.** 50b–51a. Kiad. THALY, VÉ II, 91–2., a *Szentsei-dk.* szövegével összeolvasztva. – Címe: Mas. A szöveg után: Vege. Az 5. kéz írása.

II. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 61b–62a. – Címe: Cantio.

III. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 136a–137a. Kiad. THALY, VÉ II, 91–2., a *Mátray-k.* szövegével összevonva; BUDA JÁNOS, SZD 144–5. – Címe: Cantio sequens. A végén: Amen Finis hujus ope. – A *Komáromi-ék.* szövegéhez közel álló változat, de annak 3. versszaka itt nincs meg.

IV. **OSzK Analecta.** („Verstördék a XVIII. századból.”) Egy könyv kiszakított előzéklapján. A lap tetején a következő számok olvashatók: „794.77. 1707” Ez utóbbi feltehetőleg évszám; az írás jellege is a XVIII. század elejére mutat.

V. **Bocskor-k.** 84a–b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 451. – Címe: Más. A szöveg vége hiányzik, mert a következő levél ki van tépve. A kódex 1716 körüli részében.

VI. **Vízkeleti-k.** (1764 k.) 16. Kiad. DÉZSI, ItK 1932, 178.

VII. **Mulatságos Világi Énekek.** H. n. 1769. – Címe: Utolso. – E kiadással megegyező szöveg, jelentéktelen eltérésekkel: *Négy uj világi énekek.* H. n. 1785.

VIII. **Öt külömb-féle szép vígságos s módos világi dalloknak leírása.** Vác, é. n. – Címe: Első. – Azonos szöveg: *Fiatal dallok.* Vác, é. n.

IX. **Alsókubini kézirat** (1779–82 k.) 32a–b. – Címe: Más. – A korábbi ponyva-kiadás (VII. variáns) másolata, néhány eltéréssel.

X. **Lóskay-k.** (XVIII. sz. 2. fele) 185a–b. – Címe: Cancio. A szöveg után: Vége. A későbbi ponyva-kiadás (VIII. var.) szövege, néhány kisebb eltéréssel.

XI. **Ercsey Dániel népdalgyűjteménye** (1833 k.) 10a–b. – Ez is a ponyva-szöveg változata.

XII. **Nátly-ék.** (1795 k.) 47a. – A ponyva-változat hiányos szövege, csak az 1–4. és 7. strófáit tartalmazza.

XIII. **Szíveket újító bokréta.** (1770.) Kiad. VERSÉNYI, SzUB 26–8. – Címe: IV-dik. A szöveg után: Vége. VERSÉNYI kiadása alapján közöljük.

XIV. **Osvát-ék.** (1785 k.) 23b–25b. – A végén: Finis. Az előbbivel csaknem azonos szöveg.

XV. **Pál-ék.** (1801 k.) 23a–24a. – A végén: Amen. A *Sziveket újító bokréta* szövegével csaknem megegyezik, de annak 16. versszaka híján.

XVI. **Balás-k.** (1785 k.) 106b–108b. – Címe: Cantio optima. A szöveg végén: Amen.

XVII. **Benczédi Sámuel-ék.** (1808–9) 18a–19b. – Címe: Cantio Elegans. Az előbbivel csaknem azonos szöveg.

XVIII. **Jankovich-ék.** (1789) 21b. – Jankovich-adta címe: Buval elkesergett Ifiu.

XIX. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. közepe) 6a–7b. – Címe: Mas XI.

XX. **Vajásdi N. Károly-ék.** (1801 k.) 156–7. – Címe: 121dik Enek.

XXI. **Szádeczki-Miscellania** 218–222. Kiad. VARGA IMRE, SZM 42–5. – Címe: Más Ének. A végén: Amen. A kézirat ma már nincs meg, ezért a szöveget VARGA IMRE kiadása után közöljük. – Az ének 20–31. strófái a 226. sz. énekből valók. A kézirat 141. és azt követő két számozatlan lapján megvolt az ének 17 versszakos változata is, *Ad cantum Iffiuság sólyommadár* címmel, és „Mert meg vagyok határozva” kezdettel, szövege azonban nincs meg.

XXII. **Horvát György-ék.** (1813) 23b–24b. – Címe: Más. A szöveg után: vége.

XXIII. **Finck-ék.** (XVIII. sz. vége) 16b–17b. – Címe: Más. A szöveg után: vége. Mindössze három versszakot tartalmaz, melyek egy elterjedt XVIII. századi ének töredékes szövege után következnek, de érdekessége, hogy megőrizte a 12. versszakot is, mely egyébként csak a legkorábbi változatokban fordul elő.

XXIV. **Budai Zsuzsanna-ék.** (XIX. sz. eleje) – Címe: LXVIIIdik Nota.

A változatok három csoportra oszlanak: 1. I–VI. és XXIII–XXIV. variáns: a legrégebb, XVII. századi szövegek és többé-kevésbé lerövidült későbbi változataik. 2. VII–XII. variáns: a ponyva által elterjedt, alig variálódó szöveg, mely az eredetinek 1. és 3–7. versszakait tartalmazza, két új strófával megtoldva. 3. XIII–XXII. variáns: az eredetinek 1–6. és 8–9. versszakait tartalmazza, de ezekhez igen sok, különféle eredetű más versszak tapadt. A *Jankovich-ék.* kivételével mind erdélyi énekeskönyvekből kerültek elő. – A szöveg kezdete még két erdélyi énekeskönyvbe is be van jegyezve tollpróbaként: „Ifiuság sollyom madár addig vig mig szabadon jár” (*Szedresi-kézirat*, XIX. sz. eleje, 8a.); „Cancio Elegáns. Ifiuság sollyom madar addig mig szaba” (*Bentzédi-ék.* 1816–20. 43a.)

Az ének különböző változatainak több versszaka megtalálható kötetünk más énekeiben. 2., 4. vsz. – 277. sz. 4., 5. vsz.; 3., 4. vsz. = 226/XXIII. sz. 5., 4. vsz.; V, 3–4. vsz. – 143. sz. 3–4. vsz.; VII, 8. vsz. = 226. sz. 5. vsz.; XIII, 9. vsz. (e) = 143. sz. 6. vsz.; XIII, 12. vsz. (h) = 143. sz. 5. vsz.

Egy XIX. sz. eleji énekeskönyv egyik darabja énekünk átdolgozása:

A' Magányosságrul.

1. Erdő erdő de szép erdő
De szép madár lakik benne rep.
2. Ha én aztat meg foghatnám,
Job szeretném száz aranynál rep.
3. De látom, hogy gerlicz *madár*
Jaj de *vigon, szabadon jár r.*
4. *Mennék* után, *ha mehetnék,*
Szárnyaimra ha kelhetnék rep.
5. *Mint madár társot keresnek,*
Ily magánossan nem élnék.
6. Mert *mások jámak kettössen,*
Mint egy Apollo kegyessen.
7. Én csak *le hajtom fejemet,*
Földre siro szép szememet.
8. Igy siratom kegyesemet,
Véle töltött szép üdömet.
9. Már kell menni, nints mit tenni,
Nincs lelkennek hova lenni.
10. De mig egyszer meg csokollak,
Asztán Istennek ajállak. (OSzk Oct. Hung. 1088. 66a–b.)

Horvát György 1813-ban beírt énekeskönyvébe egy maga szerzette éneket is (a szerzőség a versfökből derül ki), melynek az az érdekessége, hogy strófáinak nagy többsége XVII. századi szerelmi énekekből van átvéve. A forrásul vett szövegek mind megtalálhatók az énekeskönyvben, és Horvát György szerkesztményének megfelelő

részeivel legtöbbször szó szerint egyeznek. Mivel a legtöbb versszakot az „Iffiuság sólyommadár” változatából vette át, szerzeményét itt közöljük:

1. **G**yenge tested mozdulása,
Mint tavasznak ujulása,
A tavasz meg ujítja,
S az ősz meg hervaszsza.
2. **E**l hervadot ékes szívem,
Mert abu el szakaszt engem,
O! én édes reménységem,
El ne hagy soha engem.
3. **O!** én édes iffiuságom,
Kertben irattál virágom,
Akkor léssen vigasztágom,
Mikor léssen ki mulásom,
4. **R**ajtad az én szívem immár,
Ki hiv szerelmében vár,
Foglalo petsétül már
Vigasztalo szokkaljár.
5. **G**yenge lilium szálatska,
A te szépséged megtsala,
Engem ugyan fel talaltál,
Töllem ismét elpártolltal.
6. **I**sten hozzád fris sojmottskám,
Ki el hattál máshoz futtál,
Legy boldog, ha elhattál,
Demár szomot meg fordítottom. [!]
7. **U**gy vagyok ez világon,
Mint madár aszszu ágon,
Nyersre nem szál, mert bánkodik,
S az ő szive siránkozik.
8. **S**iratnálak hate szánnál,
Meg fognálak hameg várnál,
Mert nem nyugszik szívem másnál,
Mint az előtt bár ugy járnál.
9. **H**allom vala ő szollását,
Kivánom vala látását,
Denem tuttam akarattyát,
Szívem szivének szándékát.
10. **O**tt meg látod édesedet,
Ki meg vigasztalt tégedet,
Mutasd hozza jokedvedet,
Ne gyötörje bus szivedet.
11. **R**ég olta már szive fárad,
Kég már az ideje, hogy utánnad jar [!]
Mond meg, hanem szeretiz már,
Ez versemre választ adj bár.
12. **V**iolákat akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Vig örömem akkor mulik,
Mikor rosa színben nyilik.
13. **A** ki ez éneket irta,
Istent hatalmasnak valja,

Ki nevét tudni akarja,
A vers főkben meg találja.

14. Tégy jól minden hiveddel,
Arva gyülekezeteddel,
Isten bánatinkot ved el,
Életünket ne fogyasd el.

(*Horvát György-ék.* 35a–36a. – A 2., 3., 7. és 12. vsz. az ének XXII., Horvát György által leírt variánsának 12., 8., 7. és 11. versszakával egyezik meg. A többi régi strófa forrása: 4. vsz. = 114/VI. sz. 2. vsz.; 8. vsz. = 226. sz. 11. vsz.; 9. vsz. = 126. sz. 2. vsz.; 11. vsz. = 114/VI. sz. 7. vsz.)

A *Tarcsafalvi-ék.* (XVIII. sz. közepe) egyik éneke az 5. versszakkal kezdődik (lehet, hogy az ének eleje hiányzik):

1. Jarnek enis, ha jarhatnek,
Hogy ha szarnyamra kelhetnek,
Mint madar tarsat keresnek,
Igj magánosan nem elnek.
2. Had szoljanak az irigyek.
De en el megyek melettek,
Ne felejts el szívem kerlek,
Meg szolgálom meg ha elek, stb. (7a–10a.)

Kresznerics Ferenc gyűjteményének (XIX. sz. eleje) egyik bujdosó éneke a 9. vsz. emlékével kezdődik:

Jaj én keseredett fogoly,
Kinek párja nintsen sehol,
Tsak az idő meg fordulna,
Hogy a szél más felül fujna,
A' ki nékem jó hirt hozna, stb. (127b.)

Az ének egyes versszakai igen elterjedtek a XIX. század eleji kéziratos énekköltésben és a népköltészetben. Az 1. vsz. változatai közül elsőnek azt idézzük, amely Kodály feldolgozása révén ismét általánosan ismertté vált:

Ifjúság, mint sólyommadár,
Addig víg, míg szabadon jár,
De énnékem szegénynek már
Szívem víg örömet nem vár. (Lédec, Bars m., 1907. KODÁLY–VARGYAS 62. sz.)

Egyéb változatok:

Ifjúság sólyom madár,
Akkor víg, ha szabadon jár,
Még szeretőt nem tartottam,
Addig a bút nem is tudtam. (Pórtelek, Szolnok m., EA 2569. 171.)

Erdők, mezők, vadligetek,
De sokat jártam bennetek,
Mindaddig jártam bennetek,
Míg csak rabbá nem tettetek.

Sólyommadár, sólyommadár,
Szép az akki szabadon jár,
De én fogolymadár vagyok,
Éjjel-nappal zárvo vagyok. (Zámoly, Fejér m., CSANÁDI IMRE gyűjtése.)

A változatok többsége erdélyi:

Ifjúság olyan madár,
Addig víg, míg szabadon jár,
De jaj nekem szegénynek már
Szívem szabadulást nem vár.

Szabad madár vagy te rózsám,
Mégis ritkán jössz el hozzám,
Ha én olyan szabad lennék,
Minden estve hozzád mennék. (Székelyföld, 1862–5. MTAK Vegyes népdalok II, 108a.)

Úgy meg vagyok keseredve,
Mint a jó gúzs tekeredve.
Kell is annak keseredni,
Ki világát búval éli.
Búval élem világomat,
Tötött ifiúságomat.

Ifjúságom olyan madár,
Aki mindig szabadon jár;
Ha elfogják, fogoly madár,
Ő többet szabadon nem jár.

(Szent-Gericze, Székelyföld. MNGy VII, 147. – E népdal 3–4. sora az ének VII., ponyva-változatának 7. versszakából való.)

1. Farkas Márton mit gondoltál ...
13. Éfjúságom súljos madár,
Addig víg, míg szabadon jár.
14. Ó jaj nekem szegénynek már
Szívem szabadulást nem vár. (Gyergyótekerőpatak, 1907. MF 1029/b. Ethn. 1908, 112.)

Ifjúság ojjan madár,
Addig víg, míg szabadon jár,
Már ha kalickába fogják,
Akkor menyen, mikor hagyják. (Királyfalva, Kisküküllő m., 1907. EA 1944. 282.)

Az 1. vsz. változatainak egy részében az ének 5. strófájának emléke is él:

Szabad élet, szabad madár,
Jaj be szép, ki szabadon jár.
Járnék én is, ha járhatnék,
Ha magamval szabad volnék. (Gyimesközéplak, Csík m., MF 1603/b.)

Én azt tudtam amíg élek,
Mindig víg napokat élek,
De én abban megcsalódtam,
Bánatos napokra juttam.

Éj fiúságom telik el,
Azért a szívem hasad el,
Éj fiúság olyan madár,
Addig víg, míg szabadon jár.

Én is járnék, ha járhatnék,
Ha magammal szabad volnék,
S jut is nekem, amíg élek,
Amíg bennem zeng a lélek. (Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. EA 2299. 389. és VIKÁR-áttétel X. 115.)

.....
6. Madár, madár, kicsi madár,
Aj de szépen szabadon jár.

7. Én is járnék, ha járhatnék,
Ha magammal szabad volnék. (Gyergyócsomafalva, MF 1524.)

Madar, madar, kicsi madar,
Be szép, aki szabadon jár.
Én es járnék, ha járhatnék,
Hogyha urak megengednék. (Moldvai csángó népdalok 298.)

A 4. vsz. népköltési változatai:

Mások sétálnak kegyesen,
Szeretteikkel ékösén,
Én csak sírok keservesen,
Fejem lehajtom könyvesen. (Bözöd, Udvarhely. SCHRAM FERENC: Magyar népballadák. Bp. 1955. 136.)

Minden ember szerencsésen,
Csak én élek keservesen,
Fejem lehajtom csendesen,
Csak úgy sírok keservesen. (Rafajnaújfalva, Bereg m., 1912. KODÁLY –VARGYAS 89. sz.)

Gyenge a nád, lehajlik a földre,
Gyengén sírok, elhallik messzire,
Még akkor is sírok keservesen,
Mikor fejem lehajtom csendesen. (Vésztő, Békés m., 1906. MF 967.)

1. Nagyon befűtta az utat a hó ...
2. Gyenge nádszál lehajlik a földre,
Ha sirok is, nem hallik messzire.
Hull a könnyem, az is csak csendesen,
Ha lehajtom fejem keservesen. (Vajdácská, Zemplén m., 1921. KODÁLY–VARGYAS 146. sz.)

Az ének 5. versszaka általában az 1. versszakkal együtt folklorizálódott. (Lásd fentebb.) Két népdal, melyben csak az 5. vsz. emléke él:

1. Söprik a pápai utcát ...
2. Én is mennék, ha mehetnék,
Szárnyaimmal repülhetnék,
Rászállnék a kis angyalom vállára,
Megcsókolnám utoljára. (Réde, Veszprém m., 1913. EA 121. 1a.)

Úgy elmennék, ha mehetnék,
Ha szabad madár lehetnék.
Szabad madár nem lehetek,
Rózsám hozzád nem mehetek. (LAJTHA LÁSZLÓ: Széki gyűjtés. Bp. 1954, 170.)

Az ének 6. versszakának számos változata van. A *Czombó-ék*. (1801 k.) „Van itt egy út már előttem” kezdetű darabjának 16. strófája:

Jaj meg vagjok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Törvénynyell vágj ok hutzollva,
A vagj labam meg kaptollva. (Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 211.)

A XIX. század eleji kéziratos költésben az alábbi változat terjedt el:

Úgy megvagjok határozva,
Mint a' csikó kantározva,
Szabadságom bé van zárva,
Mint a' madár kalitzkába.

Ha még egyszer szabadulok,
Több szerelmet nem kóldulok,
Szabadságért halok élek,
Míg bennem tseng bong a' lélek.

(*KR gyűjteménye*. VII. 48. – Ez a szöveg alig variálódott, számos helyen előfordul: *Felvidítő* 5. 161.; *OSzK Oct. Hung.*, 769. 70b–71a.; *OSzK Duod. Hung.* 84. 97a.; az ERDÉLYI JÁNOS gyűjteménye számára beküldött kéziratokban, az ország különböző vidékeiről: MTAK Népk. 12. 9a.; 15. 12b.; 37. 17.; 53. 34a.; 60. 18a.; 108. 10a.; csak az 1. vsz.: uo. 58. 2b.; 70. 5a.; 72. 3a.; 126. 8b.; stb. ERDÉLYI kétszer is közölte gyűjteményében: *Népdalok és mondák* II, 70. és III, 110. Megjelent kottával Fogarasi János *Népszerű magyar dalok és hangművek, énekekre és zongorára* c. kiadványában is. Népdalként feljegyezve még: Balatonkövesd, Zala m., 1914. EA 127. 20.)

Egy kissé eltérő népköltési változatát idézzük:

Úgy meg vagyok határozva,
Mint a lovam kantározva,
Szabadságom el van zárva
Ferenc Jóska ládájába. (Sarkad, Bihar m., 1906. MSz 115.; KÁLMÁNY: Szeged népe II, 54.)

Az ének 7. versszakának változatai:

1. El bujdostom országombul,
.....
9. Éj meg hervad bennem a szív,
Mind az gyenge le kaszáld fü,
Ej meg ölt engem az buj, [!]
Mind szép fiatal fát az szűll. [!] (*Dunántúli verseskönyv*, 1802. 17b–18a.)

Úgy megszártatt bennem a szű,
Mint mezőbe lekaszált fü,
Mejet keccör megforgatnak,
Harmadikszó főtakarnak. (KRIZA 41. sz.)

PETRÁS INCZE JÁNOS 1843 körüli csángó gyűjtésében:

Meghivadt bennem e jó szű,
Mind mezőbe lekaszált fü. (Csángó népzene 59.)

El fonnyadt benne a jó szű,
Mint mezőbe lekaszált fü. (Uo. 99.)

A VII., ponyva-változat 7. versszaka is több változatban ismeretes. Legkorábbi az 1750 körüli *Szikszi-ék.* „Amely madár nem tud repülni” kezdetű énekének 2. versszaka; teljes szövegét a 32. sz. ének jegyzeteiben közöltük. Erdélyinek két változatát küldték be:

Mélto annak búval élni,
Ki világát el kesergi:
Szép szerelmét távol nézi,
Magáénak nem teheti. (Székelyföld, MTAK Népk. 124. 40.)

Illik annak keseregni,
Ki világát búval éli,
Szeretőjét csak szemléli,
Ha látja is, csak kesergi.

Hogy ne volna nékem nehéz,
Mikor téged ölel más kéz,
Könnyes szemem távolról néz,
Minden erőm utánnad vész. (Szeged, uo. 126. 109.)

1676–1700

Az énekeknek ez a csoportja különböző forrásokból származik. Egy részük későbbi gyűjtemények évszámmal ellátott darabjai (223–228. sz.), a többi évszám nélküli, ezeket a leírás hozzávetőleges ideje alapján helyeztük ebbe a csoportba. Két ének a *Teleki-ék*. XVII. század végi részéből való (237–8. sz., lásd a *Teleki-ék*. leírását a 583. lapon), hat pedig különböző levéltárakból. (222., 236. és 239–242. sz.) Ezek pontosabb keltezése egyelőre nem lehetséges. A Teleki-levéltárból való kéziratok (239–242. sz.) az 1680–90-es évek iratanyagát tartalmazó kötegekben maradtak fenn, ennek alapján helyeztük a XVII. század végére. A 229–235. sz. énekek a *Thoroczkai-dk.*-ben találhatóak, erről a fontos gyűjteményről részletesebben szólunk.

A kötet tartalma a következő:

1a–38a: 21, nagyrészt szerelmi és bujdosó ének.

39a–53b: 12 karácsonyi, húsvéti és pünkösdi köszöntő.

54a–56b: Üres.

57a–89b: Stylionalis. Ezt a címlap (57a) szerint Gaálfalvi K. Mihály, az abrudbányai unitárius iskola diákja írta 1689-ben. A címlével hátlapján (57b) a következő bejegyzés van: „Hic liber est meus qui vocor Sigismundus cognomine Thoroczkai Anno Domini 1695.” – Az énekeskönyvet erről a későbbi tulajdonosról nevezték el, bár Thoroczkai kézírása ezen a bejegyzésen kívül sehol sem fordul elő a kötetben. Az énekeskönyv és a stylionalis több kéz írása, de az egyik kézírásai között egy sincs, amelyik megegyezne a másik valamelyik írásával. Az írások azonban azonos jellegűek, nagyjából egy korban keletkeztek, s a két könyv kolligátuma valószínűleg korabeli, ezért ezt fogadtuk el a keltezés alapjául. Az énekanyag jellege is azt bizonyítja, hogy a gyűjteményt a XVII. század végén írták össze. A kötetünkben nem közölt énekek között van pl. Kovács György búcsúdálának („Parnassus hegyein mulató múzsáknak”) egy 1663-ra keltezett változata, Kádár István éneke, Eszterházy Pál egyik éneke („Isten hozzád karulykám”) stb. A közölt 13 szerelmi éneknek majdnem a fele, 6 db fordul elő korábbi, főleg erdélyi kéziratokban. (*Borbély-k.*, *Vásárhelyi-dk.*, ez a tény is az ék. erdélyi eredetét bizonyítja.) A többi 7-et ebben az énekes csoportban, 229–235. sz. alatt közöljük. Ezek stílusa is teljesen beleillik a XVII. századi szerelmi közköltés stílusába.

222.

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) Szentgyörgyi Horváth János 1676. nov. 7-én írt leveléhez csatolva. – A levéllel egyébként semmiféle kapcsolata nincs, kétséges, hogy eredetileg is összetartoztak-e. Mégis ezt a tényt fogadtuk el az ének keltezésének alapjául, mert talán nem egészen véletlenül van a két kézirat egymás mellett. – Az ének kézírása egyébként nem mond ellent az 1676-ból való származtatásnak.

A szöveget – helyesírása után ítélve – német ember másolhatta, esetleg szerezte is, mert ha a 11. sor „denkem” szava azt jelenti, hogy „tengek”, akkor a tárgyias igeragozást is elvétette. (A sor végén levő *denkem* rímel a többi sorral!)

8 egyeset = egyezett

10 dart = tart; sokeiek = sokáig

11 atik denkem = addig tengek (?)

15 kövöllet = kívüled

16 darhatia = tarthatja
18 ketetlen = kegyetlen
19 dutia = tudja
24 gontoll = gondol

223.

Kézirata: **Bartók-ék.** (1753 k.) 190–2. Kiad. STOLL, Virágénekek ... 120–1.

Az éneket az utolsó versszak szerint 1683-ban, Gyulafejérvárban szerezték. A versfőkben a kedves neve: KOVATS JVTKA. (Lásd a 35. sort.) A szöveg fölött nótajelzés is van: „Nota: Bokros bük hab:” Ez a XVIII. században igen elterjedt bujdosó ének legkorábban a Szentsei-dalokkönyvben fordul elő, de az énekeskönyv csonkasága miatt csak az utolsó strófája. (BUDA JÁNOS, SZD 91.; A daloskönyv korabeli tartalomjegyzékéből derül ki, hogy ez a „Bokros bük habjai reám to[dultanak]” kezd. ének volt.) Valószínűleg nem eredeti nótajelzés, hanem csak a *Bartók-ék.* későbbi másolója írta a szöveg fölé.

A 4. strófa elterjedt motívumáról lásd a 206. sz. ének jegyzetét.

224.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Szádeczki-Miscellania** 136–8. – A cím felett: Más ének. A cím mellett: Vide fol. 251. – Az ének második része: uo. 251–3. Kiad. VARGA IMRE, SZM 56–7. – A cím mellett: (inde fol. 136.).

II. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 33b–35a. – Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. Amen.

III. **Osvát-ék.** (1785 k.) 35a–36b. Címe: Cantio. – A szöveg második része itt semmiféle kapcsolatban nincs az elsővel, az ék. 13a–14a. levelén. Címe: Mas.

IV. **Pál-ék.** (1801 k.) 23b–26a. – A szöveg végén: Amen.

V. **Fiat dallok.** H. é. n.

VI. **Öt külömb-féle ... világi daloknak le-írása.** H. é. n. Kiad. THALY, VÉ I, 293–6.

VII. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 183–6. – Címe: Egy katonának el butszása. – A ponyva szövegén alapuló változat.

VIII. **Jankovich: Nemzeti dalok gyűjteménye** (XIX. sz. eleje) V, 19a–b. – A ponyva szövegének változata.

IX. **Ercsey Dániel gyűjteménye** (1833) 11a. Kiad. ERDÉLYI JÁNOS, Népdalok és mondák I, 353–4. – Ez a szöveg is a ponyva-kiadásán alapul.

X. **Felvidító** (1824 k.) VI, 121–5.

XI. **Molnár József-ék.** (1844 k.) 18b. – A cím fölött: 20. Nóta. – A szöveg után: Vige.

XII. **Szabóki Adolf gyűjteménye** (1845) 38. sz.

XIII. **Gazdag-ék.** (1822) 15a–b. – Címe: Más.

Az ének keletkezési körülményei nem világosak. Bizonytalan, hogy az I. variáns végén levő évszám (előbb 1636, majd ebből javítva: 1686) helyes-e, és kérdés, hogy volt-e köze az éneknek Károlyi Sándorhoz és feleségéhez, mint ezt a *Szádeczki-Miscellania* címe állítja. (Károlyi Sándor csak 1687-ben vette feleségül Barkóczy Krisztinát.) – Az viszont csaknem bizonyos, hogy a két szöveg összetartozott; a *Szádeczki-Miscellania* másolója utal erre, a *Solymosi-ék.*-ben és a *Pál-ék.*-ben pedig a két szöveg egyváltéban van leírva. Ilyesféle szerelmi párverset – szintén közeleti szereplőre, Thököly Imrere vonatkoztatva – Cserei Mihály is szerzett. Az ének szövege is világosan mutatja, hogy szerelmi párbeszédéről van szó. Ezért a két szöveget egy szám alatt, de egymástól csillaggal elválasztva közöljük. Később a két szöveg külön élt tovább; az V–XII. variánsok a párvers első részének, a XIII. variáns pedig a második részének későbbi változatai. – Érdekes, hogy a X. variáns a szöveget Rákóczi nevéhez köti (mint az „Őszi harmat után” egyik változatát is, lásd a 276. sz. ének jegyzetét), és a „Régi napok, régi napok” kezdetű, elterjedt XVIII. századi búcsúvers két versszakával kapcsolja össze.

Az ének első részének egyes versszakai katonák búcsúénekeiben fordulnak elő:

1. Ezer nyoltz száz egyedikben
Katonaság tőnt szememben,
Bé állottam regementben
Nemes Soprony vármegyében.
.....

- (2.) 9. Régtül fogva a' mit kértem,
Hogy meg lenne bötsüetem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád, szép nemzetem.
- (3.) 10. Már meg botsáss talán nem látz,
Tudom hogy bizon nem is szánsz,
Ertem könyeket nemis hánsz,
Ha veszéleben esem sem bánasz. (*Resetka János-ék.* 1801. 53b–54b.)
1. Jaj sirhat már a nemesség,
Mert bé ütött az ellenség,
Tüzes bombákal dobálnak,
Már el jöttünk katonának.
.....
- (13.) 11. Imperium tartománya
Bus szivemet már kivanya,
Hazámbul ki kellett jönni,
Mivel nem volt már mit tenni. (Uo. 55a–56b.)

Egy Rákóczit emlegető búcsúének kezdőstrófája az ének 1. és 8. versszakának motívumaiból épült fel:

Isten hozzád Magyar ország,
Menedékem Lengyel ország,
El kell nékem innen mennem,
Más országot kell keresnem ... (*Felvidító.* V, 24–5.)

Az 1. vsz. két népköltési változata:

Isten hozzád, Magyarország,
Itt van már az háboruság,
Az én sorsom katonaság,
Búbánat és szomorúság. (MTAK Népk. 98. 19a.)

Erdélyország, Magyarország,
Béjött már a háboruság,
Meg nem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság. (Magyarvalkó, Kolozs m., VIKÁR Áttétel VII. 245. sz.)

A 8. és 11. vsz. elterjedt formula, lásd a 49. sz. és a 261. sz. ének jegyzetét.

Az ének második részének kezdőstrófájával kezdődik *S. József énekeskönyv-ének* (1732–9) egyik darabja:

Jaj szerelmem tőlem ell mégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki azt okozta hogy így [!]
Tőlem végképpen butsut vegy. (34a–b.)

A vsz, megvan még a „Bezzeg van Bács vármegyében” kezdetű ének szövegében is; a ponyva-változat 10. szakaszát idézzük:

Jaj galambom tőlem elmégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki okozta, hogy te így légy,
Ekképpen tőlem távul légy.

(*Vőfényi kötelességről ...* H. n. 1789.; *Három szép új ének.* H. é. n. – A szöveg megvan a *Keller-ék.* 320. lapján is, lásd Népr. Közl. 1957, 306.)

Az ének 21. vsz.-a = 33. sz. 2. vsz. (Lásd a jegyzetet is.)
75 epeségem = keserűségem

225.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 119b–122b. Kiad. THALY, VÉ II, 66–71.; BUDA JÁNOS, SzD 128–30. – A szöveg végén: Finis.
Az ének az utolsó strófa szerint Debrecenben, 1688-ban készült.

6 udvari leves – talán a. m. léhűtő. BEKE ÖDÖN (Nyr 1954, 97.) a „homályos jelentésű” szavak közé sorolja. Lásd a 10. sort is.

7 hengér = hóhér

8 csintsér = bilincs

28 E sort nem értem.

48 meg ujluna = megjavulna, meggyógyulna

61 borostya = ecset

67 tobak = tabak, dohány (?); botska = dézsa; a sor célzása egyébként nem érthető.

71 Azt tudod = úgy tudod, azt hiszed

73 csiszlér = asztalos

90 spichinár = levendula

93 mendikás = inas

95 Nagy Sándor szolgáját, Parmeniót gyakran emlegették, mint a hűség példaképét.

102 1686-tól kezdve a Várad felszabadítására felvonuló császári csapatok egy része (Heissler generális vezetése alatt) Debrecenben állomásozott. (SZÜCS ISTVÁN: Debrecen tört. Debr. 1871, 487.)

226.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Czombó-ék.** (1801 k.) 326–30. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 229–231. – Címe: Ének más. A szöveg után:

Vege.

II. **Czombó-ék.** 273–6. – Címe: Mas. – Az előzőtől kevéssé eltérő változat, de csak az 1–7. versszakok.

III. **Balás-k.** (1785 k.) 58b–59b. – Címe: Cantio. A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik.

IV. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 103a–b. Kiad. THADY, VÉ II, 99–102.; BUDA JÁNOS, SzD 112–3. – Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Finis.

V. **Szabó Samu-ék.** 7b–9a.

VI. **Dugonics András-ék.** (1760–3) 7a–b. – Címe: Más ének.

VII. **Három szép uj világi énekek.** H. n. 1768. – Címe: Második ének.

VIII. **Hat világi énekek.** H. é. n.

IX. **Hat szép uj világi énekek.** H. é. n.

X. **Aranka-gyűjtemény** (1782–90) I, 46b. – Címe: Más.

XI. **Jankovich-ék.** (1789) 13a. – Címe: el hagyott szerető után siránkozó. – A ponyvanyomtatvány szövegének változata, de 6. versszaka híjjával.

XII. **Énekeskönyv,** OSzK Quart. Hung. 1556. (XVIII. sz. 2. fele) 8b–9a. – Címe: Más világi ének.

XIII. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 19a. – Címe: N° 32°.

XIV. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 33–4.

XV. **Nagy Ferenc-ék.** (1806) 8a–b. – Címe: Más.

XVI. **Nagy Ferenc-ék.** (1812–6) 46a–47a. – Címe: Más.

XVII. **Nagy Ferenc-ék. másolata** (1840-es évek) 2b–3a.

XVIII. **Mindszenti Dániel gyűjteménye** (1832) 70a–b.

XIX. **Ercsey Dániel gyűjteménye** (1833) 15a–16a.

XX. **Bátky Károly gyűjteménye** (1844) 11b. – Címe: 36dik Dall. – A ponyvaszöveg első három versszakát tartalmazza.

XXI. **Gazdag-ék.** (1822) 103b–104b. – Címe: Más ének.

XXII. **Esze János-ék.** (1837–42) 4–5.

XXIII. **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Új rendezés fasc. 3205–3277. pag. 776. – Címe: Alia. – E változat 4–5. versszaka a 221. sz. énekből való.

XXIV. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 43b–45a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 95. – Címe: Alia. – A 9–10. vsz. a 221. sz. énekből való.

XXV. **Sziveket újító bokréta** (1770). Kiad. VERSÉNYI, SzUB 135–6. – Címe: LXXI-dik. A szöveg után: Vége.

XXVI. **Énekeskönyv**, MTAK Népk. 207. (XVIII. sz.) 1b. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1935, 390. – Címe: Mas.

XXVII. **Deák Miklós-ék.** (1786) 4–5.

XXVIII. **Horvát György-ék.** (1813) 18a–b. – Címe: Mas. – A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik, de legalább 11. versszakának szövegét ismerjük, mert az megvan az ék. „Gyenge tested mozdulása” kezdetű darabjában, amit Horvát György az énekeskönyvekben előforduló régi szövegekből szerkesztett össze. (Lásd a 221. sz. ének jegyzetét.) Mivel a szövegrészeket legtöbbször szó szerint vette át, ezt a versszakot Horvát György éneke alapján közöljük.

Az ének egy 16 versszakos változata, SZABÓ T. ATTILA szerint, megvolt a Rhédei-lt. (OL) keltezetlen iratainak csomójában is (SzTA II, 265. sz.), a kéziratra azonban nem sikerült ráakadnom.

Az ének versfői: BENEFI IANOSNE. A szöveg legteljesebb, az eredetihez valószínűleg legközelebb álló változatát a kései *Czombó-ék.* őrizte meg, amint ezt KOCZIÁNY LÁSZLÓ bebizonyította, (Őszi harmat után ... 35–40.) A legkorábbi, *Szentseidk.*-beli változattól a 11. és a 13. (évszámot tartalmazó) szakasz hiányzik. Úgy látszik, hogy a teljesebb szöveg Erdélyben maradt fenn, mert a III. és XXVIII., Erdélyben másolt változatok versfői szintén hibátlanul adják a nevet: BENEFI IANOS. Sajnos éppen ennek a két változatnak a vége (a kézirat csonkasága miatt) hiányzik. – Az éneket a *Czombó-ék.*-be kétszer is bemásolt szöveg alapján közöljük (I–II. var.), és ennek sok helyen hibásan másolt szavait a *Balás-k.* változata alapján (III. var.) javítottuk. Az I. var. utolsó (KOCZIÁNY nyomán javított) strófája az 1690-es évszámot tartalmazza. – A változatok egy igen tekintélyes hányada az ének ponyva-kiadásain alapul, ezeknek csak az első, 1768-i kiadástól való eltéréseit közöljük. (VII–XXII. var.)

Az ének népszerűségét bizonyítja, hogy két olyan népköltési változata is ismeretes, melyben több strófája megvan:

1. Óh én édes szép virágom,
El hervadsz már, azt jól látom,
Majd el közelget halálom,
Ma lesz tőled meg válásom.
- (5.) 2. Fekete gyászban jár szívem,
Nincsen immár semmi kedvem,
Mert el hagyott szép szerelmem,
'S ezért én nagy buba estem.
- (6.) 3. De már bár csak valahára
Repülhetnék ablakjára!
Tudom, sokszor galamb módra
Csókot nyomnék ajjakodra.
- (7.) 4. Én kedves jó-akarómat
El szalasztám madárkámát,
El vesztettem a páromat,
'S érte emészt a nagy bánat.
- (11.) 5. Eddig lelkem enyim voltál,
Nyugszik szived de már másnál,
Siratnálak, hogy-ha szánnál,
'S meg fognálak, ha meg várnál.
- (12.) 6. Nem is szánol, meg sem várol,
Te szivedből ki is zárol,
Nem is szülök, csak halgatok,
Mert ezzel sem használhatok.
- (8.) 7. A mit szívem nem reménylett,
A bal eset abba ejtett,
Kiben szívem dicsekedett,
Tőlem el idegenedett. (Baranya-m., MTAK Népk. 49. 29a–b.)
- (5.) Fekete gyászban jár szívem,
Nincsen neköm semmi kedvem;
Akivel élni szerettem,
Attól immár távol estem.
- (8.) Amit szívem nem remélött,
A szerencse jobban ejtött;
Mibe szívem dicseködött,
Attól elidegenödött.
- (12.) Nem szólhatok, csak hallgatok,

Mett szómmal nem használhatok,
Másoknak példát adhatok,
Szeretőbe hogy bízzatok.

- (2.) Én es biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz,
Kiér immán halálomhoz
Közel vagyok s végórámmhoz. (KRIZA 239. sz.)

Az ének 1–2. versszaka igen gyakran fordul elő együtt:

1. Nem élsz mind éltig kedvedre,
Bu száll valaha szivedre,
Akkor jutok én eszedbe,
Mikor bu száll a szivedre.
2. Nem hittem volna felőled,
Hogy álnokság legyen benned,
Szivemet így keserítsed,
Jó voltomért ezt miveljed.
3. *Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nőni,
Mert ha az szél kezdi fujni,
Kész minden felé hajlani.*
4. *Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz.*
.....
.....
5. Az én szivem oly vig vala,
Míg bánatot nem tud vala,
De már jutott nagy bánatba,
Nincsen ki megvigasztalja.

(*Szádeczki-miscellania*, 126. Kiad. VARGA IMRE SzM 24. – E szöveg 2. vsz.-a a 261. sz. ének 2. vsz.-ának változata; 5. vsz.-át lásd ugyanott a jegyzetekben.)

1. Nagy bolondság nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyölni,
De mihelt a szél kezd fuini,
Minden felé kezd hailani.
2. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki fel nyölvén hailott máshoz,
Kiért immár halálomhoz
Közelgetek vég orámhoz.
3. Hogy magadat hozzám adtad,
S- jobb kezedet nyúitogattad,
Te jobban tudod azt magad,
Mikent szived mutogattad.
.....
11. Hogy pedig bennem mi légyen,
Aztat meg érthessed éppen,
Tsak füleid tartsad készen,
Egy versel ki mondom szépen:
12. Jó tétédért jót kívánok,
De boszszudért boszszút állok,
Ha módot abban talállok,
Érdemed szerént szolgállok. (*Dugonics-ék*. 1760–3. 10b–11a. – Utolsó strófája a 261. sz. ének 12. vsz.-a.)
1. Kisütött a nap sugára
Kedvesemnek ablakára,
Tündöklük gyémánt orczája,
Rogyog szép csillag módjára.
2. A méhecske virágokról
Édességet szed azokról,
Én is piros ajakidról
Gyöngy csókukat szedek arról.

3. Csak a' nekem rózsám nehéz'
Hogy tégedet ölel más kéz,
Az én szemem távolról néz,
Hidd el bizony, nekem nehéz!

3. *Bolondság volt nádhoz bizni,
Mely fel szokott szépen nőni,
De mihelyt szél kezd fujni,
Kezd mindenfelé hajolni.*

5. *Én is biztam egy nádszálhoz,
Mely elhagyott, hajlott másához,
Azért én is halálomhoz
Közel vagyok végóráimhoz.*

6. Talám azt tudod, hogy bánom,
Hogy tetőled meg kell válnom?
Im ez előttem csak álom,
Mert szeretőm nincs, s nem bánom.

(A Kuun Géza marosnémeti könyvtárában volt, 1760 körül összeírt énekeskönyvből közli VIKÁR, MNGy VI, 399. – Egy másik változata a *Dávidné Soltári* 100–1. lapján is.)

1. Nem leszek többé szerelmes
.....

5. Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyőni,
De mihent a szél kezd fujni,
Mindhova kezd hajlani.

6. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyott, 's hajlott másához,
De ifjú voltam, gondolatlan,
Tréfás, nyájjas, nyúghatatlan. (Egy XIX. sz. elején összeírt énekeskönyvben: MTAK Népk. 172/f. 1a–b.)

1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nőni,
De mihelyt kezd a' szél fújni,
Minden felé kezd hajlani.
2. Én is bíztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyott hajlott másához,
Pedig csak szélből állott a'
Ki ezt magához hajtotta. (MTAK Népk. 62. 5a.)

1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki szépen fel szokott nőni,
De mihelyt a szél kezd fújni,
Kész mindenfelé hajolni.
2. Én is bíztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott másához,
Kéért immár víg órámhöz:
Közel vagyok halálomhoz.

(Sövényfalva, Kisküküllő m., 1907. EA 1944. 283. – Azonos szöveg Udvarhely megyéből: Uo. 554.)

Egy Csík megyei népköltési változatban az ének 1. versszakához a 8. tapadt hozzá:

1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Mert fel szokott szépen nőni,
Ha szél kezd legyíngetni,
Mindenfelé kezd hajlani.
2. Hajlik hozzám, hajlik másához,
Hajlik egy idegen párhoz,
Kivel szívem dicsekedett,
Attól elidegenyedett ... stb. (Gyergyóalfalu, 1910. MF 1267/c.)

Az ének egyes versszakainak változatai:

Bolondság volt nádban bizni,
Melly szépen föl szokott nőni,
'S mihelyest a' szél kezd fújni,
Mindenfelé kezd hajlani. (MTAK Népk. 69. 1. sz. – Különböző strófákból összefűzött egyveleg 3. szakasza.)

Nádszálhoz ke nincs mit bizni,
Ki fel szokott széjepen nőni,

Széjepen nőni nődögelni,
Mindenfelé lengedezni.

Széjel megfujja hezzám hajlik,
Ha mász fújja mászhoz hajlik,

Hajladozzék ott ő lássza,
Csak végtire meg ne bányya. (PETRÁSS INCZE JÁNOS 1843 körüli gyűjtése, Csángó népzene 58–9.)

Az 1. vsz. egy változatát lásd még a 236. sz. ének jegyzeteiben; „Tavaszi szél utat száraszt” kezdettel.

Az 5. vsz. változatai:

1. Fekete gyászban jár szívem,
Mert elhagyott a' kedvesem,
Egyhez volt még reménységem,
Ez is megvetett már engem.
2. Ugyan rózsám mit vétettem,
Hogy tőled ezt érdemlettem,
Egy olly szivet elvesztettem,
A' kit halálból szerettem.
3. Nem hittem volna felőled,
Hogy álnokság lakik benned,
Sokszor majd meghaltam érted,
Most látom idegenséged.
4. Már többé nem is unszollak,
Személyemmel nem kinállak,
Ha nyájasan csókoltalak,
Már most az istenre bizlak.

(MTAK Népk. 102. 3a–b. – Teljes szövegét közöltük, mert 3–4. versszakában a „Megjelentem panaszimat” motívumai lelhetőek fel: 261. sz. 2., 10. és 14. vsz.)

1. Végig mentem udvarodon,
Be tekinték ablakodon,
Gyertya égett asztalodon,
Barna legény a' padodon.
2. Tudom rózsám fáj a szived,
Gyenge szemed rám sem nézhet,
Nem is hiszem, hogy ne fájna,
Fekete gyászban ne járna.
3. *Fekete gyászban jár szívem,
Mert elhagyott egy reményem,
Mert elhagyott a' hitetlen,
Kiért holtig fáj a szivem.*
4. Barna babám de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál,
Megöleltél, megcsókoltál,
Álnok szivü, de elhagytál.

(Komáromból beküldött népdal, MTAK Népk. 34. 10. sz. – Ezen a szövegen is, mint az előzőn, a „Megjelentem panaszimat” emléke érződik.)

Fekete gyászban jár szívem,
Nekem nincs már semmi kedvem,
Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy buba estem. (Mezőkovácsháza, Csanád m., 1878. MTAK 580/52. 158.)

A 6. versszak egyik változata egy XIX. század első feléből való énekeskönyv „Isten hozzád arany alma” kezdetű darabjának 5. versszaka:

Bar csak ugyan valaharo
Röpülnek az ablakimra,
Tudod sokszor galambidra [!]
Csolkott raktál ajakimra. (OSzK Oct. Hung. 1414/6. 2b–3a.)

A *Gaal Miklós-ék.* (1810) *A kisasszony gálájában ...* kezdetű énekének 4. vsz.-a:

Bár tsak egyszer valahára
Repülnek az ablakára
Sokszor tudnék galamb modra
Tsokot adni ajjakodra.

Az alábbi változatot Baranya megyéből küldték be ERDÉLYI JÁNOS népköltési gyűjtése számára:

Rátaláltam egy virágra ...

.....

4. Bár csak egyszer valahára
Repülhetnék ablakára!
Harmat testét megkaphatnám,
'S szívem tüzét el olthatnám. (MTAK Népk. 49., 49.)

A 8. vsz. egyik népköltési változatát lásd fentebb. A másik PETRÁSS INCZE JÁNOS 1843 körüli gyűjtéséből:

Kibe szívem dicsekedett,
Töllem elidegenedett,

Sz'e kit szívem nem szeretett,
E szerencse annak vetett. (Csángó népzene, 60.)

A 9. vsz. egyik változatát a 279. sz. ének jegyzetében közöltük, mint a „Gyöngy termetű ékes alak” kezd. ének 6. versszakát. Egy másik változata az Erdélyinek beküldött anyagból:

Van kökény fa van is rajta ...
.....

5. Senki magát ne biztassa,
Még madarát meg nem fogja,
Ha madarát meg foghatja,
Magát is úgy biztathatja. (MTAK Népk. 52. 2.)

A 11. versszaknak csak a XVIII. századi kéziratos anyagban találtam két változatát:

Gyönyörű tavasz idő ...
.....

Sziratnálak ha te szánnál,
Meg fognálok, ha meg várnál,
Mint ez előtt tsokolgatnál
Éngemet inkább masoknál. (*Vízkeleti-ék.* 1764 k., ItK 1932, 177.)

Járnék én is ha járhatnék ...
.....

12. Siratnalak ha te szannal,
Meg fognalak ha meg varnal,
Mint ez előtt tsokolnalak,
Ma nem nyugszik szívem nalad. (*Tarcsafalvi-ék.* 7a–10a.)

A 12. vsz. egy változata a „Bánátimnak örvényében” kezdetű, különböző bujdosó énekek versszakaiból összeállított szöveg utolsó 12. strófája:

Nem szóllok már tsak halgatok,
Mert azzal se használhatok,
Kérlek rólam tanúlyatok,
Másnak is példát adgyátok. (*Világi énekek és versek* 23b–24a.)

227.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 50b–51b. – Címe: Cantio. A szöveg végén: finis.

II. **Szentsei-dk.** 123a–124a. Kiad. THALY, VÉ II, 72–5.; BUDA JÁNOS, SZD 131–2. – Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Amen. Finis.

BARTA–KLANICZAY: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból (II, 923–4.) az éneknek egy rekonstruált, a két változatot összeolvasztó alakját közli.

III. **Maracska Anzelm-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 145. – A levél felső része, valamint a következő levél ki van vágva, ezért a szöveg csonka. Az előző vsz. szövegéből ennyi látszik: *szára*.

Az éneket – mindkét változat szerint – 1692-ben, Nyitrán szerezték. – A *Dávidné Soltári* (1790–1) „Csak a’ nekem keserves” kezdetű darabjának 3. versszaka az ének 61–2. és II, 70. sorait tartalmazza:

Im’ hol jö az aratás, én is úgy élek mint más,
Én se leszek heverő kasza, kapa kerülő.

(*Dávidné Soltári* 268. – Azonos szöveg: PHÁ 402., ERDÉLYI: Népdalok és mondák II, 24. sz. és *Barra János-ék.* 3a–b.)

14 czipke = csipkebogyó, a vadrózsa termése

31–2 Ugyanez a szólás megvan a 18. sz. ének 35–6. sorában is.

36 Tébenis = télben is (kiejtés szerint írva). Ugyanígy a 42. sorban is.

41–2 Ez a közmondás Baranyai Decsinélis előfordul: „Az ki Nyárban nem keres, Télben agebül bánkódik”. (Ad. 1/2/3/3.)

47 dellelünk (II-ben: déllellyünk) = deleljünk

63–4 E két sort nem értem; itt is egy közmondás lehet versbe szedve.

II, 45, 53 Udde = úgy de (ejtés szerint írva).

228.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 52b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 340–1. – Címe: Cantio de amore.

Az éneket az utolsó vsz. szerint 1693-ban szerezték; 1., 3. és 5. versszakának szövege a 145. sz. énekből van átvéve.

8 ötezzem = öltözzem (csak itt van ejtés szerint írva; az 5. sorban: öltözik, a 9.-ben: öltozom).

11 nehad most hátra = ne mellőzd

12 hálára = halálra (a *Komáromi-ék.*-ben gyakori az *l* hang helyén pótlónyújtás, mint a 8. sorban is).

20–1 A szöveg itt romlott; a *nap ohajtással* ERDÉLYI szerint talán ezt jelenti: „egész nap óhajtással”, valószínűbb azonban, hogy elírás *nagy* helyett.

229.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 3b–5a.

Az ének néhány versszakának többé-kevésbé eltérő változata: 2. vsz. = 209. sz. 1. vsz.; 6. vsz. = 66. sz. 3. vsz.; 10. vsz. = 211/II. sz. 6. vsz. – Egy 1781-ben szerzett ének 1., 3., 5. és 10. versszaka énekünk 1., 6., 5. és 3. versszakával egyezik meg. Mivel többi versszakának nagyrésze szintén régi eredetű, egész szövegét közreadjuk:

151ik Dall.

1. Kióltya meg lángját lobogó szívemnek,
Ki gyógyíthattya meg sebeit szerelmemnek,
Ha látom világát tsillagom fényének,
Ha foghatom kezét kedves édesemnek.
2. Mely nehéz a szívnek szivtül szakadása,
Igaz szeretetünknek egymástúl válása,
Bús szívemnek immár nem lehet panasza,
El rejtett titkomat nints kinek meg mongya.
3. Melly nehéz a’ testnek lélektül meg válni,
Olly nehéz szívemnek szivtül szakadni,
De mivel hogy így volt rendelve Istentül,
Hogy el távozásom essék személyedtül.
4. A te szódat szívem mihelyest meg hallom,
Azért én is néked panaszom meg mondom,
Más orvosom látom bizony nem találom,
Ha te el hatz engem lesz nehéz halalom.

5. Léttét életemnek tovább nem kívánom,
Csak Isten meg tartson agyon téged látnom,
Az után kész vólnék mindentül meg válnom,
Földi hajlékomban előtted bé szálnom.
6. Aranyos szerelmét el loptad venusnak,
Gyenge fehér tested mint tolyla hatyúnak,
Nem győzöm tsúdálni formájá»t álmadnak,
Venus kebledben plántált két almádnak.
7. Fel tekert órámnak miként száma nintsen,
Apro kereketskéi valahányszor persen,
A' szivem szerelemre annyiszor felserken,
Valameddig lelke bús testembe léssen.
8. Melly régen nem láték egy szép virág szálát,
Hogy ha veled beszélhetnék kettőt vagy hármat,
El menne szivemről az iszonyú bánat,
Az éjel is láték felöled egy álmat.
9. Hogy ha véle álmostam is az ugyan nem tsuda,
Mert gyötör engemet szerelemnek lángja,
Fénylik én előttem az ő gyenge tagja,
Mellyet szerelmemnek visel vig orczája.
10. Bár tsak éjtzakának egyik része
Hozna édes álmat szemeimre,
Adna nyugalmat elfáratt testemre,
Ne kinlódna szivem annyit gyötöremre.
11. Meg másolhatatlan bennem a' fogadás,
Jól lehet emberben vagyon fogyatkozás,
Hogy ha miben találsz jo szivel bár ne láss,
Kivüled szivemnek nem teczik soha más.
12. Ez verseket irám egy szép virág szálnak,
Gelicze mógyára kesergő nimfának,
Szivem vigasztaló N. N.
Szolgállok még élek mint én sajátomnak.
13. Az ezer hétszázban, nyoltzvan egyedikben,
Virágzó éltemnek szinte folyásában,
Hogy ártatlan fejem keveredett átokban,
Iráam ez verseket keseredett bümban. (*Keller-ék. 271–4.*)

E szöveg 6., 8. és 9. strófája a 121. sz. ének 6., 7., 1. és 4. versszakán alapul. A 7. szakaszt és változatait lásd: 253. sz. 9. vsz. és jegyzetei.

Az ének 2. és 10. versszaka az 1797-i *Barra János-ék.* „Siralomnak napja reám felvirrada” kezdetű énekébe is bekerült. (16. és 20. vsz.) Idézzük az ének 19. strófáját is, mert az a fentebb közölt 1781-i ének 12. versszakának változata:

16. Isten hozzád immár nekem is meg botsáss,
Eletedben szivem sohais but ne láss,
A kiért faj szivem tsak te vagy a, nem más,
Szaljon az egekből te reád bö áldás.
.....
19. Ez verseket mondom egy szép virag szalnak,
Szépséggel tündöklő gyenge violának,
Szolgállok önéki mind engem szanonak,
Immár en magamot ajánlom magamnak.

20. Oh melly nehéz nékem szívem szép virágom,
Hogy gyönyöru szép szád nem beszélhet velem,
Rosa színü ortzád el fordított töllem,
Majd meg hasad szívem te eretted szívem. Vege. (*Barra János-ék.* 20a–23b.)

A 6. versszakról lásd a 66. sz. ének jegyzetét.

3 A sor értelmetlen *Hallottam* szavát a jegyzetben közölt variáns-szöveg megfelelő 3. sora alapján javítottuk. A *ha* jelentése itt, mint a következő sorban is: mikor.

28 Két szótaggal rövidebb, romlott sor.

230.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 5a–6b.

Az ének 8. és 10. versszaka a 98. sz. ének 1. és 4. versszakának változata. A 10. vsz. szövege megtalálható a 200/II. sz. énekben is. (4. vsz.) – Az ének szövegén Zrínyi: *Arianna sírása* c. költeményének ismerete látszik.

1 Phebus = a Nap.

5 Vö. Zrínyi éneke 3. versszakának 1. sorával: „Nagy sebet mert csinált Cupido szüvemben.” (NÉGYESY-kiad. 334.) A 3 szótaggal rövidebb, hibás sort Zrínyi nyomán javítottuk.

12 Zrínyi megfelelő helye: „Echo is bánattal szól Ariánának.” (Uo. 336., 18. vsz.)

17 Az Ariadnét hűtlenül elhagyó Theseus szintén Zrínyi után kerülhetett az ének szövegébe.

27 Egy szó taggal rövidebb sor; vettem = vétettem

33 be öklük – talán elírás *be ötlik* helyett, melynek jelentése: behatol, átvitt értelemben pedig: eszébe jut.

231.

Kéziratai:

I. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 258–60. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 111–2. – Címe: Más. A szöveg végén: Finis. Az ének elejének romlott szövege az ék. 257. lapján is olvasható: „Nota fel tamadot Cxtus Bánatos szívemre nag fájdalom szallot Mert az en örömem tollem el tavozot engemet el hajot Orczamon konjveim gjakorta le fojnak Az en szemeim keservesen sirnak Tsak szeljel vigjaznak Hol <hagjon> oromom immár mondokot <nem> lathat Remensegben forog az en <en> eletem mer az en edesem tavul eset tollem Nincs ki szannjon engemet Nincsen jo akarom ki bisztasson engemet. <Njavaljas eletemnek job volna el veszni>” A másoló aztán az egészet áthúzta.

II. **Szikszai-ék.** (1750 k.) 35b–36b. – Címe: 34 Alia. Az előzőhöz igen közelálló változat.

III. **Thoroczkai-dk.** 8b–10b.

IV. **Hevesi-ék.** (1769–1777) 4a. – Címe: Világi Enek.

V. **Erdélyi-ék.** (1779 k.) 81a–b. – Címe: Más. E változat érdekessége, hogy a versszakok 3. sorát is 12 szótagosra bővítette ki, oly módon, hogy a 2. sor második felét a 3. sorban megismételte.

VI. **Jankovich-ék.** (1789 k.) 12b–13a. – Címe: XIX. Más.

VII. **Külömbféle versezetek** (1790 k.) 26b. – A szöveg után: Vége.

VIII. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 24a–b. – Címe: N° 40°.

Az ének versfői az I. és II. (legépebb) változatokban: BORNEMISZA. Szerzőjét KOCZIÁNY (i. m. 30–1.) Bornemisza Péter XVI. századi prédikátorban sejtí, erre azonban semmi alap nincs. – A *Bathó-ék.* 257. lapján megadott nótajelzés: „Feltámadott Krisztus ő koporsójából” egy unitárius énekre utal, mely először 1627 körül jelent meg nyomtatásban. (RMK I, 1586. 641–3.)

Az ének szövegének két XVIII. századi átdolgozása is fennmaradt. Az egyik a Teleki-lt. (OL) 3205–3277. sz. fasciculusának 776. lapján, XVIII. sz. eleji kézírással. (Ugyanitt található a 226/XXIII. sz. ének szövege is.) A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik; versfői: KATONA SU. (Zsuzsanna?)

- (1.) 1. **Kártékony** rosz világ szívemre kint osztot,
Bizat ürömömtől engemet meg fosztot,
Árvaságra hagyot,
Gyaszos koporsomban szintén be szalatot.

- (2.) 2. **A**y szivem szakadva könyveim csordulnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Széjjel úgy vigyáznak,
Eörmö mondó postát hogj ha láthatnának.
- (7.) 3. **T**itkosan buskodom, mint árva gelicze,
Aki kedves tarsat messze eresztette,
Regolta kereste,
Társáért önmagát halni eresztette.
- (3.) 4. **O**h melly rementelen világban életem,
Mert minden örömem el távozot töllem,
Nints ki szánnja fejem,
Jo akarorh sintsen, ki biztasson engem.
5. **N**yughatatlan bánat fogta kömyül szivem,
Mert én szép szerelmem sirvan ugj kesergem,
Igen emlegetem,
Minden jo kedvemet utanna küldöttem.
- (5.) 6. **A**mitől éltemben leginkáb retegtem,
Ugyan azon törben véletlenül estem,
Bele keveredtem,
Kiből a jo Isten mentheti ki fejem.
7. **S**irban tévő méreg sem ér keservemel,
Mert oly titkon fogjat lelkem s testemben el,
Ügyem sem vészi fel,
Melyben mint az égő .....
8. **U**nalmas pusztában, mint árva pelikán,
Ugy vagyok bánatim örvényében .....
Vigasztalást nem vár,
Hogy ha .....

A másik átdolgozás a *Világi énekek és versek* 69b–70b lapjain olvasható:

- (1.) 1. **K**esergő szivemre nagy fájdalom szállot,
Ém minden örömem tölem el távozott,
Engemet el hagyott,
Jaj jaj, mikor érek örvendetes napot?
- (2.) 2. **Ö**zönni szemémnek ortzáimon folynak,
Fel, 's alá serényen szomorún vigyáznak,
Hogy ha láthatnának
Oly postákat, a kik jó hért mondanának.
- (3.) 3. **K**étséges reményben forog az én szivem,
Mert nints jó akaróm, barátom, vagy hivem,
A ki szánnyon engem,
A vagy vigagtallyon 's könnyebétse terhem.
4. **É**n nékem úgy sorsom, mint bús gerlitzének,
A ki tévesztette hú társát feszkének,
Kiért nyögéssének
Nints vége, nyárban is van tele éltének.
5. **N**yelvem elégtelen mondani fajdalmom,
Gond, bú, bánat miat nints éjjeli álmom,
Nötön nő siralmom,
Mint Biblisnek, könyvem árja lész sér halmom.

6. **E**none, sem Biblis sziveknek bánattya
Nem volt oly nagy, mint mely én szívemet hajtya,
Azt nem fogyazthattya
Vég ének, sem pengő musika szózatya.
- (10.) 7. **S**zerentse bal kézzel poharát nyújtotta,
Szomorétó borát velem meg itatta,
Szivem fel fojtotta,
Hervasztó festékkal ortzám rutétotta.
- (9.) 8. **S**iralommal eszem ebéd, 's vatsoramot,
Bánattal téréttik meg én asztalomat,
Háló nyoszolámat
Tol helet sok gondal töltik vankusimat.
9. **I**gye fogyot fejem vigasztalást nem vár,
Nem újjúl én nékem sem vég tavasz, sem nyár,
Mind holtig búba jár,
Szivem bé motskolta konyvel egyellölt sár.
10. **M**int a bús Pelikán, ki mellyit szaggattya,
Virivel fiait hinti is, apolygattya,
Ő magát bágyaztya,
Jajos gond, bú, banat éltem ugy fogyaztya.
- (5.) 11. **I**m a mitül inkább éltemben rettegtem,
Széntén azon törben véletlenül estem,
És be keveredtem,
Mint labirintusbul nem menekedhettem.
12. **H**omályba vég napom véletlen borúla,
Kedvem hajnalára rút fehlő [!] todúla,
Szele meg zúdúla
Mord hideg telemnek, 's lelkem el búsúla.
13. **A** vég főlemile hangos éneklése,
Zöld erdők szigetén madarak zengése,
Sem vég nap fénylése
Szivem fájdalomnak nem meg enyhétése.
14. **L**e hulnak tsillagi a magos kék égnek,
Viragi nem léznek a flóra kertyének,
Vagy hibla hegyének,
Még elő kerölnek vigsági lelkennek.
- (4.) 15. **I**stenem éltemnek sajkáját evezni,
Banatim tengerén sokáig veszödni
És abban merülni
Ne had, enged hamar tsende's partra jutni.

E szöveg versfői: KÖKÉNYESSI MIHALI. Fennmaradt egy énekeskönyv, melyet Kökényessy írt össze (OSzK Oct. Hung. 960., névbejegyzése a 3b. lapon), ennek 4a. lapjára beírta énekének címét és két első sorát: „Buba Zabált Szivnek Éneke. Mellyet meg bővített 's Phoenix modjára porából mintegy meg elevenített az Iró a' maga nevere mellyet le tett a' vers fejekben. Kesergő szivemre nagy fájdalom szállott Im minden örömem töllem eltávozott.” – Az énekeskönyvet 1747 után írta össze.

Kökényessy átdolgozásának egy alaposan lerövidített változata ponyvára is került:

1. Meg égett Rázt Ország, megmaradt három ház,
Egyik a' tsászáré, másik a' királyé,
Harmadik pediglen kedves szeretömé.

2. Most jöttem Budáru, nem tudok magyarul,
Tsillagom Katitzám, taníts meg magyarul,
Tsillagom Katitzám, taníts meg magyarul.
- (1.) 3. Bánatos szívemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én édesem tölem eltávozott,
Mert az én édesem tölem eltávozott.
- (10.) 4. Szerentse bal kézzel poharát nyújtotta,
Szomorító borát velem megítatta,
Keserves szívemet buval újította.
5. Igye fogyott fejem vigasztalást nem vár,
Nem ujul énnékem több tavasz és több nyár,
Mind holtig buban jár keseredett szívem.
- (5.) 6. A' mitől leginkább éltemben rettegtem,
Szintén azon törben véletlenül estem,
Szintén azon törben véletlenül estem.
7. Homályba vig napom véletlen borula,
Kedvem' hajnalára rut felhő tódula,
Istenem teremtöm, ne hagyj így veszödnöm.

(Két história, egy dal. Vén kofáé, Nánásié. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 312. – E ponyva-szöveg első stófája népdalként is ismeretes; 5. versszaka Kökényessy verse 9. versszakának, a 7. pedig a 12.-nek változata.)

14 háboru = háborgó

232.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 10b. – A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik
Az ének első sorának népi változatait Erdélyben gyűjtötték:

1. Árva vagyok nincs gyámolom ...
8. Bolyog elmém mint a fölleg
Romlik szívem mint az éveg. (Gyergyóalfalú, 1910. MF 1267/a.)
- Romlik szívem, mint az éveg,
Bolyog elmém, mind a fölleg. (Korond, Udvarhely m., MNT IV, 705.).
- Elmém bolyong, mint a fölleg,
Szívem romlik, mind az évek.
Mind azt mondják, nem búsulok,
Hogy az utcákon nem sírok. (Kászónimpér, Csik m., Gr. 46 A6a)

233.

Kéziratai:

I. **Thoroczkai-dk.** 13b.

II. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 2 8a–b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 554–5.

A 4. vsz.-ot v. ö. a 107. sz. ének 1–2. sorával.

Mindkét kéziratban közvetlenül utána az „A gerlice madár” kezdetű ének szövege van írva (lásd a következő szám alatt), de nyilvánvaló, hogy két különböző ének. – A szöveget megőrző kéziratok erdélyiek, de az ének országszerte ismert lehetett, mert népköltési változatait sokfelé lejegyezték:

Gyere be gyere be gyönyörű kis madár,
Csináltattam neked aranyból kalickát,
Aranyból kalickát, ezüsből ajtaját,
Ezüsből ajtaját, gyémántból vállujját.

Nem szoktam, nem szoktam kalickában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben lakni,
Zöld erdőben lakni, zöld ágakra szállni,
Fenyő magot enni, gyöngy harmatot inni.

(Dunántúl, MTAK Népk. 72. 9a. Kiad. ERDÉLYI JÁNOS: Népdalok és mondák. I. 448.)

Gyere haza gyere, gyönyörű kis madár,
Csináltatok neked aranyból kalitkát,
Gyémántból válucskát, ezüsből ajtaját. (Rábaköz, MTAK Népk. 15, 65.)

Gyere haza, gyere, kis cinege madár,
Csináltatok néked aranyból kalitkát,
Ezüsből ajtócskát, gyémántból válucskát.

Én sohasem szoktam kalitkában lakni,
Hanem én csak szoktam zöld erdőben lakni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

Átkozott az posta, ki azt a hírt hozta,
Hogy az én galambom Dunántúl van fogva,
De nincs az ott fogva, mert most fekszik halva.

(Vas m., Orbán János 1854-i daloskönyvéből. VIKÁR Áttétel XVIII, 111.)

Elment a madárka, üres a kalitka,
Azt ígérte nekem, visszajön tavaszra,
Ha tavaszra nem jön, haza jön új borra,
Ha új borra nem jön, tudom sohasem jön.
Azt ígértem néki: csináltatok néki
Aranyból kalitkát, gyémántból válucskát.
Nem szoktam, nem szoktam kalitkában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőt bujdosni.
Zöld erdőt bujdosni, ágról ágra szállni,
Ágról ágra szállni, víg nótát dalolni.
Nem szoktam, nem szoktam válucskából inni,
Csak szoktam, csak szoktam folyóvizet inni.
Folyóvizet inni, partról partra szállni,
Hűséges páromnak tiszta vizet vinni.
Nem szoktam, nem szoktam válucskából enni,
Csak szoktam, csak szoktam szemet szedegetni,
Szemet szedegetni, szárnyaimra kelni,
Én kis fiaimnak fészkecskémbé vinni. (MÁRKI ISTVÁN gyűjtése, Bihar m., 1862. MTAK RUI 8r. 149. 20.)

Kemény kősziklának könnyebb meghasadni,
Mint két édes szívnek egymástól megválni,
Mikor két édes szív egymástól megválík,
Még az édes méz es keserűvé válik.

Angyalé vagy madár, ki az ágakon jár,
Csattogatja szárnyát, veri szívem búját,
Hogy verjen szívemnek vigasztaló nótát,
Vigasztaló nótát s meg elmenő nótát.

Bizony csináltatok aranyból golickát,
Aranyból golickát, ezüsből válucskát,
Abba enned adok fehér zsemlecipót,
Abba innod adok szerelmem piros bort.

Nem szoktam, nem szoktam golickában ülni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben jární,
Zöld erdőben jární s ágról ágra szállni,
Piros pünkösöd napján gyöngyharidot szedni ... stb.

(Csikvacsárcsi, 1907. MF 1016/b. – E szöveg 1. versszaka a 208/III. sz. ének 8. versszakán alapul.)

Az ének elterjedtségét bizonyítja, hogy más népdalok kezdetein is érződik az ének emléke:

Madárkám madárkám, csácsogó rigócskám,
Rendísd meg nyelvednek gyönyörű szózzattyát ...

(PETRÁSS INCZE JÁNOS feljegyzése, 1843 k. Csángó népzene I, 41.)

Madárkám, madárkám, csácsogó madárkám,
Vidd el a levelem szép magyar hazámba. (Füzesabony, Heves m., MF 137/a.)

234.

Kéziratai:

I. **Thoroczkai-dk.** 14a–b. – A szöveg után: Finis.

II. **Solymosi-ék.** 28b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 555.

Mindkét forrásban közvetlenül az előző szám alatt közölt szöveg után van másolva, mintha egy ének lenne a kettő. Témájuk, versformájuk valóban összeköti a két szöveget, de egyébként nyilvánvaló, hogy két különböző ének.

A kezdőstrófa gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. ének 61–4. sorához írt jegyzetet. – A 2–3. vsz. a 98. sz. 4. versszakának változata; az 5. vsz. formuláját lásd: 115. sz. 10. vsz.

235.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 23b–24b.

5–6 Mindkét sor romlott, kijavításukra nincs semmi fogódzó.

11 lobog = lábbad

12 halhatnak – olv. hálhatnak

236.

Kézirata: **Kolozsvári asztaloscéh jegyzőkönyve**, 89b. Kiad. KLANICZAY TIBOR, I. OK 1954 (V.), 356. – A szöveg kétszer egymás alá van írva a kötetbe, mint „probatio calami”.

A beírás időpontja nem határozható meg. A jegyzőkönyv 1644–1690 közötti bejegyzéseket tartalmaz, de nem időrendben, hanem meglehetősen rendszertelenül. A kötet végfelé, ahol a verses bejegyzés is olvasható, általában 1670–90 közötti bejegyzéseket találunk, de akad néhány későbbi is, pl. 1740-ből. Az írás jellege azonban XVII. századnak látszik (lásd a 15b. sz. fényképmellékletet), és az ének tárgya is igen elterjedt a XVII. században. (Erről lásd a 200. sz. ének jegyzetét.) Ezért a szöveget a XVII. század végi keltezetlen énekek között közöljük.

Valószínű, hogy e három sor csak töredék, egy hosszabb ének 1. versszaka. Ezzel a versszakkal kezdődik Rákosi Sámuel 1790–1-ben összeírt *Holmi*-jának egyik darabja; lehetséges, hogy a XVII. századi teljesebb szöveg változata:

1. Tavasz szél utat száraszt,
Minden ember társat választ,
De én szívem bukat áraszt,
Melly elmémben sokat fáraszt.
2. Tavasz ujjul vig napokkal,
Erdők, mezők virágokkal,
De én szívem bánatokkal
Rakva szájam panaszokkal.
3. Madarak is zengedeznek,
Vig tavasszal örvendeznek,
En bánatim gyülekeznek,
Szavaim is tsüggendeznek.
4. Minden állat a párjával
Jádzodozik szép társával,
De én szívem bánatyával
Küszködik sok siralmával.

5. Golombom is burukkolván
Fordul toltul mondogolván,
Szájokát öszve kotsolva,
Vigadozván, egy mást csókolván,
6. De emlékem senkim nincsen
Bánatimnak ki enyhítsen,
Szovoival édesítsen,
Háborumban fel segítsen.
7. En Istenem, reménységem,
Adjad ernem még jo végem,
Legyen meg én édességem,
Ógyeimen idvességem. (74a.)

Az 5. vsz. *burukkol* szava hangutánzó szó, mely a szegedi tájnyelvben is megvan *brukkol* alakban. Jelentése: 'a hímgalamb kiterjesztett szárnyal ugrálva, maga előtt hajtja a párját, közben bruuk-bruuk hangot ad'. (Nyr 1959, 332.) – A *toltul* jelentése: tiltul, ide-oda.

Az 1. vsz. népköltési változatai Erdélyből és Moldvából kerültek elő:

Tavaszi szél utat száraszt,
Minden madár társat választ,
Hát én immán kit válasszak?
Bokrétát kire akasszak?

(KRIZA 352. sz. 6. vsz. – Alig eltérő változata VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéséből EA 2299. 392. – 4. sorában eltérő: KODÁLY: Iskolai énekgyűjtemény. Bp. 1944. II, 86.)

Tavaszi szél utat száraszt,
Minden állat társat választ,
Hát én vajon kit válasszak?
Szüvet szüvért kinek aggyak? (KRIZA 422. sz.)

Két székelyföldi változat, mely más XVII. századi versszakokkal keveredett:

Tavasz, tavasz, gyenge tavasz,
Mindeneket mégújítasz,
Fákat levélbe borítasz,
Csak engemet elhervasztasz.

Tavaszi szél utat száraszt,
A hóból es vizet áraszt,
A madár es társat választ,
Bánatban csak engem maraszt.

(Gyimes, 1912. MSz 1493. – Első versszakának változatait lásd a 200. sz. ének jegyzeteiben.)

Tavaszi szél utat száraszt,
Minden hóból vizet áraszt,
Minden madár társat választ,
Hát te rózsám kit választasz?
Választok én egy nádszálat,
Mihent szél kezd lengedezni,
Kész mindenfelé hajolni.

(Kibéd, MNGy VII, 42. – A szöveg vége a 226. sz. énekből való. – Kissé eltérő változata: Moldvai csángó népdalok ... 188.)

Egy moldvai változat (VERESS SÁNDOR gyűjtése) különféle antológiákon keresztül országszerte ismertté vált:

Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom,
Minden madár társat választ, virágom, virágom.
Hát én immár kit válasszak, virágom, virágom,
Te engemet s én tégedet, virágom, virágom.

237.

Kézirata: **Teleki-ék.** 51a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 97. és EM 1907, 370. – Az ének versfői: KATA. A szöveg végén: Finis. – Az énekeskönyv-kolligátum V., a XVII. század végén írt részében. (Lásd a *Teleki-ék.* keltezetlen énekei jegyzeteihez írt bevezetést.)

13 személyet = személyed

238.

Kézirata: **Teleki-ék.** 51b–52a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 98. és EM 1907, 370.– A szöveg végén: Finis. A *Teleki-ék.* XVII. század végi részében, mint az előző ének.

9 A sor értelme zavaros; talán eredetileg *gyötrelmem* volt a szövegben, így valamivel több értelme lenne, és a belső rímek is tökéletesebbek lennének.

239.

Kézirata: **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Új rendezés 102. fasc. – Egy latin–magyar fordításokat tartalmazó iskolai füzetke első lapján, XVII. század végi, vagy XVIII. század eleji írással. A szöveg töredékesen maradt fenn.

240.

Kézirata: **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Missilis 761. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 114–6. – A szöveg végén: Amen, amen, vale.

ERDÉLYI ezt az éneket is Barakonyinak tulajdonította, mivel „írása feltűnően hasonlít a *Teleki-Énekeskönyv-éhez*”. (I. m. 177.) A bizonyítás azonban megdőlt, mert a *Teleki-ék.* sem Barakonyi keze írása. – Az ének a XVII. sz. második felében keletkezhetett.

13 szok szép szok – valószínűleg így olvasandó: sok szép szók.

28 ERDÉLYI *logi Katus*-nak olvassa, de a kéziratban világosan *hogi* kötőszó áll, mint a 16., 20. stb. sorokban is. A *Katus* a kedves neve lehet.

32 tsötsi költ – a kedves kebléről van szó, mint a következő sor szövegéből kiderül.

36 cras = holnap

39 pinti – olv. pinty

241.

Kézirata: **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Teleki Mihály levelezése XIII. fasc. pag. 423.

Az ének keletkezési ideje ismeretlen; a kézírás és a levéltári környezet alapján talán a XVII. század végéről való. A szövegből megtudható, hogy egy visszautasított szerelmes írta „végső búcsúzás”-ként egy Bay nevű nőhöz. (73. sor.) A Bay-család nógrádi eredetű, de volt belőlük Biharban, Szatmárban, Beregben, Borsodban, Máramarosban, Szabolcsban és Zemplénben is. – A szerző azt is elmondja, hogy szerelmét versekkel is ostromolta. (46., 64., 82. és 95. sor.)

35 fuvo – vagy a kovácsok fújtató ja, vagy pedig a ló fújtatott, lihegett a nagy tehertől.

42 irott = festett

242.

Kézirata: **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Teleki Mihály levelezése XVII. fasc. pag. 420. – A szöveg után: Apposuit Mester Benedictus monaki Ab Authore Incerto.

Ennek az éneknek is bizonytalan a keletkezési ideje; a fenti, ugyanonnan származó szöveggel együtt a XVII. század végére tettük.

31 remensegh kül = nem remélten

32 megh masolni = megváltoztatni

34 fekemlő = gyepelő, kantárszár

XVIII. SZÁZAD ELEJI KÉZIRATOK KELTEZETLEN ÉNEKEI

Mint a kötet Bevezetésében részletesen indokoltuk, a XVII. századi szerelmi énekek sorozata nem zárulhat le 1699-cel, mivel a kéziratos énekeskönyvek keltezetlen énekei a legtöbb esetben korábbiak leírásuk idejénél. Így van ez a *Komáromi-ék.* és a *Szentsei-dk.* esetében is: mindkét kézirat évszámmal ellátott szerelmi énekei jóval korábbiak, néhányat még a XVII. század első felében szereztek, s nagy a valószínűsége annak, hogy keltezetlen énekeik is a XVII. században keletkeztek. A *Kelecsényi-ék.* esetében pedig különleges érvek szólnak a korábbi keletkezés mellett.

Az ebben a részben közölt énekek túlnyomó többsége három kéziratból való, ezekről részletesebben szólunk:

1. *Komáromi-ék.* – Régi költészetünknek ezt az egyik legfontosabb kéziratos forrását 1701-ben írták össze. A másoló a 61a. lapon jelezte a másolás időpontját: „1:701”, s a saját maga által összeállított szerelmi éneket az utolsó szakasz szerint 1701-ben, „Szemerén létében” írta. Ez bizonyára Győrszemere, Győr megyében. A másoló foglalkozása mészáros volt, mert a kötetben több, ezzel a foglalkozással kapcsolatos feljegyzés van. (43a.) Neve – foglalkozásának megfelelően – Mészáros Péter volt, mert a 68b. lapon a következő tollpróba olvasható: „... szolgálatomat ajánlom kglmednek kedves ... Uram én Mészáros Pé : Igen nagyra bötsülök az kgl hozzánk való jo aka”. – A kötet énekeinek nagy részét (44 énekszöveget) ő másolta le; ezek közül 25 szerelmi ének, a többi 19 vallásos, illetőleg politikai és bujdosó ének. A szerelmi énekek közül 13 ének volt korábbra helyezhető, a többi 12-t ebben az énekcsoportban közöljük. (243–253. és 258. sz.) Egy szerelmi éneket, melyet nem sokkal 1701 után egy másik kéz írt le, a Mészáros Péter által másolt keltezetlen énekek után helyeztünk el. (254. sz.) A Mészáros Péter által 1701-ben szerzett éneket is itt tesszük közzé, mivel szövege a szerelmi közköltés sablonos fordulataiból összeállított kompiláció. – A felsoroltakon kívül még néhány verstörödé is olvasható a kéziratban, melyeket későbbi kezek (az egyik 1714-ben) írtak le. Az egyik ezek közül variáns (208. sz.), a többit, hogy az ék. egész szerelmi anyaga hozzáférhető legyen, itt adjuk közre:

Mert titkos szerelem van benned en hozzam,
Hogy az en boszszumra úgy jársz mint egy villam,
Ket szep szemeidet ritkan veted ream,
Ha belem botlanal meg sem niznel ream.

Van oka eszt szivem hogj miért miveled,
Hozzam hüsegedet idegen [?] viselted,
Irigekre nizve eszt jol cselekedted,
Csak most ne tiltanad tülem szep beszeded. Finis. (55b.)

Minap musak nagy szepen indulanak,
Pava modra gögössen hogy ök sétalnanak,
De mikoron ekessen egy kerben jutának,
Eg ... ben is magok kozt errul taraktalanok. (81a.)

Mészáros Péter helyesírása a kiejtést követi (243, 21: szép beszédü = szép beszédü), s megállapítható, hogy a dunántúli tájszólást beszélte. Csak néhány jellegzetes nyelvjárási sajátosságot említünk meg: *l*-ezés: 251, 4: faldalmát; 244, 13: mosolognak; 247, 18: fáklája; 243, 18: gondollunk; stb. – Affrikálás, *j*>*gy*: 243, 15: ugorgyunk; 243, 37: harsaggyon; 248, 3: várgyad; stb. – Pótlónyújtás az *l* helyén: 227/I, 36: tében; 228, 8: ötezzem (de uo. 9: öltözöm); 228, 12: halára; stb.

2. *Szentsei-dk.* – A kötetet 1704 körül írta össze Szentsei György, Veszprém megyében. 80 éneke közül 24-nek a tárgya a szerelem, lakodalom, vagy a házasság. Ezek közül 14 évszámmal van ellátva vagy korábbi kéziratokban is előfordul, a többi 10-et ebben a csoportban közöljük. (255–264. sz.) Szentsei György 1702-ben szerzett szerelmi éneke („Eredj menj el tőlem kegyetlen Cupido”) két másik, nem szerelmi énekével együtt a sorozat későbbi, megfelelő kötetében kerül majd közlésre. – A *Szentsei-dk.* betűhív kiadását BUDA JÁNOS rendezte sajtó alá (Bp. 1943.), e kiadás alapján újabb BEKE ÖDÖN dolgozta fel nyelvjárási sajátosságait. (Nyr 1954.)

3. *Kelecsényi-ék.* – XVIII. századi, Amadét utánzó költészetünknek ezt a gazdag forrását 1722–1765 között írták össze, Nyitra megyében. Több jel mutat arra, hogy az ék. első része (2a–14a) egy régebbi, talán XVII. század végi kézirat másolata: több éneknek van korábbi változata, a másolási hibák egy régebbi kéziratból való másolásra vallanak, és a máshonnan nem ismert énekek stílusa is beleillik a XVII. századba. (Lásd részletesebben: MKsze 1956, 296–9. – Az itteni megállapítások némileg módosítandók: az ék. 18a–20a. lapján található, 17–20. számú szövegek már nem egy korábbi kéziratból másoltak, bár két XVII. századi ének változata is köztük van, kötetünkben a 261. és 248. számú.) Az ék. 2a–14a. lapjain levő 13 énekszöveg közül 6-ot kötetünk korábbi részeiben, 7-et ebben az énekcsoportban teszünk közzé. (268–274. sz.)

E csoport többi énekét különböző egyes források alapján közöljük, vagy azért, mert a XVIII. század első évtizedében kerültek lejegyzésre, tehát nagy valószínűséggel a XVII. században keletkeztek (ezt többnyire más érvek is támogatják), vagy egyéb, a jegyzetekben ismertetett okok miatt.

243.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 2b–3b. – Címe: II. Alia. A szöveg végén: fini[s]. – Az énekeskönyv 73a. lapján tollpróbaként beírva: „Jo lakásban az kik vadtok vig öröben [!] vadtok Jo lakásban az”

- Vénlány-csúfoló ének, mint a 46. és 106. sz. is.
- 5 Ülle = Ülj le (a hasonulás jelezve)
- 21 szép beszédü – itt is ejtés szerint írva. (Vö. 69, 5.)
- 26 A sor romlottnak látszik.
- 29 A sor olvasása bizonytalan.
- 35–6 Romlott szövegű sorok.

244.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 4a–b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 330. – A szöveg elején: III. A végén: finis.

- 1 tása – az *r* hasonulása ejtés szerint írva.
- 2 Egy szótaggal rövidebb sor.
- 3 nyulatsa = nyulacska
- 15 a *vállaim* helyén értelmetlen szó olvasható: *allami*; talán másként is lehet javítani, pl. így: *álmáim*. (= kebleim)
- 22 lászson = ellászson

245.

Kéziratai:

- I. **Komáromi-ék.** 8b–11a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 344–6. – Címe: 5. Alia. A szöveg végén: finis Amen.
- II. **Vásárhelyi-dk.** 345a–346b. Kiad. FERENCZI, VD 222–4. – A szöveg végét a másoló nem írta le. Az ék. XVII. század végi részében.
- III. **Bocskor-k.** (1716) 108a–b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 515. – A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik.

IV. Szabó Samu-ék. (XVIII. sz. 1. fele) 9a–12b. – Címe: Alia XIII.

V. OSzK Oct. Hung. 1382. jelzetű ék.-e (XVTII. sz. közepe) 26a–27a. – A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. A szöveg után: Vege.

VI. Alsókubini kézirat (1779–82 k.) 36b–38b. – Címe: Mas.

HAVAS ADOLF (EPhK 1900, 205–9.) az ének rekonstruált szövegét közli: a II. var. 9. (kiadásunkban *a*-val jelölt) szakaszát a 10. vsz. után, a III. var. 1. és 7. (*b* és *c*) szakaszát pedig a 14., illetőleg a 19. vsz. után toldja be. Csakugyan valószínű, hogy ezek a versszakok az ének eredeti állományához tartoztak.

Az 1. vsz. témája (Kupidóval való veszekedés) már Balassi „Édest keserűvel elegyítő gyermek” kezdetű énekében megvan. (ÖM 60. sz.) Az ének egésze pedig egy olyan jellegű átok-költemény, mint amelyet gróf Balassa Bálint is szerzett. (DÉZSI, Balassa-kiad. II, 398–402.) Világirodalmi ősük Ovidius *Ibis*-e, mint erre HAVAS ADOLF rámutatott. (I. m. 199–204.)

Ugyanez a tárgya egy elterjedt XVIII. századi éneknek is, melyben szövegszerű -egyezések is vannak énekünkkel. Néhány versszakát idézzük:

1. Eletem gyászára fel nőtt rosa szálom,
A kitől ezentul végképen el válom,
Halgasd butszuzásom miképen számlálom.
.....
10. Sirjanak szemeid mindehütt hol jársz s kelsz,
Nyakkal essél abba amitől inkább felsz,
Orczádon könyveid folyanak a mig elsz.
11. A fényes napnak is rogyogo sugára
Soha is ne süssön szived ablakára,
Fájdalomal érhesz élted határára.
12. Ellenem ki gondolt álnok tanátsidért
Verjen meg az Isten sok gonosságidért,
S az én velem közlött nyájas szavaidért.
13. Ártatlan fejemhez mert kegyetlen voltál,
Szabad életemtől engemet el hívtál,
Ne kedvezen azért neked az jo halál.
- (11.) 14. Mint Belizaresnek, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitől szenvedgy, mint Acteon,
Tűzben vízben veszél, mint gonosz Faëton.
- (c) 15. A vadak barlangja te koporsod légyen,
Tested holtod után eledelek legyen,
Halálod oráján végső szod e legyen:
- (20.) 16. Meg tsalám hitemel, a ki életemnek
Jo kivanoja volt minden örömmnek,
Jaj azért hol léssen helye en lelkemnek ...

(*Aranka-gyűjtemény* I. 97b–98b. – A vers több erdélyi énekeskönyvben megvan: *Rákosi Sámuel Holmija*, 1790. 128b–130a.; *Dávidné Soltári*, 1790. 224–6.; *Deák Miklós-ék*-, 1786. 19. sz.; *Jánosi-ék*., 1802. 94–6.; *Czombó-ék*., 1801. 226–9.; *Költő Sámuel-ék*. 1854. 54–7. – Megvan VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtésében is: Áttétel VII, 226. és XI, 36., valamint verses népi levélként: KOKSZA SAMU: Háromszék magyar népköltészete Marosvásárhely é. n. 548.)

Az ének 29. soráról lásd a 208/III. sz. ének 8. versszakához írt jegyzetet.

2 tsaláltság – nem másolási hiba, hanem ejtési változat; alább, a 15. sorban szabályosan: *tsalárdtság*, majd a 23. sorban az *r* helyén pótlónyújtás: *tsalad* (=csalárd).

41 Az I. variáns értelmetlen nevet ad: Basariphon. II-ben (49. sor) helyesen: Bellerophon. (Bellerophon megkísérelte, hogy a Pegazuson az égbe emelkedjék, de Zeus büntetéséből lova levette magáról.)

45 A *Komáromi-ék*. másolója előtt a helyes szöveg állhatott („Dedalus fia”), de tudálékosságból ezt *Icarus*-ra változtatta, amivel elrontotta a rimet és a szótagszámot

50 Chorét és Datant elnyelte a föld: 4. Móz. 16, 31–2.

57 Pleopheta (III, 5: Penelopes) a *Pelopea* név elferdítése lehet. (Thyestes leánya, aki apjával vérfertőzést követett el.)

59 Nem sikerült megállapítani, hogy ki rejtőzik a *Nerus* vagy (III, 7) *Nisus* név mögött.

62 Titius-ról lásd a 156. sz. ének 39. sorához írt jegyzetet.

72 Irus – Arnaios koldus gúnyneve az Odüsszeiában. (XVIII, 6.) Az elferdített névalakok (Terus, illetőleg III, 20: Tirus) úgy keletkezhetnek, hogy a név előtti *mint* szó utolsó betűjét összeírták a névvel, vagy talán diktálás után másoltak.

III, 1 Peomatra vagy (IV, 53) Dioniste talán Clytaemnestrával azonos, aki csakugyan „latrával” ölette meg férjét.

III, 3 Giamedes (III, 55: Diodenes) Diomedes-sel lehet azonos, aki feleségét, Aegialeát hűtlenségén érte.

246.

Kéziratai:

I. **Kelecsényi-ék.** 8a–b.

II. **Komáromi-ék.** 14b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 334. – Címe: Alia VIII. A szöveg végén: Finis.

Az ének első szakaszának változata: 260. sz. 9. vsz. – A kezdősor csaknem azonos a 135. sz. ének kezdősorával.

II, 6 E sort nem értem. Lehet, hogy *ennyi* helyett *esni* az eredeti szöveg, s a *lép* jelentése: madárfogó, ragadós lépvessző. A *sugo* szóval azonban így sem tudok mit kezdeni. (sugár? suhogó?)

247.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 17b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 334–5. – A szöveg elején: XI. A végén: Amen finis jucundus.

Az ének 1. és 8. versszaka megvan egy XVIII. század közepe táján leírt szövegben; ennek 4. versszaka a 173/II. sz. ének 6. strófájának változata:

- (1.) 1. Kedvemre tartott rosacska,
Piros rosa színü matkám,
Éltessen Isten, violám,
Gyöngén tartott szép leankám,
2. Ugy szeretlek szemeledert,
Ugyan reszket bennem az vér,
Majd az betegség is el ér,
Azért szívem hivságot kér.
- (8.) 3. Algyon Isten minden jokkal,
Frissen tartott sok szép csokal,
Mint az mezzöt viragokkal,
Koronazzon áldásokkal.
4. Az szép Leanyok Deakoke,
Az menyecskék katonake,
Az veneknek csak koporsó
És emez jo boros korsó,
Meltül szemünk karikát hány,
Attul farok halot is hány. (*OSzK Oct. Hung.* 1382. 9b–10a.)

248.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 32b–33a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 337.

II. **Kelecsényi-ék.** 18b–19a. – Címe: Más. A szöveg végéhez Amade „Ámbár szerettem, néked szenteltem” kezdetű énekének (NÉGYESY-kiad. XXVI. sz.) utolsó versszakát toldották hozzá: „Eszt tuttradra adnis magam declaralni hiv s igaz szivbül kíván-

tam engem ne kisírges mas is mestersíges illet én nem most probaltam, azirt is varom valasztadot mutassad hiv s igaz voltadott tudgyam kiirt igjek is kiért szenvedgyek ird á vagy mond megh vaxadot.”

III. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 42a–b. – Címe: N° 68°.

Az ének 3. vsz.-ának változata: 250. sz. 4. vsz. – A II. var. 6. vsz.-át lásd még: 36. sz. 4. vsz. A II. var. 5. versszakának változatával kezdődik a *Kelecsényi-ék.* egy másik darabja is:

Ha jól gondolkozna magadban szállana,
Ély szegény rabodot szíve meg szanhatna,
Istentül érettem jutalmát varhatná,
Ily sok kinyaimbul meg szabadithatna ... (18a–b)

Az ének 1. versszaka az *Erdélyi-ék.* (1779 k.) „Mért sirsz keservesen” kezd. énekének 7. versszakaként is előfordul:

Légy jó egészségben virágzó viollám,
Ha nem láthatlak is feir galambotskám,
Üzengető szókkal köszöntlek rozsátskám,
Ha nem láthatlak is kedves narcissuskám ... (86–7.)

A kezdősor megvan az „Angyal-e vagy madár” kezdetű ének utolsó versszakában is:

Légy jó egészségben virágzó viola,
Mert már szép szerelmem véled nem él soha ... (Kiad. VARGA IMRE, SzM 39.)

14–6 Romlott sorok; a 14. sor világosan olvasható *leszire* szavát ERDÉLYI így javítja: szélire, de így sincs sok értelme.

II, 23 megrendelte – szokatlan alakváltozata a *megrendítette* (rengette) szónak. (Lásd a 36. sz. ének jegyzetében idézett népdalt.)

249.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 48b–50a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 338–9. – A szöveg végén: Amen ély sokáig.

Az ének a Komáromi-ék.-et összeíró Mészáros Péter szerzeménye; a 22. vsz. szerint 1701-ben, Györszemerén írta. A szöveget a XVII. századi szerelmi költés sablonos kifejezőkézsletéből állította össze; 20. strófája a 104. sz. ének 6. versszakának átköltése.

250.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 53a–b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 341. – A szöveg végén: fini. [!]

Az ének 1. versszakának (mely végeredményben Balassira megy vissza) változatai: 197. sz. 1. vsz. és 260. sz. 8. vsz. – A 4. vsz. változata: 248. sz. 3. vsz.

7 Egy szótaggal rövidebb sor.

9 Zavaros értelmű sor.

13 E sor egy szótaggal hosszabb, a megfelelő sorban (248, 9) viszont a rím rossz.

251.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 64a–b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 341–2. – A szöveg végén: finis.

II. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 1a–b. – A szöveg eleje az énekeskönyv csonkasága miatt hiányzik. A végén: Finis. – Az ének versfői (STEPHVRA) talán a Stephanus nevet rejtik.

Az ének 6. versszaka a Gyöngyösinek tulajdonított *Igaz barátságna és szives szeretetnek tüköré* c. darab emlékével készült:

Vigyázva kell járni szerelem öszvényét,
Hogy bu ne kövesse szíved szép reményét,

Kerüld az irigyek mérges szemek fényét,
Mint hajós Scillának veszéles örvényét.

(Gyöngyösi ÖM I, 327. – E szövegből egyébként egy külön ének is keletkezett, mely több XVIII. századi kéziratban megtalálható: *Bartók-ék.* 193–4., *Pál-ék.* 38b–39a., *Jánosi-ék.* 37–8.)

A II. variáns 6. versszaka a 252. sz. ének 8. versszakának változata.

252.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 65a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1899, 435. – Címe: Cantio. A szöveg végén: finis Amen.

A 8. vsz. megvan az előző (251/II. sz.) szöveg 6. strófájaként is.

Az ének első két sora igen elterjedt a későbbi kéziratok közt és a népköltészetben. Legkorábbi változata az 1809-ből való Nyitrai-ék.-ben:

A' nyári folyó viz télen meg aluszik,
Soha az én szívem rajtad meg nem nyugszik.

(9a. – Szó szerint azonos szövegek: Kolozsvári ref. koll. 1118. sz. kézirata, 39–40.: MTAK Népk. 62. 11a.; Uo. 172/c. 12a.)

Népköltési változatai az egész magyar nyelvterületen elterjedtek, és aránylag kevésbé variálódtak. Csak néhányat idézünk:

Csendesen folyóvíz télbe megaluszik,
Télbe megaluszik, nyárba megmelegszik,
Aj, de az én szívem soha meg nem nyugszik,
Mind éjjel, mind nappal örökre bánkódik.

(Nyárádköszvényes, Maros-Torda m., 1914. MF 3712/c.)

Hegyek és völgyek közt van az én lakásom,
Csendes folyóvíznek csak zúgását hallom,
A csendes folyóvíz télben megaluszik,
De az én bánatom soha meg nem nyugszik.

(Csikjenőfalva, 1907. KODÁLY–VARGYAS 357. sz. 3. vsz.)

Hegyek között lakom, keress fel galambom,
Nyári folyóvíznek csak zúgását hallom,
A nyári folyóvíz télben megaluszik,
De az én bús szívem soha meg nem nyugszik.

(Fehérgyarmat, Szatmár m., 1933. MF 2599/b. 2. vsz. – Változatai a legkülönbözőbb helyekről elkerültek: Alsók, Somogy m., 1912. EA 283. 19.; Nagygeőc, Ung m, 1912. EA 479. 93.; Vága, Pozsony m., 1941. EA 1087. 3.; Csongrád m., MNGy II, 115.; Kálmány: Szeged népe III, 6. stb.)

253.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 66a–67a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 432–3.

Az ének sorainak nagy része – mint ERDÉLYI kimutatta – Gyöngyösi *Murányi Vénus*-ából való. A megfelelő sorokat ERDÉLYI nyomán, de BADICS kritikai kiadása alapján (ÖM I.) idézzük:

1–4. sor: Csalárd most a' világ, nincsen kinek hinni,
Eléb az erkölcsött jól meg kell ösmérni,
Miként az aranyat próbára kell venni,
Mert nem mind arany az, ki szokott félni. (Mur. Vén. II, 42. vsz.)

5–7. sor: Oyja magát minden irygyek mérgétül,
Mint barom formáló Circe énekétül,
Kiknek gyne ne veszszek én-is az szemétül, (Mur. Vén. II, 40. vsz.)

- 13–4. sor: Minden felől ez helt lakja gyönyörűség,
Az fák öltözete itt mindenkor zöldség. (Mur. Vén, I, 171, vsz.)
- 17–20. sor: Nem hoz csendes álmot az éy-is szemére,
Az hives haynal-is nincs könyebségére,
Ebéd, s vocsora-is nem lehet kedvére,
Mind kelet s-mind nyugatt bút ereszt szivére. (Mur. Vén. III, 25. vsz.)
- 21–4. sor: Hol az vigasságnak kezén musika peng,
Kedves ének-szókkal jó kedv ajaka zeng,
Vidámság Tánczátull az gyenge pasit reng,
Meg-emésztő búval senki szive nem teng. (Mur. Vén. I, 171. vsz.)
- 25–6. sor: Gazdagsággal Júnót, Cypriát szépséggel,
Szivével Bellónát, Pallást eszeséggel... (Mur. Vén. II, 336. vsz.)
- 33–6. sor: Fel-tekert lánczának mint hogy nyukta nincsen,
Apró kerekein valahányat perczen,
Emlékezetedre elmém annyit serken,
El-czélzott dolgunkhoz az Isten segítsen. (Mur. Vén. II., 215. vsz.)
- 37–40 .sor: Eösméretlen szolgáló alázatosságát,
Kész szolgálattyaival szive buzgóságát,
Igaz szerelmének álhatatosságát
Ajánlya, s-ezekkel, ha kedvelted, magát. (Mur. Vén. II, 69. vsz.)

Az 1. strófa szövegével egy másik ének is kezdődik, mely ugyancsak Gyöngyösi Murányi Vénusának versszakából van összeállítva:

Csalárd imár ez világh, nincsen kinek hidni,
Előb az erkölcsöt megh köll jól visgalna, [!]
Mikint az aranyot, próbáro köll adni,
Mi nem mind arany az, aki szokot fémlenni ... stb. (OSzK Oct. Hung. 1382. 11a–b.)

Az ének 9. versszaka (mely szintén Gyöngyösitől való) vándorversszakká lett. Előfordul a „Ki oltja meg lángját” kezdetű ének 7. versszakaként, melynek szövegét a 229. sz. ének jegyzetében közöljük; valamint a „Most kezdett énhozzám egy kis madár járni” kezdetű, 1800 körül lemásolt ének 3. versszakaként:

Fel tekert orrának miként nyugta nintsen,
A sok apró kerék valahányan pertzen,
Úgy az én szivemis szerelmedre serken,
Sem éjjel, sem nappal nyugodalma nintsen, (*Világi énekek és versek*, 84a–b.)

A strófa egy népköltési változata, névnapi köszöntő szövegében:

Fé’tekert rokkának mint szüneti nincsen,
Apró kerekei valahányat percen,
Emlékezetedre szivem annyit serken. (Udvarhely m., 1902. MF 435/b.)

10 el észik – talán csak másolási hiba *elaszik* helyett. (Vagy a szónak volt *észik* alakja is?)

14 A „minden gyönyörűség” ismétlése hiba, ezt az alapul vett Gyöngyösi-szöveggel való egybevetés is mutatja.

254.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 81b. – Címe: Cantio Enek. A szöveg után: finis vege. – Az 1–3 . és 5. sorok szövege hiányos, mert a kézirat széle le van szakadva. Az ének nem az ék. törzsanyagát összeíró Mészáros Péter írása, de közel egykorú vele. Hasonlóan kezdődik egy szintén sikamlós szövegű, 1812-ben leírt versike is:

Juttka szivem, Juttka! Bár csak enkem jutna
A te kicsinyedből egy kis parányicska! (*Szirmay Antal: Quolibet* 20a. Kiad. ItK 1902, 213).

A 7–8. sorral összevethető Eszterházy Pál egyik énekének kezdete:

Az szerelem egy kis szőrös verem,
Melyből jön ki minden feiedelem. (OL Eszterházy-lt. Pál nádor iratai 11.896. 116a.)

1 A *ne suj atka* olvasata bizonytalan, értelme meg nincs.
3 czipra – a *cifra* szónak ilyen alakját nem idézi a NySz, de a másoló a következő sorban is így írja.

255.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 6a–10a. Kiad. THALY, VÉ I, 341–51.; BUDA JÁNOS, SZD 11–5. – Címe: Cantio elegans. A szöveg végén: Finis hujus.

Az ének lakodalomban előadott tréfás egyveleg, szövege sok helyen nem is érthető, afféle „halandzsa”. Nevezetessége, hogy a 14. versszaktól kezdve a „tücsöklakodalom” címen idézett tréfás népdal legkorábbi feldolgozása. Világirodalmi és népköltészeti kapcsolatait TURÓCZI TROSTLER JÓZSEF tárta fel. (EPHK 1943, 353–63.) A számtalan népköltési változat összegyűjtésére nem vállalkozhatunk (még az utóbbi években is kerülnek elő változatok, mint pl. 1955-ben Pákozdon, Fejér m.: MNT III/B 253. sz.), csak egy 1801 körüli kéziratos változatra hívjuk fel a figyelmet:

Inzog vinzog a pprütsök meg akar házasulni,
Olelgeti a legyet el akarja venni,
Hangyát küldi vendég, ki sereny lábával
Porontsolja hogy bé gyűljön nagy szaporasággal,
Vöfelysége önnön magát az bolha ajánlja,
Serény paripáján magát erosen hantatya ... stb. (*Pál-ék.* 37a–b.)

21 tanásábán = tanácstalanságában
23 tölli = törli; szénhez az szárát = parázshoz a lábaszárát
52–3 márko, sulko – előttem ismeretlen szavak
69 veddét – ismeretlen szó, talán egy név. BEKE ÖDÖN is „homályos jelentésű” szónak mondja. (Nyr 1954, 97.)
104 setskö = szöcske
136, 138 igaz látó = bíró
151 kösség = kissé
166 solya = lábbeli
180 lasnak = pokróc
182 kanta ir = gyógyító kenőcs; agnak – talán elírás agnék (– vénasszonyok) helyett.

256.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 25b–26b. Kiad. THALY, VÉ II, 143–6.; BUDA JÁNOS, SZD 33–4. – A szöveg végén: Finis.
22 faggatod = szaggatod, tépdased

257.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 52b–54b. Kiad. THALY, VÉ I, 404–412.; BUDA JÁNOS, SZD 60–3. – Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Amen.

139 czimbalim – a *cimbalom* alakváltozata, a NySz is idézi.

258.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 55a–58a. Kiad. THALY, VÉ I, 413–26.; BUDA JÁNOS, SZD 63–7. – A szöveg végén: Amen finis hujus Cantionis. – Ezt a változatot valamivel később másolták, mint a II. és III. variánst, de ez a legteljesebb szöveg. Néhány hibáját a többi változat alapján javítottuk.

II. **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Teleki Mihály lev. Fasc. XIII. pag. 352–9. – Címe: Cantio Jucunda. A szöveg végén: Finis S. P. K. S. – A másolat a XVII. század fordulója táján készülhetett. – A 8. és 28. vsz. hiányzik, a 24. vsz. a 22. elé van írva.

III. **Komáromi-ék.** 4b–8b. – Címe: 4. Alia. A szöveg végén: Finis. – A 4., 10., 17., 19. és 28–30. vsz. hiányzik.

IV. **Szakkári Ötvös János jegyzőkönyve** 84a–90a. – A szöveg után: Vege.

39 francos = szifilisz

104 préczko (II-ben: paraczko, III-ban: peretzko) = vadászkutya

259.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 67b–69b. Kiad. THALY, VÉ I, 385–9.; BUDA JÁNOS, SZD 75–8. – A szöveg végén: Amen Finis hujus Cantionis. Az ének versfői: KÖÖEÖSI ISTVAHN DÉÁHKH. A versfők romlottak; a szerző vezetékneve nem állapítható meg. (Körösi? Köves?) – A latin cím jelentése: Ének a részegségről.

5–6 Érthetetlen „halandza” szöveg. A NySz idézi a „solyomás” szót, de nem magyarázza meg.

22–24 E mondások értelmét a 25. sor világítja meg: idő előtt ígéretet.

30 vörsönt = versengve

34 solvalást – a latin „solvere” (megfizetni) igéből alakult főnév.

51 gabanicza = kabát

53 Nesteje – női név, az Anastasia becézett alakja.

59 köczök – a NySz ezt az egy adatot idézi, de nem magyarázza. BEKE ÖDÖN is „homályos jelentésű” szónak minősíti. (Nyr 1954, 97.) Valamilyen ruhadarab lehet.

66 fát – itk: kis hordót

72 mázlás = másolás, löre

260.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 82–83b. Kiad. THALY, VÉ II, 147–9.; BUDA JÁNOS, SZD 91–2. – A szöveg végén: Finis.

Az ének néhány versszaka más helyen is megtalálható: 6. vsz. = 98. sz. 1. vsz. és 270. sz. 5. vsz.; 8. vsz. (mely végeredményben Balassitól származik) = 197. sz. I vsz. és 250. sz. 1. vsz.; 9. vsz. = 246. sz. 1. vsz.

261.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 98b–99b. Kiad. THALY, VÉ II, 137–40.; BUDA JÁNOS, SZD 108–9. – A szöveg végén: Finis.

II. **Kelecsényi-ék.** 17b. – Címe: Más.

III. **Bocskor-k.** 101b–104a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 514. – Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis per me Joannem B. – A kódex 1726-ban másolt részében.

IV. **Bocskor-k.** 127b–128a. – A kódex **ba** másodszor is beírt szöveg csak néhány helyen tér el az előzőtől. Csak az 1., 2., 5., 3. és 4. strófákat tartalmazza. (Vagyis a III. variáns 1–3. és 12–3. versszakait.)

V. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 273–5. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 119–121.

VI. **Bathó Mihály-ék.** 221–3. – Ebből a változatból hiányzik az előzőnek 6–8. és 12–4. versszaka.

VII. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 39a–40a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 96. – E változat 6. és 7. versszaka a 227. sz. énekből való. A szöveg végén: finis.

VIII. **Balás-k.** (1785 k.) 56b–58a. – Címe: Cantio.

IX. **Osvát-ék.** (1785 k.) 33b–34b. – A szöveg végén: Finis. Igen közel áll a *Balás-k.* VIII. variánsához.

X. **Balás-k.** (1785 k.) 111a. – Címe: Cantio elegáns. – A szöveg egy másik énekkel folytatódik mely azonos tárgyú, de közvetlen kapcsolata nincs énekünkkel.

XI. **Aranka-gyűjtemény** (1782–90) I, 51b–52a. – Címe: Más.

XII. **Pál-ék.** 41b–42a. – Címe: Mas cantio. A szöveg után a másoló megjegyzése: vege Stephanus Pál habet ab Anno 1800 Majusnak 12:dik napján irattatott.

XIII. **Győri zenekonzervatórium kézirata.** (XVIII. sz.) 13.

XIV. **Keller-ék.** (1827) 267–70. – Címe: 149ik Dall.

XV. **Keller-ék.** 187–9. – Címe: 110ik Dall.

XVI. **Költő Sámuel-ék.** (1854) 14–5. – Címe: Más.

XVII. **Barra János-ék.** (1797) 31a. – Az ék. csonkasága miatt csak az 51–6. sorok: „Tudom hogy könnyebb szivednek Ha szemeid ram nem néznek Telész oka pedig ennek Ne tulajdonítsd senkinek Ne tarts engemet vétkesnek Immár ajállok Istennek Vege.”

Érdekes, hogy a Veszprém-megyei *Szentsei-dk.* és a nyugat-felvidéki *Kelecsényi-ék.* utáni változatok (a *Keller-ék.*-et kivéve) mind erdélyi forrásokban kerülnek elő. A szöveg erdélyi elterjedtségét és népszerűségét az is bizonyítja, hogy a legteljesebb népköltési változatok is erdélyiek:

- (10.) Megbocsáss eddig valókról,
Nem busítlak meg ezentúl,
Megnyughatol szavaimtól,
S ölelgető karjaimtól.
- (6.) Békességben élhetz töllem,
Szerethetz mást is már töllem,
Noha bizony fáj a szívem,
Mert álnokságid nem hittem.
- (12.) Jóvoldodért jót kívánok,
De boszudért boszut állok,
Ha abban módot találok,
Akkor tölled elis vállok.
- (13.) Immár tölled búcsút vészek,
Mert veled többé nem lészek,
Talám könnyebb lesz szívemnek,
Ha szemeim rád nem néznek.
- Isten hozzád édes rózsám!
Kivel sokszor volt vig óráim,
Immár tölled bucsut vészek,
Mert veled többé nem lészek.
- (14.) Élj sokáig szép vijola,
Kit szám sokszor megcsókola,
Immár ajállak Istennek,
Te vagy oka pedig ennek. (Háromszék, EA 3584. 9–10.)
- (1.) Megjelöntém szavaimot,
Eszámlálám bajaimot,
Értöd méltó haragimot,
Így kezdöm e panaszimot.
- (2.) Nem hittem vóna felölled,
Hogy csalárdság lögyön benned,
Szüvemöt így kesergetöd,
Hűségömér ezt művelöd.
- (5.) Mutattad, hogy mind szerettél
Ingöm inkább mindönöknél,
De csalárdsággal megkóttél,
Szerelöm rabjává töttél.
- (a) Én csalárdságodnak hittem,
Jó'lehet hogy fáj a szüvem.
Úgy á'gyon meg a nagy isten,
A mint igaz vótál szüvem.

- (12.) Jó töttödért jót kívánok,
De buszuért buszut állok,
Ha abba módot találok,
Érdömöd szerint szógálok.
- (13.) Többet ezt nem szaporítottom,
Mett csak nevekődik kénom,
Talám könnyebb lősz szívemnek,
Ha szömeid rám nem nőznek.
- (14.) Jaj hogy ke tölled megválnom,
Kédvömre termött virágom,
De te vagy oka ezöknek,
Ne tulajdonítsd sönkinek.
- (13.) Én már tölled búcsút vöszök,
Veled csak ritkán beszélök,
(11.) Éj kedvedre szép violám,
Ki számot gyakran csokolád. (KRIZA 83. sz.)
- (8.) Barna leány! érdemlem é?
Igy elhagyni nem szánnál é?
Vallyon szived nem fájna é?
Szemedből könny nem folyyna é?
- (5) Csalárdsággal megkötöttél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- (2.) Nem hittem volna felölled,
Hogy csalárdság légyen benned,
Szívemet így kesericsed,
Hívségemért ezt műveljed.

- (3.) A' míg veled nem játszottam,
Éjjel-nappal jól nyugodtam,
A' míg ismeretlen voltam,
Bánatot soha sem láttam.
- (a) Ugy áldjon meg a' nagy Isten,
A' mint voltál hozzám, hivem,
Ha nem szerettél édesem,
Hagytál volna békét nekem.
- (b) Soha Isten meg ne áldjon,
Soha néked jót ne adjon,
Két szemed örökké sírjon,
Még is senki meg ne szánjon.
- (13.) Isten hozzád búcsút veszek,
Véled többet nem beszéllek,
Bizony! bár mint fáj a szívem,
El kell végre felejtenem.
- (6.) Kedvességbe lehetsz töllem,
Szerethetsz már mást kívülem,
Tudom milly nehéz szivednek,
Hogy szemeim rád nem néznek.
- (11.) Légy békeességben viola,
Kit szájjam gyakran csokola,
(14.) Te vagy oka mind ezeknek,
Ne tulajdonítsd véteteknek.

(ERDÉLYI JÁNOSnak mint székely népdalt küldték be, 1846-ban. MTAK Népk. 93. 2a–3a.)

Tudod rózsám, mit fogadtál,
Mikor rózsás kertbe jártál?
Rózsát kértem, szegfűt adtál,
Ingem evvel csalogattál.

Csaljon meg téged a halál,
Mikor jó kedvében talál,
Aluggy e' gyöngye viola,
Álmodjál, nem hazudtollak.

- (1.) Megjegyeztem panaszimat,
Összeszámlálom bajomat,
Ugy kezdem el alvásomat,
Érted méltó bánatimat!
- (2.) Nem hittem volna felőled,
Hogy csalárdság legyen benned,
Szívemet így keserítsed,
Jóságimért ezt műveljed!
- (5.) De csalárdsággá' megkötté',
Szerelmed rabjává tetté',
Mutattad mintha szeretnél
Ingem jobban mindenkinél.
- (3.) Mikor ismeretlen voltam,
Éjjel-nappal megnyugodtam,
Véled rózsám míg nem szóltam,
Éretted nem sóhajtoztam.
- (4.) Akkor köll vala így tenned,
Széptevésben kéméllened,
Velem sohase beszélned,
Szemedet reám se vetned!

A csillagos egek alatt
Nincsenek olyan kőfalak,
Kién keresztül ne menjek,
Veled rózsám elbeszéljek!

Fellegben öltözött napom,
Gyöngén ragyogó csillagom,
Hogy kelljen tőled elválnom,
Kedvemre termett virágom.

Tovább ezt nem szaporítom,
Mert csak nevelődik jajom,
Életem már csak siralom,
Nálad nélkül, szép virágom.

Amióta nem láttalak,
Rózsa tekintetű alak,
Csak én tudom, csak egyesén,
Hiv szerelem lángja mint ég. (Firtosváralja, Udvarhely m. VIKÁR Áttétel VII, 198.)

Menj el rózsám, járd békével,
Rólam se felejtkezzél el!
Mikor beszélsz édeseddel,
Könyvezz engem szemeciddel.

.....

(b) Egyéb átkot se kívánok,
Csak az Isten meg ne áldjon!
Két szemed örökké sírjon,
Mégis senki meg ne szánjon.

(12.) Jótétedért jót kívánok,
De bosszúdért bosszút állok,
Ebben ha módot találok,
Érdemed szerint szolgállok. (Siménfalva, Udvarhely m. VIKÁR Áttétel IX, 28.)

Az ének egyébként is a legnépszerűbb szövegek egyike. Igen sok azonos versformájú és tárgyú énekbe bekerült legalább néhány sora. Egy elterjedt XVIII. századi éneknek a „Megjelentem panaszimat” egyes sorait tartalmazó strófái:

1. Keserűség életemet,
Bokros bú járja fejemet,
Mi az oka, hogy kedvemet
Bánat el fogta szívemet?
2. Oka ennek csak te lettél,
Hogy engem raboddá tettél,
Szépségeddel már meg gőzöttél,
Szerelmed rabjává tettél.
3. Oly bánatot én nem láttam,
A' mig véled nem szóllottam,
Éjjel nappal jól nyugodtam,
A' mig esméretlen voltam.
.....
8. Ennyi jokat a' mig élek,
A' mig bennem tart az lélek,
Kivánnja szívem szivednek,
Immár ajánlok Istennek.

(*Cantus*, XVIII. sz. 2. fele, 1b.– Számos hosszabb-rövidebb változata van: *Halasi jegyzetkönyv*, 1745 k., kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 71.; *Vizkeleti-ék.* 1764 k., kiad. DÉZSI, ItK 1932, 177.; *Világi énekek és versek*, 1800 k., 70b–71b.; *Osvát-ék.* 1785 k., 44a–46b.; *Pál-ék.* 1801 k., 40b–41b. *Bajmóci ék.*, XVIII. sz. 1. fele, 4b–5a.; *Adorján Ferenc diáriuma*, 1778–9. 74a–b. stb.)

Az alábbi XVIII. századi ének kezdete szintén a „megjelentem panaszimat” emlékével készült:

1. Meg engegyél itt voltomrul,
Nem búsitlak már ezentúl,
Eddig szívem enyim voltál,
De már szived lehet másnál.
2. Eli mehetz már én melettem,
Szeretött tarthatz helyetem,
El mehetz már csókjaimtul,
Olelgetős karjaimtul... (*Világi énekek* 59a–b.)

Egy másik ének, melynek 3. strófájába a 199. sz. ének kezdősorai is bekerültek;

1. Az én szívem olly vig vala,
Még szeretóm el nem hagyta,
Mihánt szeretóm el hagyott,
Mindjárt szívem meg bágyadott.
2. Ha el mégy is kegyes rósám,
Térésedbe jőj be hozzam,
Be botsájtak kis ajtomon,
Megnyugosztak jobb karomon.
3. Sok irigyek boszszujára
Ki késértlek az ajtóra,
Oh kegyetlen Cupido,
Piros vérem szomjúhozó.
4. Engem ugyan meg gyalásztál,
És nagy bánatban is hagyta,
Tsak elmenek már bujdosni,
Szeretómért vándorlanni.
5. Ott is félre ülök sirni,
Ahol nem lát engem senki,
Talám könnyebb lesz szivednek,
Ha szemeim rád nem néznek.

6. Eddig szivem enyim voltál,
Nyugszik szived már másnál;
Legyek nálad oly keserves,
Mint te voltál szivem kedves.
7. Tudom szivem, *hogy szerettél*
Engém jobban mindeneknél,
De már másért meg vetettél,
Szerelmed rabjává tettél.
8. Meg erem még azt az időt,
Sirva mégy el kapum előtt,
Ha te szóllasz én nem szollok,
Ha rám nézel el fordúlok.
9. Erdők mezők meg zödülnek,
Az madarak énekölnek,
Az bús szivek meg ujjúlnak,
Noha nehéz a szivemnek,
De csak el köll felejtennem.

(*Jankovich-ék.* 1789. 28a. – 5. vsz. = „Megjelentem panaszimat” 13. vsz.; 7. vsz. = 5. vsz.; 9. vsz. 4. sor = 51. sor; 9. vsz. 5. sor = III, 16. sor.)

Az alábbi két szövegben az ének XV., *Keller-ék.*-beli változatának kezdőstrófái is megtalálhatók:

1. Jutt e' szivem még eszedbe?
Hogy voltál én szerelmembe'
Nyúgodtam te kebeledben,
Be zárva voltam szivedben.
2. Tudom rózsám, hogy fáj szived,
Én szemeim hogy rád néznek,
Ajtódon sem zörgetek már,
Szeretőddelel vigadhatsz már.
3. Mivel már el felejtkeztél,
Szivedből ki rekesztettél,
Engem másért meg vetettél,
Kiért nagy búban most estél.
4. *Jut eszedbe, hogy szerettél*
Engem jobban mindeneknél,
De már mostan meg gyűlöltél,
Hogy másokat meg esmertél.
5. Ezt soha tóled nem vártam,
A'miképpen veled jártam,
Szived szivembe be zártam,
De azt sokszor már meg bántam.
6. Cselekedetimet bánom,
Esmeretségem sajnálom,
De azt késő siratni már,
Mert meg esett rajtam a' kár.
7. De el jön még az az óra,
Mellyben sorsom fordul jóra,
Tied pedig szomorúra,
Sokkal keservesebb búra.
8. Nem leszek én már szerelmes,
Mert szerelem veszedelmes,
Kupidónak nyila mérges,
Ritka szív hiv, majd mind színyes.

(*Nyitrai-ék.* 1809. 7a–b. – A XV. var. 1–3. versszakának e szöveg 1., 3. és 7. versszaka felel meg. A 2. versszakba a „Megjelentem panaszimat” 16. sora, a 4.-be pedig 19–20. sora került be.)

1. Kék a' szemed, világos kék,
Szemöldököd fekete szép,
De nem kellesz: elpártoltál,
Nem az vagy már a'ki voltál.
2. *Jut eszembe, hogy szerettél*
Engem' jobban mindeneknél.
Nem gondolsz már galamboddal,
Hogy megismerkedtél mással.
3. Jut e, rózsám, jut eszedbe,
Hogy voltál én szerelmembe?
Be voltál keblemben zárva,
Szivünk öszve volt forralva.
4. Meg csaltál! az fáj szivemnek,
Már szememmel rád nem nézek,
Ajtoddal nem zörgetek már,
Szeretőddelel vigathatsz már.
5. *Meg nyughatsz már tagjaimtól,*

Ölelgető karjaimtól,
Gyenge csókjaim orcádnak
Már örök-bucsut mondanak.

6. Jóllehet szived álnok volt,
Reménységem még meg nem holt,
Bizom: sorsom fordul jóra,
Tiéd pedig szomorúra.

(MTAK Népk. 172/g. 6b. – E szöveg 2. versszakába a „Megjelentem panaszimat” 19 –20. sora, 4. versszakába a 16. sor, 5. versszakába pedig a 40. sor került be. A 3. vsz. a „Megjelentem panaszimat” XV. var. 1. szakaszával egyezik meg.)

Az ének egyes versszakainak változatai:

A 2. vsz. a „Nem élsz mind éltig kedvedre” és a „Fekete gyászban jár szivem” kezd. szövegekben fordul elő. (Mindkettőt lásd a 226. sz. ének jegyzetében.) Megvan továbbá a „Vidám kedvem hová lettél” kezdetű ének egyik változatában is:

Nem hittem volna felölled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szivem így keserítsed,
Hivségemért ezt tegyed. (*Erdélyi-ék. 1779. 99.*)

Az 5. vsz. változatai:

El bujdostom országombul

.....

6. Kiért másért meg vetettél,
Más nyelvek alá ejtettél,
Szerelmed rabjává tettél, etc. [!]

(Dunántúli verseskönyv 1802 k. 17b–18a. Kiad. ERDÉLYI PÁL, Kuruc költészet 247.)

Álnoksággal megkerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Úgy tettél, mintha szeretnél
Jobban engem mindeneknél. (Vas m., Orbán János 1854-i daloskönyvében. VIKÁR Áttétel XVIII, 109.)

A 10. vsz. egyik változata a „Vajha tündérré lehetnék” *Jankovich-ék.*-beli szövegének 6. versszaka. (Teljes szövegét lásd a 279. sz. ének jegyzetében.) – Népköltési változatai:

Én elmenyek, te itt maradsz,
Töllem több panaszt nem hallasz,
Megnyughatol panaszimtól,
ölelgető karjaimtól. (Andrásfalva, Bukovina, MF 2646/a. – Vö. KODÁLY–VARGYAS 143. sz.)

Megnyughattok panaszimtól,
Ölelgető karjaimtól,
Édes szájam csókjaitól,
S a sok titkos beszédektől. (Moldvai csángó népdalok 309.)

A 11. vsz. első két sora elterjedt formula a kéziratos és népi szerelmi költésben. Előfordul a 224. sz. ének 11. versszakában is. Az „Arany ideim folyása” kezdetű, igen népszerű XVIII. századi ének 3. vsz.-ának kezdete:

Élj sokáig, szép viola,
Kit szájam gyakran csókola ...
(SzUB 154. – A többi változat ennek a szövegnek a révén terjedt el, ezért nem soroljuk fel.)

A 12. vsz. egy változatát a 226. sz. ének jegyzeteiben közöltük („Nagy bolondság nádhoz bízni”) A többi:

- Megkedveltem személyedet...
.....
5. Jo tétédért jót kíványok,
De boszudért boszut állok,
Ha ebbe modot talállok,
Érdemed szerént szolgállok. (OSzK Quart. Hung. 1556. 4b.)
- Menj el rózsám, járj békével...
.....
7. Jó tettedért jót kívánok,
De boszudért boszut állok,
Abban én módot talállok,
Érdemed szerent szolgállok. (*Szentgyörgyi Lajos-ék.* 1859, 23–4.)
- Kisütött a nap a sikra...
.....
- Elmented én is sajnálom,
De ha elmégy, azt megbánod,
Jótétedért jót kívánok;
De boszudért boszut állok. (MTAK Népk. 172/a. 5a–b.)

262.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 101b–102b. Kiad. THALY, VÉ II, 150–2.; BUDA JÁNOS, SzD 111–2. – Címe: Cantio altera. A szöveg végén: Finis.

24 vakarodol = takarodsz

41 fű szár petsene – THALY szerint dunántúli tájszó, a. m. marhahús-sült.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Szentsei-dk.** 135a–136a. Kiad. THALY, VÉ II, 95–8.; BUDA JÁNOS, SZD 143–4. – Címe: Cantio alia. A szöveg után: Amen. Finis.

II. **Bocskor-k.** 133b–136a. – A szöveg végén: Finis Per Me Joannem Bocskor A 1722 die 11 May.

III. **Szokolczai-ék.** (1762) 107a–108a. – Címe: Rendes ének.

IV. **Vőfényi kötelességről ...** H. n. (1789.) – Az utolsó versszakban levő évszám a nyomtatás évét jelöli.

V. **Három szép új ének.** (Vác, 1792.) – A nyomtatás helyét és idejét az ének utolsó versszakából lehet megállapítani. – A szöveg megvan a következő ponyvanyomtatványokban is: *Három szép világi énekek*. H. é. n.; *Hat vidám nóták*. H. é. n. A ponyvanyomtatvány szövegével csaknem azonos vátozat: MTAK Népk. 158. 18.

VI. **Bándi-ék.** (1837) 34. sz. – Címe: Más Nóta tulajdon 32. – A ponyva-kiadáson alapuló, de attól néhány helyen eltérő változat.

VII. **Adorján Ferenc diáriuma** (1778–80) 76a–b. – Címe: Alia Sequatur. A szöveg után: Finis.

VIII. **Alsókubini kézirat** (1779–82 k.) 75b–76b. – Címe: Más.

IX. **Aranka-gyűjtemény** (1782–90) I, 68b–69a. – Címe: Más.

X. **Jankovich-ék.** (1789) 20b. – A kézirat tulajdonképpen két változat szövegét őrizte meg, mert a leírt szöveget Jankovich egy másik, eléggé eltérő változat alapján kijavította.

XI. **Dávidné Soltári** (1790–1) 87–8. – Címe: Más Nóta LV.

XII. **Énekeskönyv**, OSzK Oct. Hung. 1487. (XIX. sz. 1. fele) 56–8. – Majdnem azonos a *Dávidné Soltári* szövegével.

XIII. **Világi énekek** (XIX. sz. eleje) 19b–20a. – Címe: más. A fenti változattól alig tér el.

XIV **Pántzél János-ék.** (1839) 33b–34b. – A primitív írású kötet paraszti vőfélykönyv volt. A 13. versszakban levő évszám a leírás idejét jelzi.

Az ének versfői visszafelé olvasva a MAKÓ MJHALI nevet adják.

Az ének három strófájából alakított alkalmi szöveg egy verses szerelmi levél után olvasható:

- (8.) Utóllýára mindent szemeimre hánynak,
Csak sós kásais jobb volna annak,
Vagy káposzta lév, kit szivbül adnak.
- (9.) Ezt barátom adom tuttodra,
Kérlek tanácsom, ne vedd tréfára,
Körmed nem lévén ne hágj nagy fára,
Hogy vissza essél fejed lágyára.
- (10.) Melly nehéz dolog a csonka kéznek
Nagy fát le vágni az erőtlennek,
Gazdag léánt venni szegény legénynek,
Csufollyák cötet nagy eszteleznek. (*Alsókubini kézirat*, 1779–82 k., 81b.)

A 35–6. sort Hermányi D. József idézi: „Én azt mondanám a körmetlen Körmöndieknek s hasonlóknak is: Nagy fára ne hágj, körmetlen lévén, hogy vissza ne essél fejed lágyára!” (Nagyenyedi Demokritus. Kiad. KLANICZAY TIBOR. Bp. 1960, 122.)

Népköltési változatai egy csoportban megtalálhatók a MNT III/A (Lakodalom) kötetében, közlésük tehát felesleges. Teljesebb változatok: MNT III/A 448. és 456. sz. (mindkettő Nyitra megyéből), egy rövidebb, két versszakos: uo. 451. sz., végül a 3. vsz. egy változata a *Lakodalom* egy másik csoportjában: 656. sz. 2. vsz. Két töredéke (egy hosszabb és egy egystrófás) az „Egykor két leány virágot szedni” kezdetű, XVIII. századi ének népi változataihoz kapcsolódott (452. és 460. sz.), mint a 185. sz. ének távoli népi változatai is. Az egész csoport (439–462. sz.) a *volta* néven ismert, XVI. századi nemzetközi reneszánsz táncdallam variánsait tartalmazza; érdekes, hogy e dallamváltozatokat túlnyomó többségben régi eredetű szövegekre énekelték.

Az ének ismeretlen dallamú népi változatai közül csak azt idézzük, mely Erdélyi János közlése és Bartók kórnsa után klasszikussá vált:

Arany ezüstért czifra ruháért
Leányt el ne végy koszorujáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.

Ne nézz a' leány tántzos lábára,
Ne hajolj az ő mézes szavára,
Figyelemmel légy indulatjára,
Tanulj szert tenni szive titkára. (MTAK Népk. 52. 26.)

11 iárasáért – itt 'magatartás, viselkedés' jelentésben.
35 V. ö. ezzel a közmondással: Nehéz a körmetlen macskának a fára fölhágni. (NySz)

264.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 152b–153b. Kiad. THALY, VÉ II, 159–63.; BUDA JÁNOS, SzD 158–9. – A szöveg végén: Amen
Finis hujus Cantionis.
33 posdult = pezsdült

265.

Kézirata: **Lepsényi** : **Poesis ludens** (1706 k.) 52a–b. Kiad. ERDÉLYI, Kuruc költészet 28. – Az egész szöveg soronként át van húzva, ezért néhány szó elolvasása nem sikerült, néhánynak meg bizonytalan az olvasata.

Az ének 1. versszakának változata a „Talált szerencsére, ki talált párjára” kezdetű ének 1854-ben lejegyzett szövegének 5., utolsó versszaka:

Az én életemnek egy reménységinek,
Élt egy valakinek életem éltinek,
Anyi jot kívánok mint magam lelkinék,
Tartsonis engemet egy igaz hívének. (*Költő Sámuel-ék.* 40–1.)

A 11. vsz. a 98. sz. ének 1. szakaszának változata.
30 erő – olv. érő (= felérő)

266.

Kézirata: **Keresdi verskézirat.** Kiad. LUKINICH IMRE, Száz 1914, 78–9. – A szöveg – a következő szám alatt közölt énekkel együtt – egy missilis levél hátlapjára volt írva, melyet Alvinczi Mihály írt Alvinczi Sámuelnek 1708. aug. 26-án. A levél jelenleg ismeretlen helyen van, ezért az ének szövegét LUKINICH közlése után adjuk.

Az ének 4. versszakának néhány népköltési változata:

Ó bánat, búbánat, keserű búbánat

3. Istenem, istenem! oh édös istenem!
Egy íródiákom mé nincsen énnéköm?
Egy íródiákom, egy bízott emböröm,
Aki most csak hamar lönne jó eszközőm. (KRIZA 5. sz.)

Panaszimat mondani nem merem,
Mert nincs nekem olly biztos emberem,
Csak te néked jelentem, istenem,
Fordíts jóra már az én életem. (ERDÉLYI: Népdalok és mondák I, 4.)

Úgy jő napról napra bánat e fejemre,
Nagy fájdalom szállott bánatos szívemre.

.....
Ha nekem is volna egy író diákom,
Író diákomval levelet iratnék.

Bízott emberemtől bátyámhoz küldeném,
Bátyámnak házához, apám udvarába ...

(PETRÁSS INCZE JÁNOS gyűjtése az 1840-es évekből. Csángó népzene, 77.)

Az ének 5. versszakának egyik változata a 231/VI. sz. ének 8. versszaka. Hasonlóan kezdődik egy ének, amely XVIII. századi ponyvanyomtatványokban jelent meg:

Vajha ki-mondhatnám kinnyát én szívemnek,
Meg-magyarázhatnám fájdalmat lelkemnek,
Avagy tsak írásban ezeket tehetném,
'S az én kegyesemnek kezéhez küldhetném.

(*Dallok*. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 354–5. Több más ponyvanyomtatványban is.)

Egy verses levél kezdete Tamásiból (Tolna vm.):

Bárcsak leírhatnám bánatát szívemnek,
Megmagyarázhatnám fájdalmát lelkemnek. (MNGy VIII, 399.)

A 6. vsz. változata:

Oh te ravasz róka,
Szerelöm csalója!
Aggy választ, ne fárassz,
Ha igazán szeretsz. (KRIZA 67. sz.)

Hasonló fordulat a „Jaj miért születtem” kezdetű ének 8. versszakában:

Oh álnok szerelem, mert vagy olyan roka,
Hogj hajtod szívemet bura siralomra. (*Solymosi-ék*. 1748, 55a–57a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 78.)

267.

Kézirata: **Keresdi verskézirat**. Kiad. LUKINICH IMRE, Száz. 1914, 78–9. – A kéziratról lásd az előző ének jegyzetét.

268.

Kézirata: **Kelecsényi-ék**. 2a–7b.

A szöveg egyik kései terméke a középkori certamen-műfaj egyik népszerű témájának, a virágvételkedésnek. Közvetlen forrását nem sikerült megtalálni, bár valószínű, hogy idegenből való fordítás. A másolat egyébként igen hibás, több romlott hely kijavítása nem sikerült. – A téma nálunk a XVII. században eléggé ismert lehetett. Eszterházy Pál *Kerti virágokról való versek* c. énekében, egy sor virág felsorolása után ezt írja:

Három szép virág szál kertben előttem ál,
S – igen kötekednek,
Mellyk többet használ auagy ékesben ál
Azon uersenkednek.

Drága szép Viola, kedues szagu Rosa
Keuányák az pályát,
Jelzemin [!] illattya ezeket föl mullya,
S – nem alíttya mását.

(OL Esterházy-lt. Pál nádor iratai 11.896. 165b.)

ECKHARDT SÁNDOR a témát a magyar és román folklórban is kimutatta. (Az utolsó virágének. Minerva 1930.) A fentiek alapján a folklorizáció időpontja későbbre, a XVII. századra is tehető. A népi feldolgozások – különösen a román változatok – kialakulásánál egyébként Bírák IX, 9–13. is közrejátszhatott. (D. DÖMÖTÖR TEKLA szíves közlése.)

269.

Kézirata: **Kelecsényi-ék.** 9a–10a – Címe: Alia Pia. A szöveg végén: Amen.
Ugyanígy kezdődik a *Jankovich-ék.* (1789 k.) egyik éneke is:

Bújdosni indulnék, ba társat találnék,
Magamhoz hasonló arvára akadnék,
Bújdosó nem voltam bujdosova lettem,
Verje meg az Isten ki miatta lettem.

Lattál e valaba csipke bókron rósát,
Avagy bojtorjanon kerti majorannát,
Csalárdsággal tellyes te vagy kegyetlenség,
Mert nem vagy te igaz hozzam állandó sziv ... stb. (12b.).

A 2. vsz. népköltési változatai:

Bujdosó nem voltam, bujdosóvá lettem,
Vergye meg az Isten, aki miatt léttem.

Bujdosik az elmém a szerelem után,
Mint kis főske madár az kerek ég ajján. (Báta, Tolna m., MF 1108/a.)

Bujdosós nem voltam, bujdosóvá lettem,
Verje meg az Isten, ki miatt így estem! (Zsére, Nyitra m., 1906. MNT III/A 195. sz. 23. vsz.)

Szomorú jaz idő meg akar változni,
Szomorú ja szivem el akar búdosni.

Bujdosó nem voltam apámétt s anyámétt,
Bújdosóvá lettem a katonaságétt... stb. (Bukovina, 1933. Ethn. 1935, 127.)

Az ének 8. versszakának változatával kezdődik az 1822-ből való *Gazdag-ék.* 17. levelén található ének:

Az éjjeli álmam tenger gondolatom
Tsak te reád vagyon gyönyörű galambom.

Gyöngy vagy rosám gyöngy vagy, gyöngynél is gyönygyebb vagy ... stb.

Az ERDÉLYI JÁNOSnak beküldött népköltési anyagban is találkozunk e versszakkal:

Utánnam járásod sajnálod galambom,
Ládd én nem sajnálom sok éjjeli álmom,
Sok éjjeli álmom, ezer aggodalmom,
Mind te érted volt ez, csillagom, galambom ... stb. (MTAK Népk. 172/g. 32a.)

Végül egy távolabbi változata Vikár Udvarbely megyei gyűjtésében:

Zöld erdő szállásom, itt nincs maradásom,
Most lesz kis angyalom tőled megválásom.

Csak azt szánom bánom, sok éjjeli álmom,
Ami éretted volt, gyönyörű virágom ... stb. (EA 2299. 390.)

15 eeli – lehet, hogy nem másolási hiha (bár a *Kelecsényi-ék.* hemzseg a hibáktól), hanem az *éjjeli* szót *éeli*-nek ejtették. A 36. sorban *neét* áll, *nevét* helyett.

36 bülcsök = bölcsek. (Lásd a 76. sz. ének 5. sorához irt jegyzetet.)

270.

Kézirata: **Kelecsényi-ék.** 12a–b. – Címe: Item.

Az ének 5. versszaka a 98. sz. ének 1. versszakának változata. – Két első versszaka megvan a *Vizkeleti-ék.* (1764 k.) egyik énekében is; ennek teljes szövegét közöljük:

1. Isten hozzád szívem, szivedtől meg válsz,
Mézet [!] folyo szádban mert találtam hibát,
Im látom kertednek más szedi rosáját,
Gytimölts fádnek [!] hajtagottyá ágát.
2. Nem irigylem én azt, nem tehetek arrol,
Hogy az hideg miatt fák levele el hull,
De majd ha tavasszal az üdö meg ujjul,
Akkor az mi fánk is virággal bé borúl.
3. Iffiu legény vagyok semit sem busulok,
Rosa helyet rosát mindenkor kaphatok,
Viola helyében violát talállok,
Ha estve el hervad réggel mást szakasztak.
4. Az fekete holló gyászt visel magáért,
Én is azt visellek az én édesemért,
Nem szánom meghalni az én kedvesemért,
Mind az szines Paris kedves Illonáért.

(Kiad. DÉZSI, ItK 1932, 178. – A 4. vsz. népdalként is ismeretes: „Sej, a fekete hattyú gyászt visel magáért, sej, én is gyászt viselek kedves galambomért.” Moldva, DOMOKOS PÁL PÉTER gyűjtése.)

Az 1. vsz. változata megtalálható egy 1788-ban szerzett ének 3. és 8. versszakaként. A 25 strófából álló, népi fordulatokkal teli szöveg elejét közöljük:

1. Szürke paripámat más ember nyergeli,
Szölke szeretömet egy hutzfut kedveli.
2. Tudja jó Istenem boszumra tselekszi,
Engem ugy segillen meg szolgálók néki.
3. *Virágos kertemnek más szedi virágját,
Gyömöltsözü fának hajtogatya ágát.*
4. Mast jöttem Erdélbül, Erdél országából,
Egyedül szolgálástul három paripástul.
5. Lovam az nyergemben, lábom az kengelben,
Köpönyegem ázik, az lábomis fázik.
6. Meg halok szívemért igaz vallássomert,
Ennek az helységnek egyik utzájáért.
7. Nem ugy az utzáért, mind a benne valóért,
De nem mondom kiert, az én galambomért.
8. *Isten hozzád szívem, tüled már el vállom,
Mizzel foló szódban mert hibát találtam ... stb. (Dunántúli verseskönyv 1802. 31a–b.)*

Az „Angyal-e vagy madár” kezdetű ének 3. versszaka:

Mert tudom, kertetnek más szedi virágát,
Gyümölcs hozó fádnak hajtogattya ágát. (*Szádeczki-miscellania*, 1755 k., kiad. VARGA IMRE, SZM 39.)

A versszak egy távoli változatát KRIZA népdalként közölte:

Mézzel fojo szókkal szüvem hibát talá't,
Mett rózsás kertödbe más rendököt kaszál.
Vetött nyoszojádba idegön is meghá't,
Kier az én szüvem szerelmödtöl megvá't. (KRIZA 16. sz. 2. vsz.)

Az ének 2. versszaka két XVII. századi énekbe is bekerült. A „Kardommal övedzem” kezd. ének 6. versszaka:

Nem irigylem én azt, nem tehetek arol,
Hogj az essö miatt az eszterha tsordul,
De ha még tavasszal az idő meg fordul,
Még az én szivemis bánatbol meg fordul. (*Solymosi-ék*. 17b–18b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 83.)

A „Napjaim borulnak kezdetű, 1761 körül leírt ének 3–4. strófája:

Nem irigylem én azt nem tehetek arrul,
Hogy a fák levele hideg miat el hul,
De tudom tavasszal hogy ismet ki ujjul,
Az en rosa fam is viraggal be borul. (OSzK Oct. Hung. 96 2. 3b.)

13 Aszszonkam szip neve csak hat betöbül all – mivel az ének is éppen hat) versszakos, lehetséges, hogy versfői eredetileg az „aszszonkam” nevét adták.

271.

Kéziratai:

I. **Kelecsényi-ék.** 12b–13a. – Címe: Más. A szöveg után: Vige.

II. **Nyitrai-ék.** (1809 k.) 32a–b. – Címe: Más.

Az ének szövege a *Kelecsényi-ék*. XVII. századi szövegeket tartalmazó részében található, de nincs kizárva, hogy a XVIII. sz. első felében írták. Gyanút kelthet a versforma, továbbá az a tény, hogy egy olyan kései kéziratban is megvan, mely főleg az Amadét utánzó költészet darabjait tartalmazza.

272.

Kézirata: **Kelecsényi-ék.** 13a. – Címe: Más.

A 7. sor a 110. sz. ének 10. sorával egyezik meg.

273.

Kéziratai:

I. **Erdélyi-ék.** (1779) 43–4.

II. **Kelecsényi-ék.** 13b–14a. – Címe: Más Enek.

III. **Szokolczai-ék.** (1762) 121b–122a. – Címe: 126. Világi Enek.

Az ének kezdősorát vö. a 158. sz. kezdősorával. – A II. var. 5. strófája a 110. sz.

ének 4. vsz.-ának változata, e strófából a másik két variáns szövegébe csak egy-egy sor került be. (I, 22. sor és III, 12. sor.)

A 2. és 3. vsz. töredékét Szirmay Antal is feljegyezte 1812-ben, *Quodlibet*-jében:

Nem férfiz az olyan, se nem ember magában, a' ki szépet nem szeret,
Mert szerelmet ell-kergetni lehetetlen nem szeretni, ember angyal nem lehet.
Szent volt Dávid király, de Betzabeával hált, szép volt azért szerette,
Amaz erős Sámson Dalila aszszonyért életét vesztette. (Kiad. KÖNIG GYÖRGY, ItK 1902, 215.)

17 erőssége – itt: erőszakos cselekedete

274.

Kéziratai:

I. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 22b–23a.

II. **Kelecsényi-ék.** 14a. – A szöveg végén: Amen.

275.

Kézirata: **Bocskor-k.** 98b–99a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 512. – Címe: Cantio.

Az ének szövege a kódex 1722-ben irt részében található, három XVII. századi ének között. (Ezek a 105., 200. és 261. sz. énekek változatai.) Nagyon valószínű, hogy énekünk is a XVII. században keletkezett; megerősíti ezt régies stílusa, valamint egyik strófájának korábbi előfordulása. Ez a strófa a 3., amely a 146. sz. ének kezdő versszakának változata. (Megvan még a 221. sz. ének későbbi változatainak *f*-fel jelölt versszakaként is.)

A 6. vsz. változatával kezdődik egy XVIII. századi ének, mely egyébként a „Ne készülj szerelmem” kezdetű, 1750 körüli ének strófaiból van összeállítva:

Bánkodgyál elhadlak, még élek óhajtlok,

Keserves jaj szóval én teged siratlok.

(*Jankovich-ék.* 1789, 14a. – Alig eltérő változata: MTAK Népk. 92. 19a–b.)

276.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 50–2. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után ... 53–6. – A szöveg végén: Amen. Finis.

II. **Tarcsafalvi-ék.** 4b–6b. Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 149–150. – Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

III. **Rimay-toldalék.** Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 147–8.

IV. **Négy szép új énekek.** H. n. 1762. – A későbbi ponyva-kiadások változatlan szöveget adnak: *Négy szép új világi énekek.* H. é. n.; Ua. H. n. 1770.; *Szűz leányok dallaji.* H. é. n.; Ua. H. n. 1790.; Ua. Debrecen, 1860.; *Férjhez menendő leányok daljai.* H. é. n.; Ua. Buda, 1846.; Ua. Buda, 1851. – Kiad. THALY, VÉ II, Toldalék; ECKHARDT Balassi ÖM 150–1.

V. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 20a–b. – A ponyva szövegén alapuló, attól csak kevésbé eltérő szöveg.

VI. **Nagy Czirok László kézirata.** (1760 k.?) Kiad. BORY ISTVÁN, ItK 1935, 83–4.; ECKHARDT, Balassi ÖM 148–9. – A kézirattal nem rendelkezvén, a szöveget BORY kiadása után közöljük.

VII. **Veress Márton-dk.** (1793) 76a. Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 151.

Az éneket sokáig Balassi Bálintnak tulajdonították, „a magyar közönség tudatába mint sajátosan, jellegzetesen Balassi-költemény hatolt be, iskolai antológiákon keresztül”. (ECKHARDT, Balassi ÖM 278.) Balassi szerzőségét ECKHARDT cáfolta meg, s kritikai kiadásának Függelékében az ének valamennyi általa ismert változatát közölte. Közvetlen bizonyíték azonban nemcsak Balassi szerzőségére, de még XVII. századi eredetére sincs. Legkorábbinak tartott feljegyzése, a Rimay-toldalék (III. variáns) nem bizonyos, hogy XVII. századi, ECKHARDT szerint „efféle írással még a XVIII. században is találkozunk”, sőt az írás származhat akár a XVIII. század közeperől is. (Lásd a 15a. sz. képmellékletet.) Az ESZE TAMÁS által közölt 1708-i levélben (It 1950/2, 68.) pedig nem ezt az éneket idézik, hanem a „Reménten szegény fejem” kezdetűt. (Lásd részletesebben a 278. sz. ének jegyzetében.) Az ének legkorábbi, hitelesen datálható feljegyzése 1728-ból való. (I. var.) Egyébként nincs okunk az ének XVII. századi eredetében, kételkedni, stílusa nagy valószínűséggel oda utalja.

Valószínű, hogy a IV–VII. variáns 1. versszaka („Boldogtalan vagyok”) később kapcsolódott az énekhez. E versszak eredetije egy XVII. századi istenes ének, melynek csak egy csonka szövege volt eddig ismeretes az 1704 körüli Szentseidaloskönyvből. (Kiad. BUDA JÁNOS, SZD 86–7.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 150.) Azóta előkerült egy jóval korábbi, teljes szövege az 1634–1651 között összeírt *Czerey János-énekeskönyv*-ből:

Boldogtalan vagiok mert kinaim nagiook mint hólt eleven járook,

Mind eiel es nappal sokszior el titkolván keservesen ohaitok,

Mert az údeo el mult most más keppen fordult kihez szokatlan vagiok.

*Az szokatlan dolgot nehéz már meg szíoknom gyermekseghre haylanom,
Megh sem másolhatom hozzá nem szíokhatom mit tegiek hát nem tudom,
Mert az ideo el mult most mas keppen fordult gyermek immár nem vagiok.*

Igaz Isten te vagy tüesre eröt adgy ketseghben esnem ne hadgy,
Az ki vagi türheteo de veghre bünteteo rettenetes Isten vagy,
Az en keresztemben sok kesertetemben kerlek uram eröt adgy.

Az ellen nem szollok uram hogy te tölled meg nem erdemledtem,
Íoval meg láttál vólt az elöt az ki vólt még ío neven sem vedtem,
Azert büntecz uram ez keresztel enghem hogi íol eszemben vegiem.

Niavaliáis eletem immáron ennekem bar akar mint irtozzam,
Hogy ugian cziak egyebet hanem cziak az halált vária en szegeny feiem,
Mert az nagi kinoktol az lelki rabsághtol meg emesztetik szivem.

Nincz arról mit tennem söt czak ohaytassal bekevel kel szenvednem,
Az en Istenemnek sullios kezeit bekevel kel szenvednem,
Tudom meg keonyörül veszelyemnek nem örül íol czielekeszik en velem.

Aldot legy Ur Isten hogy megh ismertted velem ez rosz világhot,
Es meg utáltattad velem ez világban valo heiában valóságht,
Hogy már meg nierhessem, igaz hüttel kerem az örök boldogsaght.

Ha elöb nem hadtál seot hozzád fogadtál tehát mostis ne hadgy el,
Te ío vóltod szerint Syon falátt tamazd fell [!]
Hogy uy áldozatot adgjak nagy hálákot mely neked leg inkább kell. (118b–120a.)

Az „Őszi harmat után” 1. és 4. versszaka a XVIII. század folyamán önállósult és egy olyan búcsúénekké lett, melyből teljesen hiányzik a szerelmi motívum. Ennek a búcsúénekek két típusa van: egy rövid, néhány soros és egy vallásos hangulatú strófiákkal kibővült hosszabb. Előbb a néhány soros típus változatait mutatjuk be, melyet már korán Rákóczi szabadságharcához kapcsolnak. Legkorábbi említése Keresztesi József naplójában, az 1784. márc. 15-i Bihar megyei gyűlésről szóló részben található. A naplóíró elmondja, hogy a templomból a városba való visszamenetelkor „a török sipokban kétféle noták fuvattak, um.:

1-ör. Hejj Rákóczi, Bercsényi, Vitéz magyarok vezéri Hová lettél Bezerédi, Nemzetünknek fényes csillagi, Ócskai.

2- or. Őszi harmat után, Végre mikor osztán
Fujdogál a téli szél, (bis)
Zöld erdő árnyékát, Piros csizmám nyomát
Hóval lepi bé a tél, hóval lepi bé a tél.

(Keresztesi József naplója. Kiad. HOFFER ENDRE, Pest, 1868, 213.; ECKHARDT, Balassi ÖM 148, 280.)

Pálóczy Horváth Ádám ennek a lerövidült változatnak jegyezte fel a dallamát 1813-ban összeírt gyűjteményében, a következő szöveggel:

Zöld erdök' harmatját, Piros tsizmám nyomát
Hóval lepi be a' tél;
A magas hegyeken, Kietlen bérceken
Fujdogál a' hideg szél. (PHÁ 369.)

Érdekes, hogy a sárospataki *Felvidítő* 1824-ben lejegyzett változata szintén Rákóczi névvel köti össze a szöveget:

Mikor Rákóczi Erdélyből ki jött.

Végre mikor osztán
Szent András nap után
Fujdogál a hideg szél,

Zöld erdő harmatját
Piros tsizmám nyomát
Hóval lepi be a tél.

Jobb lesz a Darvakkal,
Vagy más madarakkal
Ősszel vég butsut venni. (V, 49.)

Nem dönthető el, hogy a rövidebb, vagy a hosszabb változat közül melyik a korábbi. A hosszabb, vallásos hangulatú búcsúéneknek két lejegyzése ismeretes, mindkettő a XVIII. század végéről:

Más.

1. Zöld erdő harmatját, piros csizmám nyomát
Hóval lepi be a tél.
2. Meszsire bujdosom, hazámat itt hagyom,
Isten vezérli dolgom.
3. Jobb lesz a' darvakkal, vagy más madarakkal
Ősszel butsumat vennem.
4. Szerelmes barátim, régi jó társaim
Töllem el pártoltanak.
5. Keserü az nékem, Istenem azt kérem,
Utamban légy vezérem.
6. Mert itten lakasom nintsen maradasom,
Mert sokak az irigyem.
7. Fejenként mindenek, a' kik esmértenek,
Mostan meg botsássatok.
8. Mert el bujdosásom leszen tavozásom,
Meszsze kedves hazámtól.
9. Régen kik voltakot irigyim, lattyátok
El menesem e' földről. (*Salamon József-ék.* 1783–97, 52b–53a. – Lásd ECKHARDT, Balassi ÖM 281.)

Alia.

1. Zöld erdő harmatját, piros csizmám nyomát
Hóval lepi be a tél, hóval lepi be a tél.
2. Meszsire bujdosom, hazámat itt hagyom,
Isten vezérli dolgom, Isten vezérli dolgom.
3. Jobb hat a darvakkal, vagy más madarakkal
El bujdosnom meszsire, el bujdosnom meszsire.
4. Szerelmes barátim, régi jó pajtasim
Tölem el partoltanak, tölem el partoltanak.
5. Keserü ennekem evilágon elnem,
Jól tudom én Istenem, jól tudom én Istenem.
6. Isten én azt kerem, utamban vezérem
Legy, ments meg mindenektől, item.

7. Vezérly mesze foldre, idegen nemzetre,
Lakjam hol bekesegben, lakjam hol bekesegben.
8. Mert itten lakasom nintsen maradasom
A sok irigyeimtől, a sok irigyeimtől.
9. Fejenkent mindenek, akik esmertenek,
Mostan meg botsassatok, mostan meg botsassatok.
10. Hoszú bujdosásom leszen lakozásom,
Mar szived nem szomoritom.

(XVIII. század végi énekeskönyv, MTAK Népk. 207. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1935 392.)

E szöveg a XVIII. század végén igen népszerű lehetett, mert két helyen is idézik nótajelzésként. Az 1790–4 közötti *Szeel Imre-ék.* 58. lapján így: „Zöld erdő harmatját”; Nagy István 1778 után összeirt gyűjteményének 167. lapján: „Versus onomastici ad notam Zöld erdő harmattyát”. (Debreceni ref. koll. R. 667.) – E bujdosó ének utóéletéhez tartozik, hogy ebből alakította THALY (sorok változtatásával és hozzáköltésével) azt a szöveget, melyet az *Adalékok* II. kötetének 309–311. lapjain közölt mint 1710-ből való darabot, félrevezető forrásmegjelöléssel. (Lásd erről részletesen: ESZE TAMÁS: Őszi harmat után ... It 1950/2, 67–70.)

A szerelmi búcsúének népköltési változatai közül az, amelyet KÁLMÁNY a Szeged népe III. kötetének 235–6. lapjain közölt, a ponyva-szövegen alapszik, néhány csekély módosítással annak valamennyi versszakát átveszi, ezért közlése felesleges. Érdekesebb azonban az a változat, melyet KÁLMÁNY közvetlenül utána közöl. (Uo. 236.) Ebből hiányzik a „Boldogtalan vagyok” kezdetű szakasz, és versszakainak sorrendje megegyezik a legkorábbi, csak kéziratban fennmaradt szövegekével. Ez azt mutatja, hogy a XVII. századi szöveg a ponyva-kiadásoktól függetlenül is élt a népnél:

Őszi harmat után sárgán huldogálván fárul a gyöngye levél,
Zöld erdő harmattyát, piros csizmám nyomát hóval lepi be a tél.

Ugyan hát mit érök, ha ezután élök, élök-é még kedvemre?
Vagy holtig bút látván, bús szívem zokogván, csakhogy mög nem hasadván.

Bús szívem zokogván, én szömejim sírván csak néznek keservessen,
Bánkódok erőssen, sirok keservessen, szenvedök én testömben.

Darvajim, darvajim, ó édos darvajim,
De mindön nap száltok el házam elejin.
Job vóna még neköm darvakkal elmönni.

Job vóna még neköm darvakkal elmönni,
Vagy más madarakkal összel búcsút vönni,
Messzire bujdosni, más országgra mönni.

Érdekes megfigyelni, hogyan változtak át a népnél szokatlan Balassi-sorok 12-esekké. – E népi változat 4. versszakát KÁLMÁNY külön is feljegyezte:

Darvajim, darvajim, ó jédös darvajim,
Jobb vóna mán neköm darvakka emönni,
Vagy más madarukka végbe bucsut vönni. (Szeged népe II, 44.)

Az ének 1. szakaszának változatát VIKÁR is megtalálta Udvarhely megyében:

Őszi harmat után,
Mikor végre aztán
Fúdogál a hideg szél,
Fárul a gyöngye levél,
Fárul a gyöngye levél
Sárgán hulldogál. (VIKÁR Áttétel VII, 197.)

Az 1. vsz. egy másik, Nyitra megyei változatát lásd a 110. sz. ének jegyzeteiben. – Napjainkban a Kiskúnságon került elő a szöveg végének egy foszlánya, Pálóczi Horváth dallamának változatával: „Bocsásd el békével, szegény, hadd menjen el.” (ECKHARDT, Balassi ÓM 282.) – Ez a töredékes sor megtalálható egy XIX. század eleji ének 1. versszakában is:

Szomorú az idő: el akar változni,
Látom szeretőmet: el akar bujdosni,
Erezd el békével, hadd mennyen szegény el,
Rá ne haragudjál!

(MTAK Népk. 172/e. 26a.)

Végül egy olyan szöveget mutatunk be, melyben az ének 3., legjellegzetesebb sorának távoli emléke él:

Fújjad szellő, fújjad zöld erdő harmatját,
Hogy ne lássa senki piros csizmám nyomát,
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bus szívem bánatját.

(Hegyalja, 1844, MTAK Népk. 4. 11b–12a. – Különböző eredetű strófákból összefűzött szöveg 11–2. vsz.-a.)

277.

Kézirata: **Solymosi-ék.** 12a–13a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 86. – Címe: Alia. A szöveg végén: Finis.

Csaknem mindegyik versszaknak van megfelelője a régebbi anyagban: 4–5. vsz. = 221. sz. 2., 4. vsz.; 6. vsz. = 136. sz. 6. vsz. és 215. sz. 5. vsz.; 7. vsz. = 143. sz. 6. vsz.; 8. vsz. = 278. sz. 1. vsz. és 279. sz. 4. vsz. – Az első két versszak stílusa és motívumának jellege szintén a XVII. századra mutat. (Lásd a 44. sz. ének jegyzetét.) E két strófa változatai egy Erdélyben és Moldvában elterjedt ballada-szerű énekben találhatók meg:

Nagy madarat láték nagy bánatba,
Magosz fenyű fának tetejébe,
Ugy szóll úgy szóll úgy keszereg,
Fejit földbe csökkesztette,
Magát holté eresztette ...

(PETRÁSS INCZE JÁNOS gyűjtése az 1840-es évekből. Csángó népzene 68. – E szöveget ERDÉLYI JÁNOS közlése után KANYARÓ is idézi.)

Úgy sír, úgy sír kis gilice,
Szárnyát földre eresztette,
Magát halni eresztette,
Magát halni eresztette. (Gyergyótekerőpatak, 1911. MSz 1296.)

278.

Kézirata: **Solymosi-ék.** 19a–20b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 85. – A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. szakaszának változatai: 277. sz. 8. vsz. és 279. sz. 4. vsz. – Többi strófájának nincs változata a régi anyagban, mégis valószínű, hogy az ének jóval korábbi legalábbis kuruckori, mert 10. sorát már egy 1708-i levélben idézik. A levelet Mihály deák, Nyuzó Mihály mezei lovas regimentjének főstrázsamestere 1708. szept. 10-én írja Károlyi Sándor kuruc generálisnak. A beálló hideg idő miatt ruhát kér, mert „Az mint Az Katonák Eneklük Meltosagos Gyenerális Uram, *Őszi harmat Hideg El fü.*” A levelet közlő ESZE TAMÁS (It 1950/2, 68.) e sort az „Őszi harmat után ... fujdogál a hideg szél ...” változatának vélte, s hihetőleg e miatt olvasta az idézet utolsó szavát *fü*-nek (vagyis *fü*-nak) *jü* helyett. – A strófa valószínűleg az idézett sorral kezdődött, mert egy népdalban, melyet a XIX. sz. első felében Szabolcs, vagy Bereg megyében gyűjtöttek, a következő alakban fordul elő;

Őszi harmat hideg eső,
Édes rózsám deres a' fű,
Messze van az, ide nem jő,
A' ki én hozzám igaz 's hú. (MTAK Népk. 118, 26b.)

Egy nógródi pásztorénekben már csak a strófa első két sora van meg, viszont a 2. sor közelebb áll a „Reménten szegény fejem” szövegéhez:

Őszi harmat, hideg eső,
Édes nyájam, fogy a mező.
Sem ablakom, sem kosárom,
Éldes nyájam mibe zárom? (PAP GYULA: Palóc népköltemények. Sárospatak 1865, 46.)

279.

Kéziratai:

I. Kriza-kézirat. – KRIZA a *Vadrózsák* „Ismeretlen szerzőktől” c. énekcsoportjának első darabjaként közli a szöveget. (486. sz.) E csoportban csupa olyan szöveg van, mely kéziratok útján terjedt: a XIX. sz. 1. felének érzelmes dalai, néhány szombatos ének stb. Bizonyosra vehető, hogy a 486. sz. alatt közöltet is egy ma már ismeretlen kéziratból vette.

II. Szabó Samu-ék. (XVIII. sz. 1. fele) 17a–18b. – Címe: Alia XVII. A szöveg végén: Finis.

Az ének csaknem minden versszakának van megfelelője, főként a régebbi anyagban. Az 1. vsz. változata Sas István (?) „Szerencsét próbáltam” kezd. versének 9. vsz.-a:

Vaiha tündér volnék,
Testem hogy el-tűnnik,
Bizony el-repülnék,
Virágomhoz mennék, (*Mátray-k.* 9a–b. Kiad. THALY, VÉ I, 205–8.)

2. vsz. = 199. sz. 3. vsz.; 4. vsz. = 277. 8. vsz. és 278. sz. 1. vsz.; 5. vsz. = 48/II. 7. vsz.; 9. vsz. = 32. sz. 3. vsz. (lásd ennek, valamint a 21. sz. éneknek jegyzetét); 10–2. vsz. = 48. sz. 7., 8. és 13. vsz.; 13. vsz. = 32. sz. 6. vsz. (lásd a jegyzetet is); 14. vsz. = 215. sz. 5. vsz. (távoli változat) : 17. vsz. = 206. sz. 8. vsz. (távoli változat).

A későbbi anyagban két olyan éneket is találunk, melyben az ének első két strófája megtalálható. Mivel e szövegek többi versszaka is régi eredetű, illetve régies stílusú, teljes szövegüket közöljük:

- (1.)
  1. Vajha tunderré lehetnék,
Tündér módra el tűnhetnek,
Hidjed, kintsem, hozzád mennek,
Véled tsendessen mulatnék.
  2. Nem elsz mindenkor kedvedre,
Bu száll valaha szivedre,
Mikor bu száll a szivedre,
Akkor jussak én eszedbe.
- (2.)
  3. Tündéres vagy, mert nem latlak,
Ha látnálak, meg fognálak,
Kebelembe bé zárnálak,
Csak magamnak tartannalak.
  4. Reám tekénts, szivet enyhíts,
Ne sebesíts, inkább gyógyíts,
Szerelmedet el ne voníts,
Fajdalmas jajt ne gyarapíts.
  5. Vajha szivem neha neha
Jönnel nekem szallasomra,
Hogy látnalak már valaha
Irigyemnek boszujara.
  6. Meg nyughatz már tagjaimtul,
Ölelgeto karjaimtul,
Csokra termet ajakimtul,
Szivem édes szavaitul.
  7. Vig örömöm siralomra,

Regi kedvem ohajtasra
Fordúl bennem jajgatasra,
Kit nem feleitsz szivem soha.

(*Jankovich-ék* 1789, 47b – E szöveg 2. vsz.-át lásd a 226. sz. ének jegyzeteiben; 5., 7. vsz. = 226. sz. 6., 3. vsz.; 6. vsz. = 261. sz. 10. vsz.)

1. Elmegyek én más országra,
Bujdosom más országokra,
Nesze rózsám utoljára
Egy pár csok piros orczádra.
- (1.) 2. Jaj ha tündérre lehetnék,
Tündér módra eltűnhetnék,
Hidjed rózsám vissza jönnék,
Véled csendessen mulatnék.
- (2.) 3. Tündér is vagy majd nem látlak,
Ha látnálak meg fognálak,
Kebelemben szorétnálak,
Soha ki sem bocsátналak.
4. Addig megyek addig járok,
Még valahol meg nem halok,
Vagy valahol a nagy vadak
Eledelnek el szaggatnak.
5. Hiszem is már hogy meg halok,
Tőled rózsám ha meg válok,
Nyugodalmat sem találok,
Még koporsómban nem szálllok.
6. Azért elődben borulván
Könyörgök tenéked rózsám,
Szány meg engem, ne hagyj árván,
Ne légyen szived kő márvány.

(Henczy József-ék. 1831, 59–60. – Valtozatlan szöveggel megvan az Erdélyi-féle népköltési gyűjtemény egy másik kéziratában is: MTAK Népk. 195, 8.)

Az ének 1. és 5. vsz.-a egy Vácott gyűjtött [?] énekben van meg:

1. Gyöngy termetű ékes alak,
Jaj de régen nem láttalak,
Érted szívem majd meg halok,
Csak hogy még meg nem halhatok.
- (1.) 2. Vajha én tündér lehetnék,
Reám szárnyat ragaszthatnék,
Édes szívem hozzád mennék,
Veled, kincsem, mulatoznék.
3. Mert rabbá tett szép szerelmed,
Temleczben járt [!] fris személyed,
Ellopta szívemet szived,
Szívemet szivedbe tetted.
- (5.) 4. Angyali ábrázatoddal,
Kebeledbe nyílt rózsákkal,
Vékony karsu derekaddal,
Add nékem szívem magaddal.
5. Ejszaka is ha aluszom,
Azt gondolom véled játszom,
Gyenge mellyed tapogatom,
Piros orczád tsókolgatom.
6. Ne örülyön senki szive,
Még a madár nincs kezébe,
Az én szívem csak gyászban jár,
Mert igaz szivre nem talál ...

(stb. még 9 vsz. MTAK Népk. 51. 1. – E szöveg 1. vsz.-a az 1. sz. ének jegyzetében közölt régies szöveg kezdőstrófájának változata; 6. vsz. = 226. sz. 9. vsz.)

Az ének 3. vsz.-a szintén vándorversszakká lett, s két XVIII. századi szövegben is megtalálható:

Titkos kinyat bus szivemnek...

3. Busus [!] szivemben tsak sirok,
Ugy hogy magammal sem birok,
Tsak szomoru verset irok,
Mert jo kedvet mar nem varok. (*Osvát-ék.* 28b–31a.)

Az eg alat s a föld felett...

8. Sokat elek sokat sirok,
Mert faljdalmim sokak nagyok,
Keserves verseket irok,
Mert faljdalmimmal nem birok.

(*Pál-ék.* 31a–32b. – A szöveg megvan a Székelyudvarhelyi Múzeum *Barra János-ék.*-ének 15b–19a. lapjain is.)

A 7. vsz. a „Békességes utakon járj” kezdetű, több XVIII. századi énekeskönyvben előforduló ének 2. vsz.-a:

Postán meny el jo hiv szolgám,
Tudakozd meg edes hazám,
Hogy hol légjen en solymotskám,
Készen várja fris kaliczkám.

Legkorábbi, *Solymosi-ék.* belső szövege, 1748 k. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 553.)

PÓTLÁS

E kötet kézírata már a nyomdában volt, amikor megjelent a Kolozsvári Nyelvtudományi Intézet folyóiratának, a Nyelv- és Irodalomtudományi Közleményeknek 1959. évfolyama. Ebben SZIGETI JÓZSEF három magyar nyelvű éneket közölt, melyek e kötetbe illenek. A szövegeket már nem volt módunkban a kronológiailag megfelelő helyre sorolni, ezért a kötet végén, pótlásként közöljük. Az énekeket (egy latin énekkel együtt) a marosvásárhelyi Bolyai-könyvtárban nemrég előkerült matematikai kézirat üres lapjaira írták be. A kéziratot 1626-ban másolták Nagybányán, az énekek más, nem sokkal későbbi kezek írásai, mert az egyik ének után az 1632-es évszám olvasható.

280.

Kézírata: **Nagybányai kézirat** 171–4. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 123. – Címe: Cantio pulchra. A szöveg után: Finis.

Az ének nem szerelmi tárgyú, hanem egy sajátos, a mulatozásról elmélkedő szöveg. A 6–10. versszakokból megtudjuk, hogy 1590-ben szerezte egy deák Keresden, aki eredetileg Lippán lakott. A szöveg – mint SZIGETI JÓZSEF is megjegyzi – alig kelti vers benyomását, inkább sorokra tördelt prózának hat, bár szerzője a 233–4. sorban versnek nevezi. Talán egy olyasféle fogalmazvány lehetett, mint kötetünkben a 40. számú, ami aztán a másolás során még tovább romlott.

1 kik – a többszám itt indokolatlan, mert a következő sorokban egyszám van.

6 bennünk = közülünk

10 E sor romlott szövegű.

18 irni = érni (a másoló ízik!); a sor értelme egyébként bizonytalan.

21 nap = napon

281.

Kézírata: **Nagybányai kézirat** 175–6. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 123. – Címe: Mas igen szep. A szöveg után: Finis in anno 1632 irtam az husvet harmad napan Immar következnek maris [! masis?] de nem tudom mellik.

Az ének 1. sora – mint SZIGETI is megjegyezte – a Teleki-ék. egyik énekének 1. sorával részben azonos, (kötetünkben a 83. sz.) más kapcsolat azonban nincs a két ének között.

282.

Kézírata: **Nagybányai kézirat** 182–4. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 124–5.

Az ének tárgya Balassi óta elterjedt a régi magyar költészetben és a népköltészetben. (Lásd a 44. sz. ének jegyzeteit.)

61 A *fris*z szót SZIGETI megkérdőjelezi, ami annyiban indokolt, hogy a kéziratban az *sz* betű sehol sem forduló s hangértékben, pedig valószínű, hogy a 'pompás' jelentésű *fris*s szó szerepel itt.

